CORNELII
BENINCASII PERVSINI
IVRISCONS. ÆQVITISQ. AVRATI AC IN PRIMA PATRII GYMNASII SEDE VESPERTINIS HORIS CÆSAREI IVRIS INTERPRETIS

Ad Rub. & .l. 1. ff. Solu. Matri.

PRÆLECTIONES QVOTIDIANÆ, QVÆRENDO Propositę, Differendo enarratę, Regulari methodo definitę, Ampliationibus, declarationibus, limitationibusq; Summo studio ac exactissima diligentia exornatę omnibus tam in scholis quam in foro versantibus apprime utiles, & necessarię.

CVM SVMMARIIS ET SENTENTIARVM Materierumq; Notabilium Indice Concinne Dispositis.

NVNC PRIMVM IN LVCEM EDITÆ.

DE SVPERIORVM LICENTIA.

PERVSIÆ

EX OFFICINA PETRI PAVLI ORLANDII,
Anno Domini, M. D. LXXXX.

AD ILLVSTR.^mum ET REVER.^mum D. D. ANT.
MARIAM GALLVM EPISCOPVM PERVSINVM
DIGNISSIMVM ET S. R. E. CARDINALEM
AMPLISS.

Illustris decor Vrbis Salue splendor & orbis
Gloria christicolum nomen & imperium
Hæc tibi grata velis sint quæ Cornelius offert
Perhumilis seruus scripta Benincasius
Et deus omnipotens te sancta ad vota secundet
Incolumemq; diuprosperet atq; beet

ILLVSTRISS.mo ET REVERENDISS.mo
DOMINO D. ANT. MARIÆ GALLO
PERVSINÆ CIVITATIS EPISCOPO DIG.mo
ET S. R. E. CARD. AMPLISS.mo

CORNELIVS BENINCASIVS S.

ETsi certo ſcio, Cardinalis Ampliſsime, ea eſſe laudũ ſuarum promerita ſummæq; glorię pręconia, vt qui ea pro dignitate exprimere valeat vix reperiri poſsit, atq; in almo hoc Peruſino Gymnaſio, cui Amplitudo ſua iure optimo pręeſt, eſſe neminem qui eam ad aſtra efferri non percupiat, quamq; in ſapientiſsimum Patronum acerrimumq; defenſorem habere omnes cuiuſq; generis ſcientiarum profeſſores sũmopere nõ contendant pro ea pręſertim qua pręcellit Sanctitate, Integritate, prudentia, & ſcientia, quibus ingenue fatentur omnes maximopere ſuperatos fuiſſe probitate Trayanum, religione & iuſtitia Numam, ſapientia Ptholomeum, animi magnitudine Alexandrum, & in omni deniq; vitę ratione Seuerum; animi namq; forenſi ſtrepitu perculſi ſapientia ſua reficiuntur, aures conuicio & populari quodam vento defeſſę, integritate ac iuſtitia ſua conquieſcunt; Hęc imperitos edocent, ſuaq; authoritate improbos ad optimũ vitæ curſum reuocant, bonos excitant, homines impudentia lapſos erigunt, iudicia conſtituunt, luxus cõprimunt, atq; omnia quæ affecta & proſtrata de fluxere ſeueris legibus vincunt: quod & clariſsimè quoq; probant conſecrata templa, diuinarum domorum reparationes, Philoſophantium ſuffragia, proborum complexus quibus indies operã nauare non deſerit, Quodq; ante omnes diuinitus præuidit ſapientiſsimorum hominum ſapientiſsimus, & ſanctiſsimorum Patrum ſanctiſsimus SIXTVS. V. digniſsimus omnipotentis Dei Vicarius, quippe qui proprio nutu eam in præcipuum huius Peruſinæ Ciuitatis caput tutiſsimumq; præſulem elegit, cunctis alijs antepoſuit, & ad purpuratorum patrum chriſtianam religionem gubernantium numerum aſcripſit; Attamen ego inter iuris profeſſores minimus non animo eius laudes & gloriæ præconia percenſendi aut egregias actiones & inſignia geſta extollendi & celebrandi, cum hæc diuinitatis potius quam humanitatis eſſe crediderim, ſed cum iam pluribus annis in hoc Peruſino Gymnaſio ſummorum Pontificum beneficio primam ſedem veſpertinam in iure Cæſareo detinuerim, meum eſſe exiſtimaui (quiſquis ſim cenſendus ab Amplitudinis ſuæ præſtantiſsimo cæterorum iudicio præclariſsimaq; omnium prudentia) propenſam aliquam erga eam grati animi mei ſignificationem perennisq; obſeruantiæ fidẽ exibere, & Amplitudini ſuæ huius Almi Peruſini Gymnaſij Cancellario optimo & meritiſsimo, veluti diuturni muneris quod ſubeo primi-

✠ tias

tiàs offerre, nō immemor diuino edoceri præcepto Dominum aliquando cū seruis rationem ponere, seruumq; villicationis suæ etiam rationem reddere debere. Quamobrem prælectiones quasdam à me in Publico hoc Gymnasio promulgatas disceptatas ad regularemq; ordinem redactas, & eius quidem anni quo celsitudo sua tam admirabili prudentia singulariq; charitate tot dissensiones inter plurimos iuris professores exortas præclarissimè sedauit, numini suo dicare & sub fulgentissimo virtutum suarum clypeo in publicum edere decreui, Quæ tam et si non sint tanta amplitudine dignæ, ad instar tamen diuini numinis quod dantis affectum pensat, serena fronte suscipere, & eximiæ deuotionis meæ perpetuum futurum pignus & monumentum conseruare, ac me meosq; omnes in clientelam suam complecti non dedignetur Deus autem optimus Maximus eam fœliciter ad uota secundet, & diu nobis seruet incolumem. Perusiæ. xviii Klen. Septembris M. D. LXXXIX.

FVLVIVS GALVANVS AD Lectorem.

Si placet, hæc lector multo quæsita labore
Per lege, subq;imo pectore conde memor
Hinc etenim disces qui poscere fœmina dotem
Extincto, possit, sola relicta viro.
Egregium est opus, vt cernes, tuq; vtere sæpe
Egregios fructus nam capere inde potes.

CORNELII BENINCASII

PERVS. IVRISCONS. AEQVITISQ.

Aurati. Ac In Prima Patrii Gymnasii sede vespertinis horis cæsarei Iuris interpretis

Ad Rub. ff. Solu. Matri.

PRÆFATIO

SVMMA RERVM CAPITA

1 *DOTIVM tractatus debet a diuini numinis Inuocatione exordiri*
2 *Dotium tractatus utilitas & cōmēdatio*
3 *Quatuor causæ in quacunque re introducenda concurrere debent*
4 *Causa efficiens & finalis quare dicantur fiendi, causa formalis & materialis essendi.*
Scire est rem per causam cognoscere.
Scientia causæ faciliorē indicat causati notitiā
5 *Causa finalis est prima & motiua Intentionis agentis, & aliarum causarum causa.*
6 *Matrimonium est causa finalis dotis.*
7 *Matrimonij causa cōmissa censetur etiam causa dotis commissa*
Mandato facto ad contrahendum matrimoniū censetur etiam ad constituendum dotis nomen factū
Mandatarius explicare potest omnia necessaria in antecedenti uel consequenti ad actum mandati quando aliter actus cōmode explicari nō poterat.
8 *Matrimonij diffinitio comprobata & declarata.*
9 *Ob solutionem matrimonij eius diffinitio non uitiatur.*
Ex mutatione accidentium non infringitur substantia, nec diffinitio
10 *Matrimonium aliud carnale, aliud spiritnale.*
11 *Matrimonium carnale uerum & putatiuum.*
12 *Matrimonium quare a matre magis quam a patre denominetur.*
13 *Matrimonium quomodo contrahatur.*
Cōsensu carens matrimoniū cōtrahere non potest
Mutus matrimonium contrahere potest
14 *Forma præcise nō per æquipollēs debet impleri.*
Fallit ex causa necessitatis, In forma uerborū & quando actus per æquipollens est certus
15 *Bona matrimonij sunt tria*
16 *Matrimonium olim & hodie de iure ci. & can. quomodo & quando soluatur*
17 *In sacramentalibus peccatumq; concernentibus ius can. indistincte seruandum est.*
Causæ matrimoniales coram Iudice ecclesiastico cognosci debent
18 *Causa formalis dotis ius ci. fuisse dicitur*
19 *Actus primæ causæ debet ascribi*
Verba legalia ad ius non hominis ministeriū sunt referenda,
20 *Formalia dicuntur quæ in modo uel ordine a lege tradito consistunt*
21 *Causa materialis dotis est pecunia latissime sumpta*
22 *Causa materialis dicitur substantia materialis ex qua cum aliquo aliquid fit*
Causa materiali cessante cessat effectus
23 *Quæ fuerit efficiens causa dotis*
24 *Intell. l. eas. de capi. dimi. & nu. seqq.*
Qualitas supponit subiectum, & sine eo esse nō potest nu. 26.
Vbi nō est substātia ibi qualitas esse nō potest
25 *Dict. itaq; est ad præcedentes illatiua.*
26 *Causa differt a causato, & causa causatum præcedere debet*
subiectum differt a qualitate
Principale differt ab appendiciis suis
Actio de dote iuris ci. esse dicitur de ueritate nu. 31. & 70.
27 *Bonum & æquum iuris ci. nat. & gen. est & nu. seqq.*
28 *Denominatio ab essentia non ab accidenti fieri debet; & a forma magis quam a materia & a toto non a parte*
92 *Tale secundum quid uel per relationem ad aliud non dicitur proprie tale:*
30 *Soc. Iun. nu. 37. par. 2. declaratio ad d. l. eas discutitur; & confutatur nu. seq.*
31 *Arg. ab effectu in iure ualidum est*
Vna pars legis per aliam declaratur.
Clausula precedens magis influit ad declarationem sequentium quam e contra
32 *Alimenta naturalem habent præstationem*
33 *Intell. l. ex hoc iure de iust. & iu. & nu. seqq.*
Dos est contractus, & iurisgen.
Valet arg. a partibus sufficienter enumeratis
Valet arg. ab exceptione ad regulam.

A Domi-

34 *Dominiorum distinctio est iuris gen. licet aliqui modi distinguendi sint de iure ci. & nu. 38.*
35 *Non est curandum de modo*
36 *Intell. l. in rebus .C. de iu. dot.*
Subtilitas iuris sæpe damnatur, & quid sit subtilitas iuris nu. seqq:
Ver. uidetur, induxit fictionem, & in dispositione legis ueritatem nu. 37.
37 *Intell. l. quoties. C. de iu. do.*
Rigor iuris scriptus licet durus debet attendi
38 *Denominatio a specie magis quam a genere fieri debet.*
39 *Intell. Alex. ad. d. l. ex hoc iure. confutatur & nu. seqq.*
40 *Ab accidenti seu qualitate ad substantiam non ualet argumentum.*
41 *Sponsalitia largitas & stipulatio sũt contractus iuris ci. & exceptuati a contractib⁹ iuris gẽ.*
42 *Exceptio firmat regulam in non exceptuatis*
43 *Commerciorũ app. innominati contractus ueniunt.*
Disposita in uno separatorum non censentur disposita in alio
44 *Omne ius quo humanæ gentes utuntur iuris gẽ. esse dicitur. quod decla. nu. seqq.*
Matrimonium etiam sine dote contrahi potest
46 *Acceptilatio inducta a iure ci. propter usum dicitur Iuris gen. esse.*
48 *Intell. l. ex diuerso .§. i. ĵ. eo. & nu. seqq.*
49 *Alex. intell. ad d. §. i. legis ex diuerso. ĵ. eo. confutatur.*
Intell. legis uerbis non conueniens ut diuinatiuus reijciendus est.
Stipulatio contractui nominato adiecta illius naturam sequitur.
50 *Soc. iun. intell. ad d. §. i. confutatur & nu. seqq.*
52 *Obligationis radices duæ sunt*
Potior significatio est quæ ad duo magis quam ad unum refertur
54 *Intell. l. qui liberos de ri. nup. & nu. seq.*
Ex dictio causam proximam designat, sed secundum subiectam materiam ponitur nu. 57.
55 *Bon. possessio septima quæ datur ex legibus an sit iuris prætorij uel ciuilis, communis quod sit iurisci.*
56 *Officium paternum dotandi filias a iure ci. fuit inductum ratione patriæ potestatis nu. seq.*
58 *Dotis diffinitio. a Bar. tradita declaratur, & nu. seqq.*
60 *Intell. §. ius autem ci. uers. sed quoties de iu. nat. & nu. seq.*
61 *Lex habens plures intell. non potest ad decisionem allegari*
62 *Accessorium sequitur naturam sui principalis eiusdemq; qualitatis & naturæ esse debet. decla. nu. 64.*
36 *Matrimonium origine est de iure nat. modus & nomen de iure. ci,*
65 *Dos tripliciter sumitur*
66 *Deus est superior causa efficiens dotis. ius gen. uero inferior.*
Causa efficiens superior, & inferior esse dicitur
Et superior magis influit
Intell. l. si unus .§. pactus de pact.
Intell. l. i. cum gl. ĵ. eo.
Omne qui dicit nihil excludit
Dos est patrimonium mulieris nubentis
67 *Contractus dotis iuris gen. est.*
68 *Contractus omnes dicuntur de iure gen. esse & contrarium asserenti incũbit onus probandi*
Regulam habens pro se, dicitur habere intentionem fundatam.
Arg. ab exceptione ad regulam, & a partibus enumeratis ualet
69 *Cosẽsus partiũ est cã accidẽtalis efficiens dotis*
70 *Dotis traditio etiam iuris gen. est*

1 IN Pręclarissimi huius † dotium tractatus initio a diuini numinis inuocatione exordiar iux Sacrosanctas relatas traditiones in c. non liceat 26. q. 5. in c. non obseruetis 26. q. 7. & ad exemplum legis latoris plurimis in locis, & pręcipue in .l. 1. prin. C. de Veter. iur. enu. in l. 2. in prin. C. de offi. prefe. pręto. aphri. in auct. de armis in prin. in c. 1. de pace ten. in usi. feu. in c. 2. extra de testi. omnia nanq; bene geruntur si principium decens fiat & amabile deo, inquit Imper. in auct. quomodo opor. epi. in prin. glo. in c. sedes extra de rescrip. Bal. in prima consti. cod. in prin. & Soc. lib. i. consi. 12. nu. 4. alias uix bona paguntur exitu quę alio sunt incoata principio c. miramur. 63. di. & c. principatus. 1. q. 1. glo. in c. pen. 92. di. Alcia. de prçsump. reg. 2. pręsump. 32. in prin. Vercell. in l. 1. nu. xi. de orig. iur. Fundamentum itaq; solidissimum sit nobis Deus Optimus Maximusq; hos actus nostros quo eo aspirante peruenire iuuãdo prosequatur mentesq; nostras ad hęc legalia studia quam accuratissime dirigat prospereque fortunet, argum. auth. in c. cum paulus 1. q. 1. per heder. de Sen. consi. 97. quoniam in prin. & doct. communiter in rub. de no. ope. nun. in prin.

Per illustris in quam † & celeberrimus dotium tractatus utilis est valde, [illegible], frequens, ac necessarius, ut hic plerique ex ordinarius scrib. & in simili iuriscon. in. l. i. in princ. sup de neg. ge. in l. i. sup ad exib. & in. l. i. supra nau. caupo. stab. amplius q; summopere cõmendat leges author in. l. i. supra de iur. do. & in l. i. infra. eo. asserens dotis causam semp & ubiq; pręcipuam esse & ad rempub. pertinere matrimonia celebrari ciuitates hominib' repleri, mulieres dotari

dotari, eisq; dotes cõseruari, & id ipsum di
gnosci quoq; potest ex tot tantisq; priuile
gijs a iure dotib⁹ sparsim ĩdultis cõgestisq.
a Bal. Nouel. Roge. Cãpeg. & alijs de dote
tractãtibus Nos autẽ nc illotis (vt dici so
let) manibus & sine vlla prefatione ad opu
lẽtissimã eius materiã accedamus ad not.
in l. 1. supra de orig. iur. per Bar. in rub.
.j. de acq. hæred. & scrib. in l. 1. supra si cer.
pet. quędam pro faciliore Intelligentia
dicendorumq; ornamẽto quam breuissime
licebit preferemus ar. not. in l. 1. in prin.
de iust. & iu. in l. insula in fin. j. de acq.
re. domi. in rub. C. de eden. & in rub. extra
de Iud. per Ancar. conf. 141. col. 1.
3 Et Quoniã † ad vnãquamq; rem intro-
ducendam secundum Philos. 1. phis. qua-
tuor causę concurrere debent, efficiens, ma
terialis, formalis, & finalis. Bal. in rub. C.
de rescin. uen. & in l. 1. col. 2. C. de summ.
trin. Io: Mona. & Io: An. in ꝓe. li. 6. in prin.
Azo. in prin. sũmę Humber. in auth. sacra
menta puberum nu. 19. & seq. C. si aduer.
4 uen. Vacon. decla. 158. lib. 4. quarum † duę
nempe efficiens & finalis dicunt causę fiẽdi
quia rem ipsam efficiunt, alię duę materia
lis & formalis causę essendi quia dant esse
rei. secundum Bal. in l. patre furioso supra
de his qui sunt sui uel a lic. iur. Brun. de
forma tit. de conueni. materię & formę Hũ
ber. vbi supra, Id circo preludij loco prima
nostra erit inspectio Quę nam in dote hu
iusmodi causę fuerint. scire .n. dixit phi-
los. 1. ęthi. esse rem per causam cognoscere
l. scire leges vbi. no. supra de legi. Bar. in l.
admonendi. nu. 17. de iureiuran. Bal. in c.
cum contingat nu. 9. extra de rescr. & in. c.
cum causa nu. 44. de testi. Ias. in l. si pupil-
lus in prin. j. de acqui. hę. Vercell. in proe.
digestorum. col. 1. ex quo scientia causę fa
ciliorem indicat causati notitiam l. ita au
tem in prin. de admin. tut. & l. cum pater. §.
dulcissimis de leg. 2. ut pote scientia causę
plurimũ conferat ad causati uim & virtu-
tem habendam l. restituendę cũ glo. C. de
aduo. di. iud. c. 2. preben in vi. & c. 1. §. hoc
autem qui feu. da. pos. in vsi. feu.
5 Et exordiendo a causa finali † quę prima
est, & quidẽ motiua intentionis cuiuslibet
agentis secundum Io. Mona. in c. cupientes
nu. 4. de rescr. lib. 6. Imol. in c. post. trans-
lationem nu. 42. extra. de renun. & Petr. de
bell. ĩ l. recõiũcti. nu. 26. de leg. 3. & aliarũ
causarũ causa dicitur Bal. in l. generaliter
C. de epi. & cler. in l. ea quam C. de fideicõ.
in l. 1. C. de Institu. & consequenter cęteris
prefcrenda l. fin. j. de. hęred. insti. Maran.
de ord. iud. 2. par. pri. nu. 36. Tiraq. de caus.
cess. limita. 1. nu. 6.
6 Sciendum est † causam finalem Dotis insti
tutę fuisse matrimonium ad quod dotis me
dio facilius libentiusq; peruenitur Bal.
No. de dote par. 2. Paul. Castren. li. 1. cons.
149. col. 1. & cõs. 155. col. 1. Crau. cõs. 281.
nu. 2. & hic. Paris. nu. 19. & Io. An. 38. cuius
quidem dotis fructus marito pro oneribus
matrimonij seruire debent l. 3. l. dotis fruc-
tus sup̃ de iu. do. l. pro oneribus. C. eo. glo.
fi. in l. 1. C. de cond. ob causam Bar. & doc.
in l. 1. in prin. j. eo. Bal. no. de dote. q. 1. nu.
5. & q. 3. in prin. Grat. ꝓ regula li. 1. cõs. 29
7 nu. 24. Vnde cõmissa † causa matrimonij
cẽsetur etiam in quandam consequentiam
commissa causa dotis. c. 3. extra de don. int.
ui. & vxo. glo. in. c. accessorium de reg. iur.
li. vi. & facto mãdato ad cõtrahẽdũ matri-
moniũ cẽsetur etiã factũ ad dotis nomẽ cõ
stituendũ & respectiue recipiẽdũ l. theopõ
pus. j. de dote prelega. mãdatarius. n. expli
care potest omnia necessaria in ãtecedenti
vel cõseqnti ad actũ mandatum quãdo ali
as actus ille cõmode explicari nõ poterat
l. fin. de offi. eius. l. 2. C. de iurisd. om. iud. l.
ad legatũ. l. ad rẽ mobilẽ. & l. fidesũctus sup̃
de ꝓcura. c. pterea cũ de offi. deleg. Rom.
cõs. 330. nu. 11. Soc. Iun. li. 3. cons. 22. nu. 5.
8 Est autem † Matrimonium uiri & mulie
ris coniunctio indiuiduam uitę consuetu-
dinem continens, ut in insti. de pat. pot.
in prin. in l. 1. supra de. ritu nup. in c. illud
extra de presump. glos. & doc in c. ex literis
extra de conuers. infide. & in c. ad condito-
rem. §. preterea de uct. sig. in extrauag. Io
annis xxij. Goffr. in rub. extra de sponsa,
nu. 14. Et dicitur uiri & mulieris coniun-
ctio, quia ad essentiam matrimonij concur
sus utriusq; sexus requiritur, glo. in c. 1. 27
q. 2. & non tam corporis quam etiam ani-
mi consensus exigitur ex quo nuptias con-
sensus non concubitus facit l. nuptias de
reg. iur. c. cum locum & c. tuę extra de
spons. &. c. sufficit & c. matrimonium 27. q.
2. glo. in inst. de iu. nat. in prin. in tantum
q etiam si inter contrahentes uerba matri
monium significantia ꝓferrentur expressa
sine animi tamen consensu in foro consciẽ
tię non esset matrimonium c. tua nos. de
sponsa. Dec. in d. l. nuptias nu. 5. Soc. lib. 1.
cons. 28. circa primum nu. 8. & per tot.
Et dicitur indiuiduam uitę consuetudi-
nem continens, tum quia ab initio in eius
institutione id fuit constitutum ut in. c. de-
bitum extra de bigam. in. c. gaudemus de
diuor. in. c. 1. de Voto lib. 6. per Fortun. in
l. 1. in prin. nu. 20. supra de iust. & iu. tum
etiam quia contrahentes matrimonium
eius propositi ac mentis esse debent, ut us-
que ad mortem insimul cohabitare uelint.
iuxta illud Math, xix. quos deus coniun-
xit homo non separet. c. scripsit 27. q. 2. &

de consecra. di 4.& Gammar.li.1.diale.le
ga. in loco a causa forma, prout etiam fal
lit quando actus per equipollens impletus
est certus & ex illo equipollenti sufficien-
ter certificatus, Bar. in l. si ita scripsero in-
fra de cond.& de.doc. in l.1. in prin. de uer.
ob. ubi Nig. nu. 12. & Crot. in §. si quis
ita, lect. 2. nu. 2. cũ itaq; in casu isto cõsen
sus muti per signa fuerit sufficienter expres
sus, formalia consistant in uerbis, & expo
stulet necessitas consensum exprimi p cui
dentia signa cum aliter uerbis a muto fieri
non possit ad no. in l. discretis in prin. C.
q testa. fa. poss. non obstante q forma sit p
equipollens adimpleta ualebit matrimoniũ.
15 Bona † autem matrimonij precipue sũt
tria, fides, proles, & sacramentum. c. omne
itaq; 27. q. 2. glos. in c. fin. extra de con-
di. appo. & in c. per uenerabilem extra qui
filij sint legi. Fran. Marc. q. 12. nu. 3. Et ra
tione sobolis, humano generi immortali-
tatem tribuit auct. de nup. in prin.
16 Soluitur † postremo loco matrimonium
de iure antiquo digestorũ morte diuortio
& captiuitate ut in l. 1. & in l. uxores supra
de diuor. hodie non soluitur captiuitate. §.
sed & captiuitatis. auct. de nup. & diuor-
tio soluitur de iure ci. dũtaxat ex causis de
quibus in l. consensu C. de repud. & in §.
quia uero plurimas auct. Vt lice. matri &
auie & in §. distrahuntur & in §. si igitur
auct. de nup. De iure autem Cano. nõ
soluitur nisi morte naturali alterius coniu
gum c. pen. & fin. extra de secun. nup. & c.
si infidelis in fin. 28. q. 2. propter dictum
euang. Quos deus coniunxit &c. ut in c. sũt
qui dicunt 27. q. 2. & in c. quos Deus 33.
q. 2. & in c. pen. & fin. extra de transla. epi.
17 Et † cum simus in sacramentalibus pecca-
tumq; concernentibus glo. & doc. in c. ue
niens extra de trans. in c. fi. de iud. lib. 6.
per Rolan. lib. 3. cons. 93. prima facie. nu.
15. Cur. Iun. cons. 170. nu. 24. ius Cano.
indistincte seruandum est glos. in §. fin. in
sti. de gradi. Abb. & Cano. in c. que in ec
clesiarum extra de consti. & in c. fin. de pre
scrip. scrib. in c. possessor de reg. iur. lib.
6. & hic per Rip. nu. 25. siue simus in ter-
ris ecclesie siue in terris Imperij doc. in l.
priuilegia. C. de Sacro. eccle. Alex. lib. 5.
cons. 51. nu. 6. Dec. cons. 62. nu. 6. & cau
se huiusmodi matrimoniales coram iudi
cibus Ecclesiasticis cognosci debent ut in
Sacro. œcum. Triden. Concil. sess. 24. can.
ulti. & per Capr. cons. 70. nu. 16. Crot. li.
3. cons. 289. nu. 3. multisq; gaudent pri-
uilegijs de quibus per glo. in c. 1. extra ut
lite non conte.
18 Causa formalis dotis † dicitur ius ciuile
fuisse secundum Bal. Nouell. de dot. q. 3.
nu. 3. quod statuit certam formã & pfectio
nem doti, ueluti quod quomodocunq, cõ
stituatur siue nudo pacto siue per stipula-
tionem, siue in scriptis siue sine semper ef-
ficax sit constitutio, obligatio, & actio ac
etiam tacita presumatur stipulatio ubi a
partibus non fuit expressa ut in l. ad exa-
ctionem C. de dot. promiss. in l. vni. C. de
rei uxo. ac. & in §. fuerat insti. de actio.
quodq; sit sequela ueri ac iusti matrimo-
nij. l. 1. & seqq. supra de iu. do. l. fin. §. si
cut. C. de dona. ante nup. l. incestę supra
de ritu nup. & §. pen. insti. eo. ex cuius fru
ctibus mariti substineant onera matrimo-
nij. l. dotis fructus supra de iu. do. & l. pro
oneribus C. eo. ideoq; constante matrimo
nio dotem apud maritos perpetuo esse de-
bere. l. vni C. si dos constan. matri. & d.
l. 1. de iu. do. Induxit etiam ius ci. q; pluri-
ma alia iura ad causã fauores & priuilegia
dotium pertinentia de quibus in tit. de iu.
dot. de pac. dot. de dot. promiss. de equali.
dot. & infra hoc eo. tit. & per Bal. no. &
alios de dote tractantes.
19 Et quamuis † nõ nulli senserint cõuentio
nes partium causam formalẽ dotis esse ar.
l. cum dos. & per tot. ti. supra de pact. dota.
que quidem conuentiones pro lege haben
tur l. 1. §. si conueniat supra de pos. l. legem.
C. de loca & l. contractus de reg. iur. non ta
men est recedendum a priore sententia, cũ
actus prime cause debeant ascribi & sic iu-
ri ciuili quod fuit prima causa ut homines
legitime dotes constituere & super eis ea-
rumque conditionibus & qualitatibus in-
ter sese pacisci possent arg. l. etsi pror supra
de offi. eius & l. item eorum §. si decuriones
supra quod cuiusq. vni. no. l. is damnũ de
reg. iur. & c. cum aliquibus de rescrip. lib.
6. & tãquam causa cause dicatur etiam cau
sa causati l. manumissiones de iust. & iu. l.
& si amicis de adulte. & propterea uerba le
galia in dubio ad ius non ad hominis mi-
nisterium sint referenda. l. cum quem te-
20 mere §. 1. supra de iudi. & † formalia dicatur
que in modo uel ordine a lege tradito ad
aliquid faciendum consistunt l. 1. ad fin.
C. uti. poss. Ancar. cons. 33. visa. Soc. lib. 4.
cons. 92. col. 3. Maran. de ord. iud. 2. par. nu.
22. Craue. cons. 182. nu. 16. & expressa a le
ge in dubio pro forma censetur inducta.
Ias. & doc. in l. 1. de lib. & posth. Ancar. cõs.
30. visa col. 1. Gammar. li. 1. diale. lega. in
loca a causa forma, ante fi. Brun. de forma
in prin. Capiendo igitur formam & sic etiã
causam formalem per prius pro naturali
prout in dubio capi debet ad no. in l.
qui liberis. §. hec verba de vulg. Humber.
in auth. sacramenta puberum nu. 88. C. si
aduer. ven. Dec. cons. 679. nu. 2. Ius. ci. erit

formalis causa dotis, sed capiendo eam pro causa formali secundaria accidentali uel artificiali conuentio partium erit formalis causa dotis iuxta tradita p Butig. in rub.j. de uer. ob, nu.13.Cagno.in proe.ff. nu.7.Vaco.decla.184.in prin.&Gammar. ubi supra.

21 Causa materialis † ex qua dos constituitur, dicitur pecunia in latissima significatione sumpta quę continet sub se ac refertur ad omnia quę in hominum patrimonio sunt l. 2.in fi.de consti.pe.l.pecunię appell. cum glo. de uer. sig. & doc. in l. 2. §. fin. si cer. pet. Dos enim potest non solum in pecunia numerata constitui uerum etiã in quibuscunq; alijs bonis siue stabilibus, siue mobilibus siue se mouentib.aut iurib. uel actionibus .l. quero .l.plerunq; &.l.ita constante. supra de iu. do. & .l. in rebus in prin. C. eo. per Bar. in .l. singularia nu. 18. supra si cer. pet. Io. Bol. in .l.post do-

22 tem nu. 8. infra eo. causa † enim materialis dicitur ipsa substantia materialis ex qua cum aliquo aliquid fit ut in.l.si conuenerit .§. siquis de pigno.act. & in.l.lana in prin. de leg. 3. & in l. adeo.§. uoluntas de acq. re. do. & in.§.cum ex aliena materia insti. de re. diuis. quę sicut in operationibus artificialibus, ut in esse deducantur,est necessaria quia sine materia nulla species effici potest d. l. adeo.§.cum quis de acq.re. do. ita in pactis, in contractibus & in alijs dispositionibus iuris gen. & ciuilis ut habeãt iuris effectum habilis & dispositiua materia requiritur, super qua cõtrahatur disponatur & fiat.l. inter stipulanté.§. sacram de uer. obl. l. insulam de pręscrip. uer. per Humber. in d. auth. sacramenta puberum nu. 58.C. si aduer. uen. itaq; sicut cessante materia & sic causa materiali cessat effectus ob essendi defectum Bal. in.l. patrẽ furioso in utraq; lect. supra de his qui sunt sui uel alie. iur. in .l. quęcunq; post prin.C.de bo. quę lib. Brun. de forma. tit. de conuenien. materię & formę col. 1. ita cessante pecunia ut supra latissime sumpta cessabit dos seu dotis constitutio, & praexistente pecunia ueluti causa immediata & proxima materiali fieri facile poterit dos dotis ue constitutio iuxta dicta per Bar. in .l.1, col. 1. infra de act. & ob. Bal. in l. ex placito q. 1.C.de re.permu.Cagn. in proe. digestorum in prin. nu.4.

23 Ceterum † non minus elegans quam subtilis & pulcra inspectio superest, Que nã fuerit efficiens causa dotis?

In quo quidem articulo duę scriben. sententiae esse uidentur, prima & communis q ius gen. fuerit causa introductiua & efficiens dotis quam tenuit. Bar. in .l. legitima nu. 2. supra de pact. & hic nu. 24. quem sequuti fuere hic Alex. nu. 3. Parp. 30.& pro communi sententia Rip. nu.37.& Soc. iun. par. 3. nu. 37. & Monter. 151. eandẽ etiam sententiam tenuerunt. Bal. No. de dote q. 3. in prin. & in .l. 1. nu. 37. infra eo. Io: Campeg. de dote par. 1. q. 5. Constan. de dot. cap. 1. Io: Bol. in.l. post dotẽ nu. 7. & seqq. infra eo.

24 Probatur hęc sententia primo † per tex. in .l.ear supra de Capi. dimi.ubi obligationes naturalem pręstationem habentes capitis diminutione, quę iuris ci. est, non pereunt quia ciuilis ratio naturalia iura corrumpere non potest, itaq; subdit tex. actio de dote quia in bonum & ęquum concepta est durat etiam post capitis diminutionem & sic iure ci. non tollitur quia ius ci. naturalia iura corrumpere non potest, ideoq; actio de dote & multo magis ipsa met dos, erit creatura iurisgen. & ab eo iure cognita, cum qualitas supponat subiectum.l. eius qui in prouincia supra si cer. pet. l. 4. §. fin. de act.emp. & .l. fin. infra de colla.bo. & ubi non est substantia qualitas ipsa esse non posit. Bal. in l.1.C.de Vsuca. p dot. Rolan. lib.3. cons.18. nu. 9.

Comprobatur primo dum tex. inquit, actionem de dote in bonum & ęquum conceptam esse, nam illud bonum & ęquum ad ius gen; quod eo utebatur est referendum .l.bona fides supra depoli. iuxta illud, Aurea prima sata est ętas quę uindice nullo sponte sua sine lege fidem rectumq; colebat. Vaco. lib. 1. decla. iur. ci. cap. 22.

25 Comprobatur secũdo † ponderando dic. itaq; quę est ad precedentes illatiua.l.uenditor.§.si constat supra communia predio. Dec. cons. 516. nu. 16. & illatio ex pręmissis sequi debet. l. Papin. exuli. de mino. l. fin. de calũ. & l.naturaliter.§.nihil commune de acqui. poss. cũ ergo tex. ibi in prin. dicat q obligationes naturalem pręstationem habentes capitis diminutione non pereunt deinde inferẽdo subijciat, itaq; actio de dote durat etiam post capitis diminutionem, datur aperte intelligi legem ibi uelle actionem de dote naturalem pręstationem habentem, & sic iure gen. cognitam (cum ius gen. etiam naturale appelletur .§. 1. & §.singulorum insti.de re. diuis.) etiam post capitis diminutionem durare.

26 Huic fundamẽto † multipliciter respõdere uidẽtur scriben. & primo ex mente Bal. ibi q tex. ille loquitur de contractu seu iudicio uel actione de dote, ideoq; tex. ibi singul.est ad hoc q contractus dotis iurisgen. est secundum Bal. ibi, nos uero loquimur de causa efficiẽte & introductiua dotis quę differt a contractu, iudicio, uel actione de

dote

dote tanquam causa a causato ar. l. licet. §. ea obligatio supra de procu. l. si quęramus infra de testa. & tanquam subiectum a qualitate Bal. in .l. si vnus. §. pactus nu. 5. supra de pact. Gammar. lib. 3. diale. leg. cap. 7. & 9. seu tanquam principale a suis appẽdicijs uel sequelis arg. §. liberis autem insti. de pupill. & .l. cum principalis de reg. iur. cum simil.

Verum replicari potest ꝙ si contractus, iudicium, & actio de dote iurisgen. sunt & id statuitur ibi (licet quo ad actionem cõtrarium tenendum sit propter tex. in .l. 2. §. deinde ex his de orig. iur. sequitur necessario ꝙ ipsa quoq; dos ab eodem iuregen. cognita esse debuit, & sic ante ius ci. institutum ipso iuregen. introducta ar. d. §. singulorum & .l. 1. infra de acq. re. do. tum quia causa causatum pcedere debet .l. pen. supra quę res pign. oblig. poss. l. si quęramus de testa. & qualitas sine subiecto stare non potest l. pen. si cer. pet. l. fin. de colla. bon. nec ab eo sepatabilis est secũdũ Bal. lib. 5. cons. 285. col. 1. Aret. cons. 144. col. pen. Aquens. in .l. naturaliter. §. nihil commune de acq. poss. Neuiz. lib. 1. Syl. nup. nu. 168. nisi diuino miraculo Crot. lib. 3. cons. 301. nu. x. & cons. 374. nu. 16. tum etiam quia propter unum quodq; tale & illud magis auth. multo magis .C. de sacros. eccle. c. cum marthe. extra de cele. missa. glos. in clem. vni. vbi Cardin. not. de reliq. & uene. san. quamobrem cum dos ipsa sit causa contractus, iudicij, uel actionis de dote propter quam quidem dotem contractus dotis iudiciũq; de dote iuregẽ. sunt instituta, a fortiori dicendum est eodem iuregen. tanquam necessarium quoddam antecedens dotem introductam cognitamq; fuisse arg. no. in .l. ad rem mobilem & in .l. ad legatum supra de procura. in. c. cum infirmitas de pœniten. & in c. quoniam de sent. excom. lib. 6.

27 Secũdo † respondet Repet. Bon. hic col. fin. retorquendo, nam cum tex. ibi loquatur de dote in bonum & ęquum concepta, & bonum & æquum iuris ciuilis sit. l. 1. in prin. de insti. & iu. l. 1. de usuca. l. bona fides supra depos. sequitur dotem iuris ciuilis creaturam esse, & si dicatur bonum & ęquum etiam iurisgen. uel iuris pretorij esse .l. filio in fin. infra de iniusto rup. testa. respondet ꝙ in isto casu intelligi debet de bono & æquo quod iuris ciuilis est, ex quo tractatur de actione de dote quę secundum magis doc. communem sententiam iuris ciuilis est doc. insti. de act. in princi.

28 Verũ † huic quoq; responsioni potest distinguendo replicari ꝙ dato & non concesso ꝙ actio de dote in bonum & æquum concepta sit, tamen denominatio fieri debet ab essentia rei nõ ab aliquo accidenti Bar. in .l. cotem ferro .§. qui maximos q. 2. infra de publican. & in sua q. incip. publicanus. Ias. in rub. de leg. 1. nu. 17. Item a forma magis quam a materia Soc. in rub. infra de uer. ob. nu. 15. ubi etiam Veri. nu. 170. & a toto non a parte secundũ Galiaul. ibidem nu. 1. licet ergo in conceptione actionis de dote consideretur bonum & ęquum materialiter seu qualificatiue non ppterea ab eo denominari debet iurisgen. magis quam iuris ciuilis esse.

Preterea stante ꝙ bonum & æquum sit tam iuris nat. & gen. quam etiam iuris ciuilis ut probat tex. cum glos. in l. 1. in uer. ars. supra de iust. & iu. aut bonum & æquum ibi intelligetur de eo quod est iuris nat. uel gen. in potiori significatione arg. l. 1. §. qui in perpetuum supra si ager uectig. & .§. sed ius quidem ci. insti. de iu. nat. & in can. 1. dist. 5. aut non erit concludens necessaria illius tex. probatio, ex quo non probat hoc esse quod ab hoc quandoq; cõtingit ab esse .l. non hoc vbi Bal. C. unde legi. l. neq; natales .C. de proba. & c. in pręsentia extra eo.

29 Nec obst. † ꝙ ratione adiuncti idest quia de actione de dote agitur, sit de bono & æquo iuris ciuilis intelligendum ar. no. in .l. si vno supra loca. Quoniam respondetur ꝙ illud esset per relationem ad actionem de dote & sic per improprietationem ad not. in .l. item pretor infra de suis & legi. & non ex essentiali natura uel propria significatione dotis, & in dubio non est recedendum a naturali & propria significatione uerborum .l. 1. §. si is qui nauem sup de exercito. .l. non aliter in prin. de leg. 3. & .l. 3. §. hæc uerba sup. de neg. ge. l. fin. C. his qui ueni impetra. & c. ad audientiam extra de decim. & illud quod non simpliciter sed secundum quid est tale non est proprie tale Bar. in .l. hoc legatum & in .l. lucius .§. quesitum de leg. 3. Bal. in .l. pen. C. quomodo & quando iud. & pro regula Ias. in .l. 1. col. 1. in fin. sup. si ex noxa. causa aga.

30 Tertio † respondet Soc. Iuni. in tertia par. nu. 37. non ualere consequentiã, actio de dote competit etiam emancipato & sic capitis diminutione non perit item ex bono & æquo concepta est ergo de iure ci. nõ est, nam actio iniuriarum, uel quod ui aut clam, quæ filijsfa. competunt .l. filiusfa. infra de act. & ob. dicuntur de iure ci. & tamen nemo dixerit eas emancipatis non competere, & idem de querela cõtra testamentum matris dicitur quę etiam filijsfa. competit .l. filiusfa. supra de inoffi. te.

Sed

31 Sed teplicati potest† q; dispositio d.l.eas non fundatur in qualitate emancipationis de qua pet uiam quasi illationis lex sequēs loquitur, sed ratio fundamētalis illins tex. est in eo, quod ciuilis ratio naturalia iura corrumpere non potest, ut ibi expressim dicitur, & ideo illud adductum pro simili de actione iniuriarum, & quod ui aut clam tanquam nimium a remotis in proposito aptari non potest arg. l. cum quis supra de dolo per Bal. in .l. ex placito .C. de re. permu. Curt. Iuni. cons. 2. nu. 4. Ex q; ua leat illa consequentia, actio de dote non perit capitis diminutione ergo iuris ciuilis non est, adduco tex. in. §. fin. insti. de legi. agna. tute. ubi ius agnationis perit capitis diminutione quia agnatio iurisci. nomen est, sed ius cognationis capitis diminutione non perit quia ciuilis ratio naturalia iura corrumpere non potest, ita in terminis nostris actio de dote non perit capitis diminutione quia ciuilis ratio naturalia iura corrumpere non potest, sicut e conuerso si actio de dote capitis diminutione periret, iuris ciuilis esset creatura ut ibi de iure agnationis dicitur, & sic sequitur q; actio de dote quę capitis diminutione nō perit non est iurisci. creatura, per arg. ab. effectu iux. not. in .§. quorum in proe. insti. & in .l. debitor ubi etiam Pau. ꝫ. ad treb. per Euer. in cent. in lo. ab effec. in princ. Et ad illud de bono & ęquo Replicatur q; cum ibi ponatur relatiue ad naturales pręstationes de quibus tex. supra dixerat, sicut illa uerba de naturalibus pręstationibus loquentia in pręcedentibus referūtur ad ius gen. arg. §. 1. & §. singulorum. de re. di. ita illa uerba, in bonum & ęquum, in sequenti parte tex. posita ad iusgen. referri debent tum quia vna pars legis per aliam declaratur .l. utrum. de peti. hę. l. non est nouum. supra de legi. l. s. de rebus dub. l. si seruus plurium. §. fin. ubi not. de leg. 1. tum etiam quia clausula pręcedens magis influit ad declarationem sequentium quam econtra Bar. in .l. quisquis de leg. 3. in .l. auia de cond. & demon. Mates. not. 155. Dec. in .l. 1. in prin. nu. 43. supra de offi. eius.

32 Quarto & ultimo † potest responderi q; actio de dote in sui origine, natura & substantia est de iure ci. erat enim olim actio de dote, rei uxorię actio quę iurisci. erat creatura. §. fuerat. inst. de actio. & .l. vni. in prin. C. de rei uxo. ac [i]cut caterę actiones omnes .l. 2. §. post originem de orig. iur. Bar. in .l. rerum quidem .ꝫ. re. amo. glo. Bar. & doc. in .l. ex hoc iure de iusti. & iu. & pro communi citramontanorum sententia Monter. hic nu. 151. sed in d. .l. eas. propter pręcedentiam obligationis naturalem prǣstationem habentis cōcipitur in bonum & æquum & durat etiam post capitis diminutionem & sic non tollitur mero iure ciuili, quia dos constituitur causa alimentorum: l. assiduis C. qui potio. in pigno. ha. l. ꝓ onerib⁹. l. in rebus. C. de iu. do. .l. dotis fructus .ff. eo. & alimenta regulariter naturalem habent pręstationem, ut in insti. de iu. nat. in prin. & in .c. ius naturale di. 1. ideo actio de dote est concepta in bonum & ęquum, naturalem habet pręstationem, & ea de causa capitis diminutione non perit.

33 Probatur † secundo in .l. ex hoc iure de iust. & iu. dupliciter inducendo, primo dū ibi dicitur iure gen. dominia fuisse distincta nam ꝓ dotem fit translatio & sic distinctio dominij a muliere in uirum .l. in rebus C. de iu. dot. ergo dos iurisgen est.

Secundo dum ibi dicitur contractus & obligationes a iure gen. institutas fuisse, nā dos est contractus. l. cum dotem .C. de iu. do. l. vni C. de rei. uxo. ac. iuncta glo. rub. & per Bar. in .l. legitima nu. 2. supra de pac. ergo &c.

Comprobat post Bar. Alex. hic nu. 32. quia contractus dotis non est de exceptuatis & a iure ci. inductis quos enumerat glo. ibi & in .§. ius autem gen. insti. de iu. nat. ergo necessario sequitur iurisgen. esse, per arg. a partibus enumeratis .l. patre furioso supra de his q; sunt sui uel alie iu. & .§. actionum inst. de actio. & per arg. ab exceptione ad regulam quia exceptio firmat regulam in casibus non exceptuatis ut no. in .l. nam quod liquide infra de penu lega. & in .l. 1. de reg. iur.

34 Sed huic arg. respondetur primo † quo ad primam inductionem q; licet dominiorum distinctio a iure gen. emanauerit ut ibi & in .l. 2. de acq. re. do. & in .c. ius gen. di. 1. tamen modi ex quibus dominia distinguuntur aliqui iurisgen. aliqui iurisci. sunt ut in .d. l. 1. & in d. §. singulorum & in .l. traditionibus cum ibi not. C. de pac. & in .l. 1. infra de usuca. unde necessario non tenet consequentia, dos distinguit dominia ergo iurisgen. est quia etiam iusci. hoc idē facit ut per arrogationem, per usucapionem, per testamentum, per sententiam & huiusmodi .§. fin. insti. de usu & ha. & de usucap. in prin. & d. l. traditionibus cū sim.

35 Huic tamen † responsioni potest disputando replicari de modis non esse curandum iuxta uo. in .l. si mater .C. de institu. in .l. mulier infra ad trebell. & in .l. gallus .§. quid si is de lib. & po. actumq; primę causę ascribi debere .l. & si prætor de offi. eius & l. is damnum de reg. iur. maxime isto casu quo de causa efficiente agimus

ideoq;

ideoq; iurigen. tanquam antiquiori distinctionem dominiorum ascribendam esse ar. no. in l.1.j. de albo scrib. & in d.§. singulorum & in l.1. vbi etiam Bar. C. de consulibus lib. xij. glo. in c. placuit 16. dist. Bal. in c. cum olim extra de consue. affi. dec. 1. nu. 8.

36 Secundo † respōdetur predictę primę inductioni negando dotem vere dominij distinctionem inducere nam tex. in d.l. in rebus loquitur ex fictione iurisci. vt ibi quod ex subtilitate legum transitus rerum dotalium in patrimonium mariti fieri videtur licet uere & naturaliter res dotales in mulieris dominio permanserint & sic tex. non solum de iuris subtilitate quę sępe dānari solet l. si seruus seruum. §. sequitur de verbo. oblig. l. si quis heredem. C. de institu. & l. sicut §. si debitori. sup q. mo. pig. uel hypo. sol. & l. fin. §. preterea. C. de iu. dot. & l. 1. C. vt ab her. & contra here. & c. 1. dist. 40.) verum etiam de iuris fictione loquitur. quę per ver. uidetur apparet. l. singularia. si cer. pet. Bar. & doc. in l. si is qui pro emptore. de vsuca. Tiraq. de retra. consang. §. 1. glos. 2. nu. 2. Et idem inferius in eodem tex. repetitur in vers. uolumus, dum dicitur rei vendicationem & hypotecariam mulieri pro dote competere siue ex naturali iure eiusdē mulieris res esse intelligantur siue secundū legum subtilitatem ad mariti substantiam peruenire uideantur, cum itaq; ibi fictio naturali iuri aduersetur nihil debet operari ut in l. profectitia. §. fin. supra de iu. do. in l. uoluntate supra qui. mo. pi. uel hypo. sol. per Barba. in l. cum acutissimi nu. 64. C. de fideicom.

37 Huic † etiam responsioni potest replicari q uer. uidetur, in dispositione legis inducit etiam ueritatem ut no. in l. t. in prin. sup de offi. eius in l. non uidetur cepisse de reg. iur. & alias sumitur secundum subiectam materiam Aret. in l. si duo de acq. he. in l. sciendum de uer. ob. Ias. in l. cum quis C. de iu. & fac. ign. scrib. in l. naturaliter in prin. de acq. poss. Et q uere dominium rerum dotalium transeat a muliere in uirum, est tex. express. in l. quoties C. de iu. do. ubi dominium rerum dotalium ęstimatarum transit in uirum, & so. ma. pecuniam reddere tenetur si aliter non sit conuentum, ideoq; commodum & incommodum huiusmodi rerum est ipsius mariti l. cum dotem. C. de iu. do. l. plerunq; cum seqq. ff. eo. & l. ęstimatis & l. seq. j. eo. Et preterea q subtilitas iuris nil aliud quam rigor iuris est glo. in l. si tibi infra de dona. Bar. in l. si fideiussor. §. quedam supra mand. Tiraq. de retra consang. §. 35. glos. 1. nu. 28. Bero. in c. super literis nu. 38. de rescrip. qui quidem iuris rigor scriptus existens debet attendi. l. placuit ubi not. C. de iud. glo. & doc. in l. 1. C. de leg. i. scrib. in c. fin. extra de trans. etiam si alias durus sit l. prospexit infra qui & a quibus. l. 2. §. si quis a principe, infra ne quid in lo. pub. Bal. in c. cum omnes col. 1. extra de consti. veri in l. ex facto nu. 70. infra de vulg. vnde etiam dicitur subtilitatem commedabilem esse in l. 1. §. sed neq; C. de vet. iur. enu. ad veritatē scilicet inuestigandam tēdentem. l. t. C. de professo. q in vrbe Constantinop. lib. xij. Abb. in c. capellanus. extra de ferijs Bereng. in l. vni. nu. 265. C. de sent. quæ pro eo quod interest.

38 Tertio igitur † supradictæ primę inductioni respondetur quod licet prima distinctio dominiorum iuregen. emanauerit, quia ante a iure nat. omnia erant communia c. ius naturale di. 1. Cald. cons. 4. de consti. & per iusgen. inductum fuit ut quicquid calcaret pes tuus, tuum esset, Bar. Pau. & doc. in l. 1. in prin. de acq. poss. & propterea quæ in bonis nullius erant, occupanti concedebantur l. 1. de acq. re. do. & §. feræ. Insti. de re. diuis. Tamen ista distinctio dominij quę specialiter fit per dotis constitutionem a iure ci. fuit inducta, nempe ex responsis prudentum aut constitutionibus principum quæ iuris ci. esse dicuntur §. constat. Insti. de iu. nat. & l. ius autem ciuile supra de iusti. & iu. & idcirco totum hoc iuri ciuili debet ascribi l. ius ciuile de iusti. & iu. & denominatio a specie magis quam a genere, & a speciali magis quam a generali dispositione fieri Pau. & Alex. in rub. infra de uerb. oblig. nu. 12. glo. in rub. C. de re. permu. Bar. in prima consti. cod. Butig. in rub. supra si cer. pet. nu. 19.

36 Ad secundam † vero inductionem respōdet Alex. quod aut dos constituitur per traditionem & est iurisgen. ar. no. in l. traditionibus. C. de pac. & in. §. per traditionem iuncto. §. singulorum de re. diuis. aut per stipulationem & est iuris ci. arg. l. ex diuerso §. 1. infra eo. & §. de constituta de ac. tio. & per scrib. in rub. infra de ver. ob. ubi pro communi sententia Coras. nu. 3.

40 Sed potest replicari † quod hęc doctrina respicit modum constituendę dotis ab homine & non ipsam dotem in sui quidditate, essentia & substātia prout nos loquimur & ab accidenti seu a qualitate ad substantiā nō valet argumētū ut no. in l. qui habet de tutel. in l. naturalem. §. apium. de acq. re. do. per fabr. in Insti. de oblig. in fine prin. & Neuiz. lib. 1. Syl. nup. ver. a qualitate nu. 168. post Ias. ubi per eum.

Preterea hęc Alex.responsio respicit do tem ,put ē in fieri idest ,put in esse deducitur at ea quę sunt in fieri adhuc non dicuntur,esse,c.ad.conditorē.§.licet de ver.sign. in extrav.g.lo.22. vaco. decla. 168. nos autē loquimur de dote in esse deducta, merito &c. vel respicit dotem constitutam. & sic qualificatam & non dotem simpliciter de qua agimus, illud autem quod secundum quid est tale non dicitur proprie tale Bar. in l.hoc legatū de leg.3. doc.in.c. maiores §.i.tem queritur extra de baptis.&in c.licet &in .c. statutum de elect. in vi cum simi. merito non euacuat inductionem.

41 Secundo igitur † respondetur non valere consequentiam,dos est contractus ergo de iure gen.nā sponsalitia largitas est contractus auct. ut sponsalitia largi.in prin. Item stipulatio est contractus l.1.§.pen.&fin. supra de pact. Emphiteusis est contractus l.1.&2.C. de iu. Emphi. ubi etiam Ias.& docto. Clar.4. senten.§. Emphiteu. q.1.& seq.& tamen omnes sunt de iure ci.glo.in l.ex hoc iure de iust.&iu.10.§. ius autē gen. inst. de iu.nat. gen. & ci. doc.in rub.inst. de ver.ob.& in §.de constituta.de actio.

Et si valeret prędicta consequentia, sequeretur quod dos esset quid facti quia dos est contractus,& contractus est quid facti.l. cōsilio in fi. de cura.fu.l.si unus.§.pactus supra de pac. at consequens est falsum quia dos est ius.Bar.& doc.communiter.j. in diffin. dotis nu.17.&21. ergo falsum est etiam antecedens iux. no. in .l.2.§.1.vbi glo.&doc.supra si cer. pet.in l.apud antiquos ubi Cy. Alber.& doc.C.de iur.Bal. in l.conventicula.C. de epi.& cler.Card. & Imol.in.c. solitę ex. de maio. & obe. Euer. in cent.in loco a conseq.destru.in prin.

42 Sed potest replicari † q spōsalitia largitas emphiteusis & stipulatio sūt de exceptuatis p glo. in d.l.ex hoc iure, ideo firmant regulam in alijs non exceptuatis,& sic etiam in contractu dotis ar. no.in l.nam quod liquide de penu leg. & in l.1.de reg.iur.&sic stat ad huc consequentia prędicta.

43 Tertio itaq; respondetur † dum tex. ibi loquitur de commertijs,intelligi de contractibus innominatis,exquo cōtractus nominari ibi expressim specificantur secundum glo.ibi in vers.commertia, & ideo ad contractū dotis qui nominatus est Bar. in .l.legitima.nu.2.& in l.iurisgē.in fine prin. sup de pac.& ibi non specificatus,trahi nō posse; & quando etiam centies traheretur,tamen in contractu dotis,non in dote quę ab eius cōtractu differt, militaret,& dispositio in vno separatorum non censentur disposita in alio.l. fin. de calum.l.papin. exuli de mino.Bar. & doc.in d.l. si ita stipulatus.§. chrisogonus de ver.ob.Gammar.lib.2.dis le. lega.in loco a separa.in prin.

Nec ob.dum Alex. inquit contractum dotis non esse de exceptuatis ibi per glo. Quia respondetur glo.ibi loqui per modū doctrinę & exem.pli ideoq;non sequi quin alij iurisg.contractus pręterquam ibi enumerati reperiri possint arg.l.non possunt supra de legi. exempla.n.nō restringunt.l. damni infecti stipulatio de dā. infe.l. pen. §.fin. de iu. & fac.igno. cum simi. Vnde etiam dicere solemus quod inclusio unius non est exclusio alterius quando aliqua ratione frequentioris usus ponuntur glo.in .l. 1. C. de his qui ad eccle. confu. in .l. vni.§.sponsus.C.de rap. vir. & in auth.cas sa.C.de sacros.eccle. Ias. in.l.2. p illū tex. j. vulg. & Bello.cōs.52.nu.6.vel quādo aliud ex alio capite potest includi. Saly. in.l. [illegible] fine in 2.opp.C.de accus.Vercell. in .l. omnis diffinitio nu. 45.j. de reg. iur. Dec. cons.150.col.3.& in cons.190.col.4.

44 Probatur tertio † hęc opin. ea ratione quia omne id quo humanę gentes utuntur iurisgen.esse dicitur l.1.in fin.de iusti.&iu. &.§.ius autē ci.l. insti.de iu.nat. & ci.iurisgen. di.1: sed omnes gentes utuntur dote propter onera matrimonij.l.3. supra de iu. do. l.pro oneribus. C. eo .l. quęris. supra de pac.dot.ergo.

Et licet dici possit non ōnes homines vti dote,quia matrimoniū etiam sine doteeos trahi potest.l. quod sinulla. supra derelig. & sumpti.fun.l. fin. §.sicut.C. de don. ante nup.per Affl.dec.352.nu.3.&Roma.cons. 517.in casu. col. 1. & Goffr.in sum.tit. de clande. despon. nu.4.ideoq; argumentum retorqueri.ar.no.in l.1.&seqq.supra quod quisq;iur. Potest etiam replicari argumētū procedere quoad potent[illegible] habitum, quia omnes homines matrimonium cōtrahentes dotem constituere possunt, licet in actu & effectu non omnes constituant vel quia non contrahant matrimonium, vel quia sine dote contrahant.ut in simill dicitur de contractu emptionis, & locationis, qui licet iurisgen.sint.l. ex hoc iure de iusti.&iu.non tamen omnes gentes eis utuntur quia multi sunt qui non emunt nec vendunt,non locant neq; conducunt ut experientia rerum magistra docet auct.de ap.in prin.&.c.quam sit de elect.lib.6.

45 Verum huic motiuo † responderi potest primo quod ad hoc ut aliquid dicatur iurisgen. esse non sufficit quod eo omnes gentes utantur sed requiritur etiam quod omnes gentes peræque utantur ut in d.l.1. & in d.§.Ius autē ci. cū alijs sup alle. atqui dote nō ōnes gētes pęq; utūtur q.a alij maiorē,alij minorē, alij pure,alij in diem vel

sub

ſub conditione tot. tit. de pact. dot. maxime inſpecta dignitate qualitate & facultatibus partium .l. quęro & .l. cum poſt .§. gener. ſupra de iu dot. & alij cum dote & alij ſine dote nuptias contrahunt .d .l. quod ſi nulla cũ cõcor. de quibus ſupra merito &c.

46 Secundo etiam † reſpondetur argumentum procedere reſpectu uſus hominum, nõ reſpectu introductionis & cauſę efficientis ut in ſimili dicitur de acceptilatione, quæ fuit introducta a iure ci .l. pe. de ſolu. & ꝓpter uſum hominum dicta eſt iuriſgen. eſſe .l. an inutilis .§. fin. de accepti. ubi ẽt glo. & doc. & Galiaul, in rub. ĵ. de uer. ob. nu. 103.

47 Tertio & ultimo † etiam reſpondetur negando maiorem, quia licet iusgen. ſit quo gentes humanę utuntur ut in dd. iuribus, non tamen ſemper omne quo gentes humanę utuntur iusgen. eſt quia aliud eſt ius naturale aliud gentium aliud ciuile ut in §. 1. de iu. nat. & in .l. 1. §. 1. & in .l. omnes populi de iuſt. & iu. & ideo arg. neceſſario nõ cõcludit ad no. in .l. nõ hoc. C. unde legi. iu. l. neq; natales de ꝓba. in. c. in p̄ſentia ex̄ eo.

48 Contrariam ſententiam † ꝙ ſcilicet ius ci. fuerit efficiẽs cauſa dotis tenuit Ray. de Forli. & Petr. quem hic refert Alex. nu. 32, Criſp. in tract. termi. omnium act. nu. 160, & hic viſita. nu. 123. & Paris. 236.

Probat̃ hęc eorũ opin. primo ꝑ tex. in .l. ex diuerſo .§. 1. ĵ. eo ubi uxor ſocia uiri ſui ĩ aliqua negociatione ſi cõuenitur uiuatur exceptione ne teneat̃ ultraq; facere poſſit licet iure ci. ſcilicet quoad dotẽ ſuã ſit obligata

49 Et quamuis primo † reſpõdeat Alex. nu. 32. ibi contractũ dotis ꝑ ſtipulationẽ celebratũ fuiſſe, ea q; ratione iuris ciui. eſſe arg. §. de cõſtituta de actio. & glo. in .l. ex hoc iure de iuſt. & iu. Tamẽ poteſt replicari ꝙ ibi de ſtipulatione nõ ſit uerbũ, & intellectus q; non cõuenit uerbis tanq; diuinatiuus eſt reijciendus .l. ſi putator ad .l. aq. l. l. iubemus §. pen. C. de teſtã. c. ut noſtrũ. ex̃ ut eccle. beneſi. Rip. hic. nu. 6. q a ubi uerba non cõueniunt ibi nec diſpoſitio .l. 4. §. toties de dãn. inſe. c. ex parte de conceſſ. pb. Dec. cõſ. 591 nu. 2. & dato etiã ꝙ ibi ꝑ ſtipulationẽ ſit cõtractus dotis celebratus nihilominus ſtipulatio adiecta illi contractui nominato debet ipſius naturam ſequi .l. ſi ſtipulatus ſupra de uſur. per ſcrib. in rub. de uer. ob. ubi de communi ſententia teſtatur Rip. nu. 52. & Crot. lec. 1. nu. 39. & pro regula Butig. nu. 39. & ſic contractus iuriſgen. in ſuis puris terminis permanere.

50 Secundo igitur † reſpondet Soc. iun. in tertia par. nu. 37. quod tex. ibi loquitur de contractu ſocietatis nõ de contractu dotis qui quidem contractus ſocietatis dicitur iuris ci. per approbationem ut in ſimili contractum commodati per approbationẽ eſſe de iure pro. dicitur in .l. 1. ſupra cõmo.

51 Sed & huic quoq; reſponſioni † poteſt replicari ꝙ actus primę cauſę debet aſcribi & ſic iurigen. inducenti non iuri ciuili approbanti referri .l. & ſi pretor ſupra de officius .l. is damnum de reg. iur. uerba per prius in dubio intelligendo ar. no. in .l. qui liberis .§. hęc uerba de uulg. in .l. gallus, §. quidam recte de lib. & po. ꝑ Bar. in .l. quæritur de ſta. ho. & Dec. cõſ. 679. nu. 2. & maxime quoad caſum in quo loquimur qui ad cauſam efficientem dicitur pertinere iux. dictum Bal. in .l. patre furioſo ſupra de his qui ſunt ſui uel alie. iu.

52 Vnde tertio modo † reſpondetur ꝙ dum tex. ibi dicit, quamuis iure ci. ſit obligata addi debet & naturali, ſecundum glo. ibi, arg. l. 1. §. adeo ſupra de pact. cum duę ſint obligationis radices, naturalis & ciuilis glo. in inſti. de oblig. in prin. & uerba legum in potiori ſignificatione ſint intelligẽda .l. ĵ. §. qui in ꝑpetuum ſupra ſi ager uectig. uel emphi pet. & potior ſignificatio ſit quę duo complectitur quam quę unum auth. itaq; C. cõmunia de ſucceſſ. l. re coniũcti de leg. 3. & §. ſed hodie inſti. de adop.

53 Vel etiam † quarto modo reſpondetur tex. ibi loqui reſpectu obligationis & promiſsionis mulieris quę referri poteſt tam ad cauſam ſocietatis quam dotis, ideo neceſſario non probat de dote arg. not. in .l. non hoc. C. vnde legi. in .l. neq; natales. C. de proba. in. c. in pręſentia extra eo.

54 Probatur ſecundo † in .l. qui liberos ſupra de ritu nup. ubi habentes liberos in poteſtate coguntur ex conſtitutione diuorum Veri & Anto. in matrimoniũ collocare & dotare, quę quidem principum conſtitutio iuris ci. portio eſt .l. ius autem ci. de iuſt. & in .§. conſtat. uer. ſed & quod principi de iu. nat. quod eo magis eſt dicendum in iſto caſu quo dic. ex adiecta uerbo, conſtitutione diuorum &c. cauſam proximam & immediatam ſignificat. Bar. in .l. eo tempore de pecul. Bal. in l. nõ dubiu. C. de legi. Dec. cõſ. 626. nu. 3. Paris. lib. 4. conſ. 114. nu. 12.

55 Et licet reſponderi forte poſsit † non ualere conſequentiã, dos datur ex conſtitutionibus principum ergo eſt de iure ci. nam bonorum poſſeſsio ſeptima datur ex legibus & ſenatus conſultis .l. vni. C. ut ex legi. & tamen cauſa illius efficiens fuit pretor diciturq; pretoria .§. ſeptima inſti. de bo. poſſ. Poteſt etiã replicari ꝙ cõmunis opin. eſt in contrarium ꝙ illa bon. poſſeſsio ſeptima ſit de iure ci. ut tenet Bar. in .l. 3. §. bonorũ .ĵ. de bo. poſſ. & pro cõmuni ſententia Dec. ĩ rub. C. q admitti. lect. 1. nu. 13. Nig. nu. 23. & Bolog. 62.

56 Sed huic † fundamento tripliciter respō detur primo q ibi loquitur de coactione parentum & officio paterno dotandi liberos non de causa efficiente & introductiua dotis, quod quidem officium dotandi liberos de iure ci. fuit inductum dote prius inuenta glo. in.l. obligamur.§. lege de act. & ob. Ias. in.l.huiusmodi.§.cum pater nu. 9. de leg.1.doc.in.l.fin.per illum tex.C.de dot.promiss.

57 Secūdo† respondetur illum tex.loqui in patribus liberos in potestate habentibus ut in prin. ibi qui liberos quos in potestate habēt &c. ratione patriæ potestatis quæ est de iure ci. §. 1.insti. de par. pot. quamobrem filiæ sine consensu patris de iure ci. nubere non possunt.l.2. supra de ritu nup. &insti.de nup.in prin.& proprerea illas eodem iure ci. parentes dotare tenentur.l.fi. C.de dot.promiss.

Nec obst. dic. ex, ut supra ponderata, quia respondetur q ea dic. ponitur secundum subiectam materiam ideoq; in ea fundamentum fieri non potest Bar.in.l.1.§. 1.j. de incen.rui.naufra. Corn.lib.4.cōs. 1. Capt. cons.22.nu.x.Tiraq.de causa cess. lim.20. nu. 30.

Vel tertio responderi potest illum tex. nō loqui generaliter & absolute, sed solū in patribus qui in iniuriam filiorum prohibent eos uxorem ducere aut nubere, ut patet ibi iniuriam prohibet &c. quod est contra publicam utilitatem ad not. in.l.1.j.eo

58 Probatur tertio ea ratione, † nam dos est ius, secundum Bar. & doc. communiter .j.in diffinitione dotis nu. 21. ubi Alex. & Pap. nu. 25.& Ias. 21. testantur esse communem sententiam at iuris appellatio intelligitur de ciuili.§. ius autem ciuile uers. sed quoties insti. de iu. nat.gen. & ci. per Curt. Sen. cons. 46. nu.5.ergo &c.

59 Sed tripliciter respondetur † primo q Bar. & doc. in diffinitione dotis loquuntur de dote iam in esse deducta secundum naturam diffinitionis quę est ut poni debeat ut res diffinita est in esse deducta Bar. & doc. in.l.1.in prin. j. de acq. poss. nos loquimur de causa efficiente, & sic de dote ut in fieri, ex quo causa efficiens dicitur causa fiendi & necessaria ad rem in esse deducendam Bal. in.l. patre furioso de his qui sunt sui uel alie. iur. Humber. in auth. sacramēta puberum nu.19.C.si aduer.uen.

60 Secundo † respondetur q .§. ius autem ci. uers. sed quoties.loquitur de iure disponente, nos de iure disposito secundum doctri.Bar. in.l.2.§.quod obseruati col.3. C. de iur. calum.doc. in.l.2.C.quę sit lon. consue. Bolog. in trac. de differ. iuris & facti in prin.

61 Tertio† etiam respondetur q d.uers. sed quoties.habet plures intellectus de quibus per Dec.in.c.licet causam nu. 26. extra de proba.& in cons.685.nu.7. & Gomes.in tit. insti. de actio. in prin. nu. 42. ideo in eo fundamentum ad decisionem fieri non potest iuxta sententiam Bar.in.l. in ambiguo. de rebus dub. & in prima sua q.incip. Lucanę Ciuitatis in tertia par. Alex.in.l. gallus in prin. nu. 5. de lib. & po. Ias. in.l. admonendi nu.48. de iure iuran. & in.l.1. nu. 20.de trans.

62 Probatur quarto † & ultimo alia ratione, nam accessorium sequitur naturam sui principalis ideoque eiusdem qualitatis & naturæ esse debet.l.cū principalis de reg. iur. §.liberis insti.de pupill.c.accessorium de reg. in.in vi.sed dos est accessoria matrimonij .l. 3. supra de iu.do.l.fin.§.sicut.C. de don.ante nup. glo. in c. 3. extra de dona. int. ui.& uxo. matrimonium est de iure ci. insti. de nup. in prin. ergo ita etiam dos de iure ci. esse debet.

63 Sed dupliciter † respondetur primo matrimonium quoad originem & institutionem esse de iure nat. l. 1. §. pen. de iusti.& iur. & instl.de iu. nat. in prin. licet modus contrahendi & nomen sit de iure ci.§.pen. de nup. & d. prin. de iu. nat. ibi quam nos matrimonium appellamus, sicut in simili de testamento quoq; dicitur per Bar. & doc. in .l. interdum de cond.inde.Alex. & doc. in rub. infra de acq. hæ. & Dida. lib. 3. uaria. reso. c. 3. nu. 7.ideoq; argumentum retorqueri.

64 Secundo † respondetur arg. procedere in accessorio naturali non in accidentali quod potest adesse & abesse prę ter subiecti corruptionem. Ias. in.l. si quis in fundi uo cabulo nu.27.de leg.1.Cur. iun.cons.109. nu.4. at dos ad matrimonium est accessorium accidentale quia etiam sine dote matrimonium esse potest .l. quod si nulla sup de relig.& sump.fun. ergo &c. Rursus in dote re pitur (quoad indiuiduum de quo agimus) specialis facta prouisio ut nu.66. statim deducam, ideo uelut accessoria non debet in eo sequi naturā sui principalis p ea quæ tradit Io.an. in d.c.accessorium col.1.

65 Pro resolutione † igitur est sciendum dotem posse tripliciter sumi, primo latissime pro omni circumferentia alicui necessaria ut in.l.2.§.fin.& in.l. seię.§.pdia .j. de fun. instru. & pro corporis animiq; dotibus alicuius Bal. no.de dote par.1.Costā. de dot. cap.2.in prin. Coras. in .l.qui liberos nu. 21. sup de ritu.nup. Alcia.hic nu.15. Soc. iu. par.1. nu.6. iuxta illud ouid. Nam tibi cum facilis mores natura pudicos, & raras dotes ingeniumq; dedit Secundo large p

bonis

bonis assignatis ecclesię nouiter cōstructæ ut in .c.ficut extra de consecra. ecc. & in auct.ut null.Fabri. per tot. uel ꝓ bonisda tis pro elemosina mulieris monasterium ingredientis Bar.in l.titio centū.§.titio ge nero.de cond.& demon.& in.l.1.§.si uel pa rens infra si a paren.fue.manu. non consti-tuendo differētiā inter paulo magis & pau lo minus latam significationem dotis prò ut facit Bal.no. & Soc.iun.ubi sup, cū plus & minus specificeam non inducat differen tiam .l. fin. ubi Bar.j. de fun. instru. Bar. in .l. imperium nu.11. de iurisd. om. iud. & in .l.1. in prin. nu.9. de acq. poss. Ter-tio sumitur stricte pro dote quę datur mari to pro oneribus mattimonij .l. 3. l. dotis fructus & per totū ti.supra de iu.do.& l.pro oneribus C.eo.& .l.1.j.eo.&.l.assiduis.C.q potio.i pigno.hab.&l.vni.C.de rei.vxo.ac.

66 Et ita stricte capiendo distingue † q.a aut loquimur de superiore causa efficienti do-tis quę secun. philos. magis influit Ang. cōs.110.col. pē. Tir.de caus.cess.limi. 20. nu.6.& concludendum est Deum opt.max. rerum omnium creatorem fuisse. c. nasci. 56.distin.dicebat.n. Bal.in.l.vni.C.de pri. dot.ab origine mundi fuisse dotem, prout etiam hic refert Soc. iun.par.3.nu.37.

Aut loquimur de causa efficiente Infe-riore iux. doctr. Bar. in.l. iurisgen. §. quin immo supra de pac.Bal.in l.ex placitoC.de re. permu. Crisp. in rub.de leg.1.nu.70.& Cagn.in proem.ff.nu.8.& concludendum est ius gen.fuisse.ipsumq;dotem,dotisq;no mē sicut & alia vocabula & nomina adinue nisse iux.no. p glo. in l.labeo.j.de suppell. leg. & ita tenet Bal. in c. innotuit col. 2. uers.& istud nu.12.extra de elec. & Phanu. de lucro dot.c.1.nu.3.

Quod probo primo pet tex. in l. si vnus §. pactus supra de pac. ibi quoties actio de dote redit ad ius quodlex naturę ei tribuit non sit deteriot conditio dotis,ex q.bus ap-paret legem naturalem & sic ius gen.§. singulorum de re. di. doti ius tribuisse & per cōsequens dotē iure gen. cognitā fuisse

Secundo probo pet tex.in.l. 1.cum glo. ver. semper.j. eo. ubi dicitur dotis causam semper & vbiq; precipuā esse, & glo.expo nit, semper idest omni tempore si omni tē pore ergo etiam tempore iurisgen.ante ius ciui.quia qui omne dicit nihil excludit l. iulian.de leg.3.c.si romanorum 19. di.glo in.c.solitę in fin. extra de maio.&obe.Bar. in l. serui electione .§. fin. de leg.1. & in l. marcellus. nu. 5. ad trebell.

Tertio probo quia dos est patrimoniū mulieris nubētis l.3.§.sed utrum de mino. l.vni.§.& hoc.C.de rei vxo.act.Card.Zab. cons.exj.nu.2. Abb.cōs.81.nu.1.lib.1.Frā marc.q.333.nu.2. patrimonia vero sūt iu risgen. quo rerum dominia fuerunt distin-cta l.ex hociure de iust.&iu. glo. & doc. in l.1.in prin. infra de acqui.poss.& in .c. ius gen.dist.1.ergo dos est de iure gen.

67 Amplio hanc conclusionē,† procedere non solum in dote ipsa,verum etiā in con tractu dotis qui pariter iuris gen.est &eo iure cognitus.Bar.in d.l.eas.quem ibi seq-tur Bal.de capi.di.Bar.& doc. communiter hic nu. 42. put de cōuni testātur hic Rip. nu.73.& Soc.iun.par.3.nu.77.candēq;sētē tiam tenuit Bar.in l.legitima nu. 2. sup de pac.Bal.Nouel.de dote par.3.Campeg.de dote par.1.q.5&Horman.in rub.j.de acq. poss.lect.2.nu.3.

68 Proqua † primo facit quia regulariter omnes contractus sunt de iuregen.l.exhoc iure.de iusti.& iur.& §.ius autem gen.Inst. de iu.nat.& contrarium asserenti incumbit onus probandi glo. & doc.in l.omnis diffi-nitio de reg.iur.& in rub.eo tit.lib.6.Dec. in l.1.nu.6.eo.tit.unde Bar.in l.quoties.su pra si quis cau.inquit q res dicitur certa ꝓ. eo qui babet regulam ꝓ se quia dicitur in tentionem fundatam habere idem Bar.in l.1. col. 2. supra siquis in ius voca. & pro-nora.dicto Mares.no.19.nota quod senten tia & Dec.cons.8.in prin.

Secundo facit quia cum cotractus dotis nō sit de enumeratis & exceptuatis p glo. in d.l.ex hoc iure.ubi ponit contractus In-risci.dicendum est per arg.a sufficienti par tium enumeratione,& ab exceptione ad re gulam, iurisgen.esse.ar.no.in l.patre furio so supra de his qui sunt sui vel alie iur.in.§ actionum de actio.in l.nam quod liquide. de penu lega.& per Io.anni. hic in fin.

69 Nec ob.si dicatur † cōsensum partiū esse causam efficientem contractus dotis sicut aliorum cōtractuū l.1.de pac. l.cōsensu de ac.& ob.per Humber.in d.auth.sacramēta puberum nu.20.& seq. quoniam responde tur consensum esse causam efficientem do-tis accidentalem seu instrumentalem non autem principalem iux.ea quę post philos. 2. phis. recenset Vaco. lib. 2. decla. 78. post prin. Vel causam coadiuuantem non ptimarie disponentem, vt ex Auicen. tra-dit Gammar.lib.1.diale.lega.in loco a cau sa effici.post prin.

70 Amplio secundo † hanc conclusionēpro cedere.etiam quoad traditionē dotis quę pariter est iurisgen.sicut alię quoq;tradi-tiones sunt.§. per traditionē Insti.de re.di. l.traditio.&.l.nunquam nuda in prin.j.de acq.re.do.&.l. traditionibus cum ibi not. C.de pact.& per Alex. hic nu.32. & seq. Licet quoad actionem de dote sit iurisci.§. fuerāt Insti.de actio.l.vni.C.de rei vxo.ac. & l.

& .l.ad exactionem.C.de dot.promiss.pro ut aliȩ quoq; actiones sunt l.2.§.deinde ex his supra de orig.iur.Bal.in c.1.col.2.extra de pact. glo.& doc.in l.ex hoc iure de iusti. & iu.Bal.nouel.in l. 1. nu.38.j.eo.Accosó. in l.qui se patris nu. 8.C.vnde lib.Arch.in c. ius gen. di.1.veri.in rub.j. de ver.ob.nu. 68.& Alex.in l.1.§.sublata ad treb.& pro communi sententia Io:Anni.hic.nu. 495.

Ex quibus omnibus habetur dos ex quatuor causis creata,ex causa efficienti quia ius gen. adinuenit, exformali quia ius.ci. formauit,ex materiali quia expecunia latissime sumpta constructa, ex finali,quia pro matrimonio illiusq; oneribus instituta.

Et hȩc satis sint preludij loco,& pro huius rub.& materiȩ ornamento dixisse.

SVMMA RERVM CAPITA

1 *Ex rub.so.ma.confunditur regula ablatiui, & participij absoluti ,& nu.seqq.*
2 *Intell.uerborum rub.so.ma.& nu.seqq.*
3 *Qualitas non alterat subiectum.*
Ablatiui absoluti debent subiecti substantiam sequi.
4 *Preteritum & futurum sunt contraria nec stare possunt simul in eodem subiecto eodem tépore*
Medium impertinens impedit extrema cõiungi
5 *Participium præteriti temporis cum de futuro actu agitur in futurum resoluitur.*
Verba quæ in preterito & futuro capi possunt secundum accidentiam facti interpretantur
6 *Verba so.ma. in uim suppositorum terminorum ponuntur*
Dubium de uno alia omnia suppõnit habilia
7 *Verba so.ma.prolata ab habente potestate disponendi dispositionem inducunt,& nu.15.*
8 *Intell.l.qui filiem supra de trans.& nu.seqq.*
Intell.l.1.in fi.de leg.2.& nu.seqq.
Intell.l.de summersis. C. de naufra. lib. x1. & nu.seqq.
Intell.l.si soror C.de colla.& l.pretor.§.1.de colla.bon. & nu.seqq.
9 *Ablatiui absoluti exequutiue positi dispositionem inducunt*
10 *Ablatiui absoluti positi in uim septimi casus non faciunt conditionem& nu.45.*
11 *Ablatiui absoluti important secundum subiectam materiam.*
12 *Intell.l.2.].de uulg.& nu.seqq.*
13 *Ver. præcedo,a,quo componatur,& quommodo intelligatur*
14 *Abla.abso.gratia frequentioris usus positi dispositionem Inducunt & nu.43.*
16 *Intell.l.ab emptione & .l.item quia.§.1.supra. de pact.& nu.seqq.*
Intell.l.euictis in prin.supra de euict.& nu.seq
Intell.l.a testatore.de cond.& de.& nu.seq.
Intell.l.acceptis.].ad leg. fal.& nu.seqq.
Futura sunt incerta
Lex quantum in se est certa est.
17 *Ablatiui absoluti resolui possunt in conditionẽ*
18 *Ablatiui absoluti quandoq; stant dispositiue & resoluuntur per dict.postquam*
19 *Ablati. abso. determinati per uerba futurum respicientia conditionem inducunt*
20 *Abla.abso.significant secundum mentem proferentium & nu.48.& seq.*
21 *Abla. abso. secundum regulam & cõmunem sententiam resoluuntur in conditionem.*
22 *Participia absoluta in conditionem resoluũtur*
23 *Datiui absoluti in conditionem resoluũtur*
24 *Ablatiui absoluti etiam in statutis & alijs stricti iuris dispositionibus in conditionem resoluuntur*
25 *Ablatiui absoluti tam in dispositione legis quã hominis in conditionem resoluũtur.*
Ablati.abso.in instrumentis publicis in conditionem resoluũtur.
26 *Ablati. abso. etiam per dict.modalem positi in conditionem resoluũtur.*
27 *Ablati.abso.etiam causã finalem & sic dispositionem inducunt.*
28 *Abla.abso.etiam priuationem inducunt*
29 *Abla.abso.etiam formam inducunt*
30 *Abla.abso.conditionem tam propriam quam expressam inducunt.*
31 *Abla.abso. determinati per uerbum respiciens futurum conditionem inducunt,secus si per uerbum respiciens præsens uel præteritum nu.41.*
32 *Abla.abso.important conditionem quo ad alios quo ad se dispositionem.*
33 *Abla.abso.inducunt conditionem quando denotant exequutionem circa rem,nõ circa denominationem personæ*
34 *Conditio importata per abla.abso.refertur ad solemnitates non leues*
35 *Ablatiui absoluti habent etiam secum dispositionem annexam.*
36 *Abla.abso.inducunt conditionem quando proferuntur per uerba exequutiua in eum qui ex illa dispositione agere intendit*
37 *Ablatiui abso.inducunt conditionem quando ex natura rei uel personæ cui adijcitur dispositionem inducere non possunt*
38 *Abla.abso.non inducunt conditionem quando ratio recti sermonis resistit*
Falsa latinitas euidẽs uitiat etiam rescriptum, & priuilegium apostolicum.
39 *Abla.abso.non inducunt conditionem quando subiecta materia repugnat.*
40 *Ablati abso.quandoq.ad tempus referuntur*
Decla.ut ibi
Super abla.abso. nõ potest certa doctrina dari.
24 *Ablatiui absoluti demonstratiue positi non inducunt conditionem*
43 *Inclusio unius & e.non habet locum in positis gratia frequentioris usus.*
44 *Abla.abso.inducunt dispositionem quando sũt*

pro

prolati ab habente authoritatem disponendi uel personam grauádi, uel positi sunt in uim suppositorum terminorum, uel super eo quod sui natura uel iuris intellectu certum est.

49 *Abla. abso. admonitionem, restrictionem, dispositionem aut causam finalem ex proferentis uoluntate significant.*

50 *Abla. abso. non inducunt conditionem quoad uim confirmandi dispositionem expressam.*

Cōfirmatio nō est actus p se stās, sed alij adhærēs

51 *Abla. abso. non inducunt conditionē quoad ea quæ præcedunt uel sequuntur actum principalē.*

Abla. abso. non inducunt conditionem quando ita starent sine effectu operandi.

52 *Mentitus cū clausula saluo honore tuo an Iniuriatus & mentitus dicatur*

Conditio nil ponit in esse

53 *Mentita & honoris conseruatio sunt contraria*

Duo contraria non possunt stare simul in eodem subiecto Decla. nu. 59.

54 *Mentita data sub conditione non afficit non purificata conditione Decla. nu. 60. & seqq.*

55 *Clausula præcedens est maioris potentiæ ad derogationem sequentium quam e contra*

Mentita est iniuriosa, etiam si cum alio quis loquatur nu. 64. uel diceret non animo iniuriandi protulisse nu. 65.

56 *Ver. saluo honore tu. cum mentita iuncta ironice censentur prolata*

57 *Protestatio non attenditur quando actus qui geritur est maior protestatione.*

58 *Mentita cum clausula saluo honore tuo duo capita continet*

59 *Protestatio contraria facto non attenditur.*

60 *Intell. uerborum mentiris saluo honore tuo & nu. seqq.*

61 *Conditio resolutiua non suspendit actum.*

63 *Verba saluo honore tuo siue præcedant siue sequantur non tollunt mentitam*

66 *Ver. non dicis uerum sunt iniuriosa & mentitam inducunt*

Iniuria quomodocunq; appareat suũ operatur effectum

67 *Mentita per iocum aut nugas data non parit iniuriam, & talia uerba nihil operantur*

Verba nugatoria in cōtractibus nō inducũt obligationē nec in ultimis uolũtatibus dispositionē

68 *Mentiens alium cum clausula saluo honore tuo & uerũ dicens non facit iniuriam. Decla. ut ibi*

69 *Mentitus ab incapace iniuriandi non dicitur iniuriatus:*

Iniuria non fit sine iniuriandi animo

70 *Ver. mentiris saluo honore tuo, non inferunt iniuriam quando proferens probare potest sine animo iniuriandi protulisse*

Voluntas & propositum maleficia distinguũt

71 *Ver. tu dicis falsũ nō sũt iniuriosa. Decla. ut ibi*

72 *Ver. tu dicis falsum censentur animo sui iuris conseruandi magis quam alterius iniuriandi prolata quod declara ut ibi*

1 RVb. ista Solu. matri.† Diuiditur a Ias. hic in secunda lectu. in duas partes, in prima ponitur conditio quam faciunt ablatiui absoluti. so. ma. in secunda ponitur dispositio resultans ex uerbis quem admodum dos petatur. secunda ibi quemadmodum. Ex qua rub. sic diuisa subdit Ias. confundi regulam ablatiui & participij absoluti, quę est q denotent conditionem quę proprie est de futuro .l. cum ad pręsens cum ll. seqq. supra si cer. pet. & in hac rub. illa uerba solu. ma. in ablatiuo absoluto posita referuntur ad pteritum contra doctri. Bar. & doc. in .l. 1. infra de cond. & de. & in .l. si sic §. si mihi de legi. 1.

Qua quidem occasione sumpta reuoco in dubium & cum Ias. & scrib. Quęro an sit generaliter & indistincte uerũ Ablatiuos absolutos proprie conditionem importare seu conditionem inducere?

In quo quidem articulo negatiuam sententiam uisi sunt tenuisse Bal. in .l. fideicō. §. cum esset de leg. 3. Cor. in. l. si plures nu. 13. C. de cond. inser. Bal. lib. 1. cons. 69. statuto nu. 6. Natta. lib. 1. cons. 147. nu. 13. & cons. 148. nu. 7. & hic Ias. in prima lectu. in prin. Alcia. nu. 1. Parp. 3. Soc. Iun. 2. par. 1. bol. 126. & seq.

2 Probatur horum sententia † primo per hanc rub. iuncta. d. l. cum ad presens cum seqq. hic enim uerba so. ma. exponuntur in pręteritum idest si solutum fuit matrimonium ar. l. 2. in prin. infra eo. & conditio proprie est de futuro non de pręterito. d. l. cum ad pręsens. cum seqq. ergo per ablatiuum absolutum so. ma. non inducitur proprie conditio, nec per consequens dispositionis suspensio .l. conditio infra de uer. obl. & §. conditiones insti. eo. & l. cedere diem cum ibi not. de uer. sig.

Et si diceretur ablatiuum absolutum in hac rub. poni in uim causę finalis ex quo dissolutio matrimonij est causa finalis quã obrem dicta dos petatur d. l. 2. in prin. ideo ni mirum si propriam conditionem non inducit Bar. in d. l. 1. de cond. & de Bal. in l. vni in prima opp. C. quando non pet. par. & in .l. 1. col. fin. C. de libe. prete. & per Io: Annl. hic nu. 6. Potest replicari
3 † q cum qualitas non alteret subiectum .l. si fundus .§. si res. de pigno. l. qualiter .§. inde de fideicom. liber. Bal. in l. 2. in prin. C. de bo. poss. secundũ tab. & in. l. pen. si cer. pet. ablatiuus absolutus non simpliciter sed qualificatiue positus. 1. in vim causę

finalis

finalis non debet alterare actus substantiam quiimmo ueluti accessorius seu adherens eius debet naturā sequi iux. dictum Bal. in cōs.378.nu.3.lib.4.

Et quemadmodum ad aliquid inducendum non vna tantum causa sufficit sed quatuor simul requiruntur adesse secundum Bal. in rub. C. de rescin.vén.& in l.cūctos populos .C. de summ.trin. ecfi. catho.Io. Mon. & Io.an.in procm. lib.vj.ita ad illud transubstantiandum vel tollendum totidē causę concurrere debent per reg.l. nihil tam naturale de reg. iur. & .c.1 eo tit. in antiq.

4 Nec minus placet † alia responsio dicentium ablatiuum absolutum hic denotare tempus futurum cū quadam preteritione idest cum aliquo tēpore preterito.Bar.in d.l. 1.q.7.j.de cōd.& de. Alcia. hic nu.1. Rip. 30.Quoniam respondeo quod tempus preteritum & futurum sunt contraria, primū iam fuit in rerum natura & preterijt ad nō. in l.2.C. quę sit lon. consue. per Ruyn. lib.1. cons.226. nu.6. secundum non dum uenit nec dum est in rerum natura.c.3 de ver.sig. in extrauag. Io. xxij. & sic non possunt simul coniungi & in eodem subiecto eodem tempore interuenire d. hęc verba il le aut ille de ver.sig.l.si inter de except. rei iud. & per cōsequens verba so.ma.non possunt simul ad tempus preteritum quod iam perfectum,& cōsummatum est Pau. Castr.in .l.1.§. hęc autem nu.2. supra quod quisq; iur. & futurum quod nōdum venit referri, Et id etiam quia inter tempus preteritum & futurum datur medium quod est tempus presens quod pariter non inducit conditionem d.l. cum ad presens. ideoq; tanquam mediū impertinens impedit extrema coniungi & sic cum futuro preteritum uel cum pterito futurum copulari. arg.l.duos reos in fi.de duo.re.

5 Cęterum huic arg.† respondet hic primo Ruin.nu. 28. quod illa verba so.ma.in hac rub.exponuntur in futurum absolute .i.si soluatur uel solutum fuerit matrimonium.ut in l.cū quęrebatur de ver.sig. ubi pactum factum quod so.ma.dos reddatur, intelligitur quomodocunq; solutum fuerit matrimonium siue morte siue diuortio & sic in futurum, quia quoties de actu futuro agitur participium preteriti temporis in futurū resoluitur glos.cōmuniter approbata in clem.1.ver. dignitatis de prębē. Rip. in l.centurio nu.93.vbi etiam Galiau.358. de vulg.& pro communi sententia Menoc. lib.1.cons.1.nu.194. Vnde Bar.in eadem l.centurio.nu.16. elegan.inquit verba quę in prӕterito & futuro capi possunt leges secundum accidentiam factorum interpreta

6 Secundo † potest respōderi quod in hac rub. illa verba so.matri.in ablatiuo absoluto ponuntur in uim suppositorum terminorum quia supponunt matrimonium iā esse solutum ad finem iudicandi uel cognoscendi quemadmodum dos petatur de quo solo quęritur iux doctri.Bar.in.l.si ticus de cōd.inde. ideoq; dubiū de eo aliā ōnia supponit habilia .l. qui testan.amo.j.de testā. c.1. de ęta. & quali.lib.6. Dec.in c.quę in ecclesiarum nu.2.extra de consti.& in rub. C.qui admi.lect.1. nu.15.& ideirco dispositionem non conditionem inducunt Bal. in l.vnic.in prima opp.C.quando non petē. par.per illum tex.ibi cessante legitima successione.i.supposito quod legitima successio cesset.

7 Tertio etiam potest responderi † quod illa uerba so.ma.hic proferuntur a compilatore seu legislatore & sic ab eo qui disponendi facultatem habet ar.l.1.§.2.C. de vet.iu.enu.& §.cūq; in pem. Insti.& §. responsa prudētum Insti.de in.nat.gen.& ci. & l.ius autē.c.in de supra de iusti.& iu.quo etiam casu dispositionem non conditionē inducunt Bar. in l.2.§.fin.j.ad tertull.Bal. lib.3.cons.88. nu.2. Curt. sen.cons.42.nu. ij.Rui.lib.4.cons.75.nu.x.Paris.lib.3.cōs. 23.nu.46.& hic Io:anni.nu.13.

8 Probatur Secundo † per tex.in l.qui fidē supra de trans.ibi raro manente pacto (ex qua etiam clausula tam sortem quam pęnam pluries a contrauentore peti posse dixit Mars.not.472.clausula.ex not.in l.cum proponas & in l.si quis maior.C.eo.) & p tex. in l. 1 in fin. de leg. 2. ibi arbitrio tutoris.& per tex.in l.de summersis.C.de nau fra. lib. xj. ibi leuato uelo (quorum verborum significationem exornans declarat Menoc.de arbi.iud.li. 2.centu.3.casu 297. nu.3.)& per tex.in l.si soror.C.de colla.ibi examinatis partium allegationibus & in l. pretor.§.1.ibi exacta cautione.j.de colla. bon.quę duo vlti.iura ad hoc allegat Bal. lib.1.cons.69.nu.6.in quibus iuribus aperte constat ablatiuos absolutos dispositionē non conditionem inducere,& propterea in specie sua aliquid operari cōtra cōditionis naturam quę nil ponit in esse.l. si quis sub cōditione.j.si quis omiss.cau.te.& §.ex cōditionali.Insti.de ver.ob.

9 Sed his † & similibus iuribus solent seri ben. tripliciter respondere, primo quod ibi ablatiui absoluti exequutiue ponuntur & sic exequutionem respiciunt ideoq; quia dispositiua est materia, non conditionem

sed

sed dispositionem inducunt. Bal. in rub. C. de institu. nu.4. Alex. lib.2. cons. 185. nu.19. Vad. reg. 1. fall. 2.

10 Secundo † respondent q ablatiui ibi ponuntur in uim septimi casus & ideo non inducūt cōditionē ut i .l.iuste possidet ibi authore pretor.j.de acq. poss.& in l.si cōstāte j prin.j.eo.& i l. ita cōstāte sup deiure dot. p Alci.in l.q̄rebatur de uer. sig. Phauu.de lucro dot.glo.5.nu.39.Dec.cōs.646.col.1

11 Tertio etiam † respondent ibi speciale esse ratione subiectę materię qua aliquādo cōditionē aliquando dispositionē aliquando admonitionem inducunt Bar. in l.cum stipulatus sim mihi de uer.ob.Bal.in.l. obseruare sup de offi. procons.& pro cōmuni sententia las.hic lect.2.nu.20.& Saluio.24 uerba enim secundum subiectā materiā regulantur etiā impropriando ut.no. in. l. 2. sup de offi. procons.in.l. si vno sup loca, per Euer.in cent. in loco a subie.mate.

12 Probatur † tertio in l.2.i prin.j.de uulg. ubi extraneus precedente filio.i.postq̄ precesserit uel eo ipso q precesserit filius, potest i nepotē adoptari & ei pupillariter substitui, & sic ibi ablatiuus absolutus (pcedē te filio) dispositionē nō cōditionē inducit.

13 Sed † huic motiuo responderi potest primo q illa uerba pcedēte filio,cōposita a p, quest āte,&cadō,exponūtur filio pcedēre.i. filio āte cadēte hoc est si filius āte ceciderit uel decesserit,& sic conditionē inducūt,q alias si filius uiueret non posset auus absq̄ eius cōsensu aliquē sibi in nepotē ex eo filio adoptare l.cū nepos.l.si qs eū filiū & l.si qs q nepotē ē de adop. & §.sed.si qs isti. eo.

14 Secundo † potest responderi q ibi uerba illa posita sunt in ablatiuo absoluto gratia elegantioris eloquutionis seu frequentioris usus quo casu dispositionem significant sm glos.ibi & las.hic in 2.lect.nu.22.& aliter salua ratione recti sermonis sumi nō posset ad no.in.l. plautius .j. de aur.& arg.leg.

15 Tertio † etiā potest respōderi q ibi sunt uerba legis latoris & sic prolata ab eo q disponere potuit quo casu non inducūt conditionem ut.in l. fideicommissa. §.cū esset de leg.3.in.l.in ratione .§. nā & si.j.ad leg. falci.per Bar.in l.2.§.fin.j.ad Tertull.&supra dictū est.immo dici potest ibi in uim sup positorum terminorū poni ex quo ut sit locus adoptioni & substitutioni de qbus ibi requiritur proterminis habilibus q precesserit filius alias eo uiuo fieri non posset sine eius consensu ut supra.

Contrariā & affirmatiuā sententiā tenuerunt doc.cōmuniter Bar.in.l.ab emptione j de pact.Bal.in l.nō sine C.de bo.que lib. & in cons.488.nu.3.li.5.Pau.cast. in l. uni. nu.3,C.quādo nō pet.par.Gome.in §.tus eius col.fi.de act.Cald.cōs.1.de uer.sig.Go 22.cons.3.nu.22.Mant.li.1.cōs.50.nu.4.& seq.Ceph.li.2.cōs.196.nu.4.& cons. 292. nu.6.& lib.3.cons.398.nu.2.&cōs.421.nu 43.& de cōmuni sententia testatur hic las. lect.2.nu. 10.& sequitur Paris. nu.110.

16 Et † mouetur p tex.in d.l.ab ēptione ibi omnibus integris & in.l.itē q.a.§.1.ibi non sequutis nuptijs eo.ti.&in.l.euictis in prin. de euict.& in.l.a testatore.j.de cōd.&de.& in.l.acceptis.j.ad leg.falci. inquibus locis omnibus ablatiui absoluti in cōditionem resoluuntur & conditionem inducunt.

Et si diceretur q in dictis locis ablatiui absoluti ponūtur sup incerto & ideo cōditionē non dispositionē inducunt Bal.in l.1 in 2.opp.de leg.2.futura.n.sūt incerta.l.antiq. § si pars hær.pet.l.ubi autem.§.illud de uer.ob.Bal.in.l.cū mulier.j.eo.Soc.in.li. 3.cōs.82.nu.3.Posset replicari q ibi ponūtur in dispositione legis & lex quātū i se est & ad se attinet sēper est certa.l.cū q dā.§.sū um de acq.hæ.Bar.in l.causā.j.de manuiss. Soc. in rub.j. de rebus dub. licet futuris soleat formam dare negocijs.l. leges 2.C.de legi.&.c.fi.extra de constitu.

17 Cęterū † predictis iurib' potest disputādo respōderi primo q licet ibi ablatiui absoluti resoluātur in cōditionē tn̄ illud pue nit ex eo q a possūt resolui in cōditione sed nō q ppea sequatur necessario q sēper & oīo resolui debeāt arg.no.in.l.nō q cq d in prin.§de iud.&ita inter ceteros rn̄debat fe. me.R.Dn̄s & preceptor meus iul.orad.in l. uni.C.quando non pet.par.

18 Secūdo † rn̄deri pōt q in dictis iurib' ablatiui nō inducūt cōditionē sed stāt dispositiue,& resoluunt p dict.postq̄ ueluti ōnib' integris.i.postq̄ oīa integra sūt.euictis agris. i.postq̄ agri euicti sūt. acceptis cētū.i.postq̄ accepta sūt ut i l.2.§.post originē ibi ex actis regib' de orig.iur.& in.l.fi.i prin.§ fa. her.& in.l.defuncta fructuaria in prin. supra de usufru. & in l.diem functo supra de offi. asses.& in l. diem functo supra loca.

19 Tertio † etiā rn̄deri potest in pdictis iuribus uel saltē aliq b' eorū ablatiuos absolutos deter minari p uerba futurū respicietia, eaq̄ de cā cōditionē īducere & nō ex ppria eorū natura ut in.l. si qs sic.j. eo. sen. ped. dec. 145.nu.7.& in aliquibus poni in uim suppositorū terminorum iux doctri.Bal.in .l.uni.in prima opp.C. quādo nō pet. par.

20 Quarto & ultimo † potest rn̄deri q ibi constat de mente proferentiū conditionem inducere uolētium ar. l. non aliter in prin.de leg.3.l.in conditionib' de cond.& demon. ideo ex mente proferentium quandoq; denotant conditionem ut ibi , quandoq; dispositionem ut in d.l.de summersis.& in d.

l.qui fidem.quandoq; admonitionem Bar. in.l.cum stipulatus sim mihi a proculo de uer. obl.& quandoq; modum ut in.l.facta §.rescripto .ff.ad trebell.

31 Pro resolutione † igitur huius materiej constituo regulam q ablatiui absoluti in conditionem resoluuntur, & sic conditionem inducunt ut in.l.stico in prin.infra de statulibe.in l.arboribus cuulsis sup de usufru. in l.arrogato in prin.de adop.in l. dãno commisso supra fami. her. in.l. arboribus in prin.de contrahen.emp.&in.l.facta in prin. iuncto .§.rescripto infra ad treb. doc.communiter in d.l.uni. C.quando nõ pet.par. Affliс.dec.188. nu.5.& decis.355 nu.3.Gui. pa.q.15. nu.2. Capit. dec.182. nu. 17. Paris.li.1.conf.81.nu.7.& conf.97. nu.86.& lib. 2. conf. 9. nu.60. & lib. 4. conf. 5.nu. 96. Corn. lib. 3. conf.85.col. 2. Curt.iun. conf. 77. nu. 3.Soc. iun.lib.2 conf.66.nu.6. & conf.180. nu. 38. Silnan. conf. 49. nu. 29. par. 1. Neuiz. conf. 56. nu.13.& inter consilia plurimorum ad causas ulti. uolun Bartol.de Saly. conf.65.nu. 3.&Balcon. de monte Vlbia.noster perus. conf. 130.nu. 32. Dec. conf. 466. nu. 18. Mant.lib.1.conf. 25. nu.55.& pro communi sententia & regula Ias.hic in 2. lect. nu. 10. & 17. & ien.ped. decis. 144. nu. 6. & consequenter nihil disponunt nisi purifice tur conditio l. iubemus.§. fin autem.C.ad treb.Calde.conf.1.de uer.sig Bal.cõf.498 quęritur nu.3.lib.5.Rip.lib.2.responsorũ cap.9.col.1. quia conditio nil ponit in esse l.si quis sub conditione infra siqs omiss. causate. & l.qui hęredl.§.fin.de cõd. & de.

32 Amplio † primo procedere etiam in participijs absolutis ut in d.l.euictis.in d.l.acceptis.& in d.§. rescripto.&hic iuncta l.leges 2. C.de legi. & per Bar. in l. 1.q.7.in fra de cond. & de. nu.34. Alcia. in l. cum qrebatur nu.5.de uer.sig.Ruin.li.3.cõf.81 nu.5.Capr. cõf.133.circa col.1.Brun.trac. de stanti.mascu.atti.x1.q.3.nu.42.

33 Amplio † secundo procedere etiam in datiuis absolutis, ut si statutum dicat q cõfitenti quarta pars pęnę remittatur Bal. in l.1. C.de furt.Parp. hic nu.2.licet credi derim grammaticos non uti datiuo absoluto, & contrarium in preallegato exemplo firmari posse intelligendo uerba statuti dispositiue .i. postquam fuit confessus ar. d.l. 2. §.post originem de orig. iur. & l. fin. fa. her. cum concor. de quibus supra.

34 Amplio tertio † procedere etiã in statutis & similibus stricti iuris dispositionibus Bal. in.l. non sine C.de bonis quę lib. & lib.5.conf. 498. quęritur nu.3. Soc. iun.in l.gallus .§.& quid si tantum nu.97. & seq. de lib. & po. Vad. reg. 1. amplia 2. Paris. lib. 3. conf. 34. nu.6. &conf. 49. nu.21.& conf.59. nu.30. Ruin. lib. 3. conf. 50.nu. 3. & lib. 5.conf. 155. nu. 3. & in gratijs fran. Rip. lib. 2. c.9. nu.1.

35 Amplio † quarto procedere tam in dispositione legis quam hominis ut in d.l. ab emptione.in d.l.euictis. in d. l. a testatore in d.l. acceptis in d.l. arboribus & alijs de quibus supra Bal.in l. 1 .nu.6.C. quando li ce. ab emptio.disced.Cald. conf.1.de uer. sig. Paris. lib. 3. conf. 102. nu. 24. Rip. hic nu. 31.unde prolati in instrumentis publicis etiam conditionem denotabunt.l. gaius in prin. ibi non illatis usuris & l. cui ctis.i prin.& l.eqs in prin.sup de usur.Gul. pa.q. 15.sup alleg.Par.li.3.cõf.92.nu.12. & in instrumẽto pacis li.4. cõf. 164.nu.19.

36 Amplio † quinto procedere etiam si ab latiui ponantur per dict. modalem, uelut i per dict. ut, quia nihilominus in conditionẽ resoluũtur ut i l.si ego.§.1. sup de iu. dot.per quã ita tenet Bar.in l.sub conditione nu.8. infra de solu.Natt.li. 2.conf.373. nu.29.Mant. d. cõf.26.nu.55.uad.ubi sup ãplia.3.& hic Ias.lect.2.nu.20. & Rip.32.

37 Amplio † sexto ut ablatiui absoluti importent non solum conditionem uerum, etiam causam finalem ut in d. l. cum quęrebatur de uer.sig.& in l.2.in prin.ff. eo. & hic,quia illa uerba fo.ma.significant causam finalẽ uidelicet q dos peratur q solum tum sit matrimonium alias eo ad huc cõstante dos regulariter peti nõ potest.l.uni. C.si dos constan.matri.ita tenet Mant ubi supra & hic Io.anni.nu.6.licet causa finalis dispositionẽ nõ cõditionẽ inducat & sic tunc ablatiui non cõditionẽ tãtum sed etiam dispositionẽ denotẽt Bar.in.l.1.col.2. ff.de cõd.& de.Bal.i d.l.uni.C.qñ non pet. par.declarãdo tamẽ ut hic p Io.ann.nu. x.

38 Amplio † septimo ut etiam priuationem importent veluti si dictum sit promitto centum papa perusiam aduenien te,quia isto casu papa non ueniente non teneor & sic ablatiuus absolutus priuationẽ inducit.l.adeo .§. quod si toto.ff.de acq.re. do.Bar.in l.1.uers.quę est ratio.de acq.hęr. Curt.sen.conf.42.nu..23. Paris.lib.4.cõf. 5.nu.99. Bartol.de Saly. cõf.65.nu.3.seq.

39 Amplio octauo † ut ablatiui pdicti etiã formam importent Dec.conf.466.nu.18. & cõf.532.nu.4.Craue.conf.182.nu.9.sen ped.dec.164.nu.12.Plot.conf. 30. nu.63. Curt.iun.conf.119.nu.12.Ceph.lib.3.cõf. 421.nu.42. Conditio .n.quę in ablatiuis absolutis inest, formã inducit Bal. in aut. matri & auię col.1 .C. quando muli.tut. offi. Fely. in c. quod ad cõsultationem nu. 12.de re.iud.Soc.li.3.cõf.31.nu.2.Neuiz. cõf.87.nu.5.& seq.Rolã.li.1.cõf.82.nu.5.

Declaro

30 Declaro † etiam hanc conclusionem intelligi primo vt ablatiui absoluti faciant conditionem tam propriá scilicet de futuro quam etiam expressam secundum Bar. in d.l.t.q.7. de cond. & demon. Dec.cons. 383.nu.3.& cons. 581. nu. 9. Neuiz.cons. 87.nu. 5. Rum.lib.3.cons.166.nu.2.& hic Parp.nu.2.&pro singul. Ias. lect.2.nu.18 & pro communi sententia Ioanni.8.& Bolog.128.

31 Declaro † secundo procedere quando determinâtur per verbum respiciens futurum ꝑ quod proprie conditio in esse deducitur.d.l.cû ad pręsens eum seq.si cer.pet. & §.sub conditione iuncto.§.pen.ubi not. Insti.de ver.ob.ideo tunc proprie conditio nē significât.l.si quis sic. infra.eo.sen.ped. dec.145.nu.7.vad.ubi supra lim.1.Bol.hic nu. 128. veluti si dicatur constito de interesse &c.Patis.lib.4.cons.96.nu. 7.

32 Declaro † tertio intelligi debere ut ablatiui absoluti importent conditionem quo ad alia quibus adijciuntur, quo vero ad se dispositionem, ꝓut declarat Bar.in l. a testatore ꝗ.de condi.& de.& in l.fideicommissa.§.cum esset de leg.3.Gui.pa.q.184.nu. 2.Dec.cons.574.nu.8.

33 Declaro quarto † ꝓcedere quando ablatiui absoluti denotant exequutionem circa rem, secus quando important denominationem ꝑsonę ut in .l.si quis ita hęres instituatur cum ibi not.j. de hæred.insti.& per Bar.in d.l.a testatore.Bal.in rub.C.de Institu. nu. 4. Alex. lib. 2.cons. 185.viso titu. nu.19.Rolan. lib.3.cons. 51.nu.6.& Dec. cons.583.nu.5.Ruin.lib.3.côs.141.nu.12.

34 Declaro † quinto ut conditio importata per ablatiuos absolutos referatur ad solemnitates non leues.secun.Alex.l.a.§.prius col.2.j. de vulg.Bal.in aut.matri & auię C.quando muli.tutę. offi. Nicon. in rub.j. de no.ope.nû.nu.208.Rolâ.lib.1.cons.82. nu.15. Licet alias ius conditionaliter cōpetens leue dicatur, secundum Patis.lib.4. cons.5.nu.96.

35 Declaro † sexto intelligi quod quamuis ablatiui absoluti faciant conditionem ut supra, tamen habent etiam insimul annexam dispositionem secundum Paul. Castr. inl.in ratione.§.tam & si nu.2.j.ad leg. fal. Corn.in l.1.nu.13.& in l.si plures nu.7.C. de condi.inser. Vad.vbi supra in vlti.fal.& supra nu.27.dictum est.

36 Declaro † septimo procedere quando ablatiui absoluti proferuntur per verba exequutiua in eum qui ex illa dispositione agere intēdit ut in d.l. fideicom.§.cum esset &. ibi Bal.de leg.3.Bal.in d.rub.C. de institu. ad fin.Alex.in d.cons.185.nu.19.& in côs. 199.uiso nu.14.Ruin lib.3.côs.141.nu.12.

37 Declaro octauo † procedere quando ablatiui absoluti ex natura rei vel personę cui adijciuntur, dispositionem inducere non possunt iux.no.in d.l.in ratione.§.tam & si ad leg.fal.Bar. in d.l.a testatore nu.3.Pau. Castr.in l. ab ēptione nu.13.supra de pac. &.in l.si seruus.§.qui margaritam de leg.1. Corn.ind.l.1.nu.13.C.de cond.inser.

38 Declaro † nono procedere nisi ratio recti sermonis resistat ar. not.in l.plautius de aur.& arg.lega. in .§. longe magis insti.de lega. falsa enim latinitas euidens uitiat etiā in priuilegium seu rescriptum apostolicú ut in.c. ad audientiam.1.& ibi etiam doc. extra de rescrip. etiam si in dictamine consistat .c. licet, & .c.quam graui extra de crimi.fals.

39 Declaro † decimo procedere nisi subiecta materia repugnet.ar.no.in l.2.supra de offi.procons.in l.si uno supra ioca.per Bal. in l.obseruare de offi.proconsl.Ias.hic.lect. 2.nu.20.vad.ubi supra limi. 2.verba enim debēt subiectę materię congruere l.damni infecti quidā ubi Ang.infra de da.nn.infe. l. fluminum.§. hęc stipulatio cum seq. eo. tit.c.solitę vbi cano. extra de maio.& obe. per Euer. in cent. in loco a subie. mate. in
40 prin. vnde † quandoq; ablatiui absoluti ad tēpus referuntur Dec.côs.476.nu.4. Rui. lib.2.cons.190 nu.7.Alcia.in l.cûquęrebatur nu.9.de ver.sig.Salui.hic nu.28.& illud aliquâdo Imperfectû, secû.Are.in.l.sicui legetur nu.3.de leg.1.ꝑ tex.lnl.1.i prl.iûcto. .§.hoc īterdicto de itin.actuq; priua.& aliquando plusquam perfectum Bal. lib. 5. cons.471.in fin. Et ideo dicebat.Natt.lib. 2.cons.404.nu.9.non posse super ablatiuis absolutis certam doctrinam dari sed iudicandû esse secundum contingētiam casuū, & subiectā materiam, quod sequitur Soc. Iun.in l.si quis arbitratu nu.43.de verb.ob.

41 Limito etiam † hanc conclusionem, ut supra ampliatam & declaratam primo nō procedere quando ablatiui absoluti ponūtur cum verbo preteriti vel pręsentis temporis, nam sicut qualitas adiecta uerbo regulatur secundum tempus seu naturam uerbi .l. in delictis .§. si extraneus supra de noxa.l. titius ubi Bar.infra mili.te.ita etiā ablatiui absoluti a uerbo cui adiciūtur regulari debent l.uni.C.quando non peten. par. Bal. lib.5.con.471.nu.5.& ꝑ Io:Bolo. hic nu.126. sed uerba pręsentis uel preteriti temporis non inducunt proprie conditionem d.l.cum ad pręsens.cum alijs supra al leg.ergo &c. Et idem quoq; dicendum est quando ablatiui absoluti essent in participijs pręsentis uel pręteriti temporis secundum Alcia.in l.cum quęrebatur nu.5.j. de uer.sig Dec.in not.calu. cons.646.col.1.

42 Limito † secũdo nõ ꝓcedere quãdo abla tiui absoluti essẽt demõstratiue positi. Bal. in.l.1.j.de leg.2. ꝓut quęlibet verba in dubio demonstratiue posita esse cẽsentur Bal. in l.fin.§. titia. de lib.lega.& in l. centurio col.pen. vers. quęro iux.prędicta & ibi etiam Ias.nu.51.j.de vulg. Paul.Castr.lib.2. cons. 338. col.1.Craue.cons.301.nu. 5.

43 Limito † tertio non procedere quando ablatiui absoluti ponuntur gratia frequentionis vsus, ut in.l.2.& ibi glo.& doct.j.de vulg.vad.d.reg.1.fal.pen.Ias.hic in 2.lect. nu.22.& Saluio.29.sicut in simili dicitur ꝙ in positis gratia frequentioris usus non habet locum regula inclusionis vnius ad exclusionem alterius glo.in.l.1.C.de his qui ad eccle.confu.in l. vni.§. spõsus.C.de rap. virg.in aut.Cassa.C.de sacros.ecc.& in cle. 1.vet.pręsidentes de rescrip.

44 Limito † quarto non procedere quando proferuntur ab habente authoritatem disponendi super eo actu in quo positi sũt l.in ratione.2.§.tam & si.j.ad leg.fal.d.l.fi deicom.§.cum esset.Bar.ĩ l.2.§.fin.j.ad ter tul.Bal.lib. 3. cons.88. nu. 2.Alex.d.cons. 185.nu.28.Curt.Sen.cons.42.nu.x1.Paris. lib.3.cons.23.nu.46.Ruin.lib.2. cons. 75. nu.x. Crot.lib.3.cõs.279.nu.x.Roma. cõs. 32. nu. 7. Soc.Iun.lib.1.cons.4.nu.8.& hic Io:anni. nu. 13. vel habente authoritatem grauandi personam contra quam positi sunt Pau.Castr.in. l. si seruus.§.qui margaritã nu.4. de leg.1. & in d.l.1. & in d.l. ab emptione nu.13.supra de pact.

45 Limito † quinto non procedere quando ablatiui absoluti positi sũt in vim septimi casus vt in .l.mutus.§. manente supra de iure dot.in l.si constante inprin. infra eo.in l.duobus reis.in prin.supra de iureiur.& in l. facta redibitione in prin.supra de edil. edic.per Alcia.in d.l.cum quęrebatur.nu. 4.Phanu.de lucro dot.glo.5.nu.39.& Dec. in d.cõs.646.col.1. Grat.lib.1.cõs.3.nu.3.

46 Limito † sexto non procedere quando ponuntur in vim suppositorum terminorum,iux. theorri. Bal. in l.vni. in prima opp. C.quando nõ pet.par. Mant.in d.cõs. 25.nu.55. tunc enim contingentem casum respiciunt secundum Soc.iun.in l.centurio nu.185.j.de vulg.qui ad hoc allegat tex.in l.precibus ibi te eius successionẽ obtinẽte C.de impub.& alijs substi.Hinc dixit Cro. lib.3.cons.279.nu.22.quod affirmatiue positi dispositionem inducunt, licet secus sit quando priuatiue ponuntur ex Pau.Castr. cons.237.suprascriptus .D. consultot.

47 Limito † septimo non procedere quando ablatiui absoluti ponuntur super eo ꝙ sui natura vel iuris intellectu certum est secundum Bal. in .l.1. opp.x1. de leg.2. Alcia. in l.cedere diem in fin.de uer.sig. Rolan. lib. 1. cons.82. nu. 16. Ias. hic lect. 1. nu.2.Io.anni. nu.4. Rip.33.Bolog.130.

48 Limito † octauo non procedere quando constat de contraria uoluntate ꝓferentis ar. l.non aliter in prin. de leg. 3.l.cum de lanionis .§.asinam de fund. instru. & .l.pediculis .§. labeo de aur. & arg. leg. uerba enim intentioni non intentio uerbis deseruire debet .l. repręhendenda cum glo. C. de institu. glo.in .l. nã & ipsum de iust. & iu. & in .c. secundo requiris de app. Et ita limitat Corn. in.l. 1. nu. 4.C.de cond. in ser. & Ruin. lib.3. cons. 166. nu.9. & seq.

49 Vnde† ex uoluntate proferentis quandoq; denotant admonitionẽ.§.fin.inst. de testa. Bar. in.l. cum stipulatus sim mihi a procu lo de uer. obl. Vad. vbi supra fall.3. quandoq; restrictionem & exponitur in quatenus. Ruin. lib.2. con.190. nu.7. Soc.Iuni. hic nu. 16. par. 1. quandoq; modum .l. facta .§. rescripto ad treb.quandoq; dispositionem .l.qui fidem supra de trans.l.1.in fi. de leg. 2. l. de summersis.C. de naufra. lib. x1. & quandoq; causam finalẽ Bar. in l.1.de cõd. & de.Bal. in.l.vni.opp.i.C.quãdo non peten.pat.& supra dixi,

50 Limito † nono non procedere quo ad uim confirmandi dispositionem expressã Secundum Rip.hic nu.34.ita respondentẽ ad tex.in l.fideicom.§.cum esset de leg. 3. cum enim confirmatio non sit actus per se stans sed alij actui confirmato adhęrens Bal. ĩ .l.falsus col.2.C.ad leg.Cor.de fal.debet actus eni adijcitur naturã seq & sic etiam dispositionem inducere cum actui. dispositiuo facta sit adiectio ar.l.cum principalis de reg. int.&reg.accessoriũm lib.6.

51 Limito † decimo nõ ꝓcedere quoad ea quę necessario pręcedũt uel sequuntur ad actum principalem, secundum Rip. hic nu. 34. ita respondentẽ ad dicta Bar. in.l. 2.§. uidendum infra ad tertull.cum. enim principalis actus attendi pręserriq; debeat iuxta no. in.l.quę titur de sta.ho. in .l. iiq; nec causam si cer.pet.alia tanquam appendicia debent eius naturam sequi.& sic uel conditionem uel admonitionem uel dispositionem uel priuationem aut restrictionem inducere, secundum quod actua principalis expostulat.ar. l.quod per manus de iu. cod.l.2. de pecu. leg. l. lucius supra qui potio. in pigno. ha. l. non dubium C. de legi: l. nihil dolo .§. cum principalis. de reg. iur.& .§. liberis insti. de pupill.

Limito vndecimo non procedere quando (uisi disponerent) staret sine effectu aliquid operandi secundum Crot. in d. cons. 279. nu. 22. per reg. sumptam ex.l. si quã do de leg. 1. l. 1. in fin. ad muni. l. si stipu

latus

latus. de usur. &.c. in his extra de priuil. &.c. si papa.eo.tit. lib. 6. Ad quod facit etiam tex. in l.proculus & quod ibi Bar. in summario supra de usufru.& tex. io l. hæc stipulatio .§. diuus infra ur leg.no.ca. & in l. qui bis idem de uer.obl.

52 Inferuntur prædicta † ad quæstionem in pratica si vnus dixerit alteri, mentiris saluo bonore tuo, an illc dicatur mentitus & consequenter iniuriatus?

Et stante communi conclusione sup firmata q ablatiui absoluti resoluātur in cōditione & consequēter non inducāt dispositionem uidetur in primis respondendum negatiue, primo quia conditio nil ponit in esse .l. si quis sub conditione infra si quis omnis.cau.te. &.§. ex conditionali insti. de uer. obl. Paris. lib.4. conf. 164.nu.19. unde ante purificatam conditionem nec obligatio nec actio oritur .l. cedere diem de uer. sig. Cald.conf. 1. eo.tit. Dec.conf. 421. nu. 6. at hec mentita data est subcon ditione importata per ablatiuos absolutos; saluo honore tuo, ergo nihil operatur nec per consequens iniuriam parit con ditione non purificata ut fere in terminis uidetur dixisse Paris. lib.1.cōs.31.nu.127. & seq. & Soc.iun.lib. 2. conf. 122.nu.16. & seq. & conf. 123.nu.32.

53 Secundo † quia mentita & honoris conseruatio sunt duo contraria, vna ad iniuriandum, altera ad honorandum tendens .l. 1.§. 1.infra ad turpill.Bar.in .l.item apud labeonem .§.ait pretor de iniur. Mœno.li. 1. conf. 41. nu.4. & pro communi sententia Tolet..lib.comuniū opin.uer.actio nu. 27. atqui duo contraria nō possunt stare simul in eodem subiecto eodē tēpore .l.hęc uerba ille aut ille de uer.sig.l.1.C.de furt. las. in .l. si is qui pro emptore nu. 176. de usuca. Paris. lib.4. conf. 77. nu.5.ideo neutrum ualere debet. l. ubi repugnantia de reg. iur. las. in .l. naturaliter .§. nihil commune nu. 2. de acq. poss. & sic menti ta ut supra data nullius debet esse momēti.

54 Tertio † etiam facit quod consuluit Dec. conf. 487. col. 2. ubi inquit q; mentita da ta sub conditione non afficit non uerificata conditione ar.l.hæc uenditio in prin.su pra de contrahen. emp.& l.necessario.§.1. de peri. & cōmo. rei uen.sequutus est Soc. iun.in d.conf.122.nu.32. & Rolan. lib. 3. conf. 7. nu. 15. at ista est data sub conditione importata per ablatiuos absolutos merito &c.

Contrariam & affirmatiuam sententiam tenuit Dyn. & Bar.in.l.si quis extraneus in prin. de acq.hę.& in d.l.item apud labeo, §.ait prætor.& in l.non solum.§.morte nu. 47. de no. ope. nun. Alex. in .l. fin. supra quod quisq; iur.'as in l.vt uim in fi. de iusti.& iur.& in l.turpia. nu.7. de leg.1.Rip. in .c. cum nu. 8. extra de consti. Gui.pap. q. 465. ex iniuria. Dec. in. d. conf. 487. nu. 4. & in conf. 686. nu. xj. Soc. iun. lib. 3. conf. 38. nu. 3. & conf.82. col.1.Ceph. lib. 2.conf. 296. nu. 7. & pro ueriori & magis communi sententia Menoc. lib. 1. conf. 41. nu. 32. Clar. lib.5.recepta.Sent. .§.iniuria uers. sed pone,ubi dicit ita fuisse iudicatum.

55 Primo † quia clausula pręcedens quę cōtinet mentitam est maioris potentię ad determinationem, & derogationem sequentium quam econtra iux.no.in l.1.C.de lib. prete. per Bar. in l. quisquis.de leg. 3.in l. auia de cond.& demon. las.in l.si is qui p emptore nu.57.de vsuca.sed mentita in isto casu est pręcedens & iniuriosa.l.si non conuicij.C.de iniur.Bar.in d.l.si quis extra neus.Alex. & doc. in d. l.turpia. de leg. 1. Dec.conf.686.nu.xj.ergo dicitur determinare sequentia verba saluo honore tuo, ut etiam illa per iniuriam prolata fuisse censeātur Fely. in.c.dilecti.col.pen.de excep.

56 Secundo † quia sicut actus principalis & principaliter factus,ita sermo pricipaliter prolatus debet attendi iux.not.in l.si qs nec causam.supra si cer.pe.in.l.quęritur de sta.ho.accessoria enim sequuntur naturam suorum principalium.l. cū principalis. de reg.iur. & reg. accessorium lib. 6. sed hic mentita est principaliter data ut ex verbo dispositiuo apparet, & verba, saluo honore tuo, sunt accessorie prolata seu secundario enunciata, ergo mentita debet attendi,& verba saluo honore tuo,debent secundum mentitam regulari, & sic ironice & per irrisionem (vt mentitę conueniant) prolata censeri.ar.c. ad mēam xj.q.3.glo. in simili in l.legata inutiliter. ver. confirmatur.j.de adi.lega.nec debent ullo modo posse rei principalis naturam immutare iux.no.in clem.1.de preben.per las.& doc. in l.more maiorum nu. 49. de iurisd.om. iud.immo possent etiam impropriari ut na turę actus deseruirent .l. insulam.supra de pręscrip.ver.& l.cum manu sata in fi.de cō trah.emp.& l.si vno supra locari.glo.in.§. nunc autem ver. dederint Inst. quibus alien.li.

57 Tertio † quia quando actus qui geritur est maior protestatione attenditur actus, & non protestatio.c. solicitudinem extra de app.las. in .l. illud supra quod quisq;iur. atqui in isto casu actus mentitę datę est maior protestatione conseruationis honoris quia ille est principaliter, & dispositiue offensiuus, conseruatio uero honoris secundario & conditione per ablatiuos ab solutos

solutos importata prolata, ideo mentita circumscriptis verbis, saluo honore tuo, deberet attendi per ea quę in not. casu dixit Crot.lib.2.conf.244.nu.22.

58 Et ita tenendo † non obst. contraria, ad primum enim respondetur negando mentitã esse subconditione datam, quandoquidem mentita de qua agimus duo capita continet, primum pertinens ad iniuriandũ quod est purum & dispositiuę prolatum, secundum pertinens ad conseruationę honoris (si ad id enunciatum fuisse crederimus) subconditione prolatum, vnde licet secundũ conditionale (saluo honore tuo) nihil ponat in esse, iuribus supra allegatis tamẽ primum putum & dispositiuum mentitam continens in suo robore permanet & iniuriam continet, quę ex sequentibus non dicitur sufficienter remissa per ea quę supra, & quia ex diuersis non fit illatio. l. papin. exule de inno.l.fin.de Calũn.& l.naturali tet.§.nihil commune de acq.poss.

59 Ad secundum respondetur † argum. a duobus contrarijs de quo supra non procedere quando vnum ponitur per modũ cuiusdam protestationis contrarię facto principali quæ nihil operatur.d.c.solicitudinem Bar.in l.1.nu.16.& seq.C.de lit.cōtc. & in l.qui in aliena.§.cclsus.de acqui.hęr. Alex. in d.l.illud. doc.in .c. cum .m.ferrariensis ex de constitu. Dec.conf.460. nu.3.pro ut in isto casu in quo honoris conseruatio ponitur iuxta mentitam actumq; sui natura iniuriosum, & sic tanquam protestatio quę dam facto principali contraria, quę propterea mentitam alterare non debet adnot. in l.si fundus.§. si res. supra de pigno. in.l. qualiter.§.inde infra de fideicom.lib.in §. minus insti de hęred.quę ab inte. per Gomes. in §.In plonam nu. 15.de act. Aquęs. in l. iubere cauere .nu.8. de iudis. om. iud. Rui.lib.5.conf.114.nu.7.

60 Ad tertium etiam respondetur † primo negando in isto casu mentitam esse conditionalem vt supra in primi argum.respõ siõne fuit deductum nu.58.

Secundo quod cum illa conditio sit certa & omnino extitura, quia mentiendo nõ potest illi honor suus saluus esse, non facit dispositionem & sic mentitam conditionalem sed puram habetur.l.si pupillus.§.1. ubi etiam Bat. infra de noua.per Alc.in d. l.cedere diem in fin.

Tertio quod cum illa verba, saluo honore tuo, exponi possint in tempus pręsens, si honor tuus saluus esse possit (& in futurum si honor tuus saluus esse poterit, & primo casu non faciunt proprie conditionem d.l.cum ad pręsens cum seq. ideo non potest super eis fundamentum fieri neccõtrã

dens & necessariis probatio elici, quia nõ pbat hoc esse &c.vt no.in l.non hoc .C. vn de legi.in l.neq; natales. C.de probat.& in

61 c.in pęsentia extra eo. Rursus † quod cũ eadem verba saluo honore tuo possint stare & resolui in uim conditionis suspensiuę & resolutiuę iux.not.per glo.& doc.in l.2. supra de in diem adiect Bat.in l. fideicom. §.si sic de leg.3.in l.quibus diebus.§.quidã titio.vbi Pau.Castr.& Soc.de cond.& de.& resolutiua non suspendat actum Paris.lib. 4.conf.5.nu.12.& seq. Soc. lib. 4.conf.62. uisis nu.4. merito hac quoq; ratione in eis non potest fundamentum fieri, quia non pbat hoc esse &c. iuribus prealleg. Postremo

62 mo † negari non potest quin conditio deprompta ex illis ablatiuis absolutis, saluo honore tuo; vt supra in mentita positis, sit ex natura actus cui adijcitur postq; fuit adiecta ideoq; nõ alterat neq; suspendit dispositionem per ea quę tradunt in ol.Paul. & doc.in l.qui liberis .§.de vulg.& in l.conditiones extrinsecus.de eod.& de. Salomõ. in l.gallus.§.quidam recte nu.19.de lib.& post. maxime cum respiciat effectum mentitę ad not.in l.quibus diebus.§.fin.de eod. & de. per Butig.in l.lecta nu.97.si cer.pet. & Iadole.in l.1.nu.26.de legi.1.

63 Amplio † hanc cōmunem sententiã primo procedere siue verba saluo honore tuo pręcedant siue sequantur mentitam secundum Ant.Rube.in rep.l.non solum.§ morte nu.315.de no. ope. nun. & Menoc.in d. conf.41.in fin cum quia quocunq; loco ponatur veluti facto principali repugnantia non debet attendi. c.solicitudine extra de app.c.gratum de offi.delega.tum etiam qa in his quę simul agũtur prius aut posterius non attendit l.nec enim de solu.Bat.in l.2. §.prius de vulg.& in l.quidã de pecul.leg.

64 Amplio † secundo procedere etiam si pręDicta verba proferens cum alio loqueretur veluti si alloquens seium, diceret titius mẽtitur saluo honore suo secundum Ias.in d. l.turpia.nu.x. allegantem ad id Alber.2. pat.statutorum q. 40. quia non inspicitur (inquit) cum quo qs loquatur sed in quem uoluntatis intentio dirigatur l.eum pater §.donationis de leg.2. Bar. in l. miles ad sotorem in princ.eo. titi & Ias. in d. l.turpia.nu.8.

65 Amplio † tertio procedere etiam si talia verba proferens excusaret postea se quod non protulisset animo iniuriandi Soc.lib. 1.conf.146. vers.circa tertiam sub nu.7. & pro communi sententia Clar.ubi sup vers. queto nunc & Paris.lib.4.conf.149.nu.19 nisi talis excusatio alijs quoq; coniecturis coadiuuaretur old.conf.53.nu.3.& p cōmuni sententia Soc.lib.1.conf.118.nu.5.

Amplio

66 Amplio quarto† procedere etiam si mentitis vtatur his uerbis, nō dicis uerum saluo honore tuo, uel alijs uerbis æquipollētib⁹ uerbo mētiris Soc.lu.li.3.cōs.103.nu.xj.quia nil refert quādex æquipollētib⁹ fiat.l.si mater.C.de institu.l.gallus.§.&quid si tantū de lib.& post. cum æquipollentium eadem sit disciplina l.fin.in fi.ff.mand.l.fideico.§.sicut deleg.3. c. 1 his.extra deuer.signi.glo.&doc.in c.tua de cōsang.& affi.Euer.in cētu.in loco ab æquipol.in prin.unde alias dicitur quod licet in iuria in cortice non demonstretur, quomo docūq; tamē appareat, operatur effectū suū Soc.lib.1.cōs.6.Neui.lib.4.Syl.nup.nu.76. Moro.de fide.treu.& pa.c.163.nu.x.

67 Limito† etiam primo nō procedere quādo uerba, mentiris saluo honore tuo uel æquipollētia essent iocose & nugatoriæ seu tripudiando prolata quia sicut huiusmodi uerba in cōtractibus non inducunt obligationem.l.3.§.fin.ȷ.de act.&ob.in ultimis uolūtatibus nō inducunt dispositionem.l.diuus de milite.&.§.plane insti. eo.& l. fin. detestam. ita nec in maleficicijs inducunt iniuriam l.itē apud labeo.§.meminisse uers.neq; enim de iniur. ualet enim argumentum a contractibus ad maleficia & e contra exquo pariter cantur a iure.l. omnem. supra de iud.auth. qua in prouincia.C.vbi de crim.agi opor. & c.fin.extra.de fo. compe.& per Euer. in centu.in loco a contra. ad nelicta in prin. idcirco prædicta uerba ut supra prolata nō inducunt iniuriam ex quo proferens uerisimiliter animum iniuriandi non habuisse censetur glo. in l.1.ver.percuserit.ȷ. de Sicar.in l. qui iniuriæ in prin.de furt.& in l. quod reipub.ȷ.de iniur.& in l.sicut C.de lib.e.causa & deniq; nihil operantur .c. cum venissent extra de institu .§. plane.insti. de mi.te.Paris.lib.4.cons.59.nu.5.

68 Limito† secūdo nō procedere quādo huiusmodi uerba proferens.uerum diceret, quia licet eo casu aduersarium mentiatur, tamē non iniuriatur exquo ei ueritatem dicit & obijcit. Abb.in c.cum te.extra de te.iud.Bar. & Ang. in l. quæ omnia supra de procu. Ant. Rube. ubi supra Oldra. cons.53.con sueuit nu.3.Bal.lib.1.cons.45.ftat. papię. Gram. dec.37.nu.2. Capi.decis. 58. nu.3. Alcia.respon.248.nu.3.Menoc.ubi supra. nu.x. Quod intelligitur procedere in his delictis obiectis quorum detectio ad ius seu rempub. dicitur pertinere. Bar.in l. eū qui nocentem in prin. infra de poen. Alex. pro cōmuni sententia in l.3.in prin. nu. 6. de lib.& post. Tolet.lib. cōmun. opin.ver. actione nu.28.Clar. in d.§. iniuria ver.itē quero nunquid col.pen.

69 Limito† tertio non procedere quando ea verba proferuntur ab aliquo iniuriandi alium incapace ueluti a furioso aut impubere non dum doli capace ut in.l.illud §. 1.ȷ.de iniur.in his enim nec culpa est l.1.et d.& si quemcunq;.§.igitur &.§.si magister in pra ad leg. aquil. nec uoluntas quę potissimū in delictis attēdi l.ueru .ȷ. de furt. & l.diuus.ȷ.ad leg.Cor.de siccar.nec cōsequēter iniuria ad no.pglo.i l.1.C.siq.simp.maledi.& p Rui.lib.5.cons.145.nu.15.&Grā. d.dec.37.nu.9.& Burs.lib.1.cōs.94.nu.18. prout nec punibile mendacium glo. in l. de ętate §.si cum esset de interrog.ac.Grat. lib.1.cons.93.nu.43.

70 Limito† quarto nō procedere quādo eavet ba proferēs probare posset se non animo iniuriādi protulisse quia tūc aduersario ex eis nō esset illata iniuria & sic nec esset mentitus. ar.l.si nō conuitij in prin.C.de iniur. & per Oldra. in d.cōs.53.nu.3. Soc. pro cōmuni li. 1.cons.118.nu.5.in fi.uolūtas enim & propositum maleficia distinguūt.l.qui iniurię. de furt.l.quod reipub.de iniur.l.1.C.de Sic car.& l.1.§.diuus .ff.eo.&. c. significasti 2. extra de homi. Hinc. † Saly.in l.de tutela.

71 C.de in inte.resti.mi.inquit per illū tex. quod ex prolatione horum uerborum, tu dicis fallum, non infertur iniuria, quia non intelligitur quod ex certa sciētia & sic dolose sint prolata.sequitur & commendat Ias. in l.3.nu.6.de lib.& post.cesentur enim ma gis dicta animo iuris sui conseruandi quā alterius iniuriandi secundum Oldr.d.cons. 53.consueuit dubitari col.fi.Mars.cons.51 licet nu. 34.Quod & mihi quoq; probatur quando saltem ex contecturis posset apparere proferentem non habuisse animum iniuriandi quia alias verba sui natura iniuriosa in dubio per iniuriam prolata censentur Saly in d. l. si non conuitij per illum tex.in sūmario.in l.1.C.de Siccar.in l.3.ff. de iniur.& pro com muni omnium sententia Paris. lib.4.cōs.149.nu.19.& quod scribit Gundissal. tract. de hęreti. q. 1. nu. 8.& Soc.lib.1.cōs.46.sub nu.7.& Clar.§. sent.§.iniuriam vet. quęro nūc an ille &c. & vers.seqq.

SVMMA RERVM CAPITA.

1 *Dos soluto matrimonio ad huc proprie dicitur.*
Rubricæ ad indicandum & habentes orationē perfectam etiam ad disponendū sunt institutæ.
2 *Dos nullo præcedente matrimonio proprie non est & nu.57.*
3 *Intell.l.3. supra de iu.dot.& nu.seq.*
Nega ina præposita verbo potest omnem ab negat potentiam
Verbum substantiuum rei essentiam significat.
4 *Priuatio nil ponit in esse*
Verba legis ad ius referri debent & nu.6.

Paria

Paria sunt nullum extitisse matrimonium uel extitisse sed consistere non posse,
Paria sunt non esse uel esse & non apparere,
5 *Tale per relationem, non dicitur proprie tale.*
6 *Verba in tempore præsenti prolata intelliguntur ipso iure*
7 *Ex generalitate uerborum omnia cõprahẽduntur licet maior ratio sit in uno casu quam in alio*
Ex geminatione cõprahenduntur ea quæ alias non comprahenderentur.
8 *Intell. l. lex iulia supra de fun. dot. & nu. seqq.*
Factum per plenıorem interpretationẽ dicitur per subauditos intell. factum.
9 *Lex non debet esse de Indubitabili casu aut seruire de uento.*
10 *Interpretatio quãdoq; pro declaratione ponitur & ad iuris effectũ nõ uerborũ signi fica. refertur*
Verba ad uerum intell. potiusquã ad corticem uerborum sunt intelligenda
Declarans nil noui facit
11 *Sensum magis quam uerba amplecti debemus.*
Legis uirtus est realiter determinare, non uerbaliter disputare
12 *fundus dot. differt a dote, specie & substantia.*
Decla. ut ibi.
13 *Intell. l. si sponsa. supra de iu. dot. & nu. seqq.*
Exemplum pro similitudine ponitur, & pro exemplo nu. 14. & seqq.
Vnũ determinabile nõ potest aliud determinare
14 *Exempla declarant, & nil noui faciunt.*
15 *Lex duos habens intell. ad decisionem allegari non potest Et æquiuoca probatio non releuat probantem.*
17 *Intell. l. in potestate supra de spons, & nu. seqq.*
18 *Verba legis cum effectu intelligi, & ad possibilem iuris effectum referri debent*
Vet. efficio. intelligitur cum effectu facio.
19 *Causa & causatum differunt.*
20 *Essentia per diffinitionem quid rei deducitur, significatio per defini. quid nominis habetur*
21 *Intell. l. j. co. & l. 2. supra de iu. dot. & nu. seq.*
22 *Dos destinata large dos dicitur.*
23 *Tale gratia melioris intelligentiæ non dicitur proprie tale, sicut nec secundum quid tale*
25 *Intell. l. 2. §. fi. cum ll. seq. de priui. cred. & nu. se.*
27 *Priuilegium conceditur mulieri ut facilius nubere possit*
28 *Tale anabolicon est improprie tale.*
29 *Intell. l. si cum dotem. § fin. j. co. & nu. seqq.*
30 *Dict. quasi, est nota improprietatis, & quandoq; etiam proprietatis.*
31 *Fictio idem operatur in casu ficto quod ueritas in casu uero.*
32 *Dubium de uno alia supponit habilia,*
33 *Causa debet præcedere causatum. Decla. nu. 36.*
Dos est causa quod homines ad matrimonia contrahenda incitentur Decla. nu. 36.
34 *Matrimonium est causa finalis dotis.*
35 *Maritus nõ dicitur ante contractũ matrimoniũ.*
37 *Intell. l. 1. in fi. j. pro dote.*

Intell. l. plerumq; §. si ante. de iu. do.
Ver. intelligitur in his quæ iuris sunt proprietatem denotat,
38 *Dos præcedente matrimonio a lege reprobato proprie non dicitur,*
39 *Dos præcedente matrimonio ab una partium inualido proprie non est*
Matrimonium cum suis appenditijs est quoddã totum integrale & indiuiduum.
40 *Dos præcedentibus solis sponsalibus de futuro proprie non dicitur*
41 *Dos stricte & large sumitur*
Dos large absq; matrimonio eiusq; oneribus cõsiderari potest.
42 *Dotis nomen effectuatum non est ubi matrimonium non est.*
Nudum nomen solum non arguit iuris effectũ
43 *Dos sine matrimonio in præteritum, aut in præsens uel futurum proprie non est.*
44 *Dos ex communi usu loquendi proprie dicitur etiam ubi non est matrimonium.*
45 *Dos destinatiue aut relatiue dicitur etiam ubi non est nomen matrimonij*
Lata significatio non est impropria
46 *Dos quoad nudam denominationẽ factam gratia melioris intelligentiæ dicitur etiam sine matrimonio*
57 *Statutum de dote loquens non procedit matrimonio non præcedente uel existente*
Nisi communis usus loq. suaderet contrarium
48 *Communis usus loq. etiam in statutis præfertur proprietati uerborum*

QVAESTIO SECVNDA

1 EX uerbis huius rub notãt Paul. Castr. Aret. Ias. & scrib. dotẽ soluto matrimonio ad huc proprie dici ut hic. & in rub. Co. & in l. 2. in prin. & in l. si ab hostibus. & in l. si cum dotem & per tot. fere tit. j. co. Nec obst. quod alias dici solet rubricas ad indicandum non ad disponendum inductas fuisse glo. in rub. C. no lice. ecr. prouo. Fab. in insti. de act. in rub. Dec. in rub. extra de consti. in prima lectu. ad fin. Alex. lib. 3. cons. 82. nu. 20. cum rubrica sit index contenta in nigro demonstrans secundum Bar. in l. fin. in princ. supra de cond. inde. Alcia. in l. 1. in prin. si cer. pet. Soc. Iun. in rub. j. de acq. poss. nu. 25. Io. anni. hic nu. 342. quoniam respondetur illud non procedere quando rubrica habet orationem perfectam quia tunc etiam dispositionem inducit ut in rub. C. ne fideiuss. dot. don. & in auct. ut nulli. iudic. agrico.

agrico.& in rub, supra nequis eũ.& in rub. sup̃ quod quisq; iur.& ĩ rub. extra ne eccle sia. benefi.& in rub. extra ne Sede Vacan. ubi etiam Abb. Dec. & doc. in d.l.1.si cer. pet. Alex.lib.2.cons.190.nu.3.& lib.7.cõs. 6.nu.2. cum concor. per Nicon. in rub.C. de eden.in prin.& pro communi sententia Dec.in d.rub.ex.de cõsti.lect.1.nu.50. ꝓut est hęc rub.nostra quoad indiuiduũ de quo agimus, quę ꝑfecte & ꝓ absoluto ponit ma trimonium tempore petitionis dotis esse solutum & sic habet in hoc orationem perfectam iux.not.in l.1.de orig.iur. in l. pen. in fin.C.ad Sylla.in .l.rei.1.§.operę & in l. edificia.§.persecisse de ver.sig.Bar.in .l.2. nu.4.C.quę sit lon.consue.Bal.in l.quoties col.2.C.de suis & legi.Paris.lib.2.cõs. 19. nu.188.Rol.lib.2.cõs.43.nu.15.merito&c.

2 Sed † altius aliquantulum cum scriben. exordiendo materiam, tria tempora in hoc sunt consideranda primum ante contractũ matrimonium, secundum constante matrimonio, tertium soluto matrimonio.

Quoad primum Quęro an nullo precedẽte uel existente matrimonio dicatur proprie dos? adeo ut statutum de dote loquẽs uel alię dispositiones proprie & stricte intelligendę etiam in ea locum sibi uẽdicare dicatur

In quo quidem articulo duę sunt & contrarię scrib. sententię primã.n. & negatiuã ac communem tenuerunt hic Paul. Castr. in prin.Ruyn.nu.2.Crot.4.Soc.5.visita.6. Paris.22.Alex. 23. Alcia.25. Io: anni. 29. & seq.Saluio.42.& seq.Soc.Iuni.par.1.nu. 22. Ripa de communi attestans nu. 68. & Io:Toleta. pariter pro communi sententia lib.cõmunium.opin.ver.dos.nu.160.

3 Probatur primo † horum sententia in.l. 3.supra de iu.dot.ubi dotis appellatio nõ refertur ad matrimonia quę consistere nõ possunt, quia dos sine matrimonio esse nõ potest: hic prout presuponitur non est matrimonium, ut pote nunquam contractum merito nec dos. Stringit põderãdo negatiuã prepositã verbo potest quę õnimodam abnegat potentiã & sic ꝙ nullo modo ubi non est matrimonium dos esse possit glo. & doc. in .c.1.de reg.iur. lib.6.Bar.& doc. in.l. gallus in prin. de lib. & posth. & in l. cũ lex.j.de fideiuss.Bal.in.l.1.C. qui admit ti.Alex.in l.stipulatio ista.§.alteri.j.de uer. ob.Io anni in .l.post contractum nu.230.j. de dona. Item ponderando illum tex. in finalibus verbis, ibi ubicũq; igitur matrimonij nomen non est ibi nec dos est; nam si non est nomen matrimonij ergo nec eius effectus, quia priuatio nominis priuationẽ effectus inducit .l.a nullo .C.de ferijs. glo. in c.admonere.33. q. 2. Paris. hic nu. 17. dos autem est sequela effectusq; matrimonij.l.fin.§.sicut.C.de dona. ante nup. ideo ubi non est matrimonium ibi nec dos esse potest. Postremo ponderando ibi nec dos est, nam verbum substantiuũ rei essentiam significat.Bar.i .l.si maritus.§.legis de adulte.Ias.in l.2.nu.5.&.in .l.serui electione.§. labeo.nu.25.& in .l.seruum filij.§.si quis rẽ nu.3. de leg. 1. exquo sequitur quod ubi non est matrimonium ibi nec essentia dotis est. Bal.lib.2. cons. 136.nu.3.ergo ante contractum matrimonium & nullo existente matrimonio nulla dos est.

4 Et si † disputãdo diceretur in eo tex. supponi precessisse matrimoniũ sed inualidũ de facto fuisse ut patet ex illis uerbis, quæ consistere non possunt, quę quidem uerba non verificantur quando nullum prorsus de facto adfuit matrimonium quia tunc non dicitur matrimonium consistere non posse exquo priuatio nil ponit inesse secũdum philos.3.& 4.phisico.Bal.in l.2.C. de de cond.inser.& propterea nõ entium nullę sunt qualitates.l.pen. supra si cer.pet.l. 1.supra de hęr.uel ac.ven.l.4.§.fin. de act. emp.& l.fin.j.de colla.bon.

Posset replicari quod legislatores respõdent de iure & non de facto & propterea uerba legis ad ius referri debent ut in .l. eumquem temere .§. 1. supra de iudi. & in Insti.de testam.in prin.& de iure paria sunt nullum prorsus extitisse matrimonium uel extitisse sed de iure consistere non potuisse & sic inutile esse.l. quam uis .§.si conuenerit.ad velleia.§.pen.Insti.de nup.glos. in.l. fin.C.ad leg.fla. de plag.doc.in c.inter corporalia.§.sicut per illum tex.extra de transla.epi.sicut pariá quoq; sunt non esse uel esse & non apparere. l. in lege & .l. rutilia polla supra de contrahen.emp.l.quoties supra qui sat.cog.& l.quod pupillę infra quãdo dies leg.ced.uel esse sed sine effectu.l.2. .§.adoptiui.ver.sed. si sint infra ad tertul. immo si quando matrimonium est sed inualidum dos non est, a fortiori quando nullum omnino intercessit matrimonium dos nullo modo esse debet arg. no. in .l.vni.C. de rei vxo.act.& in.c.cũ ĩ cũctis de electio.

5 Verum huic motiuo † responderi potest primo quod ibi dos non consideratur simpliciter, per se, & absolute, sed occasionaliter & relatiue ad ipsum matrimoniũ qa ibi quęrebatur ad quę matrimonia dos esset referenda, & tex. dicit quod dotis appellatio nõ referẽ ad ea matrimonia &c. & sic nõ simpliciter prout nos loquimur, Et a secundum quid ad simpliciter tale non licet arguere, Gammar.lib.3.dial.lega.cap. de vitio secundum quid.in prin.& illud ꝙ relatiue est tale non dicitur proprie tale.l.

item prętor infra de suis & legiti.si ergo ibi dos ponitur occasionaliter, & relatiue ad matrimonium ni mirū si absq; eo ibi esse non potest ad not.in .§. conceptum Insti. de oblig.quæ ex delic.& in c.cum ex officij extra de prescrip.

6 Secundo responderi potest † tex. ibi in prin.loqui quando matrimonium non est de iure ualidum ut puta quia inter prohibitos contrahere defacto celebratum ...o casu nec ullum habet iuris effectum ut in .§.ergo.in fi.o.§.pen.Insti.de nup.dicit .n. dotis appellatio non refertur ad ea matrimonia quæ consistere non possunt, scilicet de iure,ad not.in d.l.eum quem temere .§. .i .verba enim in tempore pręsenti prolata intelliguntur ipso iure. Bar. in .l. iubemus .§.sane.nu.12.C.de sacros. ecc.las.in auth. ex causa nu.16.C.de lib.prete.Roma.sing. 510.fuit. Cremens.sing.7.tu scis. sely. late in c.rodulphus.nu.24.& seq.de rescrip.nos autem loquimur de dote absolute &non ali cuius respectu sumpta merito &c.

7 Tertio etiā potest responderi illum tex. in secunda parte intelligi de matrimonio contracto uel contrahendo tū propter generalitatem illorum uerborum, neq; enim dos sine matrimonio esse potest,ex qua om nia comprębenduntur licet maior ratio sit in uno quam in alio.l.1.§. quod autem de aleę Insu.per Soc.in.l.2.§.ex his in prin.de de ver.ob.Dec.in rub.si cer.pet.lect.2.col. 3.& in cons.5.nu.2.tum etiam propter geminationem orationis sępius de dote sine matrimonio non existente loquentis,ut ibi neq; enim.& ibi ubicunq; igitur &c.ad no. in l.balista.ad treb.& in l.si mulier ad velleia. ex qua comprehenduntur etiā ea quę alias non comprehenderentur .l.prospexit infra qui & a quibus.l. fi. de mi.te.Io.anni. in l.post contractum nu.221.infra de don. & intellectum Iurium ueritati cōiunguntur Bal.in prima constitu. digestorum col.4. & in l.1.in fin.supra quod quisq; iur.Paris. lib.4.cōs.38.n.8. Ad illud autē q̄ negatiua pposita ver.potest,omnē abneget potētiam potest etiam disputando respondere non esse generaliter & indistincte uerum,& con trarium probari in.l.pater.C. de pact. con uen.ubi dicitur quod non potuit pater paciscendo neporibus dotem restitui eis actionem quęrere,& tamē inferius subijcit utilē actionem illis cōpetere,& in.l. obligari.ff. de auth. tu.vbi pupillus ex contractu obligari nō potest,& tamē pupillus ex cōtractu naturaliter obligat.l. si pupillus .ff. ad leg. falci. &.l.1.j. de noua. & ad idem facit etiā tex.i .l.stipulatio ista.§.alteri de ver.ob.ubi alteri stipulari nemo potest, & tamē aliqui sūt casus i quibus alteri stipulari possumus.

glo.& doc. in.§.alteri.Inst.de inuti.sti.&ex his & alijs ita tenet Roma.in d.l.stipulatio ista.§.alteri nu.12.de ver.ob.& Coras.in.l. .1.in prin.eo.tit. Nisi concordando opiniones dixerimus primā& communē sententiā pcedere quādo abnegatur potētia ratione formę, secus quādo ratione personæ,ut sub tiliter deducit Garg.in rep.l.gallus in prin. nu.38.& seq.j.de lib.& po.

8 Probatur secundo † in l.lex iulia supra de fun. dot.ubi lex iulia prohibens marito obligationem alienationemq; fundi dota lis est plenius interpretanda ut ad spōsum quoq; trahatur ; illud autem quod fit per pleniorem interpretationem dicitur per subauditos intellectus & improprie fieri. Bar.in l.omnes populi nu.57. de iust. & iu. doc.in.c.cupientes de elect. lib.6.ergo lex iulia loqens de fundo dotali in tempore quo nullum adhuc est contractum matrimonium non proprie militat sed per interpretationem & extensionem & sic fundi do talis seu dotis appellatio proprie cōtracto matrimonio intelligitur & improprie ante contractum matrimonium, quia quod de uno tempore dicitur de alio denegatur Bal.in l.si unus §.1.supra de pact. & in l. 2. nu.5.C.de libe.prę.Bar.in l. imperator supra de postu.cum concor.per Tiraq. de retra conuen.§.r.glo.11.nu.46.

9 Et quamuis † Ruin. hic nu.2. & Coras. in .l. qui liberos nu. 24. supra de ritu nup. respondeant ibi precisisse sponsalia quia de sponso tex. facit mentionem ideo proprie dotē dici ac priuilegia dotis habere.l. 2. infra de priui. cred. Potest nihilominus replicari quod si id ibi uerum foret,dispositio legis iulię haberet locum in sponso sicut in marito absq; eo quod fieret plenior interpretatio quia utroq; casu existeret matrimoniū cum illud consēsus (qui etiā in sponsalibus interuenit .l.4. & per totum tl.supra de sponsa.)non cōcubitus faciat.l. nuptias.de reg.iu.l.fi. i pri.C.de repud.&.§ nuptias itaq; auct.de nup.&§.illud auct.q mo.nat.effi.leg.& ideo tex.ille necessario debet intelligi in sponso destinato antesponsalia contracta,ne presertim stāte dispositione legis iulię de qua ibi i primo responso fit de indubitabili contra no. in .l. quod labeo de carb.edi. & in .l. domitius. infra de testam.aut fine effectu aliquid operandi contra not.in l.si quando de leg.1. & in l.si quando in prin.C. de inoffi.te. & sic inseruiat de uento.contra not.in l.fin.§.fin. C.de bo.quę lib.in.l.2.in fi.C. communia de lega.in.c.fin. in princ. extra de offi.de leg.& in.c. cōmissa.§.porro.de elect.in vi.

10 Cęterum † huic quoque motiuo potest disputando responderi primo quod ibi inter-

interpretatio pro declaratione ponitur quia illud nomen inter ceteras significationes etiam istam habet secundū Bar. in l. omnes populi. nu. 53. de iust. & iu. Bal. in l. 3. C. de lib. prete. Paul. Castr. in l. iā hoc iure. ff. de vulg. Fernand. in l. fin. nu. 33. C. de posthu. hęr. iusti. & sēsus est q lex iulia de fūdo dota li declarat sibi locū uēdicare etiā in spōso exponēdo verba potius ad uerū itellectū q; ad corticem uerborum ponderata ratione legis ui decla. Bal. in d. l. 3. Vercell. in l. 1. in prin. nu. 4. & seq. de orig. iur. declarans autem nihil noui facit l. hæredes palam. §. sed si notam. ff. de testam. Crot. lib. 1. cons. 50. nu. 14. Soc. lib. 4. cons. 23. nu. 19. nisi q declaratum exponit Bal. in auten. at qui semel. col. 3. C. de proba. Curt. sen. cons. 27. nu. 24. & illud detegit sicut qui grana a spicis excutit Fulg. cons. 148. col. fin. Rol. lib. 3. cons. 15. nu. 27. merito &c.

11 Secundo † responderi potest quod ibi interpretatio refertur ad iuris effectum non, ad uim & significationem uerborum quia leges rebus non verbis esse debent imposi-tæ. l. fi. C. communia de lega. Abb. lib. 1. cons. 91. col. 2. & sensum magis quam uerba iubent amplecti. l. 3. §. conditio in fin. de adim. leg. qa legis uirtus est realiter determinare non uerbaliter disputare secundum Bal. in rub. supra de te. diuis. ad fin. & propterea tex. in d. l. lex iul ia ad fin. inquit plenius interpretanda est ut etiam de sponso idem iuris sit quod de marito, quæ uerba absq; dubio ad iuris referuntur effectū iux. no. in l. 1. §. hęc uerba. sup quod quisq; iur. iuncta. l. eum quem temere. §. 1. cum ibi not. supra de iudi.

12 Tertio etiam † potest responderi illum tex. non loqui in dote mæra simpliciter & absolute sumpta sed in fundo seu pdio dotali quod differt a dote in specie & substantia cum dos in quacunq; re in commercio nostro existente constitui possit ut patet ex eius diffinitione posita per Bar. ff. nu. 21. cum quo alij communiter transeunt, teste Alex. & Parpa. nu. 25. & Ias. 21. & Soc. lib. 1. cons. 58. lege municipali nu. 4. & nos supra in præla. dum de materiali causa dotis tractauimus nu. 31. etiam diximus, fundus autem dotalis solum in bonis stabilibus consistit absq; æstimatione datis. l. vni. §. & cū lex. C. de rei uxo. actio. glo. in rub. supra de fund. dot. rursus dos sit ius uniuersale, fūdus dotalis titulus particularis. Bar. & doc. ff. in diffin. dotis nu. 18 & seq. & pro communi sententia Alcia. nu. 16. Soc. Iuni. 20. par. 3. & Io: Bolog. nu. 200. & vaco. decl. 256. lib. 6. Et differentium rerum non idem sed diuersum est iudicium. c. nuptiarum 27. q. 1. l. fin. de calum. l. papin. exuli.

de mino. per Gammat. lib. 2. diale. lega. in in loco a differen.

13 Probatur tertio † in. l. si sponsa supra de iu. do. ubi sponsa dans dotem sponso non sequutis nuptijs inter eos habet priuilegium in cōdictione ob causam uel sine causa pro repetitione datorum ad exemplum dotis, & sic ad similitudinem dotis iuxta tradita per Bar. in extrauagan. ad reprimendum ver. prout ti. quomodo in crim. læ. ma. procce. in vsi. feu. Bal. in. l. si furiosi. C. de nup. si ad similitudinem dotis ergo non est proprie dos quia simile non est idem. l. quod nerua supra deposi. & c. capitulum sanctæ crucis de rescrip.

14 Et quamuis disputādo dici possit, illum tex. retorqueri posse ex quo in eo in utroq; casu eadē sit iuris determinatio ideo sicut dos data marito dicitur proprie dos ita dos data sponso. ar. no. in. l. iam hoc iure. de vulg. & in. l. quamuis. C. de impub. Potest etiam replicari hoc similiter procedere ex iuris dispositione quoad iuris effectum & non a ui nominis prout nos loquimur, & sic responsio bene procedere poterit respectu legis determinātis non autem respectu dotis marito datæ, quæ est vnum determinabile quod nunquam poterit aliud determinabile, quod est dos data sponso, determinare Bar. in l. pratos. 2. §. si quis adueuru. ff. de ui bon. rap. Natt. lib. 1. cons. 110. nu. 18. tanquam par in parem non habens imperium l. nam magistratus. de arbi. l. ille. a quo. §. tempestiuū ad treb. & c. innotuit extra de electio.

15 Verum † huic motiuo responderi potest primo quod uerbum illud exemplo dotis in eo tex. positum non stat similitudinarie sed exemplarie prout ver. exemplum etiā stare potest, ut in. l. exemplo. C. de proba. in l. nemo. C. de sent. & interloq. om. iud. in. c. deus omnipotens. 2. q. 1. Bar. in d. extrauagan. ad reprimendum, ver. prout, & sic proprie quia exēpla dispositionem non innouant. l. hæredes palam. §. sed si notam. ff. de testam. nec plus conferunt no. in. l. in testamento. 1. de cond. & demon. in auth. si quis in aliquo. C. de eden. Crau. cons. 6. nu. 67. Paris. lib. 2. cons. 12. nu. 127. sed solum declarant. l. pen. §. fi. de iu. & fac. igno. l. damni infecti stipulatio pertinet. in fi. de damn. infec.

16 Secundo † responderi potest quod cum verba illa exemplo dotis, stare possint similitudinarie, & exemplarie & sic inducere pro prietatem vel improprietatem respectu dotis ut ex supradictis apparet, non potest in eis fundamentum fieri tanquam duos intellectus habētia ex doctr. Bar. in l. in ābiguo. de reb. dub. & in prima sua. q. incip. lucanæ

ciuitatis, in 3. par. Alex. in l. gallus in prin. nu. 5. de lib. & posth. & tanquam ex eo equiuoca probatio & non necessario concludes eliieiatur iux. no. in l. nō hoc. C. unde legi. in l. neq; natales C. de pba. in c. in psentia extra eo. per Bar. in l. si per alium. §. docere supra nequis eum. que postea non releuat probantem l. 1. §. si quis argentum supra depos. l. fin. de preto. stu. l. inter stipulantem §. 1. ubi not. de ver. ob. glo. in c. cum tu extra de testi. Bar. in l. celsus nu. 23. & seq. infra de usuca. cum paria sint in iure non probare uel obscure pbate. l. sed & si pupillus. §. proscribere supra de instito. l. non intelligitur in prin. & l. ita fidei. de iure fi. & l. titia textores §. fi. de leg. 1. per Tiraq. de retra. cons. §. 36. glo. 2. nu. 35.

16 Tertio etiam responderi potest † quod ibi est similitudo quoad priuilegiū condictionis que pari sotimiter utroq; casu cōpetit, identitas autem est quoad nomen quia simile est quod idem est inquit glos. in l. qui liberis in prin. ver. similem infra de vulg. Et suadetur hæc responsio ex eo quia ibi principaliter agitur de conditione competente danti dotem pro oneribus matrimonij nuptijs non sequutis; ideo hoc principaliter debet attendi ad no. in l. siqs nec causam si cer. pet. in l. quæritur de sta. homi. & cetera omnia supponi debent habilia iux. not. in l. qui testamento j. de testā. in l. scilendum j. manu. testa. in c. 1. de eta. & quali. lib. 6. & per Dec. in rub. C. qui admitti. lect. 1. nu. 15. vercell. in l. unum nu. 3. si cer. pet.

17 Probatur † quarto & ultimo in l. in potestate supra de sponsa. ubi pater non potest sponsalia filię emancipatę dirimere quia ipsa nubendo scilicet sit e uoluntate patris efficiet dotē esse & cōditionem extinguet, & sic ita demum efficitur dos si mulier nubit & consequenter matrimonium inter cedit, uerbum enim nubendo, in ablatiuo absoluto positum resoluitur in conditionem & exponitur. 1. si filia nupserit ad not. in l. ab emptione de pac. in l. a testatore de cōd. & de. in l. euictis. de euict. in l. stico de statu lib. & in l. acceptis ad leg. fal. & supra in prima quęst. diximus, quę quidem conditio ante eius purificationem nil ponit in esse & sic antequā nubat neq; matrimoniū neq; dotem supponit adesse. l. siquis sub conditione intra si quis omiss. ca. te. & l. cedere diem de uer. sig. & §. ex cōditionali. insti. de ver. ob.

18 Sed huic † quoq; motiuo respondetur primo quod illa verba tex. efficiet dotē esse intelligi debent scilicet cum iuris effectu quia filia nubendo efficiet dotem pro oneribus matrimonij constitutam, dotem esse, hoc est apud uirum suum permanere, adeo ut ex eius fructibus onera matrimonij secundum iuris ordinationem subire ualebit ar. l. dotis fructus supra de iu. dot. & l. pro oneribus C. eo. & id ex eo quia uerba legis ad intellectum iuris referri debent l. 1. C. de fruct. l. & li. expens. & illum quidem possibilem l. fin. C. de contrahen. & cōmittē. stip. & l. stipulatio ista. §. hi qui sunt infra de ver. ob. & cū effectu intelligi. l. 1. §. hęc uerba supra quod quisq; iur. & quia verbū efficere sui natura significat cum effectu facere secundum Grāmaticos, ut apud Terentiū in andri. ibi quid est q̄ tibi mea ars efficere hoc possit amplius, & ubi uerborum conuenit proprietas ibi cōuenit ire: quoq; debet dispositio l. 4. §. toties de dān. infe. c. ex parte de concess. pręben. a qua quidem verborum proprietate in dubio non est recedendum. l. non aliter in prin. de leg. 3. l. 1. §. si is qui nauem de exercito. & l. 3. §. hæc uerba cum ibi not. de neg. ge. per Dec. cons. 412 col. 1. & cons. 412 nu. 3.

19 Secundo † respondetur quod ideo ibi ante contractum matrimoniū non est proprie dos quia fuit aliquid ex uoluntate uel conuentione partium datum ex causa dotis p matrimonio in futurum contrahendo spōso destinato sub ea tacita legali conditione si nuptię sequętur ut in l. licet & in l. plerúq; §. si ante. & in l. in reb' §. 1. & in l. stipulationē supra de in. dot. ex quo sequitur āte purificatam conditionem dotem non proprie dici cum conditio nil ponat in esse d. l. si quis sub conditione. & §. ex conditionali. Inst. de verb. ob. & aliud ac diuersum sit aliquid ex causa dotis dare uel dotem ipsam constituere secundum Bar. j. in diffinitione dotis cum quo cęteri communiter tenent teste saluio. nu. 133. cum pręsertim primum ad causam, secundum ad causatum referatur inter quæ longa est differentia ut no. in l. si quæramus j. de testa. in l. pen. supra quæ res pign. oblig. poss. in l. quod per manus. de iu. eod. & in c. 1. §. hoc autē qui feu. dare poss. in vsi. feu. Et ideo tex. in d. l. in potestate, iure optimo dicit, neq; quę causa dotis data sunt condicere, quæ uerba non ad dotem constituendam sed ad data ex causa dotis referuntur ut supra.

20 Tertio & ultimo † etiam respondetur illum tex. loqui de essentia dotis quę per diffinitionem quid rei deducitur glo. & doc. in l. omnis diffinitio de reg. iur. Bal. in rub. C. qui admitti col. 1. & in l. maximum uitiū col. 2. C. de lib. prete. Aret. cons. 5. col. 2. & nos latius ī tract. de pri. paup. q. 1. diximus; hic autē loquimur de significatione seu de nominatione dotis quæ per diffinitionem qd nominis habetur ut tradit Aristo. 1. de

anima

anima tex.xi.& facit tex. in l.1.in prin. ſupra de iuſt.& iur.& in l.1.in prin.cum utrobiq;not.ſupra ſi cer.pet.& ſic ſumus in diuerſis, exquibus non ſit illatio l. papin.exuli. de inino.l.fin. de calum.& .l.naturaliter §.nihil commune de acq.poſſ.

Contrariam & affirmatiuam ſententiã tenuerũt hic Ias.in prima lect.nu.14.Bulg. 20.Mõter.6. Nicõ.131.& ante eos Roge.ĩ rub.j.de dote pręleg.dũ dixit quod pręlegatum dotis eſt quando ante tẽpus dos capitur quod eſt quando ante matrimonium dos accipitur,quo etiã tempore dotis prælegatum eſt ſicut in pręlegato hęredi facto proſequitur Roge.ibi

21 Probatur hæc opin.† primo per tex. in l. 1.j.eo.ubi dotis cauſa dicitur perpetua & ad rempub. pertinere .dotes mulieribus cõſeruari.& in l.2.ſupra de iu.dot.ubi reipub. intereſt mulieres dotes ſuas ſaluas habere propter quas nubere poſſint & in rub.C.de dot. promiſſ. & de iure dot & ſupra eo. tit. de iu.do.& de pac.dot.& .j.de dote prælег. & in l.2.§.poſt hos.C.de uet.iu.enu.& in l. pactum quod dotali.C.de pac.& i l. in poteſtate ibi uel contractis uel non contractis ſupra de ſpõſa.& in .l.ideoq; ſ.de ritu nup. & ſimilibus in quibus fit mẽtio dotis abſq; eo,quod pręcedat aut adſit matrimonium, quo fit ut etiam nullo matrimonio contracto dos dicatur & conſideretur in iure.

22 Sed defendendo communem ſententiam reſponderi poteſt primo quod in dictis locis dos dicitur large ratione deſtinationis quę fit pro matrimonio contrahendo ut in d.l.1.ibi cum dotatas eſſe feminas ad ſobolem procreandam &c.quæ uerba ad matrimonium contrahendum referuntur, ut ſano modo intelligantur glo.in l. proſpexit. j.qui & a qbus.& in d.l.2.ibi propter quas nubere poſſint &c.& ea quę per deſtinationem dicuntur talia non ſunt proprie talia. l.cętera.§. ſed & ſi parauerit & ibi Ias. not. de leg. 1.fely.in c.cũ adeo nu.4. de reſcrip. Saluo. hic nu.43.

23 Secundo † reſponderi poteſt quod ſupra allegata procedunt nõ quia ſine matrimonio dos ꝓprie ſit, ſed gratia melioris intelligentię ut in ſimili dicitur in l.inſula in fi. de acq.re.do.& quãdo aliquid dicitur gratia melioris intelligentiæ non concluditur propter eſſe, quia qualificatiue & ſecundũ quid tale non dicitur proprie tale Bar. in l. hoc legatum de leg.3.Bal.in l.pen.C.quo modo & quando Iud.& pro regula Ias.in l. 1.col.1.ſupra ſi ex noxa.cauſa aga.

24 Tertio etiã reſponderi poteſt † q cõpilatores & legiſlatores in ſupradictis locis reſpexerunt,& cõſiderarunt matrimoniũ ſaltẽ in genere dũ cauſas fauoris dotis expri-mẽtes de potẽtia nubẽdi & de ꝓcreatione ſobolis,& replẽda ciuitate(qui effectus matrimonij ſunt) meminerunt in d.l.1.j.eo. & in d.l.2.de iu.dot.& dum de iure dot. de pact.dot.de dot. ꝓmiſſ.& de dote ꝓlega.loquuti fuere ſubiectum habile ſuppoſuerũt exquo in eis de qualitatibus dotem reſpicientibus tractarunt quæ quidem qualitates ſine ſubiecto eſſe non poſſunt.l.pen. ſupra ſi cer.pet.l.fin.j.de colla.bon. ideo dotem eſſe uere prout eſſe poteſt intellexerunt.

25 Probatur † ſecundo per tex.in l.2.§. fin. cum ll.ſeqq.j.de priuil.cred. ubi ſi ſponſa quæ dotem dedit, uel minor xij annis nuptijs renunciauerint habent priuilegium ꝓlationis & condictionem quia intereſt reipub.ut minor adueniente ętate nubere poſſit & ęquum eſt ſponſam ad priuilegium admitti licet nullum ſequutum ſit matrimonium;& ſic dos etiam ubi nullum eſt matrimonium habet priuilegia dotis,ergo proprie dos eſt,per argum.ab effectu. iux. not. in l.rem non nouam C.de iudi.in l.non codicillum.C. de teſta.in.§.illud uero in proem.digeſtorum & in.§.1.in proem.inſti.

26 Verum † huic motiuo reſponderur primo quod ibi pręceſſerunt ſponſalia licet matrimonium non fuerit conſumatum,ut patet ex ver.ſponſa.l. 1.& ſeqq. ſupra de ſponſa.& ex uer. nuptijs renunciatum eſt, quia priuatio ſupponit habitum ut l. decẽ de uer. ob.l. iulianus. de repud.c. quod uero non formatum 32.q.2.& c.ad diſſoluendum extra deſpons. impub.& per Euer. in cent.in loco.a priua.ad habi.

27 Secundo reſpondetur † ibi ſpeciale eſſe priuilegiumq;ac cõditionẽ concedi ut mulieres facilius nubere poſſint,ut ibidẽ & in l.3.& ſeq.eo.tit.& in l.1.j.eo.& per Soc.hic nu.3. ideoq; in contrarium ius commune eſſe,l.ius ſingulare. de legi.& inducta ad unum finem non debent alium effectum operari.l. legata inutiliter de adim. leg.l.q fauore.C. de legi. & ſiforte dicatur ſpecialitatem cõſiſtere in legis diſpoſitione nõ in uerborum cõceptione, poteſt replicari etiã in uerborum conceptione procedere ne illius legis continentia diuidatur,contra no. in l.nulli.C.de iud.diuerſoq; iu recenſeatur contra no.in l.eum qui ędes de uſuca.& ne aliud dicatur in referente quam in relato contra not.in l.aſſe toto.de hæt.inſti.in l. ſi ita ſcripſero.de cõd.& demon.per Ias. in l. marcellus nu.24. ad trebel. & Cur. Iuni. conſ.92.nu.8.

28 Tertio etiam reſpondetur † tex. ibi loq Anatholicon. 1.relatiue ad matrimonium & ſic improprie.l. item pętor .j. de ſuis & legi. & patet hoc ibi, nuptijs renunciatum eſt. & ubi licet matrimonium nullum ſequ-

utum

utum sit. & ibi ut ętate permittēte nubere possit, & ibi dabimusq; ex his causis priuilegiū. in quibus locis omnibus ad matrimonium relatio & respectus habetur, ideoq; relatum in referente est. l. asse toto de hęr. in sti. l. si ita scripsero de cond. & de.

29 Probatur † tertio in. l. si cum dotem. §. fi. .j. eo. ubi mulier ingenua nubens erronee & ignoranter seruo habet priuilegium pręlationis & condictionis etiam cōtra parronum in rebus quę ex dote sunt uel emptis cū pecunia dotali quasi hę res dotales sint & sic ibi dos appellatur ubi nullum fuit matrimonium quia cum seruis cōtubernium est non matrimonium. l. serui. C. de adulte. glo. in rub. supra de ti. nup.

30 Sed responderi potest † primo retorquendo tex. ibi quasi priuilegium. & ibi quasi hę dotales sint, nam dictio quasi, est improprietatis nota. doc. in l. si ante. .j. eo. in. l. infacto. de cond. & de. Bar. in. l. hoc colore. supra de inoffi. te. & in l. diuortio. §. si fundum. .j. eo. Dec. cons. 539. nu. 11. Nicon. hic nu. 35. Et licet quandoq; sit ueritatis expressiua Bar. in l. si rixa. .j. de siccar. glo. & doc. in d. l. si ante. illud tamen procedit quando in aliqua dispositione ponitur p modum causæ, quod non est in d. §. fin. ut notan. tradit bal. in l. qui Romæ. §. duo fratres col. fi. de ver. ob. Ias. in. l. re coniuncti. nu. 93. de leg. 3. & hic Saluio. nu. 108.

31 Secundo † responderi potest quod ibi fuit matrimonium putatiuum quia mulier putabat uerū matrimonium esse secundū Bar. ibi, & patet ex illis uerbis putauerit q; esse liberum. quod idem operari debet in casu suo quod uerū in casu uero, sicut fictio idem operatur in casu ficto quod ueritas in uero glo. & doc. in l. filio. de lib. & post. Ias. in .l. si is qui proęptore nu. 26. .j. de Vsuca. Soc. Iun. lib. 3. cons. 39. nu. 45. immo in his quæ in animo consistunt plus ualet quod est in opinione quam quod est in ueritate. l. is qui putat. .j. de acq. hę. per quam ita dixit glos. in. §. si quis rem suam insti. de lega.

32 Tertio etiam respōderi potest † ibi principaliter agi de condictione & prælatione ac determinari tali mulieri p repetitione suæ dotis competere. & pro claro & solido nomen dotis poni, exquo dubium de vno cætera supponit habilia. l. qui testamento. de testam. c. t. de æta. & quali. lib. 6. Dec. in c. quæ in ecclesiarum nu. 2. de constitu. & in rub. C. qui admi. l. lect. t. nu. 15. Vercell. in l. uinum nu. 3. si cer. pet. idq; gratia melioris intelligentiæ fieri arg. no. in l. insula. in fin. de acq. re. do. ideoq; in hac. q. allegari non posse, quia qualitas principalis debet attendi. l. si quis nec causam si cer. pet. Dec. in l. 2. in prin. in utraq; lect. eo. tit.

33 Probatur quarto & ultimo † ex diffinitione dotis de qua p Bar. .j. nu. 21. quā docto. communiter approbant ut testatur Ias. nu. 21. & Parp. & Alex. 25. dum in diffinitione habentur ea uerba. ppter onera matrimonij, inducendo quod causa debet pręcedere causatum. l. si quæramus de testa. l. 1. de excep. do. l. pē. supra quæ res pigno. ob. pos. causatum. n. secundum suam causam determinatur. l. ita autem in prin. de admi. tu. l. cum pater. §. dulcissimis de leg. 2. sed dos est causa quamobrem matrimonia contrahantur. c. de prudētia. ibi quæ est causa incidens extra de dona. int. ui. & uxo. quia per eam homines ad contrahendum matrimonium incitantur & facilius condescendunt l. 1. .j. eo. l. 3. & seq. infra de priui. cre. deseruit enim propter onera matrimonij, ut in diffinitione Bar. quia maritus ex fructibus dotis alit vxorem & familiam & sic cum ea subit onera matrimonij. l. dotis fructus sup de iu. do. l. pro oneribus. C. eo. ergo dos est etiam antequam matrimonia contrahātur

34 Sed responderi potest † primo retorquēdo quia immo matrimoniū est causa finalis dotis secundum Paul. Castrē. lib. 1. cō si 149. col. 1. Craue. cons. 281. nu. 2. Bal. Nouell. i tract. de dote par. 1. q. 1. nu. 5. & q. 3. in prin. Paris. hic nu. 19. dos enim ut etiā supradictum est, deseruit matrimonio pro eius oneribus subeūdis. l. si pater mulieris supra de iu. do. per Vacon. decla. 30. lib. 1. ergo matrimonium debet pręcedere dotē quia causa debet pręcedere causatum d. l. si quæramus & d. l. 1. & d. l. pen. Et hoc expressim probat tex. in .l. fin. §. sicut. C. de don. ante nup. ibi & sine nuptijs quidē nulla dos intelligitur, sine dote autem nuptiæ celebrari possunt.

35 Secundo responderi potest † quod in supra alleg. diffinitione Bar. inquit dotem esse illud quod datur marito. Et sic post matrimonium contractum quia antea non dicitur nec est maritus l. 1. §. 1. .j. pro dote & l. lex iulia supra de fun. dot. ergo ibi matrimonium pręcedit dotem.

36 Tertio & ultimo responderi potest † q tunc demum causa debet pręcedere & dicitur determinare causatū, quādo causa est finalis, & non impulsiua, quæ non solet attendi iux. no. in l. 1. §. sexum supra de postulā. in. l. 2. §. fin. de dona. in l. sed & si mor. §. fin. de don. int. ui. & uxo. late per Tiraq. tract. de cau. cess. limita 1. dos autem est causa impulsiua matrimonij, finalis autem est liberorum procreatio, ingenuorumq; hominum ciuitatis repletio, & denīq; humani generis perpetuatio l. 1. infra eo. & auct. de nup. in prin. Item attenta diffinitione Bar. dos est causa remota matrimonij qa dictio

propter

propter de qua in dicta diffinitione signi-ficat causam remotam.doc. in rub.C. qui admitti.in l.1.§. nūc uideamus.j.de cōiun. cum eman.lib.las.in.l.non dubium nu.24. C.de legi.causa autem remota nō debet ae tendi.l.cum quis supra de dolo.Bal.in.l. ex placito. C. de te.permu. Castel. cons. 13. nu.38.Curt.Iuni.cons.2.nu.4.

37 Pro resolutione huius quæstionis † teneo partem negatiuam, & communem quam ultra præallegatos supra nu.2.etiam tenuit glo.in.l.2.§.fi.de priui.cred.& in.§. pe.ver. sequitur Inst.de nup.& Roma.cō∫.314.nu. 2 & Crot.lib.1.cons.35.nu.16.& Frā.mar. q.878.nu.8.

Primo per tex.in.l.1.in fin.j.pro dote, ubi sponsus usucapit ante nuptias pro suo & non pro dote,& sic quando non dum contractum est matrimonim usucapio pro do te non procedit, quia tunc nulla dos est,ergo non existente matrimonio non dicitur proprie dos quia si te prioeris &c.glo.in c. cor episcopi.68.di.& in c.admoneie.33.q. 2.Boer.q.306.nu.xj.

Secundo per tex in .l. plerunq; .§.si ante. supra de iu.dot. ubi si ante matrimonium res æstimatę dotales fint æstimatio tacitam conditionem habet,si nuptię fuerint sequutę,ideoq; si res dotales nuptijs non sequutis petijerint mulieris periculo pereunt, & sic ante matrimonium res dotales.1. pro dote destinatę non habent iuris effectum sed perinde sunt ac si nullo modo essent arg.c.non pręstat de reg.iur. in vi.

Tertio per tex.in.l. titio centum .§.titio. genero ibi ad sciam quę dotem habere incipit &c.& ibi ante nuptias muliere & titio. defunctis.j.de cond. & demon.

Quarto per tex.i.l.fin.§.sicut.C.de dona. ante nup.ibi &sine nuptijs quidē nulla dos intelligitur. Et verb.intelligitur,in his quę iuris sunt proprietatē denotat Bal.in c. bo nę nu.6.extra de app.doc.in.l.quoniam supra de his qui not.infa.& quod scribit Bat. in l.si is qui pro emptore in 3.q.vers. Item quęritur circa prędicta .j.de usuca.& Dec. cons.365.nu.5.

Quinto & ultimo per tex. in..l. si pater mulieris in fin.de iu.do.ibi quia nisi matrimonij oneribus seruiat dos nulla est,& in .l.si serua.§.fin.eo.tit.ubi in homine castra to dos non est quia nec matrimonium est, & sic in omnibus prędictis iuribus apparet sine matrimonio dotem non esse.

38 Amplio primo † hanc conclusionē procedere etiam si matrimonium fuisset prius contractum sed a lege reprobatum, ueluti inter personas insimul contrahere prohibitas,quia nec eo casu dos proprię est nec dici debet ut in.l.incestę.& in l.dotē supra de ritu nup. in .l.1.C. de cond. ob causam in.§.pen in insti.de nup.& in .§.ascriptitio. auct.eo.paria eni sunt matrimoniū nō pces sisse uel nulliter & idebite ac re pbo modo pcessisse.ar.not.in.l.1.§.pē.j.quo.lega.in.l. si aut nullum .C. de legi. hę. in.l. quoties sup q sat.cog.& in.l.2.§. sed si sint.j. ad ter.

39 Amplio secūdo † pcedere etiam quādo matrimonium precessisset,sed ab una partium esset inualidum veluti quādo maior contraxisset cum impubere quia nec tunc proprie dos esset Bal.lib.3.cō∫.209.in causa ista nu.1.sicue nec matrimonium ante superuenientiam pubertatis ut in c.2.& in .c. de illis extra de despōs.impub.vel quādo mulier igenua ignorante seruo nupsisset ut in.l.si cum dotem.§.fin.j.co.est enim matrimonium celebratum cum dote & apendi tijs suis quoddam totum integrale & indiuiduum cuius partē faciens nil dicitur facere.iux.no.per glos. in.l.furiosum. C. qui testa.fa.poss.

40 Amplio tertio procedere † etiam si inter aliquos præcesserint spōsalia de futuro quia non propterea dos proprie diciturlicet a futuro matrimonio sit destinata.glo.in l.2. §. fin.j. de priu.cred.& bonus tex.in l.si spōsa supra de iu.dot.& in l.lex iulia. supra de fun.dot.in l.quod seruius supra de cōd.cau sa data & hic per Paris. nu. 22. & Io: anni. 31.& quod scribit Rolā.de lucro dot.q.12. nu.xi.& seqq. post Bal.&Paul. in locis quibus ibi per eum.

41 Declaro etiam † hanc conclusionē procedere primo in dote stricte & proprie sumpta pro ea quę datur marito propter onera matrimonij substinenda & de qua loquitur Bar.&doc.hic maxime in diffinitione dotis nu.21.secus ī dote large uel latissime sūpta quę etiā absq; matrimonio eiusq; oneribus & nomine dici & considerari potest ut in .l.2.§.dotes & in .l. scię.§. prędia .j. de fun.instru.& in c.cum sicut extra de con secra.eccle. uel alta. & in rub. &nigr.j.de dote pręlega. & nos superius in pręla. nu. 65.etiam diximus.

42 Declaro secundo † procedere quo ad nomen dotis effectuatum.ar.l.1.§. hęc uerba supra quod quisq; iur.quia dos effectualiter & prout a iure uestita recipitur non est ubi matrimonium non est d.l.fin.§.sicut de dona.ante nup.cum concor.de quibus supra.effectuatur enim & uestitur dos per cōtractum matrimonij.l.in potestate de spō. & dum seruit oneribus matrimonij.l.si pater mulieris de iu.dot. solum autem nudū nomen inefficax est & absq; iuris effectu ut l.2.§.sed si sint.j.ad tertul. & i l.fin.§. pen. admuni.ideoq; de eo parum aut nihil in proposito de quo loquimur curandum est ad not.

not.in l.1.C.ne uxor pro marito.in. l. hæc stipulatio.§.diuus infra ut lega.no. caue. p Bar.in l.2.C.de eden.

43 Declaro tertio † procedere quando nullum prorsus contractum esset matrimoniũ in preteritum, nec de presenti, nec in futurum esset contrahendu, quia tunc vere & realiter nõ est nec dicitur proprie dos ut in d §.sicut.& in.l.si pater. 2.& in.l.si serua .§. fin. sup de iur. dot.& ita declarãt hic Parp. nu.5.vilita.6.& seq.& Io:Anni. 29. Bar. in l.si marito.§. 1.j.eo.Ruyn.cons.225. in fin. lib.1.& Rolan.de lucro.dot.q.88. in fin.

44 Limito etiã hanc cõclusionem† non pcedere primo quo ad usum loquendi quo dicimus mulierẽ amplũ patrimoniũ habentẽ amplam dotem habere licet nulla nuptiarum mentio fiat, nec matrimoniũ aliquod interueniat ut in.l.3.§.sed utrum in fin.supra de mino.in.l.fin.C.de dot. promiss.i.l. neq; mater.C.de iu.dot.& i rub.& nig.j.de dote prelega. qui quidem communis usus loquendi cum sit facti probari debet ab eo qui se fundat in eo secundum Bar. in.l.prouinciales. de ver. sig. Alex. in .l. quinta in prin.nu.9.de ver.ob.Io.de anna.in .c.1.extra de Sagitta. Paris.in rub.j.de lega.1.nu. 35.Ang.in cons.26.nu.1.

45 Limito † secundo nõ procedere large loquẽdo ueluti destinatiue aut relatiue quia tunc dos etiam non dum contracto matrimonio dici potest,ut in.l.si seruo & in.l. si pater supra de iu. dot.in d.l.fi. de dot. promiss.& in.l.2.ibi dotem quę ad eam peruenire poterit.& in.l.si pater & in.l.filius.§. filia.j.de colla.dot.& ea lata significatio nõ dicitur prorsus impropria sed medium tenet inter significationem propriam, & impropriã ut in.l.3.§.de illo supra pro Soc. in l.lege obuenire.de ver.sig.glos.& doc.in.l. vni.C.quando non peten. par.ideoq; a stricta significatione ad latam sępe licet arguere glo.in.l.filium habeo supra ad maced. & in clem.1. ver.eligatur de electio.Ias. in l.gallus in prin.nu.62.de lib.& po.& in.l. si constante nu.70.j.eo.

46 Limito † tertio non procedere quoad nudam denominationẽ gratia melioris intelligentię factam,quę etiam dici debet esse permissa. ar.l.insula in fin.j. de acq. re.do. l.labeo.§.fin.de supell. leg.&.§.alio quoq; modo Insti.qui.mo.testa.infir.& exẽplificari potest in terminis.l.2.& seq.j. de priuil. cred & in .l.1.j.eo. & in.l.spõsa.de iu.dot. inquibus dos denominatur ad cognoscẽdũ an quando & quę ei priuilegia competant.

47 Et ex prędictis† consequitur quod statuta de dote loquẽtia uel alię similes dispositiones proprie & stricte intelligendę non uendicabũt sibi locũ nullo pręcedente uel existente matrimonio,cum verba in eis sint ppriè & stricte intelligenda, ut no.in .l.3.§. hæc verba de nego.ge.in .l.1.§.si is q nauẽ de exercito. in .l. quicquid astringendæ. de ver.obli.Alex.Ias.& doc.in.l.3. in prin. .j.de acq.poss.

48 Nisi † communis usus loquendi suadebit contrarium ad no.in.l.cum delanionis .§.asinam de fun.instru.in .l. labeo. de sup. leg.Bar.in.l.omnes populi nu.58. de iusti. & iu.Anca.cons.152.nu.5.Grat.lib.1.cõs. 31.nu.3.& lib.2.cons.52.nu.52.cum etiam in statutis & similibus stricti iuris dispositionibus communis usus loquendi præfertatur proprietati uerborum Bar.& doc. in rub.j.deno.ope.nun.Abb.c.1.col.pẽ.extra de iud. & in.c.intelligẽtia.de ver.sig. Ripa li.1.respõsorũ.c.3.nu.1.& hic Paris.nu.82.

SVMMA RERVM CAPITA

1 Statutum excludens filias dotatas a successione propter masculos an excludat eam cui a patre fuit dos in testamento legata de communi nu.45
De ueritate 79
2 Intell l.1.§ si sub conditione infra de colla. dot. & nu.seq.
Tunc,dictio est precisa certi temporis extremitatẽ denotans.
Ver cęperit, ad principium refertur.
Promitto,ver significat actum inter uiuos
3 Conditio ante purificationem nil ponit in esse.
4 Dotata dicitur mulier secundũ subiectã materiã
Nemo dat quod non habet
5 Principium dicitur potissima pars rei
Dimidium facti qui bene capit habet.
6 Intell l 1 §.1.infra pro dote. & nu.seqq.
Pro dictio causam finalem, & ad eam ordinem designat
Si re priuerit nec nomen habere mererie
7 Sponsus quare ante nuptias usucapiat pro suo nõ pro dote.& nu 9.
8 Usucapio pro herede non competit suo;qui tan.ẽ heres est
10 Intell.l.cum scriptum § fin.de dote prelega. & nu.seqq.
Qualitas sine subiecto stare non potest.
11 Videtur, ver improprietatem significare solet, nisi in dispositione legis, vel subiecta materia repugnante.
12 Pro dictio causam excitatiuã & finalẽ denotat.
13 Paria sunt esse talem uel haberi pro tali in his quę iuris sunt nu 35.
14 Relatio fieri nõ debet quãdo ex ea actus destruit
15 Intell.l. titio centum.§. titio genero de cond & de & nu.seqq.
Generi appellatione etiam sponsus continetur
Ens priuatiuum nil ponit in esse
16 Ius succedendi regulatur secundum dominium vel legata

Legatum

18 *Legatum dotis solutum potest non sequutis nuptiis condici,*
cessante causa cessat effectus.

19 *Statutum exorbitans a iure communi non debet extendi, sed stricte interpretari.*
Statutum uocans ad successionem masculos & excludens feminas dr̄ exorbitare a iure cōmuni

20 *Exorbitans dicitur id quod limitatorium est*
In exorbitantibus de casu ad casum fieri ex idē titate rationis potest extensio.

21 *In exorbitantibus a stricta signifi. ad latam fieri potest extensio.*

22 *Statutum de quo supra continet dotem legatam per comprehensionem non per extensionem.*

23 *Statutum exclusiuum feminarum dicitur accusatiuum naturę & odiosum*

24 *Fauorabilis uel odiosa dispositio dicitur ex motiua intentione statuentium*
Intentio principalis statuti feminarum exclusiui est fauor agnationis
fauor ubi est per uiam priuilegij, debet stricte interpretari. fallit dupliciter nu. 26.

25 *Statutum feminarum propter masculos exclusiuum communiter reputatur fauorabile.*
Et licet ex parte mulierum contineat odium tamē tolerabile est & tanquā fauorabile āpliandū

26 *Statutum continens odium rationabile non est restringendum*

27 *Quando fit reditus ad ius antiquum lata fieri in statutis debet interpretatio*

28 *Statutum in quo cōsideratur fauor publicus largesinterpretatur licet odium contineat*
Dignitas & nobilitas familię per diuitias conseruatur.

29 *Filia a patre exheredata ut sit dote contenta intelligitur exclusa si de pręsenti dotem habere potest.*

30 *Qualitas dotationis adiecta uerbo exclusiuo uerificari debet tempore uerbi*
Qualitas requisita a statuto ante omnia uerificari debet ut sit locus statuto.

31 *Argum a dispositione hominis ad dispositionem legis non ualet*
Iusta causa litigandi excusat ab expensis legalibus, non a conuentionalibus.

32 *Declara glo. in l si socer § lucius. ī eo. & Bar. in. l qui uolebat de ha. insti.*
Causa debet precedere causatum.
Dictum secundum suam causam declaratur.
Limitata causa limitatum producit effectum

33 *Causa efficiens debet attendi.*

34 *Intell. l. pen. supra de iu. dot. & nu. seqq.*
Intell. l quod seruius supra de cond. causa da. & nu seqq.
Quod futurum est nihil operatus, & futura sūt incerta, & solus deus scit futura.
Quod de uno tempore dicitur de alio denegatur

35 *Qualitas adiecta doti non impropriat illius significationem*
In his quę iuris sunt paria sunt esse tale uel pro. tale haberi.

36 *Qualitas posita seorsum uel enunciatiue nō qualificat dispositionem*

37 *Futura possunt ex causa subsistente de pręsenti certificari.*
Incertitudo fauore dotis non uitiat dispositionē

38 *Determinatio respiciens plura determinabilia debet ea pariformiter determinare.*
Idem operatur propositum in proposito quod oppositum in opposito

39 *Intell. Statuti feminarum propter masculos exclusiui*
Regula determinabilium cessare debet eorum natura cessante
Participium dotata actum perfectum & consumatum significat

40 *Argum. a determinabilibus non procedit quando unum eorum est fauorabilius altero.*

41 *Statutum filiam dotatam propter masculos excludens procedit quando filia statim dotem consequi potest.*
Modicum temporis interuallum non diuersificat actum.

42 *Destinatio operatur mutationem appellationis in re, non tamen ut per hoc destinati nomen recipiat. Decla. nu. seq.*

44 *Intell. l ligni. § si lignum de leg. 3.*
Lignum est quicquid comburendi gratia paratum est.

45 *Destinatio non operatur quando est remota ab eo ad quod destinatur.*
Potentia actui propinqua pro actu habetur

46 *Intell. l. qui pupillam. infra de adulte. & nu. seq.*
Statutum in uno ęquiperatorum censetur statutum in alio

47 *Donec aliquid est in fieri non dicitur esse*
Inter potentiam & actum longa est differentia

48 *Curator adultam suam 25 annis minorem in uxorem ducere non potest.*

49 *Panitatio fauorabilis est*
Contractus matrimonij solo consensu celebratur
Contractus dotis re celebratur.
Nomen debet esse consequens rei
Arg. ab ęquiperatis non procedit ubi non per uiam regulę facta est ęquiperatio

50 *Intell. l. 2. cum. ll. seqq. de priui. Cred. & nu. seqq.*
Qualitas a suo subiecto, nisi diuino miraculo, separari non potest

51 *Priuatio supponit habitum.*
Spōsalia etiam cum impubere celebrari possunt
Matrimonium de proximo celebrandum pro celebrato habetur

52 *Dos dicta enunciatiue uel gratia melioris intelligentię non probat nec disponit*

53 *Dos in dispositione iuris communis & sic fauorabili late sumitur.*
Dos anatholicon. appellari potest

54 *Intell. l. non est matrimonium supra de ritu nup. & nu. seqq.*

Mulier desponsata uel testamento destinata a pari procedunt
Arg. a pari, ualet
55 *Dos interuenientibus solis sponsalibus de futuro non proprie dicitur*
56 *A secundũ quid tale ad simpliciter nõ ualet arg.*
57 *Verba ubi non conueniunt ibi nec dispositio*
Verba testimonium mentis esse dicuntur
58 *Accessorium in his quę sunt preter uel contra ius commune non sequitur naturam sui principalis*
Dos dicitur accessorium accidentale ad matrimonium.
Matrimonium sine dote esse potest
Dos uelut accessoria matrimonij eius naturam sequitur
59 *Intell. .l. lex iulia. supra de fun. dot. & nu. seq*
Statutum in loco quo uiget ius cõmune dicitur
Sicut ex uera donatione capiens tenetur quatenus factus est locupletior, ita is qui ex quasi donatione capit.
60 *Extensio a stricta signi ad latam ex identitate rationis est permissa.*
61 *Factum per pleniorem interpretationem dicitur per subauditum intellectum factum.*
62 *Extensio pmissa est in dispositione bona & aequa*
63 *Participium, dotata, ad preteritum & futurum referri potest. & nu. 66.*
Et in dubio ad futurum trahi debet.
Natura legis est futuris formam dare negocijs.
64 *Participium preteriti temporis actum consumatum significat.*
Intell. ad l. illicitas cum ibi not. per Bal. supra de offi. pręs.
65 *Participium dotata, effectum iuris, & actualem dotationem significat.*
66 *Lex semper loquitur*
Participium preteriti temporis positum respectu certi actus ad futurum trahi non potest.
67 *Actus qui de iure impleri non potest sat est ut impleatur de facto. Decla. nu. seqq.*
68 *Impossibilitati leges non aptantur.*
Vita non mors hominis est pręsumenda.
69 *Indulgentiã consequitur is tantum qui complet uoluntatem cum facto*
Affectum dantis pensat censura tonantis
Voluntas sola sufficit ad praemium essentiale, nõ ad accidentale.
70 *Actus potest de facto impleri quando alias esset frustratorius*
71 *Communis usus loquendi attenditur. & preferẽ proprietati uerborum etiam in statutis & materia odiosa & panali. & nu. 74.*
Mulier dicitur dotata ex communi usu loquendi quando est ei dos in testamento relicta.
72 *Communis usus loquendi debet probari & in specie fuisse tempore de quo agitur.*
Vulgus sępe mutari solet
73 *Communis usus loquendi non attenditur contra prąsumptam uoluntatem testatoris*

Patris mens pręsumpta est saluberrimum cõsilium pro filia capere uoluisse.
Legatum est causa lucratiua
74 *In statutis uerba debent proprie & stricte intelligi*
Ex communi usu loq. elijcitur abusiua & impropria significatio
75 *Statutum fauorabile ob publicam utilitatem inductũ extendi debet etiam ad latã & improprium significationem Declara nu. seqq.*
76 *Statutum exclusiuum feminarum principaliter priuatorum utilitatem respicit, secundario ad ius pub. dicitur pertinere.*
Intell. l. 1. §. pen. supra de uen. inspi.
77 *Dos sine matrimonio improprie dicitur*
Statutum fauorabile debet extendi contra statuentes, sed in pręiudicium tertij debet stricte intelligi
78 *Beneficia principum in pręiudicium tertij stricte intelliguntur*
Priuatio nisi expresse dicatur in dubio nunquã censetur imposita.
79 *Intell. l. cum in fundo § quod si mulier supra de iu. dot*
Intell. l. cum dos in prin. supra de pac dot.
Intell. l. qui liberos supra de ritu nup.
Alternatiuę natura est alterum tantum interuenire
80 *Legatum a patre in testamento filię relictum intelligitur pro dote factum, licet expressum non sit*
Relictum in duriorem causam factum interpretatur.
81 *Filia cui dos est testamento relicta & propterea exclusa a statuto, etiam si nunquam petijt dicitur exclusa*
82 *Statutum exclusiuum fąminarum procedit etiam si a patre filia statuatur dotandu, ut nihilominus ex solo legato censeatur exclusa.*
83 *Statutum exclusiuum feminarum propter masculos procedit etiam superstite nepote ex filio*
84 *Statutum exclusiuũ fęminarum propter masculos procedit etiam si unus tantum masculus superfit*
85 *filia dicitur dotata, & a statuto exclusa etiam si solum ex confessione mariti constet dotem fuisse ei in testamento relictam.*
86 *Statutum exclusiuum fąminarum an procedat etiam quoad bona sita extra territorium statuentium*
87 *Statutum exclusiuum fęminarum procedit etiã si masculus sit presbiter.*
88 *Statutum excludens filiam dotatam habet locũ etiam in nepte & pro nepte alijsq; descendentibus ex filia.*
89 *Statutum fęminarum exclusiuum ligat etiam Iudeos in loco statuentium commorantes*
90 *Statutum excludens filiã dotatam propter masculos intelligitur ab hareditate dotantis tantum excludere Nisi statutum ultra procedat.*

filia

filia dotata a patre stante statuto exclusiuo non prohibetur succedere matri

91 *Statutum excludens filiam dotatam a patre ab eius successione locum habet etiam si ab alio patris contemplatione sit ei dos testamento relicta*

92 *Statutum excludens filiam dotatā a successione patris intelligitur ab intestato, secus si ex testamento uocetur quia non censetur prohibita.*

93 *Dotata dicitur filia cui est dos testamēto legata adeo ut statim exigere possit*

94 *Statutum exclusiuū fœminarū propter masculos procedit quando masculi sunt heredes*

95 *Exclusio statutaria a sucessione dicitur perpetua. Nisi verbis temporalibus statutum utatur*

96 *Filia dicitur exclusa a statuto quando masculus est in eodem gradu cum ea, uel in eundem gradum intrat*

97 *Statutum exclusiuum fœminarum propter masculos intelligitur de masculis masculorum.*

98 *Statutum prędictum habet locum siue masculi sint eiusdem siue diuersi matrimonij*

99 *Statutum prędictum habet locū siue intestamēto siue in alia ultima uolun. dos sit filię relicta*
Verba in legibus & alijs similibus dispositionibus late & generice debent intelligi

100 *Statutū pradictum non procedit quando filię bona propria ipsius fuerunt pro dote legata.*

101 *Nec quādo legatum est adeo exiguum ut ad alimenta sufficere non possit*

102 *Nec quādo masculus esset spurius nisi sit per statutum ad successionem habilitatus, uel a patre, legitimatus nu. seqq.*

104 *Nec quando masculus esset in habilis ad succedendum ueluti, ex fratribus minorum uel bannitus*

105 *Nec quādo filia fuisset monacha professa tempore mortis patris, vel tempore conditi statuti.*

106 *Nec quando statutum de dote data loqueretur*

107 *Nec quando ogeretur de filia a successione iam quęsita excludenda.*

108 *Nec quando filia in testamento nullo esset dotata*

109 *Nec quando auus legat in testamento dotem nepti posthumę non natę nec conceptę in ipsius uita*

110 *Nec quando filia a semet ipsa dotem de suis proprijs bonis sibi constituisset.*

QVAESTIO TERTIA

2 IVxta prædicta † quęrūt hic scribē. An statutum excludens feminas dotatas a successione propter masculos (prout est per totam fere Italiā secundum Mant. lib. 1. cons. 16. nu. 4. & cōs. 185. nu. 32. Fran. Mar. q. 546. nu. x. & Odd. de rest. in int. par. 2. q. 8. arti. xij. nu. 99. & Sylua. cons. 1. nu. 119. par. 1.) excludat etiam filiam cui a patre dos fuit dumtaxat in testamento legata.

In quo quidem articulo duę sunt & contrarię doc. sententię, alteram enim & negatiuam tenuerunt Petr. Rayn. de forli. & Fulg. in. l. nō fine. C. de bon. quę li. Cuma. & Imol. in. l. titio centum. §. titio genero. ff. de cond. & de. Coras. pro verissima opin. in l. qui liberos. nu. 24. supra de ritu nup. Paris. lib. 3. cons. 62. nu. 7. Alex. lib. 3. cons. 13. circa. col. 4. & cons. 2ij. nu. x. & hic Ruyn. nu. 3. Soc. 8. Visita. 14. Monte. 22. & 27. par. 1.

3 Mouetur primo † per tex. in. l. 1. §. si sub conditione. ff. de colla. dot. ubi si pater uel alius sub conditione promittit dotem tenetur mulier cauere de conferendo eam fratribus tunc cum dotata esse cœperit, & sic non tempore promissionis nec antequam actualiter dotem recipiat dicitur esse dotata, Quod stringitur ponderando dict. tunc, quę est pręcisa, certi temporis extremitatem denotans. l. pen. ff. de testam. tu. l. 4. §. 1. de cond. & de. l. gallus in prin. ubi glo. de lib. & posth. l. in substitutione ubi etiam glos. & Bar. de vulg. Dec. in. c. personas ad fin. extra de app. & in cons. 227. col. 1. Curt. Sen. cons. 42. nu. 5. Boer. q. 38. nu. 33. Crauc. cōs. 98. nu. 5. Ceph. lib. 3. cōs. 326. n. 31. & cōs. 399. nu. 38. quo fit ut si mulier cōferre tenetur tūc cum dotata esse cœperit (Ver. .n. cœperit. ad principium refertur. l. 1. §. cœpisse. ff. de pol licita.) ergo ante quā actualiter dotē accipiat ad huc non dicitur esse dotata nec consequenter a statuto exclusa, cum quando principium includit ultimū effectū & sic tempore solutionis receptęq; dotis, dicatur incipere esse dotata ut in d. §. titio genero. ver. constante. & hic p Saluio. nu. 76. Monteri. ubi supra.

Nec dicatur in eo tex. speciale esse ratione ęqualitatis inter fratres seruandę: arg. l. illud. & d. l. ut liberis. C. de colla. & §. nec illud auct. de nup. Quia respondetur idem esse debere in casu isto ad euitandam iniquitatem quę est propter masculum excludere feminam & propter filium excludere filiā l. maximum uitium. C. de libe. præte. & §. pe. inst. de her. que ab inte. defe. & §. cęterū. de legi. agna. succes.

Nec minus dicatur illum tex. loqui in muliere dotata in actu inter uiuos ut patet ex ver. promisit, quod actum inter uiuos celebratum significat. ut no. in §. si scriptum insti. de inuti. sti. & in rub. ff. de ver. ob. & in rub. & nigr. C. de dot. promiss. Quia respondere potest quod si non dicitur dotata mulier cui dos est promissa per contractū qui ex post facto est necessarius & irre-

uocabilis l.sicut.C.de act.& ob.& l.t.supra
de pact.& l.1. de cõst.pecu. i prin.multo mi
nus dicetur dotata illa cui in testamento
dos est relicta ar.tex.in .c.si paulus 32.q.5.
ubi etiã glo.& in .c.si ergo.8.q.1.per glos.
Abb.& doc. in c.cum in cunctis de elect.&
Euer.in cent.in loco a maiori. cum ultima
uoluntas debilior sit uiuente disponente
qui usq; ad mortem eam reuocare potest.l.
4.de adimẽ.leg.&.§.1.Inst.qui.mo.te.infir.

3 Cęterum † huic motiuo responderi po-
test primo tex.ibi loqui in promissione cõ
ditionali ut paret ibi si sub conditione pa-
ter.Bar.in.l.1.nu.3.de cond.& demõ.Ceph.
lib.3.cons.370.nu.19.& ibi cum dotata.
quia etiam dic. cum, conditionem inducit
l. quodcunq; .§. non solum & ibi Bar. de
ver.ob.l.si titio.j.quando dies leg.ced.&.l.
heres meus de cond.& demon. Io.anni. in
l.si insulã nu.100.de uer.ob.quę quidẽ cõdi
tio ante purificationẽ nil ponit in esse ideo
mulier non dicitur dotata.l.si quis sub con
ditione .j. si quis omm. cau.te.l.cędere diẽ
de ver.sig.&.§. ex conditionali Inst. de ver.
ob.maxime proprie loquendo cum actus
conditionalis nõ sit proprie talis & sic nec
talis.l.t.j.de dona.& .l.si hominem in fi.
infra de vsuca.

4 Secundo respõderi potest dici mulierem
ibi incipere esse dotatam tẽpore quo effec-
tualiter dotem consequitur & non ante, ra
tione subiectę materię, nam ibi agitur de
conferendo dotem fratribus quę quidem
collatio dotis fieri non potest ab ea q̃ effec
tualiter dotem non habuit, quia nemo dat
quod non habet.l.si uniuersę .C. de lega.l.
obseruare ad fin. supra de offi. procons. l.
traditio in prin. de acq.re.do.l.nemo plus
iuris de reg.iur.cum priuatio supponat ha-
bitum.l. decem.de verb. oblig.l. iulianus.
de repud.

5 Tercio & vltimo † responderi potest re-
torquẽdo quia si (,put inquit ibi tex.) opus
est cautione ut tunc mulier dotem conferat,
cum cœperit esse dotata,& dotata esse inci
piat eo ipso quod ipsi est facta promissio.
d.§.titio genero.in prin.ibi legati emolu-
mentum ad seiam quę dotẽ habere incipit
pertinebit, quia principium dicitur prima
pars & quidem potissima rei.l.t.supra de
orig.iur.&.§.in reliqua i proe. digestorum
vnde dicitur quod dimidium facti qui be-
ne cœpit habet.glo.in d.l.1.& in.§.1. auct.
de cõsang.& ute.fra.ergo ibi dotata esse di
cetur mulier cu primum in testamento ip-
si dos erit cõstituta,& sic iste tex. iuncto.d.
§.titio genero probabit contrariã sentẽtiã.

6 Mouentur † secundo per tex.in .l.1.§. 1.
.j.pro dote.ubi sponsus ante nuptias bona
accepta a sponsa pro dote usucapit titulo

pro suo & non pro dote, cuius ratio nulla
alia esse potest quã quod sponsus ante nup
tias nõ habet titulu dotis propterea quod
si haberet pro dote usucapere posset ut ibi
in prin.illius legis,ex quo sequitur q; si nõ
est dotis titulus nec dici potest mulier do-
tata,nec per consequens a statuto exclusa
ex quo non est qualitas sine subiecto no.in
l.pe.si cer.pet.i.l.4.§.fi. de ar .ẽp.nec locus
est statuto nisi probetur qualitas requisita
a statuto Bar.in.l.1.§.quod autem.ff. ne q d
in flu. pub. in.l.pretor.§.docere infra de ui
bon.rap.Natt.lib.2.cons.254.nu.2.
Stringo ponderando dict.pro, quę causam
finalem & ad eam ordinem designat.l. nec
in ea.§.fin.de adulte. Bal. lib. 3. cons. 264.
nu.4.Mandel.cons.52.nu.2.Hyerõ. Gabr.
lib.1.cons.132.q. 3. nu. 22. vnde sequitur
quod dum sponsus recepta a sponsa usuca
pit titulo pro suo non pro dote nõ dicatur
ea iure dotis sed ut sua propria possidere &
usucapere, & sic quod eo tempore mulier
non dicatur esse dotata nec consequenter
a statuto exclusa.

Nec dicatur illum tex.loq. quoad effec
tum iuris dumtaxat nos uero quoad deno-
minationem & sic terminos esse diuersos,
ex quibus non fit illatio .l. papin. exuli. de
mino.l.fin. de ralum. Quia responderur
quod si sponsa non dicitur dotata quo ad
effectum iuris, ita nec dicetur tanquam do
tata a statuto exclusa quia etiam hoc ad iu-
ris scilicet municipalis effectum pertinet
ad not.in .l.omnes populi de iust.& iu.&
in.§.1.Insti.de iu.nat.unde subintrat illud
vulgatum,si re priueris nec nomen habere
mereris doc. in.l.a nullo.de ferijs glo.in.c.
cor episcopi. 68.di.

Verum huic motiuo † respondetur primo
7 quod ibi sponsus ante nuptias usucapit p
dote quia pręsumitur in dubio sponsa ei
dedisse eo animo ut statim data accipien
tis fierent, ut ibi in vers. si tamen non
uidetur. & sic dominium in spõsum transtu
lisse uel ius usucapiendi pro suo parasse. se
cundum glo.ibi.& in.l.seq.

8 Secundo † responderi potest cum Io:an
ni. hic nu.169. non valere consequentiam
non competit usucapio pro dote,ergo non
est dos,quia usucapio pro hærede nõ com-
petit suo.l.2.in fi.j.pro here.& tamen suus
quoq; heres est.§.1.Insti.de her.quę ab in-
testa.& in rub.& nigr.j.de suis & leg.Addo
quod usucapio pro dote est quędam quali-
tas accidentalis ad dotem quę potest adesse
& abesse preter subiecti corruptionẽ .l. p
voluntarijs.j.de impẽs.in rebus dot.Ias.in.l.
4.nu.27.de legi.1.Curt.Iuni.cons.109. nu.
4.ideoq; nec valet consequentia non est ac
cidens ergo nec substantia, cum accidens

non

non mutet substantiam.glo.in.l.fi.§. quoties de publica.i.§.fin.instit. de iu.nat.Bar. i l.1. i pri.nu.9.deacq.pos.las.in.l.3.§.ex cōtrario nu.20.eo.tit. Neuiz.lib. 1. Syl.nup. vers.aqualitate.nu.168.quę etiam sine eo esse potest iux.ea quę tradit Porphi.lib.prędicabil.cap.de accidente.Bal.in.l.2. ad fi. C.quando prouo.nō est necess.in.l. uniuersa.C.da preci.impe.offe. & in.l. hi qui. C. de appella.Abb.Fely. & docto. in.c.2.extra de testi.

9 Tertio etiam responderi potest † quod ideo ibi sponsus ante nuptias titulo pro dote usucapere non potest, quia data ex causa dotis pro matrimonio futuro annexam habent tacitam illā cōditionem, si nuptię sequentur.l.licet.& .l.plerunq; &.l.stipulatio.supra de iu.dot.qua conditione adhuc pendente non competit usucapio pro dote licet competat ꝓ suo glo. & doc.in l.2.eo.tit. quia non dum dicitur matrimonium nec dos in esse deducta .l. cedere diem de ver.sign.& quod not.in.l. pen.j. de mili.te. in.c.3.de ver.sig.in extrauagan.Io.xxij.

10 Mouētur tertio † p tex.in.l.cū scriptū.§.fi. .j.de dote pręle. ubi si legat certa quātitas ꝓdote siue dos fuerit minor, siue etiā fuerit nulla ualet legatum, quia inquit tex. ad ꝓpositum, non dos sed pecunia pro dote legata uidetur; & sic non existente matrimonio non dicitur proprie dos sed pecunia ꝓ dote data uel legata interquas non mediocris est differentia.ut.not.in.l.mercis.2.de ver.sig.in .l.si maritus.2.§.t.de adul.in l.t. & per totum tit.j. de eo qui pro tuto. neg. gest.per las.in.l.quoties.nu.3.C.de hęr. insti.vnde si sine matrimonio non dicitur ꝓprie dos, ita nec mulier dotata, nec per cōsequens a statuto exclusa, cum qualitas sine subiecto esse non possit.l.pen. supra si cer. pet.l.4.§.fin.de act.emp.l. fin.de colla. bo. Bar.in tract.de testi.ver.qualitas. in princ. Alex.in.l. pomponius .§. sed & legatario nu.4.de acq.poss.las.in.l.t.nu.44.de leg.t.

11 Nec † dicatur illum tex. improprie loqui propter ver.uidetur, de quo ibi quod improprietatē significare solet ut no. in .l.1.§. de ui recesse de ui & ui arm. in .l. naturaliter in prin.de acq.pos.in.l.singularia.si cer.pet.p Bar.in .l.si is qui pro emptore de vsuca. las. in.l.si quis filium f.§.in omni.nu.xj.de acq. hę.Sen.ped.dec.138.nu.22.

Quia respondetur illud non procedere in dispositione legis, prout sumus, in qua veritatis & proprietatis est expressiuum. ut in l.1.in prin.vbi doc.supra de offi. eius, & quod tradit Bar.in d.l.si is qui pro emptore.q.3.ver.itē quęritur circa prędicta. nec quando subiecta materia repugnat Bal. in rub.extra de prę̄scrip. Aret. & las.in.l. naturaliter in prin.de acq.poss.las.in.l.clam possidere.§.qui ad nundinas.nu.45.eo. tit. quia significat secundum subiectam materiam las.in d.l.si is qui ꝓ emptore nu. 91. de usuca.

12 Verum huic motiuo † responderi potest primo tex.ibi in ver.pro dote, exponi, idest simulatione dotis quia maritus simulans habuisse dotem legabat uxori pecuniam quę esset ei dos futura secundum glos. ibi. & ita declarando dic.pro, ibi causam exercitatiuam & finalem denotabit. Arch. in.c. ordinationes.1.q.1.Bal.in d.cons.264.Rebuf.in repe.l.vni. nu. 363. C. de sent. quę pro eo quod interest. & alij de quibus supra nu.6.

13 Secundo † respōnderi potest quod in his quę iuris sunt paria sunt esse dotem uel ꝓ dote pecuniam & sic pro dote haberi. Bar. in d.l.si maritus.§.legis.de adul.Bal.in inst. de hęr.quę ab inte.in prin.& ꝓ regula Soc. iuni.in.l.cēturio nu.230.j.de vulg.&Paris. lib.t.cons.128.nu.17.

14 Tertio † & vltimo responderi potest q ratio quamobrem ibi non dicitur dos ipsa legata, non est quia non aderat matrimonium quinimmo fit legatum a marito uxori quod supponit matrimonium, ut patet ibi ꝓpter uxorem meā, & ibi uir sic legauerat ar.l.1.j.pro dote.sed ratio quamobrem ibi dicitur pecunia pro dote legata & non dos ipsa legata est quia nulla dos uel non tanta fuerat data ideoq; si ad eam fieret relatio legatum destrueretur.arg.no.in l.asse toto.j. de hær. insti. ne ergo legatū corrueret ar.l.quoties. 2. de rebus dub. &.l.quoties. de ver.ob. lex interpretatur legatam esse pecuniam pro dote absq; ullā relatione ad ipsam dotem ad not. per Bar. in.l.cum vulgari.j. de dote præle. Bar. & doc.in.l.talis scriptura. de leg.t. Dec. in.c.secundo requisis nu.16.ex.de ap.& i cons.14.col.3.Grat. lib.1.cons.70.nu.x. Craue.cons. 88.nu.3. Curt.iuni.cōs.73.nu.10.in dubio enim fit interpretatio quæ legato dotis fauorabilior est.l. in ābiguis. supra de iure dot.l. in ambiguis.de reg. iur.per Grat. lib. 2.cons. 106.nu.55.

15 Mouētur quarto † per tex.in.d.§. ticio genero ver.ante nuptias, ubi mortuus sponsus ante nuptias legatum dotis apud hęredem testatoris remanet, quod non esset si uere & proprie dos esset & mulier dotata fuisset, quia Io.ma. hæredibus mulieris dos esset restituenda.l.2.in prin.j. eo. & .l.uni.§.illo proculdubio .C. de rei uxo actio.

Et si diceretur ibi præcessisse matrimoniū ut patet ex uerbo genero, quia gener filiæ maritus est .l.non facile.§. affines ver. potest.j. de gradi. glo. in.§. inter eas insti. de nup.

de nup. replicari potest quod generi appellatione etiam sponsus non dum contracto seu consumato matrimonio continetur. l. labeo. §. 1. j. de gradi. & preterea quod si nō dicitur dos & mulier dotata ubi intercessit matrimonium, multo minus nec dicetur quando nullum intercesit matrimonium ar. not. i. c. si ergo ubi etiā glo. 8. q. 1. & i. c. si paulus. 32. q. 5. scrib. in. c. cum in cunctis. de elect. per Euer. in centu. in lo. a maio. cuius intuitu dos fuit cōstituta ut i. l. fi. §. sicut C. de don. ante nup. & in. l. 2. & seq. supra de iu. dot. quia secundum philos. ens priuatiuum nil ponit in esse nec ex priuatiuis resultat habitus. l. ex facto. j. de he. insti. Bal. in. l. 2. C. de cond. inser. & in rub. C. qui admi. col. 1.

16 Cęterum huic motiuo † responderi potest primo illum tex. loqui quoad qualitatem iuris succedendi quod regulatur secūdum dominium rei legatę quod licet recta uia a testatore in legatarium ficte transire dicatur. l. a titio. j. de furt. glos. & doc. in. §. nostra insti. de lega. tū ꝑ uera effectualiq; acquisitione dominij rei traditionem requirit. l. traditionibus. C. de pact. l. traditio in prin. de acq. re. domi. & . §. per traditionem insti. de re. diuis. ibi autem non intercessit traditio ideo penes heredem testatoris remanet

17 Secundo † etiam responderi potest retorquendo in primis principium illius tex. ibi ad seiā quę dotē habere incipit ꝑtinebit, inducendo quod ex legato dotis filia dicitur incipere habere dotem, & sic dicitur esse dotata quia cuiusq; rei potissima pars est principium. l. 1. de orig. iur. Et ad uers. ante nuptias, respondetur quod ibi legatū mortuis sponsis remanet ad testatoris heredes qa erat legatū dotis conditionale nempe relictum sub conditione futurarum nuptiarum. l. licet. l. plerunq; . l. in rebus & . l. stipulationem. de iu. dot. ideoq; eis non sequutis remanet penes heredem. glo. in. l. in testamento eo. tit. quia ante purificatam conditionem non competit actio . l. cedere diem de ver. sig. & . §. ex cōditionali insti. de verb. obl. & . l. uni. . §. sin autem aliquid. C. de cad. toll.

18 Tertio etiam responderi potest † ibi factum fuisse legatum dotis ob causam futuri matrimonij & ideo causa non sequuta penes testatorē uel eius heredes remanere tum quia etiā si fuisset solutum repeti posset. l. 1. & 2. supra de cond. causa da. & quod not. i. l. de etate. §. ex causa supra de interroga. ac. tum etiam quia cessante causa cessare debet effectus. l. adigere. §. quamuis de iu. patro. l. si omni. ubi Bar. de adop. . l. licet . §. ea obligatio supra de ꝑcu. & . c. cum cessāte in ꝑin. extra de app. c. & si christus ātefin. de iureiur. & sublata eā tollitur effectus l. tutores . §. curatores de admi. tuto. cū prius de causa quam de modo sit quęrendum l. 1. de excep. do. l. si quęramus de testam.

19 Mouentur † quinto ea ratione quia statutum exorbitans a iure communi non debet extendi nec in cōsequentiam trahi sed stricte debet intelligi. l. si uero. §. de uiro. ubi doc. j. eo. l. 2. C. de patri. qui fili. distra. & . c. quę a iure de reg. iur. 6. atqui hoc statutum est huiusmodi quia admittit masculos & excludit feminas a successione parentū contra dispositionem . l. maximum uitiū . C. de lib. prete. & . l. lege xij tab. C. de leg. hę. & in. §. cęterum in fi. insti. de legi. agna. success. per Capt. cōs. 104. nu. 23. ergo stricte intelligi debet dumtaxat de fęmina uere & actualiter dotata & non de ea cui dos solum in testamento paterno est legata.

20 Cęterum huic motiuo † respōderi potest primo quod licet statutum sit exorbitans a iure communi, hoc est limitatorium iuris communis iux. no. in . l. derogatur de uer. sig. ꝑ Ripam. in. l. si constante. nu. 78. j. eo. & Crot. in. l. omnes populi. nu. 121. de iusti. & iu. nihilominus ex identitate rationis de casu ad casum potest extendi Bar. & doc. in d. l. si cōnstante. q. ix. Abb. & doc. in. c. cum dilecta extra de confir. vti. uel inuti. & pro communi sententia. Ias. in. l. illam. nu. 15. C. de colla. & Goza. cōs. 18. nu. 17. sed eadē ratio fauoris agnationis militās in muliere actualiter dotata excludēda militat etiā in ea cui dos est testamēto legata qa utroq; casu ęque fratres & sic agnati succedunt. merito &c.

21 Secundo etiam † respōderi potest quod in exorbitantibus a stricta significatione ad latam stāte identitate rationis licita est extēsio. glo. in. l. filium habeo supra ad macedo. in. l. 2. §. si mater ad tertull. in clem. 1. ver. eligatur de electio. Alex. in . l. cętera. §. sed & si nu. 4. de leg. 1. Ias. in. l. iuris gen. §. sed cum nulla. nu. 31. supra de pac. & in rub. j. de re iud. nu. 13. & i . l. gallus in prin. nu. 62. de li. & posth. Soc. iuni. lib. 1. cons. 128. nu. 186. sed sub lata significatione dotis, venit etiam dos ante matrimonium cōsiderata. to. ti. j. de dote prelega. & de pact. dot. & supra q. 2. nu. 41. etiam diximus. merito substatuto de quo agimus cōtinebitur etiam ea quę testamento est destinata & legata & per consequens mulier cui est dos legata erit etiam a statuto exclusa, ut cui cōueniunt uerba conueniat etiam dispositio l. 4. §. toties. de damn. inse. & . c. ex parte extra de conces. pręb.

22 Tertio etiam † responderi potest quod stante identitate rationis in utroq; casu ut supra

supra, statutum dicetur continere casum dotis in testamento legatę per comprehensionem & non per extensionem sicut genus suas species comprehendit Petr. Cyn. & & doc. in .l. iura non in singulas supra de leg. Bal. in .l. de quibus eo. tit. & in auth. post fratres col. 2. C. de leg. hę. & i .c. quia. v. āte fi. de Iudi. Anca. conf. 96. super. col. 1. Tira. de retra. cons. §. 20. glo. vnl. nu. 2. & seq.

23 Mouentur † sexto alia ratione quia hoc statutum dicitur odiosum & accusatiuum naturę cur potius fœminā quam masculū procreauerit. l. maximum uitium .C. de libe. pręte. Bal. in .l. fin. C. de in ius uocan. & pro magis communi sententia Soc. iuni. lib. 1. conf. 1. ver. secunda opin. nu. 46. Monte. hic nu. 19. par. 1. ergo strictè intelligendum .l. cum quidam .j. de lib. & posth. l. fin. .C. de interd. matri. c. odia. de reg. iur. in vi. ut procedat in muliere uere & actualiter dotata, non in ciuiliter & large loquendo dotata arg. no. in .l. fi. C. de his qui ueni. eta. impe. in .l. ex ea .§. insulam de uer. ob. in .l. 1. §. lex falcidia. infra ad leg. fal. & in .c. susceptum. de rescrip. lib. vj.

24 Et licet alias † dispositio fauorabilis uel odiosa dicatur secundum principalem motiuam disponentis intentionem .l. qui exceptionem ubi doc. de cond. ind. no. in .l. si quis nec causam si cer. pet. Alex. lib. 7. cōs. 197. nu. 2. Rom. cons. 4. nu. 7. & principalis intentio statuentium fuerit fauere agnationi, & ideo statutum ex parte masculorum dicatur fauorabile Cyn. i. .l. 1. C. de adulte. Bar. i. .l. 1. §. filiū. j. de bo. poss. cōtra tab. Bal. i. .l. ꝗ vero de legi. in .l. certū. C. vnde legi. Roma. cōs. 3 ij. Signo. cōs. 101. col. pe. fulg. cōs. 78. circa fi. Io. de ana. cōs. 69 Curt. Sen. cons. 9. col. 5. Giat. lib. 1. conf. 26. nu. 7. & lib. 2. cons. 64. nu. 6. & cons. 67. nu. 8. tamen ex quo fauor masculorum ex. lusiuum femi narum est, puiam priuilegij cōtra ius cōmune de quo in .d. .l. maximum uitium cum concor. de quibus supra, odium ex parte feminarum est inspecto iure cōmuni de quo etiam supra, statutum debet interpretari ut quanto minus potest ius cōmune lędatur iux. no. in .l. si quando in prin. C. de inoffi. te. in .l. impuberi. de admi. tut. in .l. 2. de noxa. in .l. fi. §. in computatione. C. de iu. deli. in .l. 2. §. merito. j. nequid in loco pub. & in .c. quamuis de pac. in vi, & quanto magis esse possit, ut ad ius commune trahatur. c. cum dilectus extra de cōsue. & sic debet de muliere uere & actualiter dotata intelligi

25 Cęterum huic motiuo † responderi potest primo quod hoc statutum communiter existimatur fauorabile conditum fauore conseruandę agnationis principaliter, ut in .l. si in emptione supra de mino. in .l. .1. §. sed si hęres ubi not. j. de ven. inspi. & in .§. sancimus auct. de testi. & in .§. 1. auct. ut omnes obe. Iudi. & in auct. de defenso. ciui. in prin. per Bar. in .l. 1. §. qui filium. j. de bo. poss. contra tab. Bal. in .l. cunctos populos C. de summ. trin. & fi. carho. Io. an. ad spec. tit. de success. abinte. Io. de are. & Ang. in .l. quisquis. C. ad leg. iul. maie. & pro communi sententia Io: campeg. tract. de stan. mascu. q. 29. nu. 145 & seq. & pro neriori & magis communi sententia. Bru. eo. tract. arti. 4. nu. 6. & Cur. iuni. in .l. qui se patris nu. 75. C. vnde libe. & in cons. 5. uer. postremo n. 34. Alex. lib. 7. cōs. cxi. nu. 19. Paris. lib. 2. conf. 85. nu. 28. Plot. conf. 91. nu. 2. & licet ex parte mulierum & sic in consequētiam odium & priuationem cōtineat tamē tolerabile est .l. prospexit. j. qui & a quibus & .l. 1. §. sed & si aliena. j. nequid in flu. pub. & .c. 1. de cens. & .c. cum olim. de consuetu. & tanquam fauorabile est ampliandum ex quo id quod principalius est debet attēdi. adnot. in .l. nauis aduersa. supra ad le. rod. de iactu. in .l. 1. §. vnde queritur filius supra de exercito. in .d. .l. si quis nec causam. in .l. .1. j. de auth. tu. & in .§. si tamen alienam inst. de re. dinis.

26 Et dato † etiam quod fauor sit per viam priuilegij contra ius commune tamen ex quo fauor emanat a lege scripta priuilegiāte, lata fieri debet interpretatio ut etiā transeat ad hęredes quando dispositio esset ꝑsonalis Bar. post antiquos. in .l. 1. supra de const. prin. allegans ad hoc tex. in .l. non solum supra de resti. in inte. & in .l. minor autem de mino. & sequitur Gomes. in .§. ex maleficijs. nu. 50. inst. de act. Preterea cum hoc priuilegium sit clausum incorpore iuris statutarij quod dicitur esse cōmune loci quo uiget. no. in .l. omnes populi ſ de iust. & iur. Abb. in rub. extra de cōsue. Dec. cons. 685. nu. 2. perinde de eo est iudicandum quod de iure communi .l. neq; dorotheum. C. de decur. lib. x. glo. & doc. in .l. quod fauore. C. de legi.

27 Secūdo † etiā respōderi potest ꝙ dato ꝙ hoc statutū odium contineret, tamen ex quo odium est rationabile quia fit reditus ad ius gen. quo facultates & diuitię in famēlijs proprijs debebant pręseruari, ut numeri cap. ult. Brun. ubi supra arti. 3. nu. 13. & arti. 4. nu. 5. Corn. lib. 2. conf. 170. col. 2. & lib. 4. conf. 9. col. 2. late ueluti fauorabile debet interpretari. ar. no. in .l. si nuus. §. pactus supra de pact. per Anto. de Butr. in .c. olim. de ver. sig. Bal. in .l. 1. supra de legi. Curt. iuni. cons. 5. nu. 29.

28 Tertio † etiam respōderi potest quod dato & non concesso quod hoc statutum contineat odium, tamē quia ex parte masculorum

rum uertitur fauor publicus nempe conseruationis dignitatis & nobilitatis familiarum.ar.l.1.§.sed si hęres de ven. inspi. &.l. super statu.C.de quęstio.quę copijs & diuitijs conseruantur & augentur,& inopia uilescũt & pereunt.§. sancimus auct.de testi. l.1.C.de custo.reo.& .l.pietatis.C.de susp. tut,p Roma.cõs.41j. col.1.late debet interpretari iux. not.in .l. hoc modo in fin.j. de cond.& de.per Bar.in.l. si constante.q. in. .j. eo.& in.l.quemadmodũ.C.de agrico.li. xi.& in.l.2.§.exercitus supra de his qui no. infa. Dyn. in reg.odia.lib.6.Gomes.in.d. §.exmaleficis.nu.50.de act. cum familiarũ dignitatis & nobilitatis conseruatio ad ius publicũ pertinere dicatur iux.no. in auct. de defẽso.ciui.in prin.& in auct.ut omnes obe.iud. in prin.eo quod interfit reipub. a ditioribus regi. Corne.li.2.conf.224.col.3 & latius dixi 1 tract. de pri.pauper.q.4.nu. 41. & seqq. & in apologia boni publici in 3.motiuo nu.3.

29 Mouetur septimo† ex dictis Bar. & doc. in.l. qui uolebat infra de hęr. insti. & glo. & doc.in l. si Socer.§. lucius quem ad hoc ponderat ibi Paul.Cast.& dicit esse singul. nu.8.infra eo.ubi filia quę a patre fuit exhęredata in testamento cum hoc quod esset dote contenta, intelligitur exclusa si de pręsenti dotem cõsequatur cuius pretextu fuit exhęredata, ita in casu isto cum filia dotata per statutum excluditur a successione patris intelligendum est ut dicatur exclusa tunc demum cum dotem de pręsenti & cũ effectu habet ut in simili arguit Dec. in cons.106.in prin.

30 Et comprobatur † quia qualitas dotationis adiecta uerbo exclusiuo debet uerificari tempore uerbi.l.in delictis.§.si extraneus sup̃ de noxa.l.titius ubi Bar. de mili. te. Calcan.cons. 15.nu.23.veron.cons.57.nu. 2. Paris. lib. 1.cons. 24. nu. 33. Tiraq. de retra.cons.§.1.glos.9.nu.94.sicut etiã qualitas requisita a statuto ante omnia uerificari debet ut sit locus statuto.Io.an.& doc. in.c.pro humani de homici.lib.6.Bar.in.l. 1.§.2.j.nequid in flu.pub.Ang. in.l.1.§. siquis neger.j.quemadmo.te.ape.Plot. in.l. si quãdo nu.355.C.vnde ui.Bal.lib. 4. cõs. 193.nu.1.Dec.cons.550.nu.4.Gram.cons. 1.nu.50.& seq.de fori iudica.unde cum statutum hoc exclusiuum filiarũ requirat eas esse dotatas omnino intelligendum erit p cedere eo ipso quod filia uere& realiter ac cum effectu tempore exclusionis erit dotata,alias iure non erit mulier exclusa .ar. no.in.l.1.§.hęc verba supra quod quisque iur.cum simi.

31 Cęterum huic motiuo † responderi potest primo qargum.a dispositione hominis ad dispositionem legis non ualet absolute quia mitius agitur cum lege quam cum homine l.celsus supra de arbi. Bar.in.l.si insulam de ver. ob.& in.§.siquis.auct.de hęr.& fal.unde iusta causa litigandi excusat ab ex pensis legalibus.§.oportet auct.de iud.glo. & doc.in.l.eum quem temere in prin.supra de iudi.& in.l. qui solidum .§. etiam resp. de leg. 2. non autem a conuentionalibus glo. in.l.non solum. supra de rei ven. & in .l.3.§.si rem de leg.3.Tiraq; de retra.consang.§.1.glo.2.nu.56.

32 Secundo† responderi potest quod ibi filia fuerat ex hęredata contemplatione dotis ut bene dicit glo. in.d.§.lucius.ideo necessario requirebatur quod dotatio actualiter precederet & quod filia realiter dotẽ habuisset,tum quia causa debebat pręcedere causatum.l.si queramus.de testam.l.3.§. explurib.de aeq.poss.Bal.in.l.2.C.ne lice. poten.tum etiam quia dictum secundum suam causam determinatur.l. ita autem in prin.infra de admi.tut.l.cũ pater.§.dulcissimis de leg.2.ideoq; limitata causa limitatum producebat effectum .l. in agris de acq.re.do.l.si arrogator.de adop.&.l.iuris peritos.§.cum oriundus de excus.tu.hic autem mulier non excluditur principaliter & immediate ratione dotis sed contemplatione agnatorum,ideo sicut ibi necessario debet pręcedere dotatio ita hic interueni re debet existentia agnatorum ut filia sit p statutum exclusa.

33 Tertio † etiam responderi potest quod dato quod ex hoc statuto requireretur pro exclusione filię ut ipsa esset effectualiter dotata,nihilominus quoad causam efficientem, (quę debet attendi .l. qui mihi donatum.j.de dona.) filia cui dos a patre est in testamento legata dicitur effectualiter dotata,exquo pater quantum in eo fuit exercuit officiũ dotandi ut inquit Bar.in.l. titio centum .§. titio genero nu.5.de coud.& de.allegan.l.mulier.§.fin.de cõd.insti.&.l. sticus si hęredi.de statulibe.per Alex.lib.3. cons.13.nu.x.& Capr.cons.84.nu.7.

34 Mouentur † octauo arg.tex.in.l.pen. supra de iu.dot.ubi tex.appellat dotem promissam constante matrimonio dotem futuram,& sic non proprie & simpliciter sed qualificatiue cum dictio.futuram, et consequenter improprie ad nota.in.l.hoc legatũ de leg.3.in.l.si maritus.2.§.1.de adulte. in .l.mercis.2.de ver.sig. ũde alias dicitur q futura sũt incerta nec de eis est determinata ueritas Bal. i.l.cu mulier.j.eo.Roma. cõs.503.n.12.Soc.luni.li.3.cõs.82.nu.3.& quod solus deus scit futura.l.antiqui supra si pars hęr. pet. Aret.in.l.centurio nu.14.j. de vulg. Ad idem facit tex.in.l.quod ser-

uius

uius in fin. ſupra de cond.cauſa da.ubi datum nomine dotis inter ſponſos cēſetur datum tanquam in dotem peruenturum adueniente matrimonio ideoq; repeti non poteſt,& ſic ibi dos ante matrimonium cō tractum data non dicitur proprie dos, ſed nomine dotis ex cauſa dotis data & in dotem peruentura,& id quod eſt futurum ad huc non dicitur eſſe.c. ad conditorem de ver.ſig.in extrauag.Io.22.& .l.pen.cum ibi not.C.de his qui. ut indig. & nihil operatur .l.cętera.§.ſi.de leg.1 .l.ligni .§. lignum de leg.3.& .l.ſi non dum.C.de furt. immo quod de uno tempore dicitur de alio denegatur Bal.in.l.ſi unus.§.1. ſupra de pact. & in.l.2.nu.5.C.de lib.prętę.

35 Verum & huic motiuo † reſpōderi quoque poteſt primo quod in his quę iuris sūt & in his quę a lege propoſita ſunt, paria ſunt aliquid eſſe ſimpliciter tale, uel ſecūdum quid tale & ſic haberi pro tali Bar.in l.ſi maritus.§.legis de adulter.Bal.in inſti. de hęr.quę ab inte. in prin. Soc. iun. in.l. cēturio nu.230.de vulg. ideoq; in dictis iuribus qualitas illa adiecta doti non impropriat ipſius ſignificationem iux̄ not. in.l. qualiter .§. inde infra de fideicom. liber. Aquens.in.l.iubere cauere nu.8. ſupra de iuriſd.om.iud.Gomes.iu.§.in perſonā nu. 15 inſti. de actio.

36 Secūdo † reſponderi poteſt quod in dictis iuribus illa qualitas dotis futurę ſeu dotis nominis ponit̄ ſeorsū a diſpoſitione principali de qua ibi,uel ſaltem enunciatiue propter aliud ideo non debet qualificare diſpoſitionem, primum ꝓbatur in.l. regula .§.fin.ſupra de iur.& fact.igno. per Alcia.in.c.cum non ab homine nu.x.extra de iudi.& Ceph.lib.1.conſ.5.in fin.ſecundum probatur in.l. ex hac ſcriptura ubi doc.j.de dona.& ī.l.ex his.C.de teſta. mi. & in.l.publia in fin.depoſi.Ias.in.l.1.lect. 1.nu.x.C.de ſacroſ.ecc.

37 Tertio † etiam reſpondetur ꝙ in illis iuribus habetur reſpectus ad effectum conſtitutionis dotis qui eſt ut oneribus matrimonij deſeruiat.l.dotis fructus ſup̄ de iu. dot. l.ꝓ onerib.C.eo.& eo reſpectu dicitur dos futura uel in dotem peruentura antequā ſolutio fiat & ſic antequam oneribus matrimonij ſeruire poſſit,ſecus quo ad uim nominis proprietatemq; uocabuli, quia inducta ad vnum finem non debent contrarium uel diuerſum operari.l.legata inutiliter de adim.leg.l.nomen.§.fin.de leg. 3. l. 2.ante fin.C.de iura.calum.&.c.maiores.§ ſed adhuc extra de baptiſm. Pręterea licet alias dicātur futura incerta, tamē poſſunt conſiderari ex cauſa ſubſiſtente de pręſenti & ita aliquo modo certificari .l.2.de ſtatulibe.l.quod ſeruius de cond.cau.da.l.qui romę.§. duo fratres ubi Bar. & doc.in.6.q. de uer.ob.Coras.ī l.qui liberos nu.38.de ritu nup. Vt interim nec pręteremittam incertitudinem fauore dotis non uitiare diſpoſitionem ut in.l. ſi filię de leg.3. in.l. theopōpus de dote pręlega. in.l. cū poſt .§. gener. de iu.dot.Bal.Nouel.de dote .6. par. prin. priui.32.cū concor.a nobis relatis in tract. de pri. pauper.q.9.ſpecia. 3. nu.26.

38 Mouentur nono † ex eo quia determinatio reſpiciens plura determinabilia debet ea pariformiter determinare.l.iam hoc iure.j.de vulg.l.quamuis.C.de impub. l. ſi legatarius.§.1 .ubi Bar.de leg.3.ſed ſtatutum de quo agimus reſpicit duo determinabilia unū excluſiuū aliud incluſiuū,excluſiuū ſcilicet filiarū a ſucceſsione parentum,incluſiuum ſcilicet dotium , nempe ut filiæ priuandę ſint dotatę, atq; primo caſu filia excluditur effectualiter & in totum, ergo ita etiam ſecundo caſu effectualiter & in totum debet excludi,ut ita demum a ſucceſsione excludatur ſi uere & effectualiter ſit dotata,ut etiam idem operetur propoſitum in ꝓpoſito quod oppoſitū in opoſito ad no.in.l.ſi.§. ſi. de leg. 3. in.l.ab ēptione ubi Bar.Ias.& doc.ſupra de pact.doc. in.§. plus autem Inſti.de actio.ꝑ Euer.in cent.in loco ab oppo.

39 Sed reſponderi † poteſt primo negando ſtatutum reſpicere duo illa determinabilia quia cum ſupponat filiam iam in pręteritum eſſe dotatam,dicitur reſpicere unū determinabile ſcilicet excluſionis,& vnum iam determinatum ſcilicet dotationis,prout euidenter ſuadet natura & ſignificatio illius participij dotata, quę eſt ut actum perſectum & conſumatū ſignificet ad not. in .l.1.§.ſi.per illum tex.ſupra quod quiſq; iur.& in.l.2.C.quę ſit lon.conſue.per Bal. in magar.ſua ver.uerbum p̄teriti. ideoque dicendum eſt ceſſare regulam determinabilium , eorum natura ceſſante Card. in.c. olim extra de reſcrip.Ryn.lib.5.conſ.157. nu.14.Rolan.lib.2.conſ.74.nu.15.& dato demum quod hoc ſtatutum duo determinabilia unum incluſiuum aliud excluſiuum reſpiciat,dicendū quoq; erit excluſiuum eſſe filiarum,incluſiuum eſſe maſculorū ſuccedentium, & non dotium Curt. iun. d. conſ.5.& ſic ceſſabit inductio ſupra facta.

40 Secundo † reſponderi poteſt argum. a determinabilibus non procedere quando unum determinabile eſt fauorabilius altero, Bened.de plum.in .l.ſi ita ſcriptum infra manū.teſta.Alex.lib.4.cōſ.50.n.3.Ryn.lib.2.cōſ.2.nu.x.& cōſ.157.nu.2.Curt. iun. cōſ.22.n.17.& cōſ.72.nu.4.Rolā:li.2. cōſ.74.n.14.ſed in caſu noſtro ne dū unū ē

fauorabilius altero quinimmo unũ est omnino fauorabile & priuilegiatum ad materiam dotis pertinens quod est ꝙ mulier sit dotata .l.1.j.eo.aliud odiosum & priuationem & sic pœnam inducens .l.in testamento.j.manu. testa.glo.in .c.fi.extra de iu.pa. Rip.in.l.si constãte nu.16.j. eo.Quin & ad huc fortius dato & non concesso ꝙ etiã secũdũ caput sit fauorabile respectu cõseruationis agnationis per ea quę supra dicta sũt,nihilominus fauorabilior est causa dotis quę semper & ubiq; pręcipua est.d.l.1.j.eo.& pro ea facienda est interpretatio .l.in ambiguis supra de iur. dot.& .l.in ambiguis de reg.iur.

41 Tertio etiam responderi potest † statutum de quo agimus intelligendum esse ꝓcedere quando filia dotem sibi in testamento paterno legatam indistincte & absq; impedimento etiam nubendo incontinenti consequi & exigere potest iux ea quę tenes Paul.cast.in.d.§.titio genero. & Soc.lib.1. consl.288.circa.col.peu. Corn. lib.4.consl.32.licet.col. 2. & pro communi sententia Brun.de stan.mascu. arti.xj. q.2.nu.35. & seqq. & ita utrumq; determinabile erit pariformiter & effectualiter determinatũ, quia modicum illud interuallũ inter mortem testatoris & sic statutariã exclusionem & dotis legatę exactionem non pręstat impedimentum quominus filia dicatur eodẽ tempore dotata & exclusa ar. not.in .l.scio de testi.in inte. in .l. notioue .§. continẽtes de verb.sig.& in.l.1.§.r. de ver. ob. & in.l. hęredes.§.fi.infra de testa.& in .l.cum antiquitas.C.eo.cum simi.

42 Mouen tur decimũ & ultimo † alia ratione quia licet destinatio operetur circa mutationẽ appellationis in re,non tamen operatur ut per hoc destinati nomen recipiat, ut in .l.ligni.§.si lignum de leg.3.ubi lignũ destinatum pro coquendis carbonibus nõ appellatur lignum & sic nomen amittit nõ tamen per hoc carbonum nomen suscipit, ita in ꝓposito licet res designata pro dote desinat habere nomẽ successionis paternę quia destinatur ad dotem nõ tamen ꝑ hoc nomen dotis assumit nec cõsequenter eius effectum ad not. in .l. si idem.C. de codi. iuncto.§.est & aliud insti.de dona.&.c.fin. 42. dr. Et quod destinatum non sortiatur nomen eius ad quod destinatur uidentur doc. communiter tenuisse in.c. cum adeo. vbi Fely.col.2.& Dec.col.1.de rescrip.Io. an.in.c.2. de institu.ubi etiam Host.Card. & alij,Abb. in.c.ex literis col.2.de rescrip. & pro communi sententia Gabr. lib.1.cõmunium conclus.tit.de presum. conclus. 12. nu. 4.

43 Cęterum † responderi potest primo arg. procedere in sola & nuda destinatione qua aliquid non dicitur proprieled bene imꝓpric tale Bal.in .l.si nõ dum per illum tex. C.de fur.Alex.in.l.1.§. fuit. infra ad treb. Ias.i.l.cętera.§.sed & si de leg. r.Saluio.hic nu.43. in casu uero nostro cum destinatione concurrit dispositio legalis uel statutaria & pręsumpta patris legantis uoluntas quę duo uel tria fortius debent operari iux no.in auth.itaq; .C.communia de success.in.l. re coniuncti de leg.3.& in .§. sed hodie.Insti.de adop.

44 Secundo † responderi potest retorquendo illum tex.dum in eo dicitur quod lignũ paratum ad carbones coquẽdos non uenit appellatione ligni,q testator illud nõ ligni gratia habuit,ergo si ligni gratia habuisset aut de testatoris mente nõ discepraret ligni appellatione cõtineretur,ex quo lignũm est ꝙcquid comburendi gratia paratũ est ut in prin.illius legis,atqui in terminis quibus loquimur aut statuentes dotis causa relictum habuerũt ꝓdote,aut de hoc nõ disceptatur, & utroq; casu dotis appellatione uenire debet dos a patre filię in testamento relicta.

45 Tertio & ultimo † responderi potest ꝙ ibi destinatio non operatur ex eo quia destinatum ad nouum opus non dum cęptum erat & si forte etiã cœptum fuisset non operaretur existens ad huc ualde remotum ab illo ad quod destinatum erat ut in.l. lana. & in.l.librorũ.§.sed nec cępti. de leg.3.per Bar.Ias.& doc. in d.l.cętera.§.sed si paraue rit.de leg.1.at in casu nostro relictã in testamento pro dote adueniẽte morte patris dicuntur esse in actu ꝓpinquo ad dotem seruiẽdam oneribus matrimonij cum filia pro libito nubere possit ad not.in insti. de nup.in prin.per argum.a causa cessãte.l. adigere.§.quamuis de iu.pa.c.cum cessante in prin. de app.ideo actus cęptus pro cõpleto habetur & destinatio operatur.l. & si non sunt.§.quid ergo.infra de auro & arg. lega.cum concor.de quibus per Gabr. lib. 1.communium conclus.tit.de presump.cõclus.xij.in prin.potentia enim actui propinqua pro actu habetur glo. & doc. in .l. pen.j.de mili. te.Ias. & doc. in.l.diuortio. .§. interdum. infra eo. iux illud Est mihi profacto sępe quod esse potest no. in .l. si prius .§. rectę de aqua. plu. ar. In .l. pen. de mili.te.& in.c.insuper ubi glo. extra ꝗ matri.accus.poss.

Contrariam & affirmatiuam sententiam tenuerunt docto.communiter Bar.in .l. nõ est matrimonium. & in.l.si tutor supra de ri.nup.& in.l.patris i fi.C.de interdi.matri. & in.d. §. titio genero. Bal.in d.l. non sine Soc. lib. 1. consl. 83. col. 1. Alcia. lib. 1. de uerb. sig. Bal. nouell. de dote pat. r. Brun.

Brun.tract.de ſtan.maſcu.xi. arti. q. 2. nu. 39.&hic Ias.lect.1.nu.14.Alci.24.Saluio. 45.Paris.52.Rip.61.Pont.71.& pro communi ſententia.Io.ann.94.& 141.&Soc.iun. 43.par.1. & Coras.in.d.l.q. liberos nu.24. licet ipſe teneat contrariam & Tolet. lib. commun. opin.ver. dotata nu.188.

46 Mouentur primo per † tex. in.l. qui pupillam.j.ad leg.iul.de adulte.ubi non ualet matrimonium inter curatorem & pupillam niſi prius fuerit ei per patrem deſponſata uel deſtinata uel teſtamento nominata,his enim caſibus ualebit matrimoniũ nec pænæ locus ullus erit& ſic ibi caſus deſponſationis & teſtamentariæ nominationis æquiperantur ac paribus paſsibus ambulãt ſed interueniente deſpõſatione dicitur proprie dos ut ſupradictum eſt,ergo ita etiam facta eius nominatione in teſtamento, q.a ſtatutum in uno æquiperatorum cenſetur etiam ſtatutum in alio glos. & doc. in.l. ſi quis ſeruo .C. de furt. ſcriben. in .l. 1. de leg. 1. Bal.in.l.filium quem habentem nu. 41.C.fami.hęr.

47 Huic motiuo† reſpõderi poteſt primo retorquendo dum tex.ibi dicit nominatam ĩ teſtamento uxorem fieri poſſe,exquo ſequitur quod antequam fiat non eſt uxor quia donec aliquid eſt in fieri ad huc non dicitur eſſe.c.ad conditorem.§.licet de uer.ſig. in extrauagan. Io. xxij. quia inter potentiã & actũ longa eſt differentia cum multa poſſint in potentia eſſe , quæ non perducuntur ad actum.l.naturalem .§. illud. de acq.re. do.&.§.illud inſti.de re.diuis.& actus excludat potentiam .l. ſi ita fuerit vers. non. n. .j. manu.teſta.& ſimul eſſe nõ poſſint .§. ſic itaque inſti. de actio.

48 Secũdo† reſponderi poteſt in eo tex.ſpeciale eſſe quia agitur de pæna uitanda per curatorem ducentem in uxorem pupillam ſuam minorem uigintiquinq;annis contra interdictum ſenatus conſulti,& contra tex. in .l.1.C.ſi quis eam. quod eſt fauorabile l.ſanctio legum &.l.ſeq.j.de pęn.& .l.arrianus de act.& ob.ideo debet extendi .l.1.C. de ſent.paſſ.cum ſim.hic uero agitur de excludenda filia a ſucceſsione paterna quod eſt odioſum.l.maximum uitium .C. de lib. præte.ideo ſtricte debet intelligi iux. no.in .l.cum quidam de libe, & poſth. & in reg. odia lib.6.

49 Tertio etiam reſponderi poteſt † tex. ibi loqui de cõtractu matrimonij qui ſolo partium cõſenſu celebratur.l.nuptias. de reg. iur.nos uero loquimur de contractu dotis q. re celebratur.Brun.de ſtã. maſcu.6.arti. 4.caſu q.7.nu.218.merito ſine actuali rei interuentu mulier dotata dici non debet, ut etiam nomen ſit conſequens rei .§. eſt & aliud inſti.de don.c.fin.diſt.42.glo.in.§.in reliqua ver. fulgere in proem. digeſtorũ & in.l.decernimus.C.de epi. & cler. & ad cõtractum matrimonij q. ſolo conſenſu fit nõ licet inferre,ſicut nec e contra exeo ad dotem illiuſq; contractum ar.l.papin. exuli de mino.l.fin.de calum.& .l.naturaliter .§. nihil commune. de acq. poſſ.

Poſtremo non ob.æquiperatio ſupra põderata,quia reſpondeo argum.ab æquiperatis non procedere ubi per uiam regulæ, ut in iſto caſu,non eſt facta æquiperatio glo. & doc.in.l.ſiquis ſeruo.C.de fur. doc. in.l. 1.de leg. 1. Bello.conſ.53. nu. 12. nec ubi æquiperatorum non eſt eadem ratio & conditio.l.1.§.lex falcidia.infra ad leg.ſal.Gomes.in tit.inſt.de act.in prin.nu.40. prout non eſt in iſto caſu ut ſtatim dixi.

50 Mouentur ſecundo † per tex.in.l.2. cum ll.ſeqq.j.de priui.cred. ubi ſponſa condidicere poteſt dotem datam ſponſo nuptijs non ſequutis, habetq;prælationem in dote contra ſponſi creditores,& ſic gaudet eiſdem priuilegijs quibus ueræ dotes gaudẽt. Et quod ibi dicitur in dote dici quoque debet in dotata cum qualitas a ſuo ſubiecto ſeparari nõ poſsit Bal.lib.5.conſ.285. col. 1.Aret.conſ.144.col.pe.Aquens. in.l.pomponius.§.cum quis nu.3.de acq.poſſ.niſi diuino miraculo Crot.lib.3.cõſ.301.nu.x.& conſ.374.nu.16.

51 Sed reſponderi poteſt primo † ibi præceſſiſſe ſponſalia, ut apparet ex ver. ſponſalia, & ex uers. nuptijs renunciatum eſt, cum priuatio ſupponat habitum .l. decem de uerb. oblig. .l. iulianus. de repud. quæ quidem ſponſalia etiam cum impubere celebrari poſſunt.l.ſi puellæ & .l. in ſponſalibus ſupra de ſponſa.ideoq; ni mirum ſi ibi matrimonium de proximo celebrandum p celebrato habetur.ar.no.in.l.pe.j. de mili.te.in.l.ſi fundũ 1 ſi.ſup de fun.dot.in.l.itẽ legato de leg.3.Saly. in .l.cum te.C.de dõ. ante nup.Soc. lib.2.conſ.223.col. pen.& in .l.cum fuerit.col.fin.de cond.& de.Ias.in.l. fructus.§.fin.j.eo.

52 Secundo † reſponderi poteſt ibi dotem appellati gratia melioris intelligentiæ ar. l.inſula in fin.j.de acq.re.do.&.§.alio quoque modo Inſti.qui.mo.teſta.infir.& enunciatiue ac incidenter propter aliud,videlicet ratione priuilegij de quo ibi, ideoq; quantum ad hoc de quo agimus nec probat nec diſponit quia non debet extendi Bar.in.l.nunciatio de no.ope.nun. in.l. nõ dubium col.2.C.de legi. Ias.in .l.1.lect.1. nu.x.C.de ſacroſ.ecc.doc.in.l.ex his.C. de teſta.mi.Alex.lib. 2.conſ.185.nu.17.

53 Tertio † reſponderi poteſt ibi dotẽ proferri in diſpoſitione legis communis & ſic

fauorabili & late intelligenda iuxta dicta Bar.in.l. talis scriptura de leg. 1. Abb. in c.rodulphus extra de rescri. Rip.in rub ex tra de cōsti.nu.11.hic in materia statutaria & exorbitanti ac odiosa & stricte intelligē da iux.no.in.l.3.§.hęc uerba de neg. ge. in l.1.§.si is qui nauem de exercito.in.l. quicquid astringendę de ver. ob. & supra sępe dictum est. Vt interim nec prętermittam dici posse ibi dotē appellari anatholicō. i. relatiue ad futurum contrahendum matrimonium,& sic large uel improprie ar.l.itē prętor.j.de suis & legi.

54 Mouentur † tertio per tex. in.l. non est matrimonium supra de ritu nup. ubi non est matrimonium inter curatorem & eius adultam, nec inter adultam & filium curatoris intra uigesimum quintum annum adultę quin uterque fiat infamis,nisi adulta prius fuerit a patre desponsata uel testamēto destinata ei quem curatorem reliquit uel curatoris filio,& sic ibi apari procedūt mulierē esse desponsatam uel testamento destinatam,ideoq; sicut desponsata muliere dicitur dos ita etiam dote intestamento destinata per arg.a pari.l.si socer a genero in princ.j.eo.l.si de eo.§.fin.de acq. poss.l. de quibus ubi Ang.de legi.eum fini. de q. bus p Euer. in cent. in loco a pari in prin. Et licet in eo tex. non fiat verbum de dote nec aliquid de dote dubitetur nec decidatur, tamen sat est dici & decidi de matrimonio & sic de eius principali quia dos ueluti eius accessoria .l.3.supra de iu. dot.& .l.fin.§.sicut.C.de don.ante nup. sui principalis naturam sequitur .l. eum principalis de reg. iur. e. accessorium eo .tit. lib.6.& .l.2.j. de pecu. leg.

55 Sed tamen † huic motiuo responderi potest primo retorquendo nam sicut ibi sponsalia promissa a patre uel testamento destinata ęquiperantur,ita hic dos promissa & dos destinata intestamento ęquiperari debent,at secundum ueriorem sententiam quam teneo infra.q.16.nu.69.dos promissa non est proprie dos ergo nec dos destinata in testamento proprie dos dici debet, Quod & comprobari quoq; potest nam si ex solis sponsalibus de futuro non dicitur proprie dos nec mulier dotata glo.in .l. 2. §.fin.de priui.cred. & facit tex.in.l. sponsa. supra de iur. dot. & in.l.lex iulia supra de fun. dot. multo minus nullis existentibus sponsalibus dote dumtaxat in testamento relicta ar.no.in.c.si ergo. 8.q.1.in.c.si paulus.32.q.5.& in.c.cum in cunctis extra de elect.& in .l.2.ubi glo.C.qui.caus. in inte. testi.non est necess.per Euer.in centu.in loco a maiori.

56 Secundo responderi potest† tex. ibi non simpliciter & absolute loqui, sed solū quo ad impotentiā contrahendi arg.l. pen.C. de interd.matri.& a secundum quid ad simpliciter tale non ualet argumētum ad not. in.l.hoc legatum de leg.3.in.l.quoties ante fin.de iure dot.per Gammar.lib.3. dial. lega.in loco a uitio secundum quid.pulcre per Ferran.Garg. patrocin.70. col.2.nu.3.

57 Tertio etiam responderi potest †ibi nullum fieri verbum de dote uel dotata, & ubi verba nō cōueniūt ibi nec dispositio.l.4.§. toties de damn.infe.c.ex parte extra de cō cess.pręben.uerba enim testimonium mē- tis esse dicuntur secun.Bal.in rub. extra de testi.in fin.& in.l.generaliter post prin. C. de non num.pec.Soc. iun. lib.2.cons. 169. Illust. nu. 6. & lib. 4. cons. 1.licet. nu. 22. & Rolan. lib.1.cons.96.nu.2.

58 Nec ob. quod dos † sit accessoria matrimonij ideoq; eius naturam sequatur quia respondetur quod ibi pactum patris est cō tra uel saltē pręter dispositione legis prohibētis matrimoniū inter curatorē & adultā, & inter tutorem & pupillam,quo casu accessorium non sequitur naturam sui principalis glo.in.l.pacta quę cōtra.C.de pac. & in .l.quod de bonis .§.1.infra ad .l.falci. Preterea cum matrimonium possit etiam esse sine dote.l.q. si nulla supde reli.& sūp. fun.l.fi.C.de repu.&.l.fi.C. de do.antenup. per Roma.cons. 314. nu.2.dos dicetur ad matrimonium accessorium accidentale q. potest adesse & abesse prętet subiecti corruptionē iuxta theori. Bal.in.l.a.ad fin.C. quando prouo.non est necess. in.l.vniuersa C.de preci.Imp.offe.in.l. hi qui.C.de app. Abb.Fely.& doc. in.c.2. extra de testibus ideo posito matrimonio non sequitur necessario positio dotis, quemadmodum nec posito testamento positio legatorum ut no. in rub.j.de leg.1.

59 Mouentur † quarto per tex.in.l.lex iulia supra de fun. dot. ubi lex iulia prohibens alienationem fundi dotalis constante matrimonio trahitur ad casum fictum & improprium sponsi alienantis ante contractum matrimonium,ita dicēdum est in hoc statuto successionis prohibitorio quod in loco in quo uiget ius commune dicitur & iuris communis & uniuersalis uice fungitur ut no.in.l.omnes populi supra de iusti. & iu.per Abb.in rub.extra de consue. Dec. cons.685. nu.2.Soc.Iuni.lib.1.cons. 36.nu. 7.& lib.4.cons.80.nu.7.Rolan.lib.2. cons. 35.nu.6. Comprobatur hoc ex sententia Ang.in.l.si fraudator.§.si a socero in fin. p illum tex.j.quę in frau.cred.ubi elegan. inquit quod sicut q. capit ex uera donatione tenetur quatenus factus est locupletior ita q. capit ex quali donatione & sic i ppria donatione

tione doc.i l.si ste .j.eo.t.l.i facto. de cód. &de.p Dec.cõf.539.n.23.ũde queadmodũ ibi casus loquens in uero trahitur ad imp prium ita etiam dicendum est in hoc statu to quando dos de qua agimus esser impro prie dos.

60 Cęterum huic motiuo † responderi potest primo illud ibi euenire propter identitatem rationis quę militat in utroq; casu, & ideo a stricta significatione ad latam lici tã esse extensionẽ glo.in.l.filiũ habeo supra ad maced. in cle.1.ver.eligatur de elect. Alex.& doc.in.l.si constante ix.q. prime par.j.eo.las.l.emancipata nu.21.C.q ad mitti.& in.l.gallus in prin. nu. 62. de li.& posth.Paris.li.3.conf.83.nu.21.Rolan.lib. 1.consi.72. nu. 37. secus in casu nostro in quo ratio dotarionis militans in casu uero cessat in ficto, ideo in statuto extensio fieri non debet.Abb. in.c.ad audientiam extra de cler.non resid.Euer.in cẽt.in lo.ab ęqui poll.circa med.

61 Secundo † respõderi potest retorquẽdo illum tex.ibi plenius interpretanda est,quia illud quod fit per plenioré interpretationẽ dicitur fieri per subaudicos intellectus Bar in.l.omnes populi nu.57.de iusti. & iu. Sosom.in rep.l.gallus.§.si eius in prin.de lib. & posth. doc. in. c. cupientes de elect.li.6. Et in statutis exorbitãtibus a iure comuni subaditus intellectus non est recipiendus Bal.& doc.in .d.l.omnes populi.ergo.

62 Tertio † responderi potest in eo tex.extẽ sionem fieri de marito ad sponsum quia illius dispositio est bona & ęqua ad publicã que utilitatem tendens cum prouideat ne mulier remaneat idotata.l.1.infra eo.&ali quando in dedecus matrimonij mendicare cogatur.l.uni.§.& cũ lex iulia.C. de rei vxo.act.secus in casu nostro in quo statutũ est rigorosum & iniquum filiam.a paterna successione excludens, contra ęquitatem iuris gen.& ciuilis de qua in.l. maximum uitium.C.de lib.pręte.in.l.defunctus.C.de suis & legi.per Campeg.tract.de sta.mascu. q.29.nu.137.& seqq.

63 Mouentur quinto † ponderando partici pium dotati, in statuto positum, quod ad preteritum & futurum tempus referri potest ut in.l.illicitas in prin.& ibi Bal.supra de offi.presi. & in dubio ad futurum trahi debet.ut in.l.3.in prin.de adi.leg. in.l.hęc cõditio 1.de cond.& de.per Bar.in.l.centu. nu.30. de vulg.cum pręsertim natura legis sit futuris formam dare negocijs.l.leges.2. C.de legi.c.fi.cum glo.extra de constitu. & ideo satisfactum sit statuto si filię sit dos in testamento legata licet postea in futurum actualiter dos sit soluenda.

64 Sed & huic † quoq; potest respõderi primo retorquẽdo ex quo statutũ loqtur per participium pręteriti tẽporis quod significat actum perfectum & consumatum Bar. & doc.in.l.2.C.quę sit lon.consue. Et ad.l. illicitas cum ibi not. per Bal. respondetur procedere in materia indifferenti non autem in materia improportionabili prout in casu nostro secun.Bal.in.l.leges.C.de le gi.per Monter.nu.21.par 1.

65 Secundo † responderi potest quod ex quo statutum loquitur per participium, dotata, significat effectum iuris & actualem dotationem requirit nec sola promissio aut testamẽtaria destinatio sufficit ar.l.1.§. hęc verba supra quod quisq; iur.& .l.fin.j. quod falso tuto. Bal. in .l. mater pro filia in fi.C.de iur.dot.Dec.conf.106.nu.2.Soc. lib.2.cõs.1; o.in pręsenti.col.2.& cõs.207. in causa.col.2.

66 Tertio respõnderi potest † quod tunc demum participium ad futurum referri potest quando ponitur in dispositione legis absolute & generice & non respectu alicuius certi actus quia lex. semper loquitur .l.atriani.C.de hæreti.& ita proprie loqui tur Bal.in.d.l.illicitas.in prima lectu. sed i casu nostro participiũ ponit respectu cer tiactus, uidelicet exclusionis a successione paterna, merito per argumentum a contra. sensu ad futurum referri nõ potest ad not. in.l.1.in princ.supra de offi.eius & in.l.qui testamento.§.mulier.j.de testa.per Euer.in cent.in loco a contra.sen.in prin.

67 Mouentur † sexto ex not.in .l.mulier.§. pen.infra de cond.Insti.& in.l.sticus si hære di. infra de statul ibe.. ubi si actus de iure impleri non potest, sufficit illum. impleri de facto, & ideo si pater qui in testamen to filię dotem legauit morte pręuentus eã secundũ iuris dispositionem. nuptui trade re & actualiter dotare seu dotem soluere non potuit iux. l.qui liberos supra de ritu nup.sat esse debet eam de facto in testamẽ to dotasse ut dicatur pater munus suum impleuisse ar.l.pen.§.iulianus.j.quod falso tuto.per Bar.in.d.§.titio genero & Bal.in.l. non fine nu .2.C.de bo. quę lib.

68 Huic motiuo † responderi potest primo cum Soc. hic nu. 8. quod in dictis iuribus dispositio testatoris ab initio erat impossi bilis nisi intelligeretur de implemento de facto, & impossibilitati leges non adaptatur .l.impossibilium de reg. iur.l.impossi bilis de ver.ob.in casu nostro statutum nõ est impossibile quia pater potest super uiue re & filiam actualiter dotare & in matrimonium collocare cum uita hominis non mors sit presumenda.l.fin.C. de sacros. ec. l. inter stipulantem .§. sacram. de ver.ob. glo.in.l.si in emptione.§. liberum supra de

contra-

contrahen.emp.

69 Secundo etiã respõderi potest † arg. pce dere in actu in quo sola uoluntas alicuius desideratur, secus autem ubi ultra uoluntatem aliquod factum requiritur prout in ea su nostro quia tunc nõ sufficit uoluntas etiam de facto detecta ut in .l.r. ad fin.vers. non tamen.infra ad Syllan. Vnde notã. inquit Fely.in tract.de indulgen.nu.15. q̃ is tantum consequitur indulgentias qui cõplet uoluntatem cum facto & licet sola uoluntas prosit quoad premium essentiale quando uoluntas aliter expediri non potest, iux.illud sat est bona uoluntas, quia affectum dantis pensat censura tonãtis glo. in.c.odi.24.q.r.& in.c.3.§. nos itaq; ver. simulatis de ver.sig. in extrauagan.lo:xxij. non tamen prodest quoad accidentale, sequitur Curt. iun.in.l.diem functo nu.20. & ibi etiam sapia nu.13.supra de offi. asses so.ita dicendum est in casu nostro quod licet sola uoluntas patris dotantis filiam in testamento prosit quoad factum essentiale ualiditatis testamenti, secus quoad accidentale exclusionis ipsius filię a successione paterna pet ea quę tradit Ruin.in.l.gallus.§.&quid si tantum nu.140.de lib.&po. & Fabia.in auth. nouissima. nu. 177.C.de inoffi.te.& hic Monte.nu.14.par.1.

70 Tertio etiam † responderi potest argum. procedere quando actus alias nihil operari posset qa (ne sit frustratorius) sat est operari saltem de facto ar.l.hęc stipulatio.§. diuus infra vt lega. no. cauc. in.l.hęc autẽ infra si cui plusquam per leg.fal.at in casu isto dotatio testamentaria non est huiusmodi quia operatur saltem ualiditatem testamenti ad no.in.l.Inter cętera infra de li. & posth.& in insti.de exhęre.libe.in prin.& in auth.ex causa.C.de lib.pręte.merito&c.

71 Mouentur † septimo ea ratione quia cõmunis usus loquendi non solum attenditur.l.cum delanionis.§.asinam infra de sũ. instru.l.labeo de sup.leg. verum etiam pręfertur proprietati uerborum Bar.in .l.omnes populi nu.58. de iust. & iu.Alex.lib.5. consi.140.nu.x. Corn. lib.2.consi.78.col.r. etiam in statutis Bar.& doc.in rub.infra de no.ope.nun. Abb.in.c. intelligentia extra de ver.sig.Roma.cons.4. nu.8. & cons.23. col.r.Rip.lib.r. responsorum cap.3.nu.r. & in materia odiosa ac pęnali Abb.in pro em.decreta.nu.9.& in.c.2.de atbi.Aret.in l.r.nu.18.supra si cer.pet.Cass.dec. vnĩ.de cler. non re. at ex communi usuloquendi mulier cui dos est in testamento relicta dicitur dotata ut in .l. qui filium infra ubi pup.edu.de. in.l.cũ unus. §.fin.de alimen. leg.& in rub.& nigr.infra de dote prelega. in quibus locis dicitur dos, quando est in testamento relicta &tradit Bal. in.l. non fine nu.2. C. de bo. quę lib.& in conf. 73. lib.4.&Fely.in.d.proem.decreta.nu.8. merito a statuto exclusa.

72 Cęterum huic motiuo† responderi potest primo procedere tunc demum quando cõmunis usus loquendi probatur Bar.in.d.l. labeo. & in .l.si quis seruum de cond.& de. lo. de ana.in.c.r.extra de sagitta.Alex. in l. 5. in prin. ĵ. de ver. ob. Paris. in rub. de leg. r.nu.35.& in specie fuisse eo tempore quo conditum est statutum Soc. in.l.gallus.§.si eius in fi.de lib.&posth. Ias.in.l.r. in prin.in apostill. sub nu.42.de acq. poss. Paris.hic nu.83. Dec.conf.366.nu.8. quia alias vulgus, qui communem vsum loquendi inducit, sępe mutari soletiux.illud mobile mutari semp cũ principe uulgur, & illud heu vulgi insanas mentes sensuq; rebelles Tiraq. de pœnis.causa.51.n.97. Neui. in Sylua nup.lib.4.nu. 177. & in casu nostro non probatur communis vsus loquendi statuentium eo tempore quo emanauit statutum quod etiam difficilis probationis esse dixit lo.de ana.in d.c.r.de sagitta.Nicon.in rub.infra de no. ope. nun. nu. 245. merito &c.

73 Secundo † responderi potest communẽ usum loquendi non attendi contra pręsũptã uolũtatẽ testatoris ar.l.quoniã indignũ C.de testã.&.l.3.C. de lib. pre.p Soc.iuni. in rub.de leg.r.nu. 74. uerum pręsumpta mens patris testantis est saluberrimum cõsilium pro filia capere & sic eam honorare non priuare successione uoluisse.ar.l. fin. in prin.C.de cura.furio.&.l.nec in ea.ĵ.de adult.per Paris.lib.r.conf. 106. nu.47.cũ presertim legatũ sit causa lucratiua qua ipsã uideẽ honestare uoluisse.l.uni .§. lucratiuas. C.de imponẽ.lucra.describ.li.x.&.l.si hęreditarem supra mand.&.§.si res aliena. Inst.de lega.

74 Tertio † etiam responderi potest uериorem sententiam esse in statutis non attendi communem usum loquendi, quia in statutis uerba debent proprie & stricte intelligi ad not.in.l.r.§.si is qui nauem de exercito. in.l.3.§.hęc uerba de neg. ge.& in .l. quicquid astingẽdę de uer.ob.Alex. lib.7.cõs. 153.nu.4.& ex communi usu loquendi elijcitur significatio abusiua & impropria ut no.in.l.2.supra de vsufru.ea.re.quę usu cõsu.& in.d.§.asinam.& in .l.item pretor.ĵ.de suir & legi.per Soc.iun.in.d.rub.de no.ope. nuu. nu.88. post Crot.nu.42.

75 Mouentur octauo † ex doctri.Bar.in .l. quemadmodum.C.de agrico.lib.xi.quam sequitur Ias.in.l.quod servius nu.2.& seq. supra de cond.causa da.& in.l.r.nu.15.C. de trãs.Zuccar.in.l.fin.nu.36.C.de edi.di. adtia.

adria.tol.& Fabia.de mõte ĩ tract.de emp. & ven.2.q.prin.nu.x.& seq.dicentes statutũ fauorabile ob publicam utilitatem introductum extẽdi etiam ad latam & im ꝓpriã significationem,& ideo cum hoc statutum sit huiusmodi,quia fauore agnationis emanatur,inqua publica utilitas uertitur ut in l.1.§.pen.j.de uen.inspi.in.l.pronunciatio de ver.sig.Soc.iun.lib.1.cons.1.nu.47.Paris.pro communi sententia lib.3.cons.16.nu.aa.late debes interpretari ut etiam ad dotem in testamento relictam trahatur.

76 Sed † responderi potest primo argum. ꝓcedere quãdo statutũ respiceret publicã utilitatẽ principaliter & nõ secũdario arg. no.in.l.ius publicum supra de pact.& in.l.1.j.eo.sed statutum de quo loquimur principaliter respicit utilitatem priuatorum, uidelicet eorum quibus exclusis filiabus defertur hereditas,licet secundario,hoc ad ius publicũ respicere uideatur exquo publice interest subditos diuites habere.§.1.Inst.de his q sũt sui vel ali.iur.&.§.sancimus auct. de testi.&.l.3.supra eo.tit. Et ad tex.in.d.l.1.§.pen.de ven.inspi.& in.d.l.pronunciatio.respondetur loqui quoad hominum ꝓductionem quę principaliter ad ius pub. ptinere uidetur.l.2.j.eo.ideo inducta ad unũ finem alium effectum operari non debent l.legata inutiliter de adim.leg.l.quod fauore de legi.

77 Secundo etiã respõderi potest † argum. procedere in extensione facienda ad latam dumtaxar non tamen impropriam significationem ad no.in.l.filium habeo ad maced.Ias.in.l.gallus in prin.nu.62.de lib.& posth.& in.l.emancipata nu.21.C.qui admitti.Alex.in.l.cętera.§.sed & siqs de leg. 1.Paris.lib.3.cõs.83.nu.21.at dos sine matrimonio non solum large uerũ etiam im ꝓprie dicitur dos.l.fin.§.sicut.C.de dona. ante nup.l.1.in fin.j.pro dot.l.si pater mulieris in fi.& .l.si serua.§.fi.j.de iure dot. & tenet hic doc.communiter,ut testatur Rip.nu.68.& nos supra.q.2.nu.2.diximus merito &c.

78 Tertio † etiam responderi potest argum. procedere in odium statuentium & contra ius publicum arg.no.in.l.fin.supra de consti.prin.& in.c.cum dilectus de dona.sicut de priuilegio seu beneficio principis quoque dicitur per Bar.in.l.si quando.C.de bon.uacã.li.x.Bal.in.l.nec auus.C.de emã. lib.Ias.in.l.centurio.nu.6.j.de vulg. Rota Rom.dec.3.de offi.lega.in no.& decis.4. eo.tit.in anti.sed quoad prejudicium tertij stricte debet intelligi ut in.l.2.§.merito &.§.siquis a principe infra nequid in loco pub.& in d.l.nec auus.Ias.in.l.fin.C.si cõtra ius uel util.pub.Ang.cons.17.n.3.Gassa.decis.4.de consti.in fin.maxime ubi de priuatione agitur q̃ nisi exprimatur nũquã censetur imposita ut in .l.multa & in.l.in testamento infra de cond.& de.glo.in.c.fi. extra de iu.patro.& in.§.optimam auct.de non eligen.se nub. Et ex his constat articulum esse subtilem pulcrum & circularẽ, & ꝓ utraq; parte disputãdo pugnari posse.

79 Pro cuius resolutione † teneo hanc secũdam & affirmatiuam ac communem sententiam,quam etiam sequutus est Bal.lib.4. cons.73.de iure.post prin.Capr.cons.84. col.1.laur.in tract.de stan.mascu.nu.122. & Soc.iun.lib.1.cons.25.nu.18.

Primo per tex.in.l.cum in fundo.§.quod si mulier supra de iu.do.ubi si maritus qui habuit in dotem usumfructum fundi non utendo illum amisit non dicitur mulier indotata si proprietas apud alium non apud eam erat,& sic ibi mulier dicitur dotata etiam si actualiter ipsa aut eius maritus dotẽ non possideat,ita dicendum est in casu isto quod mulier dicatur dotata etiam si ipsa ad huc dotem sibi in testamento constitutam non apprehenderit.

Secundo per tex.in.l.cum dos in prin. supra de pac.dot.ubi in initio dotis dandę potest is qui dat legem quam vult imponere,& sic initium dandi dotem dicitur dos,ergo ita dos destinata in testamento tanquam initium dandi eam proprie dos dicetur, præsertim cũ idem iuris sit de aliquo quod de eius principio.l.non ideo minus.ubi Bar.C.de her.insti.uelut principium sit potissima pars rei.l.1.de orig.iur.

Tertio per bonum tex.in .l.q liberos supra de ritu nup.ubi qui liberos quos in potestate habent,nolunt in matrimonium collocare uel dotare,iudicis officio coguntur,ut ibi prosequitur tex.inquo pondero alternatiuam positam inter uer.in matrimonium collocare uel dotare,ex cuius natura satis est alterum adesse.l.si heredi plures.j.de cond.insti.&.§.pen.insti.de her.insti.ergo qui liberos in potestate habent tenentur dotare,licet matrimonium non interueniat,& sic dicetur aliqua dotata etiam ante quam matrimonio copuletur.

80 Amplio † primo hãc cõclusionẽ ꝓcedere etiam si non sit in legato dictum patrem filię nomine dotis legare quia nihilominus censetur pater uoluisse pro dote legare Bar in.l.quod autem supra de iur.dot.Cremẽs. sing.3.& pro communi Coras.in d.l.qui liberos nu.25.& sic sibi & filię cõsulere ar. l.si cum dotem.§.si pater.j.eo.&.l.cum te. a contra.sen.C.ne uxor ꝓ mari.per Brun. tract.de stan.mascu.arti.6.q.x.nu.243.& Camp.eo.tract.q.30.nu.149.& in duriorẽ causã actũ explicare ar.l.1.& seq.j.de solu.

Amplio

81 Amplio † secundo procedere etiam si filia nunquam dotem sibi relictam petere & legatum exigere curauerit, quia id ei imputari debet. Bal. in. l. fin. C. de pac. & in. l. pactum. C. de colla. & in cons. 157. col. fin. lib. 5. Paul. Castren. in. l. peto. §. fratre de leg. 2. & in cons. 7. nu. 2. lib. 2. Alex. lib. 4. cons. 172. Paris. lib. 2. cons. 85. nu. 52. Campeg. de stan. mascu. q. 31. nu. 150. Bru. ubi supra. q. 1j. nu. 245.

82 Amplio † tertio procedere etiam quando statutum specialiter disponeret quod stantibus masculis filia dotata a patre non succederet, quia tale statutum intelligi debet de filia in qua pater exercuit actum dotandi quantum in eo fuit ex sententia Bar. & doc. in. d. §. titio genero. Bal. in. d. l. non fine. Alex. lib. 3. cons. 13. nu. x. Capr. cons. 84. col. 1. Soc. iun. hic nu. 30. par. 1.

83 Amplio † quarto procedere etiā si pater moriatur superstite filia & nepote ex filio in locum sui patris succedente quia isto quoque casu filia in testamento dotata ex predicto statuto erit exclusa ut tenet Bar. in. l. liberorum nu. 12. de uerb. sig. Bal. in. l. 1. C. de secun. nup. Cāpeg. ubi supra. q. 27. nu. 130. in fin. & q. 41. nu. 181. laur. de pala. in eo. tracta. in prin. nu. 25. Dec. cons. 397. nu. 8. Grat. lib. 1. cons. 19. nu. 5. Ruyn. lib. 5. cons. 58. nu. 5. Rolan. lib. 3. cons. 58. nu. 85.

84 Amplio † quinto procedere etiam si unus tantum masculus existeret nam eum eadem ratio conseruandi bona in familia militet ęque uno etiam tantum masculo existēte dispositio loquens de pluribus etiam procedet in uno Paul. Castren. in. l. 1. C. de cond. inser. Marian. Soc. in. c. super eo extra de cond. appo. Dec. cons. 484. nu. 4. & cons. 50. in fin. & pro uerissima cōclusione cons. 627. nu. 7. & seq.

85 Amplio † sexto procedere etiam si non constaret dotem filię esse in testamento relictam nisi per confessionem mariti ipsius filię quia eo etiam casu filia dicitur dotata & a statuto exclusa Bal. in. l. legem. & in. l. fin. C. de pact. Ang. cons. 143. gener Campeg. ubi supra. q. 55. nu. 229. & seq. ubi eom probat ut per eum.

86 Amplio † septimo procedere etiam quo ad bona extra territorium statuentium existentia quia nec in illis filia ut supra dotata succedere masculis existentibus poterit Cald. cons. 34. de testam. Alex. lib. 7. cons. 141. nu. 18. Curt. iun. cons. 9. possunt enim statuentes ex causa afficere ciues suos etiam pro bonis alibi existentibus. l. rescripto. §. fi. & l. munerum. §. patrimoniorū. ff. de mune. & ho. De cuius amplia. ueritate uidendus est Bar. & doc. in. l. 1. C. de summ. trin. Anca. & doc. in. c. 1. extra de cōsti. lap. alleg. 91. Alex. lib. 1. cons. 16. col. 1. & Dec. cons. 276. col. pen. Corn. lib. 2. cons. 21j. col. 4. Soc. lib. 2. cons. 288. & cons. 292. col. 2. Alex. lib. 1. cons. 228. & cōs. 116 ubi hanc dicit esse cōmunem & lib. 6. cons. 19. vbi hāc dicit esse magis communem & nouissime Ios. de ludo. decis. perus. 76. nu. 8. par. 2. ubi plures allegat qui communem opin. hāc esse testātur ut larius per eum. quam etiam dicit ꝓcedere siue statutum ipsum loquatur in rem siue in personam. Paul. Cast. in. l. si fideicommissum sup ra de iudi. Signo. cons. 288. col. 1. Rube. Alex. cons. 71. nu. x. Dec. in. l. fin. nu. 3. supra de iurisd. om. iud. Ruy. lib. 1. cons. 120. nu. 17. Goza. late cōs. 49 per tot. & pro cōmuni sententia Tolet. lib. communium opin. ver. statutum. nu. 105. Burs. lib. 1. cons. 8. nu. 35. Ant. Gabr. lib. 6. communium conclus. tit. de statu. cōclus. 8. nu. 26. & seq. & ita in decisiuis tenendum censeo.

87 Amplio † octauo procedere etiam si masculus superstes esset presbiter Bal. in. l. cunctos populos nu. x. C. de summ. trin. & fi. catho. Fely. in. c. Ecclesia sanctę Marię nu. 80. extra de consti. Alex. lib. 7. cons. exj. nu. 6. Dec. cons. 283. nu. 9. Paris. lib. 2. cons. 100. nu. 8. & pro communi sententia Addē. ad Roma. sing. 446. habeo casum & ad Mathes. not. 110. nota unam lucrosam. lap. alleg. 100 & seq.

88 Amplio † nono procedere etiam in neptibus, proneptibus & alijs descendentibus exfilia quæ pariter ex dicto statuto in his terminis censentur exclusę Cyn. in. l. 1. C. quę sit lon. consue. Bar. in. l. 2. §. uidendum infra ad tertul. & in. d. l. liberorum. Bal. in. l. maximum uitium. C. de libe. prete. & in. l. quod uero supra de legi. Roma. cons. 40. nu. 4. Dec. cons. 634. nu. 5. Grat. lib. 1. cōs. 19. nu. 5. late per Brun. de stan. mascu. 6. arti. nu. 89. & seqq.

89 Amplio † decimo ut hoc statutum etiā iter iudęos seruetur Cald. cōs. 30. de testa. Campeg. de stan. mascu. q. 36. nu. 258. & seqq. Bal. in. c. 1. de forma fideli. in vsibus feu. Alex. lib. 6. cons. 99. col. 1. Mars. cons. 101. nu. 44. Rolan. lib. 3. cons. 35 nu. 35 & lib. 3. cons. 25 nu. 27 ea enim dispositio iudeorum precipua esse uidetur cum idem inueteri testamento reperiatur decisum, ut exodi xi. & numeri 27. & ideo si ne dubio inter eos qui habitant ubi tale statutum uiget, est seruauda arg. not. in. l. dies sabbati. C. de iudę. in. c. sicut extra eo. p In no. iu. c. super his, extra de uoto. & Campeg. ubi supra. q. vlt. nu. 240. & seq. Pic. in l. qui se patris nu. 2. & seq. C. unde libe.

90 Declaro † etiam hanc conclusionem ut supra

supra ampliatam procedere primo quo ad bona dotatis, ut ab eis dumtaxat filia cen seatur exclusa. Bal. i. l. 1. C. de leg. hę. Paul. Castr. lib. 2. cons. 91. nu. 2. Alex. lib. 1. cons. 29. col. 2. Dec. cons. 346. nu. 3. & cons. 589. nu. 1. & cons. 625. nu. 1. & cons. 634. nu. 2. Brun. de stan. ma scu. arti. 8. q. 14. nu. 53. Cā peg. eo. tract. q. 15. nu. 72. & q. 26. nu. 129. & q. 44. nu. 190. Affli. dec. 155. nu. 5. Curt. iun. cons. 5. nu. 33. & cons. 65. col. 1. Patis. lib. 3. cons. 110. nu. 31. & cons. 49. nu. 15. Grat. lib. 1. cons. 43. nu. 9. nisi statutum ul- tra procederet Bal. in. d. l. 1. C. de legi. hę. Rolan. lib. 3. cons. 24. nu. 12 & seq. ideo do tata in testamēto a patre nōprohibetur suc cedere matri. p Nattam tract. de stan. mas cu. q. 4. nu. 8. Cāpeg. ubi supra. q. 26. n. 128.

91 Declaro † secundo procedere siue a pa- tre siue ab auo siue ab alio quocunque pa- tris contemplatione filię dos fuerit in suo testamento relicta Ias. in. l. de alimentis ad fin. C. de trās. Brū. ubi supra art. x. q. xj. nu. 93. & arti. 6. casu. 4. nu. 184. factum enim ab alio contemplatione patris censetur fac tum a patre. l. sed & si plures. §. in artogato infra de vulg. l. idemq; & l. seq. supra mād. Roland. lib. 1. cons. x. nu. 9. & seq. & patia sum aliquid perse vel p alium facere. l. 1. §. deiecisse. infra de ui & ui arm. l. is dam- num de reg. iur. & l. hac edictali. §. si ceto C. de secun. nup. & in. l. uice. C. de dona.

92 Declaro † tertio procedere in successio ne ab intestato quia si a patre esset in tes- tamento instituta non esset a statuto cape- re prohibita. Paris. lib. 3. cons. 53. nu. 79. & 82. & Brun. de stan. ma. arti. 8. q. 6. nu. 15. & seq. & arti. 5. q. xj. nu. 37. exquo statutū in telligitur ut non succedat pręter uel con- tra expressam seu tacitam defuncti uolun- tatem qualis est quando ab intestato dece- dit. l. conficiuntur infra de iu. cod. ita de- cla. Corn. lib. 4. cons. 205. nu. xj. Ias. lib. 1. cons. 127. col. 2. Campeg. ubi supra q. 54. nu. 227. & seqq. Rolā. lib. 1. cons. 72. nu. 55.

93 Declaro † quarto procedere quando fi- lia dotem sibi in testamento legatam pure & absque mora exigere potest quia tunc do tata esse intelligitur Paul. Cast. in. d. §. titio genero & in cons. 324. nu. 4. lib. 1. Alex. lib. 3. cons. 13. nu. 12. Corn. lib. 4. cons. 32. col. 2. Soc. lib. 1. cons. 288. vet. secundum deci- dit col. pen. & pro communi sententia Brū. ubi supra arti. xi. q. 2. nu. 35.

94 Declaro † quinto procedere ita demum si masculi sint hęredes & successores patris ita Alex. lib. 1. cons. 69. col. 1. Dec. cons. 363. nu. 4. & cōs. 505. nu. 4. Soc. lib. 4. cons. 35. nu. 16. Patis. lib. 3. cons. 62. nu. 3. & ante istos Bal. i. l. i. substitutione col. fi. j. de vulg. Adden. ad Aut. de butr. cons. 20. ubi testan tur esse communem sententiam & p tegu la & communi sententia Soc. Iu. lib. 3. cōs. 28. nu. 8. Quibus conferunt not. p Bar. in. l. seruo legato. §. si testator de leg. 1. & in. l. 2. §. si duo in fin. de colla. bon. Imo. in. l. gallus. §. & quid si tantum ad fin. de lib. & post. Roma. in. l. ut liberis. C. de colla. Cot. lib. 1. cons. 342 col. 1. Fulg. cons. 102 col. 2. & Aret. cons. 161 ad fin.

95 Declaro † sexto intelligi hanc statutari- am exclusionem filiarum esse perpetuam, & ideo licet masculi post exclusionē filiarū moriātur nihilominus filię exclusę superui uentes non admittuntur nec reintegrantur Bal. in auth. sed & si quis nu. 6. C. de secun. nup. & in. l. in quibus casibus col. 1. ver. sed hic occurit, per glo. ibi, eo. tit. Dec. cons. 87. col. 1. & cons. 414. nu. 5. Alex. de neuo cons. 80. nu. 4. Nisi statutum uerbis tēporalibus utatur Bar. in. l. fin. §. 1. infra ad tertul. Bal. in. l. 2. nu. 5. & ibi etiam Paul. Castrens. C. de libe. pte. idē Bal. lib. 2. cōs. 43. & li. 3. cōs. 426. col. 1. Alex. lib. 3. cōs. 42. nu. 22. Soc. iun. lib. 1. cons. 31. col. 1. cum concot. ad- ductis per Nattam. tract. de stan. mascu. 26. q. secūdę quęstionis principalis nu. 113 prout est statutum perus. lib. 2. tit. de doti. & dota. mulie. & success. ab int. in ptin.

96 Declaro † septimo pcedere quādo mas culus superstes est in eodem gradu uel suc- cedit ex eodem gradu cum filia exclusa ip- si testatori, & sic est filius testatoris uel ali us descendens filij loco succedens. Bar. in dicta. l. liberorum nu. 12. Bal. in. l. iubemus §. illud. C. ad treb. Roma. cōs. 4ij. n. 4. Pau. Cast. lib. 1. cons. 47. proponitur per tot. & lib. 2. cons. 29. col. 1. Rolan. lib. 1. cons. 68. nu. 35. & 57. Mant. lib. 1. cons. 166. nu. 4. quia in materia statutorum quoq; filius lo cum patris intrat cum de successione agitur Alex. lib. 1. cons. 88. col. 1. Dec. cons. 553. nu. 2. Paris. lib. 2. cons. 20. nu. 23.

97 Declaro † octauo hoc statutum intelli- gi de masculis, & masculis masculorum & non de masculis feminarum a filiabus scili cet prouenientibus Cy. in. l. 1. C. q̄ fit lon. consue. Bar. in. l. 2. §. uidendum ad tertul. & in. l. liberorum col. fin. de verb. sig. Bal. in l. quod vero de legi. & in. l. maximum uitiū C. de libe. pręte. & in. l. illam. C. de colla. Roma. cons. 40. nu. 4. ne sequatur inconue niens quod si filia uiueret excludatur, & ne pos ex ea admittatur ita declarat Laut. de pala. in tract. de stanti. mascu. nu. 143 ubi dicit ita in simili determinasse specul. in emphiteusi, in tit. de loca. §. nunc aliqua vers. 16. & Bal. in. l. 1. post ptin. C. de cond. inser. descendens enim a matre per quam coniungitur debet esse eiusdē conditionis cuius (si uiueret) mater existeret arg. l. si

G uiua

tiua matre.C. de bon. mater.& l. in his .§. non debet de reg. iur.

98 Declaro † nono procedere siue sit filius & filia eiusdem matrimonij siue diuersi & sic unus primi alter secundi matrimonij, quia utroque casu militabit statutum ex quo utroque etiam casu ratio statuti mili tat scilicet fauor agnationis & conseruatio nis bonorum in agnatione & familia de qua supra nu. 25. diximus, ideoque per cō prehensionem potiusquam per extensio- nem propter identitatis rationem iux.not. per Cyn.& doc.in.l.iura non in singulas & in.l.quod uero supra de legi. Bal. in.l.de quibus eo.tit.& in auth. post fratres C. de legi.hę.& Tiraq.de retra.cons.§.20.glo.1. nu.2.& in rep.l.si unquam ver. liberis nu. 45.C. de reuo.dona.

99 Declaro † decimo procedere etiam si dos non in testamento sed in codicillis aut in quacunque alia specie ultimę uoluntatis sit relicta, capiendo ver. in testamento de quo in propositione huius.q.late & generice iux. no. in.l.2.§. quintus.C.de uet. iu.enu.in.l.legatum deleg.2.in.§.fin.Insti. per quas perso.no.acq.per Soc. in.l.si mihi.§.in legatis de leg.1.Ruyn. lib.3. cons. 12.nu. 15. Auguss.lib.6.cons.33.nu.2.Ias. & doc.cōmuniter in rub.de leg.1. prout late & generice uerba in legibus & similibus alijs dispositionibus sumi debent ad no.in l.gallus in prin.de lib.& post. in.l.talis scriptura ubi Bar.de leg.1.&in.c.rodulpus ubi Abb.de rescrip.& maxime in isto casu quo sumus in his quę per equipollens possunt impleri ut in.l.si mater.C.de insti.in.l.gallus.§.quid si is de lib. & posth.

100 Limito † etiam hanc supra firmatam cō clusionē non procedere primo quando pater bona propria ipsius filię in testamento eidem pro dote legasset quia tunc filia a successione patris per statutum non esset exclusa Bal.in.l. neq; mater .C. de iu. dot. Corn. lib.4.cons.171.col.2.Brun. ubi sup arti.6.casu.4.q.x.nu.235.Craue.cons.142. nu.x.Curt.iun.cons.150.nu.10. Anca.cōs. 80.col.fin.Dec.cons.589.nu.9.

101 Limito † secundo non procedere quando legatū dotis esset adeo exiguum ut filiæ ad alimenta non sufficeret quia tunc non diceretur totaliter exclusa quin supplemē tum pro alimentis sufficiens saltem petere possit Ang.inter cons.Bal.lib.3.cōs.465. statuto Ciuitatis Mantuæ col.1.Capr.cōs. 88.nu.8.Boer.q.62.n.15.Gram.dec.101. n.22.& seqq.Brun.ubi supra arti.9.casu 2. q.1.nu.35.& seq. & q.2.nu.46. Rolan.lib. 3.cons.14. nu.38.dos enim alimentorum loco succedit Cyn.& Bal.in.l. neq; mater C.de iu.do.Bar.in l.fin.infra de his qui. ut indign.Bal.lib.5.cons.456.nu.x.Alex. lib. 2.cons.7.nu.2.Rolan.lib.1.cons.91.nu.19

102 Limito tertio † non procedere quando filius esset spurius quia non excluderet filiam legitimā & naturalem in testamento dotatam doc.in.l.ex facto.§.si quis rogatus infra ad treb.Dec.cōs.383.nu.2. Campeg. ubi sup q.38.nu.165 & seq.spurij.n.nō merentur uocari filij, & omni iuris beneficio sunt priuati.l.si quis incesti. & auth.ex cō plexu.C.de incest.nup.&.§.1.auct.qui mo. nat.effi.sui.& auth.licet.i.fin.C. de nat.lib.

103 Nisi † tales spurij sint per statutum ad successionē habilitati ex no.p Bar.in.l.hęredibus .§.fi.j. ad treb. Alex.lib.2.cons.150. Corn.li.2.cōs.134.col.2.Brun. d. tract.de stā.mascu.xij.arti.q.3.nu.44.vel a patre legitimati Bal. in.l. cum acutissimi.C.de fideicom.Dec.cons.155.nu.4.Campeg. ubi supra.q.39.nu.170.& seqq.Rol.lib.3.cons. 67.nu.46.ubi hoc declarat ut per eum & cons.83.nu.xj. & seq. & pro ueriori & magis cōmuni sentētia Ias.in d.l.cum acutissimi.C.de fideicom.& Curt. iun. cons.153. nu.10.& Alc.cons.397.nu.2.

104 Limito † quarto nō procedere quādo masculus esset inhabilis ad succedendū ueluti relligiosus ordinis minorum obseruantię quia cum quoad ius succedendi habeatur pro mortuo filiam testatoris uirtute huius statuti excludere non poterit arg.l.1.§. fin. ibi Bar.infra de bo.poss.cōtra tab.per Bar. in.l.2.§. sed si sint ad tertul.Bal.in.l.fratres nu.13. & in auth.nouissima nu.8.C.de inoffi.te.Laur.tract.de stan.mascu.in prin.nu. 23 & idem quoq; si filius esset bannitus & sic insuccessibilis Alex.in.l.si cum dotem §.si patris infra eo.Nell.tract.banni.37.q. primę par.secundi temporis nu.57.

105 Limito † quinto nō pcedere quādo agetur de excludendo filiā monacham tēpore mortis patris existentem Saly. in auth. cassa.C.de sacros.ecc. Anca. cons.108. in paucis col.1.Dec.in.c.ecclesia sanctę marię nu.212 & seq.extra de cōsti.Ruyn.lib. 1.cons.204.pulcra nu.x.Rolan.lib.2.cons. 57 nu.29.uel tempore statuti cōditi in monasterio professam Ant. de But. & doct. in.c.quod clericis extra de fo.compe.lap. allega.103.in quęstione.Georg. Natt. de stan.mascu.2.q.prin.nu.57.

106 Limito † sexto non procedere in statuto de dote data loquente quia non traheretur ad dotem promissam nec testamento destinatam Bar.in.l.iubemus.§.sanc.C. de sacros.eccle.Bal.& Roma. in.l.si ab hostibus.§.si uir infra eo.Paul.Cast.i.l.si marito §.1.infra eo.Georg.Natt.ubi supra nu. xi. Bal.lib.4.cons.467 in fin.& pro ueriori & magis communi sententia Rolan. de Lu.

cro dot.q.6. nu.3. cum sequacibus relatis per Sylua.cons.2.nu.49.par.1.pro cuius tamen veritate videndus est Tiraq.de retra. conuen.in fin.nu.34.& seqq.

107 Limito † septimo non procedere quando ageretur de filia a successione iam quęsita excludenda Bar.in.l.1.§.quod ait infra ad tertul. & in cons. suo 30. incip. quidam decessit intestatus.Bal.lib.1.cons.396. quędam mulier Auca.cons. 300. posset col.1. Abb.lib.2.cōs.107. quatuor i fi. Fulg.cōs. 98.uisis col. 2.Soc. li.1.cons.147 uisa.col. 1.Soc.iun.lib.1.cons.2.nu. 14. Brun. alios allegans d.tract.de stā.ma.6.arti q.16.nu. 266.& seqq.

108 Limito † octauo non procedere quando filia esset dotata in testamento nullo, quia non diceretur dotata arg.l. iij. supra de iu.dot.nec consequenter exclusa ar.no. in.l.4.§.condemnatum de re iud. ita consuluit Corn.lib.1.cons.49.uidetur col.fin. Capra cons.64.uisō col.1. & sequutus est Brun.in d.tract.de stan.ma.6. arti.4.casu. q.5.nu.208.

109 Limito † nono quādo auus dotem legaret in testamento nepti non dum natę nec eo uiuo conceptę quia non propterea eam à successione patris excluderet ut cōsuluit Bal.lib.5.cōs.150. proponitur col.1.Alex. li.6.cōs.121.nu.2.&sequitur proueriori sententia Brun. ubi supra.q.2.nu.190.

110 Limito † decimo in filia dotata a semet ipsa de suis proprijs bonis quia non dicitur ita dotata prout dici debet vt fit per statutum exclusa arg.l. pater ex prouidentia īfra manu.uind.&.l.si res de iu.do.ita tenuit Brun.ubi supra.q.x.nu.235.asserens ita tenuisse Bal. in.l.neq; mater.C.de iu.dot. & Corn.lib.4.cons. 171 licet col.2. & Curt. iun. cons. 150. nu. x. & Soc. lib. 1. cons. 30.col.1.

SVMMA RERVM CAPITA

1 *Dos an matrimonio constāte proprie dicatur & nu.seq.*
Causa cognoscitur ab effectu, sine quo esse non potest.
Actio de dote non competit constante matrimonio Decla nu.6.
Priuilegium hypotecę non competit constante matrimonio. Decla.nu 7.
Priuilegium cautionis & translationis dominij non competit constante matrimonio
2 *Intell. l si serua in fin.supra de iu.dot.*
Ver. est, substantiam & essentiam significat
3 *Intell.l si constante in prin infra eo.*
Arg.ab effectu in iure ualet
4 *Intell.lucius.§.idem respondi 3. infra ad mun l.*
5 *Intell l.vni C si dos constan.matrimonio*
Non est verisimile legislatores abusiue multis in locis loquutos fuisse. Et quod non est uerisimile est falsitatis imago
6 *Ars & natura nihil operatur frustra& nu.37*
7 *Intell.l.in rebus C.de iu dot.*
8 *Dos est priuilegiata ante matrimonium, constāte & soluto matrimonio.*
9 *Dos etiam constante matrimonio momentaneo proprie dicitur*
Lucrum delatum uiro per statutum etiam in matrimonio momentaneo procedit
10 *Momentum dicitur dies uel punctus.*
Intell.l 2.C.de posthu.her.insti.
11 *Dos proprie dicitur etiā contractis sponsalibus copula non sequuta*
Intell.l denique & l seq.supra de ritu nup.
12 *Dos constante matrimonio proprie dicitur etiā ex communi usu loquendi legislatorum*
Communis usus loq aut dat proprietatem uocabulis aut proprietati prefertur.
13 *Dos assignata matrimonio putatiuo dicitur improprie dos.*
Fructus dotis putatiuę non cedunt lucro mariti putatiui.
Nec maritus habet in ea dilationem de qua in l. vni §. exactio de re. ux. act.
14 *Dos assignata matrimonio reprobato a lege proprie non dicitur, nec priuilegia dotis habet*
15 *Dos confessata per uirum nō dicitur proprie dos Declarando ut ibi.*
16 *Statutum deferens certam partem dotis uiro p̄. decedente uxore in matrimonio sine liberis an locum habeat in sponsa ante matrimonium cōsumatum prędecedente & nu. 39 & de veritate nu.57 & seqq.*
17 *Intell l.nihil interest infra verū amo & nu. seq.*
18 *Separata habitatio coniugum non dirimit matrimonium.*
19 *Duo preponderant uni.*
21 *Speciale supponit ius commune in contrarium.*
22 *Intell l.deo nobis in fine prin C de epi.& cler.& nu seqq*
23 *Arg. a pacto ad statutum affirmatiue ualet.*
24 *Vir & uxor per ingressum religionis separari possunt.*
Actus primę causę solet ascribi
Causa causę est causa causati
25 *Mors naturalis sine hominis culpa contingit*
Casus fortuitus excusat
27 *Intell.l.cum fuerit infra de cond.& de.& nu seq*
Legati titulus est lucratiuus
28 *Copula de proximo subsequutura prosequuta habetur.*
30 *In ultimis uolun. plenior fit interpretatio, maxime ut uoluntas defuncti sortiatur effectum*
Lex, ut uenator leporem, testatoris uoluntatem sequitur
In statutis stricte proceditur.
31 *Intell.l.cum hic status § si mulier supra de don. int.ui.& uxo & nu.seqq.*

Experientia est rerum magistra
Sponsi seorsum ex dispositione concilij tridenti-ni habitare tenentur
32 Cessante causa non cessat effectus consumatas
33 facilius permittitur quod ad ias cōmune redit.
34 Donationis inter uirum & uxorem prohibitionis causa aeque militat inter coniuges simul sicut seorsum habitantes
35 Verba legis ubi conueniunt ibi etiam conuenit dispositio. Decia.na.seqq.
Intell.l.pen sup de dona int.ui. & uxo. & nu. 37
36 Verba conuenire non sufficit nisi etiam mens cō ueniat
37 Expressio eius quod tacite inest nihil operatur
40 Statuti uerba ubi non conueniunt ibi nec dispositio. Limi.nu.47.
Verba cordis preco & notae passionum mentis dicuntur
41 Sponsa non est nec dicitur uxor
Vxor dicitur ex eo quia in usu uiri est
Ab ethimologia propria significatio sumitur
42 Sponsus ante copulam cōsumatam non dicitur maritus
43 In, dictio, in praepositione intrinsicitatem denotat.
44 Ablatiuus absolutus conditionem denotat
45 Ver. sine filijs, includunt priuationem filiorum & potentiam seu habitudinem eorum
46 Arguere a stricta significatione ad latam licet etiam in his quae stricti iuris sunt nisi diuersitas rationis refragetur
47 Mente statuentium conueniente licet non conueniant uerba conuenit tamen dispositio
48 Titulus unde uir & uxor locum habet etiam in sponsis
Lex noua loquens in uno aequiperatorum procedit etiam in alio
49 Cōmunis usus loquendi praefertur proprietati uerborum.
Etiam in statutis, in odiosis, & in poenalibus
Mulier tantum desponsata dicitur sponsa & nō uxor ex cōmuni usu loquendi
In interpretatione cuiuslibet dispositionis recurrimus ad cōmunem usum loquendi
Etiam si proprietas sit in contrarium, ael dispositio ad literam seu ut iacet intelligi debeat
50 Cōmunis usus loquendi uulgaris in uerbis legis non attenditur,
Nec in uerbis statuti
51 Cōmunis usus loquendi latinus inducitur per cōmunem hominum prudentum interpretationem
Cōmunis usus loq. probari debet fuisse tempore condita dispositionis
52 Cōmunis usus loquendi non habet locum in priuatiuis.
Cōmunis usus loq. non habet locum in materia exhaeredationis
53 Intell § si uxor insti.de nup. & nu.seqq.
55 Deficientibus uerbis & mente deficit dispositio
56 Contrariorum eadem est disciplina quo ad cognitionem, contraria tamen quoad dispositionem.
57 Intell.c.ulti.ext ra de spons.duo.
Ex matrimonio uiri & uxoris nominatio sequitur
58 Desponsata per uerba de praesenti in fauorabilibus uxor appellatur
Statutū de lucro dotis est fauorabile, & quare.
59 Matrimonium solo cōsensu fit copula uero usus seu effectus ipsius est
60 Statutū de lucro dotis locum habet etiam si non dicat sine liberis, quia nihilominus intelligitur ita demum procedere si mulier sine liberis decesserit.
Statutū deferens lucrum dotis uiro omni casu, locum habet etiam si extent filiā primi matrimonij
61 Statutū de lucro dotis locum habet etiam si mulier non dum sit ad uiri domū traducta. & si mulier in uia dum traduceretur decesserit
62 Statutū de lucro dot locum habet etiam ex mora mulieris non copulata nec traducta
Mulier quae consensit in uirum non potest sine iudicio ecclesia recedere
63 Statutum de lucro dotis locum habet in sponsa etiā si eius uerba ad literam seu ut iacent, intelligi debeant
64 Etiam si mulier ingrediatur monasterium & professionem faciat
65 Etiam si mulier desponsata esset spuria
Pater tenetur dotare filiā naturalē & spuriā quomodo alimentorum & secundum ipsius qualitatem & conditionem
66 Statutum de lucro dotis locum habet siue maritus sit diues siue inops
Statutum generale locum habet etiam si maior ratio sit in uno casu quam in alio & nu 7 ..
67 Statutū de lucro dotis locum habet etiam in augumento dotis & in cosanis localibus & alijs bonis mobilibus mulieris
68 Statutū de lucro dotis locum habet etiam si e us ignorantia ex parte haeredum mulieris allegetur
69 Statutum de lucro dotis locum habet siue sponsa decesserit testata siue intestata
70 statutum de lucro dotis locum habet in sponso ita demum si aliqua onera caeperit sustinere uel si coniunctus sponso eius loco aliqua onera sustinere caepisset
71 Mariti contemplatione factum a marito dicitur factum
72 Statutum de lucro dot.locum habet tam in data quam in promissa quando soluturus est ea mora soluendi.
73 Statutum de lucro dot.locum habet in bonis in territorio statuentium existentibus tantam.
74 Statutū de lucro dot.locum habet tam in dote uera quam in praesumpta per legem.
75 Et etiam si mulier sit sexagenaria uel septuagenaria
Aetas & sterilitas nō sunt nuptijs cōtrahendis impedimento
76 Statutū non usu receptum uel moribus approbatum nullas uires habet.

Statu-

77 Statutum de lucro dot locum habet etiam in oppidis castris & alijs locis subiectis, nisi specialia statuta contraria habeant

78 Statutũ de lucro dot. locum habet siue sponsalia ante siue post statutum fuerint contracta.

79 Statutum de lucro dot. locum habet in sponsis per uerba de presenti secus per uerba de futuro contrahentibus

80 Statutum de lucro dot. locum habet siue sponsa sit maior 25 siue minor dummodo maior 12 annis.

81 Statutũ deferens lucrum dotis uiro prędecedente uxore seu sponsa non habet locum utrisq; simul eodemq; tempore defunctis

82 Statutum de lucro dotis nõ habet locum in filia principis statuentis.
Persona loquentis in qualibet dispositione censetur excepta.

83 Statutum de lucro dotis quo ad bona feudalia non procedit

84 Statutũ de lucro dotis non procedit quando sponsa sponsi culpa decederet

85 Statutum de lucro dot non procedit quoad fidutiõ. subiecta muliere alia bona pro dote habẽte.

86 Sponsus forensis non gaudet lucro statuti ſuci. Statuta etiam generalia non trahuntur ad eos qui aliena iurisditionis sunt

87 Statutum de lucro dot. non procedit in sponsa quando de muliere in matrimonio copulata loquitur.

88 Statuto de lucro dot potest sponsus & maritus pacto renunciare

89 Statutum de lucro dot. nõ procedit in sponsis & dote putatiuis

90 Nec in pręiudicium filiorum primi matrimonij, nisi ex uerbis aliud colligatur

QVAESTIO QARTA.

1 DEVENTENDO † ad secũdum tempus Quęro an constã te matrimonio dicatur proprie dos? Et quamuis uideatur i primis negatiue respondendum fore ex eo quia causa cognoscitur ab effectu. l. non codicillum. C. de testa. l. quod si nolit. §. qui mancipium supra de edil. edi. cum si ne effectu causa esse non possit. l. non cogendum. §. fin. supra de procura. l. hæc stipulatio. §. diuus. infra ut lega. no. caue. Ias. in. l. re coniuncti. nu. 108. de leg. 3. & dotis effectus constante matrimonio locum non habeat, non enim competit eo tempore actio de dote. l. 2. in prin. & l. si constante. §. 1. infra. eo. & l. uni. C. si dos constan. matri. Bal. no. de dote. 8. par. 24. priui. neq; priuilegiũ hypotecę. l. in rebus. §. omnis C. de iu. dot. neq; priuilegiũ cautionis de quo in. l. si constante. §. quoties. j. eo. ex communi sententia doc. in. d. l. 2. infra eo. de qua testatur Bal. Noueli. ubi supra priui. 29. neque priuilegium translationis dominij absque traditione in mulierem iuris ministerio de quo in d. l. in rebus. secundum Bar. in. l. 1. supra de fun. dot. Bar. & Bal. in. l. & si dotis. C. de iu. dot. doc. i. l. dotis actio infra eo. Bal. no. ubi supra priui. 6. ergo arguẽdo ab effectu per eius cessationem non dicitur proprie dos ad nor. in. §. quorum in proem. insti. in. l. debitor vbi Paul. Castens. j. ad treb. in. c. ubi periculum in prin. & in. c. fundamenta de elect. lib. 6. per Euer. in cent. in loco ab effectu in prin.

2 His tamen † & similibus minime refragantibus contraria & affirmatiua sententia est communi doc. calculo recepta ut hic per Ias. in prima lect. nu. 9. Parp. 9. Crot. 192 Io. anni. 35. Soc. iun. 43. par. 1. Rip. 66. & pro communi sententia Saluio. 86. Bolog. 241. & Monter. 54. par. 1.

Quę probatur primo per tex. in l si serua in fin. supra de iu. dot. ubi si mulier nubat spadoni nõ castrato dos est, quia matrimonium est ideoq; & dotis quoque exactio est Stringo ponderando ver. est, quod est verbum substantiuum essentiam substantiãq; rei denotans Bar. in . l. si maritus. §. legis de adul. Bal. lib. 1. cõs. 274. uerba col. 2. Tiraq. de retra. connẽ. §. 1. glo. 5. n. 28. ergo dos cõstante matrimonio in sui essentia & substantia est & consequenter etiam in nomine, ex quo nomen debet esse consequens rei. §. est & aliud Insti. de dona. c. vlt. 42. di. glo. i. §. i reliqua. ver. fulgere in proem. digestorum

3 Probatur † secundo in. l. si constante in prin. j. eo. ubi uiro uergẽte ad inopiam constante matrimonio competit mulieri exactio dotis, ergo per locum ab effectu constante matrimonio dos est, quia dotis exactio est, iuxta not. in d. l. debitor. ubi etiam
15 Paul. castr. infra ad treb. in . l. nullus uidetur de reg. iur. in. l. quoties. §. si quis nomen ubi Imol. de hęr. insti. in. d. c. ubi periculum in prin. & in. c. fundamenta de elect. in vi. per Euer. in cent. in loco ab effe. in prin. Bero. in rub. ex tra de iudi. nu. 41.

4 Probatur † tertio in. l. lucius. §. idẽ respondi. 3. infra ad muni. ubi dos cõstante matrimonio est in bonis mariti, licet quoad municipalia munera sibi nõ cõputetur, ne scilicet inducta in fauorem uiri retorqueantur in odium, contra. l. quod fauore. C. de legi. Quod sane de legũ subtilitate intelligitur ut in. l. in rebus ver. nõ enim. C. de iu. dot. idest de rigore iuris glo. in. l. si tibi infra de dona. in. l. qui seruũ de ac. & ob. in. l. adeo

.§. si

§.si cuius.ver.nix est de aeq.re.do.Bero. in c. sup literis nu. 18. extra de rescr. Tiraq. de retra.consang..§.35.glos.1.nu.18.

5 Probatur quarto † in .l. uni .C. si dos constan. matri. ubi si dos constante matrimonio fuerit a uiro sine causa uxori restitura potest nihilominus uir soluto matrimonio ab heredibus uxoris cu fructibus repetere. Et in.l.1.§. constante.j.pro dote, ubi usucapio pro dote cōstante matrimonio competit. Et in.l. pro oneribus.C.de iu. dot. Et in .l. dotis fructus supra eo.tit.ubi dotis fructus pro oneribus constantis matrimonij marito sunt constituti & sic in his & similibus iuribus dos cōstante matrimonio nuncupatur, & per consequens etiam proprie dos est, cum non sit uerisimile legislatores tot in locis abusiue & improprie loquutos fuisse cōtra not. in.l.3.§.hęc uerba de neg.ge.in.l.fin.C.de his qui ueniam ęta.impe.in.c. ad audientiam de decim. & quod nō est uerisimile est falsitatis imago. Bal.in.l.1.C.de ser.fugi.Card.in.cle. ne romani in prin. de elect. Paris.lib.1.cons.83 nu.25.Crot.lib.3.cons.348 nu.15.

6 Et ita tenendo † non obst. supra ex aduerso allegata, & primo dum dicebatur cōstante matrimonio actionem de dote non competere. Quia respondetur illud uerum esse quando non est necesse dati actionem de dote iux not. dictum Bal lib.1.cōs. 496. tenor nu. 3. quia ars & natura nihil operatur frustra l hęc stipulatio.§.diuus.ut leg no.ca.l.non cogendum § sabinus de pro cu secus quando ex aliqua causa eius competentia est necessaria ut in.l.vni in prin. C.de rei uxo.ac in l si constante in prin & in.l.si marito.j eo.& in .l.ubi ad huc.C. de iu.dot & in § fuerat inst.de act.

7 Non obst.secundo † dum dicebatur priuilegium hypotecę constante matrimonio non competere. Quia respondetur contrarium expresim probare tex. in.l. uni .§. & ut plenius C de rei uxo. act. Et ad .l. in rebus exaduerso etiam allegatā, respondetur quod immo illud priuilegium etiā constante matrimonio competit ut ibi, non tamen est necesse mulierem eo tempore illo experiri marito soluendo existente ex quo pro oneribus matrimonij eidem uiro est dos constituta.ut in.d l pro oneribus. & in d.l.dotis fructus cum simi.

8 Non obst † postremo quod cōstante matrimonio non competat priuilegium cantionis, & translationis dominij de quibus supra, quoniā respondetur quod dos habet multa priuilegia quorum aliqua competūt ante matrimonium, aliqua constante matrimonio, & aliqua soluto matrimonio pro ut sunt hęc duo supra proxime relata, ut tradit Bal.nouell. de dote in prin & in.6.7.8. q.in prin.ideo ni mirum si ea matrimonio constante non competunt, distinguendo .n. tempora iura concordātur ut no.in.l. apud āliquos.C.furt.& in.c. si peccauerit ij.q.1.

9 Amplio † primo communem conclusionem supra firmatam procedere etiam in matrimonio monietaneo quo etiā temporis momento durāte dos dicitur secundum Tolos.in.l qui liberos nu.73. supra de ritu nup.& hic Rip.nu.66. & pro communi Mōter.55. par 1.argum.l.non tantum.C. de lega ubi breuitas tēporis quo durauit matrimonium non impedit uirum ex testamento uxoris capere, ex quo inquit ibi notan. Bal.luctum delatum uiro per statutū uxore prędecedente in matrimonio deberi etiam si matrimonium momento durasset, quod pro sing.sequitur Ias in.d.l. donaturus §.fi. in si supra de cond causa da. Aret. in.l 2. col.1.& in.l si ante in fi. infra eo. Dec.in.c. de causis nu.41. extra de offi. deleg. Bauer. in.l.cum filiosa. nu 88. de leg.1. Paris. lib. 1.cons.127.nu.7 Rolan de lucro dot q. 4. nu 8 cum concor. per Tiraq.in tract.de iudi.in rebus exiguis.vers 44 & in l.si unquā ver.donatione largitus nu.229.C.de reuo.

10 dona. Et momentum † dicitur dies vel pūctus secundum glo. in.l.2. C. quę sit lon. consue. & Ias. in .d.l. non tantum in fin. Facit etiam ad prędicta bonus tex.in. l. 2.C.de postliu hær.insti ubi, ad rumpendū testamentum sufficit posthumum preteritum momento uixisse & in.l.in substitutione & in.l.ex facto. §. iulianus de vulg. ubi sat est quem momento esse heredem ut dicatur fuisse hæres, & alibi etiā dicitur cōstitutum in articulo mortis matrimonium contrahere posse licet momento duraturum sotte credatur lo.an i.c.fine culpa de reg. iur. lib 6. Alex in l.siquis posthumos infra de lib.& po.Dec. in.c. si pro debilitate nu. 7. extra de offi.iud.deleg.& pro cōmuni sentētia Ruyn lib.3.cons.77 uiso nu.7.

11 Amplio † secundo procedere etiam contractis dum taxat sponsalibus per uerba de presenti ac annuli immissionem licet carnalis copula non fuerit subsequuta secundum Rip.hic nu 67. & saluio 87. per tex. in.l nuptias de reg iur.ubi consensus non concubitus matrimonium facit & in.l.2 in fin.infra de priui. cred.ubi sponsa quæ do tem dedit & nuptijs renunciauit potest cōdicere dotē & prelationis priuilegio frui. & in l deniq; & in l seq. supra de ritu nup. ubi mulier desponsata tenetur sponsum ante matrimonium consumatum defunctum lugere, quia sponsa uxori sponsalia nupti is ęquiperantur ut in l orario supra de spōsa.& in l si spōsa supra de iu.dot. & ita etiā

reuet

tenet Cotas. in d.l.qui liberos nu. 78. post alios de quibus ibi per eum.

12 Amplio † tertio procedere etiam inspecto communi usu loquendi ipsorum legislatorum, qui passim constante matrimonio dotem appellant ut in .l. si constante & in.l.quamuis & in.l.seq.& in.l.pen.§. pen. infra eo.& in.l.uni.C.si dos constan.matri. & i.l.quisquis.§.uxores.C.ad leg.iul.maie. & alibi passim. Cõmunis autem iste usus loquendi aut uocabulis propriam significationẽ tribuit Bar. in.l. labeo.j. de sup. leg. Bal.in.l.fin.in fi.C.de sacros.ecc.& in.l.fin. nu.35.C. de hęr.insti. Alex.lib.3.cons. 82. nu. 15. Fely.i.c.inpsẽ.a.nu.19.ex̃ de pba. Caro. Guarn.in rub.j.de uer.ob.q.12.uer. 7. aut prefertur proprię significationi uerborũ Bar. in.l.omnes populi nu. 58. supra de iust. & iu.in.l.supra iter in fi.j. de aqua plu.ar.& in.l.2.in fi.de furt.Anca.cõs.1 2. nu.5.Grat.lib.1.cõs.31.nu.3.Soc. iun. lib. 1.cons.35.nu.14.

13 Limito † etiam hanc conclusionem primo non procedere in matrimonio putatiuo cui dos ascripta pariter dicetur putatiua & impropria ut in.l.1.§. fin.j. pro dote ubi maritus putatiuus nõ usucapit pro dote quia uere & ꝓprie nulla dos est,ex quo sine uero matrimonio dos propria esse nõ potest ut in.l.3. supra de iu. do.in.l.fin.§. sicut.C.de dona.ãte nup. Hinc est quod fructus dotis putatiuę non cedunt lucro marito putatiuo.l. insulam.§.1.j.eo.& mulier dicitur habere quasi priuilegia dotis putatiuę & non verę quasi res illę pro dote putatiua assignatę uere & proprie dotales non sint ut in.l.si cum dotẽ.§.fin.j.eo. per Alex. in.l.diuortio.§. impendi nu.8.j.eo.neq; minus in hac dote habet maritus putatiuus dilationẽ anni de qua in.l.uni.§. exactio .C. de rei vxo.ac.sed illico fo.ma.restituere tenetur ut ibi per glo.Ray.Saly.& doc.cõmuniter prout de communi testatur Cotas. in d.l.qui liberos.nu.50.de ri.nup.

14 Limito † secundo non procedere quoties matrimonium esset reprobatum a lege, ueluti quando contractum esset inter personas inter se contrahere prohibitas, quia dos assignata illi matrimonio de facto cõtracto non est dos nec priuilegia dotis habet ut i.§.pen. ibi nec dos intelligitur insti. de nup. & in .l. incestę supra de ritu nup. Crot.lib.1.cons.35.nu.16.

15 Limito † tertio non ꝓcedere in dote confessata per uirum, quia illa non dicitur proprie dos ut in.l.1.C.de dote cau.non nu. Bal. in.l. fin.col.1.C.de dot. promiss. & in cons.333.lib.4.Io.campeg.de dote par. 1. q 93.nu.2. cum .n. illa non sit simpliciter dos, sed dos confessata & sic secundũ quid. sequitur quod non sit proprie dos ad no.in .l.hoc legatum. & in .l. lucius .§. quęsitum de leg.3.per Bal.in.l. pen.C. quomodo & quando iud. Ias.pro regula in.l.1.col.1. supra si ex noxa.causa aga.& Gramm. dec. 92.nu.12. Quod intelligi saue debet durante solũ tempore ad opponendũ exceptionẽ non numeratæ dotis ut declarat Bar. in.l.assiduis nu.xj.C.qui potio. i pign.ha. & in.l.neq; scriptura nu.4.C.de compensa, quem doc. communiter sequuntur, ut de cõmuni testatur Paris.lib.2.cõs.52.nu. 39.

16 Infertur ex prędictis in practica † ad quęstionem statuti deferentis certam partem dotis uiro, prędecedente uxore in matrimonio sine liberis (prout est perusię lib. 2. statutorũ rub.15) ut illud statutum sibi locum etiam uendicet in sponsa prędecedente ante matrimonium consumatum ita tenet Bar.in.l. nihil interest j. rerum amo. Bal. in .l. deo nobis. C. de epi. & cler. Ias. lib.1.cons.58.col.2.& in.l. si donaturus .§. 1.supra de cond.ob causam Marcs.not.74. nota quod statutum Bal.Nouell de dote.6. par.priuil.37.Corn lib.3.cõs.84.licet col. 2.& pro communi sententia in.l. non sine nu.7.C.de bo. quę lib. Dec.cons.577.col. 1.Nicon.hic.nu.192.& pro magis communi sententia Soc.iun.hic par.1.nu. 48. quã in practica seruari testatur Ang.in.§.fuerat nu.24.inst.de actio.

17 Probatur † hęc opin. in primis per tex. in.l.nihil interest.j. re.amo.ubi actio rerũ amotarum (quę in honorem matrimonij fuit introducta.l.2.eo.tit.) competit etiam si coniuges separatim ac seorsum habitauerint,& sic simultanea habitatio & copula non est in causa ut aliquid matrimonio addatur uel detrahatur, qualitas.n.cohabitationis seorsũ posita a matrimonio quod solo partium consensu fit.l.nuptias de reg. iur.c.cum locum &.c.tuę extra de sponsa. & sup in pręsa.nu.8.dixi,nõ qualificat dispositionẽ.l.regula.§.fi.de iur.& fact. igno. Alci.in.c.cum non ab homine nu.x.de iudi.Ceph.lib.1.cons.5.in fin. Stringo ponderando quod ibi matrimonium habens inter coniuges indiuiduam uitę consuetudinem,& habens diuiduam inter coniuges consuetudinem parificatur quia quod statutum erat in uno statuitur in alio ad not. in.l.si socer agenero in prin.j.eo.in.l. de quibus supra de legi.sed quando matrimonium habeat inter coniuges indiuiduam uitę consuetudinem dicitur proprie dos ut supra fuit deductum, ergo ita quoq; quando non dum simultanea inter coniuges est uitę consuetudo, dos proprie dici debet iux.no.per glos.& doc.in.l. siquis seruo. C. de furt.Abb.in.c.trãslato nu.3.ex̃ de cõsti.

Vetum

18 Verum huic fundamento † potest disputando responderi primo quod ibi intercesserat matrimoniũ & copula carnalis & ad huc durabat matrimonium, & ideo licet seorsum habitarent, erant nihilominus uir & uxor.l.1.§.& est.j.pro dote. & propterea actio illa in reuerentiam matrimonij instituta etiam inter eos locum habet, cũ sola separata habitatio accidentalis considerari nõ debeat adtollendũ quin sit matrimoniũ arg.no.in.l.qui habeat.j. de tutel. in.l.siquis posthumos & ibi Ias.in primo not.j.de l i.& posth.Bar. in.l.fin.supra de offi.pro cons.Bal.in.l.1.C.de cura.furio. Tiraq.alios citans de retra. cons.§.30. glo. 1. nu.26.

19 Secundo † responderi potest quod ibi sola cohabitatio coniugum deest matrimonio hic autem deest cohabitatio & copula non dum consumata,& sic duo que dubioprocul preponderant uni ut in auth. itaq; .C.communia de success.in.l. re coniuncti de leg.3.& in.§.sed hodie insti. de adoptio. Petr. stell. in.l. si duobus.§. si prius nu.38.j.de bon.poss.contra tab.

20 Tertio responderi potest† quod ibi est eadem ratio dandi actionem rerum amotarum utroq; casu scilicet tam cohabitantibus simul quam seorsum coniugibus ob reuerentiam existentis matrimonij propter quam furti actio cessat.l.1.& 2. illo cotit.hic autẽ est diuersa ratio inter maritum & sponsum propter onera matrimonij quę substinet maritus & non sponsus, ideo nimirum si ibi eadẽ, hic diuersa est iuris dispositio at.l.illud supra ad leg.aquil.& .l.inter stipulantem.§.sacram de uer.ob.cũ sim.

21 Quarto etiam responderi potest† ibi speciale esse ex natura illius actionis rerum amotarum quę etiam specialiter competit pro rebus ab altero coniugum alteri cõiugi furto subtractis constante matrimonio etiam in ea domo inqua non cohabitant ut ibi dicit tex.in fi. ergo in cęteris ius commune debet esse contrarium.l.ius singulare de legi.l.t.admuni.c.quę a iure de reg.iur.in vi.glo.in.c.pręsenti.§. loca. ver. specialiter de pb.li.6.Abb.li.1.cõs.40.nu. 3. Euer.in cent. in loco a speciali in prin.

22 Probatur † secundo per tex in.l.deo uobis in fine prin.C.de epi.& cler.ubi si maritus uel uxor constante matrimonio (scilicet per sola sponsalia absq; copula secundum Bal.ibi) ingrediatur monasterium superstes in seculo nihil lucratur nisi quod ex pacto per casum mortis posset exigere, ita in casu nostro sponsa pdecedente poterit sponsus lucrum ex statuto delatum consequi ex quo per casum mortis illud a statuto defertur. Et quod ille tex. necessario intelligendus sit cum Bal. de matrimonio per sola sponsalia sine copula contracto dicitur clare constare ex eo quia si esset sequuta copula nulla ratione posset a partibus matrimonium dirimi,quia quos deus coniunxit homo non separat.c.licet &.c. inter corporalia extra de transla. epi. &.c. quos
23 deus.33.q.2. Stringo etiam † illum tex.quia ualet argum.a pacto ad statutum affirmatiue nam quod fieri potest per pactum fieri etiam potest per statutum us uo. in.l.fin.C.de fideiuss.in.l.non solum.§.fin. de no.ope.nun. glo. in rub.C.de decre.decu.lib.x.Euer.ubi supra in loco a pacto ad legẽ,in prin. at ibi maritus lucratur quod ex pacto consequi potest, ergo ita hic arguendo a pacto ad statutum lucrabitur quod sibi a statuto defertur.

24 Huic argum. † responderi potest primo quod ille tex.loquitur in uiro & uxore post matrimonium consumatũ, qui per ingressum religionis quandocunq; bene separari possunt.§.distrahuntur auct.de nup.&.c.1. &.c.cum sis extra de conuet. coniug. Bar. de diffe.int.ius ci.& cano.n.84.nec eo casu dicitur homo quos deus coniunxit separare qa nõ homo sed lex separat monasterij igressũ permittendo.c. si homicidiũ in fin. 23.q.5.glo.in.d.c. quos deus. actus enim primę causę solet ascribi.l.& si pręcor de offi.eius.l.item eorum.§. si decuriones supra quod cuiusq; uni.no.l.is damnum de reg. iur. ideoq; causa causę dicitur causa causati .l.manumissiones supra de iust. & iu.l.& si amicis infra de adulte. Corn.lib.1.consi. 144.col.fi.& sic totum legi debet attribui.

25 Secundo† responderi potest ꝙ ibi erat maior ratio lucrandi quam in casu nostro ibi enim solutum erat matrimoniũ ex causa & facto illius qui monasterium erat ingressus, ideo damnum sibi sua causa cõtingẽs sibi debet imputare.l.quod quis ex sua infra de reg.iur.& reg.damnum i ib.6. hic uero solutum fuit matrimonium per mortem naturalem,quę sine hominis culpa cõtingit cum naturaliter statutum sit cuilibet homini semel mori,iuxta illud est commune moti mors nulli parcit honori.l.qui duos.§.1.infra manu.testa.&.c.in ecclesiastieo 13.q.2.ideo actus tanquam casu fortuito contingens excusationem pręstare debet.l.quę fortuitis.C.de pigno.ac.l. & ita .§.at hoc supra nau.caupo.sta.&.l.2.§.si eo infra de admin.re.ad ciui.pertin. &.l.cum duobus.§.damna supra pro. Soc.

26 Tertio etiam responderi potest † retorquendo illum tex.in uer.unde per presentem legem.ibi & nihil amplius reddere cõpellatur, ubi solutis sponsalibus p ingressum monasterij alterius coniugum restituuutur

uutur

tuontur hincinde arrarum nomine data &
neutra partium aliquid aliud reddere com
pellitur,& sic neutra quicquam lucratur,
sed utraque pars a lege pariter per tra-
ctatur ar.no i.l.uiro atq;uxore.j.eo. &licet
tex.ille infra secus loquatur i uiro & uxore
tamē est diuersa ratio a spōsis p̄sertim ,pp
ter onera matrimonij quę substinuit mari-
tus & non sponsus,ideo esse potuit etiam di
uersa iuris dispositio .l. inter stipulantem
§.sacram de ver.ob.l.& ex diuerso supra de
rei uend.l.fin.de ritu nup.l.quędam.§. nu-
mularios supra de eden.l.fin.§.fi.C.ad leg.
falc.1.&.c. si igitur insti.quod cum eo.

27 Probatur tertio † per tex.in.l.cum fuerit
j.de cond.& de.ubi legatum factum tirię si
matrimonium cōtraxerit in familia debet
ei illico contractis spōsalibus per uerba de
pręsenti & traductione ad mariti domum
facta quamuis non dum incubiculum uiri
fuerit ingressa pręstari,quia consensus non
concubitus facit matrimonium .l. nuptias
de reg.iur. Ita in casu .q.nostrę lucrum sta
tutarium contractis sponsalibus etiam abs
q; interuentu copulę pręstari debet,tum p̄
sertim quia utroq; casu sumus in his quę
stricti iuris sunt.l. nummis de leg.3.l.3.§.
hęc verba de neg.ge.l. quicquid astringen
dę cum utrobiq;not.de vec.ob. tum etiam
quia legatum prouenit ex titulo lucratiuo
l.si hęreditatem supra mand.l.1.§. lucrati-
uas.C.de impon.lucra.de scrip.lib.x. & .§.
si res aliena Inst.de lega.lucrū dotale ma-
rito ex causa onerosa.ar.l. ,p onerib'.C.de
iu.do.ideo tāto magis debitū cēseri debet
ad no.i autb.multo magis.C.de sacros.ecc.
in.l. pen. in fi. supra si quis caut.in.§. illud
quoq; auct. vt determi.sit num.cle.& in.c.
quemadmodum extra de iureiur.& in.c.cū
in cunctis de electio.

28 Sed huic arg.† potest responderi primo
quod ibi non solum pręcesserunt sponsalia
verum etiam traductio ad domum uiri uc
in vers.statim atq; ducta est uxor & copula
erat de proximo subsequutura secūdū Soc.
ibi &Boer.q.22.n.33.ideoq; p inde decidē
dum erat atq; si iam subsequuta fuisset ar.
l.pen.infra de mili.te.l.item legato de leg.
3.l.qui penę .§. diuus de manumiss. & .l. si
fundum in fin.infra de fun. instru.Saly. in
l.cumte.C.de don.ante nup.Soc.lib.2.cōs.
222.circa pręsentem col.pen.Iux. illud est
mihi profacto sępe q esse potest no. in.l. si
prius.§.recte de aqua plu. ar. glo.in.c.insu
per extra qui matri.accus.poss.

29 Secundo † potest responderi quod ibi
erat legatum subconditione nuptiarum cō
trahendarum relictum,ut patet ibi si i fami
lia nupsit,quę solo consensu contrahuntur
l. nuptias de reg. iur. l. cum hic status.§.
si mulier sup de don.int.ui.& uxo.&.§.nup
tias itaq; auct.de nup.Abb. lib. 1. cons.1.
nu.4.ideoq; ni mirum si statim sequuto nu
ben.consensu purificatur conditio & lega-
tum debetur ar.no.in.l.ei qui .j. de cond.
Insti.& in.l.cedere diē de uer.sig.& in.l.nū
omnis in priu.supra si cer.pet.

30 Tertio † etiam potest responderi quod
ille tex.loquitur in vltimis uoluntatibus in
quibus plenior fit interpretatio .l.in testa-
mentis de reg.iur.&.c.cum dilecti extra de
dona.etiam contra proprietatem verborū
l.nōaliter in prin. de leg. 3. & .l. 3. C. de
lib. pręte. maxime ut uoluntas defuncti su
um sortiatur effectum .l. uel negare infra
quemad. testa. ape. quam lex ut uenator
leporem sequitur secuudum Bal. in.l.fi.C.
de necess.ser.hę.insti.Rolan.lib.3.cons.82.
nu.27.& ubi circūuenitur indignatur secū
dum Mant.lib.1.cons.286 nu. 17. nos hic
sumus instatutis in quibus stricte procedi-
tur, ut no.in.l.1.§.si is qui nauem de exerci
to.in.l.3.§.hęc verba de neg. ge. in.l. quic-
quid astringendę de ver.ob.ideo deuno ad
alterum non licet inserre.l.papin. exuli de
mino.l.fin.de calum.l. naturaliter .§. nihil
commune de acq.poss.

31 Probatur † quarto in.l.cum hic status.§.
si mulier supra de don.int.ui. & uxor. ubi
donatio facta a uiro vxori seorsum habitā
ti nō ualet tanquam donatio inter uirum &
uxorem a iure reprobata,quia non concu-
bitus sed maritalis affectio facit matrimo
nium,exquo constat quod parificantur ibi
nuptię in quibus uir & uxor insimul coha-
birant cum his inquibus seorsum habitāt,
at quando sola sponsalia per verba de prę
senti sunt contracta dicuntur coniuges se-
orsum habitare vt experientia rerum ma
gistra docet auct. de app. in prin.&.c.quā
sit de elect.in vi. Quinimmo hodie seorsū
habitare tenentur ex sacro oecum.concil.
triden.sess.24 de reform.matri.c.1.& con-
sumato matrimonio per copulam simul
habitare.§.1.insti.de pat.pot.ibi indiuiduā
uitę consuetudinem &.c.illud de pręsump.
ergo sicut consumato matrimonio muliere
sine liberis in matrimonio pręde cedente
locus est statutario lucro, ita quando deces
serit mulier solis contractis spōsalibus eti
am locum sibi uendicare debet, staute pari
ficarione de qua supra arg.no. in.l.si socer.
in prin.j.eo.in.l.de quibus de legi.in.l.side
eo §.fi.de acq. poss. p Euer.in cet.i lo. pari

32 Huic ar. † responderi potest primo pro
cedere qa certū erat ibi matrimoniū p̄cess-
isse copulāq; cōsumatā fuisse ideoq; sepa-
ratā habitationē solā nō afficere,utibi si mu
lier & maritus diu seorsū habitauerint sed
honorē inuicem matrimonio habeant &c.

H quando

qusndo enim actus ipse est consumatus ꝑ et cessationē alicuius causę ille actus nō cessat .l.fi.in ptin.j.unde libe.l.patre furioso supra de his qui sunt sui.l.qui res.§.arcā de solu.l.inter stipulantem.§.sacram & ibi Ias.de vet.ob.Bar. in .l. 2.§.fin.de dona. & sic ibi ęquiperatio seu patificatio fit inter uirum & uxorem simul habitantes, & uirū & uxorem seorsum habitantes, utroque tamen casu matrimonio consumato nō autem fit parificatio inter uirum & uxorem cum sponsis qui matrimonium actualiter adhuc non consumarunt, & sic non probat hanc conclusionem.

33 Secundo † responderi potest quod ea ratione ibi improbatur donatio facta a uiro uxori seorsum habitanti, sicut donatio facta a uiro uxori secum cohabitanti quia illi ius commune prohibitiuum assistit .l.1. illo eo.tit. & sic concordat cum iure cōmuni quo casu facilius homini permittitur dispositio.l.si unus.§.pactus supra de pact. in casu autem .q. nostrę inducitur succesio contra ius commune quo uir & uxor ab intestato ad succesionem mutuam non admittuntur ar.l.affinitatis.C.communia de success.nisi non existentibus liberis agnatis & cognatis ut in rub. & nigr.j.unde uir & uxor, & in.l.1.C.eo.

34 Tertio † etiam respōderi potest quod ibi ratio prohibitiua donationis inter coniuges ęqualiter militat utroq; casu, ne scilicet coniuges mutuo amore se spolient .l.1. illo eo. tit. & unus pauperior alter ditior fiat.l.3.illo eo.ti.Ias.in.l.1.§.si uir uxori nu.21.de acq.poss.Abb.i.c.vlt.in ptin.extra de dona.int.ui.& uxo. Secus in casu nostro in quo ratio onerum matrimonij qua censentur statuentes moti ut inferius nu.70 dicetur quę militat in marito non militat in sponso ideo diuersa esse debet iuris dispositio l. inter stipulantem .§. sacram de ver. ob.cum simi.

35 Probatur † quinto hac ratione, ubi cōueniunt uerba legis ibi etiam conuenire debet dispositio.l.item ueniunt.§. aptanda sup de peti.hę.l.4.§.toties de dān. infe.l.si seruū.§.non dixit pretor.j.de acq.hę.l.si uero.§.de uiro.j.eo.l.hos accusa.§.ōnibus de accusa.& .c.indēnitatibus.§.pe.de elect.li.6. Sed uerba statuti prędicti conueniunt etiam sponsę & sponso, ut deducam, merito &c. Minorē probo per tex.in.l.pen.supra de dona.int.ui.& uxo.ibi itaq; nisi ante matrimonium contractum (quod de consensu intelligitur) donatio facta esset, non ualere. Ex qbus uerbis deprommitur quod qui contraxit sponsalia de pręsenti dicitur matrimonium contraxisse, & matrimoniū cōtractum dicitur quod per sponsalia quę solo consensu fiunt contractum est, atqui statutum loquitur de muliere prędecedente in matrimonio ergo locum sibi quoq; uendicabit in ea quę solis cōtractis sponsalibus prędecessit.

36 Ceterum † responderi potest primo non satis esse conuenire uerba nisi etiam conueniat mens disponentis .l.si ancillas de leg. 1.& ideo licet cōueniant uerba, si mens cessat, cessat etiam dispositio.l. siquis ita ante fin.j. de testa. tut. sed in casu huius statuti pręsumpta mens statuentium fuit subuenire maritis multa pro oneribus matrimonij erogantibus & non sponsis qui non dum ea fecerunt, & in quibus ea ratio cessat secundum Fely.in tertio loco col.2.& seq. extra de pręsump. Dec.cons.402.nu.7.Pa ris.pro communi sententia lib. 4. cons.62. nu.25. merito cessare etiam debet statuti dispositio ar. no.in .l. adigere .§. quamuis de iu.pa.& .c.cum cessante in prin.de app. cum simi.

37 Secundo † responderi potest retorquendo d.l pen. nam si appellatione matrimonij simpliciter & absolute ex natura & significatione uerbi sola sponsalia uenirent, frustra tex.ibi loquens de matrimonio exposuisset se de consensu intelligere, quia expręssio eius quod tacite inest nihil operatur.l.3.de leg.1.l.iam dubitari.l.cornelius de hęr. insti.&.l.aliquando de cond.& de. at quia ars & natura nihil operatur frustra l.hęc stipulatio .§. diuus.j. ut lega. no. ca. ideo dicendum est matrimonium a sponsalibus quæ solo consensu fiunt differre, ꝑ ut etiam ut diuersa considerat glo. in rub. extra de spons. & matrimo. & probat tex. in .l.in sponsalibus 2.supra de sponsa. ubi ętas in contrahendis sponsalibus nō est ut in matrimonijs diffinita.

38 Tertio etiam responderi potest † ꝙ dato siue ueri pręiudicio ꝙ ibi de matrimonio probaretur, non tamen propterea probaretur uirum & uxorem esse q, solum spōsalia contraxerunt ad not.in.l.1.j.pro dote in.l.4. supra de ritu nup.i.l. uxores cum seq.de his qui not.infa.quas omnes singulasq; qualitates statutum requirit ut locus sit statutario lucro ad no. in.l. in delictis §.si detracta de noxa. per Bar.in.l. 1. §. 2. infra ne quid influ. pub. lo. an. & doc. in c. 1. de homici. lib. 6. Alex. lib. 4. cons. 88. nu. 2. Dec. cons. 550. nu. 4. Gram. dec.65.nu.2.

39 Contrariam † & negatiuam sententiam tenuerunt doct. communiter secundum Mars. not.106.qui de proximo. eā enim tenuit Bal. i d.l.nō fine. ver. quęro nunquid ista lex.Saly.i.l.cū te.C.de dō.āte nup. Anca.in.c.1.col.pen.de spōsa.lib.6.Abb.i.c. si

inter

inter extra eo.& in.c.2.de spons.duo.Fely. in rub.extra de sponsa. col.2. ubi dicit hāc esse magis communem sententiam, quam idem Fely.latissime tractat eamque seq- tur adducens etiam quamplurimos alios eādem opin.tenentes in.c. tertio loco col. 2 & seq.extra de presump.Rolan.etiam ali os plures eandem tenentes allegans de lu cro dot.q.106.n.33.Paris.lib.4.cōs. 62 ꝑ uera resolutione col.2. ubi inquit nu. 19. q̄ ista opin.est magis uera,magis cōmunis, & magis obseruata in practica & cōsuetudi ne ap ꝓbata &.n.23.dixit eā esse sequendā.

40 Probatur hec sententia † primo quia ubi non conueniunt uerba statuti ibi nec eius conuenit dispositio.l.si seruum.§. non di- xit pretor de acq.he.l.4.§. toties de damn. infe.c.ex parte.de concess.preben.&.c. in- demnitatibus.§.pen.de elect.in.6.secundū verba enim regulatur intentio.§. disponat auct.de nup.l.labeo de sup.leg. c. ex parte de cōcess.preben.c.si.de statu mona.in fin. quia uerba cordis precо & note passionū mentis dicuntur secundū Bal.in cons.scim. nu.27 posito sub tit.C.si quis aliquem tes- ta.prohi.Corn.lib.3.cons.74.col.1. Paris. lib.4.cons.5.nu.129.Roc.dec.2.de litis cō te.in.fi.in antiq.sed in sponsis qui non dū matrimoniū cōsumarūt, nō cōueniunt uer ba statuti de quo agimus ut ꝓbabo, ergo nec ipsius statuti dispositio cōuenire debet.

41 Probo minorem † primo quia statutum loquitur in vxore predecedente, sed spon sa vere & proprie(prout ī statutis huiusmo di uerba capi debent Bar.in.l.ōnes populi nu.58.de iust. & iu.) nō est nec dicit uxor l.2.§. fin. in finalibus verbis.j. de priui. cred. que secundum eius ethimologiā di- citur ex eo quia in usu uiri est, secundum Saly.in.d.l.cum te.col.1.Dec.cōs.540 nu. 3.& ab ethimologia etiam propria signifi- catio sumitur secundum Bar.in.d.l.omnes populi nu.59.de iust.& iu.merito &c.

42 Probo secundo † quia statutum loquitur de marito, sponsus autem ante copulam non dum est maritus .l.1.§.& est questio in fra ꝑ dote Abb.in.c.ex publico in ult.no. extra de conuers. coniug. Dec.d.cōs.540. nu.6.quod etiam ex ipsius nominis diuer- sitate deprehēditur arg.l.si idē.C. de codi. merito in sponso non uerificantur uerba sta- tuti,& consequenter nec dispositio.

43 Probo tertio † quia statutū loquitur de uxore mortua in matrimonio & sic intus in matrimonio .i. matrimonio consumato, quia dic.in,posita in prepositione denotat intrinsicitatem .l. 1. §. in flumine infra de flumi.l.2.§.in locum supra de relig.& sūp. fun. Fely. in.c.tertio loco col.3.de presūp. Alex.lib.4. cons.22. col. fin. Tiraq. de re. cons.§.1.glos.xi.nu.74. at sponsa de qua agimus non potest dici mortua intus in ma trimonio cum non dum sit consumatum.c. statutum.§. sed sciendum 27.q.2.c.ex pub lico extra de conuers. coniug. Abb.lib. 1. cons.1.col.2. cum presertim talis sponsa nec dicatur nupta & a statuto nuptas exclu dente exclusa.Bal.in.l.non sine in prin. C. de bo.que lib.& in aut.dos data .C.de dō. ante nup.Anca.in.c.1.ver.quero de questi one que mihi occurit extra de cōsti.Abb. in.c. tertio loco de presump. & in .d. c. ex publico de conuers. coniug. & lib.1. cons. 107. quatuor in fin.& Mars.cōs.61. post redditum nu.5.merito &c.

44 Probo † quarto quia statutum loquitur in ablatiuo absoluto,vxore ꝑdecedēte, de cuius ablatiui absoluti natura est inducere cōditionē.l.ab ēptione de pact.l.a testatore de cōd.& de.l.cunctis de cond.l.acceptis ad leg.fal.videlicet q̄ si uxor decesserit in ma trimonio sine liberis,que verba non conue niunt sponse,secū. Bal.in.d.l.nō sine Fely. ī.d.c.tertio loco n.2.nec illa cōditio uerifi- catur in spōsa ut mox deducā. merito &c.

45 Probo † quinto & vltimo quia statutum loquitur de uxore predecedēte sine filijs,q̄ verba includūt in se priuationē filiorum & habilitatem ac potētiā actus seu habitudi- nis filiorū Bal.lib.1.cōs. 190 col. 1. Abb. d.cōs.1.Corn.lib.2.cōs. 244 col.4. Dec.d. cōs.577 col.1.Paris.d.cōs.62 col.3.que nō conueniūt spōse nō dū cognite merito &c.

46 Ceterum † huic primo motiuo disputā- do respōderi potest primo quod dato q̄ uerba statuti in eorum stricto & rigoroso significatu non conueniant,conueniunt ta men in lato secundum Fely.in.d.c. tertio loco col.2.& a stricta significatione ad la- tam etiam in exorbitantibus & his que stri cti iuris sunt licet arguere nisi rationis di- uersitas refragetur glo. in.l. filium habeo. ad maced.doc.in.l.2.§. si mater ad tertull. in.l.cetera .§.sed & si quis ubi Alex. nu. 4. deleg.1.glo.in.cle.1.ver.eligat de elec.hic autē nulla rationis diuersitas urget ut ex di cēdis ī sequēti respō sione parebit merito.

47 Secundo † responderi potest quod dato etiam quod verba non conuenirent, si ta- men conueniret intentio & mens statuenti um,couenire etiam deberet dispositio.l.no minis & rei.§.ex his legib⁹ de ver.sig.§.pē. Insti.de eo cui liber.causa.no.in.l. cū mu- lier.j.co.pR ip.in.c.sepe n.21.de resti.spo. q̄a verba intentioni famulantur & nō ecō- tra glo.in.l.repr̄hendenda.C.de institu. in .l.nā & ipsum s̄ de iusti.& iu.doc.in.c.secū do requiris ex̄ de app.sed in isto casu con- uenit intentio & mens statuētium ut bene ficium statuti eque cōueniat sponso sicut

marito cum ratio onerum militet etiam in sponso qui ante traductionem sponsę multas facit expensas in vestibus iocalibus apparatibus domus & ornamẽtis muliebrib⁹ ideoq; si statuentes de hoc fuissent interrogari idem in sponsis quod in maritis uerisimiliter respondissent ergo perinde debet haberi atq; si ita statuissent glo. & doc. in. l. tale pactũ. §. fin. supra de pact. Alex. l. titius §. lucius de lib. & po. & i cõs. 24. n. 34. lib. 2. & pro communi sententia Soc. Iun. lib. 1. cons. 1. nu. 127. & cons. 128. nu. 17.

48 Tertio † etiam responderi potest q̃ dato etiam q̃ uerba statuti loquentis in marito non conueniant sponso, nihilominus cum sponsus & maritus ęquiperentur a lege antiqua in prętoria successione quia titulus vnde uir & uxor quo maritus uocatur ad successionem uxoris suę & e contra locum habet etiam in sponsis secundum communem sententiam doc. in. l. 1. C. unde uir & uxor ubi Cur. Iu. col. 2. dicit hanc esse cõmunem sententiam Rolan. de lucro dot. q. 106. nu. 6. lex noua statutaria loquens in vno debet etiam ad alium trahi. l. ut tantũ. supra de ser. corrup. iuncta . l. siquis seruo cum glo. C. de furt. & pro communi sententia Rip. in. l. si constante nu. 69. infra so. ius enim prętorium uiua uox iuris ciuilis dicitur. l. nam & ipsum supra de iusti. & iu. & sic licet statutũ in marito loquatur, debet etiã in sponso procedere.

49 Probatur secũdo † hęc communis opin. quia communis usus loquendi prefertur proprietati uerborum . l. librorum. §. quod tamen cassius de leg. 3. Bar. in . l. omnes populi nu. 58. de iust. & iu. & in. l. 2. nu. 7. de Furt. & in. l. supra iter ante finem prin. de aqua plu. ar. & in. l. labeo de sup. leg. etiam in statutis uel etiam alijs materijs odiosis & pœnalibus Bar. i. l. 1. nu. 2. infra de suis & legi. Bar. & doc. in rub. j. de no. ope. nun. ubi pro communi sententia Nicon. nu. 236. Abb. in proe. decreta. nu. 9. & in. c. 2. de arbi. Aret. in. l. 1. nu. 18 supra si cer. pet. Gomes. in. §. item siquis in fraudem nu. 34 insti. de actio. Cass. dec. uni. de cler. non resi. Rip. lib. 1. responsorũ cap. 3. nu. 1. Soc. Iun. lib. 1. cons. 35. nu. 14. & ex communi usu loquendi desponsata dicitur sponsa & non uxor secundum Abb. in rub. extra despõsa. & in. c. ex publico col. 2. de conuers. coniug. & in. c. si inter & in. c. fin. despon. duo. Fely. in d. c. tertio loco. Anca. cõs. 21. col. 2. Dec. cons. 540. col. 2. ergo non comprehenditur sub statuto de uxore loquente. Stringo quia in cuiuslibet dispositionis interpretatione ante omnia ad communem usũ loquendi est recurrendum Abb. in. c. nonnulli nu. 3. extra de rescrip. Bar. & Ias. in le talis scriptura de leg. 1. etiam si uerbi proprietas sit in contrarium Bar. in. d. l. labeo. Anca. cons. 52 nu. 9. Grat. lib. 1. cons. 31. nu. 3. & etiam si illa dispositio ad literam seu prout iacet, debeat intelligi Iac. Buts. ĩ proe. digestorum. Abb. & doc. in proem. decreta. Nicon. hic nu. 53. ergo &c.

50 Sed respondetur primo † communem istum usum loquendi vulgarẽ in uerbis legis non attendi, secundũ Bar. in. l. si ita uulneratus supra ad. leg. aquil. Soc. Iun. in d. rub. de no. ope. nun. nu. 91. & 95. Cass. dec. v. uni. de cler. non resi. Cur. Sen. cons. 9. nu. 23 & dixi in rub. extra de consti. q. 4. nu. 24. sic nec in uerbis statuti quod ius commune loci dicitur ut no. in. l. omnes populi de iust. & iu. & in. §. 1 inst. de iu. nat. per Dec. cons. 685. nu. 2. Rolan. lib. 2. com. 35. nu. 6.

51 Secundo † respondetur q̃ aut Abb. Fely. Dec. & alij supra allegati loquuntur de cõmuni usu loquendi latino aut de vulgari, primo casu illum non probant, quia debet induci per communem hominum prudentum interpretationem Paris. lib. 3. cõs. 82. nu. 22. & seqq. vel per maiorem partem populi Cur. Sen. cons. 9. nu. 23. & constare debet de eo tempore conditi statuti Soc. in. l. gallus. §. si eius in fin. de lib. & po. Dec. cõs. 366 nu. 8. Paris. hic nu. 83. q̃ a est facti ideo precise ꝓbari debet Bar. in. l. prouinciales de uer. sig. & in tract. repręsa. 2. q. septimę q. prin. in fin. Io. de Ana. in. c. 1. de Sagitta. Alex. in. l. 5. in prin. nu. 9. de uer. obl. Paris. in rub. de leg. 1. nu. 35. Secundo casu non habet locum in uerbis latinis, & sic nec in legali aut statutaria dispositione Bal. in l. lege xij tab. C. de legi. hę. Alex. in. l. qui ĩ te col. 1. de uer. obl. Fely. in rub. extra de cõsti. in fin. Gomes. in d. §. item siquis in fraudem nu. 34 de actio. Fed. de Sen. cons. 28. Abb. lib. 1. cons. 79. ad fin. Dec. cons. 366. nu. 8. & supra dictum est.

52 Tertio etiam respondetur quod communis usus loquendi non attenditur in priuatiuis ueluti in materia exhęredationis. l. 2. j. de lib. & posth. secũdum quod ibi decla. Aret. in. 3. no. quod enim numerus singularis uerificetur in plurali & equipolleat uniuersali est ex communi usu loquendi . l. in usu de verb. sig. & non ex proprietate . l. fin. ibi quia ei uel eis. j. ad treb. & tamen nõ habet locum in exhęredatione . d. l. 2. per hormam. in rub. infra de no. ope. nun. nu. 85. ita nec in casu nostro in quo de priuatione lucri statutarij agitur quę (quia pœna est. l. in testamento j. manu. testa. Rip. in . l. si cõstante nu. 16. j. eo.) nũquam nisi exprimatur imposita censetur glo. & doc. in. c. vlt. extra de iu. patro. Alex. lib. 6. cons. 92. nu. 17. Tiraq. in. l. si unquam ver. reuertatur

tur nu. 248. C. de reuo. dona.

53 Probatur tertio & vltimo † hęc opin. per tex. in. §. si uxor institu. de nup. ubi sponsa patris non dicitur nouerca filij, & sic nec uxor patris, quia uxor patris dicitur nouerca filij. §. socrum eo. tit. & .l. adoptiuus. §. nunc uidemus supra de ritu nup. ideoq; non conueniunt uerba statuti nec consequenter dispositio conuenire debet arg. not. in .l. 4. §. toties de dãn. infe. in .l. quod constitutum de testi. te. & in .l. hos accusare. §. omnibus de accus.

54 Sed respondetur primo †, retorquendo ex quo illud idē quod ibi disponitur in uxore disponitur etiam in sponsa, ergo, ita in casu nostro statutum loquens in uxore pręcedente locum quoq; sibi uendicabit in sponsa ut statutum in una etiam in alia procedat ut in d. §. si uxor.

55 Secundo † respondetur quod ibi deficiunt uerba & mens disponentis ideo deficit etiā dispositio. l. si ancillas de leg. 1. hic autem, dato quod deficiant uerba non deficit mens ut fuit supra deductum, ideo nimirum si militare debet dispositio ad no. in .l. cum mulier .§. eo. & in §. pen. insti. de eo cui liber. causa cum simi.

56 Tertio etiam respondetur † arg. concludere per contrarium quando scilicet statutū de spōsa loqueretur ut pote qa spōsa patris non dicitur uxor patris, idcoq; statutū loquens in sponsa non habet locum in uxore. Sed nos sumus in casu contrario, quia statutum loquitur in uxore, ideo non concludit argumentum ad spōsam, nam licet contrariorum eadem sit disciplina quo ad cognitionem, contraria tamen est quo ad dispositionem .l. & si contra de vulg. l. fin. §. si. de leg. 3. l. si ut proponis. 2. C. de nup. doc. in rub. infra de acq. poss.

57 Pro resolutione † huius arduę utilis & satis inter doctores controuersę. q. ego amplector primam & affirmatiuam sententiā cum declarationibus tamen & restrictionibus infra subijciendis ex quibus opinionum concordia de facili elijci poterit.

Quam probo primo per tex. in .c. vlti. extra de spons. duo. ubi qui duas desponsauit per uerba de presenti primam debet in uxorem habere quia in talibus legitimus consensus sufficit, & sic matrimonium dicitur contractum solo partium cōsensu ex quo uiri & uxoris nominatio sequitur. §. pen. inst. de nup. & .l. si quis incesti. in prin. C. de incest. nup.

58 Secundo quia † doc. communiter admittunt in fauorabilibus desponsatam per verba de presenti uxorem dici Fely. in d. rub. de spons. & in d. c. tertio loco, sed statutum de quo loquimur est fauorabile, indu-ctum scilicet ut homines facilius ad matrimonium contrahendum incitentur Paul. Castr. lib. 1. cons. 149. col. 1. & cōs. 155. col. 1. Rolā. de lucro dot. q. 106. n. 39. quod ad tēp. seu publicā utilitatē dicitur priuete. l. 1. §. 1. eo. l. 2. supra de iu. dot. quia humano generi immortalitatē tribuit auct. de nup. in prin. ergo etiam in sponsa locum sibi uēdicare debet.

59 Tertio † quia clari iuris est solo partium consensu matrimonium celebrari .l. nuptias de reg. iur. c. cum locum de sponsa. eo. pulamq; non matrimonium sed usum seu effectum matrimonij esse .l. nuptura supra de iu. do. atq; denominatio ab essentia magis quam ab effectu fieri debet Bar. in .l. eo. tem secūdo §. qui maximos. q. 2. §. de publican. & in sua q. incip. publicanus Ias. i rub. de leg. 1. nu. 17. ergo uir & uxor a matrimonio solo partium consensu celebrato dici debēt, quo stante sequitur uerba statuti etiam conuenire his qui matrimonium solo consensu non dum sequuta copula contraxerunt & consequenter etiam statuti dispositionem conuenire ad no. in d. l. 4. §. toties de dān. infe. & in d. c. ex parte de concess. pręb. cum simi.

60 Amplio † primo hanc conclusionem procedere arguendo per locum a minori iuxta not. in auth. multo magis. C. de sacros. ecc. & in c. eum in cunctis de electio. etiā si statutum non diceret sine liberis, quia nihilominus ita cōmuniter interptari debet scilicet si mulier sine liberis decesserit ar. l. cū acutissimi. C. de fideicom. & .l. cum auus. infra de cond. & de. per Bar. Bal. & doc. in .l. hac edictali. C. de secun. nup. Bal. in .l. 1. q. 3. C. de insoffi. dot. i & auth. pterea. C. un. de uir & uxor. Bar. in q. sua Incip. mulier magnum habens patrimonium. Ang. in §. quia uero in auct. de nup. Roma. cons. 444. uidetur in fin. & pro cōmuni sententia Dec. in cōs. 19. nu. 2. Nisi statutum uelit maritum lucrari partem doris omni casu, quia tunc lucrabitur etiam existentibus filijs prioris matrimonij Roma. cons. 94 ex supra narrato. i tertio dubio Dec. cōs. 295 nu. 3. & cons. 472. nu. 2. & pro communi sententia Rolan. de lucro dot. q. 29. nu. 6.

61 Amplio † secundo procedere etiam si mulier non dum fuerit ad uiri domum traducta quia fatuum est dicere traductionē ad matrimonij essentiam necessariam esse glos. fin. in .l. cum te. C. de don. ante nup. Bar. in .l. nihil .§. re. amo. Dec. in .l. in eo de reg. iur. & in cons. 260 col. pen. Paris. lib. 1. cons. 127. col. 1. vnde etiam si in uia eundi ad uiri domum decessisset, maritus dotem ex statuto lucraretur Fely. in rub. de spons. nu. 3. Gemi. in c. pręsēti. §. fin. de pręb. li. 6.

Dec.

Dec. cons. 577 nu.9. Mars.no.106. qui de proximo.& pro communi sententia Rolā. in d. tract. de lucro dot. q. 16. nu. 9. & q. 91.nu.x.

62 Amplio † tertio procedere etiam si stetetit per mulierem quominus fuerit ad uiri domum traducta & copula consumata q̄ mora mulieris sibi non uiro nocere debet c.mora de reg.iur.in.6.l.in cōdēnatione.§. unicuiq; infra de reg. iur.Bal.l. nō sine col. 2.C. de bo.quę lib.Pau. Castren.lib.1.cōs. 154 super primo in fin.Boer. q. 22. nu. 39. Rolan.vbi supra.q.7.in fin.maxime postq̄ semel consensit in uirum a quo sine iudicio ecclesię postea recedere non potest.c. quos deus. 33.q.2.c.1.extra de sponsa.&.c. licet &.c.inter corporalia cū de trāsla. epi.

63 Amplio † quarto procedere etiam si statuto illo uel alio caueatur uerba statutoris pręcise,uel ad literam,seu prout iacent intelligi debere, quia nihilominus poterunt secundum subiectam materiam interpretari & sic statutum de quo loquimur etiam in desponsata ut supra intelligi iux.doctri. Bal.& scrib.in.l.omnes populi de iust. & iur.Rip.in.l.1.nū.26 si cer.pet.Alex. lib.1. cons.80 col.3.& cons. 50 col.pen.& lib.6. cons.192 col.2.& cons.2ij col.fin.Ias.in l. quamuis de in ius uocan.cum concor. relatis per Rolan.de lucro dot.q. 35. per tot.

64 Amplio † quinto procedere etiā si mulier desponsata ingrediatur monasterium & professionem faciat quia per inde habetur quoad hoc statutum ac si mortua foret ar. tex.in.§.distrahuntur auct.de nup.& ita tenēt Bar.Paul.& doc.in .l. deo nobis i prin. per illum tex.C.de sacros.ecc.Ias. in auth. siqua mulier col.2. co.tit.& in.l.ex ea.§. insulam col.2.infra de ver.ob.& in.l.si decesserit col.2.supra q sat.cog. Alcia.lib.2.de ver.sig. vnde Ang.in.§.si uero cōstāte auct. de sanctiss.epi.inquit quod pacta lucrorū inter coniuges uendicant sibi locum per ingressum monasterij sicut per mortem, sequitur Rolan.ubi supra.q.95.nu.13.

65 Amplio † sexto procedere etiam si mulier desponsata esset naturalis vel spuria a patre dotata ita tenet Bal. nouell. de dote 6.par.prin.priui.16.ver.sed quid si statutū col.3.Bulg.in.l.1.nu.37 ad fin.j.eo.Craue. cons.186 col.fin.& sentit Alex. cons. 150. lib.2.cum.n.teneatur pater dotare talem filiam glo.& doc. in .c. cum haberet extra de eo qui dux. in matri.eā quam poll. per adul.Bar.in.l.meulus.§.duobus de leg.2.& in.l.si quis a liberis .§. utrum de lib. agno. Ias.in auth.res quę col.pen.C. communia de lega.Alex.in.l.1.nu.18.ubi pro communi sententia Pont.nu.48 infra eo. Boer. q. 127.col.1.& 4.Aret.cons.48.col.2.pro mo do alimentorum secūdum status sui qualitatem & conditionem Bar.in.l. fin. infra de his qui.ut indign. Seuer. in auth. si qua illustris col.antepen.C.ad orphi.Abb.lib. 2 cons.50.uidetur.Dec.cons.61j col.2.dotando censetur se astringere ad naturā dotium & dispositionem legum & statutorum de illa materia loquentium ar.l.si stipulatus de usur.l. filiusfa.de dona.l. exigere de iud.per Bar.in.l.iusiurandi.§. si liberti de ope.lib.Ias.in.l. actionem.C. de procura. Rolan.ubi supra.q.94.per tot.

66 Amplio † septimo procedere siue spōsus superstes sit diues siue inops secundū Alex. lib.6.cons.249.& Rol.ubi supra.q. 92. nu. 4.& seqq.nam cum statutum generaliter & indistincte loquatur, generaliter & indistincte tam in diuite quam in paupere debet intelligi.l.de precio supra de publicia. l.1.§.generaliter de leg.pręstan. & cum ratio onerum matrimonij (qua hoc statutum est introductum secundum communem sententiam de qua per Ruyn.lib.1.cons. 101. col. 4.& Rolan. ubi supra.q.4.nu.23.& seq.) ęque militet in uiro diuite & paupere, dicendum est pariter in utroq; eandem iuris municipalis dispositionem sibi locum vendicare ar.l.illud supra ad leg.aquil.& l.a titio. de ver.ob. immo etiam si aliqualis maior ratio esset in uno casu quam in alio nihilominus statutum generaliter loquens in utroq; casu militare deberet ar.l.1.§. quod autem de aleę lusu. Soc.in .l.2.§. ex his in prin.de.ver.ob.Dec.in rub.supra si cer.pet. lect.2.col.3.& in cons.5.nu.2. Grat. lib. 1. cons.137.nu.5.Craue.cons.92.nu. 4.

67 Amplio octauo † pcedere etiā i augumēto dotis quod dicitur pars dotis secundum Bal.in.l.si proprietati supra de in.dot. Abb. lib.1.cons.46.in secundo dub. ideoq; non debet a dote, diuerso iure censeri.c.cognouimus.12.q.2.l.cum qui ędes de usuca. ita tenent Paul.Castren.lib.1.cons.290 col.3. Campeg.de dote.5. par. q. ix. Paris.lib.1. cons.126. col.2. & Rolan. de lucro dot. q. 100 per tot. & idem quoq; dicendum est in cophanis, localibus,& alijs bonis mobilibus mulieris ut etiam eorum tam maritus quam sponsus ratam statutariam muliere pręde cedente consequi debeat Alex.lib.6. cons.117.col.fin.& lib.7.cons.154.col.fin. Bertran. lib. 2.cons.47. nu.8. Corn. lib. 3. cons.84.col.2.Curt.iun. cons.129.col.pen. & pro ueriori sententia Rolan.ubi supra.q. 50.nu.4.& seqq.

68 Amplio nono † procedere etiā si ex parte sponsę uel eius hęredum allegaretur ignorātia huiusmodi statuti de lucro dotis in loco domicilij uiri existentis Aquens.in.l. cum quędā in prin. de iurisd.om.iud.Pur.

in.l.

in.l.cunctos populos nu.147.C.de summ. trin.& fi.catho.Barba.in rub.extra de con sue.nu.51.Cagno.in.l.qui cũ alio nu.14. de reg.iur.& pro communi sententia in .l. exigere dotẽ col.3.ver.sexta lim.supra de iud.Cuma.consi.26.col.1.Dec.consi.19. col.2.Curt.iun.consi.129.col.2.vnde alias dici solet,ignorantiã eius quod publice po sitũ est allegare nõ licere glo.& doc.in.l.fi. j.de decre.ab or.fa.supinamq; ignorantiã nõ excusare.l.nec supina de iu.& fact.igno;

69 Amplio decimo & ultimo † procedere si ue sponsa prędecesserit testata siue intestata, quia utroq; casu sponsus superstes statuti lu cro potietur arg.no.in auth.preterea.C. vnde uir& vxor ubi portio ibi delata coniu gi inopi superstiti debetur siue testatus siue intestatus alter fuerit pręmortuus, ita i casu nostro i quo pręterea ratio onerũ matrimo nij ob quam emanauit statutum militat tã in causa testati quam intestati,ideo militare quoq; debet eadẽ iuris municipalis dispositio ar.l.illud ad leg.aquil.& ita etiam late comprobans tenet Rolan.ubi supra.q. 82.per tot.

70 Declaro † etiam hanc conclusionem ut supra ampliatam procedere primo ita de mum si sponsus cęperit aliqua onera matri monij substinere ut puta aliquas ꝓ sponsa uel eius occasione impensas faciendo prop ter communem rationem onerum matrimonij ad hoc statutum assignatam de qua per glo.i.l.si donaturus.§.fi.supra de cond. causa da.fely.i.d.c.tertio loco col.2.Dec. consi.402 nu.7.& pro communi sententia Paris.lib.4.consi.62.nu.25.& Ruyn.lib.1. consi.101 col.4.Et ita tenet Abb.lib.1.cõs. 1.col.pen.Campeg.de lucro dot.par.5.q. 13.&Rolan.alios congerens ubi supra.q.4. nu.17.& q.68.nu.7.& idem patet si quis alius uiro seu sponso cõiunctus aliqua ma trimonij onera uiri seu sponsi loco substinere cœpisset, secundum Bal.lib.2.consi. 136.nu.5.Alex.lib.7.consi.129.col.2.Ro-

71 lan.ubi supra.q.107.quia † mariti contem platione ab alio factum dicitur ab ipso ma rito factum.l.idemq; in fin.&.l.seq.supra mand.l.sed & si plures.§.in arrogato vbi etiam doc.j.de vulg.& in nec.casu Aut.de butr.consi.37.in secundo dub.Ang.in.§.fu erat col.antep.Insti.de act.Cor.lib.1.consi. 81 col.fin.Rolan.lib.1.consi.x.nu.xj.& ꝓ cõmuni regula Męno.de recu.poss.remed. 15.q.39.nu.510.

72 Declaro † secundo procedere tam in do te data quam etiam in promissa quando dotem soluturus fuit in mora soluendi,ita tenet Bar.in consi.131 statuto ciuitatis eugubij.Bal.lib.4.cõl.467 in fi.Paul.Castrẽ. in.l.iubemus.2.§.sane.C.de sacros.ecc. Ang.consi.180 col.2.Alex.pro communi sententia in.l.si donaturus.§.fi.col.fi.supra de cõd.causa da.Ruy.lib.1.consi.225 col. 1.& lib.5.consi.110.col.5.& Rolan.ubi supra q.7.per tot.

73 Declaro † tertio procedere quoad bona dumtaxat in territorio statuentium existen tia arg.l.fin.supra de iurisd.om.iud.l.cum unus.§.pen.infra de bon.auth.iud.poss.& ita tenet Bal.in.c.1.extra de iur.calum.& Rolan.de lucro dot.q.20 nu.21 & seqq.q. ad hoc allegat communem sentẽtiam Bar. & doc.in.l.cũctos populos C.de sum.trin. & fi.catho.ubi in.6.q.prin.Bar.concludit quod statutum excludens fęminam dotatã stantibus masculis non porrigitur ad bona sita extra territorium statuẽtium & de hac communi testatur Alex.lib.1.consi.16 col. 1.Dec.consi.276 col.pen.& consi.314. in fin.& lud.dec.perus.76.nu.8.par.2.

74 Declaro † quarto procedere non solum in dote uera, sed etiam in pręsumpta per legem, Bar.in.q.sua incip.mulier magnum habens patrimonium col.6.ver.ad primũ dico glo.&Bal.i.l.cũ citra.C.de iu.dot.Cal can.consi.xi.col.2.Soc.lib.4.consi.80. col.fin.Cuman.consi.109 col.2.Curt.iun. consi.4.col.5.Rolan.late comprobans de lucro dot.q.75 nu.15 & seqq.& pro communi sententia sen.ped.dec.21.nu.4.

75 Declaro † quinto ꝓcedere etiã si sponsa esset sexagenaria uel septuagenaria & i ha bilis ad filios cõcipiendũ seu pariẽdum q ꝓdecedẽs nihilominus erit huic statuto sub iecta & sponsus statuti lucrum cõsequetur, tum quia ratio onerum propter quę tale lu crum a statuto defertur, habet locum etiã inducente mulierem decrepitę ętatis glo. Ias.& doc.cõmuniter i.l.si donaturus.§.fi.de cond.causa da.tũ etiã quia statutũ loquitur generaliter & indistincte ideo generaliter & indistincte debet intelligi.l.de pręcio de publicia.l.1.§.generaliter de leg.prestan. etiam si aliqualis maior ratio sit in uno ca su quam in alio .l.1.§.quod autem de aleę lusu Soc.in.l.2.§.ex his in prin.de ver.ob. Dec.consi.5.nu.4.cum concor.supra nu.66. allegatis, ętas autem uel sterilitas non sunt nuptijs contrahendis impedimento .l.sancimus ubi etiam glo.& doc.C.de nup.glo. Ias.& doc.in.l.sed & si quęsitum in prin.j.de lib.& posth.glo.i.c.nuptiarũ 27.q.1.& in c. 2.ubi scrib.de frigid.& maleh.merito &c.

76 Declaro † sexto procedere ita demum si tale statutum fuerit usu receptum, quia alias si non fuerit in uiridi obseruantia, nec moribus utentium approbatum nullas uires haberet glo.& doc.cõmuniter in c.1.extra de treug.& pa.Bal.in auth.omnes peregrini.C.cõmunia de success.Alex. lib.1.

lib.1.conſ.6.col.2.& lib.6.conſ.78. col. 2. Arct.conſ.154 col.2.Goza.conſ. 23 col.3. Paris.lib.3.cõſ.47 col. 5.Mar.cõſ. 49 n.49

77 Declaro † ſeptimo tale ſtatutũ ſortiſi effectũ non ſolũ in loco principali ipſorũ ſtatuentiũ, verum etiam in oppidis & caſtris ſubiectis loco principali ſtatuẽtiũ ſi nõ habẽt aliud ſuũ ſpecificu & peculiare alterius diſpoſitionis & obſeruationis ſtatutũ ar. l. q ex uico.j.ad muni.& .c. de his 12 diſt. & c.cũ olim cũ glo.in ver. ãglicanis ex̃ de cõſue. per Bar.in.l.1.q.36.C.quę ſit lon.conſue. Roma.conſ.141 col.2.Paul.Caſtren.lib.2. conſ.39 col.1.Alex.lib.4.conſ.114. col. fi. Rolan.de lucro dot.q.85 per tot.

78 Declaro † octauo procedere ſiue ſponſalia ſint celebrata & dos conſtituta ante ſiue poſt conditum ſtatutum, quia attenditur tẽpus mortis ſponſę poſt ſtatutum euenientis Bar.in .l.omnes populi.2. q. quintę quęſtionis prin. ver. ecce alia ſupra de iuſt. & iu. Paul.Caſtr.conſ.193.col.fi.lib.1. Cyn. in .l.vni.§.fin.C.de rei uxo.act. & pro communi ſententia Ruyn.lib.3.conſ.49.col.fin. & Rolan.ubi ſupra.q.93.nu.7.

79 Declaro † nono procedere in ſponſis q ſponſalia per verba de pręſenti, & annuli immiſsionẽ celebrarũt, ſecus ĩ his q per uerba de futuro dũtaxat contraxeruntar.l.ſi qs officium ſupra de ritu nup.l. quod ſeruius de cõd.cau.da.&.l.ſancimus.C.de nup. Et ita tenet Bal.in.l.deo nobis col.2.C.de epi. & cler.Paul.Caſtr.ĩ.l.1.C. vnde uir& uxor Bal. & Paul. in. l. ſolent ſupra de his qui not.inſa.in.l.non ſine .C. de bon. quę lib. in.l.ſi ante.j. eo. Paris.d.cõſ.62.col.1.Soc. lib.4.cõſ.27.col.1.Abb.Fely.& doc.in rub. extra de ſponſa.

80 Declaro † decimo & ultimo ſtatutum hoc procedere ſiue ſponſa ſit maior 25 annis ſiue minor dummodo maior duodecim quia uiripotens facta quocunq; tempore ſine liberis deceſſerit erit ſtatuto ſubiecta ita tenet Guil. de cun.in.l. ingenuum ſupra de ſta.ho.quem refert Bar.ĩ.l.2.q.22 C.quę ſit lon.conſue.Alex.lib.6.conſ. 119 col.2.Bal.& Paul.Caſtr.in.l.1.C.ſi aduerſ. dot.Roma.conſ.314. Corn. lib. 3. conſ.6. col.pen.Boer.q.22.nu.37.& Rol.ubi ſupra q.44.per tot.

81 Limito † etiam hanc concluſionem ut ſupra firmatam, ampliatam, & declaratam non procedere primo quando ageretur de ſponſo & ſponſa ſimul vno eodemq; tempore defunctis quia tũc heredes mariti nil cõſequi poſſent uirtute dicti ſtatuti ex quo dici non poteſt ſponſam predeceſsiſſe prout pręciſe ſtatuti diſpoſitio exigit ar.l.cp de pariter mortuis infra de rebus dub. & ita tenet Paul.Caſtren.in.l.qui duos ,§.ſi maritus infra de rebus dub.& in.l.ſi inter col.2. eo.ti.Signo.cõſ.9.Prępo.in.c.fin. col.4.de don.int.ui.& uxo.Io.lup.in rub.extra eod. §.74.& hic Monter. nu.60 par. 1.

82 Limito † ſecundo non procedere in filia principis ita ſtatuentis ex quo hoc ſtatutũ redundaret in pręiudicium ipſius principis ſtatuentis ar.l.fin.C.de dot. promiſſ. l. qui liberos ſupra de ritu nup.qui ueluti perſona loquens cenſeri debet ex cepra.l.1.ſupra de ſenato.l.pen.ſupra de arbi.l.inquiſitio.C.de ſolu.l.qui inſulam.§. fin. ſupra loca.Bal.in.l.digna uox.C.de legi.Alex.in.l. 1.in prin.ſupra quod quiſque iur. Ruin.li. 5.conſ.83.col. fin. Rolan. ubi ſupra q. 84. per totam.

83 Limito tertio † non procedere quoad bona feudalia ar.c.ſi in generali, ſi de feu.ſuc. cõtro.int.domi.& agna.in vſi.feu. ita tenet Bal.ĩ.c.1.tit. an mari.ſucce.uxo.in uſi.feu. & in conſ.346.lib.2.& in auth. res quę ubi etiam Ias. C. communia de lega. Arct. in l.2.in prin.& in .l.ſi ante vbi etiam Rip. infra eo.Alex.lib.4.conſ.2.col.1. Ias. in d. l.cunctos populos in utraq; lectu.Dec. in l.1.nu.13.C.vnde uir & uxor.Soc.iun. lib. 1.conſ.72 nu.50.

84 Limito quarto † non procedere quando ſponſa ſponſi culpa prędecederet arg. l. ſi ab hoſtibus.§.ſi uir & ibi Bar. infra eo. per Iaco.Boulen.in rep.l. capitalium.§. famoſos nu.170 infra de pœn.Mars. cõſ 93 col. 2.Boer.q.25.in prin.Dec.conſ.525 col. 1. Rolan.ubi ſupra q.95 nu. 3.ueluti ſi cã illi cite occidiſſet uel egrotantem ſinę medico neglexiſſet ar.no.in.l.ſi ſeruum de uer. ob. in prin.& in.l.quod ſi nolit .§. mancipium cum glo.de edil. edi. per Rolan. ubi ſupra q.64 per tot.Bal.Dec.& doc.in.l.1.C. vnde uir & uxor.

85 Limito † quinto non procedere quoad bona ſubiecta fideicommiſſo muliere alia etiam bona pro dote habente arg.auth.res quę cum ibi not.C.communia de lega.ita tenet Bal.cõſ.469.lib.4.Paul.Caſtren.lib. 2.conſ.77 in 8 dub.Alex.lib.7.conſ. 176. col.pen.Cum.in..l.mulier.§.cum proponeretur ad fin. infra ad treb. Ias. lib. 2. conſ. 231 col.3.in fin.Soc.conſ.23.col. 1.lib. 3. Craue. conſ. 19. col. fin. Cur. Iun. conſ. 154 in fin.

86 Limito ſexto † non procedere quando huiuſmodi ſtatutum uigeret in loco domicilij uel originis ſpõſę duntaxat & non in loco originis uel domicilij ſpõſi, quia iſto caſu ſponſus tanquam forenſis non gauderet beneficio ſtatuti uigentis in loco ſponſę niſi etiam ſimile ſtatutum uigeat ĩ loco ipſius ſpõſi Paris. lib. 3. conſ.34 col.3.Paul. Caſtr.lib.2.conſ.263 col.3.Brun. de ſtat. maſcu.

ma scu.arti.6. col.5.in prin.Rol.ubi supra q.36.per tot.Plot cons.17.nu.14.& seq.statuta .n.nō trahuntur ad eos qui alienę iurisdictionis sunt quātūcunq;generalia sint l.fi.supra de iurisd.om.iud.Ans.de bu.in.c. ecclesia sanctę marię de consti. Bal.in.l.fi. §.in computatione in fi.C.de in.dcli.Ruy. cons.18 col.fin.lib.5.Mars.cons.92.nu. 9.

87 Limito septimo † non procedere qn statutū loqueretur de muliere in matrimonio copulata p̄decedente q̄a non haberet locū nec verificaretur in sola per uerba de presenti desponsata Bal. Paul. & Corn. in .l. nō sinc.C. de bonis quę lib. Aret.in.l.si an te col.pen.j.eo.Bal. in.c. capellanus extra de ferijs.Alex.lib.7.cons.129. col.1.Paris. cōs.62 col.5.li.4.Bal.lib.3.cōs.199.i secūdo dubio & cons.228.Soc.li.3.cons.8. col. 1.& facit tex.in.l.in copulandis.C. de nup. ubi sola uolūtas puellę in copulādis nuptijs spectatur non curatoris authoritas ex quo cōiunctio ad ipsā uō ad curatorem bonorū pertinet,& sic ibi ver.copulare coniunctio nem corporum animorumque designat.

88 Limito † octauo non procedere quando spōsus paciscendo cu n sponsa renūciasset beneficio prędicti statuti ad eius fauorem introducti in recompēsatione onerū matrimonij ar.l.pacisci supra de pact.l. pen. C. de pact.l.si iudex.de mino.&.§. si diligēti vbi glo.& doc.ex de fo. compe. per Alber. in.2.par.stat.q.57.Barba. cons. 59. lib. 2. Brun.de consti.& statu.par.3. ver. lucrum. vers.54.Rolan.ubi supra q.102.per tot.

89 Limito nonō † non procedere in sponsis putatiuis,& dote similiter putatiua p glo. not.i.l.vni. §.exactio i glo.magna.C.de rei uxo.act. quam sequitur Alex.in l. si cū dotę §.fin.j.eo Bal.in.l.2.C.de cond.ob causam Bal.nouell.de dote.par.xj.ver.sexta differē tia.n.29.& ita ēt tenuerūt Bal.fely. & Barb. in.c.iurauit extra de proba. Paul. & Alex. i.d.l.si cū dotē.§.fin.j.eo.ad hoc.n. ut locus fiat statuto requiritur ut verus sit casus cōp̄hensus in statuto Bal.in.l.1.opp.4. C. de Cōd.ob cau.Ias.lib.1.cons.50.i fi. Cāpeg. de dote in vlti.par.q.9.Paris.lib.4.cōs.62. nu.27.Sen.ped.dec.21.n.xj.

90 Limito decimo † non procedere in prę iudicium filiorum primi matrimonij quibus non cēsetur a statuto p̄iudicatū nisi ex verbis statuti appareat statuētes eis preiudicare voluisse Saly.in.l.hac edictali. q.6. in fin.C.de secū.nup.Alex.ad Bar.i.l.1. C. de secū.nup.Dec.i.auth.preterea in.4.not. C.vnde uir & vxor Bal.lib.5.cōs.495. col. 2.Roma.cōs.44.col.2.Paul.Castr.li.2.cōs. 192 col.2.Soc.li.3.cōs.52.col.2.Dec.cōs. 19.col.2.& cons.283.col.2.Boer. q. 113. col.pen.Ruyn.lib.3.cōs.59.col.pen.&pro cōmuni sententia Paris.lib.3.cōs.91.col.4. qn̄ scilicet maritus plusq̄; unus ex filijs pri mi matrimonij cōsequeretur Paul.de Cast. in.d.auth. p̄terea. q. 4.Soc.lib.3. cons.52. col.1. & lib.4.cons.35 col.2. & pro uera & cōi sentētia Soc. Iun.lib.2.cōs.70.col.1.

SVMMA RERVM CAPITA

1 Dos so.ma.ante recuperationem an proprie dicatur. De communi nu.27. De ueritate 47.

Contractus statuta sententię & rescripta ad beneficia d̄ bent proprie intelligi

Intell l.1.§. constante ver. caeterum. infra pro dot. & nu seq.

Verba per prius non per posterius & in potiori significatū capi debent nu. 23.

2 Priuatio supponit habitum, qualitas subiectum cessatio essentiam.

3 Lex intelligitur secundū naturam tituli sub quo sita est. nu 32. (denotat

4 Dic.quia pro quasi,ponitur & improprietatem

5 Legis uerba ad ius sūt referēda.& nu. 10 & 63

6 Lex habens plures intell.non potest ad decisionē causarum allegari.

7 Intell l.3.supra de iu dot & nu seqq.

Negatiua prępositia verbo potest abnegat potentiam,& necessitatem inducit

8 Intell.qui est de indubitabili non est tenendus

Ens priuatiuū nil ponit in esse,nec ex dispositionibus priuatiuis resultat habitus

A priuatione ad habitū nō dat regressus (eutor

11 Tutor remotus p̄ter reliquias dei potest ad huc

De curio finito officio non torquetur in memoriam pristinæ dignitatis

12 Intell l post diuort.ū supra de iu.dot.& nu seqq.

Ver. reintegrari priuationem precedentem & restitutionem sequentem significat

Dos data primo uiro non censetur repetita secundo quando ex primo filij ad sunt

13 Extincta non reuiuiscunt

14 Tacita reintegratio dicitur impropria

15 Dubiū de uno cętera supponit habilia & nu.77

16 Intell l in potestate supra de sponsa. & nu.seqq.

Gerundium in ablatiuo qualificat & modificat.

17 Cum naturaliter sentitur frustra legis aut ratio nis authoritas expectatur

Filius sine patre induci non potest, sed creatus deficiente patre durat

20 Intell.l.si pater mulieris in fin.de iu. dot. & nu. seqq.& nu.66 & seqq.

21 Quæstio qd nominis lōge differt a q̄stione qd rei

22 Primordialis natura dotis attenditur,non accidentalia quæ sequuntur

24 Maritus deficiente matrimonio non dicitur amplius eius onera sustinere

Vbi uerba diffinitionis non conueniunt ibi nec diffinitio & nu 88.

25 Dict propter,causam remotam significat

26 Diffinitio dotis de qua p Bar. est posita ut in fieri Opin glo in disputando non est curanda,in decidendo ab ea non est recedendum.

1 *Arg.*

dispositio de dote loquens esset inutilis

94 *Dos recuperata latissime & improprie loquendo adhuc dos dicitur*

95 *Dos recuperata dos dicitur quando constat de mente proferentis*

Verba menti proferentis aptari debent nõ e cõtra

96 *Dos recuperata dicitur dos quoad declarationẽ ipsius fauore mulieris pro sequenti matrimonio*

QVAESTIO QVINTA

DEueniẽdo ad tertiũ tẽpus scilicet soluti matrimonij, Duplex Quęstio est, prima an so.ma.ante recuperationem dicatur ꝓprie dos? (quæ utilis est pro intelligentia earum dispositionum quæ de iure proprie intelligi debent vt sunt contractus .l. quicquid astringendę. & .l. si ita stipulatus .§. chrisogonus de verb. ob. statura .l. 1.§. si is qui nauem de exercito.l. 3.§. hęc verba cum vtrobiq; not.de neg. ge. rescripta ad beneficia .c. si gratiose &.c.seq.cum glos.de rescrip.in vi. & sententię.l.1.C. si plu.vna sent.&.l. diui de libe. cau. & .l. si iudex vbi doc .s̄. de his qui sunt sui vel alie.iu.cum simi.)

Inqua quidem quęstione duę sunt & cõtrarię scriben.sententię, negatiuam enim tenuerunt glos.in.l.diuortio.§.ob donationes ver. ꝓcepti sunt.j.eo.& in.§. si vero ver. dare auct. de restitu. Nicol. de matarell. & Dec.i.l. t.C.vnde uir & vxor Dec.cõs.325. nu.5.& hic Ruin. n.14.Alcia.25 & Rip.7t.

1 Probatur horum sentẽtia primo † in.l.t. §. constante ver. cęterum.j.pro dote ubi dicitur ꝙ constante matrimonio locũ habet vsucapio prodote inter eos inter quos est matrimonium contractum cęterum si matrimoniũ cesset etiam vsucapio cessat quia nulla dos sit. Et cum de cessato tantum matrimonio ibi dicatur nec de recuperatione dotis in tex. fiat verbum, sequitur necessario de dote so.ma. ante recuperationẽ intelligi debere, ut verba per prius non per posterius capiantur iux. not.in .l. gallus.§. quidam recte de lib. & po.& in .l. qui liberis.§.hęc verba.j.de vulg.per Dec.cõs.679 nu.2. uel ut ubi deficiunt uerba legis ibi deficiat dispositio ar.l. si seruum .§. non dixit pretor infra de acq.hę.&.l.4.§.toties.& ibi Paul.Castren.infra de damn. inse. & .c. ex parte extra de concess.preben. Stringo ad hue ponderando tex.ibi de triplici tempore loqui, primo ante contractum matrimoniũ ut i vers.& est q̄stio vulgata. Secũdo cõstante matrimonio ut in ver. cõstante autem matrimonio. Tertio solu.matrimonio vt in vers.cęterũ, quo fit vt negari nõ possit q̄n illa verba (cęterũ si matrimoniũ cesset) intelligantur de matrimonio persolutionẽ cessante, cum de primo secundoq; tempore superius satis superq; dictum fuerit.

2 Et † quamuis Soc.iun.nu.57 par.t.& Io. Anni.58.respondere uideantur ibi matrimoniũ nullo modo fuisse cõtractum, ex sẽtentia Ang.ibi ita illũ tex. intelligẽris, Replicari tamẽ potest ꝙ cũ priuatio supponat habitũ, qualitas subiectu, & cessatio essentiã l.decẽ de ver.ob.l.manumissiones de iust. & iu.l.nõ potest uideri desinere de reg.iu.l. remittit de iureiur. l. pen.s̄ si cer.per.l.4.§. fi.de act.ẽp.l.fi.de colla bon.&. c. ad dissoluendũ ubi Abb.de despõs.impub.& .c. de ĩfidelib⁹ de cõsãg. & affin.si ibi matrimoniũ cessauit & de matrimonio cessato & sic qualificato agitur, necessario seq̄tur ꝙ ãtea matrimoniũ aliquãdo fuerit de cuius cessatione, priuatione, & qualitate agaẽ ibi.arg.d.l. nõ potest videri de reg.iur.& ita hic Ruyn. nu. 12. ꝓ quo facit illud Poetę Et si quid cessare potes requiesce sub umbra.

3 Cęterum huic primo motiuo † potest disputando pluribus modis respõderi, primo illum tex.intelligi ꝙ ibi nulla dos est cum matrimoniũ cessat q̄ scilicet a marito usucapi possit q̄a so.ma.mulieri restitui debet.l. 2.ĩ priu.j.eo.uel eius patri.l.dos a patre.C. eo.ti.& suadetur hęc responsio ex eo q̄a lex illa situata est sub titulo de usuca.pro dote ideo consequens est ut de dote usucapienda uel non usucapienda loquatur iux. doctri. Bar.in.l.imperator de in diem adie.in.l. 1. C.de resti.in inte.& in.l.fin.sup̄ de cõd. inde.per glo.fin.in.§.pen.insti. de vulg.

4 Secundo † potest responderi ꝙ ibi illa dict.quia, ponitur pro quasi, prout suadet verbum sit, in subiunctiuo positum, ut sensus sit ꝙ si matrimonium cesset etiam usucapio pro dote cesset quasi nulla dos sit, & sic improprie nulla dos sit ad not.in.l.in facto j.de cõd.& de.in.l.si ãte & in.l.diuortio.§.si fundus ubi Bar.j.eo ꝓ Dec.cõs. 539 nu. xi.

5 Tertio † potest responderi ꝙ cũ verba legis ad ius sint referenda.l.eũ quẽ temere.§. 1.s̄ de iud. & tex. ibi loquatur aduersatiue ad pręcedentia in q̄bus matrimoniũ constabat de iure & de facto, ut p̄cedentibus aduersetur necessario sequitur ꝙ ibi matrimoniũ de iure & de facto cesset iux. doctri.Bar. in l. hoc amplius.§.de his autẽ .j.de dãn.inse. & sic ꝙ tex.ille intelligatur, ut cessante matrimonio nulla dos sit q̄a matrimonium de iure & de facto nullũ erat veluti cõtra iterdictũ legis seu aliter lege resistẽte nulliter contractum ut in .l. incestæ supra de ritu nup.& in.§.pen.insti.de nup.

6 Quatto † & vltimo etiam responderi potest quod ille tex. habet plures intellectus quia cum aliqui intelligunt quando matrimonium cessat quia nunquam fuit contractum, ut Io. Anni. nu. 57. aliqui intelligunt quod cesset quia fuit inutiliter contractum, ut Soc. iu. par. t. nu. 57. aliqui intelligunt quod cesset quia fuit solutum ut supra, idcirco ad decisionem huius articuli allegari non potest ex theori. Bar. in .l. in ambiguo. ꝫ. de rebus dub. & in prima sua q. inci. lucanę ciuitatis i tertia par. & Alex. in. l. gallus inptin. nu. 5. de lib. & posth. Ias. in. l. admonendi nu. 48. de iureiur. & in. l. 1. nu. 20. de trans.

7 Probatur Secondo † in .l. iij supra de iu. dot. ubi expresse dicitur dotem sine matrimonio esse non posse, & negatiua preposita ver. potest, potentiam abnegat, & necessitatem inducit, glo. & doc in .c. 1. de reg. iur. in vi. Bar. & doc. in. d. l. gallus. inptin. Bal. in. l. fin. C. de fideicom. Bello. cõl. 8. nu. x. Pont. hic nu. 5. quo fit ut so. ma. dos proprie dici nõ possit cum nec esse possit, iux. illud Si re priueris nec nomen habere mereris glo. in .c. corepiscopi 68 dist. & in. c. admonere. 33. q. 2. Boe. q. 306 nu xt. doc. in. l. a nullo. C. de ferijs.

Et quamuis dicant aliqui illum tex. referri ad nomen matrimonij quod scilicet dos esse non possit ubi non habetur mẽtio matrimonij, ut patet ex ver. ult. ibi ubicunque ergo matrimonij nomen non est &c. quia una pars legis per aliam declaratur l. utrum de peti. hę. l. non est nouũ &. l. seq. supra de legi. immo illa verba, vbicunq; ergo, veniunt conclusiue ad pręcedentia & conclusio expręmissis sequi debet ut not.

8 In. l. 1. supra si cer. pet. Nihilominus † replicari potest quod secundum istum intell. ille tex. esset de ĩdubitabili, ut patet ex diffinitione dotis de qua. ꝫ. per Bar. nu. 2 t. & doc. communiter, arguendo a diffinitione iux. not. in. l. t. §. dolum supra de dolo. in. l. t. de testam. per Euer. ĩ cent. in loco diffini. ideo non est tenendus ut no. l. quod labeo. C. de carb. edi. in. l. domitius infra de testa. Pręterea dici quoq; potest quod etiam ubi solutum est matrimonium dicitur non esse nomen matrimonij, quia ens priuatiuum secundum philos. nil ponit in esse, cum ex dispositionibus priuatiuis non resultet habitus. l. ex facto infra de hęr. insti. Bal. in. l. 2. C. de cond. inser. nec a priuatione ad habitum detur regressus l. qui res .§. aream infra de solu. l. furti. In prin. de his qui not. infa.

9 Cęterum huic motiuo † responderi potest primo illum tex. Intelligi ubi matrimoniũ non intercessit de pterito nec de pręsẽti nec Intercessurum est de futuro, & sic ubi nulla fuit habita ratio matrimonij q̃a tunc nec dos esse potest. l. fin. §. sicut C. de dona. ante nup. & hoc colligitur ex generalitate uerborum illius tex. a d no. in. l. 1 § generaliter. ꝫ. de leg. pręstan. in .l. de pręcio supra de publicia. & ex negatiua pręposita ver. potest, omnimodam potentiam abnegante ut supra dixi.

16 Secundo † responderi potest in eo tex. nõ agi de nomine aut essentia dotis simpliciter & absolute, sed correspectiue & relatiue matrimoniũ, quęrebatur enim ibi ad q̃ matrimonia dos esset referẽda, & tex. determinat nõ referri ad ea q̃ cõsistere nõ possũt scilicet de iure licet sint de facto cõtracta, quia verba legis ad ius non ad factum referri debent d. l. cum quem temere. §. 1. glo. in. l. sed nisi supra de iu. dot. in .l. curatores. §. fi. ꝫ de admi. te. ad cini. perri. Paul. Castren. lib. 2. cons. 270. nu. 2. & a secundũ quid ad simpliciter tale non ualet argumẽtum ut uo. in. l. hoc legatum de leg. 3. per Gammar. lib. 3. dialc. lega. in loco a uitio secundum quid ad simpliciter in prin.

11 Tertio † etiam responderi potest illum tex. loqui quoad ipsum matrimonium seu quoad personam mulieris quę so. ma. potest dici habere dotem qua cum rursus nubere possit. l. 2. in prin. ꝫ co. auth. sed quamuis .C. de rei uxo. ac. l. si socius ver. quod si salua supra pro Soc. prout etiam in simili dicebat Alber. in. l. tutela .§. si dno de legi. tut. de tutore remoto in quo dicuntur durare reliquię ratione personę quę tutelã reassumere potest, Et de decurione finito officio nõ torquendo in memoriam pristinę dignitatis habetur in. l. fin. ꝫ. de decu. p Grãm. uot. t. nu. t4.

12 Probatur † tertio in l post diuortiũ supra de iu. dot. ubi si uxor diuertit a uiro, & postea redijt dicitur dos reintegrari, & sic tempore quo matrimonium fuit diuortio solutum dos esse desijt quia uer. reintegrari, priuationem pręcedẽtem & restitutionẽ sequentem supponit ut in. l. si maritus In fi. supra de fun. dot. in. l. 4. infra de adim. lega. & in. l. stipulatio de iu. do. & in. c. reintegrãda 3. q. 1. & in. l. si mulier cum glo. infra eo. (& limita obiter illum tex. quatenus allegatur ad hoc quod dos a muliere data primo uiro censetur in dubio repetita secundo uiro pro secundo matrimonio, put etiã habetur in. l. dotem eo. ti. in. l. pen. §. uxor. ubi Bar. infra eo. non procedere quãdo ex priore matrimonio superessent filij, quia tunc non censetur repetita nisi fuerit euidẽter expressa Alex. lib. 5. cons. 144. col. 2. Boer. q. 137 col. fin. Curt. Sen. cons. 78 domina Franceschina nu. 8.)

Sed

13 Sed † huic motiuo respondeti potest primo retorquendo nam si dos reintegratur uxore reuersa ergo antea dos durante diuortio aliquo modo erat & durabat in sui essentia licet sine iuris effectu, alias non diceretur reintegrari, quia quod non est reintegrari non potest .l. pomponius .§. quęsitū de acq. poss. Io. ann. in .l. naturaliter nu. 17. de usuca. cum extincta naturaliter non reuiuiscant .l. cum ex causa & .l. fin. C. de remiss. pigno .l. si vnus .§. pactus sup de pact. Craue. cons. 202. nu. 2. & propterea non entium nullæ sint qualitates, nullę sint partes .l. pen. supra si cer. pet .l. 4 §. fi. supra de act. emp. & .l. fin. infra de colla. bon.

14 Secundo † responderi potest quod. tex. ibi dicit dotem reintegrari tacite .i. improprie secundum Bal. in .l. fin. C. de institut. & Dec. in .l. sicut C. de testa. mi. & in consequentiam matrimonij .l. illud ubi Bal. & Imol. de acq. hę. & intellectu magis quam elocutione Bal. & Dec. ubi supra & sic minus operari quā expresse & ꝓprie iux. no. ꝑ Bar. in .l. si rem aliquam de acq. poss. Bal. in l. cum filia de iur. & fac. igno. Craue. cons. 34. nu. 3. & cons. 123. nu. 12. & cons. 206. nu. 8. cum sim.

15 Tertio † etiam responderi potest illum tex. non loqui de nomine dotis prout est q. nostra, sed de reintegratione dotis quo ad iuris effectum qui est ut oneribus seruiat matrimonij .l. pro oneribus .C. de iu. dot. l. dotis fructus supra eo .l. 1 infra eo. Bar. & doc. infra in diffinitione dotis, Et dubitando de uno uidelicet de reintegratione, cętera uidelicet dotem supponit habilia .l. q testamento infra de testa. l. sciendum infra manu. testa. c. 1. de ęta. & quali. lib. 6. Dec. in. c. quę in ecclesiarum nu. 2. de consti. Vercell. in .l. vinum nu. 3. si cer. pet.

16 Pobatur † quarto in .l. in potestate supra de sponsa. ibi nubendo efficiet dotem esse, inducendo quod ibi pater non potest sine consensu filię emancipatę eius sponsalia disoluere & dotem repetere quia ipsa nubēdo efficiet dotē esse, & sic ibi ita demum dos est si mulier nubat, ergo so. matri. dos non est ex quo mulier nupta non est, gerundium enim in ablatiuo positum qualificat & modificat .l. uim facit de ui & ui ar. Bar. in .l. si tu ex parte in fin. de acq. hę. Bal. cōs. 412 lib. 1. Butig. in .l. 4. §. cato nu. 4. de ver. ob. Dec. & doc. in. rub. C. de eden. quo fit ut ita demum dos sit si mulier nupta sit & & ubi dos non est, dos dici non potest arg. no. in §. est & aliud insti. de dona. in. c. ult. 42. dist. per glo. in. §. in reliqua ver. fulgere in proem. digestorum.

17 Verum † huic motiuo potest responderi tripliciter primo procedere ab initio quoad inducendam dotem sed posteaquam semel inducta est durare etiam soluto matrimonio, sicut dicimus in filio ad quem producēdum requiritur pater, quo creato, etiam si postea pater moriatur & sic esse desinat ad huc filij persona in rerum natura remanet iuxta tradita per Bar. in tract. de alueo col. 1. & hic Nicol. nu. 9. & Io. Bolog. 149. & etiam experientia rerum magistra docet .c. quam sit de elect. lib. 6. & in auct. de app. in prin. quod cum ita naturaliter sētiatur frustra legis authoritas aut alia ratio expectatur Bal. in .l. testamentū C. de testa. in .l. exequutionem. C. exeq. rei iud. in .l. testium .C. de testi. in .l. actor. C. de ꝓba. Ias. in .l. 2. §. si liber nu. 6. supra de coud. causa da. & in .l. cum filiosa. nu. 56. de leg. 1 Barb. cons. 7. col. 3. lib. 2. Curt. Iun. cōs. 58 nu. 6. & cons. 138 nu. 22.

18 Secundo † potest responderi ꝙ ille tex. non probat hanc sententiam in sensu directo nec in contrario, non probat in sensu directo quia solum determinat de tempore constantis matrimonij, dicens nubendo efficiet dotem esse, non probat in sensu contrario quia licet si non nupserit non sit dos, non tamen est casus noster ex quo loquimur quando mulier nupsit, & solutum fuit matrimoniū & sic ille tex. est extra terminos questionis nostrę ideoque ad eā allegari non debet ad not. in insti. de lega. in prin. cum sim.

19 Tertio etiam responderi potest † retorquēdo quia si filia ibi nubendo efficiet dotem esse, ergo statim atque nubit & matrimonium contrahit, dos est, & licet postea matrimonium soluatur non tamen definit esse dos, quia argumentum a causa cessante non procedit quando effectus est iam ꝑfectus & consumatus .l. fin. in prin. infra vn de libe. l. inter stipulantem .§. sacrā de uer. ob. & ibi Ias. in 4. not. l. qui res .§. aream de soln. Bar. in .l. 2. §. fin. de dona. Bal. & doc. in l. generaliter C. de epi. & cler. cum concor. congestis per Tiraq. de causa cess. limi. 12.

20 Probatur † quinto in .l. si pater mulier is in fin. supra de iu. dot. ubi nulla dos est quę oneribus matrimonij non seruit & ideo nō ualet promissio dotis soluendę post mortē mulieris & sic soluto matrimonio quia oneribus matrimonij quod non est seruire nō potest, atqui so. ma. dos est eiusmodi, ergo non dicitur propriè dos.

21 Huic etiam motiuo † respōdetur primo illum tex. loqui de essentia dotis quoad iuris effectum ar. l. 1. §. hęc uerba supra quod quisque iur. glo. in .l. sed nisi sup de iu. dot. non quoad nomen de quo nos loquimur. Et questio quid nominis lōge differt a quæstione quid rei, quia inter se sunt diuersę &

prima

ptima ad significationem nominis secunda ad essentiam refertur ut no.in.l.1.in prin. supra de iust. & iu.in.l.t.si cer.pet.iunctis not.in.l.1.§.dolum de dolo.in.l.t.de testã. & de duxi late in tract.de pri.paup.q.t.ideo que de una ad aliam non est insetendum l.papin.exuli de mino.l.fin.de calum.l. naturaliter.§.nihil commune de acq. poss.

22 Secundo† respondetur argum.procedere a principio tempore quo dos matrimonij occasione constituitur quia ea intentione partium a iure communi regulata censetur constitui, ut oneribus matrimonij seruiat l.dotis fructus supra de iu.dot.l.pro oneribus.C.eo.sed si ex post facto cessat & soluatur matrimonium non per hoc dos esse desinit ut in.l.si pater.§.t.sup de pac. dota.& in.l.iulianus supra de iu.dot. quia primordialis eius natura attenditur non accidentalia quę sequuntur.l.1.C.de inponen. lucra. describ. lib. x.&l. qui habent de tutel. cum simil.

23 Tertio etiam respondetur† illum tex. procedere quando dos neq; habitu neq; actu potest matrimonij oneribus deseruire, verba illius tex. generaliter & in potiori significatione sumendo ad no. in.l. 1.§. qui in perpetuum supra si aget vectig.vel emphi. pet.& in.§.sed ius quidem ci.vers.sed quoties Insti.de iu. nat.nos loquimur quando dos actu non seruit quia solutum est matrimonium, sed habitu seruire potest veluti pro secundo matrimonio ut in auth. sed quamuis.C. de rei uxo. ac. ita Bolog. hic nu.86.

24 Probatur sexto & vltimo† ex diffinitione dotis tradita per Bar. infra nu. 21. dum in ea Bat.inquit quod dos est ius quoddam in se continés id quod a muliere uel eius parte marito vel eius parti traditur uel pro tradito habetur ,ppter onera matrimonij substinenda,maritus enim solu.matri.amplius non substinet onera matrimonij, ex quo deficiente matrimonio eius quoq; onera deficiunt,sicut deficiente substantia eius deficiunt qualitates.l.pen. supra si cer. pet.l. 4.§.fin.de act.emp.l.fin.de colla.bon. Bar. in tract.de testi.vet. qualitas in prin.Alex. i.l.pöponius.§.sed &legatario nu.4.de acq. poss.Ias.in.l.t.nu.44.de leg.t.& in.l. si ita quis promiserit nu.5.de ver.ob. Zab. conf. 29.nu.12.Dec.consl.222.nu.4.ideoq; cum verba diffinitionis non conueniãt doti so. ma.neq; minus conuenire debet diffinitü ad no.in.l.t.§.dolum de dolo in.l.t.de testam.in.l.1.in prin.de acq.poss.in.l.imperium de iurisd.om.iud.in.l. si is qui pro emptore ubi Bat. nu.21. de vsuca. & per Euer. in cent.in loco a diffin.& Gammar. lib. 1. diale.lega.in loco a diffin.

25 Sed † & huic quoq; responderi potest, primo quod dict. propter, in ea diffinitione posita causam remotam significat secundum Bar.in .l.non dubium.C.de legi. in.l. t.§.emancipatus de coniungen. cum emanci.libe.Bal.in.l.3.C.de act.emp.doc.in.l.si propter.C. de compensa.qua quidem causa remota cessante non cessat effectus glo. in.l. si mulier per illum tex. infra rerum amo.in.l.t. vet.te filio.C.de pact.Bal.in.l. filiam supra de sena.Tiraq.de causa cess.li mi.20 in prin.

26 Secundo responderi potest † ibi per Bar. poni diffinitioné dotis ut in fieri, prout có stat ex vet.traditur,at ea quę sunt in fieri adhuc esse non dicuntur.c.ad conditorem.§. licet de ver.sig.in extrauag.Io.xxij.ergo in ea diffinitione fundamentum fieri non potest. Vt interim nec pretermittam authoritatem Bar.& doc. probabilem esse dumtaxat & non necessariã iux.no.in.l. t. supra si cer.pet.Quinimmo dicebat Roma.in.l.qui bona.§.si alieno col.t.de damn.infec. opinionem glosę in disputando parum curandam esse, sequitur Aquens. in.l. ut uim nu. 176 de iust.& iu.& Neuiz.consl.2.nu.13.& seq. Licet alias idolum aduocatorum esse dixerit Gui. pa. q. 134 infi. a qua in dubio non esse recedendum dixit Alex. lib. 1. consl. 122 ver.tertio.

27 Tertio etiam † responderi potest quod argum.a causa cessante non ualet quando causa est probabilis tanum & non necessaria Bal. in. l. t. col. 3. vet. item an cessatio.j.eo.Soc.consl.1.col.fi.lib.t.Tiraq. ubi supra limi.6.in prin. at onera matrimonij non sunt causa necessaria dotis quia potest esse matrimonium sine dote & maritus nihilominus matrimonij onera subire tenet l.quod si nulla supra de relig.& sump. fun. & ualet pactum inter coniuges vt mulier substineat onera matrimonij& maritus dotis fructus habeat ut inferius q. 15 cü doc. dicemus,& sic potest esse dos sine oneribus matrimonij ergo & c.

Contrariam & affirmatiuam sententiam tenuerüt doc. communiter Bar.hic in secüda oppo.& in cöſ.85 in quęstione Ioannis Alex.hic nu.24.Ias.lect.1. nu. 4. Soc. x.& rursus lib.1.consl.121 uisa col.antepen. & pro communi sententia Ruyn. hic nu.xi. Paris.68.Saluio.101.& Io. Tolet.lib. communium opin.ver.dos nu.161.

28 Quę ,pbatur primo † ex verbis huius rub. & rub.C.eo.i quibus so.ma. expressim dos appellatur,& nomen debet esse consequens rei .§.est & aliud Insti.de dona.& c.vlt. 42. dist.glo.in.§. in reliqua ver. fulgere in prooem.digestorum.

Et licet Dec.cöſ.325 nu.5.dicat hic do tem

tem large sumi,quod sequitur hic Rip.nu.
70.tamen aut uolumus quod lata sign,ifica
tio nõ sit improria iux. no.in.l.vni.C. quã.
non peten.par.in.l.3.§. de illo supra pro
Soc. & in.l.lege obuenire de ver. sig.& res
ponsio uerbalis est nec argumentum tollit,
maxime quia a stricta significatione ad la-
tam non data diuersitate rationis etiã inex
orbitantibus licita est extensio glo.in.l.fili-
um habeo supra ad maced.in cle.1. ver. eli
gatur de electio.aut volumus quod lata si-
gnificatio sit impropria, & secundum hoc
redargueremus compilatores de imperfe-
ctione & ineptitudine contra l.1.& 2.C.de
vet. iu.enu. q per verba impropria inscrip
serint rubricas a quibus cognoscitur nigrũ
& materia in nigro contenta glo.i l.vni.C.
ne lice.ter.prouo.Bar.in.l.fi. supra de cõd.
inde.quod esset absurdum quia contra no.
in.l.1.§.si is qui nauem de exercito.in.l. 3.
§.hęc verba de neg.ge.in.l.3.ĩ prin.de acq.
poss.& in .l.fin.C.de his qui uen.ęta.impe.
& in.l.ex ea.§.insulam de uer.ob. & conse-
quenter euitãdum.l.nam absurdum de bo.
liber.l. 1.§.vnde queritur de publican. &
l.obseruare. §.fin. supra de offi. procons. &
per Euer.in cent.ĩ loco ab absurdo. ĩ prin.

29 Ceterum † huic motiuo responderi po-
test primo cum Io.Anni. hic nu.69. quod
in prędictis locis ponitur dos dotisq; no-
men ratione facilioris intelligentię ar.l.in
sula in fin. infra de acq. re. do. ut melius
percipiatur id de quo loquuntur ar.l. si is q
ducenta.§.utrum de rebus dub.l.2.§.seruius
autem sulpitius de orig.iur.non ad proban
dum quod dos so.ma.proprie sit, quia solũ
nudum nomen non arguit effectum rei.l.2.
§. sed si sint infra ad tertul. &.l.fin.infra
ad munici.

30 Secundo † responderi potest ibi loqui in-
specto communi usu loquendi quo dotem
appellamus eã quę semel uere dos fuit ꝓp
ter nomen affectum, etiam si quo ad ali-
quem iuris effectum dos esse desieri tut in
tit. isto so.ma.per tot.qui quidem commu
nis usus loquendi differt a proprietate uo-
cabuli secundum Bar. in cons. 158 hæc est
copia.in fin.& significatio ab eo elicita di
citur abusiua.l.cum delanionis .§. asinam
de fun.instru.l.2.de vsufr.ea.re.quę usu cõ-
su. Soc. iun. in rub. infra de no. ope. nun.
nu.88.cum sim.

31 Tertio † etiam responderi potest ibi do-
tem appellari relatiue ad matrimonium
qualificatum.i.solutum& non simpliciter,
& illud quod relatiue est tale non est pro-
prie tale .l.item pretor.j.de suis & legi. & si
cut matrimonium qualificatum non est
proprie matrimonium adno.in.l.hoc le-
gatum de leg.3.Ias.pro regula i.l.1.col.3.ã

si ex noxa. causa aga. ita nec dos ei relata,
ne plus sit ĩ uno q; ĩ alio ar.no.i.l. asse toto
de hęr.insti.ĩ.l.si ita scripsero de cõd.& de.
Ias.in.l.marcellus nu.14.ad treb.Cur.iun.
cõs.92.nu.8.& Mãr.lib.1.cõs.121.nu.50.

32 Probatur † secundo in.l. 1. In fin. supra
de fun.dot.ubi prędium dotale transit per
vniuersitatem so. ma. ad hęredes mari-
ti cum iure suo, ut scilicet alienari non pos
sit, prout erat antea cõstante matrimonio
& sic ibi prędium dotale durat so. ma.eius
dem naturę cuius antea constante matrimo
nio erat,ergo sicut illud antea erat proprię
dotale,ita pariter so.ma.dici debet esse do
tale. Et si diceretur in eo tex.bene di-
ci prędium sed non dici dotale, Replicari
posset quod ex pręcedentibus uerbis eius-
dem tex.de prędio dotali loquẽtis satis col
ligitur illũ tex. etiã in fine de prędio dota
li loqui,tum quia una pars legis per aliam
declaratur .l. utrum supra de peti.hę.l.non
est nouum &.l.seq.supra de legi.tum etiam
quia est sub rubri.de fun.dot. ex quo datur
intelligi ipsum (ut rubricę conueniat) de
prędio seu fundo dotali intelligendum es
se,ad tradita per glo.in.§.pen.Insti. de vul.
Bar.in.l.imperator de in diem adie.in.l.fin.
sup̃ de cõd,inde & in.l.1.C.de resti.in inte.
in .l.actione in prima lect,C.de trans.

33 Huic tñ motiuo † respon.primo Io.Anni.
nu.69.negãdo cõsequentiã qa reperiuntur
etiã alia ꝑdia quę inalienabilia sũt & tamẽ
dotalia non sunt ut in auth.res quę.C.com
munia de lega.ideoq;nõ ualet cõsequentia
ꝑdiũ so.ma.alienari non potest ergo dotalę
est quia posset esse feudale emphiteuticari-
um fideicommissarium uel huiusmodi, &
non probat hoc esse quod abhoc quandoq;
contingit abesse.l.non hoc.C. vnde legi.l.
neq; natales. C. de proba.&.c.in pręsentia
extra eo. Sed quia huic responsioni obsta
re possent supra proxime dicta idcirco

34 Secundo † responderi potest illum tex.
loqui in fundo seu prędio dotali,non in do
te & differre fundum seu prędium dotale
ab ipsa dote tum quia fundus dotalis est res
singularis ut in .l. dotale prędium supra de
fun.dot.in.l.quęstio de ver.sig.dos autẽ est
ius vniuersale secundum Bar.& doc. cõmu
niter in hac rub. ꝓut de cõmuni testantur
hic Alcia.n.16.& Bolog.200.tum etiã quia
in fundo dotali dos cõsideratur ut qualitas
qa ponitur ĩ adiectiuo quod significat qua
tatem,dos autem in substantiuo significat
substãtiam Ias.in.l.1.in prin.nu.56.de acq.
poss.& sic ibi loquitur de dote in qualitate
hic in substantia,quamobrem de una ad ali
am nõ est inferendum Gammar.lib.1.dia-
le.lega.in loco adisfini.in fin. Neuiz.lib.1.
Syl.nup.ver.a qualitate,sub nu.168.

Tertio

35 Tertio † etiam responderi potest q ideo prędium dotale rransit ad hęredes mariti cum iure suo, quia maritus acquisiuerat dominium ipsius, & illud in sua hęreditate reliquerat. l. dotale. §. dotale supra de fun. dot. & quia so. ma. erat restituendum mulieri ideo quo ad alios inalienabile durat l. 2. in prin. infra eo.

36 Probatur † tertio in. l. etiam eo. ti. ubi dotale prędium etiã dirempto matrimonio esse intelligitur, & die. etiam, est implicatiua quę explicat casum magis dubitabilem & implicat minus dubitabilem Bar. in. l. 1. C. Etiam per procu. Dec. in. l. qui se patris nu. xj. C. vnde libe. & in cons. 466 nu. 17. & sic sensus est quod non solum constante matrimonio verum etiam eo soluto dotale prędium esse intelligitur. Et uer. intelligitur, in dispositione legis proprietatem denotat Bal. in. c. bonę extra de app. Dec. in. l. 1. nu. 19. C. vnde uir & vxor maxime positum cum uer. substantiuo esse, quod essentiã substantiamq; significat Bar. in. l. si maritus. §. legis de adulte. Bal. lib. 1. cons. 274 uer. pręterea col. 2. Monter. hic nu. 63. par. 1.

37 Sed respõderi potest † primo ibi speciale esse ut so. ma. prędium dotale dicatur ob prohibitionem legis iuliæ de fundo dotali non alienando fauore dotis & ne mulier remaneat indotata, utq; facilius iterum nubere possit arg. l. si socius sup pro Soc. & auth. sed quamuis. C. de rei uxo. act. ideoq; in contrarium esse ius commune l. ius singulare & . l. quod vero supra de legi. l. 1. ad muni. per Euer. in cent. in loco a speciali in prin.

38 Secundo † respõderi potest quod ibi durat nomen prędij dotalis so. ma. ꝓpter reliquias pręcedentis matrimonij consistentes maxime in restitutione dotis seu prędij dotalis mulieri aut hęredibus suis l. 2. in prin. infra. eo. consistentes etiam in prohibitione alienationis & obligationis. l. 1. in fin. & . l. 4. & . l. dotale illo eo. ti. & ideo ni mirũ si cessante matrimonio non cessat dotalis prędij nomen arg. l. 2. & seq. j. re. amo. l. ex duobus de vulg. & . l. & pupill. l. unius. §. infra de quęstio. & . l. seruos non solum & ibi glo. C. eo. tit.

39 Tertio † etiam responderi potest retorquẽdo, quia si alias appellatio prędij dotalis ex ui suę proprię significationis traheretur ad tempus soluti matrimonij frustra ac superfluo illius legis emanasset dispositio, quia expręssio eorum quæ tacite insunt nihil operatur. l. 3. de leg. 1. l. iam dubitari & . l. cornelius de hęr. insti. & . l. aliquando & ibi Bar. de cond. & de. unde cum tex. ibi expręssim determinet so. ma. etiam dotale prędium dici, apparet id nõ ex ui verborũ sed ex iuris dispositione procedere, quę potuit aliunde quam a propria significatione moueri, ideo necessario non probat hanc sententiam arg. not. in. l. non hoc. C. vnde legi. in l. neq; natales. C. de proba.

40 Probatur † quarto in. l. si pater ignorans. j. eo. ubi si pater ignorans diuertisse filiam genero dotem promissam soluerit, repetere potest per act. de dote, & non per condictionem indebiti, ex quo sequitur ibi so. ma. dotem esse & pro ea recuperanda actionem de dote competere quę nisi dos data sit competere non potest ut in. l. uni. C. de rei uxo. ac. & ĩ. §. fuerat Inst. de actio. ex quo qualitas sine subiecto esse nõ potest. l. pen. si cer. pet. l. fi. de colla. bon. Et quod ualeat ista consequentia cõpetit actio de dote ergo dos est, (quicquid aliter dixerit hic Rip. nu. 71.) adducitur tex. in. l. 1. C. de cond. ob causam ubi quando nõ tenuit matrimonium & sic nec dos fuit. l. 3. supra de iu. dot. l. fin. §. sicut C. de dona. ante nup. non competit actio de dote sed per cõdictionem ob causam dos repetitur, ergo e conuerso ubi fuit matrimonium & dos ibi etiam actio de dote competit ut eadem sit cognitio cõtrariorũ ad no. in. l. 1. supra de his qui sunt sui uel alie. iur. & in rub. infra de aeq. poss. cum simi.

41 Sed † responderi potest primo ibi appellari dotem & actionem de dote competere habito respectu ad pręteritum matrimonium ex cuius dissolutionis intuitu ea actio datur. l. 2. in prin. infra eo. l. uni. §. ex actio. C. de rei uxo. ac. & . §. fuerat de actio. & sic non dici dotem per se & simpliciter sed propter aliud scilicet quia nomini illius seruit actionis & consequenter enunciatiue iuxta no. per Bal. in. l. si uoluntate C. de fideicom. liber. & in . l. 1. nu. 9. C. de falsa causa adie. ex qua non elijcitur legitima probatio . l. hac scriptura ubi Bar. infra de dona. scrib. in . l. publia in fin. supra deposi. & in. l. ex his. C. de testa. mi.

42 Secundo † responderi potest non ualere consequentiam, competit actio de dote, ergo eodem tempore dos est, quia sat est dotem per prius fuisse in esse deductam licet eo tempore desierit aliqua de causa dotem esse ueluti quia oneribus matrimonij tunc deseruire non possit, hoc probatur in . l. in rebus . §. omnis iuncta . l. pro oneribus. C. de iu. dot. ubi actio de dote non competit constãte matrimonio quia dos ratione fructuum debet oneribus matrimonij deseruire, & sic constante matrimonio est dos & nõ actio de dote ita & e cõuerso soluto matrimonio est actio de dote licet non sit dos ut idem operetur propositum in proposito

quod

quod oppositum in opposito iuxta not. in
l.fin.§.fin.de lega.3.in.l.ab emptione in fi.
de pac.Bal.in .l.cum muliet intra eo.

43 Tertio † & ultimo responderi potest ꝙ
quando agitur actione de dote, dos stat de
monstratiue ad speciem seu qualiratem ae
tionis & non dispositiue ad not.per Bat.in
l. cum pater .§. mensę de leg.2. quia actio
stat principaliter dos demonstratiue ad ae
tionis speciem, ideo non infert ueceſſario
proprie dorem dici uel dotem esse, iuxta
theor. Bar. in.l.fin.§.titia de libe.leg.in.l.
centurio nu.31.&ibi etiam Ias. nn. 51. de
vulg.Pau.Castr.lib.2.cons.388 eol. t. Cra
ue.cons.301 nu.5.

44 Probatur † quinto & ultimo ea ratione
nam actio hypotecaria sine personali in es
se deduei non potest.l.grege.§.si sub condi
tione supra de pigno. & tamen postquam
est in esse deducta temanet sublata actio-
ne personali.l.2.supra de lui.pigno.ita di-
cendum est in dote quod licet absq; matri
monio inesse deduci non posit, tamen se-
mel in esse deducta cessante mattimouio
deficere non debeat pet arg.a simili .l. non
possunt supra de legi.c.inter cęteras de re-
scrip.&.§.recte inst.de mand.

45 Sed † huic motiuo responderi potest pro
cedere ab actione hyporecaria ad actioné
de dote quia inrer eas aliqua potest esse si-
militudo, non autem ab actione hypote-
caria ad ipsam solam doté quę intetse dis-
ferunt nomine substantia & effectu ad not.
in.l.si idē C.de codi.in. l.iulianus ad exib.
& in.l.rem non nouam.C.de iud.pet Euet.
in cent.in lo.ab effectu.Gammar.3. diale.
lega.in lo.de prędiea.substan. id eo de vna
ad aliam non inferendum.l.papin.exuli de
mino.l.fin.de calum.&.l.naturaliter .§. ni-
hil commune de acq.poss.

46 Secundo † responderi potest arg. proce-
dere dum taxat quando actio personalis ex
pirat tempore secus si alio modo finiatur
l.soluitur supra qui. mo. pignus uel hypo.
sol.& hic pet Rip.nu.71.

47 Cęterum † pro resolutione huius quęstio
nis ego amplector hanc secundam & affir-
matiuam ac communem sententiā quā te-
nuit etiā Anguss.lib.5.cōs.x.nu.6.&Rolan.
de lucro dot.q.88 nu.3. Quam primo ꝓ-
bo pet tex.in.l.fin.in prin.cū glo.infra tem
rat.habe. ubi dicitur quod patet doté a se
datam genero repetit& so.ma.pet mottem
filiæ non interest mariti dotem patri resti-
tuere, subdit glo.dotem restitui sibi marito
a patre cum eadem sit restituturus patri, &
sic ibi probatur quod eadem dos quæ fuit
soluta genero, debet so.ma.restitui, atqui
illa quę fuit prius soluta erat proprie dos,
ergo ita etiā ea quæ solu. matr. restituitur.

Secundo probo per tex.in.l.titio centū
§.titio genero infra de cond.& de. ubi lega
tum solutum post diuortium in dotem con
uertitur, sed diuortio soluitur matrimoni
um.l.1.supra de diuor.l.consensu .C.de re
pud.ergo so.ma.dos est.

Tertio per tex.in.l.dos a patre profecta
C.eo.ubi dos a parte ꝓfecta debet so. ma.
ad patrem reuerti, sed cum fuit a patre pro
fecta proprie dos erat ergo ita so.ma.cum
ad patrem redit, ex quo illa eadem data,
est restituenda ar.l.uerbum reddēdi de uer.
sig.nec mutatio pręsumatur.l.non ad ea de
cond.& de.l.sancimus.C.de testa.l.pręcipi
mus in fin.C.de app.l.fin.C.de noua.l. 1.j.
de aur.& arg.leg.l.item quæritur supra lo-
cati.l.cum tacitum de ꝓba.&.l.usum aquę
C.de aquę ductu lib.xj.

Quarto & ultimo per tex. in .l. in rebus
§.omnis .C.de iu.dot.ubi actio de dote so
luto demum matrimonio mulieri compe-
tit, eoq; tempore contra eam exceptiones
possunt opponi,& sic so.ma.iuris remedia
pro dote instituta cōpetunt, quo fit ut dos
tanquam subiectum necessario sit supponé
da ar.not.in.l.pen.si cet.pet.in.l.fin. de col
la.bon.& in.l.4.§.fin.de act.emp. per Bal.
lib.5.cons. 285 col.1. Aquens.in.l.pompo
nius.§.cum qs col.1.de acq. poss.Aret.cōs.
144 col.pe.Crot.lib.3.cons.301.nu.x.

48 Amplio † hanc conclusionem primo ꝓ
cedere non solum ex proprietate nominis
idest ex ui uocabuli ei attributa ab intelle-
ctu ad exprimendum apte & proprie men-
tis conceptum Bal.in.l.1.in 3.opp.in fi.de
iust.& iu.Gammar.1. dialecti. leg. in loco
ab interpreta.uerum etiā ex cōmuni usu lo
quendi legislatorum qui passim so.ma. do
tem appellant ut in toto hoc tit.& in rub.&
nigr.C.eo. & alibi sępe. Vnde dicebat not.
Bar.in.l.labeo ī prin.j.de supp.leg. ꝙ com-
munis usus loquendi interdum uerois etiā
proprietaté tribuit Bal.in.l.fin.ad fin.C.de
sacros.eccl. & in .l. fin.nu.35.C.de hær.in
sti.Alex.lib.3.cons. 82.nu.15. & interdum
etiā proprietati pfertur bar. in.l.omnes po
puli nu.58.de iust.&iu.Anea.cōs.152.n.5.

49 Amplio † secundo procedere non solum
quoad nudum nomen dotis quia so.ma.di
citur dos, uerum etiam quo ad iuris effe-
ctum quia dos multa habet priuilegia solu
to matrimonio sibi a iure indulta de qui-
bus in.l. vni. C. de rei uxo. ac. in .l. assi-
duis .C. qui potio. in pigno. ha. per glo.
& doc. in .l. 1. infra eo. & Bal. Nouell.
de dote par. 8. per tot. & inter cętera
cum dos solu. matri. peruenit ad eum qui
iterum dotare tenetur, eam pro futuro etiā
matrimonio conseruare tenetur auth. sed
quamuis C.de rei uxo.ac.l.si socius ꝓ filia

ſupra pro Soc.& infra nu.79.etiã dicemus.

50 Amplio tertio ꝓcedere non ſolũ in ma
teria fauorabili,uel indifferenti, uerum eti
am in odioſa &pęnali uel alias ſtricte intel
ligẽda, ex quo etiã in odioſis & pęnalibus
fit interpretatio ſecundum quod uerbo-
rum proprietas patitur Aret.in.l.cum lege
j.de teſta.Alcia. in.l.1.§.ſi ſtipulanti nu. 5.
de uer. ob. quinimmo in eis n uerborum
pro prietate in dubio non eſt recedendum
ut in l.cum quidam infra de lib. & po.& in
reg.odia lib. 6.

51 Limito † etiam hanc concluſionem pri-
mo non procedere quando ſolutum eſt
matrimonium per mortem uxoris cum
filijs quia tunc ſtatim deſinit eſſe dos, &
patrimonium filiorum incipit eſſe ſecun-
dum Soc.& Parp.hic nu. xj. & pater in eo
uſumfructum ut in cęteris bonis filiorum
habet .l. 1. & 2. C. de bo. quę lib. l. pen.
& fin.C. de bon.mater.

52 Limito † ſecundo non procedere quo ad
uim uſucapiendi titulo pro dote, ex quo is
titulus ſoluto matrimonio ceſſat .l.1.§.cę
terum infra pro dote & ſine titulo & bona
fide uſucapio non ꝓcedit.l.vni.C. de uſu-
ca.transfor.& inſti.eo. in prin.&.l.longi &
l.diutina .C.de pręſcrip.longi tempo. & in
c.ſi.extra de pſcrip.& in.c.poſſeſſor de reg.
jur. lib. 6.

53 Limito † tertio non procedere quan-
do matrimonium propter legis interdi-
ctum eſſet ſolutum ueluti quia fuerat in
gradu a lege prohibito contractum ut in
.§. ergo inſt. de nup. & in .l. nuptię ſupra
de ritu nup. quia tunc ſoluto matrimonio
non eſt proprie dos, prout nec antea fuit
ut in .l. inceſtę. ſupra de ritu nup. & in
§. pen. inſti. de nup. juxta illud ſi te pri-
ueris nec nomen habere mereris glo. in .c.
cor epiſcopi 68.di.& in .c.admonere 33.q.
2.Boe.q.306.nu.xj.

54 Limito † quarto non procedere quando
aliter dictaret conſuetudo quę a doctis re-
cepta uocabulis proprietaté tribuit Berég.
in.l.vni.nu.281.C.de ſent.quę ꝓ eo quod
int.dicitur.n.conſuetudo altera natura.l.ſi
quis poſthumos in prin.de lib.& po.glo.in
l.actor C. de proba.& lex non ſcripta.§.cõ
ſtat iuncto.§.ex non ſcripto inſti.de iu.nat.
&.l.fin.C.quæ ſit lon.conſue.l.de qbus ubi
not.ſupra de legi.

55 Limito † quinto non procedere quando
dos aliqua ratione ſoluto matrimonio eſ-
ſet penes uirum remanſura quia tunc defi-
nit dotis nomen babere ut in.l.cõſenſu .C.
de repud.& in.§.mitiores in fi.auct.de nup.
&per Io.Bolog.hic nu.152.prout continge
re poteſt in quota ſtatutaria uiro debita qñ
uxor in matrimonio ſine liberis pdeceſſit

de qua ſup ra q.pręced.nu.16. & ſeqq. dixi

56 Secunda quęſtio eſt †, an dos ſoluto ma
trimonio recuperata adhuc dicatur ꝓprie
dos? In quo etiam articulo duę ſunt & con
trariæ ſcriben.ſentẽtię Prima enim & com
munis eſt negatiua quã tenuerũt Pau.Caſt.
lib.1.cõſ.198 nu.3.Soc.lib.1.cõſ.121.col.
antepen.Bal.Nouell.de dote par.1.nu.15.
Manr. lib. 1. conſ. 80. nu. xj. & conſ. 86.
nu. 12. & hic Pau. & Aret. nu. 2. Iaſ. 1.
Soc.&Parp.12.Ruin.13.Pont.14.Aquens.
15. & pro communi ſententia Alcia. 25.
Rip. 71. & Saluio. 107.

57 Probatur † primo per tex.in.l.fin.C.cõ-
munia utriuſq; iud.ubi filia doté recupera
tam quaſi paternę ſubſtantię factã tenetur
conferre fratribus cum qbus hæreditatem
patris diuidere intendit. Et licet ibi ad ſit
dic.quaſi, q̃ alias impropríetaté ſignificat
l.nec ullã ſup de peti.hæ.ideo non ꝓprie di
catur facta ſubſtãtia patris,ſed quaſi,quod
bis in ea lege repetitur,& ſic ꝓprie ſit ſub-
ſtantia filię prout hic dicebat Pont. nu.14.
Tamen quia ibi ponitur in clauſula p mo-
dum cauſæ poſita non dicitur impropriare
diſpoſitionem ut no.in.l. ſiqs arbitratu de
uer.ob.p Iaſ.in.l.re cõiũcti nu.93.de leg.3

58 Sed huic fundamento † poteſt primo diſ
putando reſponderi ibi ſpeciale eſſe ratio-
ne ęqualitatis ſeruandæ inter fratres&ſoro
res,ut habetur ibi,& in.l.ut liberis & in.l.il
lud .C. de colla.& in.§. illud auct.de nup.
& p viſita. hic nu.26.& habetur in ſimili in
l.fin.C.de fructi.& lit. expens.in c.1. de re
iud.lib.6.& per Mars.not.168.

59 Secundo † reſponderi poteſt ꝙ ibi non
tractatur de dote ſimpliciter & abſolute,
ſed de dote recuperata, & ſic relatiue, &
excluſiue ad tempus conſtantis matrimo-
nij quo fuit penes uirum & proprie dos
.l. vni .C. ſi dos conſtan. ma. ideo ni mi-
rum ſi improprie ar .l. item prætor infra
de ſuis & legi.cũ id quod de vno tempore
dicitur de alio denegetur .l. imperator de
poſtulan. Bal. in .l. ſi vnus .§. 1. ſupra de
pact.& in.l.2.nu. 5. C. de lib.prętę.

60 Tertio † etiam reſponderi poteſt quod
ille tex. loquitur principaliter quoad col-
lationem, & dum de dote facit mentio-
nem tempus conſtitutæ dotis & non recu-
peratæ reſpicit ut ibi in priu. quando au-
tem de tempore recuperatæ dotis loquitur
nunquam dotem nuncupat, ſed res ad pa-
trem reuerſas appellat, ut in uers. & nihil
de huiuſmodi rebus &c. & ibi pręcipue
hanc partem uendicare &c.& ibi quod ad
patrem reuertitur uel peruenit,& ideo ſub-
intrat regula ubi verba non conueniunt,
nec cõuenit diſpoſitio.l.4.§.toties de dãn.
infe.c.ex parte de conceſſ.pręb. cum ſimi.

Probatur

61 Probatur † secundo in.l.3.§.toties supra de fun.dot.ubi fundus dotalis toties inalienabilis est quoties actio de dote competit uel cōpetitura est mulieri, atqui dote iam recuperata actio de dote nō competit nec competitura est mulieri, quia solutione eius quod debetur omnis tollitur obligatio & consequenter actio .l.solutionis uerbo de uer.sig.& in insti.qui.mo.toll.ob. in prin.ergo &c. Comprobo indncendo illū tex.etiam a contrario sensu eum Cro. hic nu.15.quia ubi actio non competit nec est competitura ut in casu quo praecessit recuperatio non dicitur fundus dotalis nec inalienabilis, & sic neq; dos ar.no.in.l. 1. supra de offi. eius.in.l.qui testamento.§. mulier de testa.in.c.cum uirum de regula.&in c. uni apostolica de his quę fi.a prela.

62 Nec ob.si negetur consequentia † quia constante matrimonio nō competit actio de dote nec est competitura.l.vni.C.si dos constan. matri.& pro communi sententia Necus.de pigno.8.par.2.membr. nu. 1. & Toler.lib.communium opin uer. dos. nu. 167.quia oneribus matrimonij deseruire debet.l.in rebus.§.omnis iuncta.l. pro oneribus.C. de iu.dot.& tamē dos est,ut supra q.praeced.nu.2.& seqq. diximus. Quia respondetur q etiam constante matrimonio quando subest causa legibus approbata actio de dote competit & est ad dotis recuperationem competitura ut in .l.si constante in prin.& in.l.si marito infra eo.& in.l.ubi adhuc C.de iu.dot.

63 Cęterum † huic motiuo respondert potest primo q tex.ille procedit quo ad nim prohibitiuam alienationis, non quoad nomen dotis eiusq; significationem, & sic nō quoad nomē prout nos loquimur sed quo ad illum iuris effectum ad no.per glo. in l.sed nisi supra de iu.dot.in.l.curatores .§. fin. de admi.rerum ad ciui. perti.per Pau. Castr. lib.2.cons.270.nu.2. & inducta ad vnum finem non debent ad alium trahi. l. quod fauore.C. de legi.l.legata inutiliter de adim.lega.l.nomen.§.fin.de leg.3.& .c. maiores.§.sed adhuc extra de baptisin.

64 Secundo responderi potest † q dato etiam q fundus dotalis recuperatione facta alienabilis fit, non tamen sequitur q propterea sit uel non sit proprie dos, quia per defectum accidentis rei substantia nonmutatur Bal.in.l.2.in prin.C.de bon. poss. secundum tab. & in.l.pen.ad fin.supra si cer. pet.Bero.in.c.Raynutius nu.300. extra de testa.Neuiz.lib.1.Syluę nup.uer.a qualitate nu. 168. Gomes.in.§.in personā nu.15. inst.de act.Ruin.lib.5.cons.t 14.nu.7.

65 Tertio † etiam responderi potest arg. a contrario sensu ibi cessate, ex quo ea verba per modum causę impulsiuę ponuntur quia actio de dote nō est causa finalis quare fundus dotalis inalienabilis sit sed impulsiua, a cuius causę contrario sensu non licet arguere Euer. in cent. in loco a con tra.sen.scrib.in.l.1.ubi lo. Bolog. nu. 102. sub de offi.eius. doc.in.l.cōuenticula C.de epi.& cler.Tiraq.de causa cess.lim . 1.n.9.

66 Probatur † tertio in.l.si pater.2.supra de iu.dot.in fin.ubi ꝓmissio dotis causa mortis filię & sic post mortem filię nubentis facta non ualet quia nulla dos est quę oneribus matrimonij seruire non potest.

Nec obst.si dicatur ibi pactum illud nō ualere quia est contra naturam dotis pactum solutionis in tempus quo oneribus matrimonij seruire non potest.l.dotis fructus supra de iu.do.l. pro oneribus .C.eo. &pactum contra naturam uel substantiam actus qui geritur non ualet.l.cum precario infra de preca. Quoniam respondetur q cum constitutio dotis tanquam actus principalis, & non solutio tanquam eius effectus debeat attendi ad no.in .l. si quis nec causam supra si cer.pet. in l.quaeritur de sta. ho. non est absolute uerum q hoc pactum sit contra naturam & substantiam actus,& q propterea nō ualeat,quia immo ualet matrimonium contractum sine dote l. quod si nulla supra de relig. & sump. fune.uel. cū pacto q maritus habeat fructus dotis, & uxor substineat onera matrimonij ut ꝑ Ang.cōs.180.n.2.& Ang.& sequaces hic.

67 Cęterum † huic motiuo respondetur primo q ibi dos nec actu nec habitu potest matrimonij oneribus deseruire, ex quo post mortem nubentis est soluenda,hic uero licet actu non seruiat habitu tamen seruire dicitur,ex quo mulier cum eadem dote rursus nubere poterit ar. l.si socius supra ꝓ Soc.& auth.sed quis.C.de rei uxo.actio.

68 Secundo † responderi potest q ibi actus ab initio erat imperfectus quia dos promissa & non tradita substinenti onera matrimonij ideo perueniens ad eum casum a quo incipere non poterat non conualidatur iuxta no. in .l. inter stipulantem. §. sacram de uer.obl. & in.l. ꝓ parte ubi Bar. ī de seruitu.&nos.j.q.15.n.5 latius dicemus

69 Tertio † etiam respondetur illum tex.loqui de dote quo ad iuris effectum ab essentia dotis prouenientem non de nomine uel eius significatione prout nos loquimur ut pater ex uer.est quod essētiā vel substantiā significat.Bar.i.l.si maritus.§.legis de adul te.Bal.lib. 3.cons.49 r.uisa petitione col.1 & lib.1.cons.274.verba col.2.Rip. in rub. extra de consti.nu.6.Tiraq.in.l.si unquam uer.reuertatur nu.181.C.de reuo.don. & i tract.de tetra.conuen.§.1.glo.5.nu.18.

70 Probatur † quarto & vltimo ea ratione quia ficut hȩreditas ius uninersale est.l. nihil aliud de ver.sig.l.hȩreditas de reg. iur. ita etiam dos, Bat. infra nu.18 & seq. quem doc. communiter sequuntur prout de communi testantur Alcia.nu.16.& Soc.iun.20. At hȩreditas adita desinit esse hȩreditas .l. sed si plures .§. filio de vulg. ergo ita etiam dos recuperata debet desinere esse dos & patrimonium mulieris nuncupari ar.l. 3. §. sed vtrum supra de mino.

Nec ob. si dicatur diuersam esse ratioñe inter casum & casum quia hȩreditas habet titulum lucratiuum.l.1.§. lucratiuas.C.de impo.lucra.descrip.lib.x.l. si hȩreditatem supra mand. dos onerosum.d.l.pro oneribus Bar. & doc. infra in diffinitione dotis. nu.21. Quoniam respondetur quod etiam dos ex parte mulieris titulum lucratiuum habet d.§.sed utrum. iuncta .l. nam quod §.fin.cum.ll.seqq.j. ad treb. licet maritus habeat eam titulo oneroso ut supra, & ea differentia tanquam extrinseca & seorsum a subiecto principali posita non est curanda ar. no. in.l.regula .§.fin.de iu. & fac. igno.per Alcia.in.c.cum non ab homine nu. x.extra de Iudi.& Ceph. lib.1.cons.5.in fi.

71 Cȩterum † huic etiam motiuo responderi potest primo quod etiam hȩreditas post aditionem remanet hȩreditas & quoad titulum nomē hȩreditatis retinet.l.1.j. ꝓ hȩre. glos. in.l.pro hȩrede supra de peti.hȩ. ergo ita etiam dos post recuperationem debet dos quo ad titulum reputari, & dos appellari per ar.a retorquutione.l.1..l.siquis iniquum supra quod quisq; iur.

72 Secundo respondetur † quod a qualitate ad substantiam non tenet argumentum q̄ a mutatione qualitatis rei substantia nō mutatur l.si fundus .§. si res supra de pigno. l. qualiter.§.inde infra de fideicom.lib. & .§. minus Insti.de hȩr.quȩ ab inte. Gomes. in §.in personam nu.15 de actio.Ruyn.lib.5. cons.114.nu.7.unde licet dos recuperetur & hȩreditas adeatur & sic de persona ad ꝑsonam transferatur, natura & essentia earū mutari uel alterari non debet.

73 Tertio † etiam respondetur quod dato quod hȩreditas & dos in eo accidenti conueniant quia vtraq; sit ius vniuersale, non propterea vna secundum aliam denominari debet, cum denominatio non ab accidēti sed ab essentiali natura rei sit facienda. Bar.in.l.cotem ferro.§.qui maximos .j. de publican.& in sua.q.incip.publicanus Ias. in rub. de leg.1. nu.17. uel a principaliori aut efficaciori parte sui.l. non solum.§. fin. de vsuca.c.ad quȩstiones de re.per mu.Bar. in.l.aristo.in prin. de dona. & in.l. si quis ante de acq.poss.Craue.in rub.de leg.1.nu. 142.& seqq. cum simi.

Contrariam & affirmatiuam sententiam tenuit Bal.in.l.1.ubi etiam Ias.nu.9.C. vn de vir & vxor.Campeg.de dote.3. q. primȩ par.& hic Cror.nu.16. Visita. 26. & seq. & Soc.iun.73.par.1.

74 Probatur horum sententia † primo per tex.in.l.2.supra de iu.dot.ubi absolute dicitur interesse reipub.mulieres dotes saluas habere ut nubere possint, & sic etiam post recuperationem ut iterum & quandocunq; nubere ualeant; Et licet ibi ponatur ratio legis prȩcedētis ubi matrimonium fuit contractum secundum Io.anni. nu.117. Tamen replicari potest quod ratio generalis extendit dispositionem etiam ultra dictum principale.l.regula.§.fi.supra de iur.& fac. igno. immo ratio ut sit bona debet ipso dicto generalior esse glo.in.l.fin.supra de offi.procu.cȩ.Bar.in.l.qui interrogatus de peti.hȩ. doc.cōmuniter in.l.2.§.1.si cer. pet.

75 Verum † huic motiuo responderi potest primo illum tex.loqui de dote & pro claro supponere dotem esse, dicit enim interesse reip.mulieres dotes habentes eas saluas habere, nos autem disputare an dos recuperata dicatur & sit proprie dos & sic mulier dicatur tunc proprie habere dotem & sic an dispositio illius tex. & similium in quȩstione nostra procedat, merito in eo fundamētum fieri non posse, ne quodammodo probare in causa propria uelle videatur cōtra not.in.l.nullus supra de testi.& in.l.omnibus .C.eo.cum sim.

76 Secundo † responderi potest illum tex. intelligi debere de mulieribus prima vice nubere volentibus & sic de dote simpliciter & non de recuperata, tum quia verba pro prima uice & per prius in dubio intelliguntur.l.boues .§.hoc sermone de ver. sig. l.qui liberis .§. hȩc verba de vulg. tum etiā q̄a mulier secūdo nubens nō dicitur simpliciter & absolute nubere sed renubere seu secūdas nuptias cōtrahere ut in rub.& nig.C. de secun.nup. & verba simpliciter & ꝓprie & non secundū quid intelligi debent ut no. in.l.1.§.si is qui nauem de exercito.in.l.3.§ hec verba de nego.ge. & in.l. fin. C. de his qui veni.ȩta.inpetra.

77 Tertio † etiam responderi potest illum tex. loqui quoad qualitatem saluandi & cōseruandi dotes scilicet in rerum natura existentes quia qualitas supponit subiectum adesse.l.eiusqui i ꝓuincia supra si cer. pet. Bar.in tract.de testi. vet. qualitas in prin. Card.cons.29.nu.12.Alex.in .l. pomponius.§.& sed legatario nu.4.de acq.poss.Ias.in l.1.nu.44.de leg.1.& dubium de vno cȩtera supponit habilia.l.qui testamento infra de testa.l.sciendum infra manu. testa.c. 1. de ȩta.

de ęta.& quali.lib.6.per Dec.in.c.quę in ecclesiarum nu.2.de constitu.

78 Probatur † secundo in.l.si socius pro filia supra pro Soc. ubi si pater recuperauerit dotem filię de bonis communibus cum socijs patris dotatę tenetur eandem dotem filię pro secundo matrimonio conseruare & filię secundo nubenti reddere, quia dicitur cũ causa sua recuperasse, ut pro secũdis nuptijs possit inseruire, & sic dos recuperata remanet dos nomine & effectu ut etiã habetur in auth. sed quamuis.C.de rei uxo.act. Et licet dicatur ibi dotem recuperari cum causa sua idest cum onere inseruiendi secundis nuptijs arg.l.si conuenerit.§.si fundus de pigno.ac.&.l.via.§.si fundus. supra de seruit. rusti. pręd. quod non est in casu nostro; tamẽ replicari potest quod illud ꝓuenit a naturali & intrinseca essentia dotis quę (vt oneribus matrimonij seruiat) fuit inducta ut ex ipsius diffinitione patet ideoq; ob id non alteratur eius natura .c. Abbate de ver. sig.Bal. in.l. pen. ad fi. sup̃ si cer. pet. & in.l.2. in prin. C. de bo. poss. secundum tab.

79 Sed † responderi potest primo ꝙ ibi dos non a muliere sed ab alio nempe ab eius parte fuit recuperata ideo ibi dos permanet, & recuperans iterum dotare seu restituere tenetur Aret. in.l. pomponius .§. in dotem infra de acq.poss.Ias.pro communi sententia in.l. maritus nu.9.C. vnde uir & uxor.& Tolet.lib.communium opin. ver. dos nu.166.

80 Secundo † responderi potest ibi dotem dici fauore mulieris habẽtis a lege ius quęsitum in ea pro secundis nuptijs ar.l.fin.supra quando actio de pecul. & in auth. sed quamuis .C.de rei vxo.ac.& hic per Paris. nu.78.cum sim.

81 Tertio † responderi potest ibi speciale esse propter officium paternum quod uersatur in dotando filiam.l.fin.C.de dot.promiss.l.qui liberos supra de ritu nup. Etiã iterum & toties quoties nubere intendit, nisi dolo priorem dotem cõsumpserit Bar. Bal.& doct.in.l.si cum dotem.§.1.infra eo. Guil.de ludo.sing.110.glo.est,Boer.q.131 nu.5.& seq.

Quod secus est in alijs dotantibus quibus satis est dotasse semel.l.dotis promissio vet.vlt.supra de iure dot.spe.in ti.qui filij sint legi.ver.sed pone Bal.in.d.l.si socius pro filia in lect.anti.pro soc.Ias.in.l.duobus.§. si ei qui col.2.de iureiur.& in.§. fuerat col.pen.iusti.de actio.& Tiraq.in.l.boues.§.hoc sermone in prin.nu.3.de ver.sig.

82 Probatur † tertio in.l.vni.§. & cum lex. C. de rei vxo. act. ubi lex iulia statuit ob fragilitatem sexus muliebris fundum dotalem inalienabilem esse etiam de ipsius mulieris consensu, quod in dote quoq; recuperata per mulierem locum sibi vendicat ex identitate rationis muliebris fragilitatis arg.l.illud supra ad leg.aquil. Et licet dicatur illum tex.procedere in mulieribus nuptis, ne blandirijs virorum seducantur, tamen replicari potest quod ratio fragilitatis sexus ibi expressa est generalis quo ad omnes mulieres ideo etiam dispositio ad omnes tam nuptas quam non nuptas mulieres generalis esse debet.l. regula .§. fin. de iur.& fac.igno.l.2.§. si mater ad tertull. & l.nomen debitoris.§.fin.de leg.3.

83 Verum † huic fundamento responderi potest primo illum tex.loqui quoad prohibitionem alienationis & sic quoad illum tantum indiuiduum seu iuris effectum & non quoad denominationem de qua nullũ uerbum, ideoq; dispositio illa inducta ad vnum finem ad alium trahi non debere .l. legata inutiliter de adim. leg.l.quod fauore C.de legi.l.nomen.§ fi.de leg.3.l.2.ante fi.C.de iur.calum.&.c.maiores.§.sed adhuc de baptism.

84 Secundo † responderi potest illum tex. non loqui in dote simpliciter sumpta, sed in fundo dotali qui differt a dote ut qualitas a substantia seu accidens a subiecto, & ut res singularis ab vniuersali ut etiam supra nu.34.dictum est.

85 Probatur † quarto in.l.pomponius.§.in dotem infra de acq. poss. ubi accessio rei in dotem datę datur marito uel vxori, marito constante matrimonio, vxori so. ma. & recuperatione facta, sed constante matrimonio erat proprie accessio dotis & sic etiam dos quia qualitas supponit subiectũ d.l.eiusqui in prouincia si cer. per. ita etiam matrimonio soluto & recuperatione a muliere facta erit ꝓprie dos, ut duo determinabilia sub eadem determinatione posita pariformiter determinentur ar. no. in l.iam hoc iure infra de vulg.in.l. quamuis .C.de impub.cum siml.

Et si dicatur ibi dotem constante matrimonio restitutam fuisse contra .l.vni. C. si dos constan. matrimo. replicari potest ꝙ immo facto diuortio uel mortuo uiro ibi supponi debet dos recuperata quia in dubio debet fieri interpretatio pro intellectu quo receditur a iure communi minus quã sit possibile Soc.in.l.in ambiguo de rebus dub.doc.in .c.dilectus de consue.Grat. li. 1.cons.47 nu.6.& cons.134 nu. 18.

86 Cęterum † huic quoq; motiuo responderi potest primo retorquendo ex quo ibi vnus vtitur accessione ex persona alterius secundum Bar.ibi, quo fit ut utroq; casu sit improprie dos quia ex facto alterius uide-

licet

licet so. ma. accessio fiat mulieri ex facto & persona viri constante matrimonio accessio fit viro ex persona & facto mulieris quia in dote a muliere recepta, quod enim fit vni facto seu contemplatione alterius di citur ab eo improprie fieri ut no. in.l.prętor ait supra de eden.& in.l.gallus.§. quid si is.de lib.& posth.

87 Secundo † responderi potest aliter etiam retorquendo quia si so.ma.& recuperatione facta esset dos, vtiq; accessio non fieret vxori sed viro qa dos est quę datur uiro ut patet in diffinitione dotis de qua per Bar. infra nu.21.atconsequens est falsum quia so.ma.accessio fit uxori ut ibi, ergo & antecedens

88 Pro resolutione † huius articuli teneo partem negatiuam & communem quam etiam tenuit sen.ped.dec.21 nu. 20. Primo per tex.in.l.cum in fundo.§.quod si mulier supra de iu.dot.ubi si maritus non percipit vsumfructum sibi ab vxore in dotem datū consolidatur cum proprietate & mulier remanet indotata & sic dote recuperata mulier non dicitur amplius dotem habere.

Secundo quia per recuperationem tollitur actio de dote arg. tex.in insti.quib. mo. oll.ob.inprin.at sublato effectu tollitur etiam causa.l.non cogendum in fi. de procura.quę frustratoria est si ad effectum perduci non potest.l.3.infra quādo dies leg.ced. l.non oportet.de leg.2. merito so.ma.& dote recuperata dos āplius dici nō debet

Tertio qa cui nō conueniunt uerba diffinitionis non conuenit diffinitum no.in .l. 1.§.dolū de dolo i.l.r.de testa.i.l.1.in prin. de acq. poss. sed doti recuperatę a muliere nō cōueniūt verba diffinitionis dotis in eo quod dicitur dotem esse quod datur marito propter onera matrimonij merito &c.

89 Limito †primo hanc conclusionē non ꝓcedere quando dos esset illegitime aut nulliter recuperata quia tūc dotis nomen retinet ar.l.si cum dotem §.si post infra eo.& ꝓ Ias.hic nu.xi.& Aquens.r3.paria enim sūt dotem non esse recuperatam uel esse illegitime recuperatam.l.si aut nullum.C. de legi.hęre.&.l.quoties supra qui sat. cog. & l. 1.§.pen.quo.lega.

90 Limito † secūdo non procedere in dote recuperata ab alio quā a muliere qui eā conseruare tenetur ut in.l.fin.C. cōmunia vtr. iu.&i.d.l.si socius ꝓ filia & i d.auth.sed quāuis & per Aret.in d.§. i dotem & Ias.hic nu. xi.Dec.cons.35.sub nu.6.& pro communi sententia Ias.in.l.maritus nu 9.C.vnde vir & vxor & Tolet.lib.cōmunium opi.ver.dos nu.166.sicut dicitur de hęreditate adita cū onere restituendi in.§.restituta Insti.de fidei com.hę.&in.l.1.& per tot.tit.infra ad treb.

91 Limito†tertio non procedere contra creditores mariti, cōtra quos apud quamcunque personam dos sit dos remanet& sua priuilegia retinet ut i .l. assiduis §.ad hęc.ver. & ideo.C.qui potio. in pigno. ha. res enim inter alios acta alijs non pręiudicat .l. uni. C.res int.alios ac.glo.& doc.in .c. pen. extra de re iud. ideo debita cōtracta ꝑ virum vxori pręiudicare non debent .d.l.assiduis §.oportebat.cū nō debeat alteri palterū ini qua conditio inferri.l. non debetde reg.iur.

92 Limito † quarto non procedere fauore eorum quibus antea erat ius quęsitum ar. l.fin.supra quando actio de pecul.ubi licet mortuo seruo desinat esse peculium tamen fauore creditorum ꝑpter accessiones & decessiones etiam durare intelligitur, ius enim alteri quęsitum non potest ab eo sine eius facto auferri .l. id quod nostrum de reg.iur.l.cum mādati.C.mand.per Tira q. de retra.conuen.§.1.glos.7. nu. 20. ubi ampliat vt per eum

93 Limito † quinto non procedere quando alias dispositio de dote loquens nisi ad dotē recuperatā referretur, esset inutilis sup vacanea& sine effectu aliqd operādi adno. i.l.si.§.si.C.de bo.q lib, i.l.si.i si.C.cōia de lega. i.l.si qñ i prin.C.de inoffi.te.& in.c.in his extra de priuil. & in.c.si papa eo. tit. li. 6.dum modo ex hoc aliquis indebite dānū non patiatur ar.no.per glo.& doc.in.l. si.§. ī cōputatione.C.de iu.delr.Bar.i.l.2.C.de nox.act.Abb.li.1.cōs.r9.&cons.44.col.si.

94 Limito sexto†nō procedere latissime seu etiam improprie loqnēdo quia ita dotis nomē retinet apud quemcunque & quacunque de causa sit ut in.l.2.§.fi. & in.l. seię.§. prędia infra de fun.instru.&in.c.sicut de cōsecra. ecc.Bar.in.l.titio centum .§.titio genero de cond.&de.Bal.no. de dote par. 1. Alciā. hic nu.15.

95 Limito † septimo non procedere quando constaret de contraria mente proferentis ar.l.non aliter ī prin.de leg.3.l.ille aut ille eo.t it .l.si seruus plurium §.fin.de leg. 1.cui verba aptari debent & non e contra l.reprehendenda cum glo.C. de istitu. glo. in.l.nam & ipsum de iust.& iu.doc.in.c. secūdo requiris de app.Bar.in .l.si vero.§.idē papin.supra mand.

96 Limito † Octauo non procedere quoad declarationem nominis dotis semel ad mulieris fauorem factam,quia licet cesset dos respectu matrimonij cessati non tamen cessat ad fauorem mulieris pro sequenti matrimonio ut in.d.l.si socius pro filia supra pro Soc.& in auth.sed quamuis .C. de rei uxo.ac.per quam ita tradit Dec.asserens esse ueram & subtilem responsionem in .d. cons.35.sub nu.6.

SVM-

SVMMA RERVM CAPITA

1 *Statutũ senẽse dictans mulierem habẽtem filios nõ posse nisi de quarta parte dotis disponere residuumq; filijs praeseruare debere, an locum habeat in vidua de dote recuperata disponente. De communi nu. 23. De ueritate nu. 42. & seqq.*

2 *Verba in statutis proprie intelligi debent praesertim in exorbitantibus a iure communi.*

3 *Dos recuperata ex communi usu loquendi legislatorum dos dicitur Decla nu seq.*

Communis usus loq. etiam in statutis praefertur proprietati uerborum.

4 *Communis usus loq. est quid facti ideo probari debet etiam fuisse tempore conditi statuti*

Communis usus loquendi est difficilis probationis.

5 *A ratione in statuto non expressa argumentari non licet.*

In priuatiuis & odiosis non fit extensio.

6 *Dos recuperata a matre filijs praeseruanda dotis nomen retinet Idem propter ius quaesitum filijs nu. seq*

8 *Extensio in exorbitantibus licita est a stricta significatione ad latam Decla. nu. 5 &.*

9 *Qualitas adiecta verbo intelligi regulariq; debet secundum tempus uerbi Decla. n 12. & seq.*

10 *Verba demonstratiue posita non qualificant uerbi significationem.*

11 *Titulus dotis etiam post exactam dotem durat.*

14 *Hereditas adita definit esse hereditas Limi. quo ad titulum nu. 17.*

Arg. ab ultima uoluntate ad contractum non ualet cum de verbi significatione agitur.

16 *Simile hereditatis ad dotẽ nõ est bonũ & quare*

18 *Intell l 1 §. ceterum infra pro dote & nu. seqq.*

21 *In dote recuperata cessat lex iulia de fundo dot. Decla. nu seqq.*

24 *Intell. c. nuper extra de don. int. ui. & uxo. & nu. seqq.*

25 *Subtilitas uerborum iure cano. non attenditur quod decla. ut ibi.*

26 *Arg. a verbis narratiuis licite summitur in decretalibus*

30 *Intell. l. si cum dotem. §. 1 infra eo. & nu. seqq.*

31 *Paria sunt in iure non esse, uel nulliter aut inutiliter esse.*

32 *Ver. exacta quomodo intelligatur.*

Legis natura est futuris formam dare negocijs

33 *Cessante causa non deficit nomen affectum.*

34 *Intell l si socius pro filia supra pro Soc. & nu. se.*

39 *Pater tenetur filiam dotare quoties nubit nisi dolo priorem dotem amiserit*

38 *Extensio fit cum ratio est in statuto expressa, vel cum unica tantum ratio reddi potest quae pro expressa habetur quatenus patitur rationis identitas a stricta significatione ad latam.*

Ratio statuti prohibentis mulierem disponere de dote sua est fragilitas sexus, vel etiam fauor filiorum nu. seqq.

40 *Extensio de casu vero ad fictum fieri non potest in statutis existentibus contra uel praeter ius cõe*

41 *Extensio a stricta significatione ad latam in statutis fit quatenus militat ratio finalis non autem impulsiua.*

Intell. l. filiae dotem. C. de colla.

42 *Vidua dicitur durare in matrimonio.*

43 *Matrimonium ab initio sine dote esse potest, postea uero non*

Dos recuperata retinet nomen dotis tanquam

44 *affectum in memoriam praeteriti matrimonij.*

Decurio non torquetur finito officio in memoriã pristinae dignitatis

45 *Dos propter ius quaesitũ filijs retinet nomẽ dotis*

46 *Nupta peioris conditionis quam uidua esse non debet*

48 *Id de quo si statuentes fuissent interrogati uerisimiliter statuissent pro statuto habetur.*

49 *Statutum mutinense quo mater non potest plus de dote sua relinquere filijs primi quam secundi matrimonij locum habet etiam in uidua.*

50 *Statutũ senense de quo agimus locum habet etiã in uidua ante statutũ disponẽte & post moriẽte*

Lex noua nouum ius inducens procedit etiam respectu praeteritorum actuum ex post facto perfectionem exigentium

51 *Statutum senense de quo agimus locum habet etiam in uidua disponente de augumento dotis vel de parapbernalibus aut Iocalibus eius.*

52 *Statutum praedictũ locum habet etiam in vidua filios legitimatos habente.*

Statutum generaliter & indistincte loquens generaliter & indistincte debet intelligi.

53 *Ver. dispono, tam ad actum inter uiuos quam ulti. uo. refertur.*

54 *Statutum quod mulier non habens filios possit de dote sua libere disponere operatur a contrario sẽsu quod habẽs filios libere disponere nõ possit*

55 *Statutum senense de quo agimus non procedit quando mulier secundo nubit & omnia eius bona secundo uiro in dotem constituit*

Alienationis prohibitio quando ad causam dotis non protrahatur

56 *Statutum senense de quo agimus non procedit quando uidua facto uel culpa filiorum decederet*

Coniunctus interficiens eum cuius successio ad eum pertinet successione priuatur

57 *Statutum usu non receptum & contrarium tolleratum subditos non ligat.*

Tolerantia statuentis pro dispensatione habetur

58 *Vidua disponens de tota dote sua de expresso filiorum consensu non arctatur statuto contrario*

59 *Filij matris heredes non possunt contrauenire facto matris contra statutum disponentis*

Heres factum defuncti impugnare non potest

60 *Statuto senensi non ob. Vidua potest pro anima sua de dote disponere.*

In generali prohibitione disponendi an feudalia vel emphiteuticaria comprehendantur remissiue

QVAESTIO SEXTA

1 INserūtur prędicta per scriben.ad .q. statuti senensis di ctantis mulierem habentem filios non posse nisi de quarta parte dotis disponere, residuumq; teneri filijs reseruare, ut statutum non habear locū in uidua de dore recuperata disponente Et ita tenuit Nicol.de mata.in.l.r.C.vnde vir & vxor Alex.lib.3.cōs.101. sup eo.col. 1.& pro veriore senrentia Aret. hic nu. 2. Nicon.20.Visita.28.& Paris. 87.

2 Probatur † hęc opin. in primis quia in statutis verba proprie debent intelligi ue no.in.l.3.§.hęc verba de neg.ge.in.l.1.§.si is qui nauem de exerciro. & in .l.quicquid astringendę de ver.ob.Bar.in.l.r. nu. 13.j. de dona.& in.l.titius de re.mi.Paris.lib. 4. cons.159.nu.15. scrib.communiter in.l.3. in prin.infra de acq.poss.sen. ped. decis. 4. nu.9.& dec.59.nu.12.maxime in exorbitā tibus a iure communi ut in .l. si vero.§. de uiro infra eo. i.c.quę a iure de reg.iur. lib. 6.per Dec.cons.524.col.r.&cons.656.nu. 4.&cons.679.nu.3.Affl.dec. 21. nu. 12. at dos recuperata non dicitur proprie dos secundum communem senrenriam de qua supra,prout testantur hic Crot.nu.20. Alcia. 25.Rip.71.Soc iun.75.par.r.ergo in ea nō militat hoc statutum quod exorbitat a iure cōmuni de quo in.l.in re mandata.C.mād. & in.l.2.infra si a paren. quis fue.manu. in .l.r.C.de sacros.ecc.in.l.sed & si lege.§.cō suluit de petl. hę. & in.§. disponat auct. de nup.Paris.lib.3.cons.12.nu.7 & seqq.

3 Nec ob.† si dicatur dotem recuperatam ex communi usu loquendi legislatorum proprie dotem nuncupari ut patet in legibus de ea tractantibus per Paris.hic nu.81. & seq.ideoq; statutum etiam in ea locum sibi vendicare,cum communis usus loquendi præualens proprietati verborum eriam in starutis procedar.Bar.in.l.omnes populi nu. 58.de iust.& iu.Aret. in.l.1.nu.18 supra si cer.pet.Abb.in proem.decreta.nu.9. Ias.in.l.talis scriprura de leg.r.Cassa. dec. vni.de cler. non resi.

4 Quoniā † respondetur cū eodē Paris. nu. 83.quod communis usus loquēdi est quid facti Bar.in.l.prouinciales de uer. sig. & in tract. reprēsa. 2.q. septimę .q. prin. in fin. Ang.cons.26.statutum nu.r. ideo probari deber iux.not.in.l.in bello §.factę infra de capri.in l.consilio insi.de cura su.Bar.in.l. Iabeo de sup.leg.Alex.in.l.5.in prin.nu.9. de ver.ob.nec sufficit communem usum loquendi legislatorum probare, quia pręcise probari debet communis usus loquendi eorumdem inter statuentium rempore conditi statuti Soc.in.l gallus.§. si eius in fin. de lib.& posth.Ias.in.l.1.in prin.iappostil.sub nu.42.de acq.poss. Paris. hic nu. 83. Dec. cons.366.nu.8.Ryn. lib. 3.cons.63.nu. 7. quod difficilis probationis esse dixit Io. de Ana.in.c.t.extra de Sagir.& Nicon.in rub. infra de ro.cpe.nun.nu.245. & in legibus exaduerso allegatis dos recuperata appellarur dos,non quod sit proprie dos sed habito respectu ad id quod fuit ratione melioris intelligenrię ar.no.in.l.insula in fin. de acq.re.do.

5 Nec minus obst.† si dicatur quod in dote recuperara militat ratio staruti quę fuit sauor liberorum,ideo starurū etiam ad dotem recuperatam debet extendi.glo.in cle. 1.de elect.Bar.in.l si constanre ix.q. primę par.prin.infra eo. Abb. in. c. cum dilecta. de cōfir. vti.uel inuti.Ias.in.l.illam nu.15. C.de colla. Quoniam respondetur quod cum ea ratio non sit in staturo expressa ab ea argumentari non licet Bar.in.l.liberorū de ver.sig.Alex.lib.r.cons.55 in fin.& dato quod argumentari liceret non tamen ex ea facienda esset extensio,ex quo statuti dispositio secundum Ancha.cons.380 col.r. est odiosa & priuatiua ad not. in.l.2.C. de parri.qui filios distraxe. & in.l.si uero.§.de viro.j.eo.& principaliter rarione psonę inducta & consequenter nō extēdenda ad ito. in.l.r.supra de consti. prin. & in.§. sed & quod principi.Insti.de iu.nat.&in .c.sane extra de priui.

6 Cęterum † disputando potest huic motiuo respōderi primo quod dos recuperata in casu huius statuti proprie dos remanet dotisq; nomen retinet ex quo mater ex statutaria dispositione eam filijs conseruare tenetur ar.l.si socius ꝑ filia s ꝑSoc.auth.sed q; uis.C.de rei vxo.ac.p Aret.in.l.pomponius §.in dotem de acq.poss.&Ias.hic nu.xi.

7 Secundo † responderi potest in hoc casu dotem recuperatam dici proprie dotem ad fauorem filiorum quibus per statutum fuit ante recuperationem Ius quęsitum ar. not.in.l.fin. supra quando actio de pecu. est anna.

8 Tertio † etiam responderi porest quod in dispositionibus quoque exorbitantibus permissa est extensio a stricta significatione ad latam in casu expresso ad non expressum.l.senatus consulto supra de ritu nup. l.filium habeo supra ad maced. & .l. filius C.eo.iuncta.l.iusta.&.l.liberorum cū not. ibi per Bar. de ver.sig. & supra .q. pręced. nu.28 dictum est,sed large loquendo dos re

cuperata

cuperata retinet nomen dotis ad not. in. l. titio centum. §. titio genero de cond. & dc. per Bal. nouell. de dote par. 1. & Constan. de dot. cap. 2. in prin. ergo &c.

9 Probatur secundo † quia qualitas adiecta uerbo intelligi regulariq; debet secundum tempus uerbi. l. in delictis. §. si extraneus supra de noxa. l. titius ubi Bar. de mili. te. Bar. in. l. 2. de aur. & arg. leg. Calcan. cōs. 15 nu 23. sed qualitas dotis in hoc statuto adijcitur illi uerbo disponere, quod intelligitur in ultima uoluntate secundum Alber. in dictiona. in ver. disponere Affl. dec. 370 nu. 12: glo. Bar. & doc. hic; ergo ut sit locus statuto tempore dispositionis seu mortis matris uiduę dos esse debet. Vnde priuilegium concessum socero non uendicat sibi locum in eo qui finita affinitate desijt esse socer. glo. in. l. sed hoc ita in prin. de re iud. Ias. in. l. fin. col. 2. C de uer. sig. & ita arguit hic Nicon. nu. 20 & seq.

10 Nec obst. si cū Bulg. hic dicatur † dotem demonstratiue poni ideoque non qualificare eius significationem ad no. in. l. fin. §. titia de libe. leg. per Bar. & doc. in. l. centurio col. pen. de vulg. Paul. Castren. lib. 2. cons. 338. col. 1. Crauc. cons. 301 nu. 5. & satis esse etiam aliquando fuisse secundum Bal. in. l. humanitatis nu. 28. C. de impub. & Paris. hic nu. 87. Quoniam respondetur quod etiam demonstratio debet secundum uerbi tempus demonstrare; cum sit adiectio per quam res uel persona redditur certa. l. certum supra si cer. pet. Bal. in rub. C. de institu. & substi.

11 Verum huic motiuo † responderi potest primo quod titulus dotis durat etiam post recuperationem auth. sed quamuis. C. de rei uxo. actio. l. si socius supra pro Soc. l. si cum dotem. §. 1. infra eo. & c. nuper extra de dona. int. ui. & uxo. & ideo eo quoque tēpore dicetur qualitas secundum tēpus uerbi regulari Aret. in. l. pomponius. §. in dotem de acq. poss. Io. annib. hic nu. 106.

12 Secundo † responderi potest quod hic qualitas adijcitur dispositioni non executioni, ideo non requiritur necessario quod adsit tempore uerbi Alex. in. l. ex facto nu. 7. infra de vulg. doc. in. l. ex facto. §. siquis rogatus infra ad trebell. prout nec quando constat de contraria uoluntate disponentium secundum Alex. in. l. stipulatio hoc modo concepta col. 3. ver. non ob. ꝗ qualitas de uer. obl. Alcia. in d. l. ex facto. qualitas enim regulatur secundum tempus uerbi de proprietate sermonis secundum Aquens. ī l. cum mota nu. xj. C. de trans. a qua recedimus ubi de mente contraria constat. l. non aliter de leg. 3. l. in conditionibus de cond. & dc. & l. si seruus plurium. §. fin. de leg. 1.

13 Tertio etiam † responderi potest satisfuisse sub eo statuto aliquando fuisse dotem quia ius fuit quęsitum filijs vigore statuti nam licet qualitas dotis postea esse desijerit, non tamen pręiudicat filijs quia qualitatem adiectam uerbo per quod significatur actus disponendi uel tempus in quo dispositio fuinit effectum satis est adesse illo tempore quamuis postea extare desijerit secūdum Bar. in d. l. ex facto in prin. de vulg. & Ruyn. lib. 2. cons. 88. col. 1.

14 Probatur † tertio quia sicut hęreditas adita desinit esse hęreditas & cum patrimonio adeuntis confunditur. l. sed si plures. §. filio de vulg. glo. & Bar. in. l. 3. supra de fideicom. hęr. peti. ideoque statutum prohibens mulierem nubere cum hęreditate extra territorium non proredit in hæreditate adita. Cum & doc in. l. 1. §. ueteres de acq. poss. Ias. in. §. actionū nu. 219. inst. de actio. ita dicendum est dotem recuperatam desinere dotem esse nec sub statuto de dote loquente comprehendi ut similium eadem sit dispositio ut in. l. non possunt supra de legi. in c. translato de consti.

Nec ob. si dicatur arg. ab ultima uoluntate ad contractum non ualere isto casu quo de uerborum significatione agitur Ias. in. l. pactum inter hęredem supra de pact. Quoniam respondetur in pręsentiarum nō agi de solo ac nudo nomine dotis, sed agi de nomine dotis ad iuris effectū uidelicet ad cognoscendū statuti dispositionem arg. no. in. l. 1. §. hęc verba supra quod quisque iur. per glo. i. l. sed nisi supra de iu. do. in. l. curatores. §. fin. de admini. re. ad ciui. perti. ideoque dicendum est ab ultima uoluntate ad contractum iure optimo argui, posse ut in. l. iure ciuili de cond. & de. in. l. seruū filij. §. cum qui chirographum de leg. 1. in. l. pactum inter hęredem de pact. per Euer. in cent. in lo. a contra. ad ulti. uo. in prin.

15 Huic autem fundamento † responderi potest primo cū Ias. nu. 12 ꝗ hic dos a muliere fuit recuperata cū onere statutario cōteruādi eā filijs ꝓ tribus partibus de quatuor sīn statuti formā ideoq; ad huc doté ꝑmanere arg. l. si socius ꝓ filia s̈ pro Soc. & per Aret in. d. §. i doté. cu sequacibus de q̄bus s̄

16 Secundo † responderi potest non esse bonum simile hęreditatis ad dotem ex quo hęreditas ante aditionem erat alterius quam hęredis, dos auté tam ante, quā post recuꝑationé seper fuit mulieris l. i reb. C. de iu. dot. & ex modica facti varietate ius mutaē ꝑut iq̄t Dec. cōs. 637. n. 2. Itē q̄ dotis nomē erat affectū ratione temporis quo seruiuit matrimonio ar. no. i. l. fi. de decurio. i. l. uni us. §. seruus de quęstio. ꝗ nō est in hęreditate domino uiuēte. l. 1. de hęr. uel act. uend.

17 Tertio †etiam responderi potest q̃ hereditas etiam post aditionem remanet hereditas quoad titulum ut in.l.1.infra pro here.iu.l.sed si plures .§.filio de vulg.& in.§.restituta insti.de fideicom.her.glo.in .l. ꝓ herede supra de peti.hę.ergo ita dicendum est in dote recuperata per idem arg.a simili ar.d.l.nō possunt & d.c.translato cū sim. quod in iure probabile & frequentissimū esse dicitur secundum Euer. in cent. in loco a simi. in prin. cum similium idem sit iudicium.§.recte insti.de māda.l.1. C.quę sit lon. consue. & .c. inter ceteras de rescrip.& .c. dudum ad fin. de preben.lib.6.

18 Probatur†quatro in.l.1.§.ceterum infra pro dote ubi cessante matrimonio cessat usucapio pro dote, quia nulla dos sit, sed dote recuperata a muliere so.ma.per mortem uiri dicitur cessare matrimonium .§. deinceps auct.de nup.l.1.& .l.vxores de diuor,ergo nulla dos est.

Stringo ponderando illa uer.tex.quia nulla dos sit, poni per modum rationis ad illum tex.quę dicto generalior esse debet .l. item ueniunt.§.ait senatus de pe. hęr. glo. in.l.pen.supra de offi.procu.cę.glo.& doc. in.l.non omnium supra de legi.Bar.in.l. q. interrogatus supra de peti.hę.

19 Huic etiam motiuo † responderi potest primo procedere dūtaxat quoad uim usucapiendi dotem so.ma.quod esse non potest quia so.ma.dos mulieri uel eius heredibus est restituenda.l.2.in prin.infra eo.p Paris.hic nu.69.& sine possessione non ꝓcedit usucapio .l.3.& seq.de usuca. &.c. sine possessione de reg.iur. in 6.

20 Secundo † responderi potest illum tex. (pretermissis alijs responsionibus ei assignatis supra q.preced.nu.3.& seq.) plures intellectus habere, quia alij cum intelligunt nullo contracto matrimonio, alij so. ma.ante restitutionem, alij recuperatione sequuta.ideoq; ad decisionem huius articuli allegari non posse ex doctri.Bar. in .l. in ambiguo de rebus dub.& in prima sua q.incip.Lucanę Ciuitatis in tertia par.Ias. in.l.1.nu.29.supra de trans.

21 Facit quinto & ultimo † pro hac sententia, Theorri.Bal.in.l.1. C. sine censu uel reliq.ubi inquit Bal.in dote recuperata cessare legem Iuliam de fundo dotali, ideoq; per mulierem alienari posse.l.3. supra de fun.dot.quo fit eam amplius dotem non esse, & hanc efficacissimam rationem esse ꝓ hac parte dicebat hic Ruin.nu.25.

22 Sed breuiter † respondetur primo arg. non procedere quando est ius quęsitum tertio quia tunc dotis nomen retinet, & prouisio prohibitiua alienandi legis iuliæ non cessat arg.no.in .l. fin. supra quando actio de pecul.prout est in isto casu quo per statutum est ius quęsitum filijs quibus mater preseruare tenetur, nec alienando preiudicare potest ar.l. id quod nostrum de reg. iur.& quod uot.in.l.non dubiū.C.de legi.

23 Secundo †etiam respondetur arg.procedere solum quo ad indiuiduum per legem iuliam dispositum quia cessat ratio inductiua prohibitionis legis iulię, de minis aut illecebris maritorum in dote post solutum matrimonium recuperata ar.tex.in in sti.quibus alie.licet in prin.idcirco ni mirum si cessare debet eo casu etiam iuris dispositio ad no.in.l. adigere .§. quamuis de iu. pa. in .c. cum cessante in prin. de app. & in.c.& si christus.de iureiur.

Contrariam &affirmatiuam sententiam tenuerunt Bal.& Paul.in. l. 1. C. vnde uir & vxor. Paul. Castren.in.l.fin.supra quando actio de pecu. & hic nu. 2. Pont. x. Ias. Soc.& Parp.13. & pro communi sententia Crot.20.Rip.72.Soc.Iun.75.par.1.&Ioan. Bolog.154.

24 Probatur †hęc communis doc.sententia primo in.c. nuper extra de don. int. ui. & uxo. ibi dotes protegere uiduarum ubi si maritus usufructuarius aliquorum bonorum concesserit in dotem uxori suę aliqua ex dictis bonis non potest mulier eo mortuo bona illa consequi ex quo maritus nō potuit in ea plus iuris quam ipse haberet transferre .l.nemo plus iuris de reg. iur. l. traditio in prin. infra de acq.re.domi.&.l. ex empto in prin. supra de act. emp. & ita contra dotem quodāmodo statuit ibi Inno.tertius, quamuis aliàs ecclesia (subdit ibi tex.ad propositum) dotes teneatur protegere uiduarum.

25 Nec obst.† si dicatur illum tex. loqui de iure cano. quo uerborum subtilitas non attenditur .c.filius extra de testam.&.c. intelligentia de uer.sig.glo.&doc.in.c.licet causam extra de proba. in.c.suscitata de resti. in inte. cum nil prosit subtilitas eloquentis secundum diuum Augusti.quam non assequitur intellectus audientis Affl. in proem.tract.iuris prothomis.nu.4.

Quoniam respondetur illud non procedere in subtilitate commendabili & ueritatis inuestigatiua quia illa utroq; iure est recepta & attendenda .l. 1 .§. sed neq; .C. uet.iu.enu.iunctis not. in. c. cum dilectus de consue.in.c.cum expediat de elect.in 6. per Abb.in.c.capellanus de ferijs Bereng. in.l.uni.nu.265.C.de sent.quę pro eo quod int. Sed in subtilitate uana & irrationabili ut in. c. 1. 40. di. & in.l.si seruus seruum §.sequitur de uer.obl. vel in subtilitate nimia quę existimatur captiosa & propterea reprobata .l. fin. §. preterea .C.de iu.do.l.

siquis

siquis hęredem. C. de institu.l.1.C.ut act. ab her.&cōtra her.&.l.posthumus iprin.in fra deiniusto rup.te. & per Rip. in rub. in fra ad trebell. nu.6.Dec. cons. 508. nu. 2.

26 Nec † minus obst.si dicatur q illa verba sint facti narratiua aquibus non licet arguere ut no.in.l. vni. C. quando non pet. par. glo. in. c. auditis ver. ex post facto de elect.& in.c.1.ver. collationem de rerum permu. lib. 6. Quoniam respondetur illud non procedere in decretalibus inquibus etiam a uerbis narratiuis argumentari licet laud.in clem.1.de excess.prela. Ias. in.l.vni.nu.23.C.quando non pet.par. maxime quando in decisione non fuerunt reprobata Fortun.Garg.in.l.1.in prin.nu.27. supra de pact.

27. Cęterum huic motiuo † responderi potest primo tex ibi loqui principaliter de ꝓtectione ecclesię & super ea principaliter disponere ad no. in.l.siquis nec causam si cer.pet.& in.l.quęritur de sta.ho.& vel, dotis, enunciatiue proferri,ideoque nec disponere nec probare iuxta not. in l. ex his C.de testa.mi. in .l. ex hac scriptura infra de dona.in.l.publica in fin.supra de depo.per Ias.i.l.1.lect.1.nu x.C.de sacros.ecc. Alex lib.2.cons.185.nu.17.Dec.cons.539.col.1

28 Secundo † responderi potest ibi dotem sumi largę,& habito respectu ad usum loquendi,&ad tempus destinationis ipsius dotis & ad reliquias pręteriti matrimonij ac etiam ad futuros euentus inquibus mulier secundo nubens poterit eam dotem efficere, prout etiam indicant sequentia uerba tex.& patet ex glo.3.ibi dum dotem, ꝓ donatione ante nuptias poni dicit.

29 Tertio † etiam responderi potest illum tex. in uers.cum ecclesia dotes teneatur ꝓ tegere uiduarum, loqui relatiue ad uerba consultationem petentis qui eadem uerborum conceptione usus fuerat,sed tamen ꝑ summum pontificem in fine illius decretalis reprobari cum docet datas ab uxore uiro, dotem, data a uiro uxori donationem propter nuptias secundum legitimas sanctiones vocari,&propterea ab eo argui nō posse secundum Fortun.ubi supra.

30 Probatur † secundo in.l.si cum dotem.§. 1.infra eo. ubi si filia dotem exactam sine uoluntate patris consumat. patri pro eiusdem dotis repetitione actio superest, & sic ibi est tex.in quo dos exacta & sic recuperata dos appellatur, & pro ea dotis actio cōpetit. Quod ad hunc stringitur ponderā do ibi principaliter agi de actione compe tente patri non obstante exactione dotis per filiam facta & sic cum de vno dubitetur alia supponuntur clara & habilia ad no.in.l.qui testamento infra de testam.in.l.

sciendum infra manumiss.testa. in.c. 1. de eta.& quali.lib.6.per Dec.in.c. quę in ecclesiarum nu.2.de constitu.

31 Verum † huic motiuo responderi potest primo q ibi dos fuit nulliter exacta per filiam quia sine patris consensu.l.2.§. 1. & seq.infra eo.ideo perinde est atque si nullo modo suisset exacta Bal.in d.l.2.in prin. infra eo. quia paria sunt in iure non esse, uel nulliter aut inutiliter esse .l.nam is sup de dolo.l.quamuis.§.siconuenerit supra ad velle.glo. in.l. fin.C.ad leg. fla. de plagia. & nō præstat impedimentum quod de iure non sortitur effectum,l.si dari de ver.ob. & c.non prestat de reg.iur.lib.6.

32 Secundo responderi potest † tex ibi loqui de dote exigenda postquam fuerit exacta,est enim ibi iurisconf.qui loquitur imponendo legem filię quę dotem sine consē su patris exegit & consumit,& inquit quod si filia dotem exactam &c.1. postquam exegerit ar.l.2. §. exactis de orig. iur. natura enim legis est futuris formam dare negocijs.l.leges.2 C.de legi.c. 2. &.c.fi.cū glo. extra de consti.& sic ibi non fuit dos actualiter recuperata sed recuperanda,ut in simili dicitur in hac rub.solu, ma. 1. postquam solutum fuerit matrimonium in futurum per Ruyn.hic nu. 28. quem sequuti sumus supra.q.1.nu. 5.

33 Tertio † etiam responderi potest ibi dotem enunciari gratia melioris intelligenrię ad designandum bona data in dote arg. l.insula.in fin.de acq.re.do.per Dec.in.l.1, nu.18. C.vnde vir & vxor. & iure reliquiarum pręcedentis matrimonij iam soluti,eu ius causa nomen habet affectum ar. no. in l.fin. infra de decu.in.l.vnius.§. seruus de quęstio. quod quidem etiam durat causa cessante ar.l.2.& seq.ubi Dyn. & doc. nor, infra rerum amota. no. in .l. ex duobus de vulg. in.l.seruos ubi glo. C.de quęstio. per Tiraq.de causa cessan.limita.16.in prin.

34 Probatur † tertio in .l. si socius. profilia uer.quod si salua supra pro Soc. ubi patet recuperatam dotem filiæ so.ma. per duos tium tenetur preseruare & filiæ secundo nubenti dare, uec socijs a quibus dos com muniter emanauit, cogitur communicare & sic post recuperationem ibi quoq; dos remanet, & dotis nomen retinet, quo fit vt statutum de dote loquens etiam in dote re cuperata sibi locum vēdicare dicatur arg. l. 4.§.toties de dān.infe.&.c. ex parte cum vtrobiq; not. de concess. prȩben.

35 Huic fundamento † respōderi potest primo q ibi dos non recuperat a muliere sed ab alio q illam tenetur pręseruare,&rursus nubenti reddere & sic interim reuocabiliter penes se retinere,quo casu dos remanet

quia cũ causa hęc q; sub dos dicitur exacta l.fin.C.communia utr. iud.& auth. sed quã uis C.de rei vxo.ac. per Aret.in.l. pompo- nius.§.in dotem de acq.poss.& Ias. hic nu. xij. in prima lect.

36 Secundo † responderi potest ibi speciale esse in patre recuperante propter paternũ officiũ quod est dotare filiã quoties nupse rit si dotem habitam dolo non amiserit.l. fin.C.de dot.promiss.d.auth. sed quamuis. C.de rei uxo.ac.l.qui liberos supra de ritu nup.Bar.Bal.& doc.in l.si cum dotem.§.1. infra eo.Guil. de ludo. sing. 110. glosa est Boer.q.131.& uidetur nu.5.& seq.

37 Tertio † responderi potest ibi dotem ap pellari large & relatiue ad id quod fuit cõ stante matrimonio, cuius intuitu nomen habet affectum ut supra in ultima respon- sione pręcedentis motiui dictum fuit, ned non enunciatiue propter aliud nempe ,pp- ter terminos illius tex. ideoq; nec' disponit nec probat propterea dotem esse iuxta no. in.l.ex his.C.de testa.mi.& in.l.ex hac scri ptura de dona.

38 Probatur † quarto & ultimo quia quo- ties ratio est in statuto expressa, vel vnica tantum assignari potest, quę prò expressa habetur glo.in.l.quamuis.C. de fideicom. Rip.in.l.si constante nu. 65. infra eo.ex ea potest fieri extensio a stricta significatione ad latam quatenus militat rationis identi- tas Bar.in.l.omnes populi 4.q.sextę q.prin. de iusti.&iu.Bal.in.l.maximum uitium.C. de libe.pręte.Veron.de interpreta.legis ti. vnde clijci possit extens. nu. 21. at in casu isto ratio fragilitatis sexus muliebris quã uerisimiliter statuentes moti fuere ad ita sta tuendũ at.l.2.§.uerba supra ad velle.l.filia C.de inoffi.te.l.fin. C. de don. ante nup. & c.sorus.de uer. sig. militat etiam in dote re cuperata & ita apud mulierem existente ut est clarissimum, merito &c.

39 Huic rationi † responderi potest primò negando eam solam fuisse rationem mo tiuam statuentium, cum potuerint etiam filiorum fauore moueri arg l.nam & si pa- rentibus supra de inoffi.te.& neutra est scri pta in statuto, & ideo pro extensione facien da minime alleganda iuxta doctri. Bar. in l.liberorum de uer. sig. Bal. in.l.si defun- ctus.C.de legi.he.&Alex.li.1.cõs.55.in fi.

40 Secundo † etiam responderi potest arg: non procedere quando extensio fieret de casu vero ad fictum in his quę essent pręter vel contra ius commune Abb.in.c.ad audi entiam de cler. non resi. arqui in casu isto agimus de extendendo statuto disponente contra ius commune de quo in.l.in re mã data C.mand.in.§.disponat auct. de nup. & in.l. 2. infra si aparen. quis fue. manu. & loquente de dote propria ad dotem im- propriã & exactam & sic de casu vero ad ca sum fictum & impropriũ merito &c.

41 Tertio † etiam responderi potest arg. ,p cedere in identitate rationis finalis quo ca su dicitur magis comprehensio quã extẽsio ut no. in.§.1.auct.ut hi qui oblig.ha.perhi. Tiraq.de retra.consf.§.20.glo.1.nu.2.secus in idẽtitate rationis impulsiuę quia per illã non potest fieri extensio prout est ratio fra- gilitatis sexus l 1.§.sexum supra de postu- lan.& in auct.constr.innouar constitu. iun- ctis no.in auth.quas actiones.C. de sacros. ecc.& per Mates. de extens. legis. in prin. nu.1.cum limi.

42 Pro resolutione huius articuli † a- ,plector affirmatiuam & communem sententi- am quã tenuit etiã Ias.in.l.1.nu.9.C. vnde vir & vxor.Campeg.de dote.q.54.par.5.& eam esse communem testantur vltra doc.su pra relatos hic Paris.nu. 81 & 85. Saluio. 114.& Coras.in.l.qui liberos nu.87. supra de ritu nup.

Moueor Primo per tex.in.l fillę dotem iunctis dictis ibi per scrib.C.de colla. ubi volunt illum tex. loquentem de dote con- ferenda cum fratribus locum sibi uendica- re etiam in dote recuperata ex quo utroq; casu militat eadem ratio ęqualitatis serua dę inter fratres & sorores.l.fin.C. commu- nia ver.iud.l.illud & l.ut liberis.C. de col- la.& in.§.fin auct.de non elig.secun.nub.& in.§.illud quoq; in auct.de nup. ita in casu isto in quo eadem ratio fragilitatis sexus, uel fauoris filiorum pariter militat in dote exacta sicut in non exacta ar. l. illud supra ad leg.aquil.& .l.a titio cum utrobiq; not. de uer.obl.

43 Secundo † quia uidua dicitur durare in matrimonio & per consequens etiam dotẽ habere l.fœminę supra de senato.l.fin. C. de uer.sig.&.l.fin.C.de bo.ma.Bar. in. l.fi. C.de priui.scola.lib.x.Soc.Iun.lib.1.cons. 108.nu.7.& licet ab initio matrimonium si ne dote esse possit.l.quod si nulla supra de relig.& sump.fune.ex post facto tamen do- te antea pro eodem matrimonio constitu- ta esse non potest ad not.in auth.sed quam uis.C. de rei uxo.ac.in.l.si ego.§.1.in fin.& in.l.stipulatio de iu.dor.

44 Tertio † propter nomen affectum tempo re constantis matrimonij ar.l. fin. infra de decurio.l.vnius.§.seruus de quęstio. sicut enim decurio non torquetur finito officio quia censetur retinere nomen in memori- am pristinę dignitatis; & seruus non inter- rogatur contra priorem dominum in me- moriam antiqui dominij, ita dos so. ma. exacta in memoriã precedẽtis matrimonij dotis nomen debet retinere & cõsequẽter

sub

sub statuto de dote loquente comprēhēdi.

45 Quarto † propter ius quęsitum filijs per statutum ante recuperationem quamobrē dos exacta ad huc nomen dotis retinet ar. l.fin.supra quando actio de pecu.& mater filijs pręiudicare nō potest vulg.l. id quod nostrum de reg.iur.

46 Quinto quia † aliter dicendo sequeretur quod mulier nupta esset peioris conditionis quam uidua, quia nupta esset statuto subiecta & disponendi prohibita uidua vero nō ob.statuto libere disponere posset quod esset contra no.in.c.gēma.& i.c.cum locum de sponsa.iu.l.2.supra de iure do.

47 Sexto & vltimo † quia siue ratio huius statuti fuerit fragilitas sexus, siue fauor filiorum, siue odium quo pleruuq;vxores maritos prosequuntur ut hic nu. 104. dicebat Io.anni.quælibet in dote recuperata procedit, merito in quacunq; muliere & dote exacta statutum sibi locum debet vendicare ar.l.illud supra ad l.aquil.perBar.in.l si rō stante.1x. q. primę par. prin. infra eo.Abbas in.c.cum dilecta extra de confir.vti.vel inuti.Gozad.cons.18.uidetur nu.17.& pro communi las.in l.illam nu.15.C de colla.

48 Et si † statuentes de hoc fuissent interrogati stante identitate rationis ut supra ita verisimiliter statuissent ideo pinde debet haberi atq; si ita statuerint glo.& doc.communiter in.l.tale pactum §.fi.supra de pac. Rolan.lib.2.cons.97. nu. 18. & seq. Paris. lib.2.cons.22.nu.70.Grat.lib.1.cōs.40 nu. 8.& pro communi sententia Soc.iun.lib 1. cons.1.nu.127.& constito dę voluntate statuentium non est curandum de proprietate verborum ut in.§.pen.Insti.de eo cui liber causa & in.l.non aliter de leg.3.

49 Amplio † hanc communem conclusionē primo procedere etiam in statuto mutinēsi quo mater prohibetur plus de dote sua relinquere filijs primi matrimonij quam secundi,vt locum sibi vendicet etiam in vidua filios ex duplici matrimonio vtroq;soluto habente de sua dote exacta.restante ꝓ ut tenuit Bal.& sequaces in.l.1.C.vnde vir & vxor vbi Dec. nu. 19. dicit esse communem sententiam Fely.in proe.decretal. nu. 8.&hic Soc.nu.14.& seq Alex.24 Balg.28. Pont.13.& pro communi sententia Saluio. 119.Io.anni.120.& Io.Bolog.155.&Paris. 109.licet ipse contrariū dicat esse veriorē.

50 Amplio † secundo procedere etiam in vidua quę ante conditum prędictum statutum disposuit& post statutum conditum decessit quia inspicitur tempus quo dispositio mulieris sortitur effectum ut in not. casu scribit Ang.in.§.1.auct.ut factæ no.con sti.& Soc.Iun.lib.1.cons.21.nu.14.& seqq. ubi notan.firmat regulam q lex noua etiā nouum ius inducens procedit etiam respectu prętęritorum actuum quando respicit ipsorum actuum exequutionem seu perfectionē quę ex post facto contingit ex not. per doc.in.l.ōnes populi in 5.q.prin. Bar. de iust.& iu.& ex alijs de quibus ibi per eū.

51 Amplio † tertio procedere etiam in uidua disponente de augumento dotis, in quo etiam ius statutarium seruare tenetur. ar. l.inter soccrum .§. cum inter supra de pact.dot.per Bal. in .l. si proprietati supra de iu.do.Abb.lib.1.cons.46.in secundo dubio . Statuta enim loquentia de dote locū habent etiam in augumento dotis Paul Castr. cons. 8. ad primum lib. 1.& cons. 290.col.3.Campeg.de dote in ulti. par. q. jx.Paris lib.1.cons.126.nu.13. & in paraphernalibus & iocalibus mulieris Alex.li. 5.cons.27.col.pen.Io.de ana.cons.36.Bertran.lib.2.cons.47.nu.8. Rolan. de lucro dot.q.50.nu.4.& seq.

52 Amplio † quarto procedere tam in uidua habente filios legitimos & naturales quam etiam in habente naturales tantum per subsequens matrimoniū uel alias quomodocunq; iure legitimatos & per consequens etiam communi iure successibiles ut in.l.nuper.C.de natu.lib.iuncto.§.quoniam uarie & per tot.ti.auct. qui mo. nat. effi.sui.statutum enim hoc generaliter & indistincte prolatum generaliter & indistincte in quibuscunque filijs successibilibus debet intelligi.l. 1. §. generaliter de leg. prestan.l de pretio de publicia. l. 2. §. homines infra de ui bon. rap.& .c.si romanorum 19.dist.sicut statutum loquens de certo genere personarum comprehendit omnes qui sub illo genere continentur Bar. in.l. iura sup de legi. Rolan.lib.1.cōs.86.in fi.

53 Amplio † quinto procedere siue uidua inter uiuos siue in ultima uoluntate disponere uelit qa utroq; casu statuti ordinationem seruare tenetur, Tum quia utroq; casu militant uerba statuti ex quo ver.disponere tam ad actus inter uiuos quā ad actus ultimę uoluntatis potest referri ut hic tradunt fran.Rip.nu.16.Aquens.xj. Pont. 43. Soc.Iun.46.par.2.Io.anni. 303. Paris 162, & lib.4.cons.33.nu.16.& inferius q.xj.dicemus,Tum etiam quia utroq, quoq; casu militat pręsumpta ratio fragilitatis sexus, & fauoris filiorum de qua supra; ideo utroque etiam casu militare debet eadem statuti dispositio ar.l.illud ad leg. aquil. & .l. a titio de ver.ob.

54 Amplio † sexto procedere etiam si statutū loqueretur in casu contrario nempe quod mulier non habens filios possit libere de sua dote disponere quia ex quo hoc statutum in sensu directo ultra ius commu-

ne

ne nihil operatur interpretabitur a contra rio sensu disponere quod mulier habens filios libere disponere non possit, ita consuluit Anea.cons.213 pro isto parte col.2. sequitur Brun.de stat. masculiniti.8.col pen. Rolan.de lucro dot.q.43.nu.6. & in statutis quoq; arg. a contrario sep. quandoque locum sibi vendicare dixit Bal. in.l. conuenticula.C.de sacros.eccl.Bar.in.l.omnes populi nu 61.de iusti.& iu. Euet. declarans in cent.in loco a contra. sen. circa med.

55 Limito † etiam hanc conclusionem nõ procedere primo quando vidua habens filios secundo nuberet & totam dotem suam secundo viro in dotem cõstitueret & sic de tota & integra eius dote disponeret quod ei non obstante statuto liceret Ancar. cõs. 380 ante.col.2.Rõlan.de lucro dot.q.105. nu.50. & seq. prohibitio enim statutaria alienationis ad causam dotis pro matrimonio contrahendo non protrahitur auth.res quę .C.communia de lega.per Fran. inter cons.Anca.cons. 381 in themate.nu.2.

56 Limito † secundo non procedere quando vidua quę contra ordinationem statuti de tota sua dote disponeret facto aut culpa filiorum decederet quia filij tunc materna successione priuarentur, & sic staret dispositio matris.arg l.si ab hostibus.§.1.cum ibi not. infra eo.per not.per Bal.in.l.1.ver. extra quero.C.vnde vir & vxor & in.l.heredibus col.fi.C. de his q. ut indign. est enim generale in quolibet coniuncto quod si interficiat illum cuius successio defertur ad eum, successione priuatur.Bar.in.l.cum ratio.§.fin.infra de bo.damna.in.l.fi.col.pen. infra si quis aliq. te proh. Bal. cons. 223. punctus lib.1.& in.l.1.C. vnde vir & vxor & in.l.ea quam .C. de fideicom. & in .l. si quis incesti.C.de incestis nup. Roma. sing. 477. occidẽs Dec.cons.525.col.1. Marsil. cons.93.nu.8.ubi ampliat ut per eum.

57 Limito † tertio non procedere quando tale statutum usu receptum non fuisset & princeps statuens contrarium seruari tolerasset quia non diceretur subditos ligare & per consequens nec uiduam perperam disponere iux.no.in c.1.extra de treu.&pa. per Paris.lib.4.cons.105.nu.9.Grat.lib.1. cons.16.nu.21. & pro communi sententia Mars cons.49.nu.49.tolerantia nanque statuentis pro dispensatione habetur aduersus precedentem statuti dispositionem glo. in c.denique 4. dist.Soc. in .l. eleganter .§. si quis post.de cond .inde.Mars.not.77.patientia Grat.lib.1.cons.119.nu.39.

58 Limito † quarto non procedere quando vidua disponeret de pręsentia voluntate & consensu filiorum quibus pręseruare dotem tenebatur.ar.no.in.l.filiusfa.§. diui de leg.1 & in.l.nihil.§.1.eo.ti quia filij expresse consentientes censentur iuri suo renunciare ad no.in.l.si quis in conscribendo.C. de pact.in.l.si iudex.de mino.per Grat.lib. 1.cons.84.nu.5.& sic obstaculum statutarium remouere arg no. per glo. & Ang.in.§. sed quod sancitum in ver neq; scriptum auct.de nup.& in auct.de non eligen. secũ. nubẽ.1 ver.copulatur Rip.in.l.fęminęq.14. C.de secu.nup.Roma.cõs.219.exthemate. col.1.Dec.cons.206.col.1.Rõ.sing.252.i fi.

59 Limito † quinto non procedere quando filij postea essent hęredes matris vidue quę contra statuti formam disposuit quia non poterunt matre mortua contra eius dispositionem venire & factum matris retractare ar.l.cum a matre.C. de rei ven. & .l. ea quę a parte .C. de testi. mili.& .l.polla. de his qui.ut indign.heres enim factum defuncti etiam ex proprio eius iure impugnare non potest ut nor.in .l. fin. C. de reuo. his quę in frau.cred.Bal.in.l.fin.C.de non nu. pe.in.l.successio.C.de solu.Dec.cons.547. nu.3.Soc.Iun.lib.1.cons.72.nu.9.& lib.3. cons 60.nu.19.

60 Limito † sexto non procedere quando uidua fauore animę proprię & sic in piam causam disponeret cui statuentes laici non potuerunt eorum statuto pręiudicare iux. no. in.l.priuilegia.C.de sacros.ecc.in.c ecclesia sanctę Marię de consti. per Abb. & dec. in.c.ad apostolicam de simo. Roma. in auth.similiter in nono speciali pię causę in contracti.C.ad leg.fal. Aret.& Ias.i.l. non ãplius.§.1.de leg.1. cu sequacibus relatis p Tiraq.de priul.pię causę priui. 159. Et facit tex.in.c.relatum& in c.cum esses extra de testa. Postremo an i generali prohibitione disponendi contineantur bona feudalia vel emphiteutica adeo vt nec de illis uidua disponere possit, uidendus est signo. cõs.220.quidam.Dec.cõs.139.ad fi.Paris. lib.1.cõs. 12. nu.45.& seqq. breuitati consulens non insisto.

SVMMA RERVM CAPITA

1 *Quilibet titulus ex communi v. 1. doc. sententia ad proximum precedentem titulum continuari debet & nu. 19.*

2 *Duplex continuatio glose ad hunc ti. refertur*

3 *Prius de contrahendis seu inducendis q̃; de dirimendis est tractandum.*

4 *Medium impertinens impedit extrema coniungi*
Pertinens dicit etiã quod parũ ad materiã facit
Arg. de primo ad vltimum in iure valet.

5 *Continuatio ex titulo intermedio non dicitur ad remota nec vitiosa Decla.nu. 17.*
Intell l.notionem .§. continentes.de ver.sig.
Parum & nihil equiparantur

De

De minimis non est curandum.
6 Dic. quemadmodum quomodo ponatur in hac rub.
Continuatio ad partem principaliorem & digniorem est referenda.
7 Intell. rub. & nig. supra de diuor.
8 Officialis prepositus ad constituendum pedagiũ debet preferri officiali preposito ad exigendum
Antiquior in officio preferri debet.
9 Causa constituendi dicitur dignior quam causa exigendi.
Disponenti magis quam exequenti actus debet attribui.
Portio condemnationum per statutum concessa potestati qui fecit in commune redigi debetur condemnanti non exigenti.
10 Continuatio Bar. ad hũc ti. refertur, declaratur ac defenditur nu. seqq.
11 Intell. l. si constante in prin. & l. si marito infra eo. & l. quemadmodum supra de iu. do.
13 Intell. L. in sponsalibus supra de spons. & nu. seq.
14 Intell. l. quod si nulla. supra de relig. & l. fin. § sicut. C. de don. ante nup.
15 Intell. l. sed si mors. supra de don. int. ui. & uxo.
16 Intell. l. argentarius. § edi. sup. de eden. & nu. seqq.
17 Editio diuersimode fieri potest, & quandoq; pro promulgatione ponitur.
20 Materia quęlibet ad proximam precedentem materiam est subordinanda.
21 Continuatio libri ad librum proxime preceden tem & vnius tractatus ad proximum preceden tem tractatum fieri debet.
23 Cont. titulorum tam de iure ciui. quam cano. fieri debet. Non autem in vsibus feudorum nu. 31.
Differentia iuris ciui. & cano. in dubio non est constituenda.
24 Continuatio dicitur necessaria ratione ordinis.
Et ratione facilioris intelligentię nu. 25.
Et ratione confusionis uitandę nu. 26.
28 Continuatio non est necessaria quando fit digressio de vna materia ad aliam extraneam.
Nec in prin. operis uel voluminis nu. 29 Nec de titulo vnius libri ad alium librum nu. 30
30 Nemo boues asinis curuo coniungat aratro.
32 Editio a capite fieri debet siue sit rationum siue librorum siue statuti nu. seq. Ampliatur nu. 34.
Caput est dignior pars rei
35 Originale si expediat exhiberi debet
36 Editio re aut verbis fieri potest.
Paria sunt actum re aut verbis explicare.
Parium eadem est natura & potentia
37 Editio debet fieri adeo ut legi & intelligi possit
38 Editio a capite fieri debet quando maxime rei ueritas aliter haberi non potest
39 Instrumenta publica sine die & cõsule edi possunt
40 Editio fieri debet sicut melioris usus est
41 Editio a principe & legislatore etiam sine capite fieri potest.
In principe omnis falsitatis suspitio cessat
42 Donatio inter uirum & vxorem constante matrimonio est probibita. & quare nu. 49.
43 Donatio inter coniuges ante consumatum matrimonium est prohibita
44 Donatio inter uirum & vxo. non ualet etiamsi interuenerit traditio.
Traditio absq; causa habili & iure approbata non operatur.
45 Donatio fructuum inter uirum & vxorem non ualet. & quando
Fructuum appellatione quid contineatur.
46 Donatio inter uirum & vxorem etiam de iure can. improbatur.
Nisi sit iuramento confirmata
47 Donatio causa mor. inter uirũ & vxorẽ valet
48 Don. inter virum & vxorem prohibita est quando donans pauperior donatarius ditior efficitur,
49 Ipso iure dicitur aliqd fieri quãdo lex exequitur
50 Donatio rei alienę bo. fi. factę inter cõiuges valet
51 Donatio inter coniuges valet, quando lucrum confertur in tempus soluti matrimonij
Paria sunt donare tempore habili, vel conferre effectum in tempus habile.
52 Donatio inter coniuges valet quando donatarius alteri restituere tenetur
Persona commodum capientis non restituere debentis attenditur
53 Donatio uicissitudinaria inter coniuges ęqualiter facta valet
4 Donatio inter coniuges valet quando recipiens in piam causam distribuere tenetur
55 Non dicitur coniugi facta donatio quando res non est penes eum remansura
Casus in quibus valet donatio inter uirum & uxorem remissiue.

QVAESTIO SEPTIMA

1 SV pradictis † sic pro intelligentia rub. totiusq; materiei ornamento premissis aggredior glos. primã rub. quam diuido in tres partes cũ Alex. Ias. Pont. Ruyn. & plerisq; alijs. ut per eos.

Pro explicatione primæ pat. glo. Quęro quo modo hic titulus cum preceden. connectatur? cum ex communi utriusq; iuris doc. sententia vnusquisq; titulus ad proximum precedentem titulum continuandus sit. l. 2. s. de sta. ho. & s. & post eum in proe. digestorum & l. 2. § quartus. C. de vet. iu. enu. per scrib. in rub. infra de no. ope. nun. & pro communi sententia iuristarum Ang. in proem. Insti. nu. 12. Ias. in rub. de actio. nu. 5. & hic Paris. 121. & pro communi sententia canonistarum Decan. senens. in rub. extra de consti. nu. x. ubi ipse alias in prologuio nu. 26. & seqq. latius comprobaui.

Huic

2 Huic.q.†respōdet hic glo. dupliciter primo quod supra dictum est per quos dos cōstituatur, nunc per quos repetatur. Et cum glo.in hoc transit Bal.hic col.1 Secundo respondet glo. quod supra dixit in titulo proximo pręcedenti de matrimonijs dirimendis nunc eis diremptis quemadmodum dos per.& hanc communiter doc.hic sequuntur ut restatur Pont. nu. 2. Rip. 20. & Io.bol. 101.

3 Circa primam † pro ea facit glo.in rub. supra de diuor. quæ similem faciens continuationem inquit supra dixit de matrimonijs contrahendis nunc de dirimendis. Ad idem glo.in rub.supra de rescin.uen. dicēs supra dictum est qualiter emptio & uenditio contrahatur, nunc qualiter rescindatur. Facit etiā illa utriusq; iuris regula qua statutum est nil tam naturale esse quā unūquodque solui eo uinculo quo ligatum est l.nihil tam naturale de reg. iur. c, 1. extra eo.in antiq.clem.ne romani de electio.ideoque constat naturale esse uiso quemadmodum matrimonia contrahantur uidere quemadmodum dirimantur. Abb. sicul. & doc.in rub.extra qui matri. accus. poss. & in rub.de diuor.

4 Et † quamuis contra hanc cont. opponatur quod non sit facta ad proximum pręceden.titulum sed ad remotum nempe ad ti. de sponsa.de ritu nup. & de iure dot. inter quos & iustum intermedius est ti.de dona. int.ui. & vxor. qui tanquam impertinens & nil cum matrimonio & dote commune habens impedire debet extrema coniūgi .l.duos reos. infra de duo.re. Potest nihilominus dupliciter respondere, primo q titulus de don.int. ui. & vxo.est pertinens quia occassione matrimonij donatio Inter coniuges est prohibita.l.1.& per tot.tit.supra de dō.Int.ui.& vxo.& p glo.ī rub.eo.ti. prinēs.n. dicitur etiā id quod parū facit ad materiā.l.verbū illud pertinere de ver.sig.Fely.i.c.quoniā n.7.extra de testi. & ī rub. extra de rescrip.nu.7.Bal.in .c. 1.extra de testi.matrimoniū etiam est pertinens tum qa supra dictum est de spons. & de ritu nup. (nuptię .n. & matrimonium sunt synonima insti.de pat.pot.in prin. & idem significat glos.in rub.supra de ritu nup.) tum etiam quia eo soluto dos repetitur .l. 2. in prin.infra eo.& eo constante maritus dote fruitur quoad fructus pro oneribus matrimonij substinendis.l.dotis fructus supra de iu.do.l.pro oneribus.C. eo. ergo de primo ad vltimum donatio inter virum & uxorem ad materiam dotis dicitur pertinere arg.l. qui occidit.§.in hac supra ad leg. aquil.l. de accessionibus infra de diuer. & tempo. pręscrip.&.c.fin. de iniur. &.c.sicut nobis ubi glo.& doc. extra de testi. & per consequens continuationem non vitiare iux.no. in.l.1.infra si tabu.te.nul.exta.& in .l.1. in prin. infra ad treb. Secundo † etiam respondetur quod dato etiam quod ille titulus parum aut nihil ad materiam dotis pertineret, nō tamen continuatio ob id diceretur facta ad remotū & sic mala ar.tex.ī.l.notionem .§.continentes.infra de ver.sig.ubi modicum maris spacium existens inter Italiam & Siciliam non facit quin sicilia inter continentes prouincias Italię sit, idq; (ni fallor) aut ea ratione q in iure parū & nihil ęquiparantur l.quamuis .j. de cond. & de.l.pleriq; de ritu nup. & Insti. de lege falci.in prin.glos.in.§.pen.auct. de instru. caute.& fi.vnde etiam dicitur de minimis non esse curandum ut in.l.scio supra de testi.in integ.re.in.l.si oleum.§.fin.supra de dolo per Tiraq.tract.de iud.i rebus exig.uer.his accedit.aut ex eo quia ver. continuare ciuiliter debet intelligi pro commoda & conuenienti continuatione subductis de medio duntaxat incompatibilibus & vitiantibus ar.no.in.l.hæredes palam .§.fin. infra de testa.& in.l.cum antiquitas.C.eo.per Rip.in l.quominus nu.52.j.de flumi.

5 (right margin, beside "prin. infra ad treb. Secundo")

6 Et † quamuis secundo hanc primam cōtinuationem glos.improbent communiter scribentes ut hic testantur Alex.nu.1.Visita.33.& Nicon.56.ex eo quia dict.quemadmodum, posita in rub.stat interrogatiue secundum Bar.nū.15. vel descriptiue secundum Bal.col.2.& non restrictiue ad personas per quas dos repetitur, prout i hac cōt. sētit glo. Nihilominus responderi potest hanc cont.saluando quod cum in quolibet actu possint considerari duo nempe persona agens & solemnitas actus.ut in l.si quęramus.j.de testa.& cōtinuatio ad partē principaliorē sit referēda Dec.ī rub.§ de offi. eius.& rub.C. qui admitti lect.1.n.x post Saly. in rub. C. de ser. fugi. & principalior ac nobilior sit persona agens quam actus l.iustissime supra de ed.j edi.&.§.fin. Insti. de iure nat.ideo quamuis in nigro tractetur non solum de personis repetentibus dotem verum etiam de modo & tempore repetendi, satis tamen fuit continuationem respectu personarum & sic dignioris ac principalioris partis superioribus applicare.ar. no. p glo.& doc.ī.l.1.in prin.de ver.ob.in.l imperium de iurisdict.om.iud.in.l. aristo ubi Bar.de dona.in.c.cum in dubijs de consecra.ecc.& in.c.ad quęstiones de re.per mu.

7 Et quamuis † postremo hanc cont.etiam improbent scrib.quia non sit facta ad proximū pręcedentem titulum propter ti.de diuor.in quo non tractatur per quos dos constituatur contra .l. 2. supra de sta. ho.cum concor.

concor. de quibus supra. Tamen respon-
deri potest quod cum diuortium sit causa
quamobrem soluatur matrimonium &dos
repetatur ut in.l.cōsensu. C.de repud.&i.l.
1.supra de diuor.licet in eo non tractetur
pquos dos cōstituatur,tractatur tamen cau
sa qua dos constituta reperitur & sic tanq;
pręambulum &ad materiam huius tituli
pertinens huic titulo pręponitur, ut in si-
mili habetur ī.l. t. infra si tabu.testa.nullę
exta.non ergo ratione eorum per quos dos
constituitur ponitur ibi titulus de diuor.
sed ratione eorum qui so.ma.dotem repe-
tere possunt & sic optime (ni fallor) defen
satur hęc prima continuatio glosę.

8 Ex qua † infero ad.q.quod si orta sit dis-
crepantia pręrogatiuę seu pręcedētię inter
iudicem uel officialem pręposirum ad con
stituendum pedagium uel quid simile, &
iudicem uel officialem ab eodem pręposi-
tum ad illud exigendum ut in dubio sit p-
nunciandum ad fauorem pręposiri ad con
stituendum ut ille pręcedere debeat ex rela
tis supra in hac continuatione, qua dicitur
prius dictum esse de his per quos dos con-
stituitur &c.& quia ille estantiquior in offi
cio quia pedagium prius constituitur quā
exigatur ideo pręferendus.l.1.infra de al-
bo.scrib.&.§.singulorum iusti.de re. diuis.
&.c. ātiqua de priui.unde dicitur priorē in
tēpore potiorē esse in iure.l.qui prior s̄ de
iud.&reg.qui prior. lib.6.per Fely. in .c.
capitulum Sanctę Crucis nu.5.de rescrip.
scrib.in.l. 1. C. deconsuli. lib.xij. & in .l.
quoties utriusq; dereg. iur.

9 Comprobo † ex eo quia dignior causa
dicitur commissa pręposito ad constituen-
dum quam pręposito ad exequendum arg.
l.1.&per to.ti.C.noua vectiga.&.l.t.supra
de orig.iur. iuncta .l. t. infra de publican.
cui tanquam disponenti & ordinanti ma-
gis quam exequenti actus debet attribui.l.
vnum ex familia.§.si rem de leg.2.l.2.§.om
nia.C.de uet.iu.enu.§.cunque hoc inproe.
insti.Dec.cons.251.in causa col. 2. Hinc
dicebat Ang.in.l.si possessor.1.§.redactę su
pra de peti.hę.quod portio condemnatio-
num per statutum concessa potestati qui
fecerit in commune redigi, debetur ei qui
fecit condemnationem non ei qui exegit
quia is qui condemnauit dicitur fuisse po
tissima causa exactionis sequitur Otho in
ter cons.Soc.lib.1.cons.151.cōsideratis &
Dec.in auth.siqs in aliquo nu.5.C.de edē.
Quamobrem concludendum est ad fauorē
& p pręrogatiua primi pręposiri p ea quæ
supra, & per Arg. ab ordine quia primo
approbatus & deputatus pręferri debet,
ut in religiosis primo approbatis & confir
matis per sedem apostolicam alijs pręfe-
rendis in processionibus & sessionibus ha
betur per glo.in .c.quorundam uer.prędi-
catorum & ibi doc.de elect.lib.6.Abb. in
c.sedes de rescrip.in .c. nicholao in prin,
de app. in .c. auari de pręben. & Euer. in
cent. in loco ab ordine uer. quinto.

10 Circa † secundam cont.glo. ut supra
communiter approbatam Bar. altius ex-
ordiendo & plenius explicando materi-
am & glosę continuationem approbando
dicit, supra dixit de matrimonijs in titulo
de sponsa.& de ritu nup.in quibus dos in-
teruenire solet ideo subijecit deinde de iu-
re dot.de pactis dota.& de fun.dot.& quia
constante matrimonio fiunt etiamdonatio
nes scilicet de facto inter coniuges quę a-
iure reprobantur, ideo dixit etiam de do-
na.int.ui.& uxo.& quia soluitur etiam ma
trimonium postea perdiuortium.l.1.supra
de diuor.ideo dixit etiam de diuor.& quia
so.ma.dos repetitur, ideo postea subijecit
hunc tit.so.ma.quem admo.dos peta. Et
cum Bar.alij communiter transeunt ut hic
in secunda par.testatur Soc.iun.in prin.

11 Et ita tenendo † Nō obst.primo si in con
trarium obijciatur de tex.in.l. si constante
ī prin.& in.l.si marito infra eo.& ī.l.queād
modū s̄ de iu.do.ubi dos repetitur & matri
moniū nō est solutū, Quoniā respōdetur ī
illis iurib.& similib.speciale ēē ex causis de
qb' ibi,secūdū glo.&doc.in.l.2.ī prin.j.eo.
Bar.hic i. 2.opp.& Bal. nouel.trac.de doti.
7.par.prin.24.priui.& 26. priui.& in cōtra
rium esse ius commune.l.ius sing.de legi.

12 Non ob.secundo † si obijciatur (quare-
nus Bar.dixit in tit. de sponsa.tractatum fu
isse de matrimonijs) de tex.in l. in sponsa-
libus supra de sponsa. ubi dicitur q ętas in
sponsalibus non est ut in matrimonijs dif-
finita, & sic matrimonia ut diuersa & ut di
uersum iuris effectum habentia conside-
rantur. Vnde Bart.Camer.post cōs. Zab.ī
cōs.ult.col.4.uers. facturus igitur,n.xj.ele-
gā.iqr matrimoniū esse illud quod in se cō
sumatū cōsensū habet ar.c.1.&.c.cū initiat
&.c.multorū 27.q.2.spōsalia illa esse q̄ ali
quo initio cōsensus pcedēte cōsūmationē ī
futurū expsse uel tacite suspēdūt ut ī.c.si iter
in.c.is q fidē de spōsa.& ī.c.1.eo.tit.lib.6.
Quoniā respōdetur Bart. hic loq de ma-
trimonijs in genere ad no.p Bar. in.l.talis
scriptura de leg.1.p Ab.ī.c.rodulphus col.
1.de rescrip. q̄ etiā subse spōsalia cōtineur
.l.si ita de ritu nup.& pdicātur de spōsalib,
sicut genus de suis speciebus ut no.ī.l.siq d
earū §.iter. emptū de leg.3.ī.l. iter agnatos
j.vnde legi.Bar.& doc. in.l.t.§. si cer. pet.
Secundo respondetur † non dixisse Bar.
13 sponsalia & matrimonia eadem esse sed di
xisse in titulo de spōsa. de matrimonijs tra

ctatum fuisse, quod uerum est ut in d.l. in sponsalibus & in.l. sponsalia & in .l. tutor. & in.l.seq.illo contr.& sic ille tex.non facit cõtra cont.Bar.& communem. Vt interim pretermittam legislatores sępe vno ꝑ alio usos fuisse cum in multis conueniant secun dum Bart.eam.beneuen.ubi supra.

14 Non obst.tertio † si contra Bar. obijciatur (in eo quod dixit in matrimonijs interuenire dotem) de tex.in.l.quod si nulla supra de relig.& sump.fun.& in.l.fin.§. sicut.C.de dona. ante nup.ubi matrimoniũ est sine dote. Quia respondetur quod regulariter dos pro matrimonio eiusq; oneribus cõstituitur maritoq;fruenda datur ut in.l.dotis fructus supra de iu. do. in .l. pro oneribus .C.eo.& licet quandoq; etiam sine dote fiat ut in contrarijs, illud tamen irregulare est & raro contingens ideoq; attẽdi non debet .l. nam ad ea supra de legi.l. scio.§.medico de ann.lega.

15 Non obst.† quarto si ad huc obijciatur contra Bar. (in eo quod dicit donationes inter uirum & uxorem aiure reprobari) de tex.in.l.sed si mors supra de don. int. vi.& uxo.ubi si maritus donet uxori & postea decedat uel deportetur, ualet donatio. Quia respondetur quod ibi est donatio causa mortis quę inter coniuges non reprobatur Alex.lib.6.conf.152.nu. x.Abb.lib. 1.conf.18.ad fi.ideo tex.ibi ualiditatem ad mittit sicut si diuortij causa facta fuisset, & illũ tex.ad hoc singularem esse dicit Mats. not. 316. accipe not.uerbnm

16 Non obst. postremo si cum Bar. nu. 7. contra hanc cont.opponatur quod hic liber traditus ad instruendum alios debuit a capite edi.l .argentarius.§.edi.supra de eden.sed hic non est caput libri ut in glo. ergo male.

17 Quoniam † respondetur omissis alijs responsionibus duo. Primo quod hic fit editio a supremo principe & legumlatore extra terminos tituli de edendo, & sic quod editio hic pro promulgatione ponitur .l.2. §.exactis de orig.iur.in qua quidem legali promulgatione princeps legibus solutus est.l. 1. de consti. prin.l.princeps supra de legi.& .§.sed & quod principi insti. de iu. nat.& sic ibi agitur de editione facienda in his quę fori iudicialis sunt & ad causam contentiosę iurisdictionis pertinent ut patet ex toto illo tit. hic autem sumus in editione facienda a principe in materia uolũtarię iurisdictionis cum promulgatio legũ in libera principis uoluntate consistat absq; eo quod alicui necessitati subijciatur.l. fin.C.de legi. e. constitutio. 2. di.& ꝙ not. per glo.& doc. in.§.r.in proe.insti.

18 Secundo † etiam responderi potest ꝙ quamuis hic etiam essemus in eadem materia editionis de qua in d.§.edi.quod tamen non est admittendum, nihilominus oppositio supra facta non obstat, quia in d.§.edi. expresse dicitur ꝙ sola ratio a capite edi debet non autem totus codex oeq; minus totas membranas inspiciendi describendiq; potestas fieri debet, sed sola pars rationũ ad instruendum ꝑtinens necessario est edẽda. Cum itaq; compilatores in hoc uolumine edant totum titulum so.ma. a capite usq; ad finem pertinentem ac necessariũ ad instruẽdum quemadmodum so. ma.dos petatur, non possunt de imperfectione, nec de ordinis inobseruantia, nec de alio ali quo alio notari ut hic per Nicon.nu.57. & propterea uirturis erit (ut dici solet) compescere linguã ad no. ꝑ glo.in proe.clem. uer.Silen.& Alber.in dictio.uer. linguam.

19 Ex quibus omnibus † pro intell. continuationis glo.& doc.super ea sic breuiter relatis elijcio tres not.conclusiones. Prima est quod continuatio tituli ad proximũ precedentem titulum in iure ei. necessario est facienda ut io.d.l.2.de sta.ho.cum concor.de quibus supra. Et ista est communis iuris ei.doctorum sententia pront testantur Aret.Ias.& Paris.ubi supra. Quibus addo Petr.Crisp.de eadem communi testantẽ in rub.ꝫ.de leg. r.nu. 85. & aliquid per Rip. in rub.extra de iudi.nu.5.& seq.

20 Amplio † hanc conclusionem primo ꝑcedere etiam in subordinatione materierũ quia sicut facienda est cõtinuatio tituli ad titulum ut supra diximus, ita etiam facienda est subordinatio unius materiej ad aliã proximam pręcedentem materiam ut in .l.1.in prin.supra de pecul.In.l.2. in prin. ꝫ.ad treb.& in insti.de lega. in prin.ibi extra propositam quidem materiam uidetur & facit tex.in.l. 2.§. quartus .C. de uet. iu. enn. ubi materierum subordinatio refertur. Et ita tenet Cuma.& sequaces in rub. ꝫ.de no.ope.nun.

21 Amplio † secundo continuationem fieri etiam debere de libro ad librum proxime pręcedentem prout eam facit legislator in.l.2.§. omnia .C. de uet. iu. enũ. & in insti. de re. diuis. in prin. & de oblig. que ex deli.in prin.cum concor.relatis per Bolog.in rub.ꝫ.de leg.1.nu.44.& ibi etiam Aluar.nu.8.oeq; .n.aduersatur sentẽtia glo. i rub.ꝫ. de cõd.fur. cum loquatur & ꝑcedat quando ageretur de continuando titulo ad librum ut inferius in 3.limi.dicemus. Hoc autem intelligitur procedere quando subiecta materia patitur Rip.in rub.infra ad treb.nu.7.& nos etiam infra in dicta tertia lim.nu.30.dicemus

22 Amplio † tertio continuationem fieri debere

debere etiam de tractatu ad ꝓximum præcedentem tractatum prout eam facit legis author, qui etiam alias de superfluitate nisi ita esset facienda posset redargui in .l. 1. in prin. infra ad trebell. & in.l.1.in prin. supra de rei uen. & in insti.quod cum eo. in prin. & de oblig.quę ex delic.in prin. & de oblig.quę ex quasi contra. in prin.

23 Amplio † quarto procedere non solum de iure ci.per ea quę supra, uerum etiam de iure cano. ex communi sententia doc. in rub. extra de consti. de qua ibi testatur Deca. sẽ. nu.x. & ego sequutus sum in proloquio nu. 26. & 43. Pro qua facit communis regula quod inter ius ciuile & canonicum non est indubio differentia instituenda, ut no. in.c. 1. de no. ope. nun. in.c. cum dilectus de cõsue. in.c. eum expediat de elect. in 6. in .l. vni. C. de inoffi. dot. per Bar. in.l. priuilegia C. de sacros. ecc.

24 Declaro † etiam hãc conclusionem ut supra ampliatam primo intelligi procedere respectu necessitatis causatiuę ratione ordinis ut in.§.inordinatum cum glo. auct. de hęr. & fal. & in.§. sane in proem. decreta. & in.c. peruenit xj.q. 1. omne enim bonum in ordine consistere dicebat Diuus Augusti. de natura boni. Secus respectu necessitatis pręcisę & legislatorum coactiuę de qua loquitur Bar. in.l. gallus in prin. nu. 3. de li. & po. in.l. gerit nu. 3 1. de acq. hę. in.l. imperium col. 1. de iurisd. om. iud. glo. & doc. in §. posthumorum insti. de exhęr. libe. quia quo ad eam hoc nullo iure cauetur, ideoq; superstitiosis adinuentionibus non est inducendum arg.§. illo auct. de trien. & sem. & no. in.l. illam. C. de colla. & in.c. illa extra ne sede uacan.

25 Declaro † secundo procedere ratione facilioris intelligentię ar. no. in.l. 2.§. quartus. C. de uet. iu. enu. res enim per ordinem intellectę magis delectant animos magis sensus illuminant, & memoriam reddunt clariorem secundum Bal. in proe. digestorum & doc. in.§. si igitur in proe. insti. Et e conuerso sine cõpositione ordinis nil rite fieri posse inqt Plato. referente Boer. tract. de autho. magni consi. nu. 38.

26 Declaro † tertio procedere ratione confusionis uitãdę ut i .§. sane. i proe. decreta. ubi .n. nõ est ordo ibi est confusio. l. fi. C. de legi. tut. & .c. peruenit xj. q. 1. Aymo. in rub. de leg. 1. nu. 2. Euer. in cent. in loco ab ordine. & defectus in figura substantię rei ad no. per Bal. in cons. scisma. sub rub. C. si qs aliquem te. prohi. & propterea actus uitiatur ut no. in.l. 2.§. prius de vulg. iu.l. prolat. n. C. de sent. & in.c. fin. extra de app.

27 Declaro † quarto continuationem ualere etiam si facta sit ad titulum pręcedẽtem non coniunctum quando tituli intermedij sunt ad eandem materiam pertinẽtes ut in l. 1. infra si tabu. te. nul. exta. & in.l. 1. i prin. infra ad treb. Bal. & Imol. in.l. gallus i prin. infra de lib. & po. Visita hic nu. 33. & Vico mer. in rub. C. de eden. nu. 3. medium enim pertinens non impedit extrema coniungi ut no. in.l. cum antiquitas. C. de testam. in l. cõtinuus in prin. de uer. ob. & iu.l. duos reos .§. 1. de duo. re.

28 Limito † etiam supradictam conclusionem non procedere primo quando fit diggresio & trãsitus de vna materia ad aliam prorsus diuersam extraneamq; materiam quia tunc continuatio titulorum uel subordinatio materierum non est necessario facienda iuxta glo. not. in rub. supra de cõd. inde. per Nigr. in rub. infra de leg. 1. nu. 2. ex diuersis enim non est inferendum .l. papin. exuli. de mino. l. fin. de calum. l. naturaliter .§. nihil commune de acq. poss. Bar. in l. si non sortem.§. libertus de cond. inde.

29 Limito † secundo non procedere quando sumus in principio alicuius operis seu uoluminis secundum Bal. in rub. C. de ser. fugi. & Dec. in rub. supra si cer. pet. lect. ulti. nu. 3. quia cum titulus ille sit primus in ordine non habet alium pręcedentem ad quem cõtinuari possit ar.§. in reliqua in ꝓem. digestorum. l. 2.§. legitima infra de suis & legi. l. proximus de uer. sig. ideoque dicimus tunc continuationem non solum nõ esse necessariam uerum etiam fieri non posse propter defectum subiecti ad quod, iuxta no. in .l. eius qui in prouincia supra si cer. pet. & in.l. 4.§. fin. de act. emp. & in .l. fi. infra de colla. bon.

30 Limito † tertio non procedere quando agitur de continuatione tituli unius libri ad alium librum facienda glo. sing. quę in his terminis proprie loquitur in rub. supra de cond. fur. quia continuatio & cõiunctio inter similia non inter dissimilia est faciẽda Rip. in rub. infra ad treb. nu. 7. iuxta illud. Nemo boues asinis curuo coniungat aratro glo. in .c. cum causam extra de elect. & diuersitas librorum arguit diuersitatem tractatuũ & materię glo. in rub. infra de leg. 3.

31 Limito † quarto non procedere in usibus feudorum in quibus has titulorum continuationes factas non fuisse uidemus, nec eandem ordinis diligentiam seruatam fuisse constat, ideo non est a nobis nouiter inducenda arg.§. sane in proe. decreta. in §. illo auct. de trien. & se. & in.l. illam cum ibi nor. C. de colla.

32 Secunda † conclusio est quod Editio a capire fieri debet. l. argentarius .§. edi. sup. de ędẽ. Bar. & doc. in rub. infra de no. ope.

nun. Bal.lib.3.conf.152.ad euidētiam col. 1.Rolan.lib.1.conf.49.nu.23.Bar. hic nu. 8.Alex.3. Rip.22.Caput.n.dicitur dignior principali orque pats rei.l.cum in diuersis supra de re l 1.&sumpti.fun.quod cętera par tes sequi debēt.c.cum non liceat extra de pręscrip.ide oque sine capite non ualet facta editio cum nisi rotum inspiciatur & sic a capite non possit iustum fieri iudicium l.inciuile supra de legi.glo.& doc. in.l.siri bi supra si cer.pet.

33 Amplio † primo hanc conclusionem procedere ta m in editione rationum ut in d. §.edi.& in.l.1.§.rationes ubi etiam Ias. nu. 64.& in.l.si quis ex argentarijs.§.initium supra de eden. Nicon.hic nu.57.quam etiam in editione librorum.l.prętor.§.cogentur ubi etiam scrib.supra de eden.Bar. hic nu. 8.Burs.lib.1.conf.39.nu.29. siue dicantur probare siue non, quia utroque casu edi debent Ang.conf.275.col.1.Dec.in.l.posthumo.C.de bo.poss.contra tab. Craue. conf. 182.nu.8.& quam etiam in editione statutorum in casu quo aliquod statutum esset edendum Bar. in .l. inciuile supra de legi. Bar.& doc.communiter in rub.infra de no. ope.nun.ubi de communi testatur Nicon. nu.269.& sequitur Dec.in.c.cum adeo in 2.not.extra de rescrip.

34 Amplio † secundo procedere siue editio fiat parti, siue alijs quibuscunque quorū interest, prout fieri debet Bar.Ias.& doc.in l.1.§.editiones col.1.supra de eden.& in.l. 2.§.diuus.i.de iu.fi. Dec.in.l.2.nu.15.C.de eden.doc.in.l.fin.eo tit.Maran. de or. iud. 6.par.x.actu.de actorum editio.ver.secunda principalis coclusio nu. 53.

35 Amplio † tertio procedere ut non solū editio rationum & librorum a capite fieri debeat ut supra, verum etiam exiberi debeat originale si expediat ut in .l. procurator & ibi Dec. & doc. per illum tex.tenent.C. de eden.Purpur.in rub.eo.tit. in prin. & in uēditore Bar.in.l.ritius 2.supra de act.emp. Bal.in.l.instrumenta.C.de fideicom. Et in cedente Flor.in .l.cętera.§.si.per illum tex. supra fami.her.

36 Declaro † etiam hanc conclusionem primo procedere siue editio fiat re, siue uerbis Abb.lib.1.conf.28.col.1.paria nanq; sunt ī iure aliquid re aut uerbis explicari.l.paulus infra rem rat.ha.l. de quibus de legi. & .l.4.supra pro Soc.& parium eadem est natura.l.si socer in fin.infra eo.& eadem potentia .l.1.§.ueteres infra de acq.poss.& .l. si reus infra de duo.re.

37 Declaro † secundo procedere adeo ut ea quę eduntur legi intelligiq; possint ar.l. quo tutela .§.pen. de reg.iur Aquens. in .l. qui romę §.duo fratres nu. 30.de uer. obl. aliàs enim legere & non intelligere pro nihilo habetur, & (ut inquit sapiens)negligere est Abb. in proe. grego. Rip. ind.§. duo fratres nu. 64. quia diuersum omnino est legere ab intelligere & lectio ab intelligentia secundum Barba.in.l.cum acutissimi nu. 173. & seq. C. de fideicom. per glo. 1. in proem. grego.ibi lectis & intellectis, idcirco utraq; requiritur.l.1.§. legi. infra de his quę te.de.& l.2 .infra de hisquę pro non scrip.ha.

38 Declaro † tertio maxime procedere quando rei ueritas aliter haberi non potest ex quo editio a capite fieri debet,ut rei ueritas possit haberi & in.l.2.ubi Dec. nu. xj.quem doc.sequuntur.& in l.non est nouum .C.de eden. ueritati enim omnia cedunt .c.fraternitatis extra de frigi.& malefi.c.ueritati 8.di.Mandell. conf.9. nu. 39. Rolan.lib.3.conf.xj.nu.3.& conf.88.col.1.

39 Limito † etiam hanc conclusionem primo non procedere in editione publicorum instrumentorum quę sine die & consule & sic sine capite, cum ea soleant in capite poni, edi possunt ut in.l.1.§.editiones ubi etiam glos.& doc.supra de eden. ne detur materia falsi fabricandi ar. l. 2 .§. diem infra quemadmo. te. ape. glo. & doc. in .l. pen. C.eo.ti.& in.l.fin.C. de fideicom.

40 Limito † secundo non procedere quando aliter fieret editio gratia melioris usus arg. .l.caius .§.titius de leg.2.& .§. quod si commode insti.de offi. iud. &.§.sed ne in primis insti.de lega.& per Bar. & doc. communiter hic prout de communi sententia testatur Alex. nu. 3. & sequitur Soc. iun. nu. 51. part. 2.

41 Limito † tertio non procedere in editione facienda a legislatore ut hic,& in omnibus decretalibus in quibus pars incisa ponitur, a qua nulla intelligentia potest haberi secūdum Alex.Rip.& doc.hic.in principe enim omnis falsitatis suspitio cessat id circo editio per eum a capite facienda non est necessaria ut in .l. pars literarum supra de iudi.

42 Tertia & vltima † est conclusio quod donatio inter virum & vxorem constante matrimonio est probibita ut in .l.1. supra de don.int.ui.& vxo.& in.l.creditor.C. eo. & regula Paris.lib.3.cōs.36.n.13.Soc.reg. 104.donatio. Dec. conf. 202.col.1.Grat. lib.1.conf.36.nu.8.Aret.conf.74.col.3.qa secundum Plutar.omnia debet esse communia inter eos quorum vna eademq;caro est Alcia.lib.3.dispun. ca p.14.& sic vnū quoque corpus & anima secundum glos.in.l. si cum dotem.§.si maritus infra eo. & Mais. conf.1.nu.14.

43 Amplio † primo hanc conclusionem procedere

cedere etiam si inter coniuges non sit consumatum matrimonium sed solum contractum per verba de presenti & mulier in viri domum traducta ibique facta donatio ut in.l.cum in te.C.de dona.ante.nup.in.l. pen.vers.itaq;supra de dona.int.ui.& vxo. & ita etiam in fortioribus terminis consuluit Soc.lib.1.conf.123.suprascripti.per tot.Paris.lib.3 conf.86.nu.t4.

44 Amplio † secundo procedere etiam si interuenerit traditio.l.3.§.sciẽdum.supra de don.int.ui.& vxo.Soc.reg.104.in prin.traditio enim non subsistente causa habili & iure approbata non operatur.l.nunquam nuda in prin.de aeq.re.domi.doc.in.l.traditionibus.C.de pact. Alex. in .l.a titio de ver.ob.nisi etiam morte interueniente.l.pa pin.de don.int.vi. & vxo.glo. in.l.2.C. de dote cau. non nu. Corn. lib. 3. conf. 257.col.fin.

45 Amplio † tertio non procedere etiam in donatione fructuum perceptorum constante matrimonio exquibus donatarius factus est locupletior ut in.l.si fructus C.de don. int.ui.& vxor.p glo.in.l.de fructibus.ff.eo. & Crauet.conf.25.nu.16.fructuum autem appellatione venire quicquid ex terra nascitur & renascitur aut alimentatur clari iuris est Bar.in.l.quędam §.nihil interest supra de eden.Bar.Alex.& doc.in.l.diuortio §.si vir.infra eo.Soc.lib.1.conf.106.in causa baptistę.col.3.Boer.q.224.nu.4. Tiraq. plurimos allegans in tract. de retra. conf. §.15.glo.1.nu.27.

46 Amplio † quarto procedere etiam de iure cano.vt in.c.fin.& ibi etiam Abb. extra de dona int.ui.& vxo.nisi sit iuramẽto cõfirmata secundum communem doc.sententiã de qua testantur Dec.in.l.pacta quę contra nu.6.C.de pact.Alex.lib.6.conf.152.nu.6. Soc.Iun.lib.2.conf.44.nu.6.& 33.Tolet. lib.cõmunium opin.vet.donatio nu.123. & pro magis communi. Dec.conf.202.nu. 2.& Rol.lib.1.conf. 77.nu.2.& 9.& Ant. Gabr.lib.3.recep.sent.tit.de dona.cõclus. 3.in prin.& Natt.lib.1.conf.28.nu.8. qui decla.ut per eum.

47 Declaro † etiam hanc conclusionem pcedere primo in donatione inter uiuos, secus in donatione causa mortis ut in.l.sed si mors.supra de don. int. ui.& vxo.Abb.lib. 1.conf.18.ad fin.Alex.in d.conf.152.nu.1. Mars.not.316.ubi ponit cautelam ad conseruandum bona bannitorum ab inuasionibus fisci ex Bar.Bal.& alijs de quibus ibi per eum,& per Natt.lib.3.conf.550.nu. 12.& seqq.

48 Declaro † secundo procedere tunc demum quando donans pauperior, donatarius ditior fieret ut in.l.3.& in.l.sed si vir.§.le gaturus supra de don.int.ui.& vxo.& in.d. c.fin.vbi Abb.extra eo. Ias. in.l.1.§.si uir vxor.nu.21.de ac.poss.Abb.in.d.conf.18. ad fin.Ceph.lib.1.conf.61.col.2.& Rolã. de lucro.dot.q.40.nu.13.

49 Declaro † tertio procedere ipso iure, ꝑpter resistentiam quam facit lex huic donationi.ut in.d.l.1.& in.l.si sponsus.§.1.supra de dona.int.ui.& vxo.tradit Bar.in.l. cum lex infra de fideiusso.in.l.3.§.sciendũ per illum tex.de don.int.ui.& vxo.Paris. lib.3.conf.90.nu.12.& Crot.lib.3.cõf.185 nu.38.& ipso iure dicitur aliquid fieri quã do lex exequitur absq; hominis ministerio ut no.in.c.1.§.sacri de homi.lib.vj.in.l.si quis maior ubi Bal.nu.13.C.de trans.

50 Declaro † quarto procedere quando donans donat rem suam propriam, secus si donet bona fide rem alienam etiam dimittẽdo vel alicui suo iuri rennunciãdo quia tũc valet donatio ut in.l.si sponsus.§.si maritus hęres.& in.l.sed & si constãte supra de don. int.ui.& uxo.Soc.lib.1.conf.114.uiso testamento col.2.Dec.conf.260.quęritur nu.4. Rolan.de lucro dot.q.39.in fin. Paris.lib. 1.conf.127.col.2.

51 Limito † etiam hanc conclusionem non procedere primo quando lucrum vel donatio confertur in tempus soluti matrimonij ut in.l.vitricus §.fi.& in.l.sed interim.§.fi. in fi.supra de don.int.ui.& vxor. per Dec. in.c.dilecto nu.6.extra deapp.Ruyn.lib.1. cõf.52.nu.4.& lib.2.conf.65.nu.13.& cõf. 44.nu.22.glo.& doc.in.l.quod sponsę .C. de dona.ante nup.vbi paria sunt donare tẽpore habili vel conferre donationis effectũ in tempus habile.l.itempus.ĵ.de hęr.instituend.pRoma.in.l.si rẽ meam infra de ver.ob.

52 Limito † secundo non procedere quando fieret donatio cum hoc ut conlux donatarius alteri extraneo rem donatam restitueret teneretur ut in .l. profectitia .§. si quis certam supra de iu.dot.& in.l.quod autem §.fi.cum.l.seq.supra de dona.int.vi.& uxo. Imol.in.l.2.in prin.col.fin. infra de dona.Rolan.de lucro dot.q.41.nu.5.attenditur enim persona commodum capientis, non restituere debentis.l.eum dotem infra ad leg.fal.l.fulpitius alias .l. si mulier supra de dona.int.ui.& uxo.per Bal.& doc.in l.hac edictali.in prin.C.de secun.nup.

53 Limito † tertio non procedere quando donatio inter coniuges esset uicissitudinaria & pro equali portione facta .l.quod autem .§. si uir & uxor.supra de don. int. ui. & uxo.scrib.in.l.si pater puellę.C.de inoffi.te.Saly.declarans in.l.1.C.de dona.ante nup.Soc.lib.2.conf.215.col.2.& in reg. 104.fall.1.Craue.conf.245.nu.xj.Natta. lib.3.conf.600.nu.36.censetur enim eo casu

casu ob causam facta donario & propterea valet ut in.l.aquilius.j.de dona.per Ancar. cons.247.nu.2.

54 Limito † quarto non procedere quando donatarius rem donatam in pauperes vel alios pios usus distribuere seu conuertere ex eadem donantis dispositione tenetur ut in l.si sponsus.§.cõcessa supra de dona.int. ui.& vxo.per Alex.lib.6.cons.152.nu.8.q a non dicitur coniugi proprie facta donatio quando apud eum non est res donata remansura sed alij restituenda ar. not. in .l.si pars.supra de inoffi.te.& in .l. non uidetur quisquam de reg.iur.

55 Alios casus † in quibus substinetur donatio inter virum & vxorem constante matrimonio congerunt Alex.in.d.cons.152.Tolet. in d.uer.donario nu.123.& seqq. Pior. cons.1.nu.19.& seq.Capr.cons.74. cum visis col.1.Cror.lib.1.cons.35.nu. 20. & lib. 3.cons.285.nu.5.Grat.lib.1.cõs.55.nu.60. Paris lib.3.cons.86.nu.18.21.& 45.Soc.in d.reg.104.& Ant. Gabr.in.d.tit. de dona. conclus.3.

SVMMA RERVM CAPITA

1 Quare dicatur infortiatum
Quęstio quid nominis debet quaestionem quid rei pręcedere.
Talia sunt subiecta qualia prędicata demonstrãt
2 Nominum quęstio est pertinacibus relinquenda.lim ut ibi
3 In.dictio in compositione cum adiectiuo auget significationem.de veritate nu 5.
In, dictio, in compositione quandoque inducit negationem.
4 Negatiuę natura est destruere non inducere sequentia.
Priuatio nil ponit in esse.
5 In, dictio, in prępositione intrinsicitatem inducit & nu.39. Nisi ratio subiectę materię aliud suadeat.
6 Statutum puniens offendentem in domo an locum habeat in offendente in ostio domus. de veritate nu.36.& seqq.
7 Intell.l meminisse de offi.procons.& nu.seqq.
Pœna non debetur nisi sit expresse imposita.
Intell l.1.§.in flumine de flumi.& nu.seqq.
Existens in ostio non dicitur esse in domo.
9 Interpretatio contra delinquentem fieri debet ne delicta remaneant impunita
10 Intell.l cętera §.hoc senatuscons. de leg. 1. & nu.seqq.
Extensio in pœnis fieri non debet limi.nu.40.
11 Statutum in uno de facili censeri potest statutũ in alio simili
13 Verba statutorum stricte & proprie intelligi debent.
Ostium est ipsius domus,non tamen est domus, sed est pars domus nu. seq.& nu.24.
Notoria non egent. probatione
14 Qui non intrat per ostium fur est.
15 Paria sunt rem deferre in domum vel nauim, aut in ostium domus,vel littus iuxta nauem
16 Statutum pœnale nõ ligat existentes in confinio Decla.nu.seqq.
17 Biscomitatus est locus exemptus & liber.
18 Ignorantia rusticos quandoq; excusat.
19 Intell. .l. 1. .§. hoc interdictum de cloacis & nu.seqq.
Intell.l.si aquę ductus cum.l.seq.supra de contra ben.emp.& nu.seqq.
Intell. l. si fundum .§. qui fundum de leg. 1. & nu.seqq.
22 Expressio eorũ quę tacite insunt nihil operatur
23 Intell.l.iulian.§.fin.de act emp. & nu.seqq.
Experientia est rerum magistra.
24 Ostium differt a domo sicut dominatum a dominante.
25 AEdium appellatione omne edificium cõtinetur
Domus est constructio constans ex solo pariete & tecto secundum legistas.
27 Intell.l prędijs.§ fin.de leg. 1.& nu.seq.
28 In ulti.uolun.plenior fit interpretatio.
Arg.ab ulti.volun.ad contractus uel iudicia nõ valet vbi de verborum proprietate agitur.
29 Qui est in parte domus non dicitur esse in domo
30 Ostium non dicitur habere aditum ex domo,
Nemo sibi ipsi seruit.
31 Qui est in porta partim intra partim extra est
32 Interpretatio pœnę exclusiua fieri debet Decla. nu.58.
33 Statutum referri debet ad eum ad quem verba diriguntur & nu.42.
Statutum referri debet ad eũ qui ex actu venit puniendus
34 Statuti verba in potiori significatione debent intelligi.
35 Qualitas apposita post duas nominatas psonas ad vtranque referri debet.
Domus sua cuiq; refugium tutum esse debet.
36 Intell l.1.§.quod dicimus de success.edi.
37 Intell.l.vulgaris.in prin de furt.
38 Appellatio notificanda in domo fatetur si notificetur ante domum uel apud domum.
Decla glosę in clem.causam ver.domo de elect.
40 In pœnis sit lata interpretatio quatenus verborum proprietas patitur.
Ostium secundum communiter accidentia est in pariete domus
Idem iudicamus de parte quod de toto.
41 Factum in domo uel in ostio domus parificantur
42 Percuti dicitur quando cutis tangitur
43 Domus dicitur etiam extra parietes per duos pedes circum circa, & quatenus stillicidia protrahuntur
44 Aggrediens alium in ostio domus & fugientem extra domum percutiens statuti pœnam incurrit
Offensio proximi est de genere prohibitorum.

Princi-

Principium attenditur quando finis habet necessariam dependentiam ab eo.

45 *Percussus in platea & fugiens mortuus in domo dicitur in platea occisus.*

46 *Offendens in ostio existente extra domum non dicitur offendere in domo*

47 *Offendens in porticu nõ dicitur offendere ĩ domo*
Inquisitus pro crimine commisso in strata probato crimine commisso in uia debet absolui.
Statutum puniens offendentem ad domum procedit etiam in offendente in porticu.

48 *Offensus extra clausuram ostij non dicitur offẽsus in domo.*
Qualitas a statuto expressa verificari debet.
Testes quorum vnus deponit de offensione facta in ostio alter iux. ostium sunt singulares.

49 *Offensus in apoteca domu: coniuncta non dicitur offensus in domo.*
Offendens existentem in ostio ulisime domus non incidit in pœnam statuti punientis offendentem in domo.

50 *Offensus in hospitio non dicitur offensus in domo*
Tempus requisitum a statuto sicut probari debet ut locus sit statuto, ita locus.
Arg. a tempore ad locum valet.

51 *Interpretatio fit ad exclusionem delicti ubi nõ constat crimen esse commissum.*

52 *Offendens aggressorem non incidit in pœnam.*

53 *Interpretatio fit in dubio vt delictum in loco minus punibili perpetratum sit.*

54 *Offendens alium in ostio domus quam offensus familiariter non habitat non incidit in pœnam statuti prædicti.*

55 *Statutum puniens offendẽtem in domo non habet locũ in mandãte offendi in domo vel ostio domus.*

56 *Statutum prædictum in principali & uere offendente debet intelligi.*

QVAESTIO OCTAVA

1 QVARRO † cum glo. prima ĩ tertia parte, omissa secũda, Quare hic liber appelletur ĩfortiatu ? cũ quęstio qd nominis quęstioni quid rei sit pręferenda ut not. in l. 1. ĩ prin. supra de iusti. & iu. & in. l. 1. supra si cer. pet. & talia sint subiecta qualia prędicata demonstrant. l. 3. in prin. & ibi Bar. infra de fun. instru. l. si defensor. §. qui interrogatus & ibi Bal. supra de interrog. act. & fin. §. preterea in fi. de iuri. stipu. Bar. & doc. in. l. stipulatio ista. §. hi qui. per illum tex. de ver. ob. & in l. quoties in fin. C. fa. hęr. & in .l. fin. §. 1. de triti. ui. oleoq; lega.

2 Et glosa respondet † quinque causis denominari potuisse de quibus in ea: Quarta tamẽ respõsio glo. (quę est quod quęstio nominum ptinacibus est relinquẽda glo. in. l. 2. ver. vocabula C. de cõsti. pecu. Ias. & doc in. §. sic itaq; nu. 9. Insti. de actio. quia nomina ad placitum ponuntur. l. voi. C. de muta. oo.) est communiter a doc. recepta ut hic testantur Alex. nu. 7. Rip. 8. & Pont. 33.

3 Ex prima † tamen responsione glo. Notãdum est quod dic. in, cum adiectiuo in cõpositione posita nominis significationẽ auget ut hic, & in. l. gallus §. ille casus de li. & posth. in. l. si quis in graui cum glo. infra ad Syllan. in. l. suus. §. puto. cum glo. infra de hęr. insti. in. l. cum duobus. §. damna cum glo. supra pro Soc.

Sed in contrarium facit tex. in .l. si seruus. §. si oliuam immaturam supra ad leg. aquil. ubi immatura exponitur. i. non matura, sicut intestatus exponitur idest non testatus l. 1. in prin. infra de suis & legi. & Insti. de hęr. quę ab iote. in prin. & immodicũ idest non modicum ut in rub. & nig. C. publicę lętitię lib. xij & in. l. titia seio. 2. in fi. de leg. 2. & sic diminutionem ac negationem seu priuationem inducit ut late per

4 Affl. dec. 141 nu. 3. Nec † quicquam est dicere quod ibi quoq; auget scilicet negationem & priuationem ex quo inducit dispositionem negatiuam & priuatiuam in ea su quo non erat, Quia respondetur naturam negatiuę esse destruere non inducere sequẽtia Calep. in. l. si is qui ducẽta nu. 26. infra de rebus dub. priuationemq; nil ponere in esse secũdum philos. 4. phis. & Bal. in rub. C. qui admitti. col. 1. igne. in. l. necessarios. §. non alias nu. 69. infra ad Syllan. ex quo ex dispositionibus priuatiuis non resultat habitus l. ex facto de hęr. insti. Bal. in l. 2. C. de cond. inser.

5 Cęterum † pro resolutione contrarij potest responderi distinguendo quod aut dic. in, ponitur in compositione cum nomine, & inducit augumentum ut in. d. §. ille casus. in. d. l. si quis ingraui. per glo. in. l. ciues ver. affectio. C. de incolis. lib. x. cum simi.

Et idem si ponatur in compositione cũ verbo ut in. l. 1. §. in summa ver. increscit. cum glo. infra de aqua plu. ar. & in. §. si quis autem ver. incurrit auct. quomodo opor. epi. Aut ponitur in pręposition, & denotat intrinsicitatem ut in .l. 1. §. in flumi. ff. de flumi. in. l. 2. §. in locum supra de relig. p Emil. Perot. in. l. gallus in prin. nu. 14. de lib. & posth. per illum tex. Bal. in. l. 3. §. 1. per illũ tex. supra nau. caupo. stabu. Crot. in. l. 1. nu. 2. de leg. 1. Coras. in. l. qui liberos nu. 16. supra de ritu nup. Alex. li. 2. cõs. 137. in causa & lite. nu. 14. Tiraq. de retra. cõt. §. 1. glos. xj. nu. 67. Nisi ratio subiectę materię

materię aliud suadeat ut in.l.si statua cum glo.infra de iniur.in.l. 2.§. exactis de inde regibus, ibi iniussu populi cum glo. supra de orig. iur. & in .l. quadrigenta cum glo. fi.infra ad treb. per Arch. in .c. si papa 40. di.Alcia.in .l. notionem .§. instrumentorū de ver.sig.Roma.cōs. 376. quęstio est col. 1.& seqq. Et ita ꝓcedat tex.in.l.improbum fœnus.C.quibus ex cau. īsa.irro. & in d.§.si oliuam cum cōcor.de quibus supra.

6 Infertur † ex prędictis ad q.statuti impo nentis maiorem quandam pænam offendenti aliquem in domo An locum sibi uendicet in offendente aliquem in ostio domus? In qua q̄dem quęstione negatiuam sententiam tenuerunt Cyn.in.l.meminisse supra de offi.procons. Bar.in.l.1.§. hoc interdictum infra de cloa.Bal.in.l.data opera.nu.26.C.de his q̄ accu. non poss. Alex. cons.137. nu. 14. lib. 2. & hic Rip. nu. 3. & Bolog. 67.

7 Probatur † primo per tex.In d.l. meminisse, ubi prędecessor proconsulis ius dicere debet usq; in aduentum successoris, quod intelligitur donec successor prouinciam ingrediatur. Et similiter in d.§.in flumine,ubi intelligitur .i.intus in aqua,& sic in isto casu statutum intelligi debebit de offēdente intus in domo, & intra parietes domus,ille uero qui est in ostio domus non dicitur esse intus in domo ut patet ad sensum & tradit Bal.in d.l.data opera nu.26.merito in eo non uerificatur statutum nec consequenter pęna ipsius iuxta no.in .c. fin. de iu.patro.in.l. in testamento & in .l. multa. de cond.& de.& in.§.optimam auct. de nō eligen.secun.nub.per Bal.in auth.ex testamento .C.de secun.nup.Alex.lib. 6. cons. 92.nu.17.Rol.lib.5.cons.27.nu.14.Tiraq. in.l. si vnquam uer. reuertatur nu. 248.C. de reuo. dona.

8 Cęterum huic motiuo † responderi potest primo retorquendo quia si dic. in, suę natura in prępositione denotat intrinsicitatem ergo is qui offendit aliquem in ostio domus dicetur ex natura dic.in, offendisse intus in ostio, at intus in ostio est ipsa domus, ergo qui offendit in ostio domus dicetur offendisse in domo.

9 Secundo† responderi potest quod aut offensus est extra clausuram ostij & dicitur etiam ex̄ domum esse, aut est intra clausuram,& dicitur esse in domo quia intra clausuram ostij domus, est ipsa domus Bar. in. l.1.§.hoc interdictum infra de cloa.& in.l. meminisse supra de offi. procons. Ias. in .l. pleriq; nu. 20. supra de in ius uo. Boer. q. 213.nu.14.aut est in medio & isto casu fiet interpretatio contra delinquentem ad fauorem publicę utilitatis ne delicta remaneant impunita ad no.in.l.si ita vulneratus supra ad leg.aquil.in .l. si longius .§. 1. de iud.& in.l.si operis.C.de poen.& in.l.in delictis .§.pen.de noxa.

10 Probatur † secundo in.l.cętera.§.hoc senatusconsultum.2.de leg.1.ubi prohibita tanquam affixa euelli e domo legata porrīguntur ad portus in ędibus,& sic per extensionem portus in ędibus esse dicuntur si ad portus in ędibus porriguntur, quę quidem extensio in pœnis fieri non debet reg. odia lib.6.Gemi. in .c. quanquā de elect. lib.6. in .c. si ciuitas de sent. excom. lib.6. glo.& doc.in reg.in pænis.lib.6.Dec. in .l. factum.§.in pęnalibus de reg.iur.

11 Huic motiuo† respondetur primo retorquēdo, exquo illud idē quod ibi deciditur seu determinatur de domo, statuitur etiam de porticu,ergo illud idē quod in casu nostro statuitur de offēdēte in domo debet de offendēte in ostio statutū censeri cū vtroq; casu simus In genere prohibitiuo ideoq;statum in vno de facili possit ad alium trahi ar.no.in.l.non possunt de legi. & in.l.si in rem.§.item quęcunq; de rei ven.

12 Secundo † respondetur quod ibi extenditur senatuscons.prohibens legari ędibus affixa ex dispositione legis ne edificia rescindātur ar. no.in.§.cum in suo solo.insti. de re.diuis.& in.l.adeo.§.cū in suo de acq. re.do. non ex ꝓprietate seu significatione dictionis in, uel aliorū uerboru,& ideo l3. tex. ibi dicat illud senatuscons. extendi ad porticus in ędibus,non magis probat porticus intra quam extra ędes esse, & sic ex eo tex.probatio aliqua necessario concludens pro hac parte elijci non potest iuxta no. in l.non hoc.C.vnde legi.in.l.neque natales C.de proba.& in.c.in pręsentia extra eo.

13 Probatur † tertio ea ratione quia verba statutorum stricte & proprie intelligi debēt vt no.In.l.1.§.si is qui nauē supra de exercito.in.l.3.§.hęc verba de neg.ge.in.l.qę q̄d astringēdę de ver.ob. at ostiu domus licet sit de domo nō tñ est ꝓprie ipsa domus iux.not.in.c.1.ex̄ de sponsa.in.l.eū qui ędes de usuca.in.l.solū de rei uen. & per Bar. in d. §. hoc senatuscons. & est parens notorium quod alia non eget probatione glos. in cle. appellanti de app.in.c.cum euidentia de accusa.Rota.dec.6.de excep.in no.ergo statutum ad illud porrigi non debet.

14 Sed † responderi potest primo quod cū ostium sit pars domus, ex quo sine eo domus esse non potest ad not. in .l. malum de uer.sig.in.l. fundi cum glo. de ac.emp. q̄a qui non intrat per ostium fur est & latro ut habetur in sacra pagina Ioan. x. sicut pars est in toto,& totum de suis partibus prędicatur, ita ostium est in domo, & domus

etiam

etiam de hostio ut aliqua eius parte prędicari debet arg.l.in toto & pars de reg. iur. & reg. in toto eo. tit.lib. 6. per Bar in .l. si quid earum.§.inter emptum de leg. 3.

15 Secundo † etiam potest respōderi quod cum idem utroque casu alias statuatur, uidelicet quod paria sint rem deferre in domum uel in ostium domus, uel in nauim seu in littus iuxta nauem ut caupo seu nauta teneatur.l.3.§.1.supra nautę caupo. stabu.ita in casu isto paria esse debent quem offensum esse in domo uel in ostio domus ut offendens teneatur & statuti pænam incurrat, cum pręsertim alias ea quę iuxta sunt inesse dicantur.l.lecta uer.dicebā.§.si cer.per.&.l.1.&.l.pedius.§ deincē.rui.nau.

16 Facit quarto & ultimo † pro hac sententia id quod notan.alias dicebat Gemi. in c.t.§. 1.de tempo.ord.lib.6. scilicet quod statutum pænale alicuius ciuitatis uel loci non ligat homines existentes in confinio ciuitatis uel loci statuentium, quod sequitur Fely.in.c.rodulphus nu.20.extra de rescrip.ita hoc statutum complecti non debet offendentem in confinio & sic in ostio domus,quod est confiniū domus,ita Fran. Rip. hic nu.3.

17 Sed huic quoq; rationi † potest disputando responderi primo procedere in existentibus in confinio& loco libero ac exempto quem vulgares biscomitatum appellant, qui extra iurisditionem statuentiū sunt,alias enim etiam ipsi ligarentur statuto ar.l.2.§.in sardinia.C.de offi.pręfe. pręto.aphri.& .l.fin.cum ibi not.supra de iurisd. om. iud.

18 Secundo † etiam respondetur illud speciale esse ob pręsumptam ignorantiam rusticorum in loco distanti a ciuitatibus habitantium & peritiores consulere non ualentium arg.no.in.l.siquis id quod supra de iurisd.om.iud.in.l.2.§.pen.supra siquis in ius uoca.non ie.in.l.iuris ignorantia C. qui admitti.& in.l. cum de indebito supra de ꝓba.iunctis not.in.c.t.de consti.lib.6.

19 Contrariā † & affirmatiuam sententiam tenuit Bal.in.l.si ita .§.idem ait supra nau. caupo. stabu. & hic col.1. Gul. de suza. in suis qq.statutarijs in fin. dicens statutum puniens offendentem in domo locum habere etiam in offendente in confinibus domus & sic etiam in ostio domus Alber.in.l. pręsenti in fin.C.de his qui ad eccl.confu. Barb.lib.4. cons.33 post nu.5.Clar.dicens ita communiter seruari in practi.crim.§.fi. q.82.uer.statutum il ix.

Et probatur hęc opin.in primis per tex. in .l. 1.§. hoc interdictum infra de cloa. ubi appellatione cloacę uenit tubus & sic ostium ipsius cloacę. Et in.l.si aquęductus cum.l.seq.supra de contrahen.emp.ubi ius aquę ductus uenditum cum fistulis suis licet extra existentibus dicitur uenditum. Et in.l.si fundum.§. qui fundum de leg. 1. ubi legato fundo etiam uia censetur legata & ideo legatario est pręstāda,Et sic in omnibus his iuribus idem iuris est de tubu, fistulis, & uia, quod de cloaca, aquęductu, & fundo, ita in casu nostro idem iuris esse debet de offendente in ostio quod de offendente in domo.ar.l.non possunt de legi.

20 Verum † his & similibus iuribus respondere potest primo quod loquuntur in materia fauorabili, bonę fidei, uel saltem indifferenti, in qua lata sit interpretatio.l.1.C. de sent.pass.c. odia de reg.iur.in 6. nos uero in materia statutaria & pœnali inqua stricte proceditur ut in .l. 3. §.hęc uerba supra de nego. gestis in .l. t.§. si is qui nauē sup de exercito.in.l.quicquid astringendę de uer. ob. & supra dictum est, ideo que de vna ad aliam non licet inferre nec arguere l.papin.exuli supra de mino.l.fin. de calum.l. naturaliter.§. nihil commune de acq.posses.

21 Secundo † respōderi potest quod illa iura concludunt per cōtrarium nempe quod appellatione domus uenit etiam ostium ipsius domus, sicut appellatione cloacę uenit tubus, appellatione aquęductus ueniūt fistulę, & appellatione fundi etiam uia cōtinetur, quod & uerum est quia in toto etiam pars eius continetur.l.in toto &pars de reg. iur. sed e conuerso quod appellatione ostij ueniat domus adeo ut ille qui offendit in ostio dicatur offendere in domo & sic incidat in pænam statuti punientis offēdentem in domo; illa iura non probant, nec eorum uerba ad hoc conueniunt ideo nec cōuenire debet dispositio.l.4.§.toties damn. infe. c. ex parte de concess. præb. per Bar.in.l.ita autem infra de admi. tuto.

22 Tertio † responderi potest retorquendo illa iura, nam si ex proprietate sermonis appellatione cloacę veniret tubus, appellatione aquęductus uenirent fistulæ, & appellatione fundi uenirer uia,frustra in illis iuribus fuisset de eis dubitatū & frustra fuissent ea ibi disposita,quia expræssio corū quæ tacite insunt nihil operatur. l. 3. de leg. 1.l. iam dubitari & .l.cornelius infra de hær. insti. per Bar. in l. aliquando de cond. & de.& quia certum amplius certiorari non debet.l. t. de act. emp. l. item ueniunt.§.petitam de peti.hære.&.c.si duobus de app.&.c.cum q de reg.iur. lib. 6. & rei demonstratę frustra adijcitur demonstratio .l. 1.de dote ꝑleg.in fi. & demū illa iura de indubitabili quoque fuissent cōtrario.in.l.quod labeo de carb.edi.in.l. domi

tius labeo.j.de testamen.cum vulg.

23 Probatur † Secundo per tex. in .l. iulianus .§. fin. supra de act. emp. Vbi ędium esse dicuntur quæ pars ædium sunt uel propter ædes habentur, at ostium est ędium & propter ędes habetur ut ex domo exire ut in domum ingredi liceat, ut patet ad sensum, & ex experientia rerum magistra auct. de app. į prin. & c. quā sit de elect. i 6. p Bal. l. actor. col. 1. C. de pba. merito &c.

24 Huic motiuo † potest respondera primo retorquendo ex quo dicit ędium sunt & non ędes sunt, nam ostium ipsius domus est, non ipsa domus, Bar. in d. §. hoc seuatus cons. & clarius in d. l. 1. de cloa. & sic differt a domo sicut dominatum a dominante iuxta no. in. l. seruum titij supra mand. in. l. si heredis seruus de leg. 1. in. l. si communis seruus meuij de sti. ser. per scrib. in rub. infra de no. ope. nun.

25 Secūdo † respōderi potest illū tex. loq in ędib' quarū appellatione ōne edificiū seu ōnia edificioru genera continentur .l. qui ędes in fi. infra de incen. ruj. naufra. Bar. in d. l. 1. §. deinde de cloa. & totum integrale & magis generale est. l. cum q ędes de usuca. cum glo. omnes suas partes comprehendens .l. malum nauis cum glo. de uer. sig. domus autem est constructio quędam consistens ex solo pariete & tecto, secundum philos. & secundum legistas ex solo & superficie. l. qui res. §. aream de solu. l. solum de rei uen. l. domum de contrah. emp. per Affli. dec. 392. nu. 12.

26 Tertio † etiam potest responderi ibi agi de his quæ uenditis ędibus ueniūt in actione exempto & determinari uenire ea quæ sunt ędium uel propter ędes habentur uelut putealia funes labra salientes fistulæ quę salientibus iunguntur quamuis etiam longe extra edificium excurrant & sic non haberi respectum ad ea quę uel partes integrales uel substantiales dicuntur & ędibus in sunt, sed potius ad ea quę accessionia uice contractui emptionis accedunt.

27 Probatur † tertio per tex. in. l. pręedijs. §. pen. de leg. 3. ubi balneę in legato domus ueniunt & pars domus esse dicuntur si aditum ex domo habeant, at ostium domus est huiusmodi quia ex eo ad domum patet ingressus iuxta authoritatem sacrę paginæ Io. x. qui nō intrat per ostium &c. ergo &c.

28 Verum † responderi potest primo illum tex. loqui in ultimis uoluntatibus in qbus plenior fit interpretatio .l. in testamētis de reg. iur. l. qui lancem de aur. & ar. leg. & .l. titia. §. seia. eo. tit. & ubi de uerborum proprietate agitur non ualere arg ab ulti. uolun. ad contractus uel ad iudicia las. in. l. pactum inter heredem in prin. ... de pact.

quia actus uiuorum non recipiunt interpretationem glo. quam sing. dicit ibi Bal. in. l. nulla. C. de iu. do. las. in .l. quę de legato nu. 8. de leg. 1.

29 Secundo † responderi potest quod, dato quod ostium pars domus sit ueluti subiectiua, non tamen sufficit ut locus sit statuto requirenti offensum esse in domo, quia aliud & diuersum est esse in domo, & aliud esse in parte domus, nam qui est in tecto est supra uel extra domum & tamen tectū est pars domus, ideo non sequitur quod qui est in parte domus, est in domo d. l. cū q ędes Bar. in d. l. 1. §. deinde infra de cloa. nec e contra quod quæ sunt in domo sint de parte domus, nam pisces pulli & cętera animalia quæ sunt in domo non dicuntur pars domus nec de parte domus ut in. l. fu- pes & .l. seq. supra de act. emp.

30 Tertio † etiam responderi potest quod ostium non potest dici habere aditum ex domo, sicut balneę habere possunt, quia ipsum met ostium est aditus domus, & nemo sibi ipsi seruit. l. in re communi de ser. ur. prę. Dec. in. l. neque pignus de reg. iur. ideo tex. ille & eius uerba huic .q. applicari non possunt per g. l. 4. §. toties de damno infe. l. si seruum. §. non dixit pretor de acq. hæ. l. si uero. §. de uiro infra eo.

31 Facit † quarto & ultimo pro hac sententia Glosa in. c. dum sanctam de pœniten. dist. 2. ubi dicitur quod Christus est in porta & qui est in porta partim intus partim extra portam est, ergo in proposito nostro ille qui est offensus in porta domus dicitur offensus in domo ex ea parte quę intra domum est. Idq; maxime ut fiat interpretatio ad fauorem publicę utilitatis ne delicta remaneant impunita ad uo. in .l. si ita vulneratus supra ad leg. aquil. in .l. licitatio. §. quod illicite de publica.

32 Sed † & huic quoque fundamento respōderi potest primo retorquendo nam cum ille qui offenditur sit in ostio & sic partim intra partim extra domum, offensus ab eo qui extra domum est necessario dicitur esse offensus ab ea parte qua ipse extra domum est. Et sic fit interpretatio pœnæ statutariæ exclusiua iuxta not. in. l. respiciendum & in. l. hodie & in. l. pen. infra de pœn. & in. c. in pœnis de reg. iur. in 6.

33 Secundo † responderi potest quod dato quod offensus in ostio domus dici possit aliquo respectu esse in domo non tamen sufficit ad condemnandum offendentem pœna statuti punientis offendentem in domo, nam cū hoc statutum possit dupliciter intelligi, vno modo quod illa uer. in domo referatur ad offendentē, alio modo q referatur ad offēsū, idubio fieri d3 interpretatio

vt

ut referantur ad offendentem ad quem uerba diriguntur Ias.l. 1. §. bonorum nu. 16. ad treb.Crot.lib.2.cõſ.116.nu. 7. & Alex. lib.2.conſ.24.nu.27.& qui ex eo actu uenit puniendus, iuxta no. per Bar. in .l. fin. §.titia de libe.lega.in.l. ſicul .§. ſi a filio de leg.1.Alex.in.l.ſi idem.§.fin.de iuriſd.om. iud.Veri.i.l.ex facto nu.309.infra de uulg. Grat.lib.2.conſ.iij.nu.40. & ſic quod non incidat in pænam ſtatuti niſi probetur legitime offendentem extitiſſe in oſtio domus dum offendebat exiſtentem in domo.

34 Tertio † etiam reſponderi poteſt hoc ſtatutum intelligi debere quando uterq; tam offendens quam offenſus eſt in domo, tum quia uerba ſtatuti in potiori ſignificatione intelligi debẽt ar.no.in.l.1.§.q i perperuũ ſupra ſi ager uectig. uel emphi. pe. & in .§. ſed ius quidẽ ciuile uer. ſed quoties de iu. nar. & potior ſignificatio eſt ut utrunq; cõprehendat ar.no.in auth.ita q;.C.communia de ſucceſſ.in.l.re coniuncti de leg.3.in

35 .§. ſed hodie inſtitu. de adop. rum † quia regula eſt ꝙ qualitas appoſita in oratione poſt duas nominatas perſonas ad utranq, pariter referri debet.l.mulieri & tirio & ibi Bar.de cond.& de. Alex.lib.6.conſ.100. nu.4.maxime cum vniformiter in iſto caſu utriq;cõuenire poſsit ad tradita per Ruin. lib.2.conſ.140.nu.7.Paris.lib.2.conſ. 38. nu.28.tum etiam quia ueriſimilis ratio motiua ſtatuentium, (quę fuit ut propria cuiq; domus tutum poſsit eſſe refugium ar.l. pleriq; ſupra de in ius uocan.&.l.nemo de domo cum ibi not.de reg. iur.) tunc uere & proprie ſortitur effectum quando offenſus intra propriam domũ exiſtens ab alio pariter intus dictam domum aggreſſus offenditur, ideo ni mirum ſi tunc demum locum ſibi uendicat ſtatuti diſpoſitio.

36 Et ex his † clare patet.q.eſſe ſubtilem ac diſputabilem. Pro cuius reſolutione ego amplector hãc ſecundam & affirmatiuam ſententiam. Primo ꝓ tex.in.l.1.§.quod dicimus infra de ſucceſſ. edi. ubi paria ſunt petere bon.poſſ.in centum diebus & intra centum dies, ſicut paria quoque ſunt naſci in decem menſibus & intra decem menſes. l.gallus in prin.cum glo.infra de lib.& po. ita ſimiliter paria eſſe debent quod quis offendatur in oſtio domus uel intra oſtium domus & ſic in domo.

37 Secundo † per tex.in.l.vulgaris in prin. infra de furt.ubi tangens auriculam hominis dicitur tangere totum hominem, & aperiens dolium & modicum uini uel olei ſub trahens totius vini uel olei furtum commiſiſſe dicitur, ita pariter offendens alium in aliqua parte domus, puta in oſtio, dicitur in tota domo offendere, & per conſequens in ſtatuti pęnam incidere, Iuxta illud Nam de mille fabę modijs cum ſurripis vnam eſt leuius damnum tibi non facinus. minus eſto glo.in.l. ſi proprietarius. §. ſiu. de damn.inf.

38 Tertio † per glo.in clem.cauſam in uer. in domo de elect.ubi appellatio quę notificari debet in domo exponitur.i. aute domum, & ſat eſt notificari ante domum .i. apud domum ut in.l.fundi.§.item quod in ſulæ ſupra de act.emp.late per Roma.cõſ. 376.quæſtio eſt col.2.& ſeq.

39 Quarto † quia dic. in, in prępoſitione denotat intrinſicitatem d. §. in flumine cum concot.de quibus ſupra,maxime in ablatiuo, iuxta illud Bal.in campo curro , ſi ſis, bene dicis in illo, ſi ſis exterius in campum ſit tibi curſus in.l.data opera nu. 26. C. de his qui accus. non poſſ.ergo qui offendit alium in oſtio dicitur offendere intus in oſtio, quo loci eſt domus, & ſic dicitur offendere in domo

40 Quinto † quia in pœnalibus & alijs ſtricti iuris diſpoſitionibus permiſſa eſt interpretatio etiam lata quatenus uerborum ꝓprietas patitur ut in .l.ita fidei in fine prin. infra de iure fi.in.l.nominis .§. uerbum de uer.ſig.Bal.in.l.1.in fin.C.de proba. Aret. in.l. cum lege in prin. de teſta. Galiau. in l.1.§.ſiquis ita nu.4.ubi etiam Alcia.nu.8. de uer.obl.Nicou. in rub.infra de no. ope. nun.nu.254. Sed proprietas verborum ſtatuti patitur ut etiam compręhendatur offẽdens in oſtio domus arg.not.in.l.fundi ſupra de contrahen.emp.ex quo maxime ſecundum communiter accidẽtia oſtium eſt in pariete domus & ſic in parte domus, & idem quod iudicamus de toto iudicamus etiam de parte. ut no.in.l. quę de dota de rei uen.in.l.iuriſgen.§.adeo. ſupra de pac. per Euet.in centu.in loco a toto ad par. in prin.merito &c.

41 Sexto † quia parificatur in iure factum in domo & factum in oſtio domus, & factũ in naui & in littore iuxta nauem ut in .l. 3. §.1. ſupra nau. caupo.ſta.ergo ſicut offendens in domo ſtatuti pœna punitur ita etiam offendens in oſtio domus (per arg.a pari) eadem ſtatuti pæna punietur arg.no.in .l. ſi ſocer a genero in prin. infra eo. in .l. ſi de eo.§.fin.de acq.poſſ.in.l.de quibus & ibi Ang.ſupra de legi.per Bal.in.l.conuenticula .C.de epi.& cler. Quod etiam comprobo ar.tex.in.l.lex cornelia.§.domum.j. de iniur.ubi appellatione domus non ſola proprietas domus ſed etiam domicilium continetur,ſed oſtium dicitur eſſe de domicilio ex quo ſine eo non habetur acceſſus ad domum & ſic domus habitati uõ poteſt merito &c.

42 Septimo † quia uerba statuti punientis offendentem in domo diriguntur ad ipsum offensorem & ideo ad eum referri debent Alex.lib.2.consi.24.nu.27.Ias.in.l.1.§.bonorum nu.16 ad treb.at offendens tunc di citur offendere quando percutit & percute re dicitur quando cutem tangit ut optime decla.Bar.in.l.libellorum uer.ulterius quæ ro nu.7.infra de accus.& quando fit percus sio offensi & cutis tactus, is qui offendit, of fendit existentem in domo, quia sub pari ete & tecto & sic in parte domus .l. eum qui ędes de usuca.merito offendens statuti pœna puniri debet.

43 Octauo † & vltimo quia domus est nō so lum quatenus protendūtur parietes verum etiam quatenus protenditur tectum eius que stillicidia & sic spacio duorum pedum circum circa extra murū quem locum alij occupare non possunt ut in.l.fin.supra fini. regun.in.l.mæniana ubi de decem pedibus dicitur .C.de edifi. priua. Quo fit ut ille qui est in ostio domus existente in pariete domus dicatur omnino esse in domo, ita ut si fuerit offensus dicatur offensus in domo, & offendens statuti pœnam incurrat.

44 Amplio † hanc conclusionem ut supra firmatam procedere etiam in eo qui aggres sus alium in domo sua vel ostio domus suę persequutus est eū fugientem extra domū & ibi eum percussit Alex. in.d.cōs.24. nu. 25.quia in his quę sunt de genere prohibi torum prout est offensio proximi.l.ut uim de iust.& iu.&.§.pen.Inst.eo.& in.l.1.C.vn de ui.cum utrobique not. attenditur principium actus quando finis habet necessari am dependentiam a principio ut in.l. qui cum maior infra de bon.liber. in .l. damni §.fabini & ibi Bar.de damn.infe. In.l. 3.§. scio de mino.Bar.post Dy. in .l.1. infra de Incen. rui.naufra.Crot.in.l. 1. in prin. nu. 5.infra de acq poss.Benedi.de accoltis in terconf. Soc.lib.1.consi.151 secunda sub scrip.nu.15.prout est in isto casu, Ideoq;

45 † si quis percusserit alium in platea qui de inde fugiēs moriatur ī domo, dicitur occi sus in platea & non in domo Bar. in.l.libe rorum ver.sed quęro aliquis percussit de accusa.Soc.lib.1.consi. 55. in fin. ita si ag grediens alium in domo & aufugientem in platea offendit seu verberauit aut vulnera uit,dicitur in domo offendisse verberasse aut vulnerasse propter finem habentem de pendentiam a principio & consequenter statuti pœnam incurrisse per supradicta.

46 Limito † etiam hanc conclusionē non procedere primo quando ostium positum esset extra domum ut dicitur esse Veronę glo. in .l.fin.supra de ser.vrb.pręd.Bar. in d.l.1.§.hoc interdictum de cloa. Ias.in.l. cętera.§.hoc senatuscons. de leg.1.& in .l. plerisq; nu.20.supra de in ius vocan. facit tex.in.l.eo iure .§. tabula. supra in quibus cau.pign.taci.contraha.tunc enim tanquā ex separatis non bene infertur.l.fin. supra de calum.Ias.l.si ex falsis col. 1.C.de trās. Dec.consi.319.col.fin.Tiraq; de retra. con uen.§.2.glo.vni.nu.63.

47 Limito † secundo non procedere quan do offensus esset in porticu,quia non dice retur offensus in domo, Bar. in.d.l.cętera §.hoc senatuscons.de leg.1. Veron. de ser. ui.ur.prędio.cap.44.de claustro seu conclaui.nu.6.Alex.pro communi in .d.l. plerisq; nu.4. sicut in simili dicimus inquisitum pro crimine cōmisso in strata absolui probato crimine commisso in uia Bar. in.l. pen. C. de priui.domus augu.lib.xi.Mars.cōs.112. nu.2. & seq. secus aurē si statutū puniret of fendentem ad domum quia tunc procede ret etiā i offendēte in porticu domus ex cō muni sentētia in practica obseruata de qua post Alb.&Aug.testatur Clar.lib.5.practi. crim.§ fin.q.82.ver.statutum.x.pro qua eti am faciunt dicta Bar.in.l.item apud.§. cō uicium infra de iniur.

48 Limito † tertio non procedere quando appareret offensum fuisse extra clausuram ostij domus Bar.in.d.l.1.§. hoc interdictū de cloa.doc.in.d.l.plerique & pro cōmuni sententia Alex.hic nu.5. quia isto casu nō diceretur verificata & probata qualitas in sta tuto expressa & sic a statuto requisita Bar. in.l.1.§. quod autem infra nequid in flu. pub. Bal. in.l. ob hęc verba supra de his qui not.infa. Alex.lib.2.consi.223.uiso.col. 1.Mars.consi.212.nu.4.Natta lib. 2. consi. 254.nu.2. Hinc est quod si vnus testis de poneret de offensione facta in ostio, alter de offensione facta iuxta ostium, essent sin gulares secundum Bal. in.l. de quibus nu. 38 supra de legi.& consequenter non plene probarent.l. vbi numerus supra de testi. .l. iusiurandi ad fin. C. eo. &.c. veniens. .i.&.c.licet extra eo.

49 Limito † quarto non procedere quando offensus esset in apoteca etiam domui con iuncta Bar.in.l.1.infra de lib.agno.& in .l. 4.§.pretor infra de damn.infe. Fely. in proem.grego.nu.9.Paul.Castr. consi. 21j. viso puncto lib.1.facit tex.in.l. lex cornelia .§. si tamen cum glo.de iniur.Bal.in consi.7.in cip. statuto cauetur. Ias.in.d.l.plerisq; nu. 17. idem si offensus esset in ostio uilis simę domus per ea quę tradit Ang. in .§. hinc nobis p glo.ibi in auct.de hęr.&falci. Bal.in.l.fin.C.de edil.actio.& Mars. consi. 103nu.22.&seq. Et qu d dixi de apoteca sublimita non procedere quando ad eam daretur aditus per ipsam domum eadem

que

que contignatione & fundamento referare tur per ea quę scribit Alex.lib.2.conf.224. col.2.& Paris.lib.2.conf.80 col.1.

50 Limito † quinto non procedere quando offensus esset in hospitio tanquam uiator Bal.in.l.1.§.habitare supra de his qui deij ece.vel effu.& in.l.ea quę ad fin.C.quomo do& quādo iudex Ias.in d.l.plęriq;sicut.n. statuto requirēte tēpus aliquod debet illud tēpus ꝓbari & seruari Bal.i.l.ōnes populi col.pen. de iust.&iu. Mars.cōf.65.nu.4. ita per argum.a tempore ad locum in casu no stro quo statutum loci qualitatem designat debet de loco statuti probari ad not.in.l. uinum supra sicer.pet. in .l. fin. supra de tritica.per Euer. in cent. in loco a tempo. ad locum in prin. idq; naturaliter debet non accidentaliter intelligi.l.fin.C.de his qui ueni.eta.Impe.l.ex ea.§. insulā de ver. ob.e.susceptum de rescr.in6. Imol.&doc. in.l.1.§.lex falcidia infra ad leg.fal.

51 Limito † sexto non procedere quando nonconstaret de offensione facta & sic de delicto , quia eo casu fieri deberet inter pretatio exclusiua delicti & sic ad pręten si offendentis fauorem arg. l.fin. C. de in terdi.matri.&.l.si pręses & .l.pen. infra de pęn.per Bar.in.l.non solum.§.sed ut proba ri de no.ope.nun.in.l.2.ī fi.de duo.re.Abb. in.c.auditis col.antepen.extra de pręscrip. Roma.conf.113.pro decisione Mars.conf. 104 nu.22.& seq.

52 Limito † septimo non procedere quan do offendens fuit ante aggressus ab aduersa rio & ad suā defensā illū offendit quia quā uis dicatur illum offendere in domo nihil ominus etiam dicitur id fecisse lege permit tente ut i.l.ut uim de iusti.&iur.in.l.1.C.vn de ui.in.l.1.C.quando lice.se fine iud. uin. in.l.1.§.cum arietes supra si quadru.paupe. fe.di.i.l.si is qui.C.ad leg.Corn.de Siccar. ideo pœnam non meretur .l. graccus de adulte.Mars.conf.25. nu. 17. & per tot. & conf.99.nu.4.& seq.

53 Limito † octauo non procedere quando ex aliqua probabili causa controuerteretur quo loci esset offensio facta non apparen te num fuerit in domo vel ostio aut alibi sa cta quia eo casu debet fieri interpretatio & pręsumi extra domum & sic in loco minus punibili facta arg. l.merito supra pro Soc. Bar.& doc.in.l.non solum.§.sed ut probari infra de no.ope.nun.' & pro communi sen tentia Alex.lib.2.conf.24.nu.23.& per Gā di.in.tract.malefi.tit.de penis reorū nu.5 t

54 Limito † nono non procedere quando quis offenderet in ostio eius domus quam offensus non habitaret familiariter, quia statutum de quo agimus de domo in qua of fensus habitat familiariter debet intelligi iuxta no.in.l.4.§.toties infra de damno In fe.in .l. 1. de libe.agno. & in.l.censoria de uer.sig.& per Nell.in tract. bannito.in ter tia parte primi tempo.q. 3. nu. 3. facit do ctri.Bar.in.l.nec in ea infra de adulte.Pau. Castren.& Ias. in d.l.plerique, col.3.de in ius uocan.

55 Limito † decimo & ultimo non procede re in mandante alium offendi in domo,uel in ostio domus quia iste mandans non inci deret in pęnam statuti prędicti ex quo sta tutum in personam non in rem loquitur,iu xta doctri.Bar.in.l.& si unius .§. seruus nu. 2.& seq.infra de iniur.& in.l.aut qui aliter §.fin.nu.3.infra quod ui aut clam,quam di cunt communiter approbatam Alex. in .l. 1.in prin.nu.23.de uer.ob.Dec.in.l.si quis id quod nu. 38. & seq. de iurisdi. om. iud. Curt. iun. in .l. 2. §. si procurator nu.4. su pra quod quisque iur. & Clar. lib. 5. sen

56 tentiarum.§.fin.q.89.col.2.& ex quo † sta tutum in principali & uere offendente non in ficto debet intelligi per reg. l. si quis nec causam supra si cer. pet. & .l. quęritur de sta.ho.& in.l.si quis ingenuam .§. in ci uilibus de capti. & in simili per Fely. in rub. extra de treu. & pace col. 3. & Mars. conf.67.ucris.nu.21.

SVMMA RERVM CAPITA

1 *Infortiatum dicitur quia fortes leges habet secundum allusionem uocabuli.*

2 *Nomen censeri debet impositum consequens rei*
Ex bono nomine oritur bona pręsumptio.

3 *Tortura incoari debet ab eo qui malum seu turpe nomen habet pręsumptiue.*
Malum nomen in genere dumtaxat indicat ad torturam.

4 *Infortiatum dicitur ab authore.*
Diuinatiuus intellectus reprobatur. Quod limi.quando melior haberi non potest nu. 5.
Vel quando conuenit cum verbis rub. nu.6. vel cum verbis legis nu.7.vel consonat auribus vulgi nu.8.aut legibus uel rationibus pręceteris ꝓbatur nu.9 & si maiorem dubitan.rationem habet aut verba in potiori significa. capit ibidem.

8 *Arg.ab opin. vulgi lic.tum est ad coniecturandam mentem alicuius.*

10 *Nomina magistralia imponuntur & mutātur ad placitum, ideo eorum quęstio est pertinacibus relinquenda.*

11 *Represalię.concessę contra ciues perusinos uel homines de perusia an possint, exerceri contra eum qui proprio nomine perusinus nuncupatur. De cōmuni opi.nu 28. & de uerita.40.& seqq.*
Represaliæ sunt ius capiendi vnum pro alio, easque priuati exercere prohibentur

12 *Repręsalię a principe conceduntur propter delictum populi vel ius dicentium.*

Quęstio

23 *Quęstio de casu dubio esse debet.*
Perusinus & de perusia idem est. De ueritate nu.seqq.
24 *Ver. de perusia originem, Perusinum originarium & incolam significat.*
Intell.l.1.in fi.de tuto.& cur.dat.ab his. & nu. 16.& seq.
Intell.l.prouinciales de ver.sig.& nu 19.
25 *Intell.l sed & reprobari.§. amplius cum glo. de excus. tut.*
Intell.l assumptio in prin.infra de mune. & ho. & nu.28.& seqq.
26 *Paria sunt aliquem nomine proprio uel alia demonstratione designari.*
Genitiuus originem ac dominium significat.
28 *Alternatiuę natura est poni inter ęqualia uel parum distantia.*
19 *Textus glosari non debet.*
20 *Prouincia qua dicatur.*
21 *Intell c.1.de spons.& nu.seq.*
Arg.a nominis proprij ęthimologia nō licet quia ad recognitionem tantum nomina propria fuerunt inducta.& nu.37.
23 *Ex modica facti uarietate ius mutatur.*
24 *Intell.l.facta.§. si in danda. infra ad treb. & nu.seqq.*
Lex hortatiue loquens quando obliget ad obseruantiam.
26 *In vltimo fit interpretatio plenior pro validitate, & exitu ipsarum.*
27 *Hęredis persona diuersa est a persona testatoris*
28 *Errans non consentit*
Ignorantia non est in facto proprio toleranda
29 *Mentiens dicitur esse in dolo*
30 *Varium est ac mutabile uulgus*
31 *Intell.l.fin.§.pen.infra ad muni.& nu.seq.*
32 *Nullum simile est idem.*
Idēitas nominis identitatem substantię arguit
33 *Indicium minus est quam semiplena probatio.*
34 *Intell.l.vni C.de muta.no.& nu.seq.*
Nomina propria cū verbis dispositiuis prolata semper demonstratiue ponuntur.
35 *Nomen proprium sine legitima causa mutari non potest.*
36 *Nomina appellatiua immutabilia sunt*
Homo fingere non potest
37 *Arg.ab ęthi.nominis proprij affirmatiue non ualet quoad ęthimologiandi effectum.*
Fall. quo ad iudicandū & recognoscendū nu.seq.
39 *Sermo Perusinus ergo de Perusia non est ęthimologia sed potius allusio uel deriuatio*
Arg.ab allusione vel deriuatione non valet.
40 *Nomen nudum solum non arguit effectum rei.*
Vulgus decipi potest vel male sentire.
41 *Lex alterum alterius odio pręgrauare non debet*
42 *Interpretatio fieri debet nequis cadat in delictum & pęnam*
Delinquens cēsetur se tacite ad pœnam obligare.
43 *Represaliarum materia exorbitans est a iure communi*
In exorbitantibus stricte proceditur
44 *Interpretatio in benigniorem & mitiorem partem fieri debet*
45 *Perusinus nomine appellatiuo nuncupatus pro represalijs capi potest*
46 *Ciuis dicitur in materia represaliarum qui ex ciuitate non qui ex uico est*
47 *Represalię non possunt exerceri contra bona eius cuius persona pro represalijs capi non potest*
48 *Perusinus proprio nomine vocatus subiens munera perusię per se uel alium potest pro represalijs capi.*
Idem quando cum proprio nomine concurrit origo nu seq.
50 *Nomen proprium loci inditat ad capturam ut ille ex eo loco oriundus sit*

QVAESTIO NONA

1 EX secunda† respōsione glo. in qua dicit iortiatū nuncupari quia fortes leges habet, Adde tu, iux.illud, sum liber en fortis dis ponēs spolia mortis, & clausis portis me discat lector in hortis, & alludens etiam uocabulo iuxta not. per glo. & doc. in.l.1 .in prin.de acq.poss.& in insti. de testa.in. prin. per Alcia.in .l. tabernę de ver. sig.Rip.in.l. quominus nu. 128. de flumi. Mod.in.l.2.§. appellata si cer.pet. Notan
2 dum est † quod nomen consequens rei censeri debet impositum ar.tex. in.§. est & aliud Insti.de dona.&.c. fin.42.distin.glo. in l.decernimus C.de epi.& cler. & iu §.in reliqua in proe.digestorum, vnde ex bono nomine otiri dicitur bona pręsumptio & e cōtra Io.an.in.c.grauis extra de depo.Ias. hic lect.1.nu.16.& accursius alias gloriatur de nomine suo quasi ipse occurrerit tenebris iuris ciuilis in.l.facta.§.si in dāda. infra ad
3 trebell. Hinc est† quod si ex duobus torquendis unus turpe seu malum nomen habeat & alius bonum et honestum, tortura ab habente malum seu turpe nomen est incoanda Gomes.in.§.sic itaq;nu.17.Insti.de actio.Gerar.not.75.magnum Mars.in.l.1. col.pen.infra de quęstio.Cagno.in proem. digestorum.§. discipuli. nu. 180. Quod pręsumptiue non necessario concludere debet intelligi iux.no.per glo.in.l. fin.§. pen. infra admuni. & pro communi sententia Boer.q.13.nu.24.quia malum nomē in genere dumtaxat ad torturam indicat non ad condemnationem, secundum Io.An. Car. Imo.& doc.in.c.1.extra de deposi. Abb. in proem.decre.col.2.ubi etiam Fely.nu.32.

Blanc.

Blanc.de inditijs & tor.ver.nomen malum
nu.405.Cason.de tormen.cap.13.nu.8.

4 Ex tertia † responsione glo.quod infor-
tiatum ab authore dicatur, arg.l.2.§. post
ea supra de orig.iu.&.c.quędam 2.dist.quę
tanquam diuinatiua communiter reproba
batur iux.not.in.l.si putator supra ad leg.
aquil. in .c. ut nostrũ extra ut eccle. benefi.
Notandum est diuinatiuum intellectum le
gis in iure reprobari.concor.tex.in.l. iube-
mus.§.pen.C.de testa.& in.l.si fideiussor.§.
sicum debitor.supra mand.Bar.in.l.natura
liter .§.nihil commune nu. 9. infra de acq.
poss.las.i.l.huiusmodi.§.cum pater nu.12.
de leg. 1.

5 Quod † limitatur primo non procede-
re quando melior intellectus haberi non
potest Bat. in.l. ita stipulatus nu.27. infra
de ver.ob.Butig.in rub.eo.tit.nu.36.ut iu
ra iuribus concordentur Marian.Soc.in .l.
cum filiofa.nu.123.de leg.1. Deca. senen.
in.c.cognoscentes nu.7.de consti.

6 Limitatur secundo † non procedere quã
do conformis esset cum verbis rubricę sub
qua lex est situata iux.doctri.Bar.in.l.impe
rator de indiem adiect.in.l.1.C.de resti.in
inte.in.l.fin.supra de cond.inde. glo. in .l.
propter insidias.C.qui.accus.non possunt
Io.de prato in rub. licet.pet.nu.5 Grat.li.
2.cons.108.nu.33.Rolan. lib. 1.cons. 86.
nu.62.

7 Limita.† tertio non procedere quando
intellectus diuinatiuus conueniret verbis
ipsius legis ac.no. in.l.4.§.toties da damn.
infe.& in.c.ex parte extra de concess.prę-
ben.aut communi usui loquendi per no. in
rub.infra de no.ope.nun.Grat.lib.1. cons.
42.nu.18.qui proprietati uerborum prę fer
tur Bar.in.l.labeo.de sup. leg. in .l. omnes
populi.nu.58.de iust.& iur.& in.l.talis scri
ptura de leg.1.Abb.in.c.non nulli nu.5.ex
tra de rescrip.

8 Limita. † quarto non procedere quando
intellectus diuinatiuus consonat auribus
vulgi quia tunc tolerabilis est Ias.in.l. cum
qui.§ qui ita stipulatur de ver.ob.Bal.i.c.1.
§.opizoni.de pace constan.in vsi.feudo. Ni
con.in rub.infra de no.ope.nun.nu.237.&
hic nu.4.ab opinione namque vulgi bene li
cet arguere ad coniecturandam mentem
alicuius.l.cum delanionis.§. asinam infra
de fun.instru.&.l.1. ver. circumcolentium
de flumi.& .c. ex litteris.i.extra de spõs.per
Euet.in cent.in loco ab opin. vulgi i prin.

9 Limita. † quinto non procedere quando
legibus aut rationibus prę cęteris proba-
tur Bar. in. l.in ambiguo. nu. 2.infra de re-
bus dub.veluti si maiorem cęteris dubitan
di rationem haberet ex no. per Abb.in .c.
cum in iure de offi.deleg. Dec. in.l.illam
C.de colla.Io.Nicol.in rep.l. generaliter.
nu.110.C.de secun.nup. Grat.lib.1.cons.
101.nu.15.vel legis verba in potiori signi-
ficatione caperet ad not.in.l.1.§.qui in per
petuum supra si ager vectig.per Grat. lib.
1.cons.2.nu.38.

10 Ex quarta † responsione glo.quod nomi
na magistralia, quia imponuntur & mutan
tur ad placitum, sunt pertinacibus relinquẽ
da.l.vni.C.de muta.nomi.Neuiz.lib.1.Syl
nup.nu.3.Ias.& doc.in.§.sic itaq; nu .9. de
actio. Est notan.quod ista est communis
responsio ad propositam quęstionem glo.
quam doc.communiter tenent.Pro qua fa-
cit l.non omniũ supra de legi.& glo.in.l.1.
§.pueritiam supra de postu.glo.& Bar.in.l.
relegati .§. de pęn.& in .§. furtiuę ver.nam
furtiuarum Insti.de vsuca.& istam esse com
munẽ sententiã hic testantur Alex.& Aquẽs.
nu.7.Rip.8.& Pout.33. Quam limito non
procedere in nomine dignitatis vel officij
Bar.in.l.eos.infra ad leg.Co:n.de fals. Fe-
ly.in proem.gregoria .nu.27.

11 INFERTVR p Bar.† ad.q.represaliarũ
concessarum contra ciues perusinos uel ho
mines de perusia an exerceri possint contra
eũ qui pprie nomine perusinus nũcupatur?
Pro cuius.q.faciliori intelligentia premit
to represalias esse ius capiendi unum pro
alio ut in auct.ut non fiant pignora.& in.c.
1.de iniur.lib.6. Et iure ci. prohibitas esse
a priuatis exerceri .l.fi.C.ad leg. iul. de ui
priua.l.vni.C.ne quis in sua causa.per An-
12 ca.cons.140.col. 1. Nisi a principe conce
dantur.ut no. in .l.nullus.C.de iude.Bar.in
tract.represa.2.q. primę quęstionis prin.
Gui.pa.q.32.qui propter delictum populi
uel iurisdicentium in denegando uel negli-
gendo administrationẽ iustitię concedere
solet Bar.in.l.prouinciales .de vet.fig. in.l.
nullus.C.de iudę.& in.l.fin.C.de naui. lib.
xi.& in.l.generali.C.decur.lib.x.Bal. in .c.
1.de milite uasal.qui cõtumax. est i vsi.feu.
Roma.cons.48.nu.1.Syluan. cons.35. nu.
30. pat. prima Rolan. lib.1.cons. 72. nu.
16.&fran.marc.q.769.nu.5.& pro commu
ni sententia Alex.de neuo cons.34.nu.13.

13 Et hoc pręmisso † ut quęstio sit de dubi
tabili casu iux.not.in .l. domitius infra de
testa.in.l.quod labeo.C.de carbo.edi. uide
tur prima facię affirmatiue cõcludendum
primo quia idẽ est dicere perusinum quod
de perusia.c.1. extra de spõsa.ubi eos quos
prius dicit de francia uel saxonia subin-
de in eodem themate francos & saxones ap
pellat & sic promiscue francum & de frãcia
saxonem & de saxonia nuncupat.

Et licet † Alex. hic nu.9.respondeat q;
14 immo est differentia inter eum qui est de
perusia & perusinum, quia primus verifi-
catur

catur in eo dũtaxat qui originarius estBar, in.l.1.§. si plures supra de exercito.in.l. 1. §.nũc uideamus infra de coniung.cũ emã. libe.in.l.de prioribus.C.ad leg.aq l.Paul. Castr.in.l.si eadem in fi.supra de offi.asses-so.A lex.lib.6.conf.1 16 col.fin,Rolan,lib, 1.conf.72.nu. 7 & seqq. secundus vero nõ solum in originario verum etiã in incola. iux.doctri.Bar.in.l.prouinciales de ver. sig. cum qua magis communem doc.sententiã esse dixit Boer.q.13.nu.24. & quę probari dicitur in.l.1.in fi.infra de tuto.& cura.da, ab his.ubi prę ses prouincię potest dare tu-torem his qui eiusdem prouincię sunt, uel ibi domicilium habent. Et in d.l.prouin ciales,ubi dicuntur prouinciales qui in lo-co domicilium habent & non qui oriundi

15 sunt,Nihilominus † replicari potest & con trariũ tenet Bar.in.l.1.nu.19.j.ad muni. & in tract. represaliarum 7.q.prin.in prin.in l.si possessor.§. ait senatus s de peti.her. & Alex. lib.5.cõs.41.nu.12. quod scilicet nõ sit differentia inter eũ qui dicitur perusinus vel de perusia, & cum eo doc. communiter etiam tenent ut hic testatur Rip.nu. xj. Et probatur hęc sentẽtia in.l.sed & reprobari §.amplius cum glo, infra de excus. tut. ubi commaneus docens in propria patria excu satur ab onere tutelę sed nõ docens in alia & glo,ibi exponit commaneus .i. de com-manea ciuitate arg.tex. (licet glo. non di cat)in rub. & nigr. C, de colon.illica.& de colo.tracens.cum glo,lib.xij. Probatur eti am in .l.assumptio in prin. infra admuni. ubi assumptio originis quæ non est per er-rorem aut mendacium accepta veritatem naturę non perimit,& sic non facit eum es-se oriundum vnde non est, ergo si non per errorem aut mendacium assumatur nomen originis, utiq; faciet eum esse vnde uere est,ideoq;qui assumit nomen perusini si nũ cupetur perusinus & sit de perusia,uere per hanc nominis assumptionem probabitur eum perusinum uel de perusia esse, Et ad

16 idem † inquit etiam Bar.facere tex. in c. si-gnificante extra de rescrip.ubi iuncta glo, apparet paria esse aliquem proprio nomi ne vel alia demonstratione uicem proprij nominis obtinente designari,

Et hanc opin.tenendo non obst. l. 1. de tuto. & cura. dat. ab his.quia respondetur quod illa uer. eiusdem prouincię,posita in genitiuo originem significant ex not. In sub.infra de no,ope.nun. ut pote de domi-nio & origine illius loci.l.2.§.in locum su-pra de rel ig.&sump.fun.per Roma. conf. 180.in fi.& Affl. dec.239.nu.5.

17 Vel Secundo † quod illa uerba (uel ibi domicilium habent) sint declaratiue posi-ta secundum Pont.hic nu.37.gratia melio ris intelligentiæ dubitationisq, tollendæ ar.l.1.§.sed sciendum de edil.edi.per Abb. in.c.sol itę super glo.in uer.tanquam in fi. extra de maio.& obe.& in.c. certificari de sepult.Dec,in.l.quæ dubitationis de reg. iur.Bello.cõs.7.col.fin, Vel postremo da to quod idem non significent, tamen quia

18 ibi alternatiue ponuntur & de natura † al-ternatiuorum est ut alternatiuata siue equa lia siue parum distantia quo ad iuris effe-ctum ut in.l.1,secundum vnam lectu.infra de rebus dub.per Euer.in cent.in loco a na tura alterna. ver. tertio istud arg. sequitur ut quemadmodũ qui est de perusia ita qui perusinus est ibiq; domicilium habet pro represalijs capi possit.

19 Secundo † non obst. d.l. prouinciales. Quia respondetur ibi subaudiri debere dict. solum , secundum glos. ibi & Soc. iun.hic nu.18.par. 2. non solum enim ori-undi verum etiam qui domicilium in pro uincia habent prouinciales appellantur. Sed si nolletius glossare illum tex.in quo dict.solũ,non est, prout glosari non debet ad nor.i.l.2.§.hoc autem.C.de uet.iu.enu. in.l.gallus.§. uidendum de lib. & po. in .l. ab õnibus in prin.de leg.1.&in.l.prospexit infra qui & a quibus.p Alcia.lib.1.dispun, cap.23.possemus secundo respondere di-uersum esse rationem in prouincialibus a

20 casu nostro nam † prouincia,vnde prouin-ciales denominantur,dicitur regio habens decem vel vndecim ciuitates & unum re-gem uel dominum .c. scitote.6. q. 3. un-de quamuis unus sit unius ciuitatis ciuis & non alterius in qua habitat, si tamen ambę ciuitates in eadem prouincia sunt, prouin cialis est, non tamen subiectus represalijs ut habitator in ciuitate in qua neq; per se neq; per alium munera subit ut inferius in seq.q.dicetur.

21 Cęterum † huic primo arg. respondetur tripliciter primo procedere in nominib[9] appellatiuis seu(ut alij malunt) adiecti-uis, quia in his quo ad iuris effectum dici potest perusinum&de perusia idem esse uel idem significare secus in nominibus pro-prijs que dumtaxat ad hominum recogni-tionem distinctionemq; fuerunt inducta l.ad recognoscendos .C.de ingen.& a quo rum ethimologia non licet arguere .l. fin. cũ glos. infra ad muni. lely. in proem. gre go.uer.prima concl, nu. 29.& seq. Bar. & doc.communiter hic nu.5.prout de com-muni testatur hic Soc.iun.nu.xj.par.2.

22 Secundo † respondetur tex.in d. c. 1.de sponsa.loqui de iure cano. quo ut tantum subtilitas non ita accurate & exacte sicut de iure ipso ciuili attenditur ut in .c. filius extra de testa. & in .c. intelligentia de ver. sig.&

fg.& in.c.dilecti filij ubi etiam doc.de iudi.glos.& doc.in.c.licet causam de proba. & in.c.suscitata de resti. in inte. sed ueritas subtilitati præfertur, ut in doctore ueridico magis quã subtili tradit Arch.in .c. hoc habet 36. di. luc.de penna.in.l. vni. C. de professo. qui in ur.constan.lib. xij. & Petr. Rebu.in.l.vnl.nu.567. C. de sent. quę pro eo.quod interest profe.

23 Tertio † etiam respondetur illum tex.loqui de vniuersitate hominum dum de francigenis & saxonibus mentionem facit iuxta doctri. Bar. in .l. aut facta.§. non nunquam de pęn. Bologni. in rep. auth. habita nu. 336. C. ne fili.pro patre, nos de singularitate hominum idest de aliquo qui perusinus uocetur, ideoque terminos esse diuersos ad not. p doc.in.l.1.de leg.1.ex quibus non est facienda illatio.l.inter stipulantem.§. sacram de uer. ob.l.papin. exulē de mino. maxime cũ ex modica tacti uarietate etiam ius mutetur. Alber.in.l. si ex plagis.§. in cliuo. supra adleg. aquil.Dec.cõs. 637.nu.2.& in.l.pcibus nu.4.C.de impub. Meno.lib.1.cons.50.nu. 4.

24 Secundo † pro hac affirmatiua sententia facit tex. in .l. facta .§.si in danda infra ad treb.ubi ualet institutio sub conditione ista, si nomen testatoris assumpseris quia nihil mali esse dicitur honesti hominis nomen assumere licet si turpe esset sumere nõ teneretur; sed honesti hominis est perusini nomẽ assumere, ergo tenere debet assumptio & per consequens ex ea legitima eiusdẽ nominis probatio est depromenda.

Et si diceretur tex.ibi loqui hortatiue & ideo non obligare ab obseruantiam .l. age supra de trans.Bar.in.l.2. supra mãd.scrib. in.c.1.extra de consti.posset etiam replicari hoc non procedere in prolatis a lege uel a principe ne uideantur contemni ad not.in d.c.1.extra de consti. quorum etiam rogitus prçceptum est, glo. in .l. 1. supra qđ iussu. doc.in.c.eam te.extra de rescrip.

25 Cęterum † & huic quoque motiuo responderi potest primo illu tex.loqui de nomine proprio testatoris & non de nomine originis arg.l.uaorem.§.mann.testa .ex qua quidem nominis proprij testatoris assumptione ille hæres non fit uere testator & persona testatoris sed repręsentatiue & ficte ut in.l.hęres. infra de uiuca.& in auct.de iureiur.a morien.pręsti.in prin.& per glo. in. § siquis alium insti.de inuti.stj. ideoque nõ sequtur ut pœnalia (prout sunt represalię) possint in eum qui est persona ficta & repręsentatiua exerceri. ad no. in.c.pœnę de pœniten.di.1.in.l.fi.C.de interd. matrimo. & in.l.si constante.§.eo.

26 Secundo † responderi potest illum tex. loqui in ultimis uolũtatibus inquibus plenior fit interpretatio.l.in testamẽtis dereg. iur. maxime pro ualiditate actus pro qua iura ualde pręsumunt.l.quoties.2.de rebus dub. l. quoties de reg. iur.& ut ultimę uoluntates exitum habeant ac suum sortiantur effectum.l.vel negare infra quẽadmo. testa.ape. ideoque in materia represaliarũ exorbitanti & pœnali non debet allegari, ar.no.in.l. si uero .§.de uiro infra so.in.l.factum .§. in pęnalibus de reg.iur. & in .c. in pœnis eo.tit. lib.6.

27 Tertio † etiam responderi potest retorquendo quia sicut ibi hæres qui assumit nomen testatoris non est uere testator quia uere alia & diuersa est persona hęredis a persona testatoris ut in.§.sed neque insti.de testam.& patet ad sensum ideoque legem aut rationem in hoc quęrere sit infirmitas intellectus, iuxta dictum Bal. in.l.testamentum.C.de testam.in.l.executionem.C.de exeq.rei iud.in.l.actor.col. 1. C.de proba. & in.l.testium col.pen.C.de resti. Ias. in .l. cum filiosa.nu.56.de leg.1.& in.l.2.§.si liber.nu.6.de cond.causa data.Barba. lib. 2. cõs 7.col 3.Curt.iun.cons.58.nu.6.& cõs. 138.nu.22.ita in casu nostro qui assumpsit sibi nomen perusini nõ propterea uere erit perusinus; & sic pro represalijs capi non poterit.

28 Contrariam & negatiuam † sententiam tenuerunt hic doc. communiter Bar. nu. 4. Alex.9.Rip.55 & pro communi sententia Ponr.37.& Soc.iun.26.par.2.

Quę probatur primo in .l. assumptio in prin.infra ad muni.ubi assumptio originis quę non est ueritatem naturę immutare nõ potest, errore enim uel mendacio rei ueritas non amittitur neque deponitur ; ergo ille qui assumit sibi nomen perusini qui nõ est, non propterea perusinus efficitur quia assumptio originis quę non est ueritatem naturę mutare non potest Neque.n.obstat si dicatur q ibi per errorem aliena origo fuit assumpta ut in uer.errore.n.&c.ideoq; nimirum si assumptio alieni nominis non operatur quia qui errat non consentit.l. si per errorem supra de iurisd.om.iud.l. si procurator in fin.de aeq.re.do. Quoniam respõdetur q in facto proprio non est tolerabilis ignorãtia & sic nec excusationem pręstat.l.fin.infra pro suo.l. plurimum supra de iur.& fac.igno.& propterea in errore & mendacio ibsidem determinari.

29 Cęterum † huic motiuo potest disputando responderi primo q ibi sumens alienam originem mentitur, hic non ; ideo dispositio illius tex.procedit ratione doli. ar. l.ne ex dolo supra de dolo .l. si ab hostibus §.1.§.eo.l.sed & si.§.plane.ff.ad exhib. & ex

insinnatiinne extra de app.& dictorum per Bar.in.l.fin.nu.3.j. de quęstio. & Gramm. uot.30.nu.15.

30 Secundo† etiam respondcri potest quod ibi assumpsit originem ad lucrum, ut scilicet diceretur municeps & gauderet honoribus quibus ueri municipes gaudēt, quod maxime indicat rubrica sub qua lex illa est situata iuxta doctri.Bar.in. l. imperator de in diem adiect. in .l. fin.§.de cond. indebi.& in.l.1.C.de resti.in inte.hic uero simpliciter ex denominatione parentum aut vulgi a quo ita palam fuit nuncupatus ut sępe inter commilitones fieri solet,& ideo necessario non cōcludit cum uarium sit ac mutabile vulgus secundum philelph.deca. 3.saty.1.Tiraq.de pœnis causa 51.nu.97 & Neuiz.lib.4.syl.nup.nu.177. quamobrem de vna tacti specie ad aliam diuersam non licet inferre iuribus vulg.

31 Probatur secundo † in.l.fin.§.pen.eo.tit. ubi municipes rebus probari debent, quia subdit tex.ad propositum, sola nominis similitudo non sufficit ad alicuius originem confirmandam, ergo tanto minus nec ad inducendam ar.no.per glo.&doc.in.c.cum in cunctis extra de elect. in.c.si ergo 8.q.1 in.c.si paulus 32.q.5.in.l.2.C.in qui. caus. in inte.resti.non est ne.&Euer.in cent.in loco a maio.in prin.quia facilius fit cōfirmatio quā noua inductio no.in.l.patre furioso supra de his qui sunt sui uel alie. iur. in c.si uir.27.dist.per glo.in.c.consuluit extra de offi.deleg.

32 Ceterum† huic quoque fundamento respōderi potest primo quod ibi agitur de similitudine nominis, in casu uero nostro de identitate, & nullum simile est idem.l. quod nerua.supra depo.&.c.capitulum sanctę Crucis extra de rescrip. licet identitas nominis substantię identitatem redarguat.l.si idem.C.de Codi.eosdemq; effectus pariat.l.a nullo.C.de ferijs,& sic maior ratio est ubi de identitate quam ubi de similitudine nominis agitur ideoque de prima ad secundam argumentari non licet arg. no.in.l 2.C.in quibus cau.in inte. resti.nō est necess. in .c.si ergo 8.q.1.in.c. si paulus 32.q.5.&in.c.cum in cunctis de elect.

33 Secundo † respondcri potest illum tex. procedere quoad plenā probationem faciendā, quia agitur ibi de confirmanda origine cuius quis se esse dicit ex nominis similitudine qua pręsumpta probatio elijcitur, ex sentētia Io.an.in.c. grauis de depo. & glo.in d.§.si in danda cum alijs de quib. supra in prin.huius q.nu.2.nos autem quo ad indicādum & dumtaxat recognoscendū ut capi possit secundum glo. ibi quod minus est quam semiplena probatio Bar.in.l. 2.de excus.tu.Bal.in.l.cum probatio supra de proba.Brun.de indi.&tor.par.1.q.1.nu 2 Blanc.de indicijs nu.326.

34 Probatur † tertio in.l. vni. C. de muta. no.ubi nomina propria imponuntur & mutantur ad placitum, ideoque argumentari ab eis ad aliquem iuris effectum licere nō debet, iuxta illud mille hominum species & rerum discolor vnus uelle suum cuique, est nec uoto uiuitur vno.glo.in.l. barbarius supra de offi.prętn.Mars.not.369.mille Nec dicatur cum Bal.col.2.illud non procedere quando nomen est demonstratiue positum arg.l.si idem .C.de codi, Quia potest replicari quod nomina propria cū uerbis dispositiuis prolata semper ponuntur demonstratiue ad discernendum unum ab alio ut.in.l.ad recognoscendos.C.de ingenuis par Bar.in.l.fin.§.titia de libe. lega. & in.l.centurio nu.31.de vulg.

35 Huic motiuo † respondcri potest primo quod procedit quando ab initio nominis impositio uel immutatio fieret, nā ex post facto nomen semel impositum sine legitima causa impune mutari nō potest ut in.l. falsi infra ad leg.corn.de fals.& in d.l. vni. §.fin.C.de muta.no.per vitali.tract. malefi.rub.de pęna mutā. sibi nomē n.1.& seq.

36 Secundo† respondcri potest illum tex. loqui in nominibus proprijs, secus in nominibus appellatiuis quę immutabilia sūt l.4.ubi etiam Ias.& doc.de leg.1.Ias.in.l.si is qui p emptore nu.175.de usucapio. vnde si nomen perusini relatum ad ciues perusinos & sic appellatiue prolatum est immutabile, ergo de appellatiuo proprium fieri, & sic immutari non potest quod si de facto fiat ab homine nihil debet operari ex quo homo fingere non potest.l.si forte ubi Bar. de Castren.pecu.Bar.in.l.si is qui pro emptore nu.24.j.de usuca.Ias.in.l.si quis in fundi uocabulo.nu. 48. de leg. 1. Ç rot.lib.2. cons.273.nu.15.Crauc. cons. 134. nu. 33. Ceph.lib.2.cons.173.nu.24.de nominibus autē proprijs licet non uideatur esse curandum quia ad placitum ponuntur & mutantur, Tamen fallit quo ad recognitionem psonę q̄ eo nomine nuncupatur ut in d. l. ad recognoscendos.& per Bal.in.l.conuenticula.C.de epi.& cler.nu.7.Euer.in cent. in loco ab ethimolo.uers.uolo te scire.

37 Probatur quarto † ex eo quia non ualet argumentum ab ethimologia nominis proprij pręsertim affirmatiue glos. in l. fin. §. pen. infra ad muni. Bar. hic nu. 5. quem Alex. & alij communiter sequuntur, prout de communi sententia testatur etiam Io. Bolog. in .l. 2. §. appellata, nu. 16. supra si cer. pet. in qua omnes doc. iuris cano. & ciuilis conuenire testatur.

Euer.

Euer. ubi ſupra proxime. & ideo neceſſario non ſequitur quod qui proprio nomine dicitur peruſinus, propterea ſit de peruſia ſecũdũ Bal. hic col. 2. & Bar. nu. 5. & cõſequenter quod pro repreſalijs teneatur iuxͣ not. p Imol. Ang. & doc. in .l. 1. in prin. de acq. poſſ. & Alber. in diction. uer. æthimologia.

38 Cęterum † reſponderi poteſt primo argum. procedere quo ad effectum ethimologiandi, hoc eſt habendi ueritatem uocabuli ueramque ipſius originem ac ſignificationem iuxta not. p Alcia. in .l. tabernæ de uer. ſig. Rip. in .l. quominus nu. 128. de flumi. ſecus uero quo ad recognoſcendum & indicandum ad finem ut capi poſsit. Bal. in d. l. conuenticula. & ſupra nu. 33. dixi.

39 Secundo † reſponderi poteſt illud nõ eſſe proprie argũ. ab ęthi. vocabuli quãdo dicitur peruſinus ergo de peruſia, ſed potius eſſe ab alluſione, aut a deriuatione, vt poſſeſsio a pedũ poſitione, tutor a tuendo, imperator ab Imperando, auguſtus ab augendo, tectum a tegendo & ſic de ſimilibus iuxta not. in d. l. 1. in princ. de acq. poſſ. in §. tutores Inſti. de tutel. & de teſta. ord. in prin. & decla. Alci. ponens diſcrimen inter ęthimologiam, alluſionem, & deriuationẽ in d. l. tabernę & Rip. in d. l. 1. nu. 18. & d. l. quominus. nu. 128. quamobrem non valet ab his arg. nec conſequentia dicitur peruſinus ergo eſt de peruſia, tuetur ergo tutor cũ poſſit eſſe curator, vel pater vel aliquis alius ſimilis vnde dicitur quod qui alludit in verbis friget in ſenſu per Alcia. in d. l. tabernę in fin.

40 Pro reſolutione huius articuli † teneo hanc ſecundam & negatiuam ac communem ſententiam quam etiam tenuit Bar. in l. fin. §. fin. infra ad muni. & ſequutus eſt viſta. hic nu. 40.

Primo quia ſolum nudum nomen non arguit effectum rei. l. 2. §. ſed ſi ſint infra ad tertull. l. fin. ad fin. infra ad muni. l. 2. §. & neminem. C. de conſti. pecu. ideoq; vulgo nominatus peruſinus non ſequitur neceſſario ꝙ ſit de peruſia quia poteſt vulgus decipi aut male ſentire iuxta illud mobile mutati ſæpe cũ principe vulgus. & Illud, Heu vulgi inſanas mentes ſenſuq; rebelles. Neuiz. lib. 3. Sylu. nup. nu. 177. Tiraq. de pęn. legum, cauſa. 51. nu. 27. & ſupra nu. 30. dictum eſt.

41 Secundo † quia ſi aliter diceretur utique ſequeretur ꝙ lex alterum & quidem inſontem alterius odio pręgrauaret quod iniquiſsimũ eſſet & cõtra tex. in .l. ſi qs in ſuo ad fin. C. de inoffi. te. in .l. ſancimus. C. de pœnis in. l. non debet alteri .j. de reg. iur. in l. ſupra iter. §. apud ferocem de aqua plu. ar. in c. nemo debet de reg. iur. in 6. p glo. in. c. quæſiuit extra de his quę fiunt a maiõ. par. capi. & odium irrationabile contineret. ut in tract. in cer. auth. de crim. lę. ma. q. 5. nu. 2. poſt Cyn. in .l lege cornelia infra de vulg. & Bal. & Ang. ubi per eum.

42 Tertio † quia in dubio debet fieri interpretatio ne ille peruſinus nominatus cadat in delictum & per conſequens in pœnam repreſaliarũ. l. merito ſupra pro Soc. l. arrianus de act. & ob. l. abſentem de pœnis. l. ſemper in obſcuris & .l. factum. §. in pœnalibus de reg. iur. per Mars. conſ. 27. nu. 13. & conſ. 79. nu. 11. ex quo delinquẽs ad pœnam delicti tacite ſeſe obligare cenſetur glo. in .l. 1. §. beſtias ſupra de poſtulã. Bar. in §. quia vero. auct. de non alienan. & ſic interpretari debet quod uere non ſit peruſinus nec repreſalijs predictis ſubiectus ar. no. in .l. ſi. C. de interd. matrimonio in. l. ſi preſes & in .l. pen. de pœnis.

43 Quarto † quia materia ſeu conceſsio repreſaliarum eſt exorbitans a iure communi ut in. l. fin. C. ad leg. iul. de ui priua. in. l vni. C. ne quis in ſua cauſa. in .l. ſiquis in ſuo. C. de inoffi. teſta. in. l. ſancimus. C. de pœnis & niſi in ſubſidium non conceditur. Bal. in. c. dilectis nu. 23. extra de app. atq; in exorbitantibus debet ſtricta fieri interpretatio Bal. in .c. 1. in fin. de alien. feu. in vſi. feu. in. l. gallus. §. quid ſi is. de lib. & po. & in .l. ſiquis id quod ſupra de iuriſd. om. iud. Soc. lib. 1. conſ. 108. col. 4. Mars. conſ. 75. nu 4. Rolan. lib. 1. conſ. 72. nu. 15. ergo non debet extendi ad eum qui ſolum dicitur proprio nomine peruſinus, niſi aliter conſtet legitime ipſum peruſinum eſſe ad not. in. l. cum quidam de lib. & po. in .l. nõ dubiũ. C. de legi. in. l. ſi conſtante .j. eo. & in auth. quas actiones. C. de ſacroſ. ecc.

44 Quinto & ultimo † quia interpretatio in dubio fieri debet in partem benigniorem & mitiorem. l. ſemper in dubijs de reg. iur. l. benignius ſupra de legi. l. ſi fuerit in fin. de leg. 3. & l. cum in teſtamento de rebus dub. l. pro herede. §. ſiquid tamen in fin. de acq. hę. & .l. arrianus de act. & ob. & in. l. proxime ver. ſed in re dubia infra de his quæ teſta. delen. & reg. in pœnis lib. 6. ſed benignior ac mitior interpretatio eſt illa qua qs abſoluitur ab aliquo onere uel delicto quam illa qua condemnatur. l. merito ſupra pro Soc. glo. in. l. factum. §. in pœnalib. de reg. iur. no. in. c. bonę de elect. & in. c. vlti. de preſump. & in. c. 1. de ſcrutin. ergo &c.

45 Declaro † modo hanc concluſionem ut ſupra firmatam primo procedere capiendo peruſinum pro nomine proprio alicuiuſq; a tunc ex eo ſolo non poteſt pro repreſalijs cõtra peruſinos cõceſsis aſtringi & ex not. in. l. neq; profeſsio. C. de teſtam. & ex cauſis

de quibus ſupra, ſecus ſi pro nomine appellatiuo uel adiectiuo capiatur quia tunc ex eo bene argui poſſet illum ſic nominatum de perusia eſſe, ex quo inter peruſinum & hominem de peruſia modica aut nulla eſt differentia ut in d.c.1.extra de ſponſa. per Bar.in d.l.1.nu.19.infra ad muni.in.l.1.C. de munici,lib.x.Alex.lib.5.conſ.41.nu.12 & pro communi Frau.Rip.hic nu.xi.

46 Declaro † ſecundo abſque dubio procedere in caſu iſto quo repreſaliç contra ciues peruſinos ſunt cōceſſç ideo ut exerceri poſsint contra aliquē requiritur q́ ille oriundus ſit ex ciuitate peruſię Bal.in.l.ciues. C.de app.Syluan.lib.1.conſ.1.nu.98.& nō ex eius uico ar.tex.in.§.ſiquis igitur uers. ſi uero nec ciuis.auct.qui.mo.nat. effi. ſui & in c.ſi ciuitas de ſent.excom.lib.6.in.l.2.infra de rebus dubijs & in .l. ciues.C.de incolis.lib.x.per Alex.& Aret.hic, immo requiritur quod etiam peruſię munera ſubeat ut ciuis proprie ſit ſecundum Bal.in.l. qđ fauore.C.de legi. & Soc.hic nu. 29.

47 Declaro † tertio procedere in tantum ſic nec contra res & bona illius repreſaliç exerceri poſsint cōtra cuius perſonam (quia ſolum peruſinus nominatur) diximus exerceri non poſſe ar.l. publicanus.§.de rebus infra de publica.per Bar.in d.tract.repres .l. q.octauæ.q.prin.ad fin.res enim & bona ſe qui debent naturam domini tanquam acceſſoria ſuum principale arg.§.fin.Inſti. de iu.nat.l. quidā referūt infra de iu. cod.l.cū principalis de reg. iur. & reg. acceſſorium lib.vi.unde dici ſolet, Et mihi res non me rebus ſummittere conor.glo.in.l.ſancimus C.de ſacros. eccl.

48 Limito † etiam ſupra firmatā concluſionem non procedere primo quando is qui proprio nomine peruſinus nuncupatur ſubit munera per ſe uel alium in loco contra cuius homines reſpreſaliç ſunt conceſſç. Bar.in.l.1.infra ad muni.& pro communi ſententia Soc.iun hic nu.28.par. 2.nam nō ſolum origo uerum etiam allectio manumiſsio & adoptio faciunt ciuem.ut in .l.ciues.C.de incolis.lib.x & etiam incola pro ſe uel aliū munera ſubiens pro repreſalijs capi poteſt ſecundum Bar. in d. tracta. repreſaliarum par.5.nu.5. & par. 7. nu. 1. & Anguſſ. d.conſ.crim.8.nu.4.& ſeq.

49 Limito † ſecundo non procedere quando cum proprio nomine prędicto etiam origo concurreret.arg.l.uxorem infra manu.teſta.& per Ias.hic nu.16.lect.1.duo .n. inditia ſeu uincula prępondera uni. auth. Itaque. C. communia de ſucceſſ.l. re coniuncti de leg. 3.& .§.ſed hodie. de adop. & repreſaliæ prędictæ in dubio contra ciues peruſinos originarios conceſſæ cenſentur ſecundum Bal.in.l.ciues.C.de app. & Syluan.in d.conſ.1 nu.99.lib.1.

50 Limito † tertio & ultimo non procedere quantum ad hoc ut faciat inditium ad capturam eius qui proprio nomine peruſinus uocatur, ut inde captus diſcuti, & recognoſci poſsit ar.d.l.ad recognoſcendos iuncta l. 1. infra de quæſtio.& per glos.in.l fin .§. pen.infra ad muni.& ſupra nu.33.diximus, nam ex nomine aliquid ſuſpitionis oritur ſecundum Tull.de inuentio.& nomen cogitationis alicuius cauſam affert ſecundum Quintil.5.de argum.hinc ex bono nomine bona preſumptio, ex malo mala naſcitur ſecundum Io.an.& doc in.d.c. grauis extra de depoſi. & in.c.cum ſecundum de præben.Abb. & Fely.in proe. decreta. glos. & doc.in .l. facta .§. ſi in danda infra ad Trebell.& Ias.hic lect.1.nu.16.

SVMMA RERVM CAPITA

1 *Repreſaliç conceſſç contra peruſinos exerceri non poſſunt contra peruſinum alibi habitantem*
De ueritate nu.37.& ſeqq.
2 *Intell l.1 ifra de magi.cōueni,in prin.& nu.ſeqq.*
3 *Iuriſdictio contentioſa redditur in inuitum.*
4 *Factum alienum promitti non poteſt.*
5 *Repreſaliarum materia eſt odioſa, exorbitans, & reſtringenda.*
In diuerſis non fit illatio.
6 *Intell.l.fin.j.de decre. ab ordi.fact. & nu. ſeqq.*
Abſenti plus quam minori ſuccurrendum eſt.
7 *Publice poſitum ignorare non licet*
Publicum dicitur quod in notorium uel famam publicam deducitur
8 *Supinę ignorantię allegatio non prodeſt*
9 *Delictum in committendo maius eſt quam in omittendo*
10 *Repreſaliç conceduntur propter delictum ius dicentis uel ſuperioris iuſtitiam non miniſtrantis uel negligentis*
Qui non deliquit puniri non debet
11 *Alibi habitans dicitur tanquam unus de populo delinquere ideo contra eum repreſaliç poſſunt exerceri.*
12 *Intell.l.ſancimus C de pæn.*
13 *In materia repreſaliarū unus pro alio tenetur*
14 *Repreſaliæ non poſſunt contra pupillos furioſos & alios qui citari non poſſunt exerceri*
Abſens citari non poteſt
De ueritate nu 16.
15 *Citatio in actibus uoluntarijs non eſt neceſſaria*
In conceſſione priuilegij & gratię nō eſt citatio partis neceſſaria
16 *Nuncius extra iuriſdictionem committentis citationem officium ſuum explere non poteſt*
17 *Arg.a furioſis & pupillis ad abſentes in materia repreſaliarum non ualet*
18 *Repreſaliç conceſſç contra peruſinos cenſentur*

conceſſç

concesse contra populum perusinum.
Populi appella. habitatores tantum continentur & veritate nu. seqq.
29 *Populi appellatio tanquam vniuersalis omnes laicus continet.*
Locus & tempus non est modus tollende aut inducende obligationis & nu. 45.
30 *Inter originarios & incolas parua aut nulla est differentia*
Accidentalis habitatio naturalem originis causam tollere non potest
32 *Intell. l. 1. in prin. infra ad muni. & nu. seqq.*
33 *Maiore parte anni aliquo loci habitans uel ibi maiorē partem fortunarum suarum ponens dicitur ibi domicilium constituisse*
34 *Arg. ab eth. negatiuis affirmatiue non valet*
35 *Nonsine dictum est improprie dictum*
36 *Intell. l. adoptionem. 1. C. de adop. & nu. seqq.*
38 *Adoptio est materia fauorabilis a mutuo partium consensu dependens*
39 *Per adoptionem dignitas & domicilium augetur & non minuitur*
30 *Decl. l. nullus cum glo. & ibi not. C. de Iude. & nu. seqq.*
31 *Iudei recusantes ire ad iudicem sunt in culpa.*
Contra contumaces omnia iura clamant.
32 *Iura pro iudeis constituta ad christi anos trahi non debent*
33 *Iudei romano iure uti debent*
Committens in legem non est dignus auxilio legis
34 *Intell. c. dominus noster 23. q. 2. & nu. seqq.*
35 *Indefinita est que ponitur per terminum communem sine aliquo signo*
36 *Priuatorum non est uindicare delicta aliorum*
38 *Intell. l. cum scimus. C. de agrico. lib xi.*
39 *Intell. l. assumptio in prin. infra ad muni.*
40 *Intell. l. sed & reprobari. § amplius de excu tu.*
41 *Alibi habitans non potest tacite nec expresse iuri origini renunciare & nu 45.*
42 *Filius adoptiuus habitans patriam forensem patris adoptantis non perdit originalem*
43 *Pro represalijs contra alibi habitantem procedi potest ad capturam bonorum & persone etiā diebus feriatis in utilitatem hominum*
44 *Alibi habitans potest pro represalijs coerceri si in loco originis munera per se uel alium subit alias secus.*
45 *Passus damnū pro represalijs potest ab eo qui fuit in causa repetere*
47 *Mulier pro represalijs capi non potest nec pro debito ei personaliter capi, nec carcerari*
Nisi meretrix sit.
48 *Clericus in habitu & tonsura incedens pro represalijs capi non potest*
49 *Scolastici eorum famuli & parentes, ac bidelli pro represalijs capi non possunt*
50 *Ambasiatores, legati, aut nuncij capi non possunt*
Ambasiatores & legati habēt ius reuocādi domū
51 *euntes ad nundinas uel indulgentias pro represalijs capi non possunt*
52 *Nauigantes ui uentorum eiecti non possunt pro represalijs capi.*
Afflictio afflicto addi non debet
53 *Constituens alibi domicilium non potest pro represalijs contra homines sua originis concessis capi.*
54 *Alibi habitans nō potest pro represalijs capi ubi contra causantem agi potest*
55 *Habitans in loco libero nō potest pro represalijs capi.*
56 *Qui in ius uocari non possunt. pro represalijs capi non possunt*
57 *Perusinus ciuis loci cōcedentis represalias nō potest pro represalijs capi*
Ciuitas suos ciues defendere tenetur
57 *Represalię contra populum perus. concesse solum contra habitatores exerceri poterunt remissiue*
59 *Represalię nō possunt exerceri contra bannitum a ciuitate contra quam represalia conceduntur.*
60 *Nec cōtra eum qui alibi causa dicendi testimonij inuitus accessit.*

QVÆSTIO DECIMA

1 SVCCESSIVE † Quero An repsalię cōcessę contra perusinos exerceri possit contra perusinum alibi habitantem? In quo quidē articulo negatiuam sententiam uidetur tenuisse Bar. in. l. prouinciales, licet postea dubitare videatur infra de ver. sig. Bal. in. l. si eadem supra de offi. assesso. ubi inquit ita fuisse determinatum Padue secundum cyn. & in c. 1. nu. 3. tit. de forma fideli. in vsi. feu. & in auth. sed omnino nu. xi. C. ne vxor pro marito ubi dicit hāc opi. equiorem esse Io. an. in. c. non debet aliquis col. pen. de reg. iur. in vi. & hic Franc. Rip. nu. 13. Soc. 27. & seq. Ruin. 40. & Visita. 48.

2 Probatur primo † horum sententia per tex in. l. 1. in prin. infra de magi. conue. ubi ordo decurionum vel eorum fideiussores ac nominatores non tenentur subsidiaria actione nisi ordo decurionum in se periculum susceperit, quia tunc ista actione presētes dumtaxat tenebuntur, ita dicēdum est pro represalijs presentes tantum teneri nō autem absentes & maxime alibi habitantes qui desijsse animū reuertendi habere censentur arg. tex. in. l. natura lem. §. in ijs infra de acq. re. do. & in. §. pauonū Inst. de re. di.

3 Huic motiuo † respondeo disputādo potest primo illum tex. loqui de ordine decurionum qui inse periculum bonorum pupilli suscepit, quia paria sunt nominare tutorem, vel fideiubere, vel inse periculū recipere, ideoq; recipiētes & qui presentes

fuerunt

fuerunt & ad id sese obligarunt dumtaxat subsidiaria actione tenentur, non absentes quibus non potuit per alios iniqua conditio inferri.l. non debet alteri de reg. iur.l. trāsactione.C.de trāsf.l.seruus &.l.filius su pra de pact.& sic ibi sumus in his quę volūtariæ iurisdictionis sunt, respectu scilicet obligationis ordinis quę erat in eorū mæ ra volūtate posita.l.sicut.C.de ac.& ob. hic verò in his quę contentiosę iurisdictionis quę redditur in inuitum l. inter stipulantē §.1.de ver.ob.

4 Secundo † responderi potest ibi non dici nec probari decuriones obligasse vasallos aut subditos seu ciues pręsentes tantum, ad eo vt aliquo modo huic quæstioni applicari possit, sed bene dici & determinari quod hi qui ordinis sunt & in se periculum tutelę suscipiunt & pręsentes sunt, obligantur, licet ipsi tantum pręsentes non autem absentes qui eiusdem ordinis sunt obligentur, ex quo factum alienum promittere non potuerunt iux.no. in d.l. stipulatio ista in prin. de ver.ob.& in.§.si quis alium.Insti.de Inuti.stipula.

5 Tertio † etiam responderi potest illum tex. loqui in materia Indifferenti cui ius commune assistit, hic autem nos esse in materia odiosa & exorbitanti cui ius commune resistit & ꝓpterea restringenda ut in auct.vt nō fiant pignora.& in.c.1.de iniur. li.6.& p Bal.in d.c.1.de forma fideli.nu.3. Alber.2.par.statuorū.q.2.Nicō.hic nu.78. ideoq; de vno casu ad aliū non esse faciendam illationem arg.no.in.l.3.§.fin. cum .l. seq.infra de bon.poss.in.l.in rem.§. itē quę cunq;supra de rei vē. in.l.si acceptolatū de acceptila.p Bar. in.l.cēturio in prima opp. devulg.iunctis not.in.l.papin.exuli. de mi no.in.l.fi.de calum.cum simi.

6 Probatur secundo† in.l.fi.infra de decre. ab or. fa.ubi decretum prohibens experiri extra collegiū sub pœna mille drachmarū, nō trahitur ad absentes & ignorantes;ita in casu isto decretum concedens represalias cōtra perusinos ad absentes & ignorātes trahi non debet,cū pręsertim absenti plus quā minori succurrendum esse dixerit Bar.in.l.fi qua militi.supra quibus ex caus.maio.

7 Sed huic motiuo † responderi potest primo negando ignorantiam nec eam esse ad mittendam ex parte eius qui habitat in loco represalias concedente, nam quod publice positum est ignorare non licet secundum glo.ibi & in.l.si tutor.C.de pericu.tuto.& in c.1.extra de postu.pręla.Bal.in.l.nostrā col. fin.C.de restam.Ias.in.l.huiusmodi.§. si ita nū.17.de leg.1.& publicum dicitur quod in notorium seu infamam publicam loci deducitur. ut est tex. in .c. tua. extra de cohabi. cler. & mu. in.c.cum dilectus de purga. ca no.Abb.lib.1.cons.99.nu.2. vnde leges cōmunes ius publicum esse dicuntur in.l.fi.infra de colleg.illici.& quod no.in.l.1.§.1.supra de iusti.& iu. & in insti. de re. diuis. in prin.

8 Secundo † respōderi potest quod allegatio ignorātię facti quod ab alijs cōmuniter scitur tanquam supina & crassa non excusat.l.nec supina.supra de iur. & fact. igno. Crot.in.l.ōnes populi nu.122.supra de iusti.& iu.Abb.lib.1.cons.106.ideoq;dato q alibi habitans concessionem represaliarū ignoret, sibi seu facilitati suę debet imputare ar.l.cum mandato insi.supra de mino. &.§.preterea.Inst.qui.mo.re contrahi.ob.& §.fin.de socie.

9 Tertio † etiam responderi potest ibi factum absentis esse in committendo qui ex pertus fuit extra collegium contra decretū pœnale hic verò in omittendo quia absens omisit uel aufugere a loco indicente represalias, vel damnum propter quod represaliæ sunt cōcessę resarcire, maius autē est delictum in committendo quam in ommittē do glo.in.l.si mora.ȷ.eo.& ꝓ vulgari dicto Ant.de petru.in.l.1.nu.344 de iureiur. ideo nl mirum fide illo ad istud non licet argue re.ad not.in.c.cū in cūctis de elect. &in .l.2.in quib'cau.in inre.test.nō est necess.

10 Probatur † tertio ex eo quia represalię conceduntur propter delictum iudicis vel superioris iustitiam non ministrātis vel negligentis Bar.in d.l.prouinciales Bal.in.c. 1.de mili.uas.qui cōru.est in vsi.feu.Cano. in.c.t.extra de Inint.Roma.cons.48. nu.1. & cons.49.nu.3.Rolan.lib.1.cons. 72. nu. 16.& pro commūni sententia Alex. de neuo cons.34.nu.13. sed qui alibi habitat in eo non deliquit, ideo ex eo puniri non debet.l.sancimus.C.de pœn.l. quia supra de iureiu. authores.n.ꝓptios suacriminia iure tenebunt plusquam peccatur non vltra pæna trahatur glo.in.c. quęliuit. extra de his quæ fi.a maio.pat.capi. & per hanc rationē tenuit hanc opin.Io. an. in d.c. non debet aliquis col. pen. lib. 6.

11 Huic motiuo † responderi potest primo quod etiam alibi habitans in his terminis tanquam vnus de populo dicitur deliquisse, & sic pro delicto ius dicentis concessis ręprefalijs teneri glo.in.c.nō debet de reg. iur.in vi.Bar.in tract.repreſa.4. q. sextæ.q. prin. nu. 6. vbi ad hoc allegat tex. in.c.domi nus noster.23.q.2.vbi dicitur gens vel ciuitas plectenda, & sic tota cum in dispositione legis indefinita ęquipolleat uniuersali Bar.in.l.si pluribus de leg.2.in.l.qui edificium de serui.vr.præd. in.l.1. de reg.iur. Tita.de retra.cōs.§.1.glo.13.in prin. Abb. & doc.

& doc. in. c. auditis de pręscr. & ad idē alleg.
tex. in. c. si sentētia de sent. excō. lib. 6. vbi li
cet sentētia excōmunicationis non possit in
vniuersitatem ferri, tamen fertur sententia
interdicti quę omnes de populo etiam in-
nocentes ligat, & si id est in spiritualibus
quanto magis idem ꝓcedere debet in tem
poralibus vt per eum.

12 Secundo † responderi potest dispositio-
nem .d. l. sancimus & similium procedere
tunc demum cum de pœna mortis vel alia
corporis afflictiua agitur quia eo casu pœ
na suos tenere debet authores vt tenuere
Card. decurre erem. in c. vndecunq; 56. di.
& Dida. lib. 2. varia. reso, cap. 8. vers. tertia
humana. nu. 1. & egregie pluribus compro
bans tradit Mæno. lib. 1. cons. 99. nu. 216.
hic vero agitur de pœna pecuniaria. meri-
to &c.

13 Tertio † etiam responderi potest specia
le esse in materia concessionis represaliarū
vt ex delicto vnius alij etiam insontes te-
neantur quibus nulla culpa potest imputa
ri iux. dicta Bar. in .l. is potest infra de
acq. hę. & Paris. hic nu. 140. propter graue
delictum denegatę iustitiæ iux. illud, ius &
iura negans homines & numina fallit, nec
iouis imperiū nec phlegetunta timet. Mars.
cons. 52. requisitus. nu. 15.

14 Probatur quarto † alia ratione, namque
represalię contra perusinos concessę non
possunt exerceri contra pupillos furiosos
& similes qui citari nō possunt Bar. in tract.
represa. x1. q. septimę. q. prin. sed habitans
extra perusiam cuiusq; territorium vel locū
represalias concedentium citari nō potest
ad not. in. l. fin. supra iurisd. om. iud. & in .l.
fin. de offi. pręfe. vrb. merito &c.

15 Huic † etiam rationi responderi potest
primo quod in actibus dependētibus a me-
ra voluntate prout est concessio represalia
rum quę a mera principia voluntate profi-
ciscitur non requiritur alia partis citatio
Alex. lib. 3. cons. 6. nu. 12. Soc. iun. li. 1. cōs.
77. nu. 109. ūde in Impetratione priuilegij
vel gratię quę a mera concedentis volunta
te proficiscuntur citatio partis non est ne-
cessaria Bal. in. l. fin. C. de fruct. & lit. expē.
col. fin. Ant. de bu. & Imo. in. c. cum dilecta
de confir. vti. vel inuti. Abb. & Imo. in. c. cū
olim de re iud. cum concor. congestis per
Ant. Gabr. lib. 2, recepta. sent. tit. de cita. cō
clus. 1. limi. 66. nu. 436. cum itaq; repre
saliæ sint ejusmodi Bar. tract. represa. pri-
ma. q. tertię. q. prin. merito quod absentes
citari vel noncitari possint nō est curandū.

16 Secūdo † respōderi potest negādo quod
absens citari nō possit & contrarium tenet
Bar. in auth. qui semel. nu. 15. C. quomodo
& quando iud. & in. §. omnem auct. de liti-
gio. & est tex. in. l. & post edictū in prin. ibi
tunc absens citari debet supra de iudi. & li-
cet nuncius extra iurisdictionem commit-
tentis citationem officium suum explere
non possit quia ei impune non paretur vt in
l. adiuo pio. §. 1. de re iud. in. c. romana. §. cō
trahentes de so. compe. lib. 6. tamē non ꝓp
terea dicitur absens esse talis qui citari nō
possit, cum id principaliter non facto & cul
pa absentis sed aliunde proueniat iux. no.
in l. fin. supra de iurisd. om. iud. cum simi.

17 Tertio etiā † responderi potest non esse
bonū simile pupillorum furiosorum & alio
rum similium ad absentes in materia repre
saliarum cum illi ex impedimento seu cau
sa necessaria quę etiam in inuitos trahitur
citari non possint, absentes vero ex impedi
mento seu causa voluntaria, dato sine præ
iudicio quod citari non possint, non citen-
tur l. sed & si per pretorem. §. fin. supra qui-
bus ex caus. maio.

18 Probatur † quinto & vltimo ex eo quia
represalię concessę contra perusinos cen-
sentur concessę contra populum perusinū
qui deliquisse videtur ob denegatam iusti-
tiam vt no. in. l. nullus. C. de Iudę. in. l. ne-
quid infra de Incē. rui. naufra. p Bar. ī tract.
repres. 2. q. primę. q. prin. cano. in. c. 1. de in
iur. lib. 6. Bal. in. d. c. 1. de forma fidel. nu. 3.
& visita. hic nu. 49. sed appellatione populi
continentur habitātes dumtaxat. c. quoniā
vbi Abb. extra de of. ord. & facit tex. in. §. 1.
ibi magna vero hęc nostra ciuitas populo-
sa est turbis diuersorum hominum & maxi
me agricolarum suas culturas & ciuitates
relinquentium auct. de quęsto. ergo repre-
salię huiusmodi alibi habitantes non coer
cent nec contra eos exerceri possunt.

19 Huic motiuo † responderi potest primo
quod immo appellatio populi tanquam
vniuersalis omnes homines laycos conti-
net absq; distinctione loci habitantium ex
proprietate verborum. vt in. c. duo sunt ge
nera 12. q. 1. & in. §. plebiscitum Insti. de iu
re nat. Alex. in. l. in prouinciali. §. si in publi
co col. fin. infra de no. ope. nuo. & ideo da-
to quod represalię contra populum perusi
sinum sint concessę intelligentur contra
omnes concessę non habita ratione lo-
ci habitatorum, cum sicut tempus non est
modus tollendę aut inducendę obligatio-
nis .l. obligationum fere. §. placet infra de
ac. & ob. l. magnā. C. de contrahē. sti. ita nec
locus per argum. a tempore ad locū ad not.
in. l. unum supra si cer. pet. in. l. fin. de triti
ca. per Euer. in cent. in loco a tempore ad lo
cum in prin.

20 Secūdo † responderi potest quod si popu
li appellatione continentur habitantes, nō
tamen taxatiue loquendo, ita pari ratione
contine-

continebuntur originarij,cũ inter eos par
ua aut nulla sit differentia vt in.l. si in pa-
tria& in.l.seq.C.de incolis lib.x.per sylua.
lib.1.cons.1.nu.110 &148.post Anea.vbi
per eum,neq; enim accidentalis habitatio
extra locum originis debet naturalem ori-
ginis causam tollere posse .l. assumptio in
prin.infra ad muni.& facit reg.l.qui habet
de tutel.l. statius. §. cornelio. de iu. fi.l.li-
bertus.§.pręsumptio admuni.c. susceptum
de rescrip.in.6.per Paris.hic nu.141.Et ita
consulẽdo tenuit Alex.lib.5.cõs.41. col.fi.

21 Contrariam † & affirmatiuam sententiã
tenuerunt hic Imol.nu.4.Alex.x. Crot. 33.
Pont.39,qui dicit in uia disputatiua hanc
opin.Alex.veriorem esse quam ãte omnes
tenuit Bar.in tract.represa.2.q.septimę.q.
prin.& sequitur hic Soc.iun.par.2.nu.29.

22 Probatur † primo per tex.in.l.1.in prin.
infra ad muni.ubi municipes hodie dicun-
tur omnes cuiusq; ciuitatis ciues quasi mu
neris participes & ideo vbicunque ciues ha
bitent,municipes idest muneris participes
sunt & vt tales etiam plecti & cõsequenter
pro represalijs capi possunt,quia secundum
naturam est eum sequi commoda quem se
quuntur incommoda & e contra.l.secundũ
naturam de reg.iur.& reg qui sentit.lib. 6.

23 Sed huic motiuo † responderi potest pri
mo illum tex.non procedere in eo qui ali-
bi habitando domicilium commutauit vt
in.l.domicilium & in.l.fin.illo eo.tit. pro-
ut est is qui maiore parte anni alibi morã
traxit.ar.l.cũ delanionis .§. sabinus. & ibi
Bar.infra de fun.instru. quem tex. pro sing.
allegat Roma.sing.676. communiter sunt
statuta.vel maiorem partem fortunarũ sua-
rum posuit vt in.l.ciues.C.de incolis lib.x.
p Roma.cõs.264.vt is nursinus nu.2.& seq.
vel etiã alibi domicilium habet vt in.l. 1.
§.habitare supra de his qui deiece.vel effu.

24 Secundo † responderi potest inductionẽ
supra factam non subsistere ex eo quia est
fundata super argumento ab ęthimologia
vocabuli affirmatiue deprompto,dum dici
tur municipes idest muneris participes di-
ci cuiusq; ciuitatis ciues &c. quod non est
de iure validu vt habetur in .l.2.§. appella
ta supra si cer.pet. in.l.1. in prin.ĵ. de acq.
poss.in Insti.de testa.in prin.& late p Euer.
in cent.in loco ab ęthimo.

25 Tertio † etiam responderi potest tex.ibi
in eo quod supra induximus, loqui abusiue
& improprie.vt patet ibi sed nunc abusiue
municipes dicimus &c.ad no.l.bona ciuita
tis de ver. sig.& per Soc.iun.& doc.in rub.
infra de no.ope.nun.nu.88.ideoq; ad mate
riam represaliarum odiosam & pœnalem
ac stricte & proprie intelligendam trahi nõ
debere Bal.in d.c.1.de forma fide.in vsi.feu.

26 Probatur † secundo in.l.adoptionem in
prima.C.de adoptio. vbi si mutinensis de-
derit se in adoptionem bononiensi additur
patria bononiensis mutinensi & non tolli-
tur mutinensi patria naturalis, & sic per
habitationem factam bononię non perdit
iura ciuitatis mutinę quia inductum ad au
gumentum non debet diminutionem ope-
rari ut no.in.l.legata inutiliter de adi.leg.
in.l.quod fauore.C.de legibus.

27 Sed huic motiuo † responderi potest pri
mo intelligi illum tex. procedere quando
vterque scilicet adoptans & adoptatus sũt
eiusdem prouincię quia tunc nil refragatur
forum foro addi,secus quando sunt diuersę
prouincię secundum glos.ibi vt in casu no
stro,& sic inductio illius tex.non est gene-
ralis ad hanc quęstionem, & consequenter
eam non probat.

28 Secundo † responderi potest illum tex.lo
qui in materia fauorabili & mutuo partiũ
cõsensu depẽdente vt in.l.in adoptionibus.
in.l.neq; absens.& in .l. non potest & in.l.
emancipari supra de adop. quę etiam volũ
tarię non contentiosæ iurisdictionis est vt
represalię sunt.l. magistratũ &.l.seq. supra
eo.ti.& .§.fin.Insti.qui mo.ius pat.pot. sol.

29 Tertio etiam responderi potest † specia
le esse in causa adoptionis per quam digni
tas augetur & non minuitur.l. per adoptio
nem supra de adop.& domicilium quoque
adijcitur & non minuitur vt in.l.ordine.§.
fin..ĵ. admuni.& in.l.libertus.§.in adopti-
tiua eo.tit.etiã si p sexaginta annos absens
a domicilio originis steterit.l.seię.§. pam-
philę.infra de fun. instru.per quam ita di-
xit Bar.in.l.quęsitum in prin.de leg.3.Soc.
lib.1.cons.35.col.4.Boer.q.13.nu.4.

30 Probatur † tertio in.l.nullus cum glo.fin.
& ibi not.in ca.C.de Iudę.vbi non licet iu-
dęos offendere nec eorum bona ꝓpria au-
thoritate inuadere, sed ad iudicium trahi de-
bent,& si ire recusarint,tunc poterunt secun
dum glo.impune offendi eorumq; bona oc
cupari, ita in proposito deficiente iustitia
aut neglecta poterunt represalię concedi &
contra omnes qui ad iudicem ire neglexe-
rint vbicunq; reperti fuerint, iure exequi.

31 Huic motiuo † responderi potest primo
ꝙ ibi Iudei sunt in propria culpa ex eorum
proprio facto proficiscente ex quo requisi
ti ad iudicem ire noluerunt & ideo damnũ
quod sua culpa sentiunt sibi debent impu-
tare.l.quod quis ex sua infra de reg. iur. &
reg.damnum lib.6. contra contumaces .n.
omnia iura clamant vt in.l.fulcinius infra
qui. ex cau.in poss.ea.in.l.cõtumacia de re
iud.in auth.ei qui.C.de bo. auth.iud. poss.
& latius deduxi in tract.de pri.paup.7. q.x.
speciali in prin.hic autem secus quia abs in
nullam

. nulli ꝓpriæ culpæ cōmisit ex denegatione uel retardatione iustitię ꝑ allos factę, merit to damnū sentire pęnā q;subire nō debet.l. fiqs insuo.C.de in offi.te.l.fanci.C.de pen.

32 Secundo † responderi potest ibi speciale esse odio iudeorum qui a christiana religio ne dissentiunt & propterea reprobantur .l. fin.eo.ti.Ideoq; iura ipsorū occasione constituta ad christianos trahi nō debent.l. ius singulare de legi.l.r. de cōsti.prin.&.§.sed & ꝙ principi insti.de iure nat. nam cum eis summo iure agendum est absq; ulla ęquitatis ratione habita glo. communiter approbata in.c.2. extra de iudę.las.in.l.& si post tres col.1. supra si quis cau. & in .l. quod si ephesi.§. interdū col. fin. supra de eo quod cer.lo. & pro cōmuni sententia Nieoni. in rub. infra de no. ope. nū. nu.85.

33 Tertio etiam † responderi potest ibi speciale esse odio iudeorum quibus erat specialiter constitutum ut pro eorum causis diffiniendis iudicem christianum deberent adire & coram eo romanorum iure uti. ut in.l.iudęi. eo. ti. ideoque si id facere neglexerunt & legi obtemperare noluerunt & sic commisserunt in legem non sunt postea digni auxilio legis .l. auxilium de mi no.& propterea nimirum si eorum bona ꝓ pria authoritate christiani possunt inuadere contra ius comune comunesq; leges christianorum de quibus in l. 1. C. ne quis in sua causa.& in .l.siquis in tātam.C.vnde ui.

34 Probatur† quarto & ultimo in.c.dominus noster. 23.q.2.ubi gens & ciuitas quę non uindicauit facinora subditorum plectitur & coercetur loco subditorū delinquentium quia tota gens uniuersaq; ciuitas deliquisse censetur quę uel uindicare neglexit quod a suis improbe factū est uel reddere quod a suis per iniurias ablatum est, nam patientia operatur consensum in eo qui actum contradicendo potest impedire .l. sępe .§. eur.de re iud. Dyn. in reg. qui tacet lib.6. Rot.dec. 16 nu.4.de renun.in anti.

35 Huic et † fundamento responderi potest primo ꝙ ibi dicitur totā ciuitatē omnesq; gentes collectiue, & non singulos de ciuitate mulctari, & sic non ꝓbat hanc opin.ibi enim tex.loquitur indefinite quia ꝓ termi nū cōmunem sine aliquo signo.Bar. in .l. si ita relictū.in prin.de leg.2. ideoq; in dispositione legis ęquipollet vniuersali.bar.in l. si pluribus eo. ti. in .l. qui ędificiū supra de serui.ur.prę.in.l.1.de reg.iu.Bal.in.l.stipulatio ista in prin. de uer. ob. Dyn. Anca.& doc.in rub.de reg.iur.in vi.

36 Secundo † responderi potest retorquendo dum ibi dicitur teneri ciuitatem & gentem que reddere aut uindicare neglexit ꝙ a suis im ꝓbe factum est, hoc enim non spectat ad priuatum & subditū arg. not. in .c. solitę de maio. & obe. & in . c. 2. de censi. sed ad superiorē uel ius dicentem.l.3. & .l. illicitas &.l.de omnibus supra de offi. præsi.&.l.vni.C.de priua.carce.&.l.1 .C.de cohorta. lib. xij. & pręsertim non spectat ad eum qui absens est & sic incipit depauperari Ang.in.l.infundo.2.de rei uē.Rip.in.l. si constante nu. 28.§. eo. & consequeuter vi lescere luue.saly.3.Port.in.§.1.insti.qui.ex cau.manu. non licet cum concor. congestia in d.tract.de priui.paup.q.4.in prin.

37 Pro resolutione huius quęstionis † pono conclusionem affirmatiuam ꝙ perusinus alibi habitans possit pro represalijs contra perusinos concessis astringi.cum Bar. in d. tract.represa.2.q.septimę q. prin.quem cō muniter doc.bic sequuti fuerunt ut testantur Paris.nu.140.& Soc. iun.29.par.2.& ex Anguss. in materia crim.cōs.8.nu.5.par.1.

38 Quam probo † primo per tex. in .l. cum scimus.C.de agrico.lib.xi.ubi filius ascriptitij coloni qui ꝑ triginta uel quadraginta annos uagatus est in libertate patre uiuente & in colonia domino se exercente non acquirit libertatē sed tenetur nihilominus seruire patrono in colonia; & sic diuturna absentia & babitatio alibi facta nō pręstat immunitatē ab oneribus cōsuetis,ergo nec ita in casu nostro ab onere represaliarum.

39 Secundo† per tex.in.l.assumptio in prin. infra ad muni.ubi assumptio originis quæ non est,non facit quem illius esse municipem, quia error uel mendacium rei ueritatem mutare non potest, ita stante absentia dicendum est in casu nostro ꝙ perusinus non desinat esse perusinus & patrijs oneribus liber, cum assumptio alterius patriæ quæ non est ueritatem mutare non possit. per arg.etiam a persona ad locum & econ tra ad not.in.l.1.§.offilius iuncta.l.2.supra nequis eum.& in.c.peruenit iuncto .c. cum ecclesia de immuni.ecc.

40 Tertio † ꝑ tex.in.l.sed & reprobari.§.am plius infra de excus. tut. ubi commaneus alibi existens non excusatur ab onere tutelæ sibi in propria patria delatæ, ergo nec ita in casu nostro perusinus excusabitur alibi habitans ab onere represaliarum contra perusinos concessarum.

41 Amplio† hanc cōclusionē procedere pri mo etiā si alibi habitans renūciasset tacite uel expsse suæ originali patriæ perusinę qa cum id ei facere non liceat ,non excusatur propterea ab onere represaliarum ut in d. l.assūptio in prin.& in.l origine .C.de mu ni.& orig.lib.x.& in l. priuilegio .C.de decurio.lib.x.ꝑ Cuma.cōs.177.col.2. Grām. uot.x.nu.16.&Boer.q.13.nu.3.

42 Amplio secundo procedere etiam si perusinus

P

rufinus dedisset se in adoptionem forensi & ad locum seu patriam patris adoptiui ad habitandum se contulisset ibiq; longo etiam temporis spacio moram traxisset arg.l.adoptionem.1.C.de adop.&.l.ordine.§.fin.&.l. libertus.§.in adoptiuis ad muni. Abb. sicul. cons.62.in controuersia col.5.Soc.cōs.35.& cons. 129. post prin. lib. 1. Boet. d. q. 13. nu. 4. & seq.

43 Amplio † tertio procedere in tantum ut non solum contra perusinum alibi habitantem procedi possit ad capturam rerum ex primo & secundo decreto uerum etiam ad capturam personę iuxta no.in.l.pro hęreda .§.siquid tamen infra de acq. hę. per Bar. in d.tract.represa.in ulti.q. quartę.q. prin. ad fin.& in 4.q.sextę.q.prin.nu.7.& non solum diebus utilibus uerum etiam feriatis in utilitatem hominum arg.tex.in.c.fin. extra de iu di.& not. in .l. adiuo pio.§.in uendi tione de re iud.per Bar.in d.tract.tepresa.4.q. nonæ. q.prin.nu.5.

44 Declaro † etiam hanc conclusionē procedere primo quando perusinus alibi habitans in loco originis per se uel alium munera subit iuri enim consonum est ut,qui sentit commoda sentiat etiam incommoda pati ię ut in.l.secūdū naturā.ff.de reg.iur & in reg.q sentit lib.6.ita tenet Bar.in d.tract.2.q.septimę qstionis prin.nu. 3. Anguss. in d. cons. crim.8.nu.5.& hic doc. communiter ut de communi testatur Io.anni. nu.245.& de magis cōmuni sententia Soc.Iun.par.2.nu. 34. alias enim secus quia tunc procederet opin. negatiua dequa supra ad not.in d.l.cum scimus.C.de agrico.lib.xi.cum alijs pro ea par te adductis.

45 Declaro † secūdo ꝓcedere siue ille lōgo siue breui tēpore alibi habitauerit,qa de hoc nō est curādū ex quo patrię suę originali & iuribus ipsius etiam uolens pręiudicare non potest d.l.assumptio d.l.origine d.l.priuilegio cum alijs supra in prima amplia. nu.40. alleg.& tempus non est modus inducendæ aut tollendę obligationis .l. obligationum fere.§.placet infra de act.& ob.&.l. magnā. C.de contrahen.uel committen.stip.

46 Declaro † tertio procedere in tantum ut passus represaliaa uel damnum earum occasione repetere possit ab eo qui fuit in causa uel culpa concedendi passiue Iac.de are. in l.2.§.item si in facto & ibi etiam Fran.Aret. infra de uer.ob.Bar. in auct.ut non fiant pignora. nu. 3. Ruin. lib. 5. cons. 97.nu.3.& xi.qui enim causam damni dat damnum de disse uidetur l.qui occidit.§.in hac supra ad leg.aquil.l.nihil interest.ff.de siccar.&.l.4.§. si cum seruum infra de ui bon.rap.quod pro cedere intelligo quando represalię erant iu stę Bal.in.l.nam & seruius de neg.ge.& in.l.

2.§.item si in facto ubi Pau. & Alex. de uer. ob.Ruyn lib.5.cons.107.nu.xi.

47 Limito † etiam conclusionem supra firmatam non procedere primo quando alibi habitans esset mulier quia neç personaliter pro debitis proprijs capi posset, neque minus represalię contra eam uel eius bona pręsertim dotalia poterunt exerceri secundum Bar.in d.tract.represa.quarta q. septimę .q. prin.nu.5. Ad quod facit tex. in auth. hodie nouo iure .C.de custo. reo. ubi mulier pro debito ciuili non potest in carcere detineri, dic tu nisi meretrix sit las.in.l.ad egregias nu.9 supra de iureiur. Ad idē facit etiā tex.in auth.sed hodie .C. de offi. diuer. iud. ubi mulier non potest carcerari pro debito etiam fiscali.Bal.lib.5.cons.185.nu.3. ergo pari ratione nec repręsalias pati.ar.l. si tacer in prin.infra eo. cum simi.

48 Limito secundo † non procedere quando perusi nus alibi habitans esset clericus quia contra eum represalię nec concedi nec con cessę exequi poterunt vt in.c.1.de iniur.lib .6.per Bar.in.d.tracta.re pręsa 5.q. septimę q.prin.in prin. dummodo incedat in habitu & tonsura eum alioquin priuilegijs clericalibus gaudere non possit vt in .c. clericis & in.c.pen.extra de vita & bone.cler. & in.c.1 .de cleri.coniuga. lib.6. & in sacro oecum .concil. triden. sess.14.cap.6.

49 Limito † tertio non procedere quando alibi habitans esset scolasticus qui causa studiorum eo loci moram traheret quia pro re presalijs capi non posset ut in auth. habita & ibi etiam Bar.C.ne fili.pro patre.si tamen studium sit approbstum secundum Bar. in d.tract.sexta q.septimę q.prin. Et eodē priuilegio gaudebunt bidelli ipsius studij, nec non famuli scolasticorum, & parentes qui ad locum studij filij scolaris uisendi gratia se conferrent ar. no. in .l. 2. §.idem claudio supra de iudi.in.l.uni. de bon. poss. ex testa. mili.in.l.feriniarios.C de testa.mi.per Bar. in.l.administrantes in prin.de excu.tut.Bar. & Bal.in d.auth.habita.col.1. Bal. in.l.omnis nu.4.C de epi.&cler. Dec.in.l.lecta.nu. 18.& seq.ff.cer.pet.Oldra.cons.xi.Abb. lib. 1.cons.53.nu.3.Gramm.vot.33.nu.20. Boer. q. 213. nu. 8.

50 Limito † quarto non procedere quando alibi habitantes essent legati , nuncij , seu ambasiatores illius loci contra quem repręsalię sunt concessę quia cum ibi conuenire non possint & conuenti ius reuocandi domum habeant .l. 2. §. legatis vbi etiam Bar. supra de iudi.& Inuiolabilea sint & propterea olim sagmina ferre solerent ut in .l. sanctum supra de re. diuis. non poterunt pro re presalijs capi nec detineri. Bar. in d. tract. 7.q.septimę.q.prin.nu.xi.

Limito

51 Limito † quinto non ꝓcedere cõtra eos qui irent ad nũdinas quoniam liberi esse debẽt ꝓut nũdinę sũt vt in l. vni. C. de nun din. Bal. lib. 4. cons. 106. nu. 3. Idem in his qui ad indulgentias vel ad loca in quibus indulgentię habentur accederent quoniã nec hi ꝓ represalijs capi possunt ut in auth. omnes peregrini C. communia de success. in. c. vlt. §. omnes peregrini. tit. de statu con sue. in vsi feu. & per Bar. ubi supra nona. q. septimæ. q. prin. nu. 14. & in. l. 2. §. legatis supra de iudi.

52 Limito † sexto ut nec exerceri possint cõtra nauigantes ui uentorum ejectos ad locum in quo concessę sunt represalię; quoniam & isti liberi esse debent & per consequens a metu represaliarum securi. ut in auth. nauigia. C. de furt. in. c. ult. §. nauigia. ti. de statu. & cõsue. in usi. feu. Bar. ubi supra decima. q septimę. q. prin. nu 16. ne prętertim afflictio addatur afflicto cõtra tex. in. l. diuus supra de offi. præsi. & in. c. ad audientiam extra de cler. non resi. quod maximũ & crudele uitium esse dixit Bal. in. l. præcibus nu. 14. C. de impub.

53 Limito † septimo nõ procedere quando alibi habitans constituisset ibi domicilium habitando per decennium glo. Bar. & doc. in. l. lex cornelia. §. si tamen de iniur. in. l. 2. C. de incol. lib. x. Mars. cons. 57. nu. 25. & conferendo ibi maiorem partem fortunarum suarũ arg. tex. in. l. 1. in prin. & in. l. domicilium & in. l. assumptio §. pen. infra ad muni. & in l. eius. §. fin. eo. ti. & in. l. ciues. C de incolis. lib. x. per Bal. in rub. C. si a non compe. iud. & Nicon. hic nu. 75. & Crot. 35

54 Limito † octauo non procedere quando appareret de eo qui fuit causa represaliarũ quia tunc contra eum (si exigibilis est) agi debet & non contra insontes alibi habitantes arg. l. 1. §. 1. infra de magi. conueni. ita limitat Bal. in auth immo. C. de act. & ob. & Paul. Castren. lib. 1. cons. 78. super eo. ad fin. & si forte contra alium fuerit exactum, potest repeti ab eo qui fuit in causa concedendarum represaliarum. Bar. & doc. in. l. 2. §. item si in facto de uer. ob. ubi pro communi sententia Laucel. Gali. nu. x. & supra etiam nu. 46. dictum est.

55 Limito † nono ut exerceri non posꝭint contra alibi habitantem, quando ille habitat in loco libero & exempto aut concedẽti represalias non subiecto, quia extra iurisditionem concedentium represalias executio fieri non poterit ad no. in. l. adiuopio. §. 1. de re iud. in. l. fin. supra de iurisd. om. iud. in. l. fin. de offi. præfe. ur. & in. c. romana de fo. compe. lib. 6.

56 Limito † decimo non procedere contra eos qui in ius uocari non possunt secundũ Bar. in d. tracta. represa. ultima. q. septimæ q. prin. nu. 17. prout sunt consul Præfectus Prætor pupillus furiosus & huiusmodi de quibus in. l. 2. & seqq. supra de in ius uocan. & in. l. fin. C. eo.

57 Limito † vndecimo quãdo perusinus alibi habitans esset ciuis loci represalias concedentis, nam cum locus ille eiusq; rectores teneantur ciues suos defendere. l. 1. §. per hanc supra de rei ven. l. de iure infra ad muni. non debet eos iniuria afficere. arg. l. frater a fratre. §. porro. de cond. inde. & sic eum ꝓ represalijs contra alios concessis capere ita Bar. in. d. tract. 3. q. septimę. q. prin. nu. 4. & in. d. l. prouinciales de ver. sig. & Bal. lib. 4. cons. 106. quod dictus grassus. ubi ad hoc adducit sex rationes de q̃bus ibi ꝑ eũ

58 Limito † duodecimo non procedere quando represaliæ contra populum perusinum essent concessæ quia tunc contra solos habitantes perusiæ dicerentur concessæ iux. not. in. c. quoniam extra de offi. ord. & in auct. de quæsto. in prin. seu. §. 1. cum concor. de quibus hic per visita. nu. 51. & Paris. 141. de cuius dicti veritate supra nu. 18. & seqq. satis dictum est

59 Limito decimotertio non ꝓcedere quãdo alibi habitans esset bannitus a ciuitate contra quã represaliæ conceduntur tempore concessionis represaliarum Bar. in. d. l. ꝓuinciales Bal. in. c. eam te nu. 8. extra de rescrip. Nell. in tract. banni. in prima par. secundi tempo. q. 47. nu. 47. ubi declarat hoc procedere vt per eum.

60 Limito † decimoquarto non procedere quando alibi habitans, ex causa testimonij dicendi inuitus fuisset illuc accedere coactus quia pro represalijs capi non posset secundum Bar. in. d. tract. 7. q. prin. vet. ad septimum. nu. 12.

SVMMA RERVM CAPITA

1 *Infortiatum a caldeo vocabulo denominatur.*

2 *Ver. dispono. an adaptetur actui interuiuos & ultimę uoluntati De ueritate nu. 18.*

3 *Intell l. in testamentis. C de testa. & nu. seqq.*

Nomen rei congruere debet.

4 *Proprium dicitur quod uni soli conuenit*

Nemo potest duobus dominis seruire

5 *Verba in potiori significatione sumuntur quando aliter intellecta impropriantur, uel quando aliter intelligi non possunt*

6 *Ver. dispono est æquiuocum. Et generale nu. 12 & 2.*

7 *Arg. ab inclusione ad exclusionem non procedit in diuersis sed incontrarijs*

Vltima uoluntas & contractus sunt diuersa nõ contraria.

8 *Arg.ab inclusione non procedit quando aliqua ratione frequentioris usus ponuntur*

9 *Intellect § disponat.auth.de nup.& nu.seqq.*
Intell.§.ex hęredatos auth.de hęr.& fal.& n.se.
Intell §.fin Insti.qui ex caus.manu.non licet.& nu.seqq.

10 *Verba in legibus in genere capiuntur, propriam tamen significa.egredi non debent.*
Verba intentioni non e contra seruire debent.

11 *lex viuis non mortuis promulgatur*
Expressio eius quod tacite inest nihil operatur

12 *Par in parem non habet imperium, sed priuum eadem est natura & potentia*

13 *Intell.l.pen.§ cum auth.C.de inoffi.te.& nu.seq.*
Intell.l ex facto § verumtamen infra de hęr. insti.& nu.seqq.
Intell l.hac consultiss.§ at cum humana fragilitas .C. qui testa. fa. poss. & nu.seqq.
Intell l.cum antiquitas.l. nostram & auth. hoc inter.C.de testa.& nu seqq.

14 *Ver.dispono ex propria significatione & communi usu loq. legislatorum ad ultimas voluntates tantum refertur.de veritate nu.17.& 21.*

15 *Communis usus loq.non solum proprietatem dat verbis verumetiam proprię significationi prefertur etiam in statutis, & materiebus odiosis & stricte intelligendis.*

16 *Communis usus loq. in verbis legis non attenditur*
Significatio a communi usu loq. eiijcita dicitur impropria & abusiua

17 *Communis usus loquędi est difficilis probationis*
Frequens factum est diuersum a communi usu loquendi
Communis usus loq.per maiorem partem populi vel per communem prudentum virorum interpretationem inducitur.

18 *Intell.l assiduis.§ oportebat.C.qui potio.& nu. seqq.*
Intell.l de creationibus.C.de epi.and.
Intell.§.nostra Insti.de lega.

20 *Lata significatio non est impropria*

22 *Intell.c.2.de prębend.in.6. Et.c.cum in illis.§. 1. eo.ti.& nu.seqq.*

23 *Verba in qualibet dispositione proprie sumi debent, ideo ita in legibus posita presumi debent Gratię tanquam ambitiosę stricte & proprie intelligi debent.*

24 *Ius cano. non curat de rigida verborum proprietate*
Ver, dispono, in beneficialibus pro collatione ponitur

25 *Intell.c.cum liberum extra de sepul.& nu seqq.*

26 *Arg a verbis narratiuis in decretalibus licet*
Arg a verbis narratiuis licet quando non sunt in decisione reprobata.

27 *Verba demonstratiuę posita nil disponunt, sed solum demonstrant*
Intell.l acceptam.C.de vsur.l.1.§.1.C.de vet.iu. enu.l.cum oportet §.si qd C.de bo.quę lib.l.vni. §.merito C.de iusti.cod.confir.& l.omnia.C.de epi & cler.

29 *Ver.dispono tam de iu.ci.quam cano.ad actus inter viuos & ultimę voluntatis referri potest Et tam in dispositione legis quam hominis nu.30. & etiā in materia pęnali nu.31.& beneficiali & gratiosa nu.32 atq; etiam feudali nu.33.*

32 *In beneficialibus stricta fieri debet interpretatio*

33 *In feudis ius commune seruatur nisi aliter reperiatur de feudali consuetudine decisum*

34 *Ver. dispono, ex mente proferentis significationem recipit*

35 *Ver .dispono ratione adiuncti propriam mutat significationem, & etiam ratione subiectę materię nu.36.*

36 *Verba secundum subiectam materiam debent intelligi*

37 *Verba debent intelligi vt excludatur absurdum*

38 *Verba debent intelligi ne quis indebite damnum patiatur*

39 *Vasallus habens a domino ius disponendi de feudo poterit inter uiuos & in ultima uoluntate disponere*
Cui conueniunt uerba concessionis conuenire debet dispositio

40 *Habens ius disponendi de emphitensi potest tam inter uiuos quam in ultima uoluntate disponere idem in re censuali nu 41.*
Arg a feudo ad emphi.ualet in his quę non sunt contra regulas iuris communis.

41 *Arg ab ęmphitensi ad censum ualet*
Arg.a primo ad ultimum ualet,

42 *Verba concessionis late capiuntur cum ius commune assistit.*
Vasallus potest de iure cum consensu domini feudum impune alienare

43 *Vasallus habens ius disponendi de feudo.ex causa poterit alienare & non aliter*

44 *Cōcessio qualibet boni uiri arbitrio facta cēsetur*
Concessio secundum terminos iuris communis facta censetur
feudalia hodie ad Instar allodialium reducuntur & deciduntur

45 *Ius disponendi concessum uasallo intelligitur pro prima uice.*

46 *Ver. dispono, significat alternatiue inter uiuos uel in ulti.uo.in concessione speciali.*

47 *Vasallus cui concessum est ius disponendi de feudo non potest disponere in pręiudicium habentiū ius quęsitum.*

48 *Concessio disponendi de qua supra non operatur quando in clausulis tantum exequutiuis est data*

49 *Nec quando uasallus ad fauorem inimicorum domini disponere uellet*

50 *Nec quando uasallus modo aliquo illicito uel doloso disponere uellet*

QVÆSTIO VNDECIMA

1 EX † quinta responsione glo. qui infortiatum dicatur a ealdeo vocabulo infortias uel secum: Dyn. & Bar. infort. la. fin, quod est dispositio quę proprie ad ultimas uoluntates refertur ut per eos.

2 Quæro † an uer. dispono, vnde dispositio deriuatur, proprie sumptum adaptetur non solum ad ultimas uoluntates uerum etiam ad actus inter uiuos, adeo ut vasallus cui concessum fuit ius disponẽdi de feudo a domino possit non solum in ultima uoluntate uerum etiam in actu inter uiuos de feudo disponere?

In quo quidem articulo duę & contrarię sunt scriben. sententię primam & negatiuã tenuit hic glo. in quinta responsione prędicta quam approbãt hic ey, & Bar. & Imo. & Alex. nu. 16. & Ias. 29. & seq. lect. 2. eandem sentẽtiã tenuit Alber. in dictiona. ver. disponere. Affl. dec. 370. n. 12. Boer. q. 204. nu. 46. Soe. lib. 1. cons. 13. nu. 32. Goza. cõs. 104. nu. 6. Neuiz. cons. 9. nu. 20. Paris. lib. 2. cons. 21. col. pen. Natta. lib. 3. cõns. 563. nu. 26. & Rolan. lib. 1. cons. 62. nu. 15.

3 Probatur † primo horum opinio in .l. in testamentis. C. de testa. ubi sublata õni uerborum solemnitate satis esse dicitur testatorem uoluntatem suam coram septem testibus manifestare licet antea dispositionẽ suam eisdem testibus non propalauerit, & sic ibi dispositio aptatur ultimę uoluntati quo fit ut ad actum inter uiuos non sit trahenda, quia quod de vno dicitur de alio denegatur, l. cum pretor in prin. supra de iud. l. maritus. C. de procura. & c. non ne extra de pręsump. Quinimmo ibi ultima testatoris uoluntas dispositio appellatur, & nomen rei congruere debet. §. est & aliud inst. de dona, ç. fin. 42. di. glo. in. § in reliqua in proem. digestorum. ergo ultima uoluntas est proprie dispositio.

4 Nec obst. si dicatur † non ualere consequentiam ꝙ uer. dispono, ponitur in ultima uoluntate ergo actui inter uiuos seruire non potest; ex quo esse possit, ut in utroque poni, & utrique seruire ualeat, ad not. in. l. uim passam. §. pręscriptione cum glo. de adultę. in. l. 1. si cer. pet. & per Alex. hic nu. 16. Quoniam respondetur quod pręterquam quod consequentia necessario tenet per locum ab inclusione, ut supra; consequentia etiam probatur alio modo; nam proprium dicitur illud quod vni soli conuenit Bar. in. l. 1. supra de adop. Paris. lib. 1. cons. 115. uiso. nu. 15. sed uer. dispono proprie refertur ad ultimas uoluntates, quod nemo ambigit, ergo necessario actus inter uiuos excluditur. ne alias duobus dominis seruire dicatur contra illud sacrę paginę. Math. 6. & Luc. 16. & ęquiuoca sit eius uerbi significatio, & consequenter obscura. ar. no. in. l. pomponius. §. fin. supra de rei ven. per Bal. in marga. ad Inno. in uer. testis potest reperi.

5 Nec † minus obst. si dicatur cũ Aquena. nu. xi. & Paris. 162. ꝙ in d. l. in testamentis, dispositio in potiori significatione sumitur, & propterea non tollitur quin etiam alij hominum actus dispositiones nuncupari possint, ut de poeta dicitur ꝙ per excellentiam in potiori significatione intelligitur de homero & Virgilio non tamen denegatur quin alij quoq; sint poetę licet non dicantur per excellentiam ut in. §. sed ius quidem ciuile. uer. sed quoties insti. de iu. nat. Quoniam respondetur tunc uerba esse in potiori significatione sumenda cũ sumus in dubio & aliter sumpta impropriantur secundum Soe. lib. 2. cons. 304. in fin. & Tiraq. de retra. conuen. §. 2. glo. 1. nu. 41. & sic cum aliter proprie intelligi non possunt Bar. in. l. mater. §. eadem de excep. rei iud. Gomes. in insti. de actio. in prin. nu. 42. at in casu isto aliter possunt & absq; impropriatione intelligi ut ex infra dicendis apparebit merito &c.

6 Cęterum † huic motiuo responderi potest primo ꝙ uer. dispono est generale & ęquiuocum & ad actum quoq; inter uiuos aptum referri ut in. l. fin. ad fi. ibi quam nostra constitutio disposuit. C. de in. emphi. in. l. de creationib. ibi & secũdũ sui opinionẽ disponat. C. de epi, au. & in. l. cũ oportet §. & siquid. C. de bo. quę lib. & in. l. fin. §. inuentario. C. de cura. furio. merito in eo pro hac parte fundamentum fieri non potest ad not. in. l. non hoc. C. vnde legi. in. l. neque natales. C. de proba. & in. c. in pręsentia extra eo.

7 Secundo † etiam responderi potest quod licet ibi ver. dispono, ponatur in actu vltimam voluntatem concernente, non tamẽ sequitur actum interuiuos excludi; tum quia arg. ab inclusione ad exclusionem nõ procedit in diuersis sed in contrarijs Bal. in l. 1. nu. 2. C. de diuer. rescrip. & in. l. 1. in fin. C. de adulte. Polit. in tract. substi. in prin. & vltima voluntas & contractus sunt diuersa & nõ contraria ad not. per Bal. in. l. 1. nu. 6.

8 C. si seruus extero. tum etiam quia † quando aliqua ponuntur ratione frequentioris usus non propterea alia censentur exclusa glo. in. l. 1. C. de his qui ad eccle. cõfugi. in

l. 1.

l.1.§.sponsus.C.de raptu virg.in auth.cassa,ver.italiã.C.de sacros.ecc.& in.l. 2.ver. in potestate, ubi etiam Ias.nu. xi. infra de uulg.qnamuis ergo ver. dispono, frequentius ponatur in actu vltimę voluntatis non tamen sequitur ad actum inter uiuos aptari non posse,cum isto casu arg.ab inclusione non procedat ut supra.

9 Probatur † secundo in .§. disponat auct. de nup. ubi pariter uer. dispono ad actum ultimę uoluntatis refertur,dum tex. inquit, disponat quisque in suis sicut dignum est &c.sicut&in sacra pagina Isaię.38.dispone domui tuę quia morieris.Et in.§.ex hęredatos auct.de hęr.& fal.ibi vt disposita a morientibus impleantur. Et in .§.fi. insti.quibus ex cau.manu.non licet ibi dispositio in testamento & ibi in vltima voluntate disponere in quibus locis clare dicitur dispositionem vltimę voluntatis esse.

10 Nec ob.si dicatur † ver.dispono, in dictis locis poni in uerbis legis q̃ generaliter capiuntur vt in.l.1.§.quod autẽ de aleę lusu,&no.i.l gallus i prin.j.de li.& po.pBar. i.l talis scriptura de leg.1.Abb.in.c.rodulphus ex̃ de rescrip.& Aleia.i rub.ex̃ de offi. iud.ordi.nu.6.& cum quibus mitius agitur l.celsus.supra de arbi. Quoniam respondetur quod dato quod id verum sit, tamẽ verba propriam eorum significationem egredi nõ debent qa apta ad illud significandũ esse debent.l.qui autem in fin.supra de consti.pecu.l. verba contraxerunt de ver. sig. glos.in.§.nostra Insti.de lega. & in .§. 1. de uer.obl verba.n.intentioni nõ intentio verbis seruire debet glo.in.l.reprehẽdẽda. C. de institu.in.l.nam & ipsum de Iusti. & iu. & in.l.idemq; .§. sicui.& in.l.si vero .§. idẽ papin.vbi Bar.supra mand.

11 Verum huic motiuo † responderi potest primo retorquendo illa iura & primo tex.in d.§ disponat Ibi lex prima romanorum disponens. ubi uer. dispono profertur per legislatorem in actu inter uiuos quia lex uiuis non mortuis promulgatur arg. no. in .§. deinceps auct. de nup. quia uita functis spes nulla relicta est Tiraq. de retra.consl.§.15.glo.2.nu. 12. Secundo tex. Isaię 28.& .§.ex hę redatos retorqueo, ex quo in eis uer.dispono profertur in materia ad mortem pertinente ideoque ratione subiectę materię ad ultimam uoluntatem trahitur ac. not.in.l.2.supra de offi. p consul.in.l.si uno supra loca. p Euer. in cẽt. In loco a subie. mate. in prin. ergo secus si cessante subiecta materia ponatur ar. no. in .l. adigere .§. quamuis de iu. pa. & in .c.cum cessante & in prin.de app. Tertio retorqueo tex. in .§. fin. quibus ex caus. man. non licet, propter expressionem adiectionemque illorum uerborum in testamento & ultima uoluntate. quę frustra illi uerbo fuissent adiecta si sui natura ultimam dumtaxat uoluntatem significaret & ad eam dumtaxat referri deberet quia expressio eius quod tacite inest nihil operatur .l. 3. de leg. 1. l. cornelius & .l. iam dubitari infra de hęr. insti. Bar. in .l. aliquando infra de cond. & de. & ita respondet hic Alex.nu.16.

12 Secundo † etiam huic motiuo responderi potest q uer.dispono(ut etiam supra dictu est) generale est & aptũ referri tam ad actus ultimarum uoluntatum quam inter uiuos arg.no.in.l. 1.§. generaliter de leg. pręstan.in.l.de precio.de publicia.In .l. in fraudem .§. fin. de mili.te.vnumq, alterũ non excludere ex quo par in parem nõ habet imperium l.nam magistratus de arbi. l.ille a quo.§.tempestiuum ad Trebell.sed parium eadem est natura.l.si socer.in prin. infra eo.eademque potentia.l. 1.§.ueteres de atq.poss.& .l. si reus de duo.reis.

13 Probatur † tertio in.l.pen.§. cum autem C.de inoffi.te.vbi extraneus Institutus& grauatus post mortem filio testatoris restituere,tenetur statim ei quartã restituere quia de legitima omne grauamen subducitur, residuum vero restituit secundum quod testator disposuit,& sic ver.dispono, ibi ultimam voluntatem significat, in ea ponitur adeamque refertur. Adidem quoq; est tex. in.l.ex facto.§.verumtamen,ibi atq; ita disposuerit infra de hęre.insti.Et in .l.hac consultissima.§.at cum humana fragilitas ibi & ex animi sui quę lecta sunt disposuisse sẽtentia.C.qui testa.fa.poss.& in.l cum antiquitas in prin.ibi vel vltima quędam dispositio & in.l.nostram ibi testatorem disposuerit.C.de testam.& in auth. hoc inter liberos.ibi & aliam disponat voluntatem.C. eo.tit.in quibus locis omnibus alijsq; similibus e studio omissis ver.dispono ad actus vltimarum voluntatum refertur, exquo se
14 quitur † idem ver. dispono, non solum ex propria eius significatione verum etiam ex cõmuni legislatorũ vsu ad vltimas tantum voluntates pertinere cum tot in locis eo vsi fuerint legislatores in materiebus vltimarũ voluntatum. Et communis vsus loquendi non solum vocabulis proprietatem tribuit Bar.in.l.labeo infra de sup.leg.Bal.in.l. fi. in fin.C.de sacros.ece.Alex.lib.3.cons.82. nu.15.Fely. in.c.in pręsentia nu. 19. extra de proba. Caro. Guar.in rub. infra de uer. ob.q.12.uer.septimo Fran.noua.inter consilia plurimorum ad causas ultimarum uoluntatum cons.112.casus.nu.13.& supra q.
15 4.nu.12.etiam dixi.uerum etiam† ipsorum uerborum proprietati contrarię prefertur

Bar.

Bar.in.l.omnes populi nu. 58. supra de iusti.& in. Anca. cons. 152. nu.5. Grat.lib.1. cons.31.nu.3 etiam in statutis. Bar. & doc. in rub.infra de no.ope.nun.Abb.in.c.intel ligentia deuer. sig. & in alijs materiebus odiosis & pœnalibus Abb.in proem.decreta. nu. 9. & in.c. 2. extra de arbl. Aret.in. l.1.nu.18.sup si cer.pet.Ias.in.l.talis scriptura de.leg.1.Bar.& doc.in d.rub.infra de no.ope.nun.ubi pro communi sententia Nicon.nu.256.& hic nu.52.

16 Huic arg. † responderi potest primo quod quantum attinet ad proprietatem uerbi dispono, in dictis iuribus & similibus nõ potest fundamentum fieri ex quo legislatores etiam in actibus uiuorum eodem uerbo utuntur, ut supra nu. 6. dictum fuit, & inferius etiam latius dicetur. Quo vero ad communem usum loquendi respondetur primo illum in uerbis legis non attendi Bar. in .l. si ita vulneratus supra ad leg. aquil. Cass.dec.vni.de cleri.non resi.Alex. in.l. centurio nu. 16. infra de uulg. Mant. lib. 1. cons. 245. in presentia nu. 27. idq; ea forte ratione quia significatio elijcita a communi usu loquendi dicitur abusiua & impropria vt no. in.l.cum delanionis.§. asinam infra de fun.Instru.in.l. 2. supra de usu fru.ea.re.que usu consu.in.l.item prætor infra de suis & legi.Soc. iun. & doc. in rub.infra de no.ope.nun. nu. 88. & Saluid. hic nu.124.& uerba legum proprie sumi & intelligi debent no.in.l.1.§.si is qui nauem de exercito.in .l. non aliter in prin.de leg. 3.cum simi.& sub nullo quęsito colore captari. glo.in.l.prospexit infra q & a quibus.

17 Secundo † responderi potest negando quod ex prolatione uerbi dispono in dictis iuribus in materia dumtaxat ultimarum uoluntatum inducatur cõmunis usus loquendi legislatorũ q difficilis probationis esse solet Io.de ana.in.c.r. ex de sagitta. Nicon. in d.rub.de no.ope.nun.nu.245.Paris. hic nu.83. licet dici posset legislatores frequẽter eo uerbo in materia ultimarũ uoluntatũ usos fuisse,quod tamen diuersum est a cõmuni usu loquẽdi ut in.l. in usu de uer.sig. Soc. iun.in.d.rub.de no.ope. nun. nu. 107. debet enim communis usus loquendi per maiorem partẽ populi aut communẽ prudentũ interpretationem induci Paris. li.3. cõs.82.nu.22.& seq.Curt.sen.cõs.9.nu.23. & concludenter ac necessario probari Bar. in.l.labeo de sup.leg.& in.l. si quis fetum de cond.& de.Alex.in.l.5. in prin.nu.9. de uer.ob.Paris.in rub.infra de leg.1. nu. 35. Dec.cons.472.nu.15.

18 Cõtrariã † & affirmatiuã sententiã tenuerunt hic Aquens.nu.xi.Fran.Rip.16.Guil. Pont. 43. Soc. iun. 46.par. 2. Lolog. 74. Nicon. 128.Paris.162.& Io. annl. 303.

Probatur horũ sententia primo per tex. in.l.assiduis.§.oportebat.C.qui potio.in pigno.ha.ubi dicitur quod oportebat per legislatores disponi maritos ex sua substantia non de dote mulieris creditorib.satisfacere & sic ver.dispono, actui inter uiuos applicatur, Sicuti & in.l.de creationibus .C.de epi. audiẽ. vbi curator furiosi cõfecto inuẽtario disponit de bonis furiosi.Et in.§.nostra.istl. de lega.ubi dicitur nostra cõstitutio disposuit ut omnibus legatis vna sit natura, Et in.§.pen.insti.qui alie.licet, ibi qua dispositum est, & ibi sin autem aliterquam disposulmus. & ibi & non secundum nostram dispositionem.inquibus locis uer. dispono ad actum inter uiuos legisue dispositionem refertur.

19 Et † quamuis Curt.hic ad Alex.nu.16.respondeat in prędictis & similibus iurib.uet. disponere,large poni, & ita late sumptum etiam ad actum inter uiuos adaptari. potest nihilominus replicari q dato quod illud uerum esset, quod tamen non admitto, quia non est credendum legislatores in omnibus iuribus in quibus utuntur uerbo dispono,in materiebus indifferentibus aut etiam odiosis & ad actus inter uiuos pertinentibus large loquutos fuisse arg. nota. in .l. non aliter in prin.de leg.3.in.l.1.§.si is qui nauem de exercito in.l.3.§.hęc uerba de neg ge.in.l.quid astringendę de uer.ob. attamen † lata

20 significatio non est impropria.l.3. §. de illo supra per Soc.l.lege obuenire de uer.sig.glo. & doc.in.l.vni. C. quando non pet. par. & ideo a stricta significatione ad latam ubi nõ deẽ diuersitatis ratio licite argui posset glo. in .l. filium habeo supra ad macedo. in c.se. 1.uer.eligatur de electio. & ita respõsio curtij verbalis remanet contra no. in.l.2. in fi. C.communia de lega.in .l.fin.§.fi.C.de bonis quę lib. & in.c.vlti.extra de offi.delega.

21 Verum huic motiuo † responderi potest quod licet uer.dispono tãquã generale etiã ad actus interuiuos adaptari possit, tamen sumptum in vltimis voluntatibus dicitur magis congruum & magis proprie vt pote magis in specie sumptum iux. ea quę post philos.2.ethi.tecenset Alcia.lib.1 de ver. sig.Aret.cons.13.viso.col.1.& cons.29.diligentet col.xi.Craue.de anti. tempo.3.par. sectio. vidimus in genere nu.1.

22 Probatur secũdo † in.c.2.de preben.lib 6. vbi solus papa disponit de beneficijs vacantibus in curia.&in.e.cũ i illis.§.1.ibi ad collationẽ vel dispositionem eo.tit.ubi ver.dispositio ad mandatum conferendi & sic ad actum inter viuos refertur. Nec dicatur ibi ver. disponere, improprie poni, & pro administratione sumi.ut in.d.l. de creationibus

nibus.C.de epi.aud. Quoniam teplica
23 ti potest † verba in quacunque dispositione proptie sumi debere .d.l. non aliter cũ concor.de quibus supra,& ideo in legali dispositione ita posita fuisse presumi vt quod legislatores aliis iniunxerunt ipsos quoq; seruasse demonstrent arg.tex. in .c. iustitiæ 25.q.1.& in .c. cum omnes ibi patere legẽ quamtu ipse tuleris extra de cõsti.& in rub.& nigr. sup quodq́ sq; iur.& in.c.vni.§. in q bus de consue.recti feu. in vsi.feu. & quod not.glo.in.c.1.de fratri.de nouo benefi. in uesti.in vsi.feu.Saly.in.l.si ex cautione .C. de non nume.pe.Ias.& mod. in rub. Insti. de actio.col.2.idq;tanto magis in dictis iuribus in quibus de materia gratiarum agitur quę tanquam ambitiosa stricte & proprie intelligi deber.c. sigratiose de rescrip. lib.6.

24 Sed huic motiuo † respõderi potest quod pręterquam quod illa iura sunt iuris canonici quod non curat de rigida verborum proprietate ut no.in .c. intelligentia extra de ver.sig.&in.c.filius extra de testa.Deca. senens.in rub.ex̃ de consti. in prin. loquuntur etiã in beneficialibus in quibus ver. dispono, ꝓ collatione sumitur ex ampla & generali eius significatione glo.in clem. quia regulares.de suplen. negli.pręla.

25 Probatur † tertio in .c.cum liberum ex̃ de sepultu. ubi dicitur quod mulier disponens in vltima voluntate elegit sibi sepulturam,& sic ibi cum ver.dispono, apponuntur illa verba in ultima voluntate. exquibus apparet ver. dispono, sul natura vltimam voluntatem non continere nec necessario ad eam solam referri , quandoquidẽ si illud esset frustra adijcerentur & exprimerentur illa verba , In vltima voluntate , ex quo expręssio eorũ quę tacite in sunt nihil operatur .l. 3.de leg .1.l.cornelius &.l.iam dubitari. infra dehęre.insti.

26 Nec dicatur † illa esse verba facti narratiua a quibus non licet arguere.glo.& doc. in.l.vni.C.quando non peten.par.in.c. auditis extra de electio.& in.c.1.de rerum per mu.lib.6. Quoniam replicari potest quod in decretalibus in quibus est ille tex. etiã a verbis narratiuis licet arguere laudens. in clem.1.de excess.pręla.Ias. in.d.l. vni. nu. 33.prout etiam quando ea verba narratiua nõ sunt in decisione reꝓbata Fortun. in l. 1. In prin. nu.27. supra de pact.

27 Verum † huic motiuo respondeti potest quod verba illa (in vltima uoluntate) adiecta uerbo disposuit , stant demonstratiue & ideo nihil disponunt iux. doctri. Bar. in.l.fin.§. titia. de libe. lega. In.l. centurio col.pen.vbi etiam Ias.nu.51.de vulg. Pau. Castr.lib.2.cons. 338. col.1. Craue. cons. 301.nu.5.Paris.lib 2. cons. 21. nu. 47. nisi quod declarãr mulierem quę potuit diuersi mode disposuisse laro sumpto vocabulo, in vltima volũtate disposuisse,ideoq; non esse superflua ad not.in.l.1.§.sed sciendum supra de edil.edi.in.l.testamentum .C.de testam.in.l.quę extrinsecus de ver.ob.& in.l. non solent de reg.iur.

28 Cęterum † pro resolutione huius materiæ ei constituo duas conclusiones,prima est q ver dispono, sui natura non solum ad vltimarum uoluntatum verum etiam inter uiuos materias ꝓprie referri & applicari potest prout tenuit vltra prænominatos Cur. hic col.2 Paris.lib.4.cons.33.nu.16.Rolã. lib.1.cons.62.nu.16.fed.de sen. cons. 195. col.1.Natt.lib.2.cons.270.nu.6.

Et probo primo per tex. in .l. acceptam C.de usur.vbi locus publicus dicitur ubi iudex disposuerit & sic in actu inter uiuos.

Secundo in.l.1.§.1.C.de vet.iu. enu. ibi legum authoritas quę diuinas humanasq; res bene disponit.

Tertio in.l.cum oportet.§.siquid .C. de bonis quę lib.ibi quẽadmodum cupit hoc disponere. vbi pater potest de acquisitis ex causa vsusfructus bonorum filij pro beneplacito suo tam interuiuos quam in vltima voluntate disponere.

Quarto in.l. vbi .§. merito .C. de Iustin. cod.confirman.ibi sed etiam recta dispositione nostri nominis &c.

Quinto in.l. omnia priuilegia in prin. C.de epi.& cler. ibi vel iudiciarijs dispositionibus &c.

29 Amplio † primo hanc conclusionem ꝓcedere non solum de iure ciuili iuribus ad hoc supra allegatis,verũ ẽt de iure cano. vt in.c.cum tibi extra de testa.ubi committens voluntatem suam in alterius dispositionẽ non dicitur decedere intestatus; & sic dispositio ad vltimam voluntatem refertur. & in.c.1.§.1. ibi iuxta ordinarissimam dispositionem temporũ & in.c.2.§.pen. ibi disponente domino extra de summa trin. & fi.catho.&in clem.1.§.sit etiam, ibi iuxta tamen dispositionem abbatis de sta.mona.in quibus iuribus ad actus interuiuos ver. dispono, refertur.

30 Amplio † secundo procedere non solum in dispositione legis vt in.l.cum antiquitas & in.l nostram.C.de testam.& in.§. disponat auct.de nup.& in.§.nostra.insti.de lega. verum etiam in dispositione hominis vt in l.fin.§.inuentario.C.de cura.furio, & in .§. fin.insti.quibus ex caus. manu. non licet & in .l.pen.§.cum autem.C.de inoffi.te.

31 Amplio † tertio procedere etiam si materia sit pœnalis & alias stricte intelligenda ut.in.l.1.C.de bo.damna.ibi quoad ra-

tiones

tiones per eũ administratę reddãtur ac dif ponantur. Et in.l.fin.infra de colleg. illici. ibi quicquid hi disponent ad inuicem, nã etiam in pœnalibus & odiosis attẽditur na tura uerborum quatenus eorum propria significatio patitur Aret.in.l. cum lege.§. de cesta. Alcia.in.l.1.§.si stipulanti nu.5. de uer.ob.Crot.in.l.gallus.§.& quid si tan tum nu. 153. infra de lib. & posthu. Alex. in auth.ex testamento C.de colla.Grat.lib. 2.consi.87.nu.16.glos. & doc.in.c. contra christianos de hęreti.lib.6.

32 Amplio † quarto procedere etiam in be neficialibus & alijs actibus gratiosis ut in c.2.& in.c.cum in illis.§. 1. de pręben. lib. 6.inquibus etiam stricta fit interpretatio.c. si gratiosę de rescrip. lib. 6.& quamuis de pręben.in vi.Ecly. in .c causam quæ nu.x. de rescrip.Arch.in.c. 2. de filijs presbite. lib.6. Dec. cons. 541. nu. xi. & cons. 695. nu.15.Paris.lib.4.consi.31.nu.19.

33 Amplio † quinto procedere etiam in ma teria feudali ut in.c.1.§. econtrario.tit. de inuesti.de re alie.fac.ibi & sicut partem seu di disponendam esse,& in.c.1.§.post natalẽ ibi sagaciter disponat de pace tenen. & in c.2.uer.cum ergo de statu.& consue.in usi. feu.in qua ius commune seruatur nisi aliter reperiatur de feudali cõsuetudine decisum ut in.c.1.§.vbertus de feu.cogni.quem tex. sing.ad hoc dicunt Bal.& sequ.Bar.in.l. cũ oportet in fine prin.C.de bo.quæ lib.& pro regula Ias.in.l.1.nu.59.C. de iure emphi. & in.l. re cõiuncti nu. 226.de leg.3.& infra in secunda conclusione dicemus.

34 Limito † etiam conclusionẽ supra firma tam non procedere primo quando mens & intentio proferentis repugnat arg. not.in.l. non aliter in prin. de leg. 3. & in .l. repre hendenda. C. de institu.& in .l. labeo. de sup.leg.& in.l.non omnis supra si cer. pet. & in.l.contractua.C.de fi.instru. ueluti si cui data sit facultas testandi atq; etiam dis ponendi dere alias inalienabili,ita limitat Paris.lib.4.consi.33.nu.16.ubi etiam dicit ita sensisse Soci.lib.3.consi.91.uer.circa se cundum nu.6.ad quod benẽ facit quia ubi uerba contrariantur menti attenditur mẽs l.cum uirum.C. de fideicom.l.publius &.l. in conditionibus de cond.& de. Paris. lib. 4.cons.20.nu.5.merito &c.

35 Limito † secundo non procedere quan do aliud ratione adiuncti esset dicendum, ut in d.§.disponat & in d.l.pen.§.cum autẽ & in d.§.fin.qui.ex cau.manu.non licet & in d.§. exhęredatos de hęre. & falci.Bar. cons.76.pater Nati.lib. 1.consi.118. in fin. & lib.2.consi.270.nu.6.Rolan. lib. 1.consi. 62.nu.17.uerba enim ratione adiuncti sę pe naturam suam deserunt & aliam assu munt ut in.l.2.supra de offi. procons.& in.l. si vno supra loca.ita limitat hic Ias.nu. 31. lect.2.Et Paris.d.consi.33.nu.16.

36 Limito † tertio non procedere quando aliud suadet subiecta materia ut in d. l. in testamentis .C.de testa.in .l. cum antiqui tas in.l.nostra in eo.ti.in.l.ex facto.§.uerum tamen infra de hęr.insti.in.l. accepiam .C. de usur.in.l.omnia.C.de epi.& cler.per Ni con.hic nu.128.& seq.uerba enim secundũ subiectam materiam debent intelligi ut in l. damni infecti quidam in prin.infra de damn.infe.in.l.fluminum.§.hęc stipulatio. eo.ti.in.c.solitę de maio.& obe unde inqt Hora.uersibus exponi tragicis res comica non uult &c.Euer.in cent. in lo. a subiecta materia in prin.Et ita limitat hic Alex.nu. 16.Ias.29.lect.2.& Soc.iun.par.2.nu.46.

37 Limito † quarto non procedere quando vno magis quam alio modo sumptum cõ tineret absurdum quia tunc debet intelligi eo modo quo cessat absurdum arg. no.in.l. nam absurdum infra de bo.liber.in .l. 1.§. vnde quęritur de publican. in .l. obseruare §.fin.de offi.pro cons.in.l.siquis ex argenta rijs.§.si.supra de eden.cũ concor.cong.Stis per Euer. in cent. in loco ab absur.uitan.in prin.is enim intellectus cęteris præfertur. inquo nõ cadit absurdũ Grat.lib.1.cõs.26. nu.3.& cõs.87.nu.14.& lib. 2.cõs.64.nu.4. & inquo nõ cadit delictũ Mars. in sua praxi. §.diligẽter nu.190.Rolã. li. 1.cõs.7.nu.50. & inquo minor adest uerborum inpropria tio Grat.lib. 1. cõs.59.nu.30.& cõs.92.nu. 4.uel p quẽ minus receditur a iure communi Grat.lib 1.cõs.47.nu.6.& cons.134.nu.18.

38 Limito † quinto non procedere quando ex ea generalitate aliquis indebite damnũ pateretur quia tunc restrictio fieri debet ad eam dumtaxat significationem alterius dã ni exclusiuã iuxta no.p glo.& doc.in.l.fin.§. in cõputatione.C.de iure deli.Bar.in.l.2.C. de noxa.Abb.lib 1.cõs.19.& cõs.44.col.fin.

39 Secunda † est conclusio(quę etiam pręce dentis conclusionis illatio nuncupari po test) q uasallus cui a domino concessum est ius disponendi de feudo poterit tam in ter uiuos quam in ultima uoluntate dispo nere arg.tex.in.c.1.§ econtrario de inuesti. de re alie.facta in.c.1.§.post natalem de pa ce tenen.in usi.feu.per Crot.in.l.re coniun. cti nu.92.de leg.3.cum concor. de quibus supra nu.33.ut cui conueniũt uerba conces sionis conueniat etiam dispositio arg. l.4. §.toties infra de dam.infe.l.quod constitu tum de mili. te. l. hos accusare .§. omni bus de accusa.&.c.ex parte de cõces.prębẽ. & c.fin.de sta.mona.in fi. & .c.indemnitati bus.§. pc.de electio.in 6. Et ita tenet hic Rip.nu. 16.

Q Amplio

40 Amplio † hanc conclusionem procedere etiam in emphiteusi per arg. a feudo ad emphiteusim iuxta not. in autn. si quas ruinas. C. de sacros. ecc. Bal. in c. quę in ecclesiarũ de consti. & in c. potuit de loca. Alex. lib. 3. cons. 44. col. 1. Euer. in cent. in loco a feu. ad emphiteusim prin. quia cum hoc nõ sit contra regulas iuris communis statutum in vno locum sibi uendicare potest in alio per not. p Ant. de bu. l. no. & doc. in c. 1. extra de feu. Bar. in l. ut ius iurandi. §. si liberti infra de ope. lib. Io. de ana. in c. 1. de usur. Alex. in l. diuortio. §. si fundum col. 2. infra eo. & Ruyn. lib. 1. cons. 24. nu. 8.

41 Amplio † secundo procedere etiam in eo cui data est facultas disponendi de re cẽsuali per arg. ab emphi. ad censum seu a cõtractu emphiteutico ad contractum censualem ad not. in c. constitutus extra de relig. domi. per Euer. in centu. in loco ab emphi. ad censum. Et per argum. ab emphi. ad feudum ad not. in d. auth. si quas ruinas; nã si ista conclusio posita in feudo trahitur etiam ad emphiteusim per arg. a feudo ad emphi. & contra, ita etiam posita in emphiteusi trahetur ad censum per arg. ab emphi. ad censum & per arg. a primo ad ultimum ar. l. qui occidit. §. in hac supra ad leg. aql. & c. fin. de iniur. & in c. rogamus 24. q. 1.

42 Amplio † tertio procedere etiam si ver. dispono, ex sui propria & stricta significatione ad ultimas tantum uoluntates referretur, quia cum ex hac concessione disponendi ius commune non alteretur sed confirmetur ex quo de iure communi potest uasallus impune cum consensu domini feudum alienare ut in c. 1. de alien. feu. in c. 1. de prohibi. alien. feu. per lotha. & in c. 1. de prohibi. feu. alien. per fride. in vsi. feu. poterit uasallus tam inter uiuos quam in ultima voluntate dictę concessionis pretextu disponere, uerba concessionis late capiendo iuxta no. per Bar. in l. talis scriptura de leg. 1. Abb. in c. Rodulph. de rescrip. in feudis enim tanquam principum beneficijs lata fit interpretatio Ias. in l. gallus. §. instituens de lib. & po. Alcia. in l. liberorum ad fin. de uer. sig. presertim in preiudicium cõcedentis. c. cum dilectus de dona. Bar. in l. si quando. C. de bo. uacan. lib. x. Bal. in l. nec auus. C. de eman. libe. Ias. in l. centurio nu. 6. de vulg. Rot. dec. 3. de offi. lega. in no. & dec. 4. eo. ti. in anti.

43 Declaro † etiam hanc conclusionem procedere primo dummodo uasallus ex causa disponat quia facultas disponendi de feudo, emphiteusi, censu, uel re aliqua simili arbitrio boni uiri censetur concessa ar. l. si sic eum ibi not. de leg. 1. ita decla. Cor. lib. 4. cons. 64. in fin.

44 Declaro † secundo intelligi procedere dummodo uasallus de consensu domini disponat Spec. ti. de loca. § nunc aliqua uers. 95 Alex. lib. 4. cons. 106. nu. 4. & lib. 5. cõs. 128. col. 2 Bertrã. lib. 2. cõs. 2. col. 2. Gozad. cõs. 4. nu 28. q. concessio secundũ terminos iuris cõmunis facta censetur & sic in dispositione domini consensu interueniente arg. not. in l. si quando in prin. C. de inoffi. te. iuncta l. fin. C. de iu. emphi. in fin. & c. 1 §. si q. mo feu. ammi. & c. 1. de prohib. feu. alie. per lotha. in usi. feu. hodie enim causę feudales ad instar allodialium sunt redactę secundum Iaco. de beluis. in tit. qui. caus. feu. ammitta post prin. Io. fab. in tit. insti. de legi. patro. tute. ad fin. Gui. pa. q. 59. secundũ fran. marc. q. 368. nu. 15 & Ceph. lib. 2. cõs. 152. nu. 46. Sed hanc decla. communiter reprobari dicit Rolan. lib. 2. cons. 79. nu. 31. post cassad. dec. 3. tit. de loca. ideo cogita.

45 Declaro † tertio procedere ut pro prima dicę tantum intelligatur disponendi concessa facultas arg. l. boues. §. hoc sermone infra de uer. sig. l. si sic stipulatus ubi not. Bal. de uer. ob. gl. in l. hoc genus ubi etiam Bar. & doc. de cond. & de. Paris. lib. 1. cons. 31. nu. 16. & cons. 91. nu. 5 & seq. & lib. 2. cons. 44. nu. 23. Soc. in lib. 1. cons. 89. nu. 24 & seq. & pro communi sententia Tolet. lib. cõm. munium. pin uer. dispositio nu. 79. & faciunt no. per Bar. in l. post legatũ in prin. infra de his quę ut indign. & in l. fin. infra de preto. sti. Bal. in auth. habita 3. q. in fi. C. ne fil. pro patre & Ias. in l. quod iussit nu. 44. infra de rei uend. ubi variare de iure permissus pro prima tantum intelligitur permissus l. si quis ius iurandum. C. de re. cred. Tiraq. in d. §. hoc sermone in prin. nu. 23.

46 Ex quo † sequitur quarta declaratio uidelicet q supra dicta conclusio intelligatur procedere alternatiue ut uassallus aut inter uiuos aut in ultima uoluntate de feudo disponere possit secundum quod ei prima uice magis placuerit per supra proxime dicta. quando enim dispositio semel operata est effectum suum ad quem fuit directa nõ potest postea ad aliũ trahi. l. quod Iabeo. de compensa. & pro regula Natt. lib. 2. cõs. 398. nu. 34. Soc. in d. cons. 89. nu. 24. & seq.

47 Declaro † quinto procedere quo ad preiudicium domini concedentis ar. c. cum dilectus extra de dona. secus quo ad preiudicium agnatorum uel aliorum quibus esset ius quęsitum arg. l. in concedendo de aqua plu. ar. lauden. in c. 1. §. donare ei. qualiter feu. olim pote. alie. in usi. feu. Natt. lib. 3. cons. 502. nu. 32. & facit quod not. in l. nec auus. C. de eman. lib. & in l. 2. §. merito infra ne quid in lo. pub. per Ias. & doc. in l. si. u. si contra ius vel usũ. pub.

Liuico

48 Limito † etiam primo non procedere quando facultas disponendi esset in clausulis exequutiuis non in dispositiuis & principalibus data vt in termi.consuluit Natt. lib. 3. cons. 582. per tot. quia tunc dicitur stare de monstratiue & non dispositiue per ea quæ dixit Bal. ad spec. tit. de instru. edi. in fi. ver. siquis donat. quem sequitur Alex. in l. quæ dotis col. 6. vet. 7. fallit infra eo. & Rolan. lib. 2. cons. 61. nu. 12. & seq.

49 Limito † secundo non procedere quando vasallus disponeret ad fauorem inimicorum domini sui quia id censeri non debet ei concessum, cum in generali concessione non comprehendantur odiosi, maleuoli, & inimici uel alias indigni Bat. in l. illeius. §. lucius de leg. 2. Dec. cons. 287. nu. 3. Ceph. lib. 1. cons. 57. nu. 2. ideoque ex generali illa concessione resultare non debet iniquitas. Anca. cons. 190. col. 2. Aret. cons. 106. col. 2. Crau. cons. 3. nu. 18. Grat. lib. 1. cons. 2. nu. 46. Ceph. lib. 1. cons. 28. nu. 41. quod intelligo procedere quando in domini perniciem disponeret per no. per glo. in c. 1. §. 1. ti. quę fue. pri. cau. benc. fi. ami. & Rol. in. §. feudum. q. 54.

50 Limito † tertio non procedere quando vasallus modo aliquo illicito disponere vellet, quia generalis concessio non trahitur ad illicitum modum. l. si procurator de cond. inde. l. r. de his qui sunt sui uel alie. iur. c. 1. de iure iu. lib. 6. Alex. lib. 5. cons. 33. n. 16. Fed. de sen. cõs. 125. nu. 2. Craue. cõs. 168. nu. 9. neque deniq; ad casum iuquo dolus interuenit. l. creditor. §. lucius. ff. mãd. l. si prętor. infra quę in frau. cred. Paris. lib. 3. cons. 107. nu. 37. Ruyn. in. l. 1. in prin. nu. 16. de no. ope. nun. Ceph. lib. 1. cõs. 34. nu. 39. & cons. 62. nu. 18. & cons. 142. nu. 28.

SVMMA RERVM CAPITA

1 *Intelligentia verborum orationis notitiam parat & verbis monstratur intentio*

2 *Intell. huius rub. in ver petatur & nu. seqq. & nu 19. & seq.*
Ver simplex pro composito quandoque ponitur & e c. ntra

3 *Figura epilepsis, & Prothesis quę sit*
Petuntur non data; repetuntur data

4 *Peto verbũ in genere & in specie sumi potest*
Hic in genere ponitur nu. 10. De veritate nu 15.
Species non prędicatur de alia specie, sed de pluribus differentibus numero in eo quod quid est

5 *Intell. l. amplius infra rem rat hab.*
Intell. l. si decem cum petijero. de ver. ob.
Posita specie ponitur genus, quod de suis specie bus prędicatur & nu. 10.

6 *Verbum simplex potest tanquam genus verbum compositum vt eius speciem sub se continere.*

Ver. instituo per se est simplex & generale, & sub se verbum substituo vt speciem continet

7 *Ver lego est simplex & sub se verbum prælego, delego sublego ut eius species continet.*
Genus non habet suum esse nisi in suis speciebus

8 *Verbum compositum vt genus esse potest & verbum simplex ut eius speciem potest sub se continere*

9 *Adoptio ab ad, & opto, componitur & in genere & in specie sumi potest*

10 *Expositio glo. in ver. petatur. i. repetatur an sit necessaria?*
Verba in legibus sumi debẽt in genere & nu. 16.

11 *Dos constituta a marito non dicitur so. ma. repeti sed peti De ueritate nu 21.*

12 *Petitionis appellatione considerato actu petendi etiam repetitio continetur*
Reddens considerato actu dationis dicitur dare.

13 *Intell. l. 1. C. de dote cau. non num.*
Actio de dote so. dumtaxat ma competit.

14 *Verba ad iuris effectum referri debent & secũdum eum intelligi & nu. 22.*

15 *Multa verba in iure in genere & in specie sumi possunt*

16 *Verba in fauorabilibus in genere. in odiosis in specie cap. iuntur & nu. 39.*
Ea quę sunt cõtentiosę iuri d trahũtur in inuitũ

17 *Necessitas alia est pręc[illegible], alia causatiua.*

18 *Ver. peto, ad ius & factum referri potest*

19 *Verba legis interpretatiuę ad ius referri debent*

20 *Rubrica est index in ugio contenta demonstrans*
Demonstratio magis a speciali quam a generali significatione sumitur

21 *Inter uirum dotantem vxorem, & uxorem seu eius heredes repeten. dotem breuis manus interuenisse dicitur*

22 *Ab effectu est iudicandum*
A fine inquem dirigitur sermo est iudicandum

23 *Proprietas uerborum vnde sumatur*

24 *Interpretatio quot modis sumatur*

25 *Intell. l. 3 §. pen. infra de itin actuq. priua.*

26 *Species sub suo genere proprie continentur*

27 *Intell l. uideamus. §. in sauiana supra de usur. & nu. seq.*

28 *Donatio causa mor fauorabilior est quam donatio inter uiuos*
Donationis appell. etiam causa mor, donatio continetur

29 *Intell c. indei. & c. consuluit cum glo extra de iudę. & nu. seq.*
Interpretatio est unius in alind expositio
Verba ad demonstrandam cuiu q; intentionem fuerunt inuenta

30 *Verba impropriantur ratione adiuncti, & subiectę materię*

31 *Intell l. uerbum reddendi de uer sig. & nu. seq.*

33 *Intell l. 2. in prin. de uer. ob. & nu. seq.*

34 *Mixtum continetur sub simplicibus benigna interpretatione quando in utroq; est eadem ratio & quando de utroq; est facta promissio & tribus*

 alijs

alijs casibus de quibus ibi.

35 *Indefinita legis equipollet uniuersali, siue sit nominis siue uerbi siue gerundij*

Decla procedere per interpretationem, non ex proprietate uerborum & nu. seqq.

37 *Ver. petere in materia fauorabili intelligitur ex propria significatione, in odiosa per interpretationem.*

38 *Idem uerbum proprie sumptum non debet diuersa iure censeri.*

Idest, dic. expositiua & declaratiua est

40 *Ver. peto continet sub se uer. repeto quando est eadem ratio in utroq; per comprehensionem & sic ex propria significatione.*

Ver. peto continet sub se uer. repeto per interpretationem quando inter ea est diuersa ratio

41 *Statutum mandans fieri compromissum super qualibet petitione procedit etiam in repetitione*

Statutum cogens ad compromittendum, est fauorabile & late interpretandum, ut etiam repetitionem contineat nu seq

43 *Statutum mandans compromitti intelligitur toties quoties lis finiatur*

44 *Statutum mandans compromitti super qualibet petitione, procedit etiam in causa repetitionis etiam si emergens sit*

45 *Statutum mandans compromitti locum habet etiam inter minores.*

Mulier, minor, & rusticus non excusantur in his quę iuris rigorem conseruandum concernũt

46 *Quęstio iuris mixta cum facto compromitti debet stante statuto de quo supra.*

Sola iuris quęstio non est compromissibilis

47 *Statutum loquens in petitione non habet locum in repetitione quãdo est pęnale & de pęna agitur*

In pęnalibus non est de casu ad casum facienda extensio

48 *Statutũ de petitione loquẽs nõ procedit in repetitione quãdo de psona ad personã fit diggressio*

49 *Statutũ de compromiss. non procedit quando causa est clara & certa.*

50 *Statutum de compromittendo super petitione nõ procedit super repetitione quando aliqua qualitas impedit causam repetitionis compromitti quę cessat in causa petitionis.*

Causę feudales vel emphiteuticę compromitti non possunt in arbitrum nec in arbitratorem.

QVÆSTIO DVODECIMA

1 VENIO † ad glos. fin. in uer. petatur pro cuius explicatione. Quęro in primis quomodo intelligatur ver. petatur de quo in hac rub.? cũ intelligẽtia uerborum orationis quoque notitiam paret. l. labeo infra de suppell. leg. & c. Intelligentia de uer. sig. uerbisque demonstretur intentio. l. reprehendenda cum glo. C. de insti. & substi. c. secundo requiris extra de app. glo. in . l. nam & ipsum supra de iusti. & iu. glo. & doc. in l. 2. supra de pact.

2 Et † glo. respondet intelligi, petatur idest repetatur, ex quo id quod datum est repetitur ut no. in rub. supra si cer. pet. & in . l. petenti supra de pigno. act. Et facit prætereæ tex. in . l. 1. C. de dote cau. non nume. ubi dos confessata & non numerata non petitur idest non repetitur & in . l. si repetendi C. de cond. ob causam ubi uer. petere pro repetere ponitur & in . l. si pater ubi glo. exponit petatur idest repetatur supra de pact. dot. & in . l. vni. §. & hoc. ibi dos a patre eius petebatur. C. de rei uxo. ac. & sic uer. simplex ꝓ composito, sicut etiam econuerso quandoque verbũ compositum pro simplici ponitur ut in . l. cum quidam uxori de leg. 2. in . l. hæres. in prin. de leg. 3. & in . l. uerbum reddendi de uer. sig. pglo. in rub. infra de dote prælega. quæ inquit hanc figuram (quę est quando dictio in compositione posita nihil operatur) epilepsem seu tautologiam uocari secundum Azo. at quan-

3 do † simplex ponitur pro composito ut hic, prothesis figura uocatur secundum glo. in rub. proem. cod. in uer. repetitæ & in . l. vni. ver. ꝙ repetita prælectio . C. de emen. cod. Et de multiplici specie figurarum glo. in c. forus. uer. parte extra de uer. sig. in . l. 1. in prin. supra de pact. & in . §. per traditionem insti. de re. diuis. in . l. fin. C. de secun. nup. & in . §. iniuria. Insti. de lege aquil. doc. in rub. Inst. de hę. quali. & diffe. & in . §. 1. de turel. Et sic ex ista glo. sumitur conclusio quod ver. petere differt a ver. repetere, quia petuntur non data, repetuntur data. vt in . l. 1. §. eleganter supra depos. in . l. cum pater . §. fidei tuę de leg. 2. & in . l 1 . §. si quis edificium infra de no. ope. nun. & sequitur hic Bar. nu. x & seqq. Aret. & Imol. 8. & seq. Rip. 35. Pont. 47. & Soc. lib. 4. cons 53. viso. nu. 23.

4 Et prętereà † Bar. hic declarat hoc procedere quando ver. peto, sumitur in specie a repetitione separata, quia vna species de alia nõ prędicatur sed de pluribus numero differentibus in eo quod quid est vt no. in . §. plebiscitum, Insti. de iu. nat. per Gammar. lib. 3. diale. lega. in loco a specie. Bar. in . l. quęsitum . §. si quis, de fun. instru. secus si in genere ꝓ qualibet petitione & repetitione facta in iudicio vel extra ponatur vt in . l. amplius infra rem rat. ha. & in . l. si decem cum petijero. de ver. ob. & sequitur hic Bulg. nu. 36. & seq.

5 Et licet Ias. † multum insistendo & late euagando

euagando in prima lectu.col.4.dixerit nec Bar.nec iura per eũ allegata probare ver. petere in genere sumi & subse ver.repetere vt speciem continere. Potest nihilominus replicari quod iura per Bar. adducta probant eius sententiam ita inducendo, nanque loquuntur de duabus speciebus petitionis scilicet de iudiciali & extraiudiciali quę inter se differunt numero & sic specie Bar. in d.l.quęsitũ. Vaco lib.3.decla.96.at posita specie necessario ponitur genus Bar. &doc.in.l.r.si cer.pet.qđ de suis speciebus prędicatur glo.Bar. & doc.in.l. siquid earum §. inter emptum de leg. 3. in.l. iuris gentium .§. sed si fraudandi supra de pac. Euer.in cent.in loco a positione specięi in prin.Vaco.decla.41.lib.1.ergo &c.

6 Quod etiam uerbum simplex † ut genus possit sub se uerbum compositum ut eius speciem continere deducitur quia instituo per se sumptum & ad materiam ultimarum uolũtatũ relatũ est uerbũ simplex & eius cõpositum est substituo,ũde institutio & substitutio dicitur, & substitutio est species institutio genus glo.in rub.infra de vulg. ubi institutio ponitur tanquam genus in diffinitione substitutionis ad not.per Bar.in.l. r. infra de testam.& tamen appellatione institutionis in genere etiam substitutio quę est eius compositum continetur.ut in.l.mulier §.fin.ubi Bar.& doc.ĵ. de condi.insti. Rursus

7 † uer.lego est simplex & quidem generale .ĵ. uerbis legis de uer. sig. & .§. disponat auct.de nup.per scrib.in rub.de leg.r. eius species sunt pręlego,delego,sublego & huiusmodi. ut in rub. & nig. infra de dote prelega.in.l.a iudice.C.de iudi.cum enim ista non sint genus, quia species sub se non habent, & genus non habet suum esse nisi in speciebus d.l.siquid earum .§.inter emptũ de leg.3. Vaco.decla.57.lib.2. necessario sequitur ea species esse, & per consequens, licet uerbã composita sint, sub suo genere contineri .l.semper in generalibus de reg.iur. ita de quam pluribus quoque alijs dici potest,veluti de uer.uoco. qđ uer bum simplex & generale, & sub se ver. ad uoco, reuoco, inuoco, conuoco, prouoco, euoco, & huiusmodi quę eius composita sunt, ut suas species continet. Et de uer. esse quod etiam est simplex & generale comprehendens aptitudinem uer. abesse, pręesse subesse, & similia quę eius cõposita sunt & alia multa quę breuitatis gratia nõ refero.

8 Ac e conuerso † dum Soc. iun. nu. 83. & & seq.par.2. abnegat verbum compositum posse genus esse & genus denominari ut p eum . Tamen quod verbum compositum possit esse & denominari genus probo per bonũ tex. in .§.r. insti.de legi.agna.tute.& in.§.r. de legi.agna.success.& in.l. sunt autem infra de legi.tuto. in quibus locis habetur quod ver.cognati.est compositum a con & nati,& dicuntur quasi cõnati. & in diffinitione agnatorum pro genere ponitur item constitutio componitur a cõ & statuo. doc.in rub.extra de constitu. & loco generis ponitur in diffinitione seruitutis in §.seruitus.Insti.de iu.perso.& in diffinitione legis in.c.lex est.2.distin.Prętere a

9 † adoptio componitur ab ad, & o pto idest valde opto secundum gramma.& tamen in genere & in specie ponitur l.r.2.supra de adoptio. ergo verbum etiam compositum genus denominari & esse potest& verbum suum simplex subse vt speciem sub genere continere vt in.l.hęres meus in prin.de leg.3.ex quib. omnibus est concludendum ver. petere in genere & in specie sumi posse, in genere vt in.d.l.amplius & In d.l.si decem cum petij ero & hic per Bar.nu.12.in specie pro simplici petitione iudiciali vel extraiudiciali vel etiam pro repetitione arg. eorum quę supradicta sunt

10 Sed † circa hanc glos. eiusq; materiã duplex occurrit inspectio,prima an expositio glosę sit necessaria ? secunda an sit ex proprietate uerbi uel per interpretationem ?

Circa primam, uidetur primo dicendũ disputatiue loquendo ad not.in .l. munerũ §.mixta infra de mun.& ho.per Zanch.in.l. hęredes .§.cum ita 7.par.nu.59.ad treb. expositionem non esse necessariam, ex eo qđ hic positum est uer.petatur in genere, sicut in dispositione legis sumi debet iuxta no. in.l.leges.i.C.de legi.in.l.gallus in prin.de lib.& po. in.l.r.§.quod autem de aleę lusũ per Alcia.in.c. r.nu.6.de offi.ordi. quod p̃ dicatur de omnibus suis speciebus.l.siquid earum .§. inter emptum de leg. 3. l. inter agnatos.ĵ.vnde legi.Bar.in.l.r.post prin.supra si cer.pet.& in.l. quęsitum .§. siquis fundum nu.8.de fun.instru.& sic etiam de uerbo repeto, ergo expositio non est necessaria eum expressio eorum quę insunt nihil operetur.l.3.de leg.r.l.dubitari &.l.Cornelius de hę.insti.

11 Secundo quia † si maritus constituit dotem uxori suę quę decedat in matrimonio hęredes mulieris dicuntur petere non repetere dotem a marito ex quo dos marito non fuit data & repetuntur data, non data uero petuntur secundum Dyn. & Bar.hic, ergo ista quoque ratione expositio non est necessaria.

12 Tertio & vltimo † quia considerato actu petendi secundum Rip.hic nu.35.appellatione petitionis etiam repetitio continetur quia qui repetit considerato actu petendi dicitur proprie petere vt in.l.1.C.de dote eau.

cau.non nume.ficut & qui reddit confidera to actu dationis dicitur dare & fic dationis qnoque appellatione cōtinetur vt in.l.verbum reddendi in fi.de ver.fig.vbi ver. reddendi recipit per fe verbi dandi fignificationē ideoq; dādi appellatione cōtinetur.

13 Pro contraria † vero & affirmatiua parte primo facit rex.in.l.1.in fin.C.de dote cau. non nu.vbi ita demum competit actio de dote ad repetendam dotem fi ab eo qui petit dos data probetur.

Secundo facit quia actio de dote regula riter foluto dumtaxat matrimonio competit.l.2.in prin.infra eo.l.vni.cum ibi not. C.fi dos conftan.matri.l.in rebus.§. omnis &.l.vbi adhuc per arg. a fpeciali.C. de iu. dot.ergo fupponi debet prius dos data pro oneribus matrimonij & per confequens re petita. ar. no.in.l.dotis fructus fupra de iu. do.in.l.pro oneribus.C.eo.& facit glo.in.l. auus fupra de pac.dot.quę exponit ver. petentur .i.repetentur ut per eam.

14 Tertio & vltimo facit † quia verba ad iu ris effectum referri debent.l.1.§. hęc verba fupra quod quifq;iur.l.pen.§.fin. fupra nequis eum.l.is cui.§.1.de folu.Bar.in.l.naturaliter.§.nihil cōmune nu. 12.de acq. pof. doc. in c.rel atum extra de eler.non refi.atqui infpecto iuris effectu militat inter ver. petere & repetere differentia fupra relata qa petimus nō data repetimus data vt hic per.Bar.&fatetur Rip. nu.35.ergo neceffaria eft expofitio glofę.

15 Pro † refolutione doc.varijs modis opiniones concillando diftinguunt alij enim dicunt quod aut capimus ver.petere in genere,aut in fpecie,prout pleraq; verba in iure fumuntur vt in.l.1.de adop. in.l.1. de dona.in.l. pecunię 2.§.actionis uerbum de uer.fig.in .l. Inter agnatos infra vnde legi. fi in genere negatiua opinio eft uerior quia femper in generalibus fpecialia infunt .l. femper in generalibus de reg.iur.fi in fpecie affirmatiua procedet fecundum Bar.hic nu.12.& Bolog.in rub.fup fi cer.pet.nu.47.

16 Sed contra hanc diftin.† obftat quia uerba in fauorabilibus in genere,in odiofis in fpecie accipiuntur, fimiliter in difpofitio ne legis in genere, in difpofitione hominis in fpecie capiuntur. Bar. in.l.talis fcriptura de leg.1.Abb.in.c. Rodulphus coll.1.de refcrip. Prępos. in.c. ius generale in prin. dift. 1. Craue.in rub. de leg.1.nu.144. Bar. in.l.1.in fine prin.fupra de eden.&in.l.hoc legatum de leg.3.doc.in .l. gallus in prin. per illum tex.de lib.& po. Dec.conf. 433. nu.14.&fupra etiam deductum eft.at hic fumus in materia odiofa contentiofę iurifdictionis quę trahitur in inuitum .l. inter ftipulantem .§. 1. de uer. ob.& in difpofitio ne hominis qui fo.ma.dotem repetit, meri to diftinctio in partem affirmatiuam refoluitur, cui refragantur ea quę fuerunt fupe rius pro negatiua parte relata.

17 Alij fecundo modo diftinguunt † q aut loquimur de neceffitate pręcifa & negatiua eft vera. ar.l.fin.C.de fent.quę fine cer. quanti.aut de neceffitate caufatiua .i. utili & affirmatiua procedat ad nō.in .l.1 .fupra de neg.ge.in.l.gallus in prin.infra de lib.& po.in.l.3.de libe. caufa in .l. 4.de impens. in rebus dot.fa.in.l.1.cum glo.fin.infra eo. in.§.eas infti. de bon. poff.per Dec. in rub. extra de confti.lect.1.nu.35.

Contra hanc diftin.obft.quia neceffitas pręcifa non uidetur confiderabilis feu applicabilis in expofitione facienda per glofatores & doctores qui nulla neceffitate co gente fed ex eorum mera & libera uolunta te gloffemata interpretationes & dilucidationes faciunt quinimmo eadem facere alt quando prohibentur ut in.l.2 §.hoc autem C.de uet.iu.enu.

18 Alij ergo † tertio modo diftinguunt quod aut confideramus factum ideft rem quę pe titur & quę effecta eft mariti conftante ma trimonio, & proprie dicitur peti ex quo vna res vice alterius fungitur.l. res in dotē fupra de iu. dot. & ifto refpectu expofitio glofę non fuit neceffaria. aut confideramus ius propter quod datur & tunc repetitur id eft retro transferri petitur,ita tenet hic vifitā.nu.63.Pro huius fecundo membro ego allego bonum tex.in.l.fiquidem.C. eo. vbi dicitur quod dotem hęres muliere apud ho ftes exiftente non repetit, fed ea mortua re petere poteft & in.l.filię in fi.eo. ei.ibi eadē inuita repetere nō potes,in quibus dos(quę eft ius vt patet ex diffinitione dotis de qua infra per Bar.) dicitur repeti, ergo illo refpectu expofitio fuit neceffaria.

Sed Contra primum membrum huius diftin.vltra ea quę fcribit hic Paris.nu.183 obft.quod non eft verum quod vere & naturaliter loquendo res dotalis conftante matrimonio effecta fit mariti, & ideo fo. ma. mulieri competit rei ven.in rebus.C. de iu.do.l.affiduis.§.oportebat.C. q potio. in pigno.ha.quę penes agentem dominium ef fe fupponit.l.in rem &.l.officium fupra de rei ven. Pręterea quando res datur in dotem inęftimata feu vt fundus dotalis, vna res non fungitur vice alterius fed eadem et res data reftitui debet & conftante matrimonio mulieri præferuari.l.plerunq; fupra de.iu.do.l.vni.C.de rei vxo.ac.glo. & doc. in.l.2.infra eo.& fic illa met dicitur repeti & confequenter eoquoq; cafu expofitio glo.neceffaria.d.l.vni.§.exactio.

19 Ego vero † teneo partem affirmatiuam fimpli-

simpliciter quod expositio glo. fuerit necessaria, quia verba glo. legis interpretatiue ad iui referri debent. ad no. in. l. eum quem temere §. 1. supra de iudi. in. l. curatores. §. fin. de admini. rerum ad ciui. perti. & in. l. sed nisi & ibi glo. supra de iu. dot. per Cast. lib. 2. cons. 270. nu. 2. Et necessitas versatur in declaratione & expositione verborum & sententiarum legum quę ad glosatores & alios iuris interpretes dicitur pertinere vt in materia continuationis titulorum dicebat Ias. in rub. insti. de actio. nu. 5. per glo. no. in. c. 1. de fratri. de nouo benefi. inue. in vsi. feu. per Saly. in. l. si ex cautione. C. de nō nu. pecu. & Vero. de interpreta. legis. c. 1. nu 64.

20 Nec ob. † contraria superius pro negatiua opin. allegata. Ad primum enim respondetur quod cum rubrica sit index quidam contenta in nigro demonstrans secundum Bar. in. l. ficus. de cond. inde. Soc. iun. in rub. de acq. poss. nu. 25. Alc. in. l. 1. in prin. supra si cer. pet. Io. anni. hic nu. 342. quę quidem demonstratio a speciali significatione aptius & melius quam a generali sumitur vt inquit glo. in rub. C. de re per mu. Bar. in prima consti. cod. Pau. & Alex. In rub. infra de ver. ob. nu. 12. & Butig. in rub. supra si cer. pet. nu. 19. ideo ver. petatur in hac rub. in specie non in genere sumi debet.

21 Ad secundum † respondetur quod marito constituente dotem vxori breuis manus intercedere censetur qua maritus vxori & inde vxor viro dotem dare censetur vt in. l. licet. §. 1. supra de iu. dot. in. l. 3. §. fin. de do na. int. ui. & vxo. ideoq; so. ma. a muliere vel eius hęredibus eo quoque casu repetenda esse dicitur

22 Ad tertium † etiam respōdetur quod in hac rub. verba non ad actum sed ad effectum sunt referenda tum quia verba legis ad effectum iuris referuntur. d. l. eum quem temere cum concor. de quibus supra, tum etiā quia ab effectu est iudicandū. l. insulā de pręscrip. ver. l. cum manu sata. §. fin. de contrahen. emp. & l. si olei cum glo. C. de Fora per Ias. in. l. non codicillum. C. de testam. & a fine in quem quid dirigitur. l. si is qui in aliena. ver. ne: no enim infra de acq. re. domi, & l. verum de furt. maxime hoc in loco quo verba rub. exequutionem respiciunt, & demonstrationem Inducunt. Bal. ad spec. tit. de Instru. edi §. porro. Ias. in. l. quę dotis nu. 41. j. eo.

23 Circa † secundam Inspectionem quę est an expositio glo. de qua supra sit ex proprietate, vel per interpretationem?

Pręmitto primo proprietatem verborū sumi a diffinitione. Bar. in. l. 1. infra de testam. Bal. in l. non sine. nu. 4. C. de bo. quę lib. Ab ęthimologia vocabuli Bar. in. l. omnes populi nu. 59. de iusti. & iu. & in. l. liberorum de ver. sig. Euer. in cent. in loco ab ęthimo. in prin. A speciali verborū significatione. Bal. in. l. fi. n. 35. C. de hęr. insti. Aret. cons. 13. col. 3. Alcia. lib. 1. de ver. sig. Ab authoritate. l. princeps bona. de ver. sig. Ang. de claua in summa. ver. vidua. Et interdum etiam a communi vsu loquendi. Bar. in. l. labeo in prin. infra de supel. lega. Bal. in. l. fin. in fi. C. de sacros. ecc. & in. l. fi. nu. 35. C. de hęr. insti. Alex. lib. 3. cons. 82. nu. 15.

24 Pręmitto secundo † interpretationem in iure multis modis sumi quandoq; enim pro correctione. vt in. l. 1 §. qui operas infra ad Tertullia. quandoq; pro derogatione vt in. l. derogatur & in. l. verbis legis de ver. si. quandoq; pro declaratione ut. in. l. 1. in fi. de ver. ob. per Iala non. in. l. gallus. §. & quid si tantum. nu. 93. de lib. & post. quandoq; pro additione seu extensione vt in auct. quibus mod. nat. effi. legi. in prin. & in. l. sed sciendu vbi not. infra de parricid. Bar. in. d. l. omnes populi. nu. 53. Bal in. l. 3. C. de lib. pręte. & quandoq; pro aperta verbi significatione. Bar. in. l. cęsar nu. 22. infra de publica. doc. in. l. gallus §. nunc de lege. per illum tex. de lib. & po. & quandoq; pro mente aut sententia legis. l. 3. in prin. infra de confir. tuto. & d. l. gallus. §. quid si is. per Alber. in prima par. statutorum. q. ix. hic autem pro extensione capiemus.

Quibus sic pręmissis in hoc arti. duę sūt scrib. sententię, prima fuit glo. in. l. verbū reddendi de ver. sig. quæ tenuit ver. petere poni pro repetere & repetitionem per interpretationem continere. & sequitur Bal. in l. contractus. C. de fi. instru. & hic Imol. nu. 9. & Paris. 183.

25 Probatur † hæc sententia primo per tex. in. l. 3. §. pen. infra de itine. actuq; priua. ubi reficere iter est in pristinum statum reducere quia proprie loquendo aliud est facere aliud reficere; sicut ergo ibi differt facere a reficere ita hic petere a repetere, ideoq; quando vnum pro alio ponitur, non ex verbi proprietate sed ex iuris interpretatione ponitur, & sic per extentionem iuxta tradita per Io. an. in. c. pro possessore de reg. iur. in mercu. & Veron. de extens. legis. nu. 17. & 147.

26 Sed † responderi potest quod ibi facere & reficere ponuntur vt duæ species diuersæ quarum una non prædicatur de altera nec continet aliam Vaco. decla. 164. lib. 4. Pet. Gammar. lib. 3. dialc. lega. c. de specie. glo. & doc. in. §. plebiscitum. Insti. de iu. nat. q. a par in parem non habet imperium. l. nam magistra-

magistratus de arbi.l.ille a quo.§. tēpestiuum infra ad Trebell.& .c.innotuit de ele. hic vero uer. peto. ponitur vt genus secundum Bar.nu.12.quod subse suas species cō tinet.l.si quid earum .§.inter emptum de leg.3.l.inter agnatos.infra vnde legi.l.semper in generalibus de reg.iur.& illas quidē proprie secundū Bal.in .l.2.C. de iure aur. ānu.in.l.de quibus de legi.& in.l.actor .C. de probs. Alcia.in.l.t.ver. nam cuiusq; ret supra si cer. pet. ergo expositio glosæ ea proprietate est.

27 Probatur † secundo.in.l.videamus .§. in fauiana supra de vsur. ubi fauorabilior est causa repetitionis quam petitionis quia in prima veniunt fructus absolute, in secunda a tempore litis contestatę .l. cum fundus supra si cer. pet. ergo expositio petitionis in repetitionem & e contra erit per iuris interpretationem & non ex proprietate verborum.

28 Sed † respondere potest negando consequentiam quia donatio causa mortis fauorabilior est donatione inter uiuos .l. 2. de leg.1.& tamen appellatione donationis in genere etiam ipsa continetur.l.alienatum. §.donationis de ver. sig. quamobrem dicē dum est causam repetitionis fauorabiliorē esse causa petitionis,pertinereq;ad iuris effectum & non ad proprietatem uerborum ac de vno ad aliud ueluti ea diuersis non esse inferendum iuribus vulg.

29 Probatur † tertio in.c.iudei & in.c. consuluit cū glo.eatra de[?] iudę.ubi permittitur iudeis ueteres synagogas reędificare &in pristinum statum reficere, non tamen nouas construere;& sic ibi fit differentia inter ędificare & reędificare inter facere & reficere quo ad iuris dispositionem quia id quod in vno permittitur in alio prohibetur ita hic inter petere & repetere eadem uel similis differentia esse debet & sic quod expositio vnius in aliud est ea iuris interpretatione & non exproprietate uerborum ad not. per Bar.in.l.ōnes populi 4. q.seatę q. prin. de iusti.& iu. Veron.de extens.legis tit.quo tuplex fit extensio nu.2.

30 Sed respondere potest †quod licet ibi ita ita disponant,tamen fundantur seu loquuntur secundum proprietatem verborū a qua in dubio non est recedendum .l. non aliter de leg. 3. uerba enim ad cuiusque intentionem demonstrandam fuerunt inuenta.l.labeo.de sup. leg. c. secundo requiris de app.glo.in.l.tepręhendenda .C.de institu.eum sim. Præterea ibi fit differentia inter facere & reficere , ędificate & reędificare ratione subiectæ materiæ ar. not. in.l.si vno supra loca. & in.l.damni infecti quidam in prin.de dam.infe.& in. c. solitæ de maio.& ob.& ratione adiuncti,uidelicet pp illa uer. ueteres, & illa in pristinum statum , quæ non cōueniunt nouis ędificijs . ideo ni mirum si ibi illa uerba discretiue ponuntur , ad not.in.l.insulam ubi Paul. Castren.supra de præscr.uer.in.l.3.§. desinere supra usufru.quemad.cane. in .l. decem de uer. obl. per Euer. in cent. in loco a subiecta materia.

Secunda fuit opio.Bar.hic nu.12. quod fuerit ea proprietate seu propria verbi significatione quam sequuti sunt Ang.&Are.n. 8.Parp 23.Pont.48. & Io.anni.353.& seq.

31 Quæ † probatur primo.in.l. verbum reddendi infra de ver.sig.ibi per reddendi recipit significationem,vbi ver. reddēdi habet significationem nōn.solum retrodandi verum etiam dandi simpliciter , idq; intelligi debet ex propria eius significatione ex quo tex.ille dicit perse & sub tit.de ver. signi.positus est . in quo de proptia verborū significatione agitur ad no.per glo.in.§.pē. Insti.de vulg.Bar.in.l. imperator supra de in diem adie in.l.fin.de cond. inde. & in.l. 1.C.de resti.in inte.

32 Huic motiuo † respondere potest illum tex.loqui in casu contrario quo sub composito simplex continetur, & compositum de suo simplici predicatur & ideo,ver. reddo etiam dandi significationem recipit . Iq;pręterea non ea proprietate verbi sed a lure per interpretationem vt indicant verba illius tex.dum dicit quod quamuis ver. reddendi habeat significatum retrodandi scilicet ea proprietate verbi recipit tamen per se quia in composito simplex continetur & sic ex natura compositi & ex iuris dispositione etiam dandi significationem arg. not.in.d.l.eum quem temere & in .l. suut autem de legi.tuto. in.§.t.de legi.agna.tu. cum concor.de quibus supra nu.8. & ita de clarst ibi glos.

33 Probatur † secūdo in.l. 2. in prin.infra de ver.ob.vbi sub stipulatione dandi continetur etiam secundum glo. ibi stipulatio reddendi de qua in.l.t. infra de tute. & ratio, di.unde depromitur cōmunis illa doct. cō clusio quod casus mixtus sub simplicibus continetur .l.si ita scriptum , de iib.& posth. doc.in.l.titiæ textores de leg.t.glo.& doc. in.§.t.insti.de actio.

34 Verum potest respondere † illud procedere ex benigna interpretatione & non ex proprietate verborum vt in.d.l.si ita scriptum ibi humanitate suggerente.Ias.in.d.l. titiæ textores.nu.19.& seq.Crot.lib.3.cōs. 294.nu.2.& seq. & sic illum tex. loqui quo ad iuris effectum. Casus autem mixtus sub simplicibus continetur vel quando in vtroq; simplici est eadē ratio doc.in.d.l.2.& in .l.si

l.si ita de iniu.rup.te.Soc.iun.in.l.2.nn.7. de leg.1.Alex.lib.6.cons.144.nu.9.uel quādo de utroque simplici est facta prouisio Ias.in d.l.titię testores nu.23.Ruyn.lib. 1. cons.114.nu.5.& lib.3. cons.41. nu. 5.uel quādo materia est sauorabilis.l.si ita scriptū in prin. de lib. & po.& .l. clemēs de hęr. insti.uel causa uitandę contrarietatis d.l.2. in prin.de uer.obl.iunćta.l. cum seruus in prin.de cond. & de.uel quando lex exprimit ut in.§.omnium ubi Ias.nu.28.insti. de ać.post Bar.in l.2 in prin.de uer.ob.

35 Probatur † tertio quia indefinita legis ęquipollet uniuersali Bar. in .l. si pluribus de leg.2.doc.In.l.1.§. de reg. iur. & in rub. eo.ti.lib.6.inno. Abb. & doc. in .c. auditis extra de pręscrip. Tiraq. de retra.cons.§.1. glos.13.in prin.siue sit indefinita nominis siue uerbi siue etiam gerundij. Bal. Aquēs. Castell.& Purp.in rub.C.de eden.Gomes. in rub.insti.de ać tio. nu. 8. hic autem uer. petatur, p ponitur indefinite, quia per terminum communem absque signo ad not. per Bar.in.l.si ita relićtum in prin. de leg.2. in l.si isqui ducenta.§.utrū de rebus dub. glo. & doc.in.l.1.de reg.iur. per Visita.hic nu. 66. ergo de eius proprietate debet etiam subscrepetitionem continere.

36 Huic† etiam funda nento respondeti potest procedere per interpretationem ex sententia legis & non ex proprietate uerborū Bar.in.l.qui edificium supra de ser. ur. prę. & in d.l.si pluribus Alcia.in.l.4.§.cato. nu. 220 de uer.ob. Item procedere quando clarum esset uer. petere indefinite prola tum subse uerbū repetere continere,essetq; eadem ratio in utroq; , quod non apparet in casu nostro, ideoq; arg.ab indefinita nō procedit Bar.& Bal.in.l.si seruitus supra de ser.ur.prę.B ir.in.l.cum auum in prin.infra de aur.& arg.leg.& in.l.cęsar nu.17.de publican.& in d.l.si pluribus nu.6.Imol. in.l. necessarias,§.si annua.nu.4.de pigno.ać.& in.l.pluribus de acceptila. Galiau. in rub. de uer.ob.nu.3 Dec.in .c. quoniam contra nu.108.extra de pba.Zuccar.in.l.1.nu.46. C.qui admitti & pro communi sententia Soc.iun.lib.1.cons.9.nu.8.

37 Pro † resolutione huius articuli quidam distinguunt quod autem materia est fauorabilis & uer.petere continet etiam repetere, ex propria uerbi significatione arg. not. in.l.1.C.de sent. pass. in .c. odia. in fin. de reg.iur.in.6.per Bar.in.l.talis scriptura de leg. 1. aut materia est odiosa & continet per interpretationem. Bal. in .l. qui se patris . C. vnde libe. Alex. hic nu. 22. & Pont. 56.

38 Mihi uero† hęc distinćtio non probatur tum quia vnum & idem uerbum proprie sūptum non debet diuerso iure censeri.l.eum qui ędes de usuca.l.si ita stipulatio in fi. de ope.lib.&.c.quia circa de priuil.& tum etiam quia contra primum membrum est authoritas glo.hic in uer.petatur & in.l.si pater.supra de pać.dot.quę in materia dotis exponit uer.petatur pro repetatur per dićt. id est,quę est declaratiua & expositiua & sic interpretationem inducit ias.in.l. si emancipati nu.31.C.de colla.in.l.2.§. saltus nu. 2.de acq. poss.in.l. sunt qui nu.6. de re iud. Dec.in.l.2.nu. 2 C.vnde legi.

39 Pręterea † in fauorabilibus uerba solent latè in odiosis strićte intelligi Bar. in .l. talis scriptura de leg.1.Abb.in.c.Rodulphus de rescrip.si autem uer.peto,in fauorabilibus continebit sub se etiam uer. repeto, id erit quia lata fiet interpretatio, non quod ita dićtet uerbi proprietas & sic non expro prietate uerbi sed ex iuris interpretatione.

40 Quamobrem † concludendum est quod aut in utroque uerbo eiusque ,platione est eadem ratio & tunc ex propria significatione per compręhensionem vnum in alio continebitur ex tacita legis dispositione ad not. in .l. quędam .§. nummularios supra de eden. in .l. illud in prin. supra ad leg. aqui'. in .l.fin. C.ad.l.fal.in.l atitio in fin. de uerbo. oblig. & tradunt Petr.& Cy. in .l. iura non in singulas supra de legi. Bal. in.l. his solis .C. de reuo. don. Anca. cons. 96.super col. 1.& Pau. Cast.lib.2.cons. 83. pręsens. col. 2. aut est diuersa ratio & tunc per interpretationem continebitur Bal. in l. de quibus supra de legi. & in auth. post fratres .C.de legi.hęr.& in.c.quia .v. ante fin.de iud.Cyn.& doc.in.l. quod uero de legi.Tiraq.de retra.cons. .20.glo.1.nu. 2. & in.l.si unquam uer.liberis nu. 45. C. de reuo.don.

41 Inferunt † tamē supradićta ng. & doc. hic prout etiam refert Paris.nu. 166.ad quęstionem statuti mandantis supra qualibet petitione compromissum fieri debere (vt est perusię lib.2. statutorū cap.27.) vt etiā super repetitione procedat, nam cum hoc statutum sit fauorabile ad lites dirimendas introdućtū ar.l.1.supra de arbi.Pau.& Ias. In.l.qui se patris.C.vnde libe.Alex.in.l.1. §.lex falcidia col.1.infra ad leg.falc.Nicob.hic.nu.180.late est intelligendum vt etiam repetitionē contineat ad not. in.l.1.C. de sent.pass.in reg.odia.lib.6.

42 Item † cum eadem ratio amputationis litium militans in causa petitionis militet etiam in causa repetitionis ad not. in .l. properandum in prin. C. de iudi. eadem quoque in utraque causa militare debet iuris dispositio .l. illud supra ad leg. aquil. l. a titio. de uer.ob. l. 1. C. de lib. prete.l.3.

R §.sed

§.sed &hi.infra de iniusto rup.te.&.l.fin.C. ad leg. fal.&.§. cum autem ver. pari ratione insti.qui.mo.ius pat.pot.sol. &.§.qua ratione insti.de re. diuis.

43 Amplio primo † hanc conclusionem procedere in tantum ut si ex primo compromisso lis non fuerit finita, teneantur partes causam petitionis aut repetitionis toties quoties dum lis fuerit sopita compromittere Bal.in.l.fideicommissa.§ si quis alicui. de leg.3.Bal.Alex.Ias.& doc.in.l.ueluti .§. hęc uox supra de eden.& in.l. qui per salutem de iureiur.Bal.Pau.Rom.& doc.in.l.q. se patris.C.vnde. lib. Burs.lib. 1. consl. 76. nu.33.cum concor.per.Tiraq. in.l.boues.§. hoc sermone limi.3.nu.12.& limi.6. nu.7. & limi.9.nu.3.de uer.sig.

44 Amplio † secundo procedere etiam si quęstio repetitionis non sit principalis sed emergens quia etiam illa sub statuto & consequenter compromisso continebitur.Bar. in.l.pen.C.de pact.Dec.in.c.pastoralis nu. 33.extra de app.Vercell.in .l. si quis maior nu.60. C. de trans. Mars. sing. 467. uiget Dec.consl.49.in fin.& pro communi sententia Goza. Curt. & doc. in d. l. pen. & Ploc. consl. 9. nu. 5. Nisi calumnio sepctatur ad differēdam litem in causa principali Ang. in.l.ampliorem in prin.C. de app.Alex. in l. cū quędam .§. quoties s̄ de iurisd.om. iu.

45 Amplio † tertio procedere etiam si cū minore agatur quia tam causa petitionis q; repetitionis ex statuto prędicto erit compromittenda Pau.Castren in.l.nam & postea.§.si minor supra de iureiur.Maran. de ord.iud.6.par.prin.2.actu iud.tit.de compromiss.nu.9.cum statutum generale liget minores sicut maiores, ut ex communi sententia tradit Mars not. 481. communis.in his enim quę ad iuris rigorem conseruandum pertinent minor mulier & rusticus nō excusātur Bal.& doc.in.l.iuris ignorātia C. q. admi.& in.l.quicunq; de ser. fugi. Aret. in insti. de act. in prin. Soc.reg.349.in fin.

46 Amplio † quarto procedere etiā si quęstio repetitionis esset iuris mixta cum facto quia etiam ipsa sub statuto contineretur & ideo esset compromittenda Bal. in .l. cum pponas in prin.C.de rebus cred.& in.l.ancillę in tertio not.C.de.furt.Dec.in.c.sępe nu. 12.extra de app.licet alias quęstio meri iuris non sit compromittenda Fran. cur. in.l.pen.C. de pac. Blanc. de compromiss. q.4.in prin. & nu.101.

47 Limito † etiam hanc conclusionem non procedere primo quando statutum esset pęnale & de pœnę pręstatione ageretur quia tunc quo ad pœnam stricta facienda esset interpretatio nec de casu ad casū & sic nec de causa petitionis ad causam repetitionis esset trahendum ar.l.2.C. de patri. qui fili. di.l.cum quidam de lib.& po.iuncta.l.si de interpretatione de pœn.&.c.pœnę de pœniten. di. 1. & per Alex. in .l. si constante infra eo.

48 Limito † secundo non procedere quando ex compromisso repetitionis fieret digressio de persona ad personam non compręhensam in compromisso petitionis ex quo difficilius permissa est digressio de persona ad personam quam de casu ad casum & de re ad rem, glo.in .c. quę a iure de reg. iur.in vi.& in.c.non solum & in.c.constitutionem de regula.lib.6.Dec.in.l.illam nu. xi.C.de colla.Craue.consl.161.nu.xi.

49 Limito † tertio non procedere quando, causa repetitionis esset clara & certa, quia tunc non esset sub statuto prædicto contenta Bar. in.l.eleganter.in prin.supra de cōd. indebiti. & in .l. ambitiosa.infra de decre. ab or. facien. Alex. in .l. si sic de uer. obl., Cato Sac. in rep.l.admonendi nu. 9. supra de iureiurando Syluan. lib. 2.consl. 71. nu. 11.Et Hyer.Grar. lib. 1.consl. 3.nu.37.

50 Limito † quarto non procedere quando in causa repetitionis aliqua qualitas compromissi impeditiua militaret quæ in causa petitionis cessaret, ueluti si causa petitionis esset super bonis allodialibus, & causa repetitionis super bonis emphiteuticis aut feudalibus quę cōpromitti nequeunt. Spec. tit. de loca .§. nunc aliqua nu.1 17. Signo.consl.x. nu.3.Goza. consl.4. col. penult. Calcan. consl. 50. col.2.Croc. lib 3. consl. 366. nu.6. Mœno. lib. 1.consl. 2. nu. 239. siue inarbitrum siue inarbitratorem compromittantur secundum communiorem sententiam de qua testatur Soc. inn. lib. 1. consl. 77. nu. 76. & Clar. lib. 4. sent.in.§.feudum q.39.ante fin.

SVMMA RERVM CAPITA

1 *Nobili viro turpe ē ius in quo uersatur ignorare Bona oratio debet a diffinitione proficisci*

2 *Diffinitio est oratio substantiam cuius;q;rei significans & nu.31.*

3 *Diffinitio plura habet significata*

4 *Diffinitio a quattuor causis seu altera ipsarum dari potest.*

5 *Bonis diffinitio secūdum Azo.Decla.nu.seqq.impugnatur nu. 14 & seqq.*

6 *Intell.l 1.supra de iu.dot.*

7 *Diffinit o debet constare ex genere & differentijs & nu 30.*

8 *Intell.l.promittendo.§ 1 supra de iu.dot. Verba in diffinitione naturaliter & proprie & non ficte intelligi debent & nu xi.*

9 *Maritus liberans vxorem per acceptilationem dicitur ab ea aliquid consequi*

Neces-

10 Necessaria ad rem in esse deducendam non sunt in d ffinitione necessario exprimenda.
Diffinitio vt sit perfecta debet poni vt res est in esse deducta
11 Nemo dat quod non habet
Intell.l dotale §.1 supra de fun.dot.& nu.13.
12 Ver.dare, in genere continet sub se ver.tradere
Et toleratur in hac d ffi.nu 15.
Generis significatio dicitur propria respectu generis, sicut specifica respectu speciei.
14 Dos est ius incorporale. Et vniuersale nu 17.
Incorporalia dari non possunt, sed patientia in eis loco traditionis habetur.
16 Diffinitio posita per effectus proximos tolerabilis est
17 Fructus augent vniuersalia non particularia
Fructus dotis augent dotem. De ratione nu.19.
18 Precium in vniuersalibus succedit loco rei.
Precium in dote succedit loco rei. De ratione nu.20.
19 Intell l.si marito §.fin.infra eo.
Intell l.etiam C.de iu.dot.
20 Precium in legatis, & in actione, quod met.causa est loco rei.
21 Diffinitio debet conuerti cum suo diffinito illud que penitus euacuare & nu 25.& 31
22 Dos extraneo pro muliere data dicitur ab ipsa muliere data
Factum contemplatione alterius dicitur ab illo factum cuius contemplatione fit
23 Intell.verborum diffinitionis Azo.
24 Diffinitio debet poni secundum effectualem legis dispositionem non secundum hominis ministeriũ
Factum hominis non reddit diffinitionem legis defectiuam
25 Diffinitio Azo non competit doti recuperatę, nec promissę aut destinatę
26 Ver.perpetuo exponitur idest dum viuunt, & alias varie secundum subiectam materiam.
27 Diffinitio debet ponere quidditatem rei & non unde proueniat
28 Diffinitio ab accidentalibus non est bona.
Diffinitio essentiam descriptio intelligentiam rei claudit.
Matrimonium sine dote, & dos sine oneribus matrimonij esse potest
29 Dotis diffinitio quam Bar ponit, qua probatur nu. seqq.
32 Diffinitio debet competere tali non quasi tali & nu.39.
33 Ver.sum.es, est dicitur substantiuum.
34 Causa efficiens, materialis, formalis,& finalis in diffinitione dotis Bar.quę sit
35 Intell.l.si conuenerit.1.supra de pac.dot. in fin.
Intell l.fin.in prin.infra de excep.doli.
Dic.propter, causam mediatam significat.
36 Pactum quod mulier se alat, & maritus fructus dotis habeat quando valeat
37 Pactum hominis non officit diffinitioni
Diffinitio nõ infringitur ex mutatione accidẽtiũ
38 Intell.c.cum sicut extra de cõsecra ecc.& nu.se.
40 Dos etiam pro oneribus matrimonij spiritualis seruire debet
Arg.a matrimonio carnali ad spirituale valet
Pater tenetur dotare filiam monasterium ingredientem sicut carnaliter nubentem.
41 Dos modica dos est sed dos modica & nulla ęqui parantur nu.42.
furtum rei modicę furtum est Decla.nu. 42.
Parum & nihil ęquiparãtur.
42 Dos congrua debet ęquiualere legitimę, nisi mos loci aliud suadeat
43 Diffinitio vt in fieri poni nõ debet limita.nu.44.
44 Dos vt in fieri potuit diffiniri; Et sat est diffinitionẽ aptitudine esse veram.
45 Dos promissa dos est, & quo ad diffinitionem pro tradita habetur.
46 Soluendum de proximo pro soluto habetur.
Dos promissa dicitur ex promissione in esse deducta quo ad promittentem.
47 Dos est contractus, & nominatus.
Ius & factum sunt contraria ideo simul stare non possunt.
48 Dos vt est in fieri est facti, vt est in esse deducta est iuris
49 Contractus dum celebrantur sunt facti, celebrati iuris sunt.
Dos in se ipsa & sui substantia est iuris quoad ministerium hominis est facti.

QVÆSTIO DECIMATERTIA

1 QVAERIT successiue Bar. † & doc. Quid sit dos, idque ea ratione credendum qa alias turpe esse dicitur nobili uiro ius i quo uersatur ignorare l.2.§. seruius autẽ sulpitius nec.mutij auditores de orig. iur. ideoq, quid sit id de quo agitur ut bona oratio cũ Tull. i ofli. a diffinitione proficiscatur uidendum est ar.l.si is qui ducenta.§. utrum de rebus dub. per Aristo. 1. de cœlo. Bal.tract.de carce.in prin.& Vercell.in.l.si emancipati col.1.C.de colla.

2 Pro cuius intelligentia † pręmitto quod diffinitio est oratio substantiam cuiusq; rei significans secundum Boetium quem refert glo.in.l. omnis diffinitio de reg. iur. Pont. i.l.1.§.in prin.nu.4.de acq.poss. Rip. in rub. extra de consti.per diffinitionem enim cognoscimus substantiam & quidditatem rei secundum Philos. 6. topicorum, & tradit Bar.in.l.si is qui pro emptore nu.21.de usuca.Bal.in.l.1.supra de usufru. Abb. in rub. extra de sent.excom. las.in.l. nemo potest lect.2.n.17.de leg.1.& Rip in.l.1. de vulg.

& Aret.conf.5.in causa & puncto col.2.

3 Premitto secundo † diffinitionem poni aliquando pro substantia rei, aliquando pro regula, aliquando pro stricta uerbi significatione, aliquando pro descriptione, aliquando pro tractatu, aliquando pro determinatione, aliquando pro uoluntate & uarijs alijs modis secundum subiectam materiã glo.in.l.non aliter.§.1.de leg.3.io l.1.§.quid sit ui factum infra quod ui aut clam.in.l.1.de reg.catho. in .l. quintus de aur.& arg. leg. in .l. ea tamen adiectio de leg.3.in.l.omnis diffinitio ubi etiam doc. de reg.iur.& in.l.suus.§. puto.de her.insti. & in.l.fi.in fi.C.de spõsa.& in.l.1. C.de iu.emphi.& in.§.& post eum in proe. digestorum & in.l. vni.ad fin.C. quando ciui. act. preiud.crim.& in.c. episcopus 11.2.xij.q.2. per Arch.in.c.post quingentos 16.q.3.Alber.in diction. in uer.diffinitio. Alcia.lib. 5.parerg. c. ix.

4 Premitto † tertio diffinitionem dari posse ab vna uel altera atq; etiam ab omnibus quatuor causis, uidelicet efficiente, materiali, formali, & finali, quęad aliquid inducendum concurrere solent de quibus etiam ꝑ Bal.in rub. C. de rescin.uen. in .l. cunctos populos col.2.C.de summ.trin.& fi.catho. Io.mon.& Io.an.in proem.lib.6.in prin. ꝑ ut plene & elegan. posit crisp. in rub. de leg.1.nu. 104. & nos in pręfa. supra nu. 3. diximus.

5 His pręmissis † Quęro quid sit dos? Et Bar.hic nu. 16.respondet referendo diffinitionem Azo.in somm.C.de iur.dot.(ut alias doc. diffinitiones cõsulto omittamus, & in hac & ea Bar. potissimum pro declara. materię insistamus) ꝙ Dos est quę a muliere uel eius patre marito uel eius patri datur propter onera matrimonij ut perpetuo sit penes eum. & eandem quoq; fere diffin. refert Ipsemet Bar.in q.7.in cip. mulier habens amplum patrimonium nu.4.

6 Et probatur hęc Azonis diffinitio † lege & ratione; lege probatur in.l.1.supra de iure dot.ubi dicitur ꝙ dotis causa est perpetua & cũ uoto eius q dat ita contrahitur ut semp apud maritũ sit, & sic ibi ponitur ver. dare prout in diffinitione, & uer.ut semper apud maritum sit, quę equipollent uerbis ut perpetuo sit penes eum.ad not.in .l. annua.§.attia & .§. seq.& in.l.pen.de ano.leg. & in.l.eum debere columnam supra de seru. ur.pred.& io insti. de perpe. & tempo. act.in prin.& in.c.quę ad perpetuam 25.q. 1. Et ad idem est etiam tex.in.l.profectitia io prin.ibi a patre uel parente de iu. dot. & in.l.dotis fructus eo.ti.& in.l.pro oneribus C.eo.inquibus omnibus simul iunctis apparet dotem esse quę datur a patre uel parente marito pro oneribus matrimonij ut perpetuo sit penes eum.

7 Secundo probatur ratione † quia omnis bona diffinitio constare debet ex genere & differentijs.Bar.in.l.1.infra de testam.& in l.1.io prin. de acq. poss. Dec. in rub. ex de proba.nu.5. Curt.iu.io.l. imperium nu. 6. de iurisd.om.iud. Feroan.in.l.pacta cõuenta ou.8.de contrahen.emp.atqui ista est huiusmodi, quia loco generis ponitur illud relatiuum, quę, quod supponit uer. illa, ut suum antecedens arg.oo.in.l.5.§.peculium supra de pecul. & in insti.de iu. nat. in prin.& in.§.constat uers.lex est. & uers.seq. & in.l.quis sit fugitiuus in prin.sup de edil. edi.& in.l.conditionales & .l. proximus & l.hostes.&.l.debitor &.l.quos nos .§. locuples de uer.sig. Differentias autem constituunt illa uerba propter onera matrimonij, quę ponuntur ad exclusionem donationis ante nuptias sponsalitię largitatis & paraphernalium quę licet a patre deotur oõ tamen propter onera matrimonij dantur tot. tit.de dona.ante nup.& io auct. ut sponsa. largi.cuoi simi.merito &c.

8 Cęterum † contra hanc Azonis diffinitionem Bar. & doc. pluribus modis insurgunt & primò de tex.in .l. promittendo .§. 1.sup de iu. dot. ubi est dos absq; eo quod marito aut eius patri aliquid detur ut quãdo maritus est debitor uxoris eamq; liberat per acceptilationem, & sic diffinitio non euacuat diffinitum contra not.in.l.1.§. dolũ de dolo in.l.1.io prin. de acq.poss.& in simi.

Et licet Bar. respondeat quod ibi breui manu censetur marito datum ut io .l. licet §.1.eo.ti. ꝑ scrib.in.l.singularia si cer.pet. Replicari tamen potest quod dato quod illud uerum sit in se, nihilominus non conuenit diffinitioni in qua uerba naturaliter & proprie non autem ficte & improprie intelligi debent Bar.in.l.omnes populi 3.q. sexte q.prin.de iusti.& iur.las.in .l. .1. in prin. ou. 40. de acq. poss. prout est quando quid breui manu fit.l.3.§. fin. supra de don. int. ui.& uxo.doc.in.l.singularia si cer.pet.

9 Verum huic primę oppo. † responderi potest disputando, dupliciter, primo quod maritus liberans uxorem per acceptilationem dicitur ab ea aliquid accipere & sic e conuerso aliquid ei dari. arg.l. 4. §. nunc de effectu.infra de libe.leg. & .l. 3. §. sed si debitorem supra de dona int. ui. & uxo. & sic iste quoq; actus sub diffinitione continebitur.

10 Secundo † responderi potest quod uer. datur, de quo in diffinitione refertur ad dotem in esse deducendam quia qui vult dotem constituere & sic inducere, debet dare & qui dat ꝑ dote dotem constituit, & necessaria

satia ad rem in esse deducendam non sunt necessario in diffinitione exprimenda, ut not. in.l.3.infra de usuca.in.l.1.de testa. & in.c.illud extra de præsump.& latius comprobaui in tract. de priui. paupet. q.7.nu. 6.& seqq. quia diffinitio ut sit probabilis & perfecta, ut res est in esse deducta poni debet & non prout est in fieri Bar. in d.l. 1. in prin.de acq.poss.& in.l.2.nu.4.C.quæsit lõ. consue.cum donec est in fieri non dum esse dicatur.c.ad conditorem.§.licet de uer.sig. in extrauag. Io.xxij.l.pen.C.de his qui .ut indign.per vaco.decla.168.lib. 4.merito si omittatur aut non verificetur, diffinitionẽ uitiare non debet arg. no. in.l. testamentũ C.de testam.& in.l.non solent.dereg. lur.

11 Secundo † oppo.Bat.contra diffinitionẽ Azon.alio modo; quia nemo dat quod nõ habet.l.si vniuersę.C.de lega.l.traditio. in fra de acq.te.do.l.nemo plus iuris de reg. iur.at mulier dãdo fundum alienum in do tem illum facit dotalem .l. dotale.§.1. supra de fun.dot.& tamen non dicitur date.i. eius dominium transferre arg.§. sic itaq; Insti.de actio.quia nemo ius quod non haber in alium transferre & alij dare potest et go ver.datur, perperam in dotis diffinitione ponitur, Et licet Bar.nu.17. excusando Azo.respondeat quod in hac diffini tione ver.dari, pro tradi positum fuit, vt in l.1.in ptin.supra depos.& in.l.nõ videntur dara de reg.iur.Potest tamẽ replicari quod in diffinitionibus verba debent proprie po ni Bar.in.l.õnes populi nu.59.de iusti.&iu. no. i.l.quis sit fugitiuus.§.etronẽ p illũ tex. supra de edil.edi.& in .l. 1. in prin.de acq. poss.ideoq;inconueniens fuit vnum verbũ vnum significans pro alio verbo aliud significante ponere arg.l.labeo,§.id tubero infra de supell.leg.&.§. alio quoq; modo, ver.sed quia.Insti.qui.mo.testa.infir.

12 Sed huic † quoq; oppo.potest dupliciter respondeti,primo quod in hac diffinitione Azo.ver.date in genere ponitur ad not. in.d.§.sic itaq;.& ita sumptum continet sub se etiam ver.tradere, vt eius speciem.vt hic declarat Bar.nu.14. nec dicetur propterea ver.dari,in diffinitione fuisse im pprie positum; cum significatio generis dicatur ꝓ ptia respectu generis sicut specifica respectu speciei & idem operetur genus quoad genus, quod species quoad speciem .l. si duo in fin.de adml.tut.l.omnes.C. de præscrip.30.ann.Bar.in.l.sed & si quis.§.quæsitum supra si quis cau.

13 Secundo † responderi potest tetot quędo illum tex.ind.l.dotale §.2. nam ibi dicitur quod dotale prędium esse intelligitur cum dominiũ marito quęsitũ est vt tũc demũ eius alienatio interdicta sit,atq; muliere non existẽte domina prędij constituẽdo illud in dote nõ potuit trãsferre dominium quod non habebat ergo nec dotale facete.

14 Tertio oppo.Bat.†alio modo,nam Azo. dicit quod illud quod datur est dos; at hoc est falsum quia dos est ius quoddam incorporale, sicut hęreditas, patrimonium, peculium & huiusmodi.l.quod dicitur.la.1.cũ glos.j. de impens.in rebus dot. fact. iuncta .l.nihil aliud de vet.sig.l.nam quod.§. fin. cũ.l.seq. infra ad treb.l.4.&seq.supra de pe cul.incorporalia verò dari non possunt .l. seruus.§.incorporales de acq. re.do.sed pa tientia in eis pro traditione habetur.l.pen. supra de seruitu. .l. seruitutes in prin.supra de serui.ur.pręd.ergo.

15 Sed respõderi potest † primo diffinitionẽ positam per illud vet. dari, tolerari posse ad instar.diffinitionis peculij traditę per iu risconf.in.l.5.§.peculium supra de pecul. & diffinitionis depositi positę pariter a iurecons.in.l.1.in ptin.supra depos.& diffini tionis actionis positę per Imp. in tit. insti. de act.in ptin.in quib' locis habetur quod licet verba in diffinitionibus debeant pone re veram quidditatem & essentiam rei diffi nitę.l.quis sit fugitiuus.§.etronem de edil. edi.Bar.in.l.õnes populi.3.q.sextę.q. ptin. de iust.& iu.tamen illam etiam ponere pos sunt per verba impropria vt in dictis iuribus Dec.in rub.ex de proba.nu.x.Craue.in rub.infra de leg.1.nu.117.Rip.hic nu.42.

16 Secundo † respondeti potest hic diffinisi dotem per effectus proximos, & sic per ipsam dationem iux.docti.Bat.in.l.1. infra de appell.Dec.in rub. C. qui admitti. lect.2.nu.49.& in rub.extra de proba. nu. 23.Soc.in rub.j.de cond.& de.Paris.in rub. extra de pręscrip.lo.anni.hic nu.384.

17 Quarto † oppo.Bar. nu. 18. quia dos est ius quoddam vniuersale,nam fructus & accessiones non augent res particulares sed bene augent vniuersales veluti hęreditatẽ .l.item veniunt.§.fructus.supra de peti. he. quę vniuersalis est.l.nihil aliud .l.hæreditatis appellatio & .l.pecuniæ.§.1.de ver.figni.sed accessiones dotis augent dotem & ex natura eiusdem actionis veniunt.l.si ma rito .§.fin.infra eo.&.l.etiam.C.de iu. dot.

18 Rursus † in vniuersalibus non in particularibus pręcium succedit loco rei ut no. in l.si rem & pręcium supra de peti. hę. in .l. imperator in fin. de leg.2.& in.l.cum a ma tre.C.de rei uen.at in dote pręcium succedit loco rei.l.labeo & sabinus .§.item si do minus de uer.sig. ergo dos ẽ ius vniuersale, sed vniuersalia dati non possunt quia nec tangi possunt .l. seruus.§.incorporales infra de acq.re.do.&.§. incorporales insti. de rebus corpo.& in corpo.ergo &c.

Ad

19 Ad primum responderi potest † quod fructus in.d.l.si marito .§. fin. & in.d.l.etiam. non augent dotem eo quia dos sit quid vniuersale, sed alia ratione scilicet quia mulier non recipiendo fructus fundi dotalis minus quam fundum dotalem dicitur recepisse, vt ibi expressim dicitur in vers.quia minorem dotem &c.exquo fructus pars rei esse dicuntur .l. fructus supra de rei uen.Bal. in.c.1.ad fin.ti. de pace tenen.in usi.feu. & dominium sequuntur .l. bonę fidei emptor in priu.de acq.re.do.

20 Ad secundum † autem quod in dote pręcium subintret loco rei ut in vniuersalibus, etiam respondetur alia ratione quam iure vniuersalitatis in dote id esse,uidelicet quia ita demum id in dote procedit,si res data in dotem recipit functionem in genere suo per solutionem ut quia constitetit pondere numero uel mensura ut in.l.res in dotem data supra de iu. dot. & hac ratione pręciu in dote rei loco esse dicitur; hinc est quod alijs quoque casibus pręcium est loco rei licet res vniuersalis non sit, ut in legatis est tex.in.l.plane §.quod si tem.de leg. 1. & in actione quod metus causa in.l.si ipsa res cu glo.supra quod met.causa.

21 Quinto† & vltimo contra diffinitionem Azo.oppo.ex eo quia vt sit bona diffinitio conuerti debet cum suo diffinito affirmatiue & negatiue , vniuersaliter & particulariter & demum penitus euacuare diffinitum glo. in.l.fin.de ver. sig.Bat.& doc. in.l.1.§. dolum supra de dolo.in.l.1.iusta de tutel. in.l.imperium supra de iurisd. om.iu. Bat. in.l.si is qui ꝑ emptore nu.2 1.infra de vsu ca.veru ista non est huiusmodi quia nō conuenit doti ab extraneo& nō a patre mulieri constitutę quę etiam dos est .l.vni.§. accedit.C.de rei vxo.ac.& l.stipulatio & l.cum dotem supra de iu. dot.&.l. assiduis.§.oportebat ubi. ibi vel a se met ipsa datu vel ab alio proca. C.qui potio.inpigno.ha. &.l.si liberis.C.de don.ante nup.ex ß.merito &c.

22 Verum † huic quoque oppo. dupliciter potest responderi primo dotem datam ab extraneo pro muliere dici datam ab ipsa muliere cuius cōtemplatione data est arg. l.profectitia in prin.supra de iu.dot. id .n. quod ab aliquo alterius contemplatione fit censetur factum ab eo cuius fit contemplatione l.sed & si plures .§.in arrogato infra de vulg.l.idemque in fin.& leg. seq. supra mand.&.l, aditio de acq.her. cum concor.ꝑ Natt.lib.1.cōs.14.nu.1.& ꝑ cōmuni regula Meno.de recupe.poss.q. 39.nu.5 10.

23 Secundo† etiam responderi potest quod in diffinitione Azon.loco illorum uerborū , patre & patri (quia litera est corrupta) legi debet, patre & parti, ut sit sensus quod dos est quę a muliere uel eius parte & sic etiam ab extraneo marito uel eius parti & sic etiam socero uel alij pro ea datur propter onera matrimonij &c.& ita compręhendet etiam dotem ab extraneo daram, & ita respondet hic Pont nu.61.& ita etiam ego uidi & legi in lectura Azonis esse. Ex quibus omnibus hęc diffinitio Azon. ab impugnationibus Bar.& doc.optime (ni fallor) remanet defensata.

Cęterum † vt etiam detur in futurum materia cogitandi & occasio disputandi ingenijs; acuendi hanc eadē Azon.diffinitionē ex infrascriptis impugnari posse arbitror.

24 Primo quia bona diffinitio debet poni secundum effectualem iuris dispositionē,& non secundum hominis ministerium Bat. in rub. infra de acq.hę.Gomes. in insti. de actio.in prin.nu.31.Paris.in.l.1.in prin.n. 27.de ver ob. Nicon.hic nu.183. vnde dicitur sicuti hominis non reddere diffinitionem legis defectiuam Odofre. in.l.iustitia de iusti. & iu. Bar.in.l.si cū dotem in prin. nu. .infra eo.ar hæc diffinitio ,Azon. est secundum hominis ministerium quatenus dicit dotem dari a muliere uel eius patre seu patre uiro uel eius patri seu parti & quatenus etiam dicit dari propter onera matrimonij, quę etiam in hominis consistunt ministetio d.l.doris fructus supra de iu.do. &d.l.pro oneribus .C.eo.ergo.

25 Secundo † quia bona diffinitio debet cōuerti cum suo diffinito & penitus euacuare diffinitum.glo. in.l.fin.de ver.signi. Bat. & doc.in.d.§.dolum cum concot.de quib⁹ supra,at ista non est huiusmodi; quia non conuenit doti recuperatę so. ma. quę licet non sit apud maritum nec seruiat oneribus matrimonij tamen dos est, secun. communem doc. sententiam de qua hic testatur Ruyn.nu.xi. & Tolet.lib.cōmunium opin. ver.dos.nu.161. neque minus conuenit doti promissę quę pariter dos est secundum communem sententiam doc. de qua hic pariter testantur Ruyn.nu.93.& Io.Bolog. 180. neque minus conuenit doti constitutę per maritum proprię uxori de bonis ipsius mariti ut in.l.nuper.C.de natu.libe.in.§.si insti.de nup.& in auth.de filijs ante dora.in stru.na.in prin.ergo non est bona.

26 Tertio † quia ver.perpetuo,in ea diffinitione positum,ex poni debet idest dū uiuit, seu dum uiuunt .ut.in.l.1. supra pro Soc. & in.c.sanctorum 70.distin. licet alias varijs modis secundu subiectam materiā sumatur vt no.in.l. si vsusfructus municipib⁹ de usufru.leg.in.l.an uiusfructus de usufru. in.l.pure.§.h.de excep.do.per Ant.de butr. consi.48.nu.3.Paris.lib.2.cons. 30. nu. 24. & cons.63.uu.18.Alex.lib.3.cōs.23.col.1.

Crot.

Crot.lib.1.consf.48.nu.33.Rebuf.in.l. vni. nu.92.C.de sent.quæ ꝓ eo quod int. Sicul. lib.3.conf.14.Syluan. conf.6. nu.6. lib. 1. Goza.conf.102.nu.7.& tamen aliquando diuortio soluitur matrimonium & dos restituitur absq; alicuius coniugum morte vt in.l.cōsensu.C.de repud.& in .§. distrahuntur auct.de nup.

27 Quarto † quia diffinitio debet ponere quidditatem rei & nō vnde proueniat.Bar. in.l.1.in prin.nu.6.de acq.poss.at ista ponit vnde proueniat in eo quod dicit quod dos est quæ datur a muliere vel eius parte & sic quod prouenit a muliere vel eius parte,ergo mala.

28 Quinto† quia diffinitio ab accidentibus data non est bona quinimmo non est diffinitio quia diffinitio essentiam rei describit intelligentiam rei claudit secundum Boet. quem refert Bal.in rub.C.qui ad.mitti. col. 2.& in l.maximum vitium C.de libe. præte.& Gammar.lib.1.diale.lega.in prin.sed diffinitio Azon.est huiusmodi in eo quod dicit dotem dari propter onera matrimonij, cum detur matrimonium sine dote .l. quod si nulla supra de relig.& sump.fun.& l.iubemus.C de repud.&.l.fin. C. de don. ante nup.& dos sine oneribus matrimonij vt in.l.fin.in prin.de excep. doli. & patet in dote promissa vel in dote recuperata, aut etiam destinata vt supra satis superq; dictum est, & inferius etiam loco suo dicetur.merito &c.

29 Quamobrem postremo loco † Bar. hic nu.21. ponit aliam & suam diffinitionem dicens quod dos est ius quoddam in se continens quod a muliere vel eius parte marito vel eius parti traditur vel pro tradito habetur ꝓpter onera matrimonij substinēda; & cum Bar. transeunt doc. communiter vt hic testātur Bulg,nu.1.Ias.21.Alex.&Parp. 25. Monter. 136. par.3. & Soc.lib.1.consf. 58.nu.4.& Crot.lib.3.conf.376. nu.2.

30 Et † probatur primo quia illa est bona & approbata diffinitio quæ constat genere & differentijs vt no.in.l.1. infra de testa. in.l. 1.in prin.de acq. poss. & per Gammar. vbi supra & Euer.in cent in loco a diffini. post prin. at ista est huiusmodi, genus enim est ius.l. pen. supra de iust. & iu. &.l. 1. supra de vsufru.& insti.eo.in prin. & de actio. in prin.differentiæ vero constituuntur ex his verbis, quoddam, & propter onera matrimonij, nam primum excludit ius disponens de quo per Bar.in.l.2.§. quod obserua ri .C.de iura.calum.alia autem excludunt donationem ante nuptias;sponsalitiam largitatem,& paraphernalia vt supra nu. 7. in diffinitione Azo.dictum fuit.

Et addit Bar.vel ꝓ tradito habetur, ꝓpter ea quę de breui manu habentur in.l.pro mittendo & in.l.licet supra de iur.dot.& ita vt dixi doct. communiter tenent, vt hic refert Soc.iun.nu.1.par.3.

31 Probatur secundo† alia ratione quia illa est bona diffinitio quę conuertitur cum suo diffinito Bar.& doc.in.d.§.dolum. Abb. in c.quamuis de sent.excom. Dec.in.l.si fugiti ui.nu.2.C. de ser.fugi. Alcia. lib.1.de ver. sig.at ista est huiusmodi, quia vbi non sunt onera matrimonij ibi nec dos est .l. si patet &.l.si serua.§.fin.&.l.plerunq; .§.si ante supra de iure dot.&.l.fi.§.sicut.C.de dona.ante nup.& vbi sūt onera matrimonij ibi dos esse debet.l.dotis fructus & .l. si is qui.§.1. supra de iure dot.&.l. ꝓ oneribus.C.eo.ergo diffinitio bona.

32 Probatur† tertio alia ratione, quia bona diffinitio debet competere tali & non quasi tali vt not.in.l.fin.C.de colla.& in Insti. de oblig. quæ ex deli. in prin. & per Gomes.in rub.Inst.de actio.nu.4.& Gammar. lib.1.diale.lega.in loco a diffini.ver. aliam at ista est eiusmodi quia non competit donationi ante nuptias, nec sponsalitię largitati nec paraphernis quæ licet dentur nubenti non tamē propter onera matrimonij tot. tit. de dona. ante. nup. & de pac. conuen.ergo &c.

33 Probatur † quarto quia illa est etiam bona diffinitio quæ ponit substantiam rei diffinitæ Bar. in .l. 1.infra de testa.& in .l. si is qui pro emptore nu.21.de vsucap.Bal.in .l. 1.supra de vsufr.doc.in.l.1.in prin.de acq. poss.at ista est eiusmodi vt patet ex ver. est, quod substantiam rei significat Bar.in.l.si maritus.§. legis de adulte.Bal. lib. 3. conf. 491.visa.col.1.Rip.in rub.extra de constitu.nu.6. Tiraq.in tract.de retra. consang. § 1.glo.5.nu.28.ergo &c.

34 Probatur quinto & vltimo † quia illa est optima diffinitio quæ continet quatuor illas causas ad vnamquamque rem inducendā necessarias vt tradit Crisp. in rub. infra de leg.1.nu.104.& supra nu.4.diximus sed ista est huiusmodi quia continet causam efficientem ibi a muliere vel eius parte, causam materialem ibi quod traditur vel pro tradito habetur, causam formalem quæ est cōcinna ipsius diffinitionis compositio, & causam finalem quæ est propter onera matrimonij vt ibi propter onera matrimonij substinenda ergo &c.

35 Et† hanc diffinitionem Bar.vt supra probatam; & communiter approbatam tenendo,Non obstat quæ a scriben. vario modo in contrarium adducuntur. & primo non obst.tex.in.l.si conuenerit .2. supra de pact. dot.in fin.& in.l.fin. in prin. supra de excep. doli vbi valet pactum quod mulier aliunde se

fe alat & maritus fructus dotis habeat & sic
ibi dos non datur propter onera matrimo-
nij substinenda, (ex quibus etiam alias di-
cebat Campeg. in tract. de dote. q. 1. quod
in diffinitione dotis diei debet propter ma-
trimonium & non propter onera matrimo
nij quia dos ꝑ matrimonio immediate cõ
stituitur l. 1. & seqq. supra de iure dot. & nõ
mediate prout significat dictio ꝑpter. Bar.
in. l. eo tẽpore supra de pecul. &. in l. non du
bium C. de legi. quod an verum & quomo
do intelligendum sit alibi dicetur, licet Sal
tia. hic nu. 132. cogitandum reliuquat)
36 Quia † respondetur dupliciter primo q̃
dum maritus conuertit fructus dotis in do
tem(quia eo tm̃ casu illud pactum ualet ut
in dictis iuribus & .j q. 15. nu. 49. etiã dice-
mus) dicitur in eo substinere onera matri-
monij ex cõmuni sententia doc. de qua hic
per Ang. & sequaces infra q. 15. relatos
37 Secundo † quod pactum de quo in dd. iu
ribus proficiscitur ex facto hominis dispo-
sitionem legis alterantis & ideo nõ officit
diffinitioni secundum odofre. in .l. iustitia
supra de iusti. & in. Bar. in .l. si cum dotem
in prin. nu. 5. supra eo. quę secundum le-
gis dispositionem non hominis ministeriũ
poni debet Bar in rub. infra de acq. hę. Pa-
gis in. l. 1. in prin. nu. 27. de uer. obl. & Ni-
con. hic nu. 183. & propterea ex mutatione
accidentium diffinitio non in fringitur Io.
Fab. in tit. insti. de obliga. in fine prin. Gam
mar. lib 1. diale. lega. in loco a diffini. in fi.
38 Secundo † non obst. tex. in .c. cum sicut
extra de consecra. eccle. ubi ecclesia non
consecratur sine dote , & sic datur dos, do-
tisq; nomen ubi nulla sunt onera matrimo
nij, pro ut etiam in auct. ut null. fab. ꝑ tot.
39 Quia † respondetur primo quod in di-
ctis locis dos sumitur large secundum Bal.
nouell. de dote par. 1. & nos supra in pręfa.
nu. 65. diximus, hic autem diffinitur dos
stricte sumpta pro ea quę oneribus matri-
monij carnalis seruit de qua. in. l. 1. & per
tot. tit. supra de iure dot. & diffinitio soli ta
li & non quasi tali competere debet .l. fin.
C. de colla. & insti. de oblig. quę ex delicto
in prin. & supra dixi.
40 Secundo † etiam respondetur quod ibi
quoq; dos dicitur ꝑ oneribus matrimonij
scilicet spiritualis deseruire, ex quo pro ali
mentis clericorum & monialium respecti-
ue alijsq; ecclesię indigentijs deseruire de-
bet arg. not. in. c. inter corporalia extra de
trasla epi. in. c. cum secundum de pręben.
& in .c. de his extra de eccles. edifi. vnde
dicitur arguendo a matrimonio carnali ad
spirituale. c. quoniam frequenter .§. porro.
extra ut lite non conte. quod sicut pater te-
netur dotare filiam carnaliter nubentem .l.
qui liberos supra de ritu nup. ita etiam te-
netur dotare filiam monasterium ingredi-
entem & sic spiritualiter nubentem Bal. in
l. fin. C. de dot. promiss Ancar. cons. 108. in
paucis Euer. in cent. in loco amatrimo.
Carn ad spiritu. post prin.
41 Tertio † non obst. quod dos modica dos
sit, & tamen oneribus matrimonij seruire
non possit Bal. in. c. si proponente extra de
rescrip. Coras. in. l. qui liberos nu. 27. supra
de ritu nup. sicut etiam modicæ rei furtum
furtu n est. §. gallinarum cum glo. Iosti. de
de re. diuis. glos. in. l. si proprietarius §. fin.
de dãn. infe. & in. c. cum te. extra de re iud.
Quoniam respondetur negando assumptũ
ita simpliciter ac generaliter intellectũ ve
rum esse generaliter & absolute nã alias pa
rum & nihil æquiparantur .l. quamuis. de
cõd. & de. & insti. de lege falci. in prin. doc.
in. c. licet causam. §. quamquam extra de ꝓ
42 ba. vnde dicitur † congruam dotem legiti-
mę equiualere debere vt in auct. de trien. &
se. in prin. Rube in. l. pater filiũ nu. 169. su
pra de inoffi te. Boet. q. 3. nu. 12. & pro com
muni sentẽtia Dec. cons. 379. nu. 17. scrib.
in aut. res quę. C. cõmunia de lega. nisi mos
loci qui seruandus est aliud suadeat Cos. li.
3. cõs. 3. Dec. cõs. 26. col. 3. Paris. lib. 2. cõs.
62 col. fi. Rolan. lib. 1. cons. 85. nu. 16. alias
autem modica dos & nulla dos ęquiparan
tur vt tenent doc. in terminis illius tex in
aut. pręterea. C. vnde lr & vxor. Corsec. in
tract. de minimis col. vlti. Mant. lib. 1. cons.
145. nu. 8. Rolan. lib. 3. cõs. 14 nu. 10. & seq.
vt iterim pręteremittam quę in hac materia
dici possunt de quibus infra. q. 15. nu. 30. &
seqq. verba faciemus. Et licet modicę
rei furtum, furtum sit, tamen illud proce-
dit dumtaxat quo ad finem cognoscendi
delictum esse, iux. illud Nam de mille fabę
modijs cum surripis vnam est leuius dam-
num tibi non facinus minus esto glo. in d. l.
si proprietarius .§. fin. & quoad finem mul-
ctandi delinquentem, quod ad publicam
dicitur utilitatem pertinere ne delicta re-
maneant impunita ar. l. si ita vulneratus su
pra ad leg. aquil. & .l. licitatio. §. quod illi-
cite de publican.
43 Quarto † non obst. quod ista diffinitio
posita sit in fieri contra doctri. Bar. commu
niter approbatam in. l. 1. in prin. j. de acq.
poss. & sic antequam dos sit creata, quia du
res est in fieri non dum dicitur in rerum na
tura esse vt in. c. nihil. 7. q. 1. In. c. ad cõditio
rem. §. licet de ver. sig. in extrauagan. Ioan-
nis xxij. in. l. pe. C. de hisqui. vt indign. glo.
in. c. 1. ex̃ de renun. Vaco. decla. 168. lib. 4.
44 Quia respondetur † quod quando res
diffinita est in se imperfecta toleratur etiã
diffinitio ꝓut in fieri. Veron. de interpręta.
legis

legis in prin.nu.49.quia tunc dicitur poni in habitu & potentia & non inactu, secun. Veron. ubi supra nu.41. ut in.l.1.infra de testam.in.l.1.supra de usufru.& in insti.eo. in prin.in.l.1.in prin.infra de tutel.& in.§. 1.insti.eo.ideoq;dicebat hic Rip.nu.53.in fin.fat esse diffinitionem aptitudine esse ueram ex glo.In insti.de iusti.& iu.in prin. unde cum dos sit quid imperfectū in se antequam applicetur, prout testamentum usufructus,tutela,& huiusmodi, dicendum est potuisse etiā ur in fieri diffiniri,& diffinitio nem ita positam tolerati ut in.l.5.§.stipulatio de uer.ob.& in.§.seruitus insti.de iu.per so.& per Rube.in.l.non solum.§.morte infra de no.ope.nun.nu.171.ubi notan. inqt non esse inconueniens in diffinitione exprimi modum per quem res diffinita in esse deducitur ut in.l.libertas.§. seruitus de sta. ho.&in.l.5.§.stipulatio de uer.ob.licet sub stātialia rei diffinitę necessaria ad rem diffinitam in esse deducendam necessatio non sint in diffinitione exprimenda Roch.Cur. in rub. extra de consti. Dec.in rub.extra de const. lect.1.nu.28. Neuiz.lib.1.siluę nup. nu.157. & ego in tract.de priuilegijs pauperum q.1.nu.9.etiam comprobaui.

45 Quinto † non obst. quod hęc diffinitio non conueniat doti promissę, quę dos est, l.1.§.& si tantum infra de colla. dor.l.cum post.§.1.infra de admi.tut.& pro communi sententia Ruin.hic nu.93.& Io.Bolog.180. & propterea necessario addendum sit, uel promittitur, uel pro promisso habetur, ut dicebat Ang. hic & in cons. 180. nu.2.quę sequi uidetur etiam Alex.nu.27.

46 Quia † respondetur quod preterquam quod est quęstio dubia inter doc.an dos ꝓmissa sit ꝓprie dos, & multi etiam summę authoritatis scrib. tenuerunt partem negatiuam, & in specie hic Alex.nu.27.Soc.36. Rip.58.& Pont.78. & nos inferius q.16.eti ā latius deducemus, hęc diffinitio cōuenit etiā doti promissę quę quantū ad hoc dum taxat ꝓ tradita habetur ex quo promittēs omnino tradere & promissionē adimplere tenetur ar.l.1.in prin. supra de pact. l.r.in prin.de cōsti.pecu.&.l.sicut.C.de act.&ob. & cū de ꝓximo sit soluenda quo ad hoc de quo agimus ꝓ soluta habetur arg.no.in.l. pen.j. de mili.te.in.l.itē legato de leg.3.in .l.qui pœnę.§. diuus de manumiss.& in.l.si fundum in fin.§.de fun.dot.ex quo ꝓfertim sola promissione ex parte promittentis dicitur dos in esse deducta. secundum glo. in.l.vni.§.accedit uet.fecerit.C.de rei uxo. ac.& Bar.in.l. ratio centum.§. titio genero nu.5.infra de cōd.& de.& sic supletio Ang. & Alex.non est necessaria.

47 Sexto † non ob.quod dos sit contractus. l.1.ibi eum uoto eius contrahitur supra de iu.do.l.exigere dotem ibi nec enim id gēnus contractus de iudi.glos.in.l.1.infra eo. & quidē nominatus Bar.in.l. legitima nu. 2.&in.l.iurisgen.in fine prin.supra de pac. Alex.hic nu.34.& pro communi sententia Io.Campeg.de dote par.1.q.6.in fin.& cōtractus sint facti.l. consilio in fin. de cura. fu. ergo dos ius esse non possit, quia ius & factum sunt contraria quę simul in eodem subiecto stare non possunt.l.hęc uerba ille aut ille de uer.sig.& in rub. & nigr.sup de iur.& fac. igno.

48 Quoniam † respōdetur quod dos sumpta ut in fieri & dum concipitur a partibus tan quam contractus idest hinc inde actus, bene dici potest esse quid facti & in facto consistere, uidelicet in partium concordia, & conuentione, ut in simili dicebat Soc.iun. post doc.in stipulatione in rub.infra de uer. ob.nu.386.Sed postquam dos est constituta & in esse deducta est iuris, ortum habens ex pręcedēti partium conuentione arg. no. in.l.licet.§.ea obligatio supra de procu. & in.l si ex plagis.§.in cliuo.sup ad leg.aquil. cum itaque nomina sumi debeant ut sunt in esse deducta & non ut sunt in fieri quia tunc non dicuntur ad huc esse.c. ad conditorem .§.licet de uer.sig.in extrauag. Io.22' consequens est dotem non facti esse sed iu-

49 ris dici debere. Sicut † in cęteris quoque contractibus omnibus dici solet q a principio dum celebrantur sunt facti quia in partium uolunrate & conuentione consistunt l.sicut.C.de act. & ob.sed postquam sunt celebrati dicuntur esse iuris ut in .l. si unus §.pactus supra de pact.las. in .l. sciendum de uer.ob.Gomes.in ri.de actio.in ptin.nu 23.Vaco.decla.86.lib.2.

50 Vel ultimo dici potest † quod aut consideratur dos in se ipsa, in sui substantia, & in abstracto, nulli hominis subiecto applicata, & tunc est iuris pręcipue quia a iure inducta ac fauoribus & priuilegijs innumeris fulcita & cōdecorata ut in.l.2.§.fi.& in.l. feię.§. prędia.de fun.instr. & in rub. & nig. supra& .C. de iu. do.& in .l. vnica .C. de rei uxo.action.& in.l.assiduis.C.qui potiores in pign.habeā.& in.l.ad exactionē & per tot.tit.C.de dot.promiss.aut considera tur in exercitio hominis & prout applicatur huius uel illius ministerio & tūc dici potest in facto consistere &a partiū conuentione & hominis facto pendere ad instar aliorum contractuum deq bus in d.l.consilio& in .l. ex hoc iure supra de iusti.& iur. & in. §.ius autem gen.insti.de iure nat.gen.& ci. Et ex his diffinitionem doris de qua hic per Bat. satis defensatā declaratam & explicatam ac elucidatam esse censeō.

S SVMMA

SVMMA RERVM CAPITA

1 Dos an sit ius vniuersale. communis affirmatiua nu. 37. De Veritate 51.
Vniuersalia non vendicantur
2 Intell. l. in rebus. C. de iu dot. & nu. seq.
3 Dos non vendicatur sed corpora data in dote.
Intell. l. si ager supra de rei. ven.
4 Dominium dotis retrotrahitur so. ma. ipso iure in mulierem eius intuitu.
5 Vniuersalis successor tenetur stare colono. Decla. nu 7.
6 Mulier so ma. non tenetur stare colono viri. De veritate nu. 8.
8 Intell. l. si filiofa. §. fin. infra eo. & nu. seqq.
Maritus tenetur stare colono vxoris suę
9 Frustra hominis ministerium requiritur ubi operatur ars & natura.
Frustra precibus imploratur quod communi iure conceditur
10 Consistentia in iure non dicuntur. dari nec tangi Decla. nu xi. & 13.
11 Dos est ius vniuersale in corporibus consistens sicut patrimonium, peculium, bo. possessio.
12 Ius incorporale transit per traditionem rerum corporalium
14 In vniuersalibus extinctis corporibus ius vniuersale remanet Decla nu. seq. & nu. 17.
Dos extinctis corporibus dicitur extingui
Cui non conueniunt qualitates dispositionis non conuenit dispositio Decla. nu. 18.
15 Extinctis corporibus extinguitur vniuersum in corporibus non in iure consistens
16 Dos constituitur ex voluntate constituentis & corporibus in dotem datis
19 Ius vniuersale aptum est iura & actiones comprehendere.
20 Aliud est dos, aliud fundus in dote datus
Dos est ius continens. fundus dotalis est res contenta in dote
21 Dos apta est iura & actiones comprehendere
22 Particularia quoque apta sunt actiones comprehendere
legato fundo etiam via continetur
Dos capax est actionis funerarię, mandati, negociorum gestorum
23 Vniuersalia non possunt nisi in pluribus constitui Decla. nu. 25.
Dos in vna tantum re constitui potest
24 Hęreditas in una tantum re constitui potest licet vniuersale ius sit
24 Vniuersitas facti in pluribus constituitur.
Vniuersitas iuris absque ullo corpore iuris intellectum habet
26 Fundus effectus dotalis fit uniuersalis propter ius quod in se continet
Dos est patrimonium mulieris & nu. 53.
Patrimonium est res uniuersalis & nu. 53.
27 Intell. l. quod dicitur la. 1. in prin. ff. de impens. in rebus dot. fac. & nu. seqq.
28 Intell l. 1 in prin. infra de dote pręlega. & nu. seq.
Intell. l si is qui Stichum. §. quod dicitur supra de iu. dot. & nu. seq.
29 Dotis rerumq; dotalium appellatione tam res vniuersales quam particulares continentur
30 Leges declarantes. l 1. §. in necessarijs infra de impens. in rebus dot. fac.
Declaratio nil noui facit preterquam quod declaratum exponit.
Lex interpretãs ab interpretata dissentire nõ debet
31 Diuersum est dotem ius vniuersale esse uel vniuersitatem esse
Ius pro titulo ponitur
32 Vniuersum pro toto integrali ponitur
Plures res dotales collectiue sumptę dotem efficiunt.
33 Impensę necessarię quomodo minuant dotem & non corpora dotis
34 Vniuersitas alia est corporum, alia iuris, & corporum
35 Intell l. fin. C. de sent. quę sine cer. quanti. & nu. seqq. & nu. 69
36 Sententia debet esse conformis libello
Paria sunt sententiam esse certam per se uel per relationem ad acta etiam si relatio tacite fiat, dummodo acta sint probatoria
Libellus est de actis assertorijs non probatorijs
37 Incertitudo in vniuersalibus ratione generalitatis causa non uitiat
38 Verba legis ubi deficiunt ibi deficit dispositio
Authoritas Bar. est probabilis & nõ necessaria
39 Incertitudo causatur a nominatione in genere
Genus non facit denominationem perfectam
Genus est imaginatio quędam extra commercium nostrum
40 Fructus in Vniuersalibus augent eademq; actione qua principale petuntur
Fructus dotis augent dotem, & actione de dote petuntur & nu. 43.
41 Dos exigitur per actionem de dote.
Causa causę est causa causati
42 Intell. l. si marito. § fin. infra eo.
43 Fructus dotis petuntur officio iud. mercennario
In actione bo. fi. ueniunt ea quę bonum & ęquum est uenire.
44 Fructus dotis augent dotem uolente muliere tantum & ante contractum matrimonium
Fructus dotis additamenti causa dati censentur
45 In uniuersalibus pręcium intrat loco rei & ita pręsumitur conuentum Decla. nu. seqq.
In dote, & donatione an̄ nuptias p̄ciũ est loco rei
46 Pręcium est loco rei in consistentibus pondere numero uel mensura
Intell. & declaratio glo. in l. Labeo. 2 §. item si dominus de uer. sig.
Dictum doctorum intelligi debet secundum legem quam allegant.
47 Precium est loco rei tam in uniuersalibus quam in particularibus quando utriusque partis consensus concurrit

Aliud

Aliud pro alio consentientibus partibus sol ui potest
48 *Non ualet consequentia homo currit, equus currit ergo homo est equus*
Conuenientia in accidenti uel in qualitate non dicuntur in substantia conuenire
49 *Qualitas & accidens potest ad esse & ab esse prete subiecti corruptionem.*
50 *A qualitate ad substantiam nõ ualet argumẽtũ*
Qualitas seorsum adispositione principali posita non qualificat dispositionem
51 *Vniuersalium natura est accessiones & decessiones continere*
Dos continet accessiones & decessiones
52 *Arg. ab effectu ualet quia cui conueniunt effectus eidem conuenit substantia.*
54 *Dos est pars & portio substantiæ patris*
Substantia est quid uniuersale
Totius & partis idem iuris est
Dotale prędium potest per uniuersitatẽ alienari
55 *In non habentibus Symbolum non fit facile transitus*
56 *Leges appellant dotem uniuersam, & uniuersitatem*
Legis denominatio debet conuenire subiecto.
57 *Vniuersum dicitur quod ex iure & corporibus consistit differens a generalitate quę corpora continere non potest*
Dos cõsistit ex iure & corporibus in dotẽ datis
58 *Dos est ius uniuersale etiam si in uno solo fundo sit constituta*
Vniuersalitas iuris & corporum etiam in uno indiuiduo preseruatur
Hereditas, & peculium in una tantum re consistere potest
59 *Dos est ius uniuersale & intellectuale*
Vniuersale habet suum esse in intellectuali & in suis indiuiduis
Indiuiduis non existentibus uniuersale remanere non potest
60 *Dos est ius uniuers. idest titulus uniuersalis, uel ius totale nu 62.*
Ius pro titulo quandoque ponitur
61 *Dos est ius dispositum non ius disponens licet sit ius continens non contentum.*
62 *Intell. l. fundus mihi communis cum glo. supra fa. her.*
63 *Dos dicitur ius uniuersale ex. parte mulieris secus ex parte uiri*
64 *Dos dicitur ius uniuersale tam constante matrimonio quam eo soluto ante recuperationem.*
Dos so. ma. recuperatione facta non dicitur amplius proprie dos.
Dos recuperata dicitur Ius uniuersale quia est patrimonium mulieris, non quia dos.
65 *Ius uniuersale est quod continet uel aptum est continere uniuersalitatẽ iuriũ actiue & passiue*
66 *Quando in dote uil est constitutum nõ potest ius uniuersale appellari*
Qualitatem probare uolens prius substantiam probare tenetur
67 *Dominium in uniuersalibus sine traditione trãsit*
Dotis dominium non transit sine traditione Nisi mulieris fauore
68 *Libellus generalis quo dos petitur admittendus est. Decla nu. 77. & seqq.*
Intell. l. 3. C. de dot. promiss.
Intell. l. cum post §. gener. de iu. dot.
Iudex pro modo dignitatis & facultatum partium Iudicare debet
70 *Libellus & sententia debent esse conformes & eisdem iuris regulis niti*
71 *Incertitudo ex ęquitate Cano. non uitiat dispositionem sed boni uiri arbitrio declaratur*
72 *Incertitudo ex generalitate proueniens non uitiat libellũ in particularibus parte nõ opponẽte*
73 *Libellus generalis admittitũ in petitione legitimę*
Arg. a dote ad legitimam ualet
Legitima est quota bonorum ideo difficilius specificari potest
74 *Libellus generalis admittitur in petitione hęreditatis.*
75 *Libellus generalis admittitur in iudicio attentatorum*
Attentatorum iudicium est priuilegiatum nec obseruationem terminorum exposcit
76 *Libellus generalis admittitur ubicunq; summarie proceditur uel iudicium est summarium*
77 *Libellus generalis saluatur in terris ecclesię, in quibus ius cano. pręualet*
78 *Libellus generalis debet esse certus uniuersi respectu*
79 *Generalis petitio debet in processu saltẽ exequtiuo liquidari*
80 *Libellus quo dos criminaliter petitur debet esse certus & concludens*
Incertitudo in criminalibus uitiat libellum
81 *Libellus generalis nunquam admittitur quando reus ob incertitudinem deliberare non potest*
82 *Et declarari debet ut condemnatio sequi possit quãdo scilicet porrigitur coram specialem iurisdictionem habente.*

QVÆSTIO DECIMAQVARTA

1 IN materia diffinitionis dotis † de qua hic per Bar. tria potissimum reuocantur in dubium, & a scribẽ. controuertuntur. Primũ est An dos sit ius uniuersale intellectuale?

In quo quidem articulo duę & contrarię sunt doc. sententię Alteram enim & negatiuam tenuit Bal. in l. sed si possessori. §. fin. supra de iureiur. & in. l. fin. nu. 4. ubi dicit hãc esse communem. C. de sent. que sine cer.

quanti.Roma.in.l.si filiofa.§.si uit. nu. 27. iutra eo. Coras. in .l. qui liberos nu. 40. & seqq. supra de ritu nup. Bal.nouell. de dote q. 2. & in .l.1.col.3. infra eo. & hir Cuma. Paul. Castren.nu.6.Ang.&Bulg.9.& seqq.

Probatur horum sententia primo ea ratione quia vniuersalia non vendicantur .l. uendiratio supra de rei uen.l. peculium infra de pecul. lega. cum rei uendiratio pro rebus singularibus consequendis sit institu ta.l.1.in prin. supra de rei uen. glo. & doc. in rub.C.eo atqui pro dote cõpetit rei uen dicatio.l.in rebus.C. de iure dot. ergo non est ius vniuersale.

2 Sed † huic motiuo responderi dispůtãdo potest (intelligendo semper quod disputan di gratia dicta non obligent ut in .l.obliga tionum substantia in fin.de act. & ob.) primo dotem dici improprie uendicari, uaru d.l.in rebus, loquitur in quasi uẽdicatione ibi in huiusmodi rebus quasi proprijs &c. & dic.quasi est nota improprietatis secundum Bar.in.l. diuortio .§. si fundum infra eo. doc. in .l. in facto infra de cond. & de. Dec.consi.539.nu.xi.

3 Secundo † & melius responderi potest q̃ in d.l.in rebus, non uendicatur dos, sed res & corpora data in dotem ut in prin.illius tex. dicitur nam in vniuersitate iurium & corporum prout est dos & peculiũ possunt uendicari singula corpora consistensia in dote uel peculio non autem ipsa dos & peculium ut in.l. si ego supra de iu.do.& in.l. uendicatio de rei uen.& in.l. si ager.eo. tit. ubi similiter hęres res singulares hęreditarias uendicare potest, atque etiam vniuersalia in corporibus consistentia .l. 1. §.fin. eum.l.seq.eo.tit.per Campeg. de dote par. 1. q. 4. col. pen. & Visita. hic nu. 103. & Nicon. 2ij.

4 Tertio † etiam responderi potest speciale esse in muliere ut eius intuitu retrotrahatur so.ma.dominium ipso iure ut in d. l. in rebus, ideoque ei soli in priuilegiũ rei uen dicatio competat non autem alijs pro dote agentibus, quin nec ipsius mulieris hęredibus ita Bar.& doc.in.l.nesennius.§.fundum in fi.de re iud.Alex.in.l.si mora col.3. infra eo.Ias.in.l.1.nu.17.infra eo.ideoque in contrarium esse ius commune .l. ius singulare de legi.

5 Probatur secundo † alia ratione nam vniuersalis successor tenetur stare colono, ut in.l.cũ a matre.C.de rei uen.in.l.exqua per sona de reg. iu. exquo facto defuncti contrauenire non potest .l. ea quę a patre .C. de testi.mili.l.polla .C. de his q.ut indign. l.fin.C.de reuo.his quę in frau.cred.Bal.in l.generaliter .C. de non nu.pe.& in .l. successio.C.de solu.sed mulier in dote non tenetur stare colono, idest locationi rerũ dotalium a uiro factę ut in.l.si filiofa.§.fin. in fra eo.ergo dos no est quid vniuersale, nec mulier in ea succedit iure vniuersali. ar. l. emptorẽ.C.de loca &.l.nihil .§. 1.de leg.1.

6 Sed † responderi potest primo quod mulier in dote non repręsentat uirum, quemadmodum hęres in totum repręsentat defunctum .l.hęrea infra de usura. &.l. hęres in omne de acq. hęr nam in muliere non transeũt actiones passiue to.tit.C. ne uxor p̃ marito.ideo ni mirũ si mulier nõ tenetur uiri stare colono ad no. p̃ Bar.in.l. si ab eo. C.de neg.ge.in.l.2.in fin.infra de pręto.sti. per Boer. q.23. nu 21.& Campeg.de dote. par. 1.q.4.col.pen.ita Port.hic nu.66.

7 Secundo † responderi potest quod successor vniuersalis tenetur stare colono in his dumtaxat quę iure hęreditario ad eum per ueniunt.l.si hęreditarem sup mand.l. quoties.C.de hęr.insti. in alijs autem secus, ut no.in.l.si fundum sub conditione.§. si libertus de leg.1. per. Bar. in d.l 2.de pręto.sti. Aquens. in.l. si ita quis .§. ea lege. de uer. ob.Cremens.sing.x. at mulier non recuperat dotem iure hęreditario uiri sui, nec in ea hęreditario iure succedit merito colono viri stare non tenetur arg.not.in .l.1.C. si cer.pet.& in.l.2.C.de hęr.actio.

8 Tertio † etiam responderi potest retorquendo tex.in d.l. si filiofa.§. fin. cum Bal. in.l.emptorem nu. 3.C. de loca.ut probet mulierem teneri stare colono, nam ibi non restituitur res dotalis locata in quinquennium per uirum vxori, nisi ipsa caueat marito se pręstiturã si quid pręter vnius anni locationem maritus damnatus sit & sic ex effectu determinationis illius tex. muliet non solum tenetur stare colono uiri uerum etiam ipsum idemnem circa hoc seruare, quod fortius est, arg.no. in auth. itaque.C. communia de successi.in.l.re coniuncti de leg.3.cũ simi. prout etiam e conuerso mari tus colono uxoris stare tenetur secundum Imol.in.l.diuortio ver.item si merces infra eo. & sic in correlariuis idẽ erit in utroque dispositum iuxta not.in.l.fin.C. de indi,ui dui.toll.in.l.fin.de acceptila.in.l. 1. C. de cupress.lib.xi per Bal.in.l.conuenticula.C de epi.& cler.&Euer.in cẽt.in lo.a correla.

9 Nec † ob.inductio Bar.& sequaclum, q̃ si mulier teneretur stare colono frustra ibi cauere teneretur arg.no.in l.si in duobus.§. 1.infra quẽadmo.testa.ape. ubi frustra hominis ministerium requiritur ubi ars & natura operatur quia etiam frustra precibus imploratur quod iure communi conreditur .l.imperatores infra de priui. cred .l. vni.C.de Thesau.lib.x.

Quoniam responderur quod cautio ibi non

non est frustratoria ex quo mulier non promittit stare colono sed promittit soluere in tertiū uel pœnam ad quam prestandā maritus, licet condemnatus, & ad quam ipsa abs que promissione aliter non teuebatur. ar.l.sancimus.C.de pœn.l.sup iter.§.apud ferocem infra de aqua plu.arcen.glo. in .c. quęstiom ex de his quę fi.a maio.par.capi.

10 Probatur tertio † alia ratione, nam ea quę in iure vniuersali consistunt non dicuntur dari, quia nec tangi possunt.l.seruus.§. incorporales infra de acq.re.domi.& .§. in corporales insti. de rebus corp.& incorpo. sed patientia in his loco traditionis habetur.l. quoties & .l.pen. supra de serui. dos autem dicitur dari .l.dotem dedit.&.l. filium infra de colla.bon.l.pen.& fin.de colla dot.l. fin. vers. neq; enim .C. de dot. promiss.&.l.1.& seq.&.l.nulla.&.l.quoties.& .l.cum a socero.&.l.de his.C.de iure dot.ergo non est ius vniuersale.

11 Sed † responderi potest primo argum. procedere in vniuersitate iuris tantum ut in .l. 1.§.quędam supra de re.diuis.in.l. pecunię 2.§.hęreditas &.l.hęreditatis appellatio de uerb.sig. hic uero agitur de vniuersitate iuris & corporis simul quia dos est ius vniuersale in corporibus consistens secundum Bat.hic, sicut patrimonium .l.cogi.in prin.ad treb.&peculiū.l.peculiū nascitur § de pecul.& bonorū possessio.l.3.§. bonorū infra de bon.poss.& d.l. hęreditatis appellatio in.fin.&.l.rerum mixtura de usuca.

12 Secundo † responderi potest quod ius in corporale transit per traditionem rerum corporalium .l. restituta insta ad treb.& .§. restituta insti.de fideicom.hęr. itaque sicut per traditionem rerum hęreditariarum trāsit ius hęreditarium, ita per traditionem corporum & rerum in dote existētium dicitur transire ius vniuersale existens in dote, & ita tam dos quam alia quoque uniuersalia dari dicentur ita post Soc. respondet hic Saluio. nu. 140.

13 Tertio † & vltimo responderi potest q dato quod iura vniuersalia non dicantur dari tamen hoc non prouenit a qualitate vniuersalitatis, sed ab eo quia in iure consistunt quod in corporale est & tangi & sic dari nō potest.d.§.incorporales, vnde grex, populus, legio, equitium, armentum vniuersalia sunt, non tamen in iure consistentia, & dari possunt vt in.l. proponebatur de iudi.l.1.§. fin.de rei ven.l.si chorus.de leg. 3.l.grege.de leg. 1. cum itaque in dote cōsiderari possit ius quoddam, illud dari non poterit, quia nec tangi potest, at ea quæ in dote consistunt siue species siue quantitas sit, quia tangi possunt, etiam dari possunt & ita iura supra allegata procedunt.

14 Probatur † quarto quia in vniuersalibus extinctis corporibus adhuc remanet ius uniuersale ut in .l. hęreditas supra de peti. hęr.in.l. peculium 1.§. si ęre § de pecul. sed extinctis corporib. datis in dote etiā dos dicitur extincta.l.1.C.de iure dot.l.plerunque sup eo.ti.ergo dos nō ē ius uniuersale.

Stringo quia cum non conueniunt qualitates alicuius dispositionis nec conuenit dispositio vt not.in.l.4.§.toties de dam.infect. in.c.ex parte de concess.pręb.per Bar.in .l. 1.§. quid autem infra nequid in flu. pub. Natt.lib.2.cons.254.nu.2.Męno.lib.1.cōs. 2.nu.178.Curt.iun.cons.124.nu.xi. Paris. lib. 3. cons. 49. nu. 19. & cons. 59. nu.32.

15 Sed † & huic quoq; moriuo respōderi potest primo pcedere in iure vniuersali quod refertur ad iuris intellectum tantum, & potest absq; aliqua re coporea uel incorporea in esse produci. ut in d. l. hęreditas & in .l. hęreditatis appellatio de uer. sig. secus in iure uniuersali quod non potest in esse produci nec stare absq; re aliqua corporea uel incorporea quia tunc peremptis illis rebus per quas ipsum ius incorporale repręsentatur, ipsum quoque ius uniuersale perimitur; ut in vniuersitate hominum, & gregis habetur in.l.sicut.§.fin.supra quod cuiusq; uni.no.in.l.proponebatur de iud.& in .l. si grege.de leg. 1.atqui dos sine aliqua specie uel quantitate aut re alia in esse deduci nō potest ad no.in.l. 1.C.de dot.pmiss.& in.l. fin. C. de sent. quę sine cer. quanti.per Soc. hic nu.45.& seq.ergo &c.

16 Secundo † responderi potest quod dos constituitur ex duobus nempe ex voluntate constituentis, & ex corporibus in dote cōstitutis, ideoq, vno eorum sublato, (nempe corporibus) ad huc remanet dos pter aliud scilicet propter voluntatem constituentis ar.not.in.§.affinitatis Insti.de nup. & in.l.liberorum.§.1.supra de his qui not.infa.ita respondet hic Visita.nu. 103.

17 Tertio † etiam responderi potest cum Bolog.hic nu.208.quod arg.concludit per accidens nam etiam in vniuersalibus quando non est spes de superuenientia rei, extinctis corporibus ius ipsum extinguitur vt in l. sicut § quod cuiusq; uni. no. hęreditas enim est ius vniuersale.l.nihil aliud de ver. sig.ex corporibus constans .l.pecuniæ. 2.§. 1.eo.tit.& extinctis penitus corporibus ipsa quoque hęreditas dicitur extinguil.l. 3. §.fin.eo.tit.& ideo seruus non habet hęreditatē quia nullam rem habet super qua substineatur hęreditas .l. eius.§. 1. de testa. & d. l. 3.§.fin. & .§. sed & deditiriorum vbi not.insti. de liberti.

18 Nec obst. † quod ubi non conueniunt qualitates non conueniat dispositio. Quia respon-

respondetur illud procedere quando de ali quo agitur illius qualitatis respectu ar. l. si usufru. supra q. mo. usufru. amitta. l. tutelas. in prin. de capi. dimi. & l. pater. §. tusculanus de leg. 3. per Craue. cons. 202. nu. 3 t. signo. cons. 92. col. 3. Preterea eo ipso quod aliquando qualitas adfuit, non uitiatur dispositio licet qualitas postea cesserglo. in .c. statutum uer. canonicis de rescrip. lib. 6. Gigas responso 12. nu. 2. qa ex mutatione qualitatis rei substantia non perit. l. qualiter. §. inde infra de fideicom. li. l. si fundus. §. sires de pigno. Gomes. §. in personam nu. 15. de act. Ruyn. lib. 5. conf 114. nu. 7.

19 Probatur† quinto alia etiam ratione oam ius vniuersale aptum est iura & actiones comprehendere. l. hereditatis appellatio de uer. sig. l. cum heredes de acq. poss. & l. item uidendum. §. fin. de peti. her. & l. 1. infra de bō poss. dos autem non est huiusmodi; quia si datus sit fundus in dote nulla est apritudo que iura & actiones recipere possit, ergo dos non est ius vniuersale.

20 Sed† responderi potest primo cum Soc. nu. 43. quod hoc arg. supponit vnum falsum quod scilicet fundus datus in dote sit dos, & licet uerum sit quod fundus datus in dote non recipiat actiones ipsa tamen dos recipere potest, ut in simili uidemus quod in hereditate vna res non potest recipere actiones, & tamen hereditas recipere potest .l. pecunie 2. §. 1. de uer. sig. Capr. cons. 62. nu. 2. Gui. pa. q. 93. nu 3.

Ego clarius declaro hanc responsionem quia fundus datus in dote non est dos, sed est id qnod continetur in dote vt in. l. si ego §. dotis autem causa supra de iu. dot. dos enim est ius continens secundum Bar. & fundus in dote datus est res contenta in dote l. etiam. C. de iu. dot. Ruy. li. 5. cōs. 139. nu. 5. ideoqne differt a dote sicut contentum a continente prout declarat vaco. decl. 257. lib. 6. vnde licet fundus non sit aptus recipere iura & actiones, aptū tamen est ius quod est in dote, & sic dos ipsa que ius est, vt in diffinitione Bar.

21 Secundo † etiam responderi potest quod immo etiā dos est apta iura & actiones comprehendere immo ad hæc specialia iura habet vt in rub. & nigr. supra. & C. de iure do. & in. l. vni. C. de rei vxo. act. & in .l. pater. C. de pact. conuen. & in. l. si cum ea. & in. l. si pater & in. l. seq. C. de dot. promiss. & in. §. fuerat insti. de actio. & ideo etiam si fundus esset ꝓ dote promissus per actionem de dote maritus illum. (licet res singularis sit) consequi posset & so. ma. repeti posset. l. 3. de fun. dot. & l. 2. & per tot. ti. infra eo.

22 Tertio & vltimo † responderi potest ꝙ etiam particularia apta sunt iura & actiones comprehendere, nam titulus legati est particularis seu singularis ut in insti. de lega. in prin. & tamen in legato fundi etiam uia & sic ius ut in insti. de serui. in prin. legata censetur & in legato continetur ut in .l. seruum filij. §. fin. & in. l. si fundū sub conditione. §. qui fundum de leg. 1. & similiter in legato crediti ipsius testatoris actio continetur. l. legatum ita erat eo. ti. preterea etiam dos apta est actionem comprehendere etiam si in specie consistat, ut in funeraria actione probat tex. in. l. impensa. & in l. seq. supra de relig. & sump. fune. & in actione mandati aut negociorum gestorum pro impensis utilibus aut necessarijs in. l. uni. §. taceat uer. sed nec ob impensas. C. de rei uxo. actio. & propterea hoc fundamentum non probat hanc sententiam.

23 Probatur † sexto & vltimo quia ius vniuersale non potest nisi in pluribus rebus cōstitui .l. neratius de ver. sig. glo. in. l. de testatio in fin. eo. ti. & in .l. sicut. §. fin. supra quod cuiusq; vni. no. sed dos potest in vna tantum re veluti in vnico fundo constitui vt in. l. que fundum & in. l. si is qui sticū & in. l. cum in fundo. §. quod si mulier supra de iu. dot. ergo dos non est ius vniuersale.

24 Sed † huic quoq; rationi responderi potest primo negando assumptum cum Io. Bolog. nu. 212. nam hereditas est ius vniuersale. d. nihil aliud. & tamen in vna tantum re constitui potest ueluti quando defunctus domum tantum, uel vnum dumtaxat predium habebat, quam & quod solum in eius hereditate reliquit ut colligitur in. l. deducta. §. nummis iuncta glo. infra ad treb. & facit tex. in. l. regulariter in fin. & in .l. seq. supra de peti. her.

25 Secundo † responderi potest arg. procedere posse in vniuersitate corporum, seu (ut alij malunt) in vniuersitate facti: quia plura facta seu corpora & ad minus tria ad constituendam vniuersitatem requiruntur ut in d. l. detestatio in fin. & in. l. neratius de uer. sig. secus in vniuersitate iuris que etiam sine ullo corpore iuris intellectum habet ut in. l. hereditas supra de peti. he. & declarat Coras. in prealleg. l. qui liberos nu. 32. supra de ritu nup.

26 Tertio † etiam responderi potest quod licet fundus in se ipso sit res singularis, tamen eo ipso quod factus est dotalis efficitur res vniuersalis respectu iuris in eo contenti, nam cum dos sit patrimonium mulieris. l. 3. §. sed vtrum in fin. de mino. l. vni. §. & hoc ex rei uxorie. C. de rei uxo. act. & l. in rebus. C. de iu. dot. & patrimonium sit res vniuersalis l. cogi. in prin. infra ad treb. per Capr. cons. 72. nu. 23. & Crot. lib. 1. cons. 95. nu. 3. & 6. sequitur quod dos sit res vniuersalis

uersalis etiam si in vno fundo consistat qa omnia iura ad dotem pertinentia continet prout etiam decla. Vaco. lib. 6. decla. 257.

27 Contrarium † & affirmatiuam sententiā tenuit hic Bar. nu. 17. & seq. cum quo cæteri communiter transeunt, prout attestantur Bulg. nu. 1. Alci. 16. Parp. 30. Bolog. 200. & Soc. iun. 20. par. 3. & Coras. in l. frater a fratre nu. 95. licet ipse teneat contrarium supra de cond. inde. Eandem sententiam tenuit Igne. in l. dudum nu. 74. C. de contrahen. emp. Campeg. de dote par. 1. q. 4. n. 5. & seq. Nat. li. 4. cōs. 650. n. 7. & in l. hac cōsultissima. §. ex imperfecto nu. 115 C. de test. Cepha. lib. 1. cons. 20. nu. 19. nec non Bal. Ang. Alex. Ias. Aret. Soc. & cæteri hic relati per Nicoñ. nu. 206. in locis de quibus per eum Soc. lib. 1. cons. 126. nu. 4. Rolan. de lu cro. dot. q. 20. nu. 4. & q. 100. nu. 4. & rursus pro cōmuni sententia Tolet. lib. communium opin. ver. dos. nu. 157.

Probatur primo in l. quod dicitur. 1. infra de impens. in rebus dot. fact. vbi impensæ necessariæ factæ dotis intuitu minuunt dotem, hoc est vniuersitatem dotis & non corpora contenta in dote, & sic ibi probatur dotem vniuersitatem esse & in se corpora rerum datarum in dote continere.

28 Ad idem † est tex. in l. 1. in prin. ver. impēsæ autem infra de dote prælega. vbi Vlp. inquit quod impensæ ipso iure dotem minuunt sed quod dicimus ipso iure dotem impensis minui non ad singula corpora sed ad vniuersitatem erit referendum, & sic etiā ibi dos vniuersitas appellatur & a corporibus in dote cōtentis est separata. Vnde etiā Nera. in l. si is qui stium §. quod dicitur supra de iu. dot. elegan. inquit quod dicitur necessarias impensas ipso iure dotem minuere, non eo pertinet vt si forte fundus in dote sit desinat aliqua ex parte dotalis esse sed nisi impensa reddatur aut pars fundi aut totus retineatur.

29 Et quamuis † Ias. hic nu. 34. in prima lectu. respondeat illa iura procedere quando aliqua vniuersitas fuit in dotem data veluti hæreditas peculium & huiusmodi, ex sententia Bal. in l. 1. infra eo. & in l. fin. C. de sent. quę sine cer. quant. Replicari tamen potest quod illa iura loquuntur simpliciter in dote & dotalibus rebus quarum appellatione tam vniuersales quam particulares comprehenduntur, arg. l. 1. in fin. supra si cer. pet. l. rei appellatio de ver. sig. in l. 2. C. de consti. pecu. & in insti. de rebus

30 corp. & incorp. per tot. Præterea † illę leges veniunt declaratiue ad legem primā §. in necessarijs infra de impēs. in rebus do. fact. vbi Vlp. inquit eas demum impensas necessarias dotem minuere quę in dote fa-ctę sunt, quod ad dotem non ad corpora referri debere in prędictis alijs iuribus declaratur, quę quidem declaratio cum nil noui faciat pręterquam quod declaratum exponat. l. hæredes palam. §. sed si notam vbi glo. infra de testa. Bal. in auth. atqui semel col. 3. C. de proba. Soc. lib. 4. cons. 23. nu. 19. Curt. sen. cons. 27. nu. 24. ideo sicut d. l. 1. §. in necessarijs loquitur simpliciter in dote quę tam in vniuersalibus quam in particularibus potest cōstitui, ita alię leges eā declarantes debent intelligi ne aliter lex interpretans ab interpretata dissentiat contra doctri. Bar. in l. nihil infra de coniung. cum eman. libe. & Crot. hic nu. 60.

31 Et quamuis † etiam alij dicant in dictis iuribus probari dotem vniuersitatem esse, sed non ius vniuersale esse, quod diuersum est. l. si grege. de leg. 1. l. si familia. supra de iurisd. om. iud. l. pronunciatio. §. familiæ. de verb. sig. & l. rerum mixtura de vsuca. Potest replicari in hac materia ius pro titulo capi ideoque paria esse dicere dotem esse ius vniuersale & dotem esse titulum vniuersalem ad not. in l. siquis diuturno supra si ser. vendi. in. c. cum nostris extra de concess. præben. & in clem. 1. de censi. Prę terea dici quoque potest hic principaliter dubitari an dos sit ius vniuersale vel particulare vnde respondendo quod est vniuersale, ius tacite subintelligitur quia dubiū de vno cætera omnia supponit habilia vt no. in l. qui testamēto de testam. in. c. 1. de æta. & quali. lib. 6. & in c. 1. de fi. præsbite. lib. 6. & responsio propositioni congruere debet l. 1. §. siquis simpliciter de ver. ob. & §. præterea inst. de inuti. sti.

32 Cæterum † huic motiuo potest disputādo responderi primo cum Alcia. quod in dictis iuribus vniuersum pro quodam toto integrali ponitur, & vniuersum idest totū quoddam integrale dotem esse determinatur pluresq; res dotales collectiue sumptas dotem efficere arg. l. etiam. C. de iure dot. Et facit id quod legitur in sacra pag. luc. 2. exijt edictum a Cæsare augusto vt describeretur vniuersus orbis. i. totus & facit etiā l. si vniuersæ. C. de lega. & in l. si fideicom. §. tractatum supra de iud. & hanc sequitur Vaco. decla. 257. lib. 6.

33 Secundo † responderi potest quod dum in dictis iuribus dicitur impensas necessarias non minuere corpora dotis, intelligi debet quod non defalcant pro quota seu ꝑ rata singula corpora in dote consistentia sicut falcidia singula legata defalcat sed bene minuunt dotem in vniuerso hoc est in totum impediunt iudicium dotis eiusque effectualem exactionem ac restitutionem per uiam retentionis totius dotis donec sol

uantur

uantur impensę vt expręssim habetur in d. l. si is qui sticum. §. sed quod dicitur de iu. dot. & ita respondet Bal. nouell. in. l. 1. nu. 8 infra eo. & Visita. hic nu. 75. & seq. qui etiã a morsibus sensens. tuetur ut per eum.

34 Tertio † etiam responderi potest illa iura loqui in vniuersitate corporum seu factę quę fit ex pluribus rebus datis in dotem & de quain l. 1 in fi. de rei ven. in. l. propo nebatur. de iudi. in. l. si chorus. de leg. 3. in l. si familia de iurisd. om. iudi. in. l. mortuo. de fideiusso. Et nō in vniuersitate iuris tantum seu mixta de qua loquuntur Bar. & doc. hic, & sic non probant dotem ius vniuersale esse

35 Probatur † secundo in. l. fina. C. de sent. quę sine cer. quanti. ubi nō ualet sententia incerta super dote quia non dicitur consta re iudici nec in vniuerso nec in particulari dotem datã esse, Iudex enim ibi dixit quod bo. fi. accepisti solue, & propterea ratione incertitudinis omnimodę non valet senten tia, secus si iudex dixisset dotem tibi datã solue, quia tunc sententia ualeret, secundũ Bat. ibi, licet ver. datam, ad prętensionem actricis, nō ad scientiam iudicis refetatur cu i non constat de quantitate dotis datę. & sic est ibi casus in quo sententia incerta respectu vniuersi non valet in iudicio vni uersali dotis, licet secus esset si incertitudo esset respectu rerũ particularium quę sub illo vniuerso continentur. ita dicit Bar. hic nu. 23.

36 Et si † diceretur ibi sententiam fuisse cer tã per relationem ad libellum in quo dos certa fuit petita arg. no. in. l. vt fundus. supra communi diui. in. c. licet hęli. extra de simo. & paria esse sententiã certam esse pse vel per relationem ad acta. ut no. in. l. si ita scripsero. de cond. & de. in. l. ait pretor. §. 1. de re iud. etiam si relatio tacite fiat glo. in l. quid tamen. §. pomponius de arbi. & in. §. curare ver. vel rei. vbi etiam Ias. nu. 36. Insti. de actio. per Ruyn. lib. 4. consi. 135. nu. 3. Potest replicari illud procedere in actis ꝓ batorijs pet quę iustificatur sententia, & nō in assertorijs prout est libellus vt in. l. pen. cũ glo. C. de sent. quę sine cer. quanti. & per Alex. hic nu. 31 & Soc. 40.

37 Cęterum huic motiuo † respōderi potest primo retorquendo ex quo ibi requiritur li quidatio quantitatis dotis ad finem obtinendi in iudicio dotis; ꝙ nō esset si dos ius uniuersale esset cũ in iudicio vniuersali in certitudo ratione generalitatis cãsa nō uiti et Bal. & Saly. in. l. cum propria. C si quis al te. uel sibi. Bar. & doc. hic.

38 Secũdo † respōderi pōt ibi nullo modo probari hanc sententiam cum nullum uer bum in eo tex. expręssum possit supra factę inductioni recte applicari & ubi deficiunt uerba ibi deficit dispositio. l. si seruum. §. nō dixit prętor intra de acq. hę. l. 4. §. totica de damn. infe. l. si uero. §. de uiro intra eo. & c. ex parte extra de concell. pręben. & c. in deminitatibus. §. pen. de electio. lib. 6.

Et licet illud ibi ponat Bar. Tamen eius authotitas est probabilis tantum & non ne cessaria ut habetur in. l. 1. sup si cer. pet. in l. si de interpretatione supra de legi. in. l. 1. C. eo. & in. l. 1. C. de protesso. qui in urbe Constantinopo. lib. xij.

39 Tertio † etiam responderi potest ꝙ immo ibi constabat de dote in vniuerso quia dos fuerat petita in genere, & incertitudo ibi causabatur a nominatione dotis in ge nere ar. l. ita fidei in prin. infra de iu. fi. & l. cum sticus de solu. quod quidem genus nō facit nominationem perfectam secundum Bar. in prima consti. cod. col. 1. cum sit ima ginatio quędam extra commercium nostrum Bar. in. l. 2. §. 1. nu. x. de uerb. ob. Dec. in. l. cum pro eo. nu. 67. C. de sent. quę pro eo quod int. & idcirco tex. ibi dixit pronũciatum fuisse ab eo qui extra ordinem iudi cabat dotem datam quę repeteretur non esse liquidam, vnde nimirum si ibi sententia incertitudinis ratione uitiatur, ad tradita per Spec. tit. de senten. §. qualiter uers. item debet ēē certa Mars. rub. C. de ꝓba. nu 389

40 Probatur † tertio ea ratione ꝙ in vniuer salibus fructus augent, eademque actione qua principale petuntur. l. item veniunt. §. fructus supra de peti. hęre. & l. 2. ver. fructi bus enim. C. eo. & l. non est ambiguum. C. fa. hær. & l. postulante. §. item quęro & l. ita tamen. §. t. infra ad Trebell. sed fructus do tis sunt huiusmodi vt in. l. si marito. §. fin. in fra eo. ergo dos est ius vniuersale.

41 Et si diceretur † fructus non augere do tem, sed actionem de dote glo. in d. §. fructus. Posset replicari per actionem de dote acquiri & exigi dotem l. 2. in prin. infra eo. l. in rebus. C. de iu. dot. l. vni. C. de rei vxo. act. & §. fuerat insti. de actio. & causam causę esse causam causati. l. manumissiones supra de iusti. & iur. l. quominus infra de flumi. l. & si amicis de adulte. nam propter quod vnumquodq; tale & il lud magis auth. multo magis. C. de sacros. ecc. cum concor.

42 Sed † huic motiuo responderi potest pri mo quod tunc fructus augent dotem cum sunt a muliere percepti ita loquitur tex. in d. l. si marito. §. fi. ubi dicitur mulierem mi nus recepisse fundum sine fructibus recipiendo vt ibi in vers. quia minorem dotem &c. quia fructus pars rei esse dicũtur. l. fru ctus de rei ven. Et sic nō ex ui & natura vni uersalitatis sed fauore mulieris in dote fru-

ctus

ctus augent, merito &c. l. ius singulare supra de legi. l. quod fauore. C. eo.

43 Secundo † responderi potest quod immo fructus dotis petuntur officio iudicis mercennario deseruiente ipsi bonę fidei actioni. l. qui per collusionem supra de act. emp. glo. 3 in. l. 4. C. de depos. Campeg. tract. de dote par. 1. q. 4. col. pen. in qua venit quicquid bonum & ęquum est venire . l. sed cel sus § de cōtrahē. emp. Bal. in d. l. fi. C. de sēt. quę sine cer. quāti. Campeg. ubi supra nu. 5.

44 Tertio † etiam responderi potest quod fructus non augent dotem simpliciter & absolute, sed dumtaxat ante contractum matrimonium & muliere uolente, tanquam additamēti causa eos dedisse cēseatur ut in . l. etiam . C. de iu. dot. & sic nec minus iure vniuersalitatis sed iure additamenti ar. l. 4. supra de iu. do. ita respondet Bal. nouell. de dote 2 par. nu. 6.

45 Probatur quarto † alia ratione nam in vniuersalibus pcium intrat loco rei . l. si & rem & precijs de peti. hę. l. labeo. 2. §. itē si dominus de ver. si. & . l. imperator. §. fi. de leg. 2. (in tantū ęgregie dixerit Host. summę authoritatis doc. in summa tit. de usur. §. fin. uers. quid si usurarius, quod si usurarius de pecunia fœnebri emat prędium illud que postea uendat & aliud eadem pecunia & precio emat, posterius prędiū ex precio d. uenditionis redactū, emptum censebitur fœnebre poteritq; à debitore à quo usurę primum exactę erant iure optimo reperi p ut refert Tiraq. omnino uidendus in tract. de retrac. conlang. §. 32. glo. vni. nu. 14. & seqq.) sed in dote precium est loco rei glo. in d. §. item si dominus, prout etiam in simili in donatione antenuptias res est loco rei. l. si donatę. §. si sponsus supra de dona. int. ui. & uxo. ergo dos ē ius vniuersale. .. Et si forte diceretur arg. procedere quādo ita ab initio fuit conuentum arg. l. ex pecunia. C. de iur. dot. Replicari posset item per ita cōuentum fuisse pręsumi nisi appareret contrarium ut in. l. ita constante & in l. si ex lapidicinis supra de iure dot.

46 Huic † tamen motiuo responderi potest primo speciale esse ut quando dantur in dotem res consistentes pondere numero & mēsura precium loco rei sit. l. res in dotem datę supra de iur. dot. & idcirco alias in materia dotis in contrarium esse ius commune. . l. ius singulare de legi. Et ita intelligi debere loquutam fuisse glos. in d. §. item si dominus ex quo allegat . l. res in dotem datę. & dictum doctorum intelligendum sit secundum legem quam allegant Bar. in l. non solum. §. liberationis uerba infra de libe. lega. & in . l. cum quidam infra de his quibus ut indign. Saly. in. l. si ex cautione. C. de non num. pecu. Ias. in. l. cum filiosam. nu. 129. de leg. 1.

47 Secundo † responderi potest atg. procedere cum utriusque partis nempe dantis & recipientis dotem consensus concurrit, & mulieris seu dotis interuenit utilitas, quod idem quoque esset in particularibus ut in. l. ita constante & in. l. res quę supra de iure dot. & in . l. si mulier supra de pac. dot. glō. in. l. ex pecunia C. de iu. dot. & sic in dote id non iure vniuersalitatis sed partium conuētionis est, quia generaliter traditum est aliud pro alio uolentibus partibus solui posse ut in. l. si ei nuptura supra de iure dot. & in. l. si rem alienam. §. omnis & . §. fin. supra de pign. act. & in. l. si quis argentū in prin. C. de dona. glos. & doc. in . l. a. §. i. sup si cer. pet. sicut & per contrarium quoq; dicitur aliud pro alio inuito creditore tradi non posse. vt in. l. si se nō obtulit. §. ait prętor, infra de re iud. in. l. pro missor §. fin. supra de consti. pecu. & in. l. item liberatur. §. qui paratus supra qui. mod. pign. uel hypo. sol.

48 Tertio & vltimo † potest responderi non ualere consequentiam quod in dote precium intrat loco rei, in vniuersalibus precium intrat loco rei, ergo dos est quid vniuersale, quemadmodum non ualet consequentia homo currit & equus currit ergo equus est homo, uel bos est quadrupes, asinus est quadrupes, ergo asinus est bos, tum quia ex duobus pluribusue separatis non tenet consequentia . l. uim passam. §. prę script tione tum glo. infra ad leg. iul. de adulte. & . l. fi. supra de calum. in fin. tum etiā quia conuenientia in accidenti uel in aliqua qualitate non propterea dicuntur conueniēre in substantia ex quo qualitas & accidens non dicitur attingere nec immutare substātiam. Bal. in. l. pen. ad fin. supra si cer. pet. in l. 2. in prin C. de bo. poss. secundum tab. Bero. in. c. Raynutius nu. 300. extra de testa.

49 sed † potest adesse uel abesse pręter substātię corruptionem secundum Porphi. lib. pdicabi. cap. de accidente Bal. in . l. 2. ad fin. C. quando prouo. non est necess. in . l. vniuersa . C. de preci. impe. offe. & in. l. hi qui. C. de app Ias. in. l. si quis in fundi uocabulo nu. 4. c. de leg. 1. Abb. fely. & doc. in. c. 2. extra de testi. veron. de interpreta. legis. cap. 2. uer. extensio passiua nu. 15. & propterea

50 † a qualitate ad substantiam non ualet argumentum ut no. in. l. si fundus . §. si res supra de pigno. in. l. qualiter. §. inde infra de fideicō. lib. in §. minus Insti. de hęr. quę ab inte. per Gomes. In. §. in persona in nu. 15. insti. de actio. & Ruyn. lib. 5. cons. 114. nu. 7. maxime quādo qualitas est seorsum à dispositione principali posita quo casu neq; qualificat dispositionem . l. regula . §. fina.

T supra

supra de iur.& fact.igno. Alcia. in .c. cum non ab homine nu. x. extra de iudi. Ceph. lib. 1.cons.5.in fin.

51 Et ex his † clare constat articulum esse subtilem difficilem ac disputabilem ut plerique hic attestantur, & scrib. oon sine causa in contrarias classes diuisos fuisse.

Pro cuius tamē resolutione ego sequor partem affirmatiuam, quam etiam tenuit Bar.in.l.si marito .§. fin.infra eo.& consulendo sequutus est Alex.lib.7.cons.141.nu. 17.& Bal.lib.3.cons. 1.nu.3.& Crot. lib. 3. cons.402.nu.15.& cons.418.nu. 7.& cons. 396.nu.7.& cons.376.nu.2.

Moueor primo qa de natura vniuersalium est accessiones & decessiones continere .l pecuniç.2.§.1.de uer.sig.l. peculiū de leg.3.per Capr.cōs.62.nu.2. Gui. pa.q. 93. nu.3.Roma.cōs.469.nu.4.Sed dos cōtinet accessiones & decessiones.l.vni.§. cūq; C. de rei uxo. ac. & .l. etiam ad fin.C. de iu.

52 dot. merito &c. Stringo † per arg. ab effectu quia cui cōueniunt effectus dicitur etiam conuenire dispositio no.in.l.rem nō nouam ad fi.C.de iudi.in.§.quorū in pem. insti.in.c.quatuor.12.q.2.Bar.in.l.constitutionibus infra ad muni. & Euer.in cent. in loco ab effectu, sed effectus vniuersalium cōueniunt doti, ergo dos est ius vniuersale.

53 Secundo † quia dos dicitur patrimonium mulieris .l.3.§.sed utrum in fin.supra de mino. l. vni. §. & hoc ex rei uxoriç .C. de rei uxo. ac. l. satis notum .C. in quibus caus. pign.ta.contraha.l. pompo. philadelphus. supra fami.her.Card.cons.111.nu.2. Abb. lib.1.cons.8 t.nu.1.Soc.lib.1.cons.9.nu.2. Rolan.de lucro dot.q.68.nu.5.patrimoniū est quid vniuersale sicuti hereditas, peculium, substantia & huiusmodi.l.nam quod §.fin.cum ll.seqq.infra ad treb.ergo dos est quid vniuersale.

54 Tertio † quia dos est pars & portio substantiç patris.l.fin.ibi pro rata portione utriusque substantiç,& ibi si uero & ipse substantiam idoneam, & ibi partem uel forte totam substantiam.C. de dot. promiss. sed substantia est q̄d vniuersale.l.cogi.in prin. infra ad treb.& sic etiam portio substantiæ & consequenter dos erit quid vniuersale cū totius & partis idem iuris sit ut no.in.l.quç de tota de rei uen.In.l.iurisgen. §. adeo. & in.l.si vnus.§.si cum sibi supra de pact. nec plus & minus specificam inducat differentiam Bar.in.l.fin.infra de fun.instru.

55 Quarto † quia dotale prçdium alienari potest per vniuersitatem.l.1.in fi. supra de fundo dot.&.l.quçdam infra de acq.re.do. quo fit ut quid vniuersale sit, alias enim si singulare esset non posset per vniuersitatē alienari, ex quo in non habentibus symbolum de facili non fit transitus.l.in rem §. item quçcunque supra de rei uen. l. papin. exuli.de mino.l.naturaliter.§.nihil commune infra de acq.poss.Bar.& doc.in.l.centusio in prima opp.infra de vulg.

56 Quinto † quia leges vniuersam dotem appellant ut in.l.bebius ibi vniuersam dotem petebat supra de pact.dot.& vniuersitatem, ut in .l. 1. in fine prin.infra de dote prçleg.ex quo sequitur dotem quid vniuersale esse, ut legis denominatio conueniat subiecto arg.l.ad recognoscendos. C. de ingenuis & .l. vni. C.de muta. nominis &.l.facta.§.in danda infra ad treb.&. §. est & aliud insti.de dona.

57 Sexto † quia vniuersū dicitur illud quod ex iure & corporibus consistit in hoc differens a generalitate quç corpora continere nō potest ut in.l.si chorus infra de leg.3.in no. Abb.& doc.in.c.ex literis extra de in patto.& per Bolog.hic nu.105.at dos consistit ex iure ut in rub.& nigr.supra &.C.de iure dot. & corporibus datis in dote ut in d.l. 1. de dote prçlega.in d.l.quod dicitur infra de impens. in rebus dot.fact.ergo est ius vniuersale.

58 Amplio primo hanc conclusionem † procedere etiam si dos in vno solo fundo esset constituta quia vniuersalitas iuris & corporum etiam in vno solo indiuiduo pręseruatur ut in.l.sicut .§.fin.supra quod cuiusque vni. no. in .l. si grege. de leg. 1. in.l.uel quę paterfa.supra de relig.& sump.fun.in.c. alti.dist.65.Bal. in .c. bonę. & in.c.nullus de elect.& in.c.nō potest de re iud.& in.c.dobus col.pē.de app.las.in.l.1.nu.26.de acq. poss.& in.l.2.§.appellata nu.xi. si cert. pet. & in.l.si mihi & titio nu.14.de leg. 1. & hic per Soc.nu.43.& Nicon.212.Sicut hereditas .l. licet minimam supra de peti. hę. Et peculium.l.peculiū nascitur supra de pecu.

59 Amplio † secundo intelligi dotem esse non solum ius vniuersale, verum etiam intellectuale secūdū Soc. hic nu. 45. qa nullum vniuersale perse habet esse nisi intellectuale, sed substantiam & essentiam suam habet in primis substātijs hoc est in indiuiduis quibus non existentibus impossibile est vniuersale remanere secundum Arist. in pręedica. substan. Euer. in cent. in loco a toto ad par.circa med. Vaco.lib.5.declara. 378.car.2.

60 Declaro etiam † hanc conclusionem intelligi primo dotē esse ius vniuersale, idest titulum vniuersalem ar.not.in.l.si quis diu tutno supra si cer. vendi.in.l. regulariter ibi & ta.l.nec ullam §.1.suprā de peti.hę.& in insti. de bon. poss. in prin. in .c. cum nostris de concess. prçben. & in c.ex .r. de cens. per Io. Bolog. super prçlud. tract.de differen.

ren. iut. & fact. nu. 5 t. & Ias. In .l. pompo nius. §. in dotem infra de acq. poss. & facit tex. iu. l. t. in prin. infra pro dote & in. §. hactenus insti. per quas perso. no. acqui.

61 Declaro † secundo intelligi dotem esse ius scilicet dispositum & non disponens, licet sit ius continens & non contentum iuxta doctri. Bar. in. l. 2. §. quod obseruari nu. 29. C. de iura. calum. Cyn. & Petr. in. l. 2. C. quę sit lon. consue. Bolog. de multipli. diffe. iur. & fac. in prin.

62 Declaro † tertio intelligi dotem esse ius vniuersale idest totale secundum Alcia. & Vaco. decla. 257. lib. 6. & probatur in. l. fundus mihi cõmunis iuncta glo. supra fami. hęr. ubi vniuersitatem prędij totum prędium expouit glosa & in. l. bebius ibi vniuersam dotem petebat, & ibi utique totam dotem esse, supra de pact. dota. ubi totam dotem appellat quam superius vniuersam denuncupauerat.

63 Declaro † quarto procedere ex parte mulieris tantum cuius intuitu dicitur patrimonium d. l. 3. §. sed utrum de miuo. d. l. vni. §. & hoc ex eei uxoriæ. C. de rei uxo. ac. & . l. si fideicom. §. tractatum supra de iudi. cũ eon cor. de quibus supra, secus ex parte mariti qui dotem consequitur ex contractu titulo singulari ut in. l. cum dotem. C. de iu. dot. Bar. in. l. re coniuncti de leg. 3. Aquens. hic nu. 18. & Visi. 119.

64 Declaro † quinto procedere tam constãte matrimonio quã eo soluto ante dotis recuperationem quibus temporibus dicitur proprie dos & per consequens ius vniuersale esse vt supra in. 4. & . 5. q. diximus, secus so. ma. & recuperatione facta quia tunc nõ dicitur amplius ꝓprie dos nec eo respectu ius vniuersale esse. l. 1. §. pen. infra pro dot. l. fin. §. sicut C. de don. ante nup. cum qualitas fine subiecto esse non posit. l. pen. supra si cer. pet. l. 4. de act. emp. l. fiu. de colla. bon. Sed quia non definit eo tempore patrimonium mulieris appellari, & patrimonium quid vniuersale est. d. l. nã quod §. fin. cum ll. seqq. ideo ea de causa poterit etiam facta dotis recuperatione ius vniuersale appellari.

65 Declaro † sexto dici ius vniuersale id esse quod continet uel aptum est continere vniuersalitatem iurium actiue & passiue ut hęreditatem, peculium, & similia. l. pecunię 2. §. 1. de uer. sig. & . l. peculium nascitur supra de pecul. Bar. & doc. in. l. si is qui ducenta. §. utrum nu. 6. de rebus dub. Bal. Nouell. in. l. 1. nu. 5. infra eo.

66 Limito † etiam supradictam conclusionem non procedere primo quando in dote nil est constitutum adeo ut illud ius vniuersale in aliquo nõ sit reprędentatiuum nec significatiuum. l. plerũque in fin. supra de iu. dot. per Soc. hic nu. 45. & seq. & Bulga. 5. cũ enim qualitas sine substantia esse non possit. l. pen. supra si cer. pet. Bal. in. l. 1. C. de usuca. pro dot. Rolan. lib. 3. cons. 58. nu. 9. ideoque qualitatem probare uolens prius substantiã probare teneatur Bal. lib. 2. cõs. 131. uisis. Dec. in. l. pen. §. fi. nu. 6. si cer. pet. & in cons. 508. nu. 5. Craue. cons. 21. nu. 5. ubi non est dos nec quicquam in de te constitutum ibi nec ius vniuersale esse poterit.

67 Limito † secũdo nõ procedere respectu translationis & acquisitionis dominij quod in vniuersalibus fit absque traditione ut in auth. ingressi. C. de sacros. eccle. in. l. t. cũ ibi not. supra pro Soc. per Bat. in. l. traditionibus. C. de pact. & glo. in . l. & ideo supra de cond. furti. Bar. & doc. in. l. si ager. de rei uend. in dote uero requiritur traditio. l. de diuisione infra eo. Bal. nouel. in. l. 1. nu. 277 infra eo. Saluio. hic nu. 139. nisi fauore mulieris so. ma. dotem recuperantis ut in. l. in rebus. C. de iu. dot. per Bal. nouel. ubi supra proxime & supra nu. 4. diximus.

68 Infertur † ex supra firmata cõclusione in practica quod cum dos sit ius vniuersale, ualebit libellus generalis quo dos vniuersaliter petitur, & etiam sententia conformis libello ꝓlata iuxta tradita per glo. & doc. in. l. 1. in prin. supra de eden. & in. c. 2. extra de libelli obla. Bar. in. l. ait ꝑtor. §. 1. in fi. infra de re iud. & Bar. & doc. hic vbi pro communi sententia Rip. nu. 47. Ruyn. 86. & Io. bolog. 229. Idem Ruyn. lib. 5. cõs. 133. nu. 17. Mates. not. 120. no. quod dos

69 Pro qua † quidem illarione primo facit tex. in. l. 3. C. de do. promi. vbi promittens dotem soluere arbitrio suo intelligitur promittere arbitrio boni viri soluere, & sic nõ obstante incertitudine substinetur prout et in. l. cum post. §. gener. supra de iu. do. vbi ꝓmissio dotis generaliter facta arbitrio boni viri censetur facta qui pro modo facultatum & dignitatis ac. qualitatis partium arbitrari debet per Mars. in rub. C. de proba. nu. 450. prout etiã de iudice dicit glo. no. in l. tam de mentis C. de ep. au. in. l. 3. in prin. & §. 1. supra de testi. per Ias. in rep. l. admonendi. nu. 272. de iureiur.

70 Secundo † facit tex in . l. fin. C. de sent. quę sine cer. quanti. ubi ꝓpter solam generalitatem ibi non vitiatur sententia secũdum doc. ibi & Mates. d. not. 120. ita nec libellus qui cum sententia debet esse concordans vt in. l. vt fundus supra communi diui. & in. c. licet hęly extra de simon. & eiusdem iuris regulis niti iux. not. in. l. si pręses infra de pęnis in. l. fi. C. de fideicom. liber. per Euer. in cent. in loco a sententia ad libell. per tot.

71 Tertio† & vltimo facit sing. docti. Arch. in.c.sunt nonnulli.1.q.1.vbi notan. inquit quod quęlibet dispositio quantumcunque incerta ex ęquitate can. substinetur & boni viri arbitratu est declaranda. sequitur Bal. in.l.qui mutuam.§. Salarium in lectu.anti. supra mād. Alex.in.l.1.col.4.infra eo. Abb. in.c.ex parte nu.5.extra de censi. Fely. in.c. 1.col.3.de pact. Dec. in.c.ad hęc col.2. de rescrip. & in cōs. 182.col.2.Mars. not.223. nonnulla & pro famoso & singulari dicto Ias. in.l. ita stipulatus nu.13. & in.l.triticū col.1.de ver.ob.

72 Amplio † hanc illationem primo procedere etiam in iudicio particulari parte non opponente quia etiam in illo libellus seu talis qualis petitio generalis admittetur ut in.l.fin.C.de anna.excep.glo. & doc.in.l.1. in prin. supra de eden.in.l.edita.C.eo.Cano.in.c.abbate sane.de ver.sig. fulg. Ias. & doc.in.l. cum quid supra si cer. pet. Paris. lib.4.cons.67.col.1. Alex.lib.4.cōs.32.col. 3.& Ias.hic lect.1.nu.38.Pont.83.& pro regula Rip.50.

73 Amplio † secundo procedere etiam in libello seu petitione legitimæ Bal. in.c.conquerente. col. fi. extra de offi. ord. Bal.Ias. & doc.in.l.si quis in suo.in.4. not.C. de inoffi.te.Coras.in.l.qui liberos nu.47.de ritu nup. Fabian. in auth.nouissima nu. 77. C. de inoffi. te. Ias. hic lectu.1.nu.38. & Rip. 51. de dote enim ad legitimā bene tenet argumentum. Bar. in.l. titio centum.§. titio genero.infra de cond.& demon. ideoque sicut in iudicio dotis admittitur libellus generalis, peto dotem, ita debet etiam admitti in petitione legitimæ; quę cum sit quota omnium bonorum difficilius specificari potest.l.papin.§.quarta supra de inoffi. te. & pro communi Tolet.lib. cōmunium opin. ver.legitima.nu.56.

74 Amplio † tertio procedere etiam in iudicio petitionis hęreditatis vt in.l.4.supra de peti.hę.quod etiam ipsum iudicium vniuersale dicitur.l.1.in prin.supra de rei ven.l. si quis libertatem &.l.item videndum.§.fin. supra de peti.hę.licet interdum etiam pro re particulari competat vt in.l. licet supra de peti.hę.Spec.tit.de tuto.§. fin. col. pen. Maran.de ord.iud.4.par.7.distin.nu. 8.

75 Amplio † quarto procedere etiā in iudicio attentatorum. Abb.& doc. in.c. consuluit.2.extra de app.quod etiam alias est priuilegiatū. Dec.in.c.ex parte 2.nu.22.extra de rescrip.Rot.dec.2.de resti.spo.in no.nec terminorum obseruationem exposcit Rot. dec.78.de app.in anti.Bellem.dec.101. vt lite pen.

76 Amplio † quinto procedere in quolibet summario iudicio Bar.in extrauagan.ad reprimē.ver.figura.tit.quomodo in crim. lęsę ma.proce.in vsi.feu.Maran. de ord. iud.6. par. prin. tit. de libelli obla. nu. 16. & in. 4.par.prin. ix. dist. nu.12. & seq. Quod est notan. hic perusię vbi tā in causa dotis quā in alijs fere semp agitur sūmarie ex forma statutorum lib. 1. de summa. cogni. rub.3. ideo iuris apices non custantur. Barb. cons. 31.par.1. Soc. cons. 24. ad fin. lib. 1. Natt. cons.521.nu.3.lib.3.

77 Amplio † sexto procedere generaliter in quocunque iudicio in terris ecclesię in quibus seruatur ius cano.vt no.in.l.priuilegia. C. de sacros.ecc.in.c.cum esses de testa. in c.1.de no.ope. nun. in .c. per venerabilem extra qui filij sint legi.in.c.2.de arbi.lib.6. & pro communi Curt.iun.cons.136. nu. 4. & Tolet.lib. cōmunium opi. ver. contrarietas nu.195. ex illa generali canonica ęquitate de qua per Arch.in.c. sunt nonulli.1. q.1.Bal.in.d.l.qui mutuam.§. salarium. & alios supra nu.71.ad hoc allegatos.

78 Declaro † etiam prędictam conclusionē primo procedere dummodo libellus sit certus ratione vniuersi, licet ratione quantitatis vel speciei sit generalis & incertus vt in l. fin.C.de seur.quæ sine cer. quanti.secundum Intell.Bar.& sequacium hic de quo supra nu.39.Bal.nouell.de dote par.2.col. 2. Io.Campe.de dote par.1.q.4.in fin.

79 Declaro † Secundo procedere dummodo postea in processu saltem exequutiuo liquidetur vt inde sententia certa possit exequutioni mandari iuxta not.in.l.ait prętor §.si pretor de re iud.& in.l.3.C.de sent.quæ sine cer.quanti.glo.Ias.& doc.in.§.curare. Insti.de Actio.Bal. nouell. vbi supra nu. 2. Alex.lib.2. cons. 187. in hac causa col. 2. Ruy.lib.5.cōs.35.nu.5. Fabian.in.d.auth. nouissima nu.77.C.de inof.te.Vant.de nullI. sent.ex defe. process.nu.102.Soc.hic nu. 42.Pont.83.& Rip.52.

80 Declaro † tertio procedere quando dos ciuiliter peteretur, secus si criminaliter forte propter mulieris delictum vt in .c. plerunq; de don.int.ul.& vxo.& not.in rub. extra de iudi.& in rub.C.de eden. quia tunc libellus certus & specificus esse debet ex quo in criminalibus incertitudo omnino reijcit libellū.l.libellorum vbi Bar. de accus. Bal.in.l.1.C.de confess.Ias. in .§. curare ad fi.de act. Alex.lib.1.cōs.72.col.pen.& li.4. cōs.32.col.4.Dec.cōs.83.nu.2.Gerar.sing. 4.nu.17.Mars.not.348.libellus.

81 Declaro † quarto procedere dummodo tanta non sit generalitas, obscuritas, & incertitudo vt reus deliberare non possit an velit cedere vel contendere iuxta ea quę tradit Alex. lib.2.cōs.182. lectis col.& per Maran.de ord.iud.6.par.prin.tit.de libelli obla.

obla. nu. 16. & faciunt no. in .l.1. in prin. supra de eden.& In.l.edita.C.eo. per Dec. in.c.dilecti.nu.65.extra de iud.in.c. pastoralis nu. 40. de excep. Ruyn. lib.4. cons. 162.nu.13.

82 Declaro † quinto procedere quo ad admissionem libelli ne vt generalis & ineptus reijciatur Abb. Dec.& doc.in d.c. dilecti.Bar.& doc.in .l.1.§. siquis argentum supra deposi.l.sirem in fin.de rei ven.& in .l. actione de furt.Bal.in.l.2.col.1.C.de sent. quę sine cer.quanti.Bal.nouel.in.l.1.nu. 2. &seq.infra eo.

83 Declaro † sexto procedere in libello porrecto coram iudice iure communi iurisdictionem habente secus si coram illo cui aliquo casu speciali iurisdictio competit nã corã eo libellus generalis debet declarari, & etiam parte non opponente non procedit Ang.in cons.6.col.1.Alex. d.cons.72.& in d.cons.32.col.4.& Dec.in.d.c.dilecti.n.67

SVMMA RERVM CAPITA

1 Dos an detur propter matrimonij onera substinenda. De veritate nu.39.

2 Pactum inter coniuges quod vir fructus dotis habeat mulier onera matrimonij substineat non valet & nu.45.& seq.

Intell.l.si pater mulieris supra de iu dot. & seq.

Votum captandę mortis cessat cum is de cuius bonis agitur pręsens & consentiens est.

4 Pactum non valet vbi subiectum deficit

Actus incipere non potest eo tempore quo finiri debet.

5 Actus inualidus perueniens ad eum casum aquo incipere non potest,non conualidatur

6 Intell.l. dotis fructus supra de iu.dot.& nu. seq.

7 Mulier fauori suo renunciare non potest quando de publica vtilitate agitur.

8 Hominis dispositio facit legis dispositionē cessare

Volenti non fit iniuria

9 Arg.a contrario sensu non procedit ad legis correctionem

10 Æquitas specialis tollit generalem. Et duo contraria possunt ambo ęqua esse

11 Intell.l.si conuenerit 2.in prin supra de pac.dot. & nu.seqq.

Idem operatur propositum in proposito quod oppositum in opposito

12 Arg.a cõtrarijs procedit in contrarietate facti, non iuris. Decla.nu.14.

13 A verbis narratiuis non licet arguere ;maxime quando in decisione reprobantur.

16 Intell.l.assiduis.§.oportebat.C.q potio.& nu seq.

17 Pactum contra substantiam actus non valet

18 Vxor constante matrimonio improprie dicitur dotem possidere

Maritus cõstante matrimonio dominus dotis est, licet ex fructibus vxorem alere teneatur

19 Alimentis non potest renunciari quando renuncias non habet aliunde se alat

20 Mulier artifex ex suo artificio, possibile est, vt viuere possit

21 Intell.l.4.in fin.supra de pact dot & nu. seqq.

Vbi est casus legis ibi omnis cessare debet dubitatio

22 Maritus conuertendo fructus dotis in dotem dicitur in eo substinere onera matrimonij

23 Mulier potest iure dotis fructus habere & matrimonij onera substinere.

25 Intell.l.fin in prin.infra de doli excep. & nu. se.

26 Qui summouetur dumtaxat a petitione vsurarũ supponi debet dotem habuisse.

27 Fructus dotis cum matrimonij oneribus compensantur

28 In verbis narratiuis super quibus nil est decisũ non potest fundamentum fieri

29 Scribens per errorem sibi non pręiudicat

Rusticus ab ignorantia iuris solet excusari,maxime quando non potuit peritiores consulere

30 Dos modica,dos est.De veritate nu 32. & seqq.

Seruus pusillũ peculiũ habens peculiatus dicitur

Modicum scandalum, scandalum dicitur

Speciale quandoq; fit gratia mendacij euitandi, alterumq,non fallendi

Mendacium est falsa vocis significatio cum intentione fallendi.

31 Specialitas, fauor, & priuilegium sine alterius iactura solet induci

32 Authoritas Bal.est probabilis & non necessaria & in disputando parum curanda.

Authoritas glo. in uia disputatiua est parum curanda.

Dubia opin.doctorum non potest ad decisionem allegari.

33 Plus & minus in his quę iuris sunt specificam inducit differentiam

Dos est quid iuris

Dos congrua debet legitimę ęquipollere

34 Nudum nomen non redarguit iuris effectum

Argum. a ui nominis non ualet.

Declaratio doctrinę Bal.in.c. si proponente de rescrip.remissiue

35 Pactum quod mulier substineat onera matrimonij valet.

Maritus fructus dotis habet ex legis dispositione & quandoq; ex vxoris consensu

36 Intell.l.siquis pro uxore.§ fin. de don. int.ui.& uxo.& nu.seqq.

Societas leonina non ualet & nu.46.

38 Pactum habens causam onerosam inter coniuges valet.

39 Dos regulariter ꝓpter onera matrimonij datur siue fuerit ante contractum matrimonium constituta, siue postea aucta nu 40.

41 Dos in certa boni uiri arbitratu declaratur, nec incertitudine uitiatur.

Alienatio rerum dotalium a marito inope fieri non potest etiam muliere consentiente

Non

43 *Non valet actus per quem dos eximitur a seruiendo oneribus matrimonii*
44 *Dos non seruiens oneribus matrimonij nulla est.*
45 *Tria requiruntur ut maritus iure fructus dotis consequi possit*
46 *Matrimo potest esse sine dote, licet raro eueniat*
Raro contingenti raro iura aptantur
47 *Dos ex parte uxoris sine oneribus matrimonij esse potest.*
Intell. l. si is qui Stichum §. 1 supra de iu. dot.
48 *Declara. quare dicatur dos dari propter onera matrimonij.*
Dic. propter causam remotam significat
49 *Dos nō datur pro oneribus matrimonij putatiuis*
50 *Intell. l. cum pater & l. conuenire & l. de die supra de pact. dota.*
Non ualet pactum quo ius ci. impugnatur.
Nec quo fit deterior conditio dotis
51 *Pactū donationē sap. ēs inter coniuges reprobatur*
52 *Pactum quod sponsus habeat fructus dotis & sponsa substineat onera matrimonij non ualet*
Donatio inter coniuges ualet quando effectus confertur in tempus soluti matrimonij & nu 53
53 *Pactum contra leges inter coniuges non ualidatur iuramento de iure ci secus de iure cano.*
Iuramentum semper est seruandum de iure cano. nisi uergat in dispendium salutis ęternę
Donatio inter uirum & uxorem firmatur iura. de iure cano.
54 *Pactum inter coniuges quod uir habens fructus dotis eos conuertat in dotem, & mulier substineat onera matrimonij ualet.*
Idem quādo mulier a viro fuit aliter compēsata nu. 55. Vel quando fructus dotis essent adeo tenues ut nulla eorum esset habenda ratio nu. 56.
56 *Parum & nihil ęquiparantur*
Ex modica dote nō acquiritur iuspatronatus Eccl.
Leuis febricula non dicitur febris, nec vulnusculum dicitur uulnus.
57 *Pactum q uir habeat fructus dotis, & uxor subeat onera matrimonij ualet, quando uir alteri contemplatione uxoris restituere tenetur.*
Maritus non dicitur fructus recepisse si eos alij restituere tenetur.
58 *Valet pactum inter coniuges quod uir so. ma. fructus aliquos dotis habeat licet matrimonij onera cessent.*

QVÆSTIO DECIMAQVINTA

1 SECVNDVM † quod reuocatur in dubiū ex dictis sup dissinitio. Bar. est verum sit generaliter & indistincte verum Dotē dari ꝓpter onera matrimonij substinenda adeo vt non valeat pactum inter coniuges quod vir habeat fructus dotis & mulier substineat onera matrimonij?

In quo quidem articulo duę sunt & contrarię scriben. sententię, alteram enim & negatiuam quod tale pactum non valeat inter coniuges constante matrimonio & sic quod dos actualiter & indistincte pro oneribus matrimonij deseruire debeat tenuerunt Bal. in. l. pactu in fi. C. de colla. Imol. in. l. si socer. §. lucius infra eo. & hic Alex. nu. 34. Roma. 44. lectu. 2. Ias. 22. lect. 1. Crot. nu. 84. Soc. Iun. 8. par. 3. & pro communi sententia Rip nu. 54.

2 Probatur primo † hęc opin. per tex in. l. si pater mulieris supra de iure doț. vbi non valet pactum quo dos post mortem mulieris est soluenda quia oneribus matrimonij seruire non potest, ergo pari ratione pactū de quo agimus valere non debet, ex quo oneribus matrimonij fructus dotis deseruire non possunt. Et si diceretur ibi speciale esse propter euitandum votum captandę mortis arg. no. in. l. fin. C. de pact. & in. l. de fideicommisso. C. de trans. Replicari posset non dici votum captandę mortis inducere pactū quo ille de cuius bonis aut hęreditate agitur pręsēs & cōsentiēs est vt in. d. l. fi. & in. d. l. de fideicō. cū volēti nō fiat iniuria. l. 1. §. vsq; adeo. de iniur. vnde nec donatio causa mortis ea de causa infringitur sed ōnino substinetur & approbatur a iure l. 1. & per tot. ti. infra de dona. causa mor. & inst i. de dona. in prin.

3 Cęterum † huic motiuo potest disputando responderi primo quod ibi dos nec destinatione nec actu oneribus matrimonij seruire poterat quia erat dirempto matrimonio soluenda, hic autem licet non actu tamen destinatione bene dicitur seruire, & ideo non dicitur nulla. l. 1. §. 1. infra de colla. dot. & ita inter cęteros respondet hic Bolog. nu. 186.

4 Secundo † potest responderi quod ibi origo dotis confertur in tempus quo res ipsa idest dos debet extingui ideo pactū nō valet. l. iulianus supra de iu. dot. l. tirio cum morietur supra de vsufru. l. 5. de vsufru. leg. & l. quod sponsę. C. de don. ante nup. ex subiecti defectu arg. tex. in insti. de inuti. sti. in prin. & §. 1. & in. l. inter stipulantem. §. sacram. de ver. ob. p Humber. in aush. sacra. puberum nu. 58. C. si aduer. ven. hic vero solum exactio fructuum impeditur, quod a iure non improbatur vt in. l. iulianus vbi etiam Bar. supra de iure dot. & in. l. tirio cū morietur vbi etiam glo. supra de vsufru. & in. l. hęres. §. quamuis. j. de cond. & de. & in dicta. l. quod sponsę. C. de dona. ante nup.

5 Tertio etiam potest responderi † quod ibi actus ab initio erat imperfectus quia fa-

cta

sta promissio dotis quę sui natura deserui re debet oneribus matrimonij.l. pro oneribus.C.de iu.dot.l.dotis fructus supra eo.ti. & tamen nunquam tradita nec tradēda sub stinenti onera matrimonij ex pacto patris, ideoq; so. ma. perueniens ad eum casum a quo incipere non potest, non conualidatur iux.no.in.d.l.inter stipulantem.§.sacram.ff. de ver.ob.& in .l. pro parte ubi Bar. supra de seruitu.

6 Probatur † secundo in.l.dotis fructus supra de iu.dot.ubi dicitur ęquum esse maritum pro oneribus matrimonij fructus dotis habere, ergo iniquum maritū dotis fructus habere, mulierēq; onera matrimonij substinere arg.l.secūdum naturam de reg. iur. l. in insulam.§.vsuras infra eo.&.c.qui sentit de reg.iur. lib.6. Et cum ibi ęquitas sit scripta in lege pręferri debet rigori etiā contrario si rigor in contrariū forte scriptus reperiretur ad no.in.l.placuit .C. de iu di.in.l.si eibi supra si cer. pet.in.l.si tibi de de dona.& in.l.2.C.de piguo.

7 Et si † quispiam diceret mulierē renunciare posse iuribus disponentibus uirum ex fructibus dotis debere matrimonij onera substinere,cū quilibet fauori suo ualeat renunciare .l. pen.C.de pact.l. si iudex supra de mino.l.fin.§.pen.ad Vellea.& .l. si quis in conscribendo .C. de epi. & cler.

Replicari poterit illud non procedere in materia dotis de qua loquimur cum in ea concurrat publica & priuata utilitas simul .l. r. infra eo.l. r.& seq.supra de iu.do. quo casu fauori suo nemo potest renunciare ut in.l.debitorum supra de pact.dota. in c.1.de iura.calum.lib.6.glo. & doc.in.c. si diligenti. extra de fo.compe.& per Bar. in tract.alimēto.nu.34.& Soc.reg.339.nu. 5. & eum pręterea fructus dotis non solum pro substētatione vxoris cōstituantur.l.assiduis §.oportebat C.qui potio.in pign. ha. uerū etiam pro substentatione filiorum.l.ubi ad huc .C. de iu.do.ibi tam id: quam mariti & filiorum &c. ideoq; illi fauori cum alijs communi sola mulier in pręiudicium aliorum renunciare non possit.l.a.infra de lib. causa.doc.in d.c.si diligenti.

8 Verum † huic motiuo responderi potest primo quod dispositio hominis facit dispositionem legis cessare .l.fin.C.de pac.cōuen.Bal.in.l.2.supra de arbi. Iasin.l.2.nu. 147.C.de iu.emphi.ideoq; si mulier paciscendo consentiat uirum habere fructus dotis absque onere, pactum ualebit quia (ut etiam supra dixi) uolenti nō fit iniuria.l.r. §.usque ad eo. infra de iniur.neque iuri publico fit derogatio uel aliquod detrimentum filijs ex quo onera matrimonij nihilominus ex pacto substinentur & non fit curandum de modo quando habetur effectus ut no.in.l.si mater .C.de institu.& in.l.gallus .§.quid si is de iibe.& po.

9 Secundo † responderi potest hunc tex. ut supra inductum non probare hanc opinionem directo sed a cōtrario sensu.quod quidem argumen. non procedit quando ex eo sequeretur correctio iuris glo.in.c. significasti extra de fo.compe.& in.c.vni. de ęta. & quali.lib.6. & in clem. r.ver. obseruare de sent.excō.Abb.in.c.a nobis.2.extra eo. doc.in.l.1. in prin.supra de offi.cius.prout in casu nostro in quo sequeretur correctio l.4.supra de pact. dota. & similium iurium pro contraria parte disponentium de quibus infra in secunda & contraria opin. nu.2 r. & seqq.

10 Tertio † etiam responderi potest quod licet ęquū sit virum ex fructibus dotis substinere onera matrimonij debere, tamen ęquū quoq; est pacta inter coniuges esse seruanda.l.1.in prin.supra de pact.l.r. supra de consti.pecu. &.c.r. extra de pact.possūt enim duo contraria ambo esse ęqua vt in.l. exigendi. C.de procura.Comes. in rub. de de act.nu.5.at quando sunt duę ęquitates, vna generalis altera specialis, specialis pręfertur generali ut no. in.l. r.C. de legi. per Bar.in.l.si is qui pro emptore.q. vlt. ad fi.intra de vsuca.Bero. in rub.extra de pręscrip.nu.r2.in casu nostro ęquitas quę est pro obseruantia pacti est specialior quam ea quę est in.d.l.dotis fructus,cum illa omnibus sit communis & a lege generaliter promulgata ar.l.leges C.de legi.ista vero sit inter coniuges paciscentes dumtaxat communis, merito ista pręualere debet & alteri pręferri,in toto nanque iure generi per speciem derogatur .l.in toto intra de reg. iur. & reg.generi lib.6.cum sim.

11 Probatur † tertio in.l.si conuenerit.2. supra de pact.dot.in prin. vbi non valet pactum quod vir substineat onera matrimonij & fructus dotis restituat, ergo ita e conuerso non debet valere pactum quod maritus retineat fructus dotis & non substineat onera matrimonij per argum.a contrarijs quia idem operatur propositum in proposito quod oppositum in opposito ad not. in.l.fin.§.fi.de leg.3.in.l.& si contra in fin. de vulg.&per Bal. in.l. conuenticula.C. de Episco.& cle. doc. in rub. de acq. poss. & Euer.in centu.in loco a contrarijs in prin.

12 Et si † diceretur argum.a cōtrarijs seu oppositis procedere in contrarietate facti & nō in contrarietate iuris.l.r.§.fi.de ver.ob. & §.interdū uer.per contrariū insti. de hęr. quę ab inte. Replicari posset argumentum supra inducl per locum a contrarietate facti qa primo casu vir substinet onera matri-

matrimonij & restituit fructus dotis; secundo casu vir retinet fructus & nõ substinet onera quę õnia in facto cõsistunt.arg.l.2.in prin. de ver. ob. & q̃a ex facto ius oritur .l. si ex plagis.§.in cliuo. sup ad leg.aquil.& in vtroq;casu est eadem ratio quod eius estieq commoda quem sequuntur incommoda & & econtra.l.secundum naturam de reg.iur. cum cõcor.de quibus supra ideirco in vtro que quoque casu eadem esse debet iuris dispositio arg.l.fin.C. de fructi. & lit. expens. & .l.illud ad leg.aquil. per glos.in clem.si. de spp.& scrib.j. in rub. de acq.poss.

13 Huic motiuo † responderi potest primo quod in.d.l.si conuenerit in prin. sunt verba narratiua, quia ibi referũtur verba Marcelli iurisconsulti quę postea corriguntur a Vlp.illius legis authore, in vers.ego vtrobiq; arbitror &c. Et a verbis narratiuis non licet arguere.glo. & doc. in .l. vni.C. quando non peten.pat.in.c. auditis ad fin. extra de electio.& in.c.1.de rerum permu. lib.6.maxime quando deinde in decisione (vt ibi) sunt reprobata vt inquit Fortun.in tep.l.1.in prin.nu.27.in fin. supra de pact.

14 Secundo† responderi potest argum.a cõtrarijs non valere quo ad positionem, quia posito vno contrariorum non sequitur positio sed bene destructio alterius contrarij Paul.Castr.in.l. si inter infra de excep. rei iud.Rot dec.1.de testibus in no.vnde posito quod maritus restituat fructus dotis ex conuentione a iure reprobata& subeat etiã onera matrimonij, nõ tamen sequitur positio eius cõtrarij quod scilicet non valeat pactum quod vir habeat fructus & non substineat onera matrimonij per supradicta.

15 Tertio & vltimo † responderi potest retorquendo illum tex.dum rejecta sententia Marcelli in fine determinat valere pactum inter coniuges vt maritus fructus dotis conuerteret in dotem & mulier se suosque aleret tueretur ue, & vniuersa sua onera expediret vt ibi in vers.& quid dicemus si tale pactum &c.maritus enim conuertendo fructus dotis in dotem sibi tunc acquirit, maiorem sibi dotem constituendo & forte lucrum dotale so. ma. ex statuto sibi parando, vel filijs existentibus maius patrimoniũ reliquendo & mulier substinet onera matrimonij, & pactum valet, ergo ita in casu nostro debet valere pari ratione pactum quod vir habeat fructus dotis & mulier substineat onera matrimonij ar. no. in .l.si socer a genero in prin.j.eo.in.l. de quibus de legi. per Bal. in.l. conuenticula .C. de epi.& cler.& Euer.in cent.in lo.a pari.

16 Probatur † quarto in.l.assiduis.§.oportebat.C.qui potio.in pigno. hab. vbi dicitur mulierem possidere dotem pro suis alimonijs; ideoque pactum in contrarium initum tãquam in exterminiũ famis & sic etiã in necem tendens ualere nõ debet.arg. no. in.l.vel negare infra quemadmo. te.ape.& in.l.1.& seq.supra de don.int.vi. & vxo. & in.c.si.ex eo.p Bar.in tract.alimẽto.nu.33.

17 Stringo quia † pactum contra substantiã actus factum non valet.l. cũ pręcario infra de pręcario.l. vbi ita donatur infra de don. causa mor &.l.si peculium.§.1.infra de pecul.leg.sed pactum hoc de quo agimus est huiusmodi ex quo fructus dotis in substantia deputantur a lege pro alimentis mulieris & familię suę & sic pro oneribus matrimonij d.§.opotebat.&.l.vbi ad huc & .l. pro oneribus C.de iu.dot.&.l.si constante eum ibi not.j.eo.merito.&c.

18 Huic etiam motiuo † responderi potest primo quod mulier constante matrimonio dicitur impropriè dotem possidere ex quo fructus dotis ad maritum pertinent secundum glo.ibi, nam dos datur marito vt ex eius fructibus subeat onera matrimonij vt in.l.1.& in.l.dotis fructus supra de iu.do.& in.l.pro oneribus.C.eo. & patet ex diffinitione dotis de qua per Bar.& doc.communiter hic de qua supra & ideireo constante matrimonio dominium rerum dotalium in patrimonium viri ex legali dispositione translatum censetur vt in.l. in rebus .C. de de iure dot.in.l.quamuis & in.l.dotis fruct. .§. si res supra eo.ti.& licet etiam mulier ex fructibus dotis alatur, tamen id prouenit mediante persona & facto viri qui eam alere tenetur, & actus primę causę debet ascribi.l.item eorũ .§. 1i decuriones supra quod cuiusq;vni.1.o.l.& si pretor supra de offi.eius.l.is damnum de reg.iur.&.c. cum aliquibus de rescrip.lib.6.ideo glo. in.d.l. in rebus in ver.iure nat. inquit quod cum vxor pmiscue cum viro dote vtitur, domina etiã cum eo esse dicitur sicut etiam filij dicuntur domini rerum paternarum viuente patre.l.in suis de lib.& postb. &.§.sui.inst.de hę. quali.& diffe.

19 Secundo † responderi potest quod tunc iuri alimentorum renunciari non potest quando renuncians non habet aliunde se alat quia tunc pactum dicitur tendere in exterminium famis & reprobatum est in iure at.d.l.vel negare & per Bat. in .d. tract. alimen. nu. 33. sed nos loquimur quando mulier erat diues& habebat dotalitium seu bona paraphernalia & sic aliũde viuere poterat quo casu cessat argum. iux. not.in .l. cum hi.§.1.supra de trans.per Bar.in.d.tra. de alimen.col.fin. dubium enim de vno.i. de validitate pacti cętera supponi facit babilia.l.qui testa.j.de testa.c.1.de ęta.& quali.lib.6. Dec.in rub.C.qui admi.lect.5.nu.

15.

25.& in.c. quę in ecclesiarum nu.2.extra de consti. Vercell.in.l.viuum nu.3.si cer. pet.

20 Tertio † etiam respondere potest negando hoc pactum tendere in exterminium famis, nam posset esse mulier artifex & industriosa & ex suo artificio se & familiam gubernare posse iux.not.in.l.sicut infra de op. lib.in.c.literas de resti.spo.p Gerac.no.99. nu.4.& seq.& dixi in tract.de pri.pau. q.8. specia.2.nu.23.& seq. Et sic nec esse contra substantiam actus, ex quo matrimonium sine dote esse potest.l.quod si nulla supra de relig. & sump.fun. quod si dos esset de substantia matrimonij fieri non posset. ar.l.cum precario de preca.&.l. vbi ita donatur infra de don.causa mor.eum simi.supra alleg. Et dato demum quod in exterminium famis pactum redundet, tamen quod ex eo mulier sua culpa sentit sibi debet imputare.l.quod quis infra de reg. iur. & reg.damnum lib.6. iunctis not. per Bar. in.l.2.§.si nō propter.supra eo.eau. glo, & Gemi.in.c.statutum.§.cum verò de rescri. lib.6. Alex.in.l.quamuis infra eo. & Fely. in.c. si qui testium in fi. de testi.

Contrariā & affirmatiuā sententiam nēpe pactū de quo agimus inter coniuges valere etiā si a lege alias dos p oneribus matrimonij sit instituta tenuerūt hic Ang.& recentiores pręsertim Visita.nu 72.Pōt. 75 Saluio. 132. Hypan. 143.par.3.& lo.bolog.185.

21 Probatur primo † horum sententia per tex.in.l.4.in fin.supra de pact. dota. vbi valet pactum quod maritus habeat fructus dotis illosq; conuertat in dote, & mulier sustineat onera matrimonij,& sic videtur esse ibi casus in terminis & expresse decidens hanc quęstionem,ideoq; omnis cessare debet dubitatio.l.ancillę.C.de furt. Corn.1i. 1.cons.109.in fin. Et si dicatur quod ibi fructus conuertuntur in dotem & ideo mulier grauata in vno releuatur in alio.l.iure supra de iur. dot.l.1. supra qui. ex caus. ma.l.eum qui de iureiur. & sic facta coniugum inuicem compensanruc arg.l.utro atq; vxore infra eo. Potest replicari hoc parum aut nihil referre posse ex quo ipse maritus dotis dominus est.l. in rebus .C. de iu. dot.l.quamuis supra eo.ti.& ex diffinitione dotis cōstat, & ideo in rem suam proprium; commodū dicitur fructus conuertere quos conuertit in dotem arg.l.1.supra de iu.dot.

22 Cęterum huic motiuo † respondere potest primo quod ibi vir conuertēdo fructus in dotē dicitur in hoc substinere onera matrimonij,exquo line luero vel recognitione aliqua gerit curā & negocia vxoris & substinet onus exigēdi & cōuertēdi dictos fructus seu eorū pręciū in dotem,ita respondet hic Ias.in lect.1.nu.22.Bul.19.& Crot. 84.

23 Secūdo † potest respōderi q ibi maritus effectualiter nihil cōsequitur q a fructus tenetur in dotē conuertere & sic in vtilitatē & cōmodū vxoris seruare, ex quo cōstāte matrimonio dos naturaliter in mulieris pmanet dñio.l. in rebus .C.de iu.dot. & so. ma. mulieri vel eius hęredibus integra dos eredi debet.l.2.in prin.j.eo.& sic est ibi casus in quo mulier habet emolumentū fructuū dotis & ipsa met matrimonij onera substinet,quod nō est a iure improbatū ut in .l.si qs p vxore.§.si vxor.j de don.int.vi & ux.

24 Tertio † respōderi potest retorquēdo illū tex.exquo ibi simile pactū valet q a maritus tenetur fructus in dotē conuertere & sic ad vtilitatē mulieris cōseruare, hic autē potest consumere & in suos proprios vsus etiam in damnum vxoris erogare,ergo pactum valere non debet vt idem operetur p positū in proposito quod oppositū in opposito & e contra ad not.in.l fin.§.fi.de leg. 3. & in.l.& si contra de vulg.cum simi.

25 Probatur † secundo in.l.fin.in prin.infra de excep.doli.vbi valet promissio dotis & alimonię filię & familię p patre facta genero suo,& si deinde pater alit filiā & familiā & gener petat fructus dotis doli exceptione sūmouetur;cū itaq; ibi valeat pactū q maritus habeat dotē promissā a socero, & socer alat filiam & eius homines & sic substineat onera matrimonij ar.l. vbi ad huc ibi sed fructibus earum &c.C.de iu.do. ita pariter valere debet pactū q maritus habeat fructus dotis & mulier substineat onera matrimonij & sic q dotis fructus pro matrimonij oneribus neutro casu deseruiant.

26 Et licet † plerique scriben. videātur respōdere q ibi maritus nō habuerit effectualiter dotem ideoq; nec fructus dotis. Potest nihilominus replicari q immo effectualiter habuit dotem, quia ibi summouetur dumtaxat a petitione usurarum & propterea ut s quoq; dicebamus alia omnia supponi debent habilita.l.qui testamēto.j.de testam. & .c.1.cū utrobiq; no.de eta.& qualita.lib.6. p Dec.in.c.quę in ecclesiarū nu. 2. de constitu.& in rub.C.q admi.lect.1.nu.15. Vercell.in.l. vinum nu.3.supra si cer.pet.

27 Verū huic fundamēto † respōderi pōt primo retorquēdo ex quo socer promittēs dotē genero cū alimonijs filię, ad vsuras dotis non tenetur,ut pote dotis fructus debiti marito, p oneribus matrimonij compensentur socero alimenta filię pstanti & sic illius mrīmonij onera substinēti ad no.in.l. sin natura.j.de reg.iu.& i.c.q senrit.de reg.iu.lib.6.

28 Secūdo † respondere pōt q dum in prin. illius tex. agitur de pacto inter socerum & generum sunt uerba narratiua & facti relatiua super quibus in ea lege nihil deter

V minatur-

minatur ideoque in eis fundamentum fieri non potest ad not. in .l. vni. C. quando non peten. pat. & in .c. auditis extra de electio. & in .c. t. de rerum permuta. lib. 6. verba autem sequentia illius tex. a uers. idē homo rusticanus usque ad finem prin. non sunt ad propositum pręsentis nostrę disceptationis ex quo ibi nil de pacto aliquo, & dum de scriptura loquitur etiam de homine rusticano & errante dicit, quę omnia & singula sunt aliena a terminis quęstionis nostrę merito &c. ad not. in .l. papin. exuli. de mino. in .l. fin. de calum. cum simi.

29 Tertio † etiam responderi potest quod ibi concurrunt plura quam in casu nostro; ibi enim socer non solum promisit genero dotem & alimonias filię hominumq; suorum, uerum etiam deinde recipsit in chirographo generum suum pro creditore fructuum dotis pro tempore pręterito quo ipse socer substinuit onera matrimonij, cum que gener nihil impenderit propter onera matrimonij pro tempore pręterito tex. ibi determinat quod agens ꝑ dotis fructibus doli exceptione summouetur, Nec opitulabatur genero chirographus soceri quo creditor descriptus erat, tum quia socer per errorem scripserat putans se ad eos fructus teneri ideoque non sibi pręiudicauit ar. l. si per errorem supra de iurisd. om. iud. l. nec; professio & .l. errore. C. de testa. tum etiam quia socer rusticanus homo erat qui ab ignorantia iuris aliquando solet excusari. ut in l. siquis id quod. supra de iur. f. l. om. iud. in l. cum de indebito. de proba. Bar. in .l. 2. nu. 13. supra siquis in ius uoca. non ie. Bal. lib. 1. cons. 81. quidam. maxime quando nō potuit peritiores consulere Bal. Saly. & doc. in .l. iuris ignorantia. C. qui admitti glo. & Fely. in .c. per tuas extra de simon. Tiraq. de retra. cōuen. §. 4. glo. 7. nu. 18.

30 Probatur † tertio ea ratione quia modica dos dicitur dos, Bal. in .c. si proponente extra de rescrip. sequitur Coras. in .l. qui liberos nu. 57. & seqq. supra de ritu nup. sicut seruus pusillū peculium habens peculiatus dicitur. l. si quid. §. si. supra de edil. edi. & modicū scandalū dicitur scandalū. c. cum ex iniuncto ad fi. ex̄ de no. ope. nū. ꝑ Tiraq. tract. de iudi. in rebus exig. ver. quinquagesimo septimo. Sed clari iuris est modicam dotē oneribus matrimonij seruire non posse qa modicum & nihil ęquiparantur not. in .l. quamuis de cōd. & de. in insti. de leg. falci. in prin. & in .c. licet causam .§. quamquam de ꝑba. ergo dicendū est valere debere pactum quo mulier absq; eo quod fructus dotis habeat matrimonij onera substinere teneatur. Et si diceretur ibi speciale esse gratia mendacij cuitandi Bal. in .c. cum ad eo extra de rescrip. alterumq; non fallendi ꝑ ea quę dicebat Diuus Augu. referēte glo. in .l. de ętate. §. si eū esset sup de inter. actio. & Ias. in .l. si quis extraneus in prin. nu. 5. infra de acq. hę. vbi dicūt mendaciū esse falsā voce signįficatione cū intētione fallendi.

31 Posset replicari † quod specialitas fauor & priuilegium sine iactura aliena censeri debet indultum ut in .l. nec auus. C. de emā. lib. in .l. 2 §. merito & .§. siquis a principe infra nequid in loco pub. Pręterea etiam si ibi de mendacio uitando agatur tamen satis est quod illud in eo casu ita disponitur ergo pari ratione, ut etiam disponar, idem dici debet in casu nostro ad no. in .l. si socer in fin. infra eo. in .l. 1. §. ueteres de acq. poss. in .l. si reus de duo. re. cum simi.

32 Sed † huic motiuo responderi potest primo quod authoritas Bal. in d. c. si proponente & sequacium est probabilis & non necessaria ad not. in .l. 1. supra si cet. pet. & in uia disputatiua patum curanda ut de authoritate glosę nil adducentis dicebat idē Bal. in .l. respub. post laco. de atc. C. quib us ex eau. maio. Roma. in .l. qui bona. §. si alieno col. 1. de damn. infe. Aquēs. in .l. ut uim nu. 176. de iusti. & iu. Ias. in .l. diuortio nu. 18. infra eo. Mars. not. 243. satis. & in cons. 30. nu. 1. & in cons. 83. nu. 34. & Grat. lib. 1. cōs 7. nu. 16. & Neuiz. cons. 2. nu. 13. & seq. & quod immo contrarium ꝙ dos modica nō sit proprie dos tenuit glos. in c. quicunque il. 2. 16. q. 7. Abb. lib. 2. cons. 106. casus & illam glo. pro sing. a canonistis exclamari dixit hic Ias. nu. 27. in prima lectu: vnde dicitur ꝙ minor legitima esse non debet doc. in auth. nouissima. C. de inoffi. te. & pro eō tūc fententia Dec. cons. 379 nu. 17. & pro magis cōmuni Moro. de pace & treg. cap. 96. nu. 9. & sic etiam negari non potest quin dubia sit opinio Bal. propter opinionū conflictum lux. doctri. Bar. in .l. quirome. §. duo fratres nu. 9. de ver. ob. Soc. lib. 1. cōs. 115. nu. 8. Neuiz. cōs. 73. nu. xi. Grat. lib. 2. cons. 1. nu. 2. & cons. 77. nu. 15. & ꝑpea in ea fundamentum aliquod fieri non posse nec debere ex sententia Bar. in .l. in ambigue de rebus dub. & in sua prima. q. incip. lucaug ciuitatis in 3. par. Alex. in .l. gallus in prin. nu. 5. de lib. & po.

33 Secundo † responderi potest quod in his quę iuris sunt ea quę secundum plus & minus differunt, interse specifice differunt vt in insti. de seruitu. in prin. ꝑ Galiau. in rub. .j. de ver. ob. nu. 4. dos autem est quid iuris vt inquit Bar. in .l. item ueniunt. §. item non solū in fi. supra de peti. hę. & patet ex eius diffinitione de qua hic per Bar. nu. 21. & supra. q. 13. dictum est, ergo si dos magna vel congrua saltem legitimę ęquipollens dicitur

tur proprie dos ad not.in.l.quoniam nouel la.C.de inoffi.te.per Pau.Castr.lib.1.cons. 363.in prin.scrib.in.l.vni.§.quo a nobis re cepto per illũ tex. C.de rei vxo.ac.dos mo dica vt specie differat a magna & congrua non erit dos [illegible]l saltem improrie erit.

34 Tertio etiam responderi potest† arg.pro cedere posse quoad nudum nomen dumtaxat, non autem quoad iuris effectum,arg. no.in.l.2.§.si non sint infra ad Tertull.& in l.fin.infra ad muni. cum dos modica pro oneribus matrimonij suplere non possit & sic nec secundum iuris effectum operari,licet dos nudo nomine denominetur argumentum autem a ui nudi nominis palã est nõ ualere ut no.in.l.vni.C.de nudo iu.quiri.toll.in.l.fin.ad muni. Quę omnia dicta sint saluis his quę circa sententiam Bal. in d c.si proponente declarando dixit Coras. in rep.l.q liberos nu.59.supra de ritu nup. & nos supra q. 13.nu.41.& seqq. latius recensuimus.

35 Probatur † quarto & ultimo quia ualet de iure pactũ inter coniuges quod mulier substineat onera matrimonij ut in.l.siqs ꝓ uxore.§. fin. in.fi.supra de dona. int. ui. & uxo. quod autem maritus dotis fructus habeat impedire non debet tum quia eos legis dispositione cõsequitur.l. dotis fructus supra de iu.dot.l.de diuisione infra eo.rum etiam quia de consensu uxoris habuit quę amplius dissentire posse non debet per reg. quod semel lib.6.iuxta illud Turpius ejci tur quam non admittitur hospes glo.in.c. cum omnibus 81. dist.& in.c. quemadmodum extra de iureiur.Tiraq.in.l.si vnquam uer.donatione nu.307.C.de reuo.don.Soc. iun. in.l.centurio nu.148. infra de vulg.vn de si quę singula non tenent simul iuncta prosunt .l.spadonem.§. qui iura de excus. tut.doc.in.l patre furioso supra de his qui sunt sui uel alie.i[illegible].quanto magis quę singula ualent simul vnita tenebunt auth. multo magis C.de sacros.ecc.

36 Huic† etiam fundamento responderi potest primo quod in d.l.siquis pro uxore,valet illud pactum ex eo quia uxor habet etiam a uito suo fructus dotis in compensationem onerũ matrimonij ut ibi dicit tex. express.& ideo si in vno grauatur in alio re leuatur .l. iure supra de iu.dot. &.l. eum ꝙ supra de iureiur. secus in casu nostro quo maritus fructus dotis habet, & mulier matrimonij onera substinet, & sic quoddammodo leonina societas est & a iure reproba ta .l.si non fuerint .§.fin.supra pro Soc.glo. in.§.1.insti.de socie. per D. Rayn. Rod.in orat. pro pupillo nu.31. & seq.

37 Secundo † responderi potest quod ibi inter coniuges solummodo pactũ expressum fuit initum quod mulier se & suos aleret ; quod autem mulier propterea fructus dotis haberet non fuit pacto comprehensum, sed maritus deinde passus fuit uxorem dote sua frui quo commodius se & suos aleret ut ibi & idcirco passus est eam &c. Et idcirco dubitabatur an maritus dotis fructus repetere posset; & per iurisconf. legislatorẽ pro parte negatiua determinatur, ratione de qua ibi ; ex quo colligo ibi esse duo pacta diuersa & diuerso tempore inita, vnũ expressum, alterum tacitum, inter coniuges in compensationem factum ; quod nõ est in casu .q.nostræ cui propterea applicari non potest arg.no.in.l.papin.exuli de mi no.cum vulg.ex modica enim facti uarietate ius immutatur Dec.con.637.nu.20.

38 Tertio & ultimo † responderi potest,pactum inter coniuges simpliciter initum ꝙ vnus uel alter eorum substineat onera matrimonij ualere ex quo habet causam onerosam, nec sapit largitatem reprobatam inter coniuges in.l.1. supra de dona.int.ui. & vxo.& hac ratione ualuit primum pactũ expressum in d.l.si quis pro uxore; uerum quia fructus dotis dimittuntur ibi postea uxori in compensatio nem ut colligitur ex finalibus uerbis tex.ibi puto enim non pos se ab ea peti quasi donatum quod compensandum est.ex quibus uxor non fit locupletior, ideo illud etiam tacitum pactum sub stinetur nec donationem inter coniuges reprobatam sapit.sed secus in casu.q. nostræ in qua maritus habet fructus dotis sine vllo onere,& sic ex eis fit locupletior contra no. in.d.l.1.supra de don. int. vi. & vxo.

39 Cęterum † pro resolutione huius disputabilis articuli constituo duas conclusiones Prima est quod dos regulariter propter sustinenda matrimonij onera datur ita Bar. hic nu.21.cum quo alij communiter trãseunt vt testatur Parp.& Alex.nu.25.idem tenet glo.& doc. in .l. de diuisione infra eo. Bar in.l.si socer. de dote pręlega. cum sequacibus de quibus in tract.de priui. pauper.q.8.speci a.2.in prin.latius dixi.

Et probatur in.l.2.supra de iu.do.in.l. ꝓ oneribus.C.eo.& in.l.fin.§.sicut.C.de don. ante nup. & in.l.cũ pater ibi ne diuersa sententia fructus dotis oneribus matrimonij separet & in .l. quęris ibi cum onera ma trimonij fructus releuaturi sunt, supra de pact.dot.

40 Amplio † primo procedere siue dos fuerit ante contractum matrimonium vt moris est constituta siue contracto & constante matrimonio licite aucta vt in .l. pen. C. de don.ante nup.& in.§.est & aliud insti.de dona.augumentum enim dotis huiusmodi priuilegijs & iuribus verę dotis gaudet secundum

cundum Bal.nouell.in.l.1.uu.46. infra eo. Ang.cons.290 col. pen. Abb.lib. 1. cons. 46. in 2. dub. Paris. lib. 1.cons.126.col.2. & Rolan.de lucro dot.q.1nn. nu.7.& seqq.

41 Amplio † secundò procedere etiã si dos sit incerta quia boni viri arbitratu pro mo do facultatũ & ex dignitate partium declarari debet & matrimonij oneribus deseruiẽ da constitui ut in .l.cũ post.§.gener. & in.l. quęro.&.l.seq.supra de iu.dot.& in .l.1.de leg.2. & in.l.si filię de leg.3. nec vt incerta vitiatur.l.theopõpus de dote pręleg.Bal.in l.si quis ita scripserit delęr.Insti.vbi etiam Imnl.nu.4.Dec.in.c.in pręsentia nu.82.ex tra de pba.Bal.nouel.de dot.6.par.8.prin. priuileg.32.

42 Amplio † tertio in tantum procedere vt nec valeat alienatio rerũ dotalium a marito non soluendo existente facta etiam vxore consentiente vt not. in.l.vni.§.&cum lex C.de rei vxo.act.& in insti.qui.alie.licet in prin.ne mulier contra publicam vtilitatem remaneat indotata.l. 1.infra eo.l.si egn.§.si res &.l.si mulier.2.§.exasse supra de iu.dot. & aliquan do in opprobrium matrimonij mendicare cogatur ut in dicta .l. vni. §. & cum lex.C.de rei vxo. act.

43 Amplio † quarto in tantum procedere ut non ualeat actus per quem dos eximatur a seruiendo oneribus matrimonij, mulier re maneat indotata & a uiro possit expelli ut in .l.si pater mulieris supra de iure dot.in.l. si pater dotem in fine prin.& in .l. ut autem supra de pac.dot. & in .l. fin. C.ad velleia. glo. in.§.fin.auct. de non eligen.secun.nub Paul.Castr.& doc.in.l.in insulam .§.usuras infra eo.Ias.in.l.si donatarius .§. siquis indebitam supra de cond.causa da.Abb.in.c. questras extra de dona.int.ui.&uxo. Boer. q.22.in prin.Corn.cons.240.in pſenti li.3.

44 Amplio † quinto in tantum procedere ut si dos matrimonij oneribus nõ seruiat, nulla sit, ut expresim dicit tex.in.l.si pater mu lieris in fi.supra de iu.dn.

45 Declaro † etiam primo ut maritus iure fructus dotis consequi possit pro matrimonij oneribus sustinendis tria requiri, primum quod matrimonium sit actualiter cõ tractum ut in.l.si ante & in.l.si marito infra eo.secundum quod uir sustineat onera matrimonij .l. cum post.§.in domum supra de iu.dnt.& d.l.pro oneribus &.l. diuortio in prin.infra eo. Tertium quod sit ei dotalium rerum possessio tradita .l. de diuisione infra eo.

46 Declaro † secundo procedere tunc demũ quando dos inter partes constituitur, non quod propterea necessario dos sit constituẽ da adeo ut sine ea matrimonium esse non possit, quia etiam ualet matrimonium abs que ulla dotis constitutione ut in.l. quod si nulla supra de relig.& sump. fun.& in.l. iu bemu.C.de repud.& in.l.fin.C.de don. an te nup.per Rom.cons.314.in casu nu.2. & supra q.3. nu.58. etiam dixi licet tempori bus nostris id sit de raro contingentibus & de generali consuetudine rẽprobatũ ut inquit Bal.lib.4. cons.102.mulier col. 1.& id circo raro etiam iura ei adaptentur ar.l.nã ad ea q̃ de legi.&.l.si maior.C.de legi.hær.

47 Declaro † tertio procedere ex parte uiri cuius intuitu dos matrimonio constituitur ut facilius eius onera ualeat sustinere Bal. no.de dot.par.1.Craue.cons.281.nu.2.Ro lan.lib.3.cõs.85.nu.13.& Paris.hic nu.19. quod secus est ex parte mulieris quęad onera matrimonij sustinenda non tenetur ut in .l. si is qui sticũ.§.1.supra de iu. dot. quã ita intelligi debere dicit Bar. in.l.2, nu.3.in fra de dote pręlega.

48 Declaro † quarto dici dotem dari propter onera matrimonij (quicquid alibi dixerit Campeg.de quo supra q.13.nu.35. memini) quia ex fructibus dotis onera matrimonij subleuantur doris substantia salua, & sic dos mediate propter onera matrimonij datur, prout indicat dic.propter, quę causam remotam designat Bar. in.l.eo tem pore de pecul.in.l.nõn dubium .C.de legi. dnc.in.l.1.§.nunc uideamus per illum tex. infra de conniung. cum eman.libe.

49 Declaro quinto † procedere in matrimonio uero non autẽ in putatiuo pro quo dos data deber per uirum restitui vna cum fructibus, deductis dum taxat impensis ex causa mulieris factis ut no. in .l. insulam .§. fructus & in l.si cum dotem.§.fi.infra eo.& facit tex.in.§.pen.ibi nec dos, inst.de nup.p glo.& doc.in.l.exigere dotem supra de iu. di. & Rol.de lucr.dot.q.97.nu.6.& seqq.

50 Secunda conclusio est † quod non valet pactum inter coniuges quo maritus cõ stante matrimonio dotis fructus habet, & vxor matrimonij onera sustinet.cum cõ muni doc. sententia de qua supra in prin. huius q.& quam tutinrẽ esse dixit Soc.iun. nu.9.par.3.

Quę probatur in.l. cum pater ibi ne diuersa sẽtẽtia supra de pac.dot.vbi non valet pactum per quod fructus dotis ab oneri bus matrimonij separantur, quia ibi dos esse debet vbi matrimonij onera sunt.l. si is qui.§.1.supra de iu.do. Probatur etiã in.l. conuenit supra de pact. dot. vbi nõ valet pactum per quod ius ci. inpugnatur Et in.l.de die.eo.ti. vbi non valet pactum quo fit deterior conditio dotis. at ex hoc pacto impugnatur ius ci.de quo in.d.l.pro oneribus & in.d.l.dotis fructus cum cõcor. & sit deterior conditio dotis propter distra

ctionem

ctionem & separationem fructuum d.l. cū pater &.l.si paret mulieris de iur.dot. & .l. si marito .§.fin.infra eo.merito &c.

51 Facit quia † pactū quod sapit donationē inter coniuges nō valet.l.1.de don.int. ui.& vxo.sed hoc est huiusmodi ex parte viri.vt in.l.quæris sup de pac.dot.& in.l.ędibus.§.1. infra de dona. merito &c. Rursus non valet pactum quo unus solus habet lucrum alter damnum tantum.l.si non fuerint.§.fin.supra pro Soc.Abb.lib.1.cōs. 77.col.2.Paris,lib.1.cōs.90.nu.44.hoc est huiusmodi ergo &c.

52 Amplio † hāc conclusionē vt sup̄ probatā primo p̄cedere ēt si hoc pactum initū esset inter sposos ante cōtractū matrimoniū quia nec illud ualet ex quo eius effectus cōfertur in tempus matrimonij glo.in.l.licet supra de pact. dota. quo tale pactum inter coniuges est prohibitum iuxta no. in .l. quod sponsę .C.de don. ante nup. & in .l. oratio supra de sponsa. per Soc.iun. hic par.3.nu.8. Sicut econuerso ualet pactum donationem sapiens inter coniuges constāte matrimonio quādo lucrū confertur post diuortium & sic in tempus permissum ut in l.uictricus in fi.& in.l.sed interim supra de don.int.ui.& vxo.& per Dec. in.c. dilecto nu.6. de app.

53 Amplio † secundo p̄cedere etiā si (de iure ci.loq̄do) pactū esset iurō vallatū a r.l. nō dubiu.C.de legi.l.iurisgē.§.si pacisear. uer.& generaliter supra de pact.& .l. si quis inquilinos .§. fin. de leg.1. Secus de iure cano.quo iuramētū semper est seruandū nisi uergat in dispendium salutis ęternę .c.si uero & .c.cum contingat de iureiur.& ideo factam inter coniuges donationem confirmat secundum magis communem sententiam de qua testantur Alcia.in d.c.cum cōtingat nu.197.Dec.in.l. pacta quę contra nu.6.C.de pac. & Tolet. lib.communium opi.uer donario.nu.123.

54 Limito † etiam supradictam conclusionem nō procedere primo quando maritus ex eodem pacto teneretur fructus dotis in dotem conuertere ut in d.l.si conuenerit in fin.tunc enim mulier in oneribus matrimonij grauata in dotis augumento releuatur l.iure supra de iu.dot.l.eum qui.de iureiur. & .l.uiro.infra eo.& ita procedit opinio affirmatiua Ang.& sequacium de qua supra nu. 20. & seqq.

55 Limito † secundo non procedere quando mulier fuerit in aliquo pro oneribus quę substinet a uiro quomodolibet compēsara ut in d.l. si quis pro uxore.§.fin.tunc.n. cessante inconueniente de quo in .l. 1. & seqq.supra de don.int.uj.& uxo.& alijs rationibus supra in contrarium adductis pactum ualere debet .l. vni.§. illud C. de rei uxo.actio.sicut ualet donatio Cy.& doc. in l.si pater puellę .C. de inoffi.te.Alex.lib.6. cons.152.nu.9.Mars.nu.50.

56 Limito † tertio non procedere quando fructus dotis valde tenues & modici essent adeo vt de eis nō ēēt habēda ratio ar.l.scio de resti.in inte. nam cum parum & nihil ęq paterentur.l.quamuis infra de cond. & de.& Insti.de leg.falci.in prin.perinde esset ac si fructus marito ab vxore dimissi minime forent arg.no.per glo.in c.quicunq; 16.q.7. vbi exmodica dote nō acquiritur ius patronat⁹ ecclesię sicut nec leuis febricula febris appellatur.l.quęsitum de re iud.nec vulnusculum, vulnus dicitur .l.1.§. sciendum supra de edil.edi.

57 Limito † quarto non procedere quando maritus fructus sibi ex pacto reseruatos ex eodem pacto alteri eiusdem mulieris contemplatione restituere tenetur . vt in.l. pro fectitia.§.si quis certum supra de iu.dot.q̄a maritus non dicitur recepisse fructus quos alteri restituere iussus est ar.l.si pars.§. fin. supra de inoffi.te.&.l.non uidetur quisquā de reg.iur.

58 Limito † quinto non procedere quando pactum esset inter coniuges de fructibus dotis recolligendis & percipiendis ex aliqua iusta causa soluto matrimonio per maritum quo tempore matrimonij onera cessant & pactum de lucro fructuū dotis valet ut in.l.licet cum.ll.seqq.supra de pact. dot. paria.n.sūt pacisci tempore habili vel tēpore inhabili & conferre effectū in tēpus habile.l.victricus in fi. &.l.sed interim de don. int.vi.& vxo.&.l. in tempus de hęr.insti.

SVMMA RERVM CAPITA

1 *Dos promissa an sit p̄prie dos. De cōmuni nu.31.*
2 *Intell.l.dotale .§.dotale s̄ de fur.dot.& nu.seqq. Intell.l.de diuisione infra eo.& nu.seqq.*
3 *Lex intelligitur iuxta terminos sub quibus est situata.*
4 *Dos & fundus dotalis multipliciter differunt*
5 *Intell.l.1.C de dot.promiss.& nu.seqq.* 7
Ex efficacia effectus arguitur efficacia causę efficientis.
Exitus acta probat
6 *Incertitudo de iure ei.omnes uitiat dispositiones*
7 *Inducta ad vnum finem non debent ad aliū trahi*
8 *Intell.l.1.C.de dote cau.non nu.& nu.seqq. Æqualitas inter coniuges est seruanda. Et sic etiam inter dotem & don.ante nup.nu 48. Promissio donandi non est donatio, promissio uendendi non est uenditio*
9 *Confessio dotis per maritum facta habet uim donationis ideo inter coniuges non ualet*
10 *Probatio quę generalis non est nec sufficiens est.*

11 Decla. doctrinę Bar. in. l. legitima & in. l. iurisgẽ. supra de pac.

Gerundium significat agere uel pati, & ponit rem in fieri.

Nomen substantiuum significat substantiã rei

12 Intell. l si is qui. §. 1. supra de iu. do. & nu. seqq.

Ibi, ubi; sunt aduerbia loci.

Arg. a tempore ad locum ualet.

14 Dotem promissam sat est habitu esse vbi matrimonij onera sunt & nu 18.

16 Intell. l si pater mulieris in fi. supra de iu do. & nu seqq.

17 Arg. a retorquutione valet

19 Intell. l. pen. supra de iu dot. & nu. seqq.

20 Enunciatiua verba nõ qualificant nec impropriant dispositionem

21 Qualitas non impropriat in his quę iuris sunt dispositionem.

22 Arg ab ethimologia vocabuli negatiue valet

23 In dote promissa datio aliquo respectu dicitur interuenire.

24 Deriuatio dotis, Et an ualeat arg. a deriuatione & allusione.

25 Arg. a diffinitione ualet

26 Decla. uer. propter onera matrimo. de quibus in diffin. dotis per Bar. tradita & nu. seq.

28 Contractus dotis re celebratur.

Et Differt a dote nu. 29.

30 In promissione dotis rei interuentus requiritur.

31 Intell l fi. C. de dot. promiss. & nu. seqq.

Expositio debet ad declarandum tendere

34 Parte integrali posita nõ sequitur totius positio.

35 Relatiue tale non est proprie tale.

36 Qualitas adiecta reponit primum ens in aliã naturam.

37 Intell. l. . §. & si tantum infra de collat. dot.

Qualitas ab effectu magis quam a sono uerborum cognoscitur

39 Æquiparatio est diuersorum

40 Arg ab accidenti separabile ad substantiam non ualet

41 Intell. l. mulier cum ibi no. per glo. & doc. infra de condi. iusti. & nu. seqq.

43 Arg. a uerbis narratiuis non ualet

45 Intell. l. ex morte in fi C. de pac. cõuen. & nu. seq

46 Participium futuri temporis significat actum non dum factum

47 Ars & natura nil operatur frustra.

49 Intell l. cũ post. § 1. infra de admi. tut. & nu. seq.

Nomen debet esse consequens rei

50 Dic siue est disiunctiua

52 Enunciatiua non probant nec disponunt

53 Intell. l. de diuisione infra eo. & nu. seqq.

54 Paria sunt non esse uel esse sine effectu.

56 Arg ab equipollen. non ualet quando de formalitate aut significa. uocis agitur

57 Decla. glosę in l vni. § accedit uer. fecerit. C. de rei uxo. ac. & nu seqq.

58 Causatum differt a causa.

Causa causę per subauditum intellectum dicitur causa causati

59 Turpius eijcitur quam non admittitur hospes

Denominatio a potentiori est facienda.

60 Glo. authoritas probabilis tantum est, & in disputando parum curanda.

61 Intell. l dos a patre profecta. C. eo & nu seqq.

64 Arg. a subiecta materia in iure ualet

Arg a proportionabili ualet

65 Dos promissa secundum aliquos non est proprie dos ex proprietate uerborum. Sed ex communi u. n loq. sic.

Communis usus loq. etiam in statutis prefertur & derogat proprietati uerborum

66 Dos promissa secundum aliquos ex stricta signifi. non est proprie dos; ex lata sic, utraque tamen propria.

Distinctio contraria sibi ipsi est reijcienda

Eadem res non debet contrario nec diuerso iure censeri.

Stricta & rigorosa significatio reijcitur

67 Dos promissa quo ad causas fiendi dicitur ꝓprie dos, secus quo ad causas essendi & nu. seqq. & nu 78.

Dos ex quatuor causis constituitur

68 Qualitas seorsũ a dote posita nõ qualificat dotẽ

69 Dos ab exequutione nomen recipit

70 Dos promissa non est proprie dos uerba cum effectu intelligendo

Intell l. quod seruius supra de cond. causa da.

Destinatio impropriam significa. inducit

71 Dos promissa generaliter & incerte non est proprie dos.

72 Statutum loquens de dote data non habet locum in promissa

73 Dos promissa ante contractum matrimonium nõ est proprie dos & nu. 76.

74 Contractus dotis sine rei interuentu ac traditione fieri non potest.

75 Dos promissa nec in essentia nec in effectu dicitur proprie dos

76 Dotis promissio est conditionalis

Conditio ante purificatam conditionem nil ponit in esse.

77 Dos promissa quo ad commodum mariti non dicitur proprie dos, secus fauore uxoris

79 Dos promissa dicitur proprie dos ubi ita communis usus loq. dictat

80 Dos promissa dicitur proprie dos quando promissor fuit in mora soluendi

Mora debitoris non debet creditori nocere

81 Dos promissa, oblata, & deposita dicitur proprie dos.

Depositum debet integraliter fieri alias nõ ꝓdest

82 Dos promissa dicitur proprie dos quando ita dictat consuetudo

83 Dos promissa secundum communem sententiam dicitur proprie dos

A communi sententia in consulendo & iudicando non est recedendum.

QVÆSTIO DECIMASEXTA

1 TERTIVM & vltimum † quod reuocatur in dubiū ex dictis ſuper diffinitione dotis hic per Bar. & ſcrib. eſt, An dos ꝓmiſſa ſit proprie dos & ſub ea diffinitione comprehenſa? Adeo ut ſtatutum loquēs in dote vendicet ſibi locum etiam in dote promiſſa?

In quo quidem articulo duę ſunt principales doc. ſententię, alteram enim & negatiuam tenuerunt hic Alex. nu. 27. Soc. 36. Rip. 58. Pont. 78. Soc. iun. 18. pat. 3.

2 Probatur † primo per tex. in l. dotale .§. dotale ſupra de fun. dot. ubi prędium dotale eſſe incipit ſtatim atq; marito quęſitum eſt dominium, quod interueniente traditione poſſeſsioniſq; translatione intelligēdum eſt arg. l. traditionibus .C. de pact. ergo ex ſula promiſsione prędium non dicitur dotale fieri, nec per conſequens dos eſſe. Et ad idem eſt quoq; tex. in l. de diuiſione infra eo. ubi in diuiſione fructuum terū dotalium inſpicitur tēpus quo fundus dotalis eſſe cœpit, ideſt quo poſſeſsio tradita eſt. ut ibi expreſſum tex. exponit ſe ipſum.

Stringitur quia quod de vno tempore dicitur de alio prohibetur Bal. in l. ſi vnus .§. 1. ſupra de pact. Paul. Caſtren. in l. epiſtula §. fin. eo. tit. doc. in l. ſi ita quis .j. de vulg. cum concot. congeſtis a Tiraq. de retra. cōuen. §. 1. glo. 2. nu. 44.

3 Cęterum † poteſt diſputando reſponderi primo illā iura loqui reſpectu illorum accidentium & indiuiduorum de quibus in eis. nam tex. in d. §. dotale, loquitur reſpectu dūtaxat prohibitionis alienationis fundi dotalis ex legis iulię diſpoſitione quod preterquam quod ibi expreſſim de hoc agitur, ſuadetur ex quo tex. ille eſt ſub rub. de fun. dot. ſub qua eadem pertractatur materia iuxta doctri. Bar. in l. impera. de in diem adiectio. in l. fin. de cōd. inde. & in l. 1. C. de teſti. in inte. & in l. actione in prima lectu. C de trans. Tex. autem in d. l. de diuiſione loquitur ſolū reſpectu diuiſionis fructuum, ut patet ibi ad litteram. Et ſic neutrum illorum iurium loquitur ſimpliciter generaliter & abſolute, nec quoad propriam verbi, dotis, ſignificationem, & a ſecundum quid ad ſimpliciter non tenet argumentum. ut not. in l. hoc legatum de leg. 3. per Gammar. lib. 3. diale. lega. cap. de uitio ſecundum quid, in prin.

4 Secundo reſponderi poteſt † illa iura nō loqui in dote, ſed in prędio & fundo dotali & ſic in diuerſis, cum fundus doc. & prędium dot. ſit id quod pro dote conſtituitur vt decla. vaco. decl. 257. & ſic differunt a dote ſicut contentum a continente. Et differunt etiam in alio quia dos eſt ius uniuerſale ſecundum communem ſententiam Bar. & doc. hic de qua teſtantur Bulg. nu. 1. Alcia. 16. Parp. 30. Bolog. 200. Coras. in l. fratet a fratre nu. 95. de copd. inde. & Tolet. li. cōmuniū opin. ver. dos nu. 157. & ſupra q. 14. nu. 27. diximus, fundus dotalis & prędiū dotale ſūt res particulares ſeu ſingulares ꝓ dote a partibus cōſtitutę ut in l. dotale. 1. ſupra de fun. dot. iuncta .l. quęſtio j. de uer. ſig. & a dote differentes ſecundum communem ſententiam de qua hic per Rip. nu. 59.

5 Probatur † ſecundo in l. 1. C. de dot. promiſſ. ubi actio de dote non competit pro dote promiſſa ex quo apparet dotem promiſſam non eſſe proprie dotem, quia ex efficacia effectus arguitur potentia & natura cauſę efficientis, effectus enim denotat cauſam & exitus probat acta .l. rem non nouā ad fin. C. de iudi. & .§. quorum in proem. inſti. & .c. quatuor 12. q. 2. cum utrobique not. & per Euet. in centu. in loco ab effectu uet. quarto, vnde etiam dici ſolet, ſi re priueris nec nomen habere mereris glos. in c. corepiſcopi. 68. diſtin. doc. in .l. a nullo .C. de ferijs.

6 Huic motiuo † reſponderi poteſt primo ibi actionem non competere pro dote promiſſa ratione omnimodę incertitudinis generaliſq; promiſsionis abſque ſpeciei vel quantitatis dotis expreſsione vt ibi cum neque ſpecies vlla &c. nimia enim incertitudo de iure ci. vitiat contractus vt no. in .l. triticum & in .l. ita ſtipulatus de uer. ob. Afflict. dec. 371. col. 1. atque etiā ultimas uoluntates .l. in tempus. §. 1. infra de hęr. inſti. & .§. incertis inſti. de lega. per Paul. Caſtr. in .l. ſiquis .§. hi autem infra de iniuſto rup. teſta. & omnes alias denique diſpoſitiones ut in .l. fin. C. de annali except in .l. 3. §. 1. & in .l. locus infra de acq. poſſ. & in .l. ubi repugnantia de reg. iur.

7 Secundo † etiam reſponderi poteſt illum tex. loqui qualificatiue reſpectu exactionis dotis & non reſpectu proprietatis nominis dotis ſecundum Bolog. nu. 180. ideoque illius tex. deciſionem ad vnum finem inductam non debere ad alium trahi. arg. no. in .l. legata inutiliter infra de adim. leg. l. nomen .§. fin. de leg. 3. l. 2. ante fin. C. de iura. calum. & .c. maiores .§. ſed ad huc extra de baptiſmo. vnde ſtāt hęc ſimul quod dos promiſſa ſit proprie dos vt pleriq; tenēt inter quos Vaco. decla. 259. li. 6. & inferius nu. 31.

nu.31.dicemus, & tamen aliquando peti aut exigi non possit vt ibi, sicut etiam constante matrimonio dicitur proprie dos. ut supra.4.q.diximus, & tamen exigi regulariter minime potest vt in.l.vni.C. si dos constan.matri.& in.l.in rebus C.de iu.dot.

8 Probatur † tertio in.l.1.C.de dote cauta non nume.vbi numeratio non confessio facit dotem; si non confessio ergo neq; minus promissio, quo fit vt sicut dos confessata ex parte viri non est proprie dos, ita nec dos promissa ex parte mulieris, & sic ex parte vtriusq; coniugis requiretur numeratio vt inter ambos seruetur equalitas ar. auct. de equali.dot.in prin.& auth.equalitas. C. de pac.conuen.&.l.fin.C. de fructi.& li. expens.&.c.1. de re iud.lib 6.

Et comprobant docto. ex eo quia sicut promissio donandi non est proprie donatio Bar.in.l.iurisgen.in prin. & in.l. legitima supra de pact.ita nec promissio dotis est proprie dos, prout nec promissio vendendi est proprie venditio.l.in bone fidei. cū ibi not.supra de eo quod cer.lo. ideo nō prohibetur promissor rē alteri vendere Ias. Gomes.& doc. in insti.de actio. in prin.

9 Huic etiam fundamento † responderi potest primo quod est diuersa ratio inter casum & casum, nam in.d.l.1.confessio mariti habet uim donationis celebrate inter virum & vxorem secundum Rip.in.l. feminae.C.de secun.nup.nu.36.Tolet. pro communi lib.communium opi.ver.dos nu.173. quae iure ci.est prohibita.l.1.supra de don. int.vi. & vxo. ideo non valet sola confessio dotis absq; rei numeratione; in casu vero nostro quo dos est promissa nullam inter coniuges donationem potest inferre, Ideo de eo casu ad istum nō licet arguere ar. no. in.l.inter stipulantem.§.sacram de uer. ob. in.l.papin.exuli.de mino.

10 Secundo etiam responderi potest † illum tex. non loqui simpliciter & absolute, sed quoad quid uidelicet quoad actionem de dote so.ma.Intentandam, ut ibi ideo non ignoras te ad petitionem dotis ita demum admitti posse &c. & propterea probatio ex eo tex.deprompta in hoc indiuiduo de quo loquimur, non est generalis & per consequens nec sufficiens ad no.in.l.fin. supra de offi.procuta.cęsa.cum siml.

11 Ad comprobationem † vero factam ex doctr.Bar.in.d.l.iurisgen.&.l.legitima.etiā respondetur non procedere argum. a promissione donandi & vendendi ad promissionē dotis sed bene promissionem dotandi, vnde licet valeat arg.quod sicut promissio donandi non est donatio, promissio vendendi non est venditio, ita promissio dotandi non est dotatio vt supra, non tamen valet quod promissio dotis non sit dos. quia priore casu facta est promissio per gerundium quod prouenit a uerbo quod significat agere uel pati & sic ponere rē prout in fieri lo.de plate. Arct.Gomes.&doc.in rub.insti.de actio. Bar.& doct.communiter in rub.C.de eder. & res considerata ut in fieri ad huc non di. i tur esse.c.ad conditorem.§.licet de uer.sig. in extrauag.Ioannis xxij. & no.in.l.pen. infra de mili.testa.& nihil operatur.l.cętera §.fin.de leg.1.l.ligni.§. lignum de leg. 3. & l.si non dum.C.de furt. Secundo uero casu est facta promissio per nomen substantiuū quod est iuris & significat substantiam rei secundum Bar. & doc. communiter ubi supra Ias.Gomes.& doc.in d.rub.de act. ideo que facta promissione dotis dicitur etiam dos in esse deducta pręsertim ex parte promissoris q explevit officium suum iuxta ea quę tradit Bar.in.l.titio centum.§. titio genero infra de cond. & de. Bal.in.l. non sine C.de bo.quę lib.Soc.iun.hic nu.30. pat.t.

12 Probatur † quarto in.l.si is qui.§.1.supra de iu.dot.vbi dicitur quod ibi dos esse debet vbi matrimonij onera sunt; sed dos ꝑmissa viro & non soluta non dum dicitur esse ibi ubi matrimonij onera sunt, quia dict. ibi, & dic.vbi, est aduerbium loci. & significant eo loci dotem esse debere in quo sunt onera matrimonij Bar. in.l.1. nu. 19. infra de cond.& de.ergo dos promissa non est ꝓprie dos. Stringo per argum.a tempore ad locum, nā sicut est in tempore ita est in loco & econtra no.in.l.uinum supra si cer. pet.& in.l.fin. supra de tritica. Sed respectu temporis ubi non est matrimonium q a non dum est contractū non est proprie dos ex sententia glo.in.l.2.§.fin.infra de priui. cred.& in.§.pen.insti.de nup.quam doc.cōmuniter sequuntur ut hic testatur Rip. nu. 68.& Tolet.lib.communium opin.uer.dos nu.160.& nos supra q.2.diximus; ergo ita nec respectu loci si alibi quam inter coniuges dos sit, dici debet proprie dos, ad tradita per Euer. in cent. in loco a tempo. ad locum. in prin.

13 Sed † huic motiuo potest responderi primo illum tex. loqui quo ad effectum percipiendi fructus dotis per virum qui ex eis matrimonij onera facilius substinere valet arg.l.dotis fructus supra de iu.do &.l. pro oneribus.C.eo.& ita illum tex. Intelligendum esse dixit Bar.in.l.2.nu.3.infra de dote prelega.nos autem loquimur quoad nominis dotis proprietatem eiusq; propriam significationem, ad quam ex vnico accidenti vel effectu non licet inferre arg. no. in.l. si fundus.§.si res de pigno.in.l.qualiter.§.in de infra de fideicom.liber.& supra q.5. nu. 72.etiam diximus.

Secundo

14 Secundo † poteſt reſponderi φ ſi dos ꝓmiſſa nō eſt actu ipſo ubi ſunt onera matrimonij quia non dum uiro ſoluta, eſt tamen habitu quod ſatis eſt, ut in ſimili reſpondē do ad tex.in.l.ſi pater 2.in fi.ſup de iu. dot. dicebat hic fran.Rip. nu.53.in fi.& 58.ubi etiā inqt φ dos ꝓmiſſa dicitur oneribus matrimonij deſeruire ex quo maritus habet actionem ad intereſſe & vſuras retardare ſolutionis dotis ut in.l.fin.§.fi.C.de iu.dot.& in.c.ſalubriter extra de vſur.

15 Nec ob.† φ non dū contracto matrimonio non eſt proprie dos per argum.a tempore ad locum. Quia reſpondetur φ quoad denominationē dos etiam ante matrimonium contractū dicitur ut in.l.2.& ſeq.ῑ.de priuileg.cred.in.l.1.ῑ.eo.& in.l.ſi ſponſa.§. de iur.dot.& in.l.3.§.ſed utrū ſup de mino. & in.l.ſi.C.de dot.ꝓmiſſ.& iu rubr.& nigr. ῑ.de dote prælega. ergo pari ratione idē dicendū eſt in loco, ut dicatur dos 13 alibi ſi q; in luco matrimonij iuxta no.per Bal.in l.vni. C. ubi de poſſ.aga.& Euer.in cent.in lo.a tempo.ad locum in fin.

16 Probatur † quinto in.l.ſi pater mulieris §. de iu.dot.in fi. ubi non valet promiſsio dotis ſoluendę poſt mortem mulieris nubentis qa oneribus matrimonij ſeruire nō poteſt, at pari ratione dos promiſſa & nō ſoluta quia oneribus matrimonij ſeruire nō poteſt dici non debet proprie dos & perin de haberi debet atque ſi non ſit promiſſa & conſequenter nec conſtituta.

17 Sed † reſponderi poteſt primo retorquē do illū tex.in primo caſu quo ualet promiſſio dotis ſoluendę poſt mortē patris ꝓmittentis, & ſic interim filia dicitur eſſe dotara licet dos non dum ſit ſoluta & per cōſequēs dos promiſſa dos ſit; Item retorquendo in ſecundo caſu ex quo ibi ſtante pactione eſt impoſsibile dotem ſeruire poſſe oneribus matrimonij, hic autem poſsibile per proximam ſubſequentem ſolutionem & pręſtationem cui nihil eſt impedimento, merito per arg. a retorquūtione dicendum eſt iſtū tex. probare contraria ſententiam arg.no. in rub.& nig.ſupra quod quiſque iur.

18 Secundo † etiam reſponderi poteſt φ ibi dos nec actu nec habitu oneribus matrimonij ſeruire poteſt; hic uero habitu .i. ſolutione interueniente nil prohibet poſſe ſeruire ira reſpondent hic Soc.nu.35. Rip.58.Bolog.186.& Ruyn.lib.5.conſ.151.col. 2. & Rolan.de lucro dot.q.5.nu.13.

19 Probatur † ſexto in.l. pen. ſupra de.iur. dot. vbi tex, appellat dotem promiſſam, dotem futurā, & ſic qualificatiue & conſequenter improprie ad not.in.l.hoc legatū de leg.3.Bar.i.l.lucius.§.quęſitū.eo tit.Bal. in.l.pen.C.quomodo & quādo iud. Ias. ꝑ regula in.l.1.col.1.ſupra ſi ex noxa.cā aga. Stringo aliter quia ibi eſt dos futura, & ſic in tempore futuro, ergo in alio tēpore dos nō erit, per reg.quod de vno tēpore dicitur de alio denegatur.l.maritus.C. de ꝓcura. Bal.in.l.ſi vnus.§.pactus ſup.de pact.ſcrib. in.l.ſi ita.Infra de vulg.

20 Sed reſpōderi poteſt † primo φ illa qualitas futurū reſpiciēs ponitur enūciatiue ꝓ aliud & ideo nō debet qualificare & ſic improprię diſpoſitionē ad no.in.l.ex hac ſcriptura.ῑ.de dona.in.l.exhis.C. de teſta. mi. in.l.publia.in fi.depos.per las.in.l.1.lectu. 1.nu.x.C.de ſacroſ.eccles. maxime reſtringendo cum qualitas adampliandū magis quam adreſtringendum cenſeatur appoſita Bar.in.l.quęſitū.§.ſi quis fundu col.2.& in l.cum delanionis.§.quidam.& in.l. ſeię infra de fun.iuſtru.& inſtru.leg.

21 Secundo † reſpōderi poteſt φ in his quę iuris ſunt, prout dos eſt vt hic paret ex ipſius diffinitione de qua ſupra cū Bar.q.13.vidimus, qualificatio non impropriat quia in eis paria ſunt eſſe ſimpliciter tale vel ſecundum qd tale Bar.in.l.ſi maritus.§.legis.ῑ.de adulte. Bal.in inſti.de hęre.quę ab inte.in prin.Soc.iun.in.l.cēturio nu.230.ῑ. de vul. iō dos futura ſicut dos ſimplex erit ꝓprie dos iuxta ea quæ ſcribit Aquens.in.l. iubere cauere nu.8.ſupra de iuriſd. om. iud. & Gomes.in.§.in pſonā nu.15.inſti.de actio.

22 Probatur † ſeptimo per arg. ab ęthimologia vocabuli, quia cui non conuenit ęthimologia nec conuenire poteſt ęthimologiatū vt no.in.l.2.§.appellata ſupra ſi cer. pet.in.l.1.in prin.Infra de acq.poſſ.in inſti. de teſtam.in prin.& per Euer.in cent. in loco ab ęthimo. uerū ęthimologia dotis, quę a dando dicitur ſecun.Bar.in.l. legitima ſupra de pact.& Alex.hic nu.27.Ruyn. 93. & Paris. 236. ſicut a do ni datione donatio .l. ſenatus.ῑ.de dona.cauſa mor.non cōuenit doti promiſſæ ex quo in dote ꝓmiſſā & nō ſoluta datio.i.dominij tranſlatio.§.ſic itaque de actio.quia traditionib.& nō nudis pactis terum dominia transferuntur l.tradītionibus .C. de pact. non interuenit, ergo non eſt proprie dos.

23 Sed † & huic quoq; motiuo reſpōderi poteſt primo φ in dote promiſſa ſatis poteſt dici interuenire dationē inſpecto actu dotādi ex quo is qui promiſit omnino ſoluere tenetur.l.2.&.l.ſi pater & l.ſeq.C.de dot.ꝓ miſſ.& facit reg.l.1.in prin.ſupra de pact.& l.ſicut C.de act.& ob.& ſic quantum eſt in eo promittendo dicitur dotem conſtituiſſe glo.in.l.vni.§.accedit.C.de rei vxo.actio. Bar.& doc.in.l.titio centum.§.titio genero infra de cond.& demon.& quicquid ad eū pertinebat impleuiſſe.ar.l.pen.§.iulianus.ῑ.

X quod

quod falso tuto. auth.Bal.in.l.si nō sine.C. de bo.quę lib.& cōsequenter inspecto actu dotādi etiā dotē dedisse ex quo morosus ad fructus & interesse tenetur.l.fi.§.fi.C.de iu. do.& .c.salubriter ex de vsur.secūdū varias locorū cōsuetudines ar. l.de q.b. §. de legi. prout hic perusię ad rationē septē ꝓ cētinario quolibet anno secūdum Corn. lib. 4. cōs.71.col.4.&est verū& cōmuniter practicatur vt cōstat pluriū peritorū attestatione manu.D. Horatij Alexādri pub.no.perus.

24 Secundo † etiam respōderi potest quod supradicta non est ethimologia dotis, sed deriuatio, quia dos deriuatur a ver. dare, sicut donatio a ver, donare, tutor a ver. tueri & sic de similibus, quę differt ab ethimologia & allusione vt deducit Alcia.in.l. taberne de ver. sig.Rip.in.l.3.in prin.de acq. poss.& in.l. quominus nu. 128. de flumi, & ab allusione& deriuatione non tenet argumentū, tanquā ab accidenti vel sonu vocis, aut eo quod desideratur deprōptū vt in.l. fi.§. pen.j.admuni.in.§.tutores insti. de tutel. Abb.in.c.1.ex de iudi. Alcia vbi.§.Gāmar.lib.1.diale.lega.iu lo.ab interpreta.

25 Probatur † octauo per arg.a diffinitione qa cui nō cōueniunt verba diffinitionis nō cōuenit diffinitio, & cui nō conuenit diffinitio nec conuenit diffinitū ut no.in.l.1.§.dolū.§.de dolo in .l.1.de testam.& in insti.quibus mo.re contrahi.ob.in fi.prin.& in.c. cleros 21.di.sed doti promissę nō conuenit diffinitio dotis,in eo q dicitur dotē esse q traditur pp onera matrimonij substinēda secundum Bar.hic nu.21.& .§.q.13.nu.29.merito &c.

26 Verum † huic quoque motiuo responderi potest primo q preterquam q definitio Bar.est probabilis & non necessaria iux no. in.l.1.supra si cer.pet.&verba ibi posita pp onera matrimonij substinenda, significant causā mediatam &remotā Bar.in.l.eo tempore de pecul.& in.l.nōdubium.C.de legi. quę non solet attendi.l.cū quis supra de dolo Bal. in .l. ex placito. C.de re.permu.dos promissa licet non actu tamen saltē habitu dicitur oneribus matrimonij deseruire secundū Rip.hic nu.58.Soc. 35. Bolog. 186. & Ruyn.& Rolan.ubi supra nu. 18.

27 Secundo † responderi potest q immo doti promissę conuenit ea definitio dotis, quādoquidē dos promissa quoad hoc ut oneribus matrimonij seruire debeat pro habita habetur ex quo promissor soluere promisit ar.l.fi.C.ad leg.falci.& soluere tenetur.l.2. l.si pater &.l.seq.C.de dot.promiss.& de ꝓximo soluendū ꝓ soluto habetur ar.l. pen. .j.de mili.te.&.l.itē legato de leg. 3. & qui actionē habet rem habere uidetur.l.rem in bonis de acq.re.do.l.q actionē de reg. iur. & ppea definitio Bar. conuenit doti promissę in eo q dicit uel ꝓ tradito habetur.

28 Probatur † nono & vltimo alia ratione nanq; contractus dotis nō solo partiu consensu sed rei interuētu celebratur Bar. in .l. iurisgen.in prin.& in.l.legitima .§.de pact. atqui ꝓmissio dotis fit solo consensu absq; rei alicuius interuentu tot. tit. C. de dot. promiss.l.cū post.§.gener.§.de iu.dot. ergo promissio dotis non est dos,&sic nec dos ꝓmissa est proprie dos.

29 Sed respondetur † primo argum. procedere quo ad contractum dotis qui lōge differt ab ipsa dote, primo quia contractus dotis est q.d facti ut in .l.cōsilio infra de cura. furio.Soc.lib.4.cōs.16. nu.3.dos autē quid iuris vt supra in q.13.& seq. in materia diffinitionis dotis fuit dictū, Secūdo quia cōtractus dotis rei interuentu celebratur vt supra,dos solo cōsensu cōstituitur Ang. cōs. 335.nu.2. Tertio qa dos est substātia,cōtractus dotis qualitas ipsius ad no. per Bal. in l. pen.§.si cer pet.in.l.2.C.de bo.poss.secundū tab.declarat Gāmar.lib.3.diale.lega.c. 7.de predica. substan. & cap.9.de qualita.

30 Secundo † respondetur cum Alex. hic nu.27. q etiā in promissione dotis rei interuentus requiritur iux.not.in.l.1.C. de dot. promiss.& in.l.fin.C.de sent.q̄ sine cer. quāti.& quāuis tunc effectualiter non prestetur satis est q promissor effectualiter obligetur qa paria sunt soluere vel ꝓmittere soluere.l.fi.C.ad leg.falci.& possit postea mediantibus remedijs iuris ad soluendū cogi .l.si pater .l.ad exactionem .C.de dot. promiss. & quod not.in instj.de actio.in prin.

31 Contrariam † & affirmatiuā sententiā tenuit Pau.Castr.in.l.mulier.§. cum proponeretur.j.ad Trebell.Ang.cons.76. statutū & cons.180.nu.2.Alex.lib.4.cons.63. in fi. Affl.in consti.regni vet.licentiā col.2.Dec. cons.35.nu.8.Nig.in.l.1.nu.8.§.si cer. pet. Coras. in.l.qui liberos nu.54.de ritu nup. Rol.de lucro do.q.5.nu.14.& seq Paris. li. 4.cons.62.nu.32.& hic Aret.nu.13.Ias.23. & ꝓ cōmuni sētētia Ruy.93 & Bolog.180.

32 Probatur † hęc opin.primo p tex.in.l.fi. C.de dot.promiss.ubi pater promittens dotē pro filia de suo proprio soluere tenetur qa paternum est dotare filiā (Adde tu etiā nuptā glo.in.l. obligamur.§.lege.j.de act. & ob.Pau.Castr.in.l. si socer.j.eo.& pro cōmuni sentētia Tolet.lib. cōmunium opin, ver.dos nu.182.)& sic pater q ꝓmittit dotem dicitur dotare & per consequens dotē constituere, ex quo sequitur dotem promissam dotem esse.Stringitur & ad huc fortius cū Bal.ibi,pōderādo glo.I ver.dederit, quę exponit,i. dare promiserit, & sic ibi dos data & dos promissa paribus passibus ambulāt ideoq; sicut dos data est proprie dos ita

etiam

etiam dos promissa, per arg. a pari de quo in.l.de quibus vbi Aog.supra de legi.in.l. si socer a genero in prin.intra eo.in.l.si de eo §.fi.vbi glo.Pau.& doc.infra de acq.poss. & aliter dicendo declaratio & expositio illius glos.esset extranea & magis ad inuoluendũ quam ad declarandum & clarificandu indu cta contra not.per Bal. in auth.at qui semel col.3.C.de proba.Curt.sen.cons.27.nu.24.

33 Huic motiuo † respondcri potest primo ibi appellari dotem respectu solius eius cau sę efficientis idest patris dotem constituẽtis qui in dotando expleuit omne officium suũ iux.not.in.l.pen.§. iulianus infra quod falso tuto.& doctri.Bar.& doc. in.l.titio cẽ tum.§.titio genero infra de Cond.& demõ. sed non propterea sequitur respectu aliarũ trium causarũ de quibus supra in pręsa.nu. 3.& seq.diximus,& sic respectu ipsius dotis in substantia dotem proprie dici. tum quia a qualitate ad substantiam non tenet argumentum ad not.in.l.si fundus.§.si res supra de pigno.in.l.qualiter.§.inde de fideicom.

34 liber.tum etiam quia † ad positionem par tis integralis non sequitur positio totius, quia non sequitur est paries ergo domus, est vsusfructus, ergo dominium glo.& doc. in.l.recte dicimus de vet.sig Bar. in .l. qui vsumfructum de ver.ob. in.l. re coniuncti. col.4.de leg.3.& in.l.si mater .§. si inter de excep.rei iud. Dec.in.l.in toto & pars. de reg.iur.& tum etiam quia nil dicitur actũ donec aliquid superest agendum.l. pen. in fi.C.de his q.vt indign &.c.t.in fi.cũ glos. extra de renun.maxime in indiuiduis quorum partem faciens nil dicitur facere glos. in .l.furiosum.C.qui testa.fa.poss.

35 Secundo † respondeti potest arg. procedere relatiue ad tempus futurum quo erit matrimonium & dos seruiet eius oneribus arg.l.qui liberos supra de ritu nup.sed pro prie loquendo interim nõ erit proprie dos, tum quia id quod relatiue est tale non dicitur proprie tale.l.item pretor infra de iu-is & legi.tum etiam quia quod de vno tem pote dicitur de alio denegatur Bal. in .l. si vnus.§.pactus supra de pact.Paul.Cast. in. l.epistola.§.fin.eo.ti.

36 Tertio† etiã respõderi potest tex.ibi loqui in dote data & in dote ꝓmissa & sic qualificatiue respectu dationis & promissionis & consequenter improprie Bar.in.l.lucius.§. quęsitum de leg.3.Grãm.dec.92.nu.12. illa enim qualitas dationis vel promissionis reponit primum ens.t.dotem ipsam in aliã naturam ideoq;si simpliciter & absolute ꝓ lata erat proprie dos, qualificata erit im ꝓ prie ad not.in.l.ius ciui.supra de iusti.& iu. in.c.statutũ de electio. lib.6.perGomes.in §.in personã nu.16.Insti.de actio.Crot.lib.

1.cons.50.nu.8.Paris.li.4. cõs.68.nu.327.

37 Probatur † secundo in.l.1.§. & si tantum infra de colla. dot. vbi dos promissa confertur sicut dos data, dos autem data est ꝓ prie dos vt ex eius diffinitione de qua sup cõstat; ergo ita etiã dos promissa.& sic vtra que suũ habebit effectũ iux.no.per l.nol.in l.titię textores uu.4.de leg. t. Stringo q̃a qualitas rei magis ab effectu quã a sono verborũ cognoscit Affl.dec.72.ad fi. Bero. in rub.ex de iudi.nu.41.Paris.lib.2.cõs.72. n.54.& cõs.88.n.20.Ceph.li.3.cõs.358.nu. 37.at hic dotis datę & ꝓmissę ẽ idẽ effectus cu vtraq; cõferatur, ergo sicut dos data ita dos promissa dicetur ꝑ ar. ab effectu ꝓprie dos ad no.in.l.cõstitutionibus vbi Bar.j.ad muni. Euer.in cent.in lo.ab effectu in prin.

38 Huic motiuo † responderi potest primo retorquendo ex quo ibi in dote promissa confertur ius exigendi, in dote data confer tur corpus rei datę, quę sunt diuersa ideoq; per arg.ab effectu stante diuersitate in effectu erit etiam diuersitas in substantia, ideo que si dos data est proprie dos, ergo dos ꝓ missa erit improprie ut in hoc sit diuersitas inter eas arg. not.in.l. inter stipulantem.§. sacram.de ver.ob.

39 Secundo † responderi potest etiam aliter retorquendo, nam ibi fit ęquiparatio dotis promissę ad dotem datam, & ęquiparatio est diuersorũ cum nullũ simile sit idẽ no.in .l.1.de leg.1.in.l.q nerua. supra depos. in .c. rapitulum sanctę crucis de rescrip. & in c.innotuit de electio. ergo dos data & promissa sunt diuersę,& diuersitas consistet in hoc q̃a dos data erit proprie dos;dos ꝓ missa improprie,& dos data erit dos effectualiter,dos ꝓmissa verbaliter sub spe futurę solutionis denominata & sic imperfecte ex quo vbi opus est factis verba nõ sufficiũt .l. qui decẽ.§.idem respõsum de solu.l.t.§. nõ tamẽ ad Syllan.las.in.l.q romę inprin. nu. 9.de ver.ob.Pont.in.l.si insulã nu.13.eo.ti.

40 Tertio † etiam responderi potest illum tex.loqui quo ad vim conferendi dumtaxat ideoq; inferri non posse ad essentiam dotis promissę, ex quo collatio dotis dicitur esse accidens separabile ad dote quod potest adesse & abesse pręter subiecti corruptionẽ Bal.in.l.2.ad fin.C. quando prouo. non est necess.in.l.vniuersa.C.de preci.impe. offe. & in.l.hi qui.C. de app. Abb. Fely.& doc. in.c.2.extra de testi. & propterea ab eo ad substantiam dotis non licet arguere, quia posita collatione non sequitur necessario positio dotis ex quo alia quoque pręter dotem conferri possunt & sic collatio etiam de alijs vltra dotem prædicari potest.l.illã l.vt liberis &.l.fin.C.de colla. & latius dixi in tract. de pri.paup. q. ix. specia.4.

41 Probatur † tertio in .l. mulier cum ibi no.per glo.& doc. infra de cond. insti. vbi pactum inter virum & vxorem de lucro dotis factum etiam in dote promissa procedit ibi enim mulier instituit viru n suo ea conditione si promissam sibi dotem non petijerit neq; exegerit, & tex. determinat quod si vir denunciauit cohęredibus se paratum esse acceptum ferre dotem promissam statim hęres erit, & sic ibi dispositio loquens in dote militat etiam in promissa.

42 Huic motiuo † responderi potest primo quod ibi dispositio seu pactum loquens in dote ideo procedit etiam in promissa quia expressim specificatur dos ꝓ missa & in testamento & pacto respectiue de dote promissa dicitur, & propterea ille tex. retorquetur quia si dos promissa esset proprie dos & contineretur sub appellatione dotis simpliciter prolatæ frustra ibi exprimeretur quia expressio eius quod tacite inest nihil operatur. l. 3. de leg. 1 .l. iam dubitari &. l. cornelius de her. insti. Bar. in. l. aliquando in prin. infra de cond. & demon.

43 Secundo † responderi potest ibi dotē promissam poni per legislatorē narratiue nartando & referendo dispositionem mulieris illis verbis recitatis, & a verbis narratiuis facti non licet arguere glo. & doc. in. l. uni. C. quando non petēn. par. & in. c. auditis extra de electio. & in. c. 1. de rerum permuta. li. 6.

44 Tertio † etiam responderi potest tex. ibi non loqui de dote promissa sed de pecunia promissa ex causa dotis, inquit enim mulier quę viro suo ex dote promissam pecuniā debebat, virum ita hęredem instituerat, si eam pecuniam quam doti promisisset &c. ex quibus verbis non bene elijcitur dotem ibi appellari promissam, neque promissam dotem proprie dotem esse ex quo promissio ad pecuniam & non ad dotem refertur, & vbi non conueniunt verba ibi neq; conuenit dispositio .l. 4. §. toties de damn. infe. & c. ex parte extra de concess. pręben.

45 Probatur † quarto in. l. ex morte in fi. C. de pac. conuen. ubi in dote & donatione ante nuptias seruanda est ęqualitas siue pater vel alius dederit, siue promiserit, & sic ibi dos data & promissa paribus passibus ambulant ideoque per argum. a pari dicendū est dotem promissam sicut dotem datam ꝓprie dotem esse arg. no. in. l. si focer agenero in prin. ubi etiam in glo. infra cō. in .l. de q bus vbi Ang. in sexto not. supra de leg. 1. per Euer. in cent. in loco a pari. in prin.

46 Huic † etiam motiuo responderi potest primo ibi large uel improprie dotem dici tam tex. utitur his uerbis, siue ipse ducturus uxorem, & rursus pro ea uxorem ducturo, quę verba ostendunt matrimoniū non dum fuisse contractum sed in posterum cō trahendum ob futuri temporis participiū Bar. in. l. 1. q. 7. infra de cond. & de. Bar. & doc. in. l. centurio nu. 25. infra de vulg. sed ante contractum matrimonium non est ꝓpric dos secundum glo. in. l. 2. §. fin. infra de priuileg. cred. & in .§. pen. insti. de nup. & communem doc. sententiam de qua hic testatur Rip. nu. 68. & superius diximus in .2. q. nu. 37. & per tot. merito &c.

47 Secundo † responderi potest retorquendo quia si dos promissa esset absolute & ꝓprie dos frustra ibi adijceretur illa qualitas promissionis sed tex. simpliciter & absolute dixisset in dote ęqualitatem esse seruandam, quia expressio eorum quę tacite in sunt nihil operatur .l. 3. de leg. 1. Bar. in. l. aliquando in prin. de cond. & de. ars autē & natura nihil operatur frustra .l. hęc stipulatio. §. diuus infra ut lega. no. caue. l. q. bis i dem de uer. ob. & .l. hęc autem infra si cui plusquam per leg. falci. merito dicendum est dotem promissam a dote simpliciter & proprie sumpta differre & sic illam impropriam, istam propriam esse.

48 Tertio † etiam responderi potest arg. hoc non procedere quoad uim & significationem nominis dotis prout nos loquimur, sed ex iuris dispositione quoad illum iuris effectum non in ui nominis sed in identitate rationis fundatum ar. l. illud ad leg. aql. & .l. a titio de ver. ob. quia eadē ratio seruāda ęqualitatis in dote militat etiam in donatione ante nuptias auth. ęqualitas. C. de pact. conuen. & in auct. de ęquali. dot. in prin. quia scilicet inter filios semper ęqualitas est seruanda siue de dote siue de donatione ante nuptias agatur. §. nec illud auct. de nup. §. fin. auct. de non eligen. secun. nuben. per Bal. in. l. si maior in prin. C. commu ni diui. Dec. cons. 59. nu. 3. Boer. q. 57. col. 1. & ideo de vno ad alterum non est facienda illatio arg. l. papin. exult. de mino. l. fin. de calum. & .l. naturaliter. §. nihil commune enm vtrobiq; not. j. de acq. poss.

49 Probatur † quinto in. l. cum post. §. 1. infra de admi. tut. ubi dos promissa a curatore uel negociorum gestorum mulieris eo nomine intelligitur de eiusdem mulieris bonis promissa, siue dos fuerit soluta siue dotis nomen maneat, & sic est ibi casus in quo nō solum dos promissa appellatur dos verum etiam dum stat in puris terminis ꝓmissionis dicitur nomen dotis habere, & in ea nomen dotis manere, nomen autem debet esse cōsequens rei. §. est & aliud insti. de dona. l. defensores 2. C. de defenso. ciui. c. ulti. 42. dist. glo. in. §. in reliqua. uer. fulge re in proe. dig. ffotū ergo dos ꝓmissa dotis nomen habens dos etiā proprie esse debet.

Huic

50 Huic etiã motiuo responderi pōt † primo retorquēdo illū tex. in illis uerbis, siue dos fuerit soluta, siue dotis nomen habeat, ut priora verba, siue dos fuerit soluta, intelli gantur de dote eiusq; nomine pleno & effectuato in substantia. arg. no. in. l. solutionis uerbum infra de solu. alia vero posterio ra verba, siue dotis nomen habeat, intelligantur de nudo nomine dotis & sic de nomine debitoris doris ex quo dic. siue, verba disiungit glo. in. l. ad protegendum. C. de in litem dan. tuto. Aret. in rub. insti. de excep. in prin. Bar. in. l. si is qui ducenta. §. utrum. infra de rebus dub. Gomes. in. §. sed iste. nu. 38. insti. de actio.

51 Secundo † responderi potest ibi appellari dotem gratia melioris intelligentię & faciloris & aptioris eloquutionis ar. l. insula in fin. de arq. re. domi. & intelligi manere nomen dotis promissę non quo ad significationem ipsius uerbi dotis, sed quo ad iuris effectum idest quo ad nomen debitoris qui dotem promiserat, de quo ibi principaliter agitur, dubium autem de vno alia omnia supponit habilia ut no. in. l. q. testamento. ¿. de testa. c. 1. de ęta. & quali. lib. 6.

52 Tertio † etiam responderi potest in eo tex. dotem promissam proferri enunciatiue propter aliud, nempe ob terminos de quibus in eo tex. & non ob ipsius nominis proprietatem uel significationem, & ideo nec hoc ad quod allegatur probat nec quicquā disponit, iuxta verborum enunciatiuorum naturam ad not. in. l. ex hac scriptura infra de dona. in. l. ex his. C. de testa. mili. in. l. publia in fi. supra depos. las. in. l. 1. lect. 1. nu. x. C. de sacros. ece. Alex. l. 2. cōs. 185. nu. 17

53 Probatur † sexto in. l. de diuisione infra eo. ubi in diuisione fructuū dotis illius anni quo solutum est matrimonium attenditur tempus traditionis dotis non tempus celebratarum nuptiarum seu dotis promissionis, & sic ibi tempus celebratarum nuptiarum & tempus promissionis dotis ęquipollent & eodem iure censentur, at dos tempore celebratarum nuptiarum dicitur proprie ergo ita etiam tempore promissionis.

54 Sed † responderi potest primo retorquēdo illum tex. in quo attenditur tempus traditionis dotis ad cognoscendum eius effectum & non tempus promissionis, ex quo sequitur quod tempore promissionis non erat proprie dos, quia paria sunt non esse uel esse sine effectu. l. quamuis. §. si conuene rit supra ad Velleia. l. 2. §. adoptiui. ad Tertull. l. de ętate. §. nihil interest. supra de in terrog. act. l. vni. ¿ prin. C. de rei uxo. actio. & l. pactum dotale. C. de pac. conuen.

55 Secundo † responderi potest in eo tex. nullum uerbum fieri de dote promissa ¿ ibi enim quęritur de diuisione anni quo solutum est diuortio matrimoniu, an ex die contracti matrimonij, uel traditi fundi maritus sibi fructus computet? & tex. determinat neq; diem constitutę dotis neque nuptiarum obseruari sed quo primum dotale prędium constitutum est, idest, tradita possessio est, & sic nullibi de dote promissa ibi mentio fit; illa enim uerba neq, dies constitutę dotis, necessario non inferunt promissionem, ex quo etiam ad nomen seu declarationem dotis referri possunt arg. l. quęro. & l. cum post. §. gener. supra de iu. dot.

56 Tertio † etiam responderi potest quod dato etiam quod in eo tex. de dote promissa agitur, & equipolleat doti tempore nuptiarum existenti, nihilominus consequentia supra facta non tenet necessario, ex quo argumentum ab ęquipollentibus non valet quando de formalitate verborum aut significatione vocis agitur Bal. in. c. bonę. 1. extra de electio. Ant. de Butr. & Abb. in. c. nihil obstat de ver. sig. Alex. in. l. 1. §. fin. & in. l. quę extrinsecus de ver. oblig. nec quan do diuersitas est in ratione, uel in effectu Bar. in. l. illud C. de sacros. ecc. Euer. in cēt. in loco ab ęquipoll. ad fi. hic autem agitur de proprietate ver. dotis, & diuersus effectus diuersaque ratio est dotis datę a dote promissa, cum illa actu, ista nullo modo uel solo habitu seruiat oneribus matrimonij ut supra sępe dictum est merito &c.

57 Comprobatur † septimo hęc opin. per glo. no. in d. l. vni. §. accedit uer. fecerit quā ibi ad hoc Saly. no. C. de rei uxo. actio. ubi glos. inquit expromissione dotem fieri tot. tit. C. de dot. promiss. & eam glos. sequitur Calcan. consi. 31. col. 2. & Rolan. de lucro dot. q. 5. nū. 6. si ergo ex promissione fit dos, utique dos promissa erit proprie dos quia causa causę est causa causati. l. manū missiones supra de iusti. & iu. & l. & si amicis infra de adulte.

58 Verū † responderi potest primo retorquē do quia si expromissione fit dos, ergo dos promissa non est proprie dos, cum differat dos a promissione sicut causarū a cāusa ar. l. quod pmanus. ¿. de iure cod. & l. licet. §. ea obligatio. §. de procura. Et licet causa causę dicatur causa causati, tamen illud non pro cedit veritate & proprietate rei inspecta sed per interpretationem. Bal. in. l. 1. nu. 4. C. si serus extero. & sic per subauditum intellectū & impropriationem Bar. in. l. omnes populi nu. 57. supra de iusti. & iu. doc. in. c. cupientes de electio. lib. 6.

59 Secundo † responderi potest glo. illam procedere quo ad causam efficientem dotis tantum idest quoad promissorem tantum, cui postea pœnitere debere non licet

atg.

arg.l.si vxor in fin.de adulte.&.tr quod sem.l de reg iur.in.6.iuxta illud Turpius eijcitur quam non admittitur hospes glo. in c.quemadmodum extra de iureiur. & in.c. cum omnibus 81. dist. non autem quo ad alias causas in inductione dotis necessarias de quibus per Bal. in rub.C.de rescin. uen. Io.mona.& Io.an.in proem.lib. 6. & supra in prefa.nu. 3. diximus. & denominatio a potentiori est facienda.l.queritur supra de sta.ho.l.sancimus.§.ne autem .C. de dona. l.legatis.§.si vnus de leg. 3. Bal. in prelud. feud.nu.x. & tres cause potiores sunt quam vna ar.auth. itaq; C.communia de success. l.re coniuncti de leg. 3.

60 Tertio † vltimo potest responderi quod authoritas glo.probabilis est & non necessaria vt nor.in.l.1,supra si cer.pet.in.l.1, & in.l.si de interpretatione.ff.de legi.&in.l.1, C. eo & in.l.1. C.de professo,qui in vr.con stan. lib. xij.& in disputando parum est curanda Roma.in.l.qui bona.§.si alieno.col. t .infra de damn.infecto Aques.in.l.vt vim nu.176.de iusti.& iu. Neuiz.cons 2.nu. 13. & seq.quin imo non esse credendum glo. nullam legem allegantibus tradidit Bal. in l.respub.C.q. ex caus.maio. Ias.in.l.diuortio in prin.nu.18.infra eo. Mars. not. 243.

61 Comprobatur octauo & vltimo † ex his que scribit Soc.iun.lib.1.cons.35.nu.16. & seq.vbi inquit dispositionem.l.dos a patre profecta.C.eo,ita locum habere in dote promissa sicut in dote data,consuetudinemque martini ibi in glo.communiter receptam qua mortua muliere dos transit ad filios nec ad patrem reuertitur etiam in dote promissa sibi locum vendicare prout refert. Rolan. ubi supra nu.8.

62 Sed & huic quoque † motiuo responderi potest, primo retorquendo nam licet dos data transeat per mortem mulieris ad filios vt ibi, secus tamen dicendum est in dote promissa, que cum ad huc non sit tradita & sic dos effectualiter facta no potest dici ad filios transire, cum non entium nulle sint qualitates l.pen.supra si cer.pet.l.fin.de colla.bon.l.4.§.fin.de act. emp. l.1. supra de her. vel act.ven. nemo det aut transmittat quod non habet .l. si vniuerse .C. de lega. l. traditio infra de acq.re.domi. itaque dicendum est in filios transire ius exigendi ut in simili dicitur de sorore que non dotem sed ius exigendi dotem promissam fratribus conferre tenetur .l.1.§. si tantum. infra de colla.dot.& supra nu.38.hac eadem questione diximus.

63 Secundo † responderi potest procedere ex iuris dispositione ob identitatis rationem & non ex proprietate verborum, eadem .n. ratio que militat in dote soluta vt filijs mulieris post mortem remanere debeat virtute senatus consulti orphitiani.Insti.de sen. cons. orphi.per tot.militat etiam in dote promissa & nondum tempore mortis mulieris exacta que pariter vel saltem ius exigendi eam filijs debet remanere iuxta eiusdem senatus consulti dispositionem &vniuersam matris successionem.l.matris&.l.pen.infra ad Tertull. iuncta. l. nihil aliud de ver. sig.

64 Tertio etiam † responderi potest procedere ratione subiecte materie & proportionabilitatis que est in vtroque casu arg. no.in.l.2.supra de offi.procons.in .l. si vno supra loca.in.l.damni infecti quidam& in l.fluminum .§. hec stipulatio infra de dam. infe.& in.c. solite extra de maio. & obe. in isto enim casu proportionabile est dispositionem d.l.dos a parte profecta, locum sibi vendicare in dote promissa sicut in data,cum vtroq; casu filij sint qui honorati sunt ergo etiam per arg.a proportiona.dicendum est dictum Soci. iun.procedere arg.no.in l. sufficit cum glo. supra de cond.inde.in.l.filiusfa. ubi glo. & Bal. supra si cer.pet.per Bal. in.l.si emancipati.C.de colla.& in auth.sed & siquis.C. de secun. nup. cum concor. per Euer.in cent.in loco a proportione in prin.

65 Et ex his quam clarissime constat † articulum istum valde disputabilem & ambiguum esse. Pro cuius resolutione quidam distinguunt quod aut loquimur de proprietate vocabuli,& opinio negatiua est verior, aut ex communi usu loquendi ; & affirmatiua procedat prout in simili dicebat Soc. li. 2.cons.241.circa primam nu.8.ad fin.

Mihi verò hec distinctio non probatur ex quo communis vsus loquendi etiam in statutis & alijs stricti iuris dispositionibus prefertur & derogat proprietati verborum & sic secunda pars huius distinctionis absorbet primam Bar. in.l.omnis populi nu. 58. supra de iusti. & iu.in.l.labeo de sup. leg. Bar.& doc.communiter in rub.infra de no. ope.nun.Abb.in proe.decreta.nu.9.& in.c. .2. extra de arbi. Aret.in.l.1. nu. 18. supra si cer pet.Ias.in .l. talis scriptura de leg.1. Cass.dec.vni.de cler.non resi. Anca.cons. 152.nu.5.Grat.lib.1.cons.31.nu.3.Rip.li. 3.responsorum cap.3.nu.1.Paris.hic nu.82. &pro communi Nicon.52.

66 Alij distinguunt † quod aut loquimur de stricta significatione uerborum, & opinio negatiua est uera, aut ex lata significatione & affirmatiua sit vera, vtraque tamen significatio propria ad not.in.l.vni. C. quando non pet.par.in.l.3 §.de illo supra pro Soc. & in.l.lege obuenire de ver.sig.

Sed nec ista mihi probatur distinctio, primo quia est sibi ipsi contraria ex quo vtranque significationem propriam esse dicit ad

not. in

not.in d. l. vni. cum concor. quibus supra, ideo non tenenda.l.vbi repugnãtia de reg. iur. & duo contraria in eodem subiecto simul stare non possunt .l. hęc uerba ille aut ille de uer.sig.

Secundo quia una eademq; res non solum non debet contrario immo nec diuerso iure ceuseri.l.cum qui ędes.§. de usuca. l.1.§.nec ratio de re.permu.l.iã hoc iure de vulg.&.l.titię de cõd.&de.ergo dos ꝓmissa non debet proprie dos dici uel non dici.

Tertio quia in statutis verba stricte & proprie sumi debent ut uo.in.l.3.§.hęc verba de neg.ge.in.l.1.§.si ia qui nauę de exercito.in.l.quicquid astringendę de uer. ob. lata autem significatio non dicitur proprie propria sed medium inter propriam & improprianı tenet vt not.in d.l. vni.glos.2. in īosti.de dona.in prin.Io.anni. nu. 369. cũ concor.de quibus supra. Postremo à stricta significatione ad latam etiam inexorbitantibus fit extensio glo.in.l.filium habeo supra ad maced. in clem.1.ver. eligatur de electio.quin stricta & rigorosa significatio reijcitur.l.si seruũ .§.sequitur de ver. ob.c.1.dist.40.l.1.C.vt ab hęr.&cõtra her. per Rip.in rub.infra ad Trebell.nu.6.ergo vana remanet ista distinctio.

67 Ego vero † ꝓhuius arduę.q.absolutione ita distingui posse arbitror,quod aut loquimur quoad causas fiendi,hoc est quoad causã efficientem & materialẽ quę interueniunt & insũt in dote promissa, aut quoad causas essendi.i.formalem & finalem dotis promissę iuxta ea quę elegan.ponunt Humber.in auth.sacramenta puberum nu.19.C. si adver.yen. & Brun. in tract.de forma tit. de conuenie.form.& matc.supposito quod ex his quatuor causis dos promissa creetur & in esse deducatur iux.no.per Bal. in rub. C.de rescin.ven.in.l.1.col.2.C. de summ. trin. Io. mona. & Io. ann. in proem. lib. 6.& in dote simpliciter sumpta supra in pręfa.nu.3.& seq. diximus,& quod ex cognitione causarum causati cognitio habeatur.l. 1.infra de excep.do.l.ita autem in prin. infra de admi.tut.&.l. cum pater.§. dulcissimis de leg. 2.

68 Primo casu † opin.affirmatiua fit verior; q̃a eo ipso quod dos est ꝓmissa in aliqua quãtitate vel re dicitur dos & nudũ dotis nomen habere illarum causarum respectu, quarum vtraq; interuenit suumque explet officium glo. in.d.§.accedit. cum simi.quę pro opin. affirmatiua adducuntur, dato .n. quod dos promissa uideatur esse qualificata , tamen sine subiecto esse non potest .l. eius qui in prouincia supra si cer. pet.l. fin. de colla. bono.& in insti. de usufru. in fine prin. Quinimmo cum qualitas promissionis seorsum consideretur a dote, & dos sine promissione, & promissio sine dote uelutı alterius rei esse posset,dicendum est ex promissione dotis nomen non qualificari nec per consequens impropriari .l. regula.§.fi. supra de iur.& fac.igno.Alcia.in.c.cum nõ ab homine nu.x. extra de iudi.Ceph.lib.1. conf. 5. in fin.

69 Secundo casu † respectu causę formalis & finalis opinio negatiua fit uerior, ex quo non dum deseruit nec stando in puris terminis dotis promissę deseruire potest oneribus matrimonij ar.l fi.§.sicut .C. de don. ante nup.actualiter loquendo cum dos ipsa ab exequutione nomen recipiat secundũ Bar.in.l.iurisgen.in priu.sup de pact. Soc. hic nu.36.& alij sequuntur.

Ex quibus sequitur quod licet quoad nudum nomen dotis & sic respectu causę efficientis & materialis dos promissa dicatur proprie dos; ex quo tamen non concurrit essentia dotis quę habetur a causa formali & finali .l.iulianus .§.sed & si quis supra ad exiben.c.cum dilecta ubi Fely.extra de rescrip.dos promissa non erit proprie dos ut iuris effectum sortiri possit & in ea statutũ loquens de dote locum sibi valeat vendicare, cum presertim conueniente indiuidui parte tantum nil conuenire dicatur iux.no. per glo.in .l.furiosum C.qui testa. fa. poss. in.l.pro parte supra de seruitu.

70 Quamobrem finalis erit conclusio † q̃ dos promissa non est proprie dos, verba cũ effectu intelligendo iuxta not.in.l.1.§.hęc verba supra quod quisq; iur.in.l.pen.§.fi.supra ne quis eũ &in.c.relatum extra de cler. non resi.ideoq;nec statutum de dote loquẽs in ea sibi locum vendicabit cum in statutis verba proprie capi debeant vt no. in.l.3.§. hęc verba supra de neg. ge. in .l. quicquid astringẽdę de ver.ob.per Alex.Ias.&doc.in .l.3. in prin. infra de acq. poss.& supra sępe dictum est.

Ad quod facit tex.in.l.quod seruius supra de cond.causa da.per locum a minori ibi enim dos data a sponso sponsę censetur data eo animo vt contracto postea matrimonio sit in dotem peruentura , & sic ante quam matrimonij oneribus seruiat non est proprie dos, ita a fortiori dicendum est in dote promissa & non dum data vt non sit proprie dos sed in dotem peruentura & sequuta datione oneribus matrimonij inseruitura interim vero per destinationem & sic improprie dos appellata ad no. in.l. cętera.§.sed & si parauerit de leg.1.per Fely. in.c.cum adeo nu.4.extra de rescrip.

71 Amplio† hanc cõclusionẽ ut supra firmatam primo procedere tanto magis quando dos promissa ratione generalitatis promissionis

ſionis õnino eſſet ĩcerta.vt in.l.i.C. de dot. ꝓmiſſ.& in.l.fi.C.de.sẽt.quę fine cer.quãt. Paris.lib.3.cõſ.62.col.1.q̃a tũc nullatenus eſſet ꝓprie dos niſi ſequuta boni viri decla ratione actualiq; traditione ad not. in .l.cũ poſt.§.gener.ſupra de iu.dot.in .l. ſi filię de leg.1.in.l.theopompus de dote pręlega. .

72 Amplio† 2 ꝓcedere eo magis quo ſtatutũ de dote data loqueretur q̃a nec tunc ꝓcede ret in dote ꝓmiſſa. Bar. & doc.ĩ.l. iubemus 2.§.sane. C.ꝺ ſacr. ecc.Bal.in.l.fi.C. ꝺ do. ꝓmiſſ.Paul.Caſtr.in.l.mulier. in prin.j. ꝺ cõd.inſti.& in .l.ſi marito.§.1.j.eo.Rom.in l.ſi ab hoſtib.§.ſi uir.j.eo.Bal.li.4.cõſ.333. & cõſ.467 ĩ fi.& ꝓcueriori & magis cõi ſñia Rolã.ꝺ lucro do.q.6.nu.3.l3 cõtrariũ tene añt relati ꝑ Tiraq. ꝺ re.cõuen.in fi.nu. 34.

73 Amplio† 3 ꝓcedeṙ maxime ubi adhuc m̃ri moniũ nõ eſſet cõtractũ,tũq̃a tũc nõ eſt ꝓ prie dos. tũ ẽt q̃a nec dos ꝓmiſſa eſt ꝓprie dos ut in.l.1.j.ꝓdote in.l.plerũq;.§.ſi ãte& in.l.ſi pater & in.l.ſi ſerua in fi. ſuꝑ ꝺ iu.do. & in.l.titio eentũ. §.titio genero. j.ꝺ cond. & demon.& ĩ q.2.nu. 37. & ſeq.latius dixi.

74 Amplio† 4 ꝓcedeṙ ẽt quoad ipſius dotis cõtractũ q̃ ſolo cõſẽſu&ſola ꝓmiſsione cõ ſtitui ſine rei interuẽtu minime põt Bar.ĩ.l. iuriſgẽ.in prin.& ĩ.l.legitima ĩ de pac. Bal. li.3.cõſ.354.in fi.Bulg. hic nu.20.& lo. an ni. 478. contractus enim qui capiũt nomẽ a re traditionẽ requiruntur in d. .l.iuriſgẽ. per Grat.lib.2.conſ.13.nu.29.

75 Declaro† ẽt hãc cõcluſionẽ ꝓcedere.1. tã quoad eſsentiam q̃;quoad dotis effectus q̃ dote nõ dũ ſoluta operari nõ p̃nt. vt in .l. ſi is q.§.1.ĩ de iur.dot.quã ita intelligẽdã ẽ dixitBar.ĩ.l.2.n.3.j.ꝺ dote ꝑlega. ideoq;ne ceſſario req̃riṫ traditio vt dos ſuos ſortiaṫeſ fectᵘ ad no.in.§.fi.auct.ꝺ nõ eligẽ.ſecũ.nub. ĩ.l. fi.C.ad velle.in.l.ĩ inſulã.§.vſuras.j.eo.

76 Declaro† 2 ꝓcedere añ contractũ m̃rimo niũ,q̃a ꝓmiſsio dotis ẽ conditionalis & in telligiṫ ſi nuptię ſequeṫ.l.l3 l.plerũq;§.ſi añ &.l.ita cõſtãte ĩ ꝺ iu.dot.& cõditio añ eius purificationẽ nil ponit ineſſe .l. ſiq̃s ſub cõ di.j.ſiq̃s omis.cã te.l.cedeṙ diẽ ꝺ ver.ſig. & §. ex conditionali.inſti.de ver.ob.Secus aũt m̃rimonio inde ſequuto quo caſu ꝓcedere poterit cõtraria opin.ꝺ qua ĩ,& ꝺ qua per Brun.ꝺ ſtan. maſcu.arti.6.q.7. & Coras.in .l.qui liberos nu.55. de ritu. nup.

77 Declaro† 3 ꝓcedeṙ quoad maritũ eiuſq; cõmodũ q̃a ex ꝓmiſsione dotis nõ diceret habeṙ dotẽ,nec poſſet ex ſtatuto ꝺ lucro do tis aliq̃d cõſeq̃ Ruin.lib.1.cõſ.197.col.pẽ. Rolã.ꝺ lucro dot.q.xi.nu. 22. Secus quo ad commodũ uxoris quę ex ꝓmiſsione dotis eius uiro facta diceṫ dotata & ſo.ma.a ma rito uel eius hęredib.repetere poterit.l. fi. C. ſo.ma.&.l. ſi Socer.§.lucius. infra eo.& l.aſsiduis.C. qui potio. in pigno. habean.

78 Declaro† 4 ꝓcedeṙ quoad cãm dotis for malẽ & finalẽ,ꝑ ea quę ĩ nu.69 dicta sũt,ſe cus quoad cãm efficiẽtẽ &materialẽ quę in ẽẽ indote ꝓmiſſa dicũtur glo.& Saly.i d.§. accedit & ĩ nu.68 dcũm ẽ,& l3 quoad q.q̃d nominis cã efficiens & materialis uideatuṙ ſufficiẽs ideoq; eſſũ reſpectu dos ꝓmiſſa ſatis poſsit dos dici,tñ q̃a a forma rei eſsẽ tia ſumitur.l.iulianus.§.ſed & ſiq̃s ĩ ad exi bẽ.Ideo dos nõ erit ꝓprie ubi nõ cõcurriṫ eã formalis & finalis,&ſic i q.q̃d rei ſtatutũ loq̃ns ꝺ dote nõ habebit locum in ꝓmiſſa.

79 Limito† ẽt.1.nõ ꝓcedere q̃ñ cõis uſus lo q̃ndi loci reſiſteret ar.no. in.l.liberorũ.§.q̃ tñ caſsius ꝺ leg. 3.Bar.in.l.õnes populi nu. 58.ꝺ iuſt.& iu.in.l.labeo ꝺ ſuppel.leg. Ab. in ꝓem.decreta.nu.9.Aret. in.l.1.nu.18. ĩ ſi cer.pe.Caſſad.dec.vni.ꝺ cler.nõ reſi.doc. cõiter in rub.j.ꝺ no.ope.nũ.ubi ꝺ cõi teſta tur Nicõ.nu.236.& hic Soc.iun. par. 1.nu. 53.ita Rolan.de lucro dot.q.6.nu.6.

80 Limito† 2 q̃ñ ꝓmiſſor dotis ẽẽt in ſoluẽdo moroſus Bar.cõſ.131.ſtatuto Rolã.ubi ĩ q. 7.nu.2.cũ ſequacib.ĩ q.4.nu. 72.relatis, nã tũc pinde habeṫ atq;ſi dos ꝓmiſſa ẽẽt ſolu ta arg.l.labeo ſcribit ſi mihi.ĩ ꝺ cõtrahen. emp.&.l. in exequutione.§. fi.ꝺ uer.ob.ne mora debitoris noceat creditori ar. l.iniq̃s ſimũ ĩ ꝺ iur.&fac.igno.ita Bal.lib.4. conſ. 467.in fi. Ang.cõſ.180col.2.Alex.li.4.cõſ. 63.col.fi. & ꝑ cõi ſñia in.l.ſi donaturus .§. fi.ĩ de cõd.cã da.& Ruy.li.1.cõſ.225.col.1 &li.2.cõſ.206.col 2.&li.5.cõſ.110.col.pẽ.

81 Limito† 3 q̃ñ dos eſſet ꝓmiſſa oblata & de poſita q̃a tũc pinde ẽẽt atq;ſi ſoluta fuiſſet ar.auth.dos data.C.ꝺ do.an nup.&.§.illud auct.vt exact.inſtan.dot.Ruin.d. cõſ. 110. nu.3 Rolan.d.q.7. nu .6. dumõ integre ẽẽt oblata & depoſitã q̃a alias oblatio& depoſi tio nihil releuat glo.i.l.2.C. de vſur. Alex. lib.7.cõſ.75.col.2.Craue.conſ.106.col. 1. Mœno.de arbi.iud.lib.2.cent.3.caſu. 232.

82 Limito† 4 q̃ñ cõſuetudo dictaret cõtrari um q̃a in õnibus hominũ diſpoſitionibus verba recipiũt interpretationẽ a cõſuetudi ne ẽt contra eorũ ſignificationẽ luno. in.c. olim.de ver.ſig. Abb.in.c.certificari in pri. de ſepultu.Ruyn.d.conſ.110.nu.6.

83 Quę õnia† diſputãdo notabilia sũt ſed in deciſiuis nõ ẽ recedẽdũ a cõi ſñia de quã ĩ nu.31.&ſeq.& de qua ꝑ Sẽ.ped.dec.21.nu. 5.vbi dicit affirmatiuã eſſe cõem & Rol.de lucro dot.q.5. vbi nu. xi.innumetas pro ea doct.authoritates allegat,& a qua in cõſu lendo & iudicãdo nõ eſſe recedendũ tradit Bar.in.l.2.C.de pęna iud.Abb.& doc. cõi ter in.c.1.in fi.ex de conſtitu. Alex. lib. 5. cõſ.51.nu.5.Galiau.in.l.cẽturio nu. 291.ꝺ vulg. ubi inq̃t illã legi ęquiparari ut ꝑ eũ.

Lex. t. .

Lex Prima

Dotis cauſa ſẽper & vbiq; præcipua eſt, nam & reipublicæ intereſt dotes mulieribus conſeruari; cum dotatas eſſe fęminas ad ſobolem procreandam, replendamq; liberis ciuitatem maxime ſit neceſſarium.

SVMMA RERVM CAPITA

1 Diuiſio legis nouiter declarata
Et copula principaliter, & vniformiter coniungit.
Ratio debet eſſe generalior dicto. & cauſa finalis & anima legis. & probabilis ac neceſſaria
Nam, dict. eſt aduerſatiua
Propter. dict. cauſam remotam ſignificat
2 Inſtrumentum mutui eodem die quo inſtrumentum dotis celebratum an ſit preferendum. Et de communi nu 18. & 34.
Intell. l. creditor. 1. ſi cer. pet & nu. 26.
Intell. l. ſingularia ſi cer pet. & nu. 27.
3 Glo in l ſi pœnã de ver. ob. declaratur & nu. 28.
4 Maritus nõ habet ac. de dote antequam incipiat ſubſtinere onera matrimonij
5 Arg. ab ordine valet ad pręrogatiuam habendã fall. nu. 29.
6 Inſtrumentum dotis continet quid vniuerſale, inſtrumentum mutui quid ſingulare
Speciale dicitur quod minus generale eſt.
Specialia vniuerſalibus pręferenda. De Veritate nu. 30.
Perpetua temporalibus pręferuntur.
7 Vicariam perpetuam habens non poteſt ſine cauſa expelli ſecus in temporali
Hominis vita breuis eſt
8 Dignior eſt a digniore inſtitutus
Mutuum iure diuino inſtitutum eſt.
Origo & prima cauſa inſpicienda. limi. nu. 32.
9 Id cuius finis ad maius bonum ordinatur pręfertur Decla nu. 33.
Finis primus eſt in intentione vltimus in exequutione.
Finis non pugna coronat
Quis fuerit finis contractus mutui & dotis.
10 Intell. huius l. 1. in ver. pręcipua. & nu. 92.
11 Intell. l in ambiguis ſupra de iu. do.
12 Intell l aſſiduis. C. qui potio.
Ambiguum ad intellectum iuris referri debet
13 Decla. glo. in l 2. § 1 de do. pręleg.
Ac. de dote datur in ſubſidium marito ex ęquitate conſtante matrimo.
14 Fauor publicus pręfertur priuato
15 Dotis cauſa ęquiparatur cauſę pię, & pia cauſa dicitur nu. 52. Decla. nu. 80.
In pia cauſa diebus feriatis procedi poteſt
16 Inter priuilegiatos pręfertur is qui plures habet pręrogatiuas.
17 Fiſcus prioritatis priuilegium habet
19 Dos in ſpecie pręlationis priuilegium habet
20 Intell. l. pen. infra quę res pigno. oblig. poſſ.
In cõtractu dotis tẽpus promiſſionis, in contractu mutui tẽpus perfectionis attẽditur. Decl. nu. 33.
21 Intell. l. priuilegia infra de pri. cred.
22 Decla. glo. in l. ſcripturę. C. de fi. inſtru.
Magis dignum minus dignum trahit
23 In paritate probationum pronunciandum eſt pro dote
24 Lex magis fauet facienti actum ex neceſſitate quam ex voluntate
25 Non valet expreſſa nec tacita diſpoſitio hominis qua fit deterior conditio dotis.
26 Mutuans pro refectione quando alijs creditoribus pręferatur
Priuilegiatus contra priuilegiatum non utitur priuilegio ſuo & nu. 96.
27 Breuis manus priuilegium etiam doti cõpetit.
Intell. l. quoties. C de rei ven.
29 Ordo accidentalis non attenditur
30 A generalioribus eſt incoandum.
31 Contractus dotis perpetuus eſt
32 Dos iure diuino fuit inſtituta
33 Quando initium & quando finis ſpectandus ſit.
35 Priuilegium pręſumptę pręlationis inſtrumenti dotis tranſit ad hęredes
36 Dos etiam cõtra fiſcum & quamlibet aliam cauſam pręlationis priuilegium habet & nu. 37.
Fiſcus in dubio utitur iure communi
Officium primipili quale fuiſſe dicatur.
37 Inſtrumẽtũ dotis ſiue expreſſam ſiue tacitam hy-
38 potecam habeat pręlationem habet.
39 Libertas pręſumptę pręlationis priuilegium habet. Idem Pia cauſa, Alimenta, & ſtipendium doctoris legentis nu. ſeqq.
42 Exequutio doctori legenti in ſalario regulariter fieri non poteſt
43 Inſtrumẽtum mutui habens certam horam pręfertur inſtrumento dotis ſine hora. limi. vt ibi
44 Inſtrumentum dotis & mutui ex ordine ſcripturę pręrogatiuam temporis habet, & ex natura rerum geſtarum nu. ſeq.
Habitus priuationem pręcedit
45 Inſtrumentum ſolius confeſſionis dotis nõ habet
46 priuilegium pręſumptę pręlationis
Dos confeſſata non gaudet priuilegijs dotis niſi promiſſio pręcedat aut tempus opponendi excep. non num. dotis preterierit.
47 Inſtrumentum pub. mutui pręfertur ſcripturę priuatę dotis.
48 Inſtrumentum dotis non habet pręrogatiuam tẽporis ad eius pręiudicium. Nec quando habens inſtrumentum mutui eſt in poſſeſſione n. 49. Nec quando extraneus inſtrumento dotis utitur nu. 50.

52 Dotis causa semper & vbiq; est pręcipua & nu. 73. siue sit profectitia siue aduentitia nu. 94.
53 Si frater sciente fratre dotat sororem de commu ni alter frater tacens aliquid a fratre repetere non potest
54 Frater dotans sororem quando actum necessariũ gerere dicatur
55 Ferro viam aperit qui per contraria transit
Oratio vniuersalis in parte uitiata in totum cor ruit. limi. nu 56. & seqq.
Semper, dict. vniuersalis est, & omni tempore & casu eorundem temporum significat nu. 90.
Causa dotis cedit causę funeris & primipili. & nu. 64. & 95. & 98.
56 Priuilegia ad habilia restringuntur
57 Oratio negatiua dicitur quę priuat, affirmatiua quę ponit
58 Dispositio legis vniuersalis ad terminos habiles restringitur
62 Dotis causa est matrimonium & nu. 66.
Leges debent intelligi secundum naturam rub. sub qua sunt situatę & nu. 65.
63 Intell. huius. l. in uer. dotis causa & nu. seqq.
Genitiui natura est denotare dominium uel ad hęrentiam
Actio & passio in eodem subiecto concurrere non possunt.
64 Causa suę causę esse non debet
65 Causa dotis & contractus dotis sunt qualitates diuersę
Rub. est index contenta in nigro demonstrans
Intell. diuinatiuus reijciendus est.
Intell. Roge. ad banc. l. reijcitur
67 Causa inter alias significa. etiam pro instantia ponitur.
Dotis causa an expiret triennio
Intell. l. properandum in prin. C. de iudi.
68 Intell. odofre. ad istam. l. reijcitur.
69 Obscuritas ex breuitate oritur
Conditionis significatio apud grãmaticos quęsit
Declaratio debet esse expositiua non obscura-tiua.
70 Intell. Bar. ad banc. l. refertur, & Nouus assi-gnatur nu. 72.
71 Verba legum late sumi debent
72 Causa pro materia uel iure in hac. l. ponitur & nu. 88.
Lex generaliter loquens generaliter debet in-telligi
73 Dotis causa multa habet priuilegia. remissiue
74 Dos est pręcipua etiam si concurrat cum priuile gio filijsa. in causa mutui
75 Causa dotis & studij ęquiparantur & nu. 84.
76 Dos est priuilegiata etiam ratione fructuum, & ratione fori. nu. seq.
77 Dos tam corã Iudice seculari quam Ecclesiasti-co peti potest
78 Dos ẽ pręcipua in casu l. ueteribus supra de pac.
79 Dotis dominium so. ma. retrotransit in mulierem sine traditione.
80 Dos est pręcipua in casu l. cum is §. si in ca. de cond. inde.
81 Bona parapherna. mulieris sunt pręcipua ad in star dotis
82 Dos non solum fauore priuato uerum etiam pub lico est pręcipua
Mulier sterilis gaudet priuilegijs dotis
83 Pia causa semper & ubiq; uti dos est pręcipua, & nu. 147.
84 Alimentorum & dotis causa ęquiparatur
Priuilegijs acceptis a dote non possum contra dotem uti
85 Dotis causa potest intelligi .i. contractus. vel actio nu. 86. vel instantia nu 87, vel titulus nu. 83, vel conditio nu. 89.
89 Verba secundũ subiectam materiam accipiũtur.
91 Vbiq; dic. significat omni loco
Legis beneficium non debet certo loco concludi.
Dos in loco domicilij viri repeti potest.
92 Dos quare dicatur pręcipua
93 Dos etiam ratione rei dotalis est pręcipua.
95 Funeris impensa tãquam ęs alienum dotis pręfertur.
96 Dos contra dotẽ non est priuilegiata. Decla ut ibi Nec contra creditorem habentem anterio rem hypotecã expressam nu. 97. Nec contra cau sam primipili nu. 98. Nec in matrimonio con tra interdictum legis contracto nu. 99. Nec quãdo est dos putatiua nu. 100. Nec quando dos solum est confessata nu. 101.
102 Dos non gaudet priuilegijs iuris ci. extra territo rium populi romani.
Galli & Gręci non utuntur iure ci. po. rom.
103 Dos quo ad substantialia iudicij non reperitur priuilegiata.
104 Dos recuperata a muliere uel eius heredibus nõ est priuilegiata.
105 Priuilegium concessum a lege rebus est ad hęre des transitorium. Et ad alios ad quos res perue niunt nu. 106.
107 Priuilegium datum causę transit ad hęredes.
Idem si sit concessum loco nu. 108. Vel dignitati nu. 109. Vel actioni nu 110. Vel contra ctui nu. 111.
112 Priuilegia a priuis quasi lex priuata dicuntur.
113 Causę principalis & proxima debet attendi Ampl. nu. 164.
114 Priui. quod sortitum fuit effectum retro transit ad hęredes
115 Priuil. concessum a lege propter naturalem affe ctionem transit ad hęredes
116 Priuil. transit ad hęredes dummodo duret cau sa priuilegij, & dummodo extra causam per-missam non porrigatur nu. 117.
Priuilegium suos terminos excedere non debet.
118 Priuil. reale non transit quando in herede cessat qualitas & conditio quę erat in authore. Et quando extinguitur res priuilegiata nu. 119
120 Priuil. reale non transit ad hęredes quando pręde cessor illi renunciauit, aut ad affectationẽ est concess-

sum nu. 121. aut quando noua causa superuenit nu. 122. uel quando esset publicę utilitati cōtrarium nu. 123.

114 *Priuilegiū concessum personę non egreditur personam. limi. nu. 133. & seqq.*

Mutatione personę rei qualitas uariatur

125 *Officium non egreditur personam eius cui concessum est. Decla. ut ibi*

126 *Priuil. personale alteri commodari non potest. Decla. ut ibi.*

127 *In priuileg. nō fit extensio de persona ad personā*

In exorbitantibus de persona ad personā non fit extensio etiam ex identitate rationis

128 *Priuilegium in dubio presumitur personale, ideo que non est ad heredes transitorium.*

129 *Priuil. personale ad petitionem indultum non trāsit ad heredes, quia minus fauorabile est quam motu proprio obtentum.*

130 *Priuil. personale dicitur quando alicui conceditur nomine proprio, uel ob eius industriā nu 131 Vel quando persona est causa principalis & proxima concessionis nu. 132.*

131 *Industria quando censeatur electa*

133 *Priuil. personale transit ad haredes atq; etiam ad socios quando alias esset inutile*

134 *Priuil. concessum contra ius speciale transit ad haredes.*

In priuileg. ubi reditur ad ius commune lata fit interpretatio.

135 *Priuil. personale transit ad filios & familiares*

136 *Priuil. personale transit quando apparet de uoluntate concedentis*

Actus regulatur secundum agentis intentionem in qualibet materia

137 *Vtilitas publica debet priuata praferri. etiam in materia odiosa nu. 141. Et siue includat siue non causam priuatam nu. 149. & etiam si priuatis ius suum tollatur nu. 155.*

Ius sui natura ad commune bonum tendit

138 *Is cuius non inter est admittitur pro utilitate publica.*

Iudex fauore pub. uti. pro actore mortuo uel absente suplet.

Publica utilitati etiam cū iuramento renunciari non potest & nu. 142

139 *Publicę utilitatis fauore multa fiunt aut prohibentur quę alias nō fierēt aut nō prohiberentur.*

140 *Publica utilitas cuicunq; priuilegio prefertur*

Priuilegia debiliora sunt quam ordinaria iura.

141 *Pro publica util. in odiosis fit extensio.*

143 *Publica util. quādo pferatur alteri pub. utilitati.*

144 *Pro publica utili. receditur a regulis iuris communis & fauore publico iura transgredi licet.*

145 *Vtilitas communis utilitati singulorū prefertur*

146 *Vtilitas publica in omni dispositione censetur excepta.*

148 *Publica utilitas inseparabilis a re proprie dicitur pub. utilitas.*

Accidens quod euenire potest attendi non debet

150 *Publica utilitas prefertur priuata quando de utraque in eodem loco agitur*

151 *Publica utilitas dicitur quę affert utilitatem in communi & in quolibet particulari, uel in communi tantum, uel quę principaliter bonum publicum continet nu. 152. ubi de alijs quoque dicitur.*

153 *Publica util. dicitur q̄ respectu uniuersi affert uel apta est afferre utilitatem in quolibet particulari*

154 *Publica utilitas a magistratibus & iudicibus nō a priuatis priuatę prefertur.*

155 *Domini priuantur rebus suis pro publica utili. soluto tamen eis precio.*

156 *Publica util. modica nō prefertur priuata mag.*

Magna & modica utilitas quę dicatur.

157 *Publica util. non prafertur priuata quando maleficia remanent impunita.*

Ad publicam util. pertinet ut delicta puniantur

158 *Publica util. non prafertur cum de fauore anima agitur nec cum ex pralatione priuata non fit publicę praiudicium nu. 159.*

In foro anima ueritas nō iuris apices attēdūtur

159 *Priuilegia sine alieno praiudicio censentur concessa.*

160 *Vtilitas pub. quę non est in usu non prefertur priuatę*

Arg. pari in iure ualet.

161 *Vtilitas pub. cum priuata coniuncta simul concurrit.*

In coniunctis non attenditur ordo

162 *Religionis causa publicę utilitati prefertur*

Religio est potissima pars iustitia.

163 *Vtilitas pub. non prafertur priuatę quando secundario accedit ad actum.*

164 *Principaliter actum solet attendi, etiam si accessorium dignius aut preciosius sit.*

1 LEx ista † quam celebris est pręclara & famosa ac tanquā huius tit. primogenita á scrib. ampla dote exornata, ut hic testantur Crot. & Rip. & in simili dicunt doct. in. l. 1. C. de ser. fugi.

Diuiditur per glo. 1. Bar. & Doc. communiter in tres partes ut per eos. Ego eam diuido in tres partes sed aliter quam faciāt scrib. in prima .n. ponitur vnum dictum, in secunda aliud dictū, in tertia ratio vtriusq; dicti. Secunda ibi, nam & rei pub. tertia ibi, cum dotatas. Et moueor ad ita dicendum primo ex dict. &, posita in secunda parte tex. ibi nam & rei pub. &c. quę illum uers. cum precedem. ęquè principaliter cōiungit glo. in. c. querelam extra de simo. Bar. in. l. hęc uerba de lega. 1. & in. l. si cui fundum infra de fun. instru. Fely. in .c.

quanto extra de iudi. Rip. in c. 2. nu. 40. de rescrip. Euer. in cent. in loco á natura copulę, & vniformiter copulat Bar. in l. si legatarius. §. 1. de lega. 3. & in l. scię. §. caio. de fun. inst. y. Roma. conf. 231. pręmissorũ col. 2. Soc. Iun. lib. 3. conf. 58. nu. 15. ideoq; sicut in prima parte dictum generale positum est, ita etiam in 2 parte aliud dictum positum esse dicendum est.

Moueor secundo quia communis diuisio habet in secunda parte poni rationem principalis dicti superius in prima parte. Quod si esset verum sequeretur quod illa non esset bona ratio, nam ratio debet esse generalior dicto .l. regula. §. pen. supra de iur. & fact. igno. glo. Bar. & Doct. in .l. fin. supra de offi. procu. Cęsa. Bar. i. l. qui interrogatus de pet. hęred. in .l. cũ pater §. dulcissimis de leg. 2. Doc in .l. 2. §. 1. supra si cer. pet. Soc. iun. hic nu. 43. ea verò quę ponuñ in secunda parte tex. non sunt huiusmodi nam solum tractant de interesse reipub. cõsistente in dote mulieribus conseruanda, dicendo, nam & reipub. interest dotes mulieribus conseruari, quod tempus duntaxat cõstituę dotis respicit, dictum autem superius in prima parte est latius & generalius militans omni tempore, omni loco, & omni casu vt ibi per glo. & sic priuilegiãs dotem in acquirendo, in retinendo, in conseruando & in recuperando merito &c.

Moueor tertio quia dict. nam, de qua in secunda parte tex. est aduersatiua, & retento eodem themate intelligitur glo. in .§. fi. insti. de reb. corp. & in corpo. per quam ita tradit Dec. in .l. si donatione nu. 3. C. de collat. Et dic. &, stat pro etiam & sic impli catiue vt in glo. in ver. & reipub. glo. & docto. in l. 1. supra de iurisdict. om. iudi. Paris. lib. 1. conf. 92. nu. 15. & conf. 95. nu. 8. & propterea ver. ille nã & reipub. interest. venit aduersatiuè, & implicatiuè ad primũ dictum tex. & sic nõ potest esse ratio ipsius dicti quę non debet aduersari uel implicare, sed debet esse causa finalis ipsius dicti. Imol. in c. post. translationem nu. 40. extra de renun. Tiraq. de causa cessan. par. 1. nu. 9. & anima ipsius Bal. in. l. si quis seruo col. fin. C. de fur. & in .l. fin. C. de hęred. instit. Abb. in c. fin. nu. x. de rescrip. & in conf. 1. n. 7. & in cõf. 75. nu. 7. & in cõf. 93. n. 3. lib. 1. Lec. cõf 444. nu. x. Paris. li. 1. cõf. 78. nu. 13

Postremo ratio legis ut sit bona ne dum probabilis uerum etiam necessaria esse debet glo. in .l. si cum exceptione. §. post an num supra quod metus causa, & in .l. non omnium supra de legi. Tiraq. ubi supra, limi. 6. nu. 3. sed ista quę ponitur in secunda parte tex. non est necessaria ex quo mulieres etiam sine dote possunt nubere, filios procreare, & liberis Ciuitatem replere ut in .l. quod si nulla supra de relig. & sumpt. fun. in .l. fin. §. sicut. C. de don. antę nup. Gofr. in sum. tit. de clãde. despon. nu. 4. Affl. dec. 252. nu. 3. merito concludendum est in secunda parte tex. non rationem dicti in prima parte sed aliud dictum à primo diuersum poni.

In compendium lex ista redigitur ut hic per Bar. cum quo cęteri communiter transeunt ut las. in prima lect. in prin. & Visita. nu. 1. sestantur. Et defenditur ab impugnationibus recentiorum ponderando dict. propter, quę sui natura causam remo tam significat ut not. in .l. eo tẽpore supra de pecul. in .l. nou dubium. C. de legi. per Bal. in .l. ex arali. C. de act. empt. & in .l. 1. in fin. C. si seruus exter. Alex. in .l. diuo ttio. § si uir. nu. 7. infra eo.

Facti speciem confingit Bar. in duobus instrumentis eodem die celebratis eum obligatione personali, & hypotecaria quorũ unum est dotis, aliud mutui, & quęrit quod nam sit pręferendum ac primo factum cen seatur? Et quia quęstio elegans & disputabilis ẽ ideirco duxi de ea plenius disserendũ ar. not. in .l. legaui infra de lib. lega. in .l. item apud labeonem §. ait Prętor. de in iur. per Croc. in .l. nemo potest in prin. de lega. 1.

2 Qvero itaq; † si appareant duo instrumẽta eodem die celebrata in quorum quo liber continetur obligatio personalis per se & hypotecaria, & unum est instrumentũ dotis & aliud mutui, quod nã presumatur primo factum, & preferri deoeat? Et ad fauorem ac pręcedentiam instrumenti mutui (disceptationis gratia) primò addu citur tex. in .l. creditor. la. 1. supra si cer. pet. ubi instrumentum mutui inter cętera sua priuilegia habet prelationis priuilegium, nam si quis mutuauerit amico suo pecuniam pro refectione domus habet in repetitione pecunię domum obligatam, & pręfertur cęteris creditoribus in actione perso nali & hypotecaria secundum glo. & Doc. ibi etiam anterioribus in tempore ut in .l. interdum ubi glo. & Bar. supra qui potio. in pigno. habe. Bal. nouell. de dote par. x. col. 1. & seq. Mynsig. lib. 1. obserua. 60. iure nostro nu. 1. Et cum tex. in d. l. creditor, loquatur generaliter, debet etiam causas pri uilegiatas, & sic causam dotis sub se conti nere & illi preferri ad no. in .l. in fraudem §. fin. & ibi Bal. infra de milit. testa. Dec. in l. 1. nu. 6. C. de eden. & in c. sedes nu. 35. extra de rescrip.

3 Secundo † adducitur tex. in .l. singularia in fin. & ibi etiam glos. & doc. supra si cer. pet. ubi contractus mutui habet priuilegiũ breuis

breuis manus, & sic temporis nam si habes pecuniam meam ex causa mandati, & conuenit inter nos ut eā retineas ex causa mutui censetur pecunia ad me reuersa, & à me ad te profecta, quo fit ut contractus iste in quo interuenit titulus, & traditio siue possessio præferri debeat in pari causa contractui dotis in quo solus titulus intercessit ar.no.in.l.quoties.C.de rei uen.& in.l.qui tibi.C.de her.uel act.ven.pet Alex.lib.5.cons.92.viso.nu.xi.Dec.cons.247.in causa col.1.Goza.cōs.24.quęritur in fi.Corn.lib.2.cons.8.circa col.1.& pro communi sententia Tolet.lib.communium opin.uer.emptor nu.37.

4 Tertio † adducitur glo.fin.in.l.si pœnam quam ibi sequuntur Bal. & Ang. infra de ver.ob.& Bal.in.l.si tibi pecuniam supra si cer.pet.ubi dicunt quod mutuans alteri pecuniam potest incontinenti repetere, quod speciale est in mutuo, cum in cæteris creditis non debeat creditor ire cum sacco paratus sed decem saltem dierum spacio debitorem expectare ut in.l. quod dicimus infra de solu.& in.§.fi.inst.de inuti.stipu. glo. in.§.omnis de ver.ob.& in.c. institutum in princ.27.q.1. Alcia.lib.2.pareg.c.8.quinimmo in dote maritus non habeat actionē antequam incipiat sustinere onera matrimonij ut no.in.l.uni.in.prin. C. de rei vxo.act. & in.l.de diuisione.infra eo. neq; mulier cōstante matrimonio dotē regulariter repetere possit ut in rub.& nig.C.si dos constan matri.& not.in.l. si constante in prin.infra eo.

5 Quarto † adducitur nam valet argum. ab ordine ad prerogatiuā habendam vt in c.quorundam ubi glo. in ver. prędicatorū & ibi Domin.& Fran.de elec.lib.6. Bar. in rub.infra de confir.tu.Abb.in.c. Nicholao in prin. extra de appell.& in.c.sedes de rescrip.& in.c.auari de pręben.cum concor. congestis per Euer. in cent. in loco ab ordine uers.quinto istud argum. formatur &c. Sed materia pertinens ad contractum mutui in iure prius ponitur ordinatur & prætractatur quam materia contractus dotis, nam de mutuo ponitur in libro xij digesto rum de dote in libro xxiij.& seq.ut constat ex librorum digestorum serie & ex.l.2.§. in tertia & .§.seqq.C. de uet.iure enucle. merito, &c. & ita in materia prælationis arguit Bal.in.l.aduersus.C.de furt.&Colleg. Parauii post consilia Card. Zab.cōs.2.uers. sed prędictis non obst.nu.20.

6 Quinto † adducitur quia instrumentum dotis continet quid vniuersale nam dos est ius vniuersale secundum Bar.& doct.cō muniter supra in rub.nu.17.& seq. ubi de communi testantur Bulg.nu.1. Alcia.16. Parp.30.Bol.200.& nos.q.14.nu.27. & 51 & seqq.latius comprobauimus. instrumē tum uero mutui hoc respectu continet qd speciale consistens in rebus quæ pondere numero mensuraue constant ut in.l.2.§.1. si cert.per. & in insti.quib.mo.re.contrahi. ob.in prin.id.n. speciale dicitur quod minus generale est Bar.in.l.1.§.hoc autē edictum col.pen.infra de no.ope.nun.Bal. in l.hac consultissima col.1. C. qui testa. fa. poss. & in.l. execqutorem .C. de exeq. rei iud. Dec.in.l.in toto in prin.infra de reg. iur.Dyn.in reg generi lib.6. sed specialia in dubio præterri debent vniuersalibus.l. si seruus.§.inquit lex supra ad leg.aquil.Bar. in.l.hoc legatum in fin. de lega.3. Dec.in l.doli clausula de ver.ob.Dec.in rub.infra de reg.iur.nu.5.glo.& Doct. in rub. supra de iurisdict. om. iud. ergo instrumentum mutui in dubio instrumento dotis prȩferri debet.

7 Sexto adducitur † quia id quod est perpetuum vel diutius duraturum præfertur illi quod est temporale & minus duraturum Gemi.in.c.1.col.2.de consue.lib.6.& in .c. deliberatē de offi leg.li.6.Laudēs in tract. de digni ta.not.32. in dignitaribus in prin. Abb.lib.1.cons.21.in prin.facit bonus tex. in.c.quę ad perpetuam 25.q.1.ubi ordinata ad perpetuam vtilitatem nulla possunt commutatione variari nec ad priuata com moda trahi. Hinc etiam glo. in.c.ad hęc per illū tex.de offi.vica.notan. inquit quod habens perpetuam Vicariam non potest sine causa expelli licet secus sit in temporali Dec. & cauo. in.c. postulasti.col.1. de rescrip.sed contractus mutui est perpetuus & diutius duraturus quam contractus dotis; nam mutuum damus consumendum recepturi tantūdem aliquando sine prȩfinitione temporis,& sic diutius retinendum vt in.l. 2. supra si cer. pet. & in insti. qui. mo. re contrahi.ob.in prin. dotem vero damus recepturi eandem rem certo tempore id est soluto matrimonio .l.2.in prin. infra eo.l. dos à patre profecta .C. eo.l. assiduis.C. qui potio.in pigno.ha.& pro regula Corn. lib.3.cons.224.licet col.fin.& sic citius restituendam arg.dictorum per glo.in.l.si de birori s de iudi. iuxta illud Iob Prophetę homo natus de muliere breui viuens tempore &c.c.non ȩstimemus.&.c. vbique 13. q.2.&c.consideret de pœniten.di.5.&.c.ip sa pietas ver. quid igitur 23. q. 4. glo. in. c. diaconi.§. certe. 93. di. Bal.lib.5.cons. 192. quia nu.1.

8 Septimo † adducitur quia tanto magis quis dignior est, quanto a digniore institutus est glo. in .l. restituendę .C. de aduoca. diuer. iudi. & in.l. 2. infra de albo scrib.

scrib.& not.in .c. per tuas extra de maiori. & obe.& in.c.quia sæpe & in.c. si a sede de præben.in 6. colleg.Pataui. ubi supra nu. x.origo.n. & prima causa inspicitur .l.qui id quod in prin.infra de don.l. 2.§.paruiq; de priuil.credi.&.l.qui possessionem de ui & ui arm.cum concordan.per Tiraq.de retra.consang.§.19.glo.2.nu.4.sed mutuum institutum est de iure diuino & à Domino nostro ut in sacra pagina Mathe.5. Luc.6. deuteron.15.Leuit.19.& in .c.consuluit. §. verum. & in.c.quia in omnibus . & in.c.super eo extra de usur.per Seuerin. in rep.l. cunctos populos nu. 62. C. de sum. trini. Dos autem a iure gen.& sic ab hominibus fuit instituta Bar.l.legitima nu.2.supra de pact. & supra in rub.nu. 24. ubi etiã Alex. nu.3. Parp. 30. & pro communi sententia Rip.37.& Soc. iu. par. 3.nu.37.Io. Bol. in l. post dotem nu.7.& seq.infra eo. & supra in rub.dixi in p̃fa.n.23 & seqq.merito &c.

9 Octauo † adducitur quia id cuius finis ordinatur ad maius bonum prefertur ei cuius finis ad minus bonum tendit ut in.l. vnica.§.fi.C.de cadu.toll.in.l.actione.§.labeo supra pro Soc.& in.§.quia verò verisimile vers. oportet.auct. de non alien. & in §.quamobrem. Auct.de restitu. & ea.Finis .n. primus est in intentione licet vltimus in exequutione Ant.de butr. in proc.decreta. col.ante pen.Gammar.lib.1 diale.lega. in loco à causa fin.& ad se omnia trahit.l. & si non sint.§.perueniamus infra de au. & arg. leg.Tir.de re.cõs.in fi.nu.19.vnde finis nõ pugna coronat.l.rem non nouã.C. de iud. c.qualis in prin.25.dist.finis autem contractus mutui ordinatus est ad maius bonum quam contractus dotis, cum mutuum permissum sit apud omnes gentes tãquam ius quoddam a natura proueniens qua alter alteri benefacere tenetur. l. ut uim. supra de iust. & iu. l.non tantum infra de appell. propter cessationem damni & ius suum cõseruandum ut no.in.c.1.& in.c.conquestus extra de usur.per Cora.in.l.si pascenda nu. 50.C.de pact.Finis uerò contractus dotis est ut eius fructus oneribus matrimonij seruiant.l.dotis fructus.supra de iure dot. l. pro oneribus. C. eod.l. in insulam.§.vsuras & .l. de diuisione ubi glo.Bar.& doc. infra eo. Cano. in.c.salubriter ex̃ de vsur. non tamen omnibus permissum est matrimonium & dotis contractum celebrare. vt in.§.ergo eum seqq.insti.de nup. & in rub. & nigr.supra &.C.de incest. nup.merito instrumentum mutui instrumento dotis & contractus mutui dotis contractui preferri debet.

10 E conuerso † pro præcedentia instrumenti dotalis Primò adducitur per Bar.& doc. iste tex.in quo generaliter & absolutè dicitur quod dotis causa semper & ubique est precipua idest principalis ar. l. quibus præcipua de uer.sig.vel fauorabilis Tiraq. de retra.conuen.§.1.glo.2.nu.10.uel priuilegiata secundum Ias.hic in prima lect.nu. 8.uel præferenda ut in. l. placuit cum glo. C.de iudi.si semper, ergo omni tempore, & omni casu eorumdẽ temporum secundũ glo. Bar. & Doc. communiter hic & Paris. lib.2. cons.93. nu. 17. & in perpetuum .l. semper infra de iure immuni. Paris.lib. 2. cons.90.nu.28.& regulariter Saly. in .l. 1. C.quomodo & quando iud. Cagn. in .l. 1. nu. 4. de reg. iur. Soc.lib.1.cons. 11. circa col.2. Tiraq. de retra.consang.§. 1. glo. 9. nu.221. si ubique, ergo omni loco, & pariter omni casu secundum glo. in uer. ubiq; & Bar.n.23.merito in hac nostra facti specie instrumento mutui õnino p̃ferri debet.

11 Secundo † adducitur tex. in.l. in ambiguis supra de iu. dot.& in.l.in ambiguis infra de reg. iur.ubi in casibus ambiguis ad fauorem dotis est respondendum, & propterea cum præsuponatur ambiguum esse an instrumentum mutui uel dotis præcesserit pro instrumento dotis iudicandum erit. Illa enim ambiguitas ad intellectum iuris referri debet glo. in .l. sed nisi supra de iur. dot.in.l.curatores .§. fin.infra de admin.rerum ad ciui. perti. Paul.Castr. lib. 2. cons. 270.nu.2.& sic ad fauorem præcedentiæ instrumẽti dotalis interpretari ar.l. 1.& 2.supra de iur.dot.per Crot.in.l.filiusfam.§.diui. nu. 169. de leg. 1. & Soc. lib. 1. cons. 25.nu.24.

12 Tertio † adducitur tex. in.l.assiduis.C. qui potio.in pigno.ha.ubi mulier in causa dotis habet prelationem omnibus alijs creditoribus mariti etiam in tempore anterioribus exceptis filijs primi matrimonij pro dote matris eorum, idem tradit glo.& doc. in.c.qui prior de reg.iur.lib. 6.& no. in.§. fuerat inst.de actio.& in .l. in rebus.C. de iur.dot.p Bal.nouel.de dot.par. ix. priuil. xviij.& sic causa dotis est priuilegiata specifice in prelatione temporis merito preferri debet contractui mutui quantũcunq; in hoc priuilegiato in genere ad no.in Auth. quas actiones C.de sacros.ecc.per Abb. in c.auditis col.pen.extra de rest.in inte.& iu. c.ad aures de præscript. & Dec.In .c. causam quæ nu.45.extra de iud.

13 Quarto adducitur † glo. singularis in.l. 2.§.1.& ibi etiam Bar.infra de dot.præleg. ubi fauetur doti in prelatione temporis, nã licet ante aditionem hereditatis illius qui olim promiserat dotẽ non possit p iudiciũ fam.here.nec per actionem personalem de dote restituenda maritus dotem petere ut in.l.

in.l.1.C.si dos constan.matri.& in.l.si constante.§.1.ubi Bar.& Doc.communiter infra eo. cum actio non competat viro sed soli mulieri ut in.l.uni.in prin.& per tot.C. de rei vxo.ac.tamen speciali fauore dotis (vt maritus ex eius fructibus substineat onera matrimonij vt in .l.dotis fructus supra de iur.dot.& in.l.p oneribus.C.eo.)datur ex equitate actio subsidiaria in factū secūdū glo.Bar.& Doc.in.d.l.2.& Cyn.in.l.2.C.fam.her.&Bar.in.d.l.si cōstāte in prin. 8.q.prime par.j. eo & Bal. nouell.de dot. 7. par.prin.31.priuil.& sic dos est priuilegiata in tempore ideoq;pro eius prioritate presumi & iudicari deber.

14 Quinto † adducitur quia ubi concurrit fauor publicus & priuatus, publicus prefertur priuato.l.vni.§.fin.C.de cad.tol. Auth. res que.C. cōmunia de lega.p Fely.in.c.si. col.2.de re iud. Dec.in rub.extra de iudi. sec.2.col.fin.& Cagn.in.l.diem functo.nu. 53. supra de offi.assesso.sed in cōtractu mutui militat fauor tantum priuatus scilicet contrahentium & tem mutuo recipientiū, In contractu dotis vltra fauorem priuatum fauor publicus ob dotis conseruationem sobolisq; procreationem ut in hac.l.r. in prin.& in uers.nam & rei pub.interest,& in l.2.supra de iur.dot.& in .l. 3. infra de priui.credi.Dec.cons.519.nu.4. merito &c.

15 Sexto † adducitur quia causa dotis equiparatur cause pie.c.vni.§.donare tit.quallter olim fen.pote. alie. in vsi. feu. Euer. in cēt.in loco à dote ad piam causam in prin. & dicitur etiam pia causa .l. eum is .§. si in ea supra de cond. Inde. Bar. in .l.si ego in prin.supra de iu.dot.&in.l.2.§.fin.infra de dona.Bar.& doc.hic & pro communi sententia Bal. nouell.de dot.quinta par.prin. col.2.sed causa pia habet priuilegium temporis,uidemus enim in ea diebus etiam feriatis procedi posse ut in can. vtinā 77. di. & in.c. nunquam de consecrat. di.t.Spec. tit. de ferijs .§. sequitur.ners.post authorita. Bar.in.l.diui. ad.l. falci. Bal. in .c. vlti. extra de ferijs m.fi.Roma. in Auth. similiter 8. speciali circa iudicia .C. ad .l. falci. cum concord. relatis per Tiraq. tracta. de pia cau. priui. 156. licet regulariter secus sit in alijs causis ut in .l. 2. in .l. omnes iudices in.l.fin.& tot tit.C.de ferijs, ergo ita dici debet causam dotis habere priuilegium temporis iuxta ea que scribit Io.Campeg. in tract. de dote par. 1.q.88.& sic cau se mutui preferri, ut statutum in uno equiparatorum sit etiam statutum in alio glo. & doc. in .l. si quis seruo. C. de furt. Sen. Ped. dec. 94. nu. 20.& pro communi sententia Bello. cons.53. nu.12.

16 Septimo † adducitur quia inter plures priuilegiatos ille preferri debet qui pluribus prerogatiuis, & fauoribus pollet.l. 2. §.& pro limitaneis.ibi & semper prouidemus .C. de offi.prefe.preto.Aphri.& .l. 2. C.de offi.magi.offi. & .l. spurij.§. pen. infra de decur.& .l.1.& 2. de albo scrib.&.l. restituende .C. de aduo.diuer.iud. per Paris.lib.4. cons. 38. nu. 11. & seq. sed inter omnes contractus pre eeteris contractus dotis fauorabilior est, & pluribus priuilegijs munitus ut tradunt Bar.& omnes infra in hac.l.& in d.l.in rebus & in d.l.assiduis & quamplurima congerunt spec. in tit. de dot.post diuor.resti.§.formatis ad fin. Bal. in rub.C. de priui. dot. Saly.in .l. 1. C.eo. Bal.nouell.in tract. de dot.sexta, septima. & octaua par.prin. Roge. de dot.q.8. ergo etiam si contractus mutui sit alias quibusdam specialibus fulcitus debet nihilominus ei contractus dotis preferri.

17 Octauo & vltimo † adducitur quia fauore Fisci qui non est tam priuilegiatus quā dos quia non est semper & vbiq; præcipuus ad no.in.l.non puto infra de iu. fisci sit talis prioritatis presumptio ut in .l.1.& ibi etiam Bar. C. de iure fisci. lib. x. quam sing.ad hoc dicit Roma.in sing.159.agēs. Bal.in.l.si debitorem.C.de priui. fisci Cor se.in Not.in ver.actio hypotecaria, & est etiam bonus tex.in.l.si is qui infra de iure fisci, ubi fiscus habens ex cōtractu posterio rem hypotecam præfertur priuato anteriorem habenti & sic etiam data paritate probationum temporis iudicandum est pro fisco secundum spec. tit. de testib.§.1.ners. quid si.sequuntur Ioan.an.& Ant. de butr. & mod.in.c.in nostra extra de testibus,ergo multo magis iudicandum erit pro prelatione dotis que fauorabilior est, magis priuilegiata,& semper & ubiq; precipua ar.not. in .l. pen.§. fin. supra si quis caut. in auth. multo magis .C. de sacros.eccle. in .§. illud quoque Auct.ut determinatus sit nume.ele.& in.c. cū in cunctis extra de elect. & in.c. inter corporalia in prin.de transla. epi. & in .c. quemadmodum post prin. extra de iure iur.

Et ex his apparet articulum circularem esse, & iura & rationes pro utraque parte adduci facile posse.

18 Pro cuius resolutione † Bar.& Doc. communiter tenent hanc secundam partem ad fauorem prelationis instrumenti dotalis quam tenuerunt etiam Dyn.&Bal.in.l. in ambiguis supra de in.dot.& in.l.ad exactio nē.C.de dot.promiss.Dec.in.l.in ambiguis in prin.de reg.iur.Fely.in.c. pastoralis sub. nu. 6. de rescrip.Bal nouell.de dot.ix. par. prin. priuil.1. Campeg. de dot. par. 1. q. 84. & pro communi sententia Ias. hic in

prima

prima lect. in prin. & Pont. nu. 1. & per regula Parp. nu. 1. & Io. Bol. x.

Et eandem communem sententiam ego quoque amplector & comprobo primo per tex. in l. fin. cum glo. C. ad Velleia. ubi dicitur quod fauore dotis antiqui etiam legum conditores seueritatem legum sępius molli ti fuerē, & in specie ut dos habeat pręlatio nem temporis cęteris omnibus creditori bus secundum glo. 1. ibi, & in l. si cum dotem. §. fin. infra eo.

19 Secundo † per tex. iuncta glo. 1. in l. vni. C. de priui. dot. & in l. assiduis. §. ad hęc C. qui potio. ubi dos habet in specie priuilegium pręlationis & actionis personalis cōtra omnes creditores mariti, & habet etiā idem priuilegiū si agatur hypotecaria vel rei vendicatione vt in l. in rebus & ibi etiā Bar. & Bal. C. de iur. dot. meritò ni mirum si in pari casu etiam mutuo pręfertur quod in hoc non reperitur priuilegiatum ad no. in l. in fraudem §. fin. & ibi Bal. infra de mi li. test. in l. in generali ubi Alcia. de uer. sig. Dec. in l. 1. nu. 6. C. de eden. & in c. sedes nu. 35. de rescrip.

20 Tertio † per tex. in l. pen. supra quę res pign. obli. poss. iuncta l. 1. supra qui potio. si quidem habetur in l. pen. que si titius accepturus mutuam pecuniam à Meuio caue rit ei & deinde res aliquas vendiderit res illę non sunt creditori obligatę, quia in po testate debitoris est etiam interposita cautione pecuniam mutuam non accipere & sic ibi in contractu mutui tempus perfectio nis non initij inspicitur, quod secus est in contractu dotis in quo tempus promissionis non solutionis attēditur ut debitor om nia eius bona habeat obligata vt in d. l. 1. & sic in illis iuribus est casus in quo contractus dotis in tempore pręcedit contractum mutui, ex quo in contractu dotis inspicitur initium in contractu mutui tempus perfectionis & solutionis & sic dos est priuilegiata in tēpore Cyn. in l. cū tibi C. q. potio. Roger. trac. de do. par. 8. n. 40. & 53.

21 Quarto † per tex in l. priuilegia cū glo. infra de priuil. creditorum ubi priuilegia non ex tēpore sed ex causa ęstimantur ideo que si duo priuilegiati concurrunt is qui priuilegiatiorem causam habet pręferri debet secundum glo. ibi, & in l. vni. C. de priuil. dot. atqui nemo negauerit causam dotis priuilegiatiorē esse causa mutui. cum dos infinita propemodum habeat priuilegia ut supra nu. 16. diximus & pauciora habeat mutuum de quibus in l. singularia si cert. pet. & in rub. eod. tit. ubi decē recenset Bo logni. nu. 64. & seqq. meritò causa dotis in paritate tēporis & in dubio erit pręferēda.

22 Quinto per glo. not. † in l. scripturę C. de fi. instru. ubi quando producuntur duę publicę scripturę diuersæ licet inuicē sibi si dē derogērēt tamē una ē dignior altera illa pręfertur prout habetur etiam & in l. 2. de alb. scrib. glo. in l. 1. in prin. de ver. ob. & in §. si. inst. de iur. na. quia magis dignū ad se minus dignum trahit l. quę religiosis supra de rei uen. c. quod in dubijs extra de cō secra. eccles. Tiraq. de retra. consang. §. 1. glo. 7. nu. 82. cęterum dos est dignior quā mutuum ex quo pluribus ac maioribus pri uilegijs decoratur vt vltra doc. hic late tradit Bal. nouel. de dot. 6. 7. 8. par. prin. & Roge. ubi supra. 8. par. per tot. merito &c.

23 Sexto † per tex. in c. ex literis iuncta glo. in ver. liberali causa extra de proba. ubi stā tibus paribus probationibus actoris & rei pronunciatur pro reo nisi in causa liberali matrimoniali querelę inofficiosi testamen ti & dotis in quibus pro eis est iudicandum Et in c. fin. extra de sent. & re iud. vbi duobus iudicibus contrarias sententias proferentibus pręualet sententia dotis fauorem continens

24 Septimo † quia lex magis fauet facienti actum ex necessitate quam facienti ex uo luntate l. cum postulassem in princ. de dān. infe. glo. in c. ab arbitris de offi. deleg. lib. 6. Bar. in l. si quis filio. §. quatenus infra de iniusto rup. te. Crot. in l. frater à fratre nu. 18. de condi. inde. sed celebrans instrumentum dotis dicitur actum necessarium facere ut hic in tertia parte legis ibi cum dotatas esse fęminas ad sobolem procreandam replendamque liberis ciuitatem maxime sit necessarium, quin & plerunque a dotare obligato celebratur ar. l. qui liberos supra de ritu nup. l. fi. C. de dot. promiss. glo. in l. cū post. §. gener supra de iu. dot. & in l. ueq; mater. C. eo. & in l. obligamur. §. lege de act. & ob. & in l. mulier. §. cū proponeretur in fra ad Treb. & celebrans instrumētum mu tui dicitur actum voluntarium facere, cum nemo inuitus mutuare cogatur arg. l. sicut C. de act. & oblig.

25 Octauo & vltimo † quia sicut non valet expressa hominis dispositio qua fit deterior conditio dotis ut in l. de die. & in l. artificinus supra de pact. dot. & in l. post nuptias & in l. ita constante, & ibi glo. supra de iu. dot. ita nec valere debet pręsumpta seu tacita, cum taciti & expressi par sit virtus vt in l. cū quid supra si cert. pet. & in l. triticū de ver. ob. Dec. in l. expressa de reg. iur. sed si pręsumeremus instrumentum mu tui prius celebratum fuisse fieret deterior conditio dotis quando facultates debitoris adversunque debitum exoluendum non sufficerent, merito debet fieri interpretatio vt instrumentum dotis ante instrumentum

mutui

mutui celebratum fuisse censeatur.

26 Et † hanc partem tenendo Non obst. motiua contrariæ partis supra adducta, nam primo ad tex. in l. creditor. ff. si cert. pet. res ponderur ibi speciale êê in casu quo pecunia nominatim ae specificè ad refectioné fuit mutuata domusque ex ea pecunia fuit uerè & actualiter refecta quo casu mutuãs habet prælationem in actione personali, secundũ Ias. & doc. ibi & Mynsing. d. obser. 60. cent. 1. & Necus. de pigno. 2. mĕb. quintæ par. nu. 5. ubi dicit hanc esse cõmunem sententiam quam decia. ut pereum ibidẽ nu. 24. Quod & generale in quocunque esse dicitur secundum Iac. butrig. Bar. & Doc. in .l. licet. C. qui porio. & Roge. de dot. 8. par. uers. 14. nu. 64.

Secundo respondetur illum tex. intelligi debere quo ad alios creditores non priuilegiatos nõ autem quoad creditores magis uel saltem tantumdem priuilegiatos quia par in parem ne dum minor in maiorem non habet imperium .l. nam magistratus supra de arbitr. l. ille a quo. §. tempestiuum infra ad trebell. & c. innotuit de elect. & priuilegiatus contra priuilegiatum non utitur priuilegio suo Bar. Bal. & Doc. in auth. quas actiones. C. de sacros. eccl. in .l. milites in prin. infra de excus. tut. in .l. 1. C. si aduer. fiscum cum concor. adductis ꝑ Mars. not. 99. priuilegiatus. Et quod prouiso d. l. creditor, non procedat contra dotem est specialiter iure cautum, & decisum in Auth. quo iure, & in corpore ũde sumitur C. qui potio. in pign. habe. itaque dicendũ est generalitatem d. l. creditor. non trahi ad causam dotis ex quo eius priuilegium infringeretur iuxta not. in .l. 1. de reg. iur. ubi ꝑ cõmuni sentẽtia Cagn. nu. 16. Dec. cõs. 5. nu. 3. & cõs. 301. col. pẽ. Alciat. l. 4. parad. cap. x. Ruy. lib. 3. cons. 135. nu. 6. Mant. lib. 1. cons. 186. ad fin. Ant. Gabr. li. 6. communium opin. tit. de legiti. conclus. 1. nu. x.

27 Ad secundum † de d. l. singularia. respondetur primo quod illud idem priuilegium breuis manus habet etiam dos ut in .l. licet supra de iure doc. habent etiam cæteri contractus ut in .l. 3. §. fin. supra de don. int. uir. & uxo. & in .l. qui se debere supra de cond. eau. da. & ideo illud nec propriè appellari debet priuilegium ad no. in .l. 1. supra de consti. prin. in. §. sed & quod Principi inst. de iure naturali. & in c. priuilegia dist. 3. & quatenus appellaretur non afficeret dotem ex quo par in paté & c. d. l. nam magistratus cũ cõcor. de quibus s. & Nil Iudeus Iudeo & c. glo. in .l. in arenã. C. de inoff. test. Bar. in .l. 2. §. idem air. infra ne quid in loco pub.

Secundo respondetur arg. de promptum ex d. l. quoties. non procedere quãdo vnus contrahentiũ esset priuilegiatus, & sic nec quando vnus contractus esset priuilegiatior altero glo. in .l. siue. §. si duobus supra de Publicia. Soc. reg. r 18. fall. 1. prout est doc tis contractus qui innumeris gaudet priuilegijs ut in .l. uni. C. de rei uxo. act. & in. §. fuerat inst. de act. per Bar. hic nu. 5.

28 Ad tertium † de facultate mutui statim repetendi per glo. in d. l. si pœnam. respondetur primo quod contra illã glo. tenent ibi Bar. Imol. Cuma. Alex. & Ias. & Abb. in c. fin. extra de preca. argumento not. in .l. lucius supra mandati & per glo in .l. pen. C. commodat. & per not. in .l. qui sic infra de solu. & in .l. fi. §. fin. C. de bon. quæ lib. & denique contra illam glo. cum Bar. est cõmunis doc. sententia ut testatur Ias in .l. si fundum per fideicom. nu. xi. de leg. 1.

Secundo respondetur quod dato quod opinio illius glo. esset vera, debet tamen intelligi quod licet statim repeti posit aliqua tamen dilatio ad soluendum miserationis gratia idulgeri debeat iuxta .l. quod dicimus infra de solu. ita tenet ibi Ang. quem refert Ias. nu. 7. sicut & in alijs omnibus obligationibus pure contractis in quibus dicitur statim cedere & venire diem & sic peti posse & tamen decem dies debitori ad soluendum indulgentur ut in d. l. quod dicimus & in .l. cedere diem de uer. sig. & in §. omnis inst. de uer. ob.

29 Ad quartum † di priore situatione tit. de mutuo tractantis; respondetur primo argum. ab ordine nõ procedere ubi repugnat ordo intellectus ut in .l. nec enim infra de solu. in .l. cum pater. §. fidei de leg. 2. Io: Petru. Sperell. inter cons. plurimorum ad causas ult. uol. cons. 500. Primo nu. 7. quiquidem præferri debet Bal. in .l. fin. C. de her. inst. & in .l. 1. opp. 4. C. de his quę pœnę nomine; sed in casu isto repugnat ordo intellectus quia compilatores intellexerunt tractare superius de contractu mutui ex causa actionis personalis .1. certi conditionis ꝑ mutuo competentis glo. & doc. in rub. infra si cert. pet. hoc autem in loco de dote occasione matrimonij dirempti ex quo causa tur restitutio dotis ut supra in rub. & infra. .l. 2. in prin. hoc eodem tit. merito & c.

Secundo respondetur arg. ab ordine nõ ꝓcedere in hac q. in qua sumus in claro dotẽ pluri b. & efficaciorib. priuilegijs quã mutuũ gaudere ut patet ex dictis Bar. & doct. hic & i locis ad hoc s̃ alleg. quãdo. n. dispositio est certa nõ est curandũ de ordine d. l. nec. n. & c. authoritate de conceff. præbend. lib. 6. & c. pen. præben: lib. 6. Bar. & doct. in .l. 2. §. prius de vulg. in fi. & in .l. in his uerò. §. fin. de solu. Alex lib. 7. cons. 161. uisis nu. 3. Gozadi. cons. 101. audio nu. 14.

Z Paris.

Paris.lib.3,conf.31. ad corrobora. nu.9. sicut nec quando ordo accidentalis est.glos. in.c.nihil uer.compleantur in fin.7.q.1.& in.c.pe. de purg.cano. Archidia.c.si rector in fin.43.dist.Bal.in.c.1.tit. quid precedere debeat an in uest.in ulib.feu.

30 Ad quintum † de prelatione specialium respondetur primo.quod.immo a generalioribus est incohandum glo.in rub. supra de transact.& in rub.supra de fide instru.& in rub.extra de probatio. quia ad cognitionem specierum precedere debet cognitio generis .l. 1. ubi Bar.& omnes supra si cer. pet.nam genus de omnibus suis speciebus predicatur ut in.l.si quid earum.§.inter eos pen.de leg.3.in.l.inter agnatos infra unde legi. Bar.in.l.quesitum.§. si quis fundum nu.8.infra de fun.instru. merito instrumentum dotis tanquam quid generalius continens (si ita arguendum est) preferri debet.

Secundo respondetur arg.procedere ad bene esse & non necessario concludere, nam uidemus quandoque generalia premitti,ut in d.l.1.si cert.pet.in rub.& rigr. supra de serui.& infra de bon.poss.& in.l.1. in prin. de iust.& iur. & quandoque prius specialia poni & deinde generalia subijci ut in d.l.si seruus §. inquit lex & in d.l. doli clausula & in.c.qui ad agendum de procu.lib.6.& in.§.pen.inst.de iust.& iu.& sic ex subiecta materia uariari ad no.in.l.si uno in prin. supra locati.& in.l.damni infecti quidam infra de damn.infecto.& per consequens concludenter non probare iuxta no.in.l.non hoc.C.unde legi.in.l. neque natales.C.de proba.& in.c.in presentia extra eo.

31 Ad sextum †,de mutuo tanquam perpetuo preferendo, respondetur primo quod etiam contractus dotis perpetuus est.l.1. in prin.supra de iur.dot.& sicut contractus mutui ceteriq; contractus ab initio uoluntatis est,& ex post facto necessitatis.l.sicut C.de actio.& oblig.& .l.si quis argentum §.fin,C.de don.& l.quamuis supra de tran. ideoque una pars alia inuita a contractu dotis recedere non potest prout nec alios nominatos contractus celebrantes recedere possunt.l. in commodato .§. sicut.supra commodati.l.3.C.de resc.in.uen.l.non idcirco de contrah.empt.l.1.§.1.supra nautę caupo.stabu.l.interdum .§.senator de.iud. &.l.cuius bonis in prin.infra de cura.furios.quinimmo cōtractus dotis magis perpetuus & durabilis est quam cōtractus mutui ex quo contractus dotis ante purificatā conditionem dissolutionis matrimonij regulariter resolui non potest.l.uni.C.si dos constan.matri.l.cedere diem de uer.signif. contractus uero mutui quandocunq; quia pure celebratus & sic citiori tempore resoluitur arg.l.cum qui calendis §.fin.infra de uer.ob.& §.omnis inst.cum glo.in.l.si pur nam quam ibi Cuma.dicit singularem, & sequitur Ang.eo.tit.

32 Ad septimum † de mutuo iure diuino instituto,respondetur primo quod etiam dos fuit eo iure diuino & à Domino Deo instituta ut Genes.30. ibi dotauit omne deus dote bona,Cons.tan.de dote cap.2.in prin. eamque ab origine mundi fuisse dixit Bal. in.l.uni.C.de priuil.dot.& Socin.supra in rub.par.3.nu.37.& naturalem prestationē haberet ut pote in bonum & equum concep tam dixit legis author.in.l.eas.supra de capi.dimi.& propterea quantum ad institutionem par erit dotis & mutui natura & potentia arg.l.si inter in fin.infra eod.& l.1. §.ueteres de acq.pos.& l.si reus de duobus reis.

Secundo respondetur non esse attendendam originem quando accidens naturę & origini contradicit Ias.& Dec.in.l.3.supra de off.assess.Cagn.in rub.supra de orig.iur. in fin.uel quando aliqua alia de causa attendi nō potest ut in.l.1.C.de impo.lucra. descrip.lib.10.Soc.Iun.in.l.cum filiofa. nu. 240.de leg.1.prout in ista nostra specie in qua privilegia indulta à iure doti adeo exuberant originem dotis ut eam reddiderint longe fauorabiliorem quam ab eius origine fuerat instituta ut supra sępè dictum est.

33 Ad octauum & ultimum † de mutuo ad maius latiusque bonum ordinato preferendo,respondetur primo quod immo dos ad maius latius perfectiusque bonum est ordinata nempè ad hoc ut homines facilius & libentius inducantur ad matrimonia cōtrahenda Paul.Castr.lib.1.cōs.149.col.1. & cons.155.col.1.Bal.nouell.de dote par. 2.Crauet.cons.281.nu.2.& Paris.supra in rub.nu.89.& in Aon.38.replendamq; exinde hominibus ciuitatem ut hic,& inducendam sobolem perpetuitatem manet.de nupt.in prin.& in.l. hoc modo in fin.infra de cond.& demon.Ias.hic.col.1.nu.12.

Secundo respondetur quod cum contractus mutui & dotis recipiant differentiam, & ualiditatem ab initio eo ipso quod celebrati & perfecti sunt arg.l.in.re.C.de actio.& obl.l.ded an ulter.§.fi.de neg.ge. in eis initium non finis spectandus est ut in.l.si tamen in prin. supra ad Macedo.in. l.1.§.idem etiam pompo.supra deposit.in l.si procurator in prin.supra manda.& per Calde.in.c.dudum.il.1.extra de electio.& Bal.lib.5.cons.292.col.pen.& Euer.in cent.in loco à uirtute finis ante fin.& idem de principio rei iudicatae quod de ipsa re, Bar.in.l.si quis ante .j.de acq.poss.Ias.in.l.

maritus

maritus.C.de procura.& in .l. suggestioni. nu.20.C.de uer.signi. Soc.in.l.2.§.1. nu.7. supra si cert. pet.cum concord. per Nicon. in rub. C.de eden. nu. 6. Et ex his puto sublata omnia quę supra pro pręcedentia contractus mutui deducta fuere.

34 Quamobrem † cōstituenda conclusiò est quod instrumentū dotis cū obligatione personali & hypothecaria eodem die celebratum cum instrumento mutui habente pariter obligationem personalem & hypotecariam pręfertur instrumento mutui tanquam prius celebratum, ex his quę supra pro hac parte adducta sunt, & ꝓpterea Iudex tam in procedendo quam in iudicando dotali causę fauere debet secūdū Dyn. Bar.& Doc.communiter hic, prout de cōmuni testatur Bal.Nouel.de dot.par.9.priuil.1. in.prin.

35 Amplio †primo hanc conclusionem procedere in tantū ut hoc præsumptę prælationis priuilegiū de quo agimus transeat etiâm ad hæredes ad quos doris repetitio transit;cum sit priuilegium reale datum doti & ideo cū ea transire debeat ut in.l. in omnibus 3.de reg.iur.in.l.1.§.permittitur de aqua quoti.& ęsti.Bar.hic nu. 4. & in.l. post doteio q.pen.infra eo.& cū Bar. in hoc omnes transire dicit hic Ias.in prima lect. nu. 18.& Soc.30.& Soc.iun.80.& 214.

36 Amplio secundo † ꝓcedere etiam si causa dotis cōcurrat cum causa fisci quia dos in hoc est expresse priuilegiata ut in .l. in rebus.C.de iure dot.in.l.assiduis.C.qui potio.& supra probauimus,ideoq;pręferri debet fisco secundum Paris. hic nu. 17. qui in dubio vtitur iure communi ut in.l.item ueniunt .§. in priuatorum & ibi Bar. supra de peti.hęredi. quantumcuoque alias priuilegiatus in genere ad no: p Bar. in .l.sed & milites infra de excus.tuto.& in Auth. quas actiones C. de sacros. eccl. & ita tenet Bal. in.l.dotis.C.de iure dot.in.l.ad exactionem .C. de dot. promiss. Bal. nouel. de dot.par.9.priui.1.nu.3.Ias.& Doc.communiter hic & pro communi sententia Alciat.reg.3.pręsump.41. ad fin.Dydac.lib. 1.varia.reso.cap.16.nu.6.Pro qua bene facit tex.in.l.2.C.de priuil. fisci ubi ita demū fiscus præfertur doti si prior fuit obligatio fisci aliàs secus & ideo ubi casus est dubius debet dos pręferri q̄a quod de vno dicitur de alio ꝓhibetur.l. maritus .C. de ꝓcu.l.cū pretor in prin. supra de iud.l. imperator supra de postu.Bal. in .l.si vnus.§. 1.sup̄ de pact.&in.l.2.n.5.C.delibe.prętę.

37 Amplio tertio † procedere etiam quando dos concurreret cum alia qualibet causa quia in casu dubio causa dotis sēper erit pręferenda per tex.hic & in.l. in ambiguis de iure dot. &.l. in ambiguis de reg.iur.ita tenet Bal.in.l.ad exactioné.C. de dotis promiss.& hic Bol.nu.9. Nisi Forte esset causa fauorabilior quā causa dotis veluti primipilaris .l. satis notum .C. in quib. cau. pi.ra.contraha.&.l.3.C.de primipil.lib.xij id est maioris administratoris rerum principis quem maiorem thesaurarium principis appellamus glo.ī d.rub.C.de primipil. & in.l.officialis,& in.l.quisquis emersis C. de epis.& cler. & in.l. sed & milites .§. fin. de excus.tut.Ang.l.1.C.de priuil.fisci & in d.l.satis notum.cum concor.per Capl.dec. 129.nu.15. & seq. Seu maiorem legionis centurionem apud cuius insignia dimidiū predę sequestrabatur per eum inter milites distribuendum ut late post antiquos deducit Dydac.ubi supra nu.7.

38 Amplio quartò † procedere non solum in instrumento dotali habente hypotecam expressam ut supra uerum etiam in habēte tacitam ex quà etiā aduersus cęteros creditores dos pręrogatiuam habet ut in.l.vnica in prin.C.de rei uxo.actio.& in .l.in rebus.C.de iu.dot.& in.l.assiduis.C.qui potio.in pign.habe.& per Bal.nouell.de dot. par.6.priuil.7.nu.4. & par. 8. priuil. ulti.

39 Amplio quinto † ut hoc idem priuilegiū præsumptæ prælationis competat etiam libertati ar.l.ante pen.infra de manumiss. & in.l.inter pares de re iud.& in.l. obscura & in.l.libertas de reg.iur. & in.c.ex literis extra de probat.& in.c.fin.extra de sent. & re iud.per Cyn.in.l.In exercendis q.2.C.de fide instrum.& hic Soc. nu.4. Rip.5. Ruy. 7. Pont.8.& Soc.iu.x.quoties enim dubia est interpretatio secundum libertatem est respondendum inquit legis author in.l. quoties dubia de reg. iur. ubi etiā inquit Dec. in fi. quod causa libertatis dicitur publica non priuata.l.si quis rogatus infra de fidei com.libert.

Amplio sexto † vt competat etiam pię
40 causę Rom.in auth.similiter 13.specia.pię causę in contractibus C.ad leg.fal.Dec. in l.in ambiguis de reg.iur.&hic Ias.in lec.1. nu.3.Paris.nu.9.nam causa pia & causa dotis ęquiparantur.c.1.§. donare tit.qualiter olim feu. pote. alien. in usi. feu. Euer. in cēt.in loco à dote ad piam causam inprin. & statutum in uno ęquiparatorum cēsetur etiam statutū in alio glo.& doc.in.l.si quis seruo.C.de Fur.in.c.de mulra de pręben.& pro communi sententia Bello.cons.69.nu. 1. & Tolet.lib.communium opi. ver. duo nu.194. itaque idemquoque priuilegium dabitur doti cōstitutæ ecclesiæ nouiter erectæ quæ ęquiparatur doti pro matrimonio datę Bal.nouell.de dote par.1. nu.8. & supra in rub.inproem. nu.x.& 65. dictum est

41 Amplio septimo † ut competat etiam alimentis per argu. a dote ad alimẽta, quod est ualidum & efficax quando contrarium nõ reperitur à iure dispositum ex quo dos & alimenta ęquiparantur .l. si ego ubi Bar. sup de iur. dot. Bar. j.l. fin. infra de his quibus ut indignis. & in q. sua .7. incip. mulier habẽs magnum patrimonium par. 2. nu. 8. glo. in.l. ob ęs. C. de pręd. mino. quam ad hoc notat Saly. in.l. qui liberos supra de ritu nup. & Alex. in.l. cum is .§. si mulier supra de cond. indebi. & in.l. centurio col. 2. infra de vulg. Cur. in.l. si certis annis nu. x. C. de pact. & Euer. in cent. in loco ab alimentis ad dot.

42 Amplio octauo † ut competat etiam doctori legenti pro eius stipendio consequẽdo Fely. in.c. pastoralis nu. 6. in fi. extra de rescript. Dec. in.c. ex epistolę nu. 85. & seq. extra de proba. & hic Alex. nu. 3. Ias. lect. 1. nu. 3. Punt. 7. Bologn. 13. & Soc. iun. 14. causa enim dotis & causa studij ęquiparantur secundum Bar. hic ad fin. quem alij sequuntur cõmuniter ut inquit Bol. nu. 234. Bal. in auth. quod locum nu. 3. ubi etiam Alex. 8. & Ias. 3. & seq. C. de colla. vnde sicut exequutio regulariter fieri non potest doctori legenti in stipendio Abb. in.c. peruenit nu. xi. extra de fideiuss. ita nec mulieri in dote nisi ex vna ex illis quinque legibus damnata de quibus in.l. quinque infra de bon. damn.

43 Limito † etiam supradictã conclusionem primo non procedere quando instrumentũ mutui habet certam horam quia pręsumitur prius celebratum tanquam habens magis specificam temporis probationem quã instrumentum dotis sine hora factum ad not. per glo. in .l. si ex pluribus. §. fin. infra de sol. Bar. in.l. 1. §. hoc autem infra de noui operis nun. Bal. in .l. imperator .1. supra de stat. hom. in.l. pręscriptione. C. si contra jus uel util. pub. & in .l. cum proponas in fin. C. de interdi. matrimo. Mars. not. 319. hora. Dec. cõs. 169. col. fin. & ita tenent hic Ias. nu. 4. Soc. xi. & Soc. Iun. 50. dicentes ita etiam tenuisse Marti, Syll. Cyn. Bar. Saly. & alios in.l. de rebus. C. de don. ante nup. Quod sublimitandum est nisi illa certa hora esset adeo sera ut verisimiliter iudicari posset aliud instrumentum de facili pręcedere potuisse per ea quę scribit Fely. in.c. pastoralis uers. ratione vnius horę nu. 5. extra de rescrip. & hic Rip. nu. 8. & Soc. iu. 57.

44 Limito † secundo non procedere quando ambo instrumenta fuerunt ab eodem notario confecta quia tunc prius scriptũ in prothocollo notarij prius celebratũ fuisse censeretur arg. l. quoties supra de usufr. & l. si fundus. §. si duo de pign. & l. si cõmunis seruus de stipu. ser. glo. in.c. quorũdam de elect. lib. 6. Bar. in.l. 2. §. prius ad fin. infra de vulg. Bal. in.l. de rebus. C. de don. ante nup. Bar. & Bal. in. §. quibus prima consti. Cod. Euer. in cent. in loco ab ordine vers. tertio istud arg. & hic Ias. lect. 1. nu. 4. Rip. 9. Io. Bol. 24. & Soc. iun. 49.

45 Limito † tertio nõ procedere quando inter instrumentum dotis & mutui appareret ordo ex natura rerum gestarum veluti quia in vno contineretur habitus in alio priuatio, quoniam habitus de necessitate priuationẽ pręcedit. l. manumissiones supra de iust. & iur. l. decem de uer. ob. & §. 1. inst. de his qui sunt sui vel alien. iur. idcirco tunc instrumentum continens habitum pręcedere deberet & prius factum pręsumeretur Cyn. Bal. & doc. in.l. cum proponatis C. de codicill. Bar. in prima consti. Cod. col. 2. & hic Soc. nu. 9. Paris. 19. & Soc. iu. 44. ordo enim intellectus potius quã scripturę considerari solet. l. nec enim de solu. l. quidam de pecul. lega. l. 2. §. prius ubi no. de vulg. per Crot. lib. 1. cons. 35. nu. 26.

46 Limito † quarto quando instrumentum dotis solam confessionem non autem numerationem cõtinet ar. l. titius supra quę res pign. oblig. poss. glo. & Bal. in.l. diuersis C. qui potio. in pign. habę. Rip. hic nu. xii dos enim confessata non dicitur proprie dos ideoque nec gaudet priuilegijs uerę dotis ut in prelatione tacitæ hypothecæ tradit glo. in.l. assiduis. C. qui potio. Cyn. in auth. sed iam necesse. C. de don. ãte nup. Bar. in.l. si constante quarta q. prin. in prin. in fin. infra co. Mates. not. 192. not. quod priuil. lo; Campeg. de dot. par. 1. q. 93. col. 1. Cepha. lib. 1. cons. 101. nu. 32. Nisi promissio dotis pręcesserit .l. in contractibus uers. illis tamen .C. de non num. pe. Io. An. ad spec. in rub. de don. inter vir. & vxo. col. fin. Roma. in.l. si constante nu. 44. infra eo. & in cons. 445. col. pen. & pro communi sententia Rui. lib. 1. cons. 183. col. fin. & Gabr. lib. 3. communium cõclus. tit. de iure dot. conclus. 4. in prin. aut tempus opponendi exceptionem nõ numeratæ dotis pręterijerit Affl. dec. 402. nu. 10. & 15. Craue. cons. 40. nu. 6. & pro magis communi sententia Ceph. lib. 1. cons. 131. nu. xi.

47 Limito † quinto quando instrumentum mutui esset publicum instrumentum uerò dotis esset scriptura priuata quia tunc instrumentum publicum esset præferendum ut in .l. scripturas. C. qui potior Cyn. in .l. in exercendis q. 2. C. de fide instrumento. quem hic refert uterque Soc. primus nu. x. ultimus nu. 47. nisi scriptura priuata dotẽ continens sit à tribus testibus subscripta quia tunc uim publici instrumenti habet

ut in

uit in d.l.ſcripturas in fi.ubi glo. elegan. in
quit Cautio priuata iam trino teſte notatā
hoc ius eſt nacta quod cautio publice fa-
cta Boet.q.295.nu.14.

48 Limito † ſexto non procedere quando
prærogatiua ſeu præcedēria tēderet ad pię
iudicium dotis quoniam tunc poſteriori-
tas fauore dotis non prioritas pręſumere-
tur ſecundum Alex.Ias.& doc.hic,quia pri
uilegium pręlationis ad fauorem dotis in-
ductum non debet in eius odium retor-
queri.l.quod fauore.C.de legi.l.non eo mi
nus .C. de procu. l. plures .C. de fide in-
ſtru.l. generaliter §.in his.C.de ſecun.nup.
.l. ſi iudex ſupra de mino. & .c.ob gratiam
cum glo.de reg. iur. in.6. ſicut & inducta
ad vnum finem non debent cōtrarium ope
rari.l.legata inutiliter de adim.lega.l. no-
men.§.fi.de leg.3.l.uni.§.accedit.C. de rei
vxo. act.&. c. maiores.§. ſed ad huc extra
de baptiſmo.

49 Limito † ſeptimo quando habens inſtru
mentum mutui eſſet in poſſeſsione ar. tex.
in.c.ſi a ſede de præb.lib.6.glo.in.c. ex lite
ris extra de prob.Barb. lib.1.conſ.23.ſcrip
ſit col.pen.& Ias.hic lect.1.nu.7.Facit tex.
in.l.quoties C.de rei vendi.& in .l. qui ti-
bi ubi etiam Bal.Paul.de Caſtr. & Doc.C.
de hęr.uel act.uen.vbi pręfertur is qui eſt
in poſſeſsione alij non poſsidenti etiā prio
rem titulum habenti Alex.lib.5. conſ. 92.
viſo nu.xi.Corn.lib.2.conſ.8. circa col. 1.
Goza. conſ. 24.quęritur in fin. Dec. conſ.
247.in cauſa col.1.& pro communi ſenten
tia Toles.lib.communium opi.uer.emptor
nu.37.ex quo habens duo iura nempe titu-
lum & poſſeſsionem præfertur unum uide-
licet titulum tantum habenti arg.l. re con-
iuncti de leg.3.Auth.itaque.C.communia
de ſucceſſ. &.§.ſed hodie inſt.de adopt.

50 Limito † octauo & vltimo non procedē-
te quando extraneus niteretur inſtrumento
dotis contra inſtrumentum mutui quoniā
priuilegium hoc pręſumptę pręlationis ei
non competeret neque prodeſſet glo. in .l.
vni.§.1 .ver.ex vtroque quam ibi ſequuntur
Bal.Alber.Saly.& Doc.C. de rei uxo. act.
Boet. q. 328.nu.3.hinc eſt quod nec ceſsio
natio competeret.l.1.C.de priuil.dot.&.§.
fi. Auct.ut immobilia ante nup. dona.in fi.
de quo tamē vltimo dic ut per Bar.& doc.
in.l.poſt dotem in fi.infra eo.& Bal.no. de
dot par. xij.nu. 19.

51 Notandvm eſt † ex hac lege in primis q
dotis cauſa ſemper & vbique eſt præcipua
& ſic omni tempore omni loco & omni cā
ſu priuilegiata ſecundum glo.& doc. com-
muniter hic per iſtum tex. Tiraq. de re-
tra.conſ.§.1.glo.4.nu.94.& Ias lib.2. conſ.
178.in fin.& Mœno.lib.1. conſ. 8. nu. x. &
Rolan.lib.2. conſ. 21. nu. 27. habet enim
dos quam plurima ſpecialia & pręroga-
tiuas ratione contractus, ratione petitio
nis ratione actionis,ratione fori,ratione in
ſtantię,ratione rei,& ratione materię vt la-
te deducit Roge.in tract.de dote. q.8. bal.
nouell. Cāpeg.& alij dotis priuilegia recē-
ſētes ,put nos etiā aliqua iferius afferemus.

52 Hinc eſt † quod cauſa dotis dicitur etiā
pia ut in.l.cum is.§.mulier ſupra de cond.
inde. Bar. in .l. ſi conſtante. 7. q. primę
.q. prin. infra eo. in .l. ſi ego ſupra de iu-
re dot.& in.l.2.§.fin.infra de dona. Bal. in
l.mandatum .C.mand. & in.l.ſicut. C. de
act.& ob. Ceph.lib.1.conſ.109.nu.21. Pa-
ris.hic nu. 23. & pro communi ſententia
Bal.nouell.de dote 5.par.prin.col.1.

53 Ideoque ſi frater † ſciente alio fratre, &
non contradicente dotauerit ſororē de bo-
nis cōmunibus dicitur actum pium geſsiſ
ſe & non poterit alter frater tacens tempo-
re diuiſionis petere aliquid ante partē vigo
re illius dotationis a fratre dotāte, quoniā
fauore pię cauſæ præſumitur conſenſiſſe.
auth.ſi ſeruus & ibi Bal.C.de epi.& cler.&
c.ſi ſeruus 54.di.& firmat Rom.conſ.311.
in caſu.in primo dub.& Soc.lib.2.cōſ.291.
viſis col.6. & licet dos large pia cauſa dica
tur, non tamen dicitur improprie quia la-
ta ſignificatio non eſt impropria ut in.l.4.
§.de illo ſupra pro Soc. in .l. lege obuenire
de ver.ſig.& in.l.vni.vbi glo.& doc.C.quā
do non peten.par.& ideo etiam in materia
exorbitanti a ſtricta ſignificatione ad latā
licet arguere glo.in.l. filium habeo ſupra
ad maced.in.l.2.§.ſi mater infra ad tertul.
in clem. 1.ver.eligatur de electio.Alex. in
l.cætera.§.ſed& ſi quis nu.4.de leg.1. Alia

54 etiam ratione † non poterit frater tacens
conqueri & aliqud a fratre petere quia fra
ter dotās ſororem communē feciſſe dicitur
actum neceſſarium ad quem uterq; teneba
tur, uel ratione patrimonij communis cū
ſorore, vel ratione paternę diſpoſitionis te
ſtamentarię uel ratione paupertatis ſoro-
ris vel alia quauis probabili cauſa, iux
ta not.per glo.in.l.cum plures.§.cum tutor
vet.alio patre infra de admi.tuto.& in.l.nō
omni & ibi Bar.C.eo.& in.l.nihil intereſſe
ſupra de in rē uerſo Bal.in.l. qui liberos ſu
pra de ritu nup.Ang. & Imo. in .l.a filia in
fra ad treb.Seuerin.in auth. ſiqua illuſtris.
nu.91.C.ad orphi.Abb.lib.1.conſ.12.col.
fi.Affl.dec.371.dominus n.3.Boer.q. 129.
nu.7.& pro communi ſentētia Ias.hic lect.
1.nu.28.& Campeg.declarans trac.de dote
par.1.q.23.Rolan.lib. 3.conſ.85. nu.4.&
Paris lib.3. conſ.64. col.2.& Bero.lib.2.
conſ.165.nu.23.

55 Cæterum † quia ferro (ut dicitur) uiam

apetit

aperit qui per contraria trãsit. Bal.in.l.pręcibus nu.33.C de impub.Saly,in.l.si pecuniã in prin.supra de coud.ob causam Curt, sen.cons.50.col.2.Crot.lib.3.cons.279.in prin.Soc.iun.lib.2.cons. 179. col. 1. id circo contra hoc notan.& sic etiam contra istum tex.dupliciter Insto,& primo ita fortiter oppo. Oratio uniuersalis in parte vitiata in totum corruit ut in.l.si is qui ducenta.§.vtrum infra rebus dub.in.l.1.quam ad hoc cõmuniter allegari dicit ibi Roma. supra in ius voca.vt eant. Ias. in.l.1.nu.33. de leg.1.& in.l.gallus.§.ille casus nu.20.de lib.& po.Coras.in.l.frater a fratre nu. 73. supra de cond.inde.lo. anni. supra in rub. nu.71.Paris.lib.2.cõs.85.nu.xi.Crot.lib.3. cons.400.nu.5.& cons.412.nu.20. Sed hic vniuersaliter dicitur causã dotis semper & vbique pręcipuam esse, ea enim verborum conceptio ob significationem dict.semper, vniuersalem orationem inducit Saly. in .l. 1.C.quomodo & quando iud. Soc. lib.1. cons.xi.circa col.2.Vercell.in.l.1.nu.4. de reg.iur.doc. in .c.1. extra de testi. in inte. Crot.lib.3.cons.410.nu.6.Tiraq.de retra. consang.§.1.glo.9.nu.221. At qui causa dotis concurrens cum causa funeris non est pręcipua quinimmo cedit causę funeris vt in.l.impensa cum.l.seq.supra de relig.& sump.fune.quemadmodum etiam concurrens cum causa primipili cedit causę primipilari ut in.l.satis notũ.C.in qui.cau. pign. taci. contraha. & in .l. 3. C. de primipilo. lib. xij. ergo oratio ista uniuersalis quod dos semper & vbique pręcipua est de qua in hoc tex.& hoc nota. in prędictis casibus uitiata in totum corruere debet.

56 Sed pro defensione † responderi potest disputando pluribus modis, primo maiorem propositionem non procedere quando oratio uniuersalis est apposita in concessione aut prorogatione priuilegij seu alterius specialitatis quia tunc recipit de habilitate & idoneitate restrictionem ut in.l. in prouincisli .§. fin.infra de no.ope.nun. in.l. 2.supra de eo quod cer.lo.in.l.ut gradatim .§.& si lege de mune.& hono.per Signo. in rep.l.nemo nu. 35.C.de sacros.eccles. sed tex. hic noster & notabile superius ex eo depromptum tractat de concessione & prorogatione seu ampliatione priuilegiorum dotis ut apparet ex dictis Bar. & doc. hic, merito intelligi debet ut restrictionem ad habilia & sic ad iuris terminos patiatur; prout etiam de natura priuilegiorum esse dicitur in.l.si quando in prin.C.de inoffi.testa. in.l.ex facto infra de vulg.Inno.in.c.dudũ. extra de priuileg.Bar.in.l.fin.supra de consti.prin.Abb.lib.1.cons.101.nu. 4. doc. in l.1.C.de sacros.eccles.& in auth.omnes peregrini.C.communia de success.Soc.lib.1. cons.13.nu.x.& lib.2.cons.266.nu.56. Paris.lib.2.cons.6.nu.13.& seq.& lib.4.cons. 40.nu.7.& con.42.nu.5.

57 Secundo responderi † potest maiorem procedere dumtaxat quãdo oratio uniuersalis proferretur negatiue, prout uere loquitur d.§.verum Ias.in.l.gallus.§.ille casus nu.20 infra de lib.& po.Soc.iun.in rep.l.2.nu.32 de leg.1. Aret.in.c.fraternitatis nu.9. ex de testi.Rolsn.lib.2.cõs.16.nu.16.Secus autẽ si affirmatiue quia restrictionem recipere potest absq; eo quod tota oratio vitietur ut in.l.iulianus in prin. de leg. 3. in .l.1. C. de sacros.eccles.in .l.1. de leg.1. in .l. 2. in prin. C.communia de lega.in.l.omnẽ supra de iudi.& in.l.omnes iudices.C.de ferijs & oratio negatiua dicitur illa quę priuationem inducit, affirmatiua quę aliquid ponit in esse Bar.in.l.si minorem nu.4.C.de in integ. resti.mino. & in .l.2. supra de proba. & oratio negatiua potentius negat quam affirmatiua affirmet Bar.in.l.3.in prin.infra de suspe. tuto.Bal.in.l.si rufinus.C.de testa.mili.glo.in.c.cum dilectus extra de consue. in .l. hoc genus de cond. & de. Dec. cons. 3.nu.4.

58 Tertio respouderi potest † arg.procedere in dispositione hominis vt in.d.l. iulianus & in.c.solitę extra de maio.& obe. Bar. in.l.generali.§.vxori infra de vsufru. leg. Ruyn.lib.1.cons.20.nu.2.& lib.2.cõs.188. nu.2.non autem (prout loquimur) in dispositione legis cum qua mitius agitur.l.cel sus supra de arbi.quæ quantũcunq; vniuersalis ad terminos habiles restringitur ut in l.1.C.de sacros.ecc.in.l.2.supra de sta.ho. in.d.l.vt gradatim .§.& si lege in.l. qui autẽ.§.fi. vbi glo.supra de consti.pecu.glo.in §.1.inst.de ver.ob.Bar.in.d. §.vtrum nu.6. Bal.in.l.fin.col.1.C.sine censu vel reliquis Ruyn.lib.4.cons.59.nu.24. & dict. semper pro plerunque ponitur.l.fi. & ibi Alber.C. de testa.Ias.in.l.fi.nu.2.C.de iu.& fac.igno. Sen.ped.dec.86.quęsitum nu. 8. quę regulã (quę limitationes patitur) significat glo. & doc.in.l.non dubitamus cond.&de.& in .l.2.C.per quas perso.no.acq.doc.in .l. si plures de vulg.in.l.1.de tut.& ratio.di.& in l.1.§.ęstiua.infra de aqua quoti. & ęsti.& in l. nam quod liquide depenuleg.

59 Quarto responderi potest † arg.non procedere quando oratio vniuersalis salua ratione recti sermonis ad specificata referri potest, quia tunc ad sola specificata debet restringi Bar. & doc. in .l. si de certa. C.de trans.in.l.ex pluribus infra eo.in.l. aurelio §.cs ius de libe.lega. Goza.cons. 37. circa primum nu.19. prout in casu isto quo loquimur, nam dos semper & vbique est præcipua

pua, quando scilicet a iure sunt ei specifica privilegia & in corpore iuris communis inserta ad not. per glo. in l. filium, quem habentem C. famil. herc. Bar. in l. repeti. infra de quaestio. Abb. in c. 1. extra de confess. Euer. in cent. in lo. a specie. alias iure communi in ceteris vtetur. arg. l. sed & milites in prin. infra de excus. tuto. & l. males. §. sexaginta de adulte. & l. sed si plures. §. filio de vulg. & l. auxilium supra de mino.

60 Quinto etiam responderi potest † quod quamuis dispositio uniuersalis concepta per verbum futuri temporis continens concessi actus extensionem in uno vitiata in totum corruat & sic non patiatur restrictionem nec limitationem, tamen quando facta est per verbum preteriti uel presentis temporis ut hic bene recipere potest restrictionem citra totius corruptionem secundum Iaco. de are. & Olde. quos refert Bar. in l. 1. §. nunciatio nu. 21. & seq. infra de noui ope. nun. & in l. inter omnes supra qui sat. cog. Signo, in l. nemo nu. 35. C. de sa. sa. eccle.

61 Sexto & vltimo † etiam responderi potest quod quamuis oratio uniuersalis regulariter non recipiat restrictionem, tamen fallit quatenus disponens voluit ita declarat Bar. in l. generali. §. uxori de vsufru. leg. & sequitur Ruyn. lib. 1. cons. 30. nu. 2. quia secundum naturam actus qui geritur restrictionem recipit. secundum Bal. lib. 3. cons. 67. quia ex facto ver. nec ob. si dicatur col. 2. Catel. in memor. ver. quandocunque Tiraq. de retra. consan. §. 1. glo. 7. nu. 26. & seq. & sic etiam limitationem patitur, vt inquit Roma. in cons. 271. uis tum nu. 3. Quo fit non indecens esse existimandum si vniuersalis propositio in hoc tex. posita, in aliis quibus veniat ex eiusdem iuris ciuilis dispositione limitanda cum eius sit uelle, qui potest & nolle & contra l. iij. infra de reg. iur. Bar. in l. pater seuerinam infra de cond. & demon. Alex. in l. 4. de acq. her. & in l. 1. nu. 23. infra de vulg.

62 Secundo etiam oppo. † contra hanc l. & hoc not. (explicando glo. 2. in ver. causa & simul primã opp. Bar.) nã hic dicitur quod dotis causa semper & ubiq; precipua est, dotis autem causa est matrimonium cuius intuitu dos constituitur. l. iij. l. dotis fructus. & l. si is. §. 1. supra de iu. dot. & l. ponderibus C. eo. Pau. Castr. lib. 1. cõs. 149. col. 1. & cons. 155. col. 1. Bal. nouell. de dote par. 2. & sub in presa. rub. nu. 6. & seq. com probauimus, ergo hic tex. loquitur de matrimonio, quod non conuenit rubrice que inscribitur quemadmodum so. ma. dos petatur, & leges intelligi debent ut loquantur secundum terminos rub. sub qua sunt situatae iuxta no. per glo. fin. in §. pen. insti. de vulg. Bar. in l. im-petratum de in diem adie. in l. fin. de cond. inde. & in l. 1. C. de testi. in tote. Et intentio etiam legislatoris hic est tractare de dote & non principaliter de matrimonio ut apparet ex aliis partibus huius tex. & maxime ibi dotes mulieribus conseruari, & ibi si dotatas esse mulieres &c. & una para legis p aliã declaratur. l. verũ supra de petl. her. l. 1. de te. dub. & in l. si seruus pluriũ. §. fi. de leg. 1. per Soc. lib. 2. cõs. 2. 42. nu. 9. Hyero. Gabr. lib. 1. cõs. 12. nu. 3. & Zuc. in l. fi. nu. 64. C. de edi. di. adria. toll. ideoq; dicẽdum est actum agentis operari secundum & non vltra eius intentionem ut in l. non omnis supra si cer. pet. quam in omni materia locum si vendicare dicit Soc. iun. lib. 4. cons. 69. ad verum col. 1. & cons. 90. post redditum in fin.

63 Timore huius contrarij † glo. & doc. plures ac varios ad istum tex. afferunt intell. & primo exponunt ver. dotis causa, idest actio de dote & sic causa causata arg. l. 1. & ibi glo. C. per. quas perso. vel dotis causa causãs actionem de dote, ex quo dupliciter sumi potest causa scilicet pro causa causante, & pro causa causata, sicut dicitur de natura naturãte & de natura naturata glo. in. l. respiciendum supra si cer. pet. & in §. conditiones insti. de ver. ob. glo. & doc. in l. 1. §. ius naturale supra de iusti. & iu. Rebuf. in. l. uni. nu. 382. C. de rei. que pro eo q inter.

Istum intell. reprobant hic doc. primo quia si priuilegium daretur ipsi actioni vel doti vel eius nature siue contractui transiret ad omnem, ad quem actio siue dos trãsiret ut. in l. in omnibus. 3. & in l. priuilegia de reg. iur. & in l. 1. §. permittitur infra de de aqua plu. ar. sed hoc non est uerum in dote. l. 1. C. de pri. dot. merito & citata Bar. hic in prin.

Secundo quia natura genitiui est denotare dominium vel adherentiam. l. seruum filij supra mand. l. si heredis de leg. 1. l. 2. §. in locum supra de relig. Abb. in c. 1. nũ. 26 & 30. extra de postu. prela. & in c. quia u; nu. 4. de iud. & Bar. in rub. infra de no. ope. nun. nu. 4. & ibi pro communi seq. horman. nu. 18. ergo hic dos in genitiuo posita debet habere dominium vel adherentiam illius causae cui adijcitur & non determinari ab ea.

Tertio quia solutio matrimonij causat actionem de dote, que regulariter non dũ competit constante matrimonio l. 2. in prin. infra eo. l. vni. C. si dos constan. matrimonio. & in l. in rebus. §. omnis. C. de iu. dot. & sic non est ipsa dos que actionem de dote causat.

Quarto quia actio & passio in vno eodemque subiecto concurrere non possunt

vt in

vr in.l.uranius infra de fideicos.in.l.sticum §.aditio .j. de solu Fran.Curt.in.l.debitorem tuo nu 2.C.de pac.Rip.lib.1.responsorũ cap.9.nu.5.sed si dos esset causa causans actionem & causa causata concurreret circa eam actio & passio,ergo &c.

Quinto & vltimo quia secundum istum intell. dispositio huius tex. generalis & indefinita & quę propterea aptari potest ad contractum,petitionem, actionem, forum instantiam,& materiam, quamuis fauorabilis sit, restringeretur ad actionem de dote tantum contra not. in .l. 1.§. generaliter infra de leg. prętan.in.l.quique .§. pretor supra de in ius uo. in .l. 2.§. homines de vi bo.rap.in.l.item apud labeo .§. generaliter de iniur.in.l.1.§.cum verbem supra de offi. præfe.vr.& in.l.3.C.de legi.

64 Secundus intell.est, † quod dotis causa intelligatur idest dos ipsa arg.l.si ex legati causa de ver.ob.ubi debitum ex causa legati dicitur debitum ex legato,& in.l.titio cẽtum.§.titio genero.de cond.& de.ubi satisfactum causę legati dicitur satisfactum legato secundum glo.& in auth.ex causa. C. de lib.prat.ubi testamentũ ex causa pręteritionis ruptũ dicitur quod ex preteritione rũpitur. & in.l.si ex causa in prin.supra de mino.ubi ex causa iudicati dicitur quod ex iudicato prouenit, sicut ex causa donationis quod ex donatione .l. cum ex causa de re iud. ex causa duplę stipulationis quod ex stipulatione dupli.l. cum ex causa in prin. de ver. ob.& ex causa fideicõmissi quod ex fideicommisso.l.ex causa infra de fideicõ. lib.cum simi.

Istum etiam intell.(prout refert Bar.) reprobant doc. primo quia non est verum quod dos ipsa sit semper & ubique præcipua;nam quando concurrit cum causa funeris vel primipili dos non est præcipua nec prioritatis priuilegio gaudet ut in.d.l. impensa cum seq.de relig.& sump.fun. & .d.l. 3.C.de primipi.lib,xij.&.l.satis notum .C. inqui.cau. pign. taci. contra.similiter nec quando concurrit cum creditore mariti habente expressam hypotecam anteriorem in bonis mariti glo.in.l.assiduis.C.qui potio.in pigno. ha. Necus. de pigno. 2. par. prin.quarto mẽbr.q.ix.nu. 110. & seq. per Rip.in.l.quęsitũ nu.3.de priui. cred.& pro communi sententia Coras.in.l. qui liberos nu.118.supra de ritu.nup.& Ias.in.§.fuerat nu.72.inst.de actio.

Secundo quia verba in dubio proprie posita censeri debent prout etiam proprie debent intelligi ut no.in.l.1.§.si is qui nauem supra de exercito.in.l.3.§. hęc verba de neg.ge.in.l.quicquid astringẽdæ de uer. ob.in.l.non aliter in prin.de leg.3.in.l.fin. C.de his qui ueni.æta.impe.& in .c. ad audientiam extra de decim.sed causa dotis proprie non est ipsa dos quia differt ut causa a causato ad no.in.l.pen.supra quæ res pigno.oblig.poss.& in.l.digna uox.C.de legi. merito &c.

Tertio quia si esset probabilis expositio quod causa dotis esset ipsa dos,sequeretur quod dos tanquam causatum esset causa causę dotis & sic suę causę & consequenter quod causa a suo causato confirmaretur & declararetur , consequens est falsum ut in.l.quod per manus iosta de iure cod. ergo & antecedens,per ar.a consequenti destructo iuxta no.in.l.2.§.1.supra si cer. pet. in.l.apud antiquos.C.de furt.in.c.& si christus extra de iureiur.& in.c.solitę de maio. obe. per Euer.in cent.in loco a destu. consequen.in prin.

Quarto quia redarguitur legis author de superfluitate verborum, ex quo potuisset vnico verbo dicere,dos semper & vbiq; est pręcipua,absque eo quod diceret dotis causa,& sic duobus verbis vteretur , quod est contra tex.in.§.quibus prima cõsti.cod. in.l.vni.§.supradictis. C. de emen. cod. & in.l.1.§.iubemus. &.§.sed in hoc &in.l.2.in prin.C.de vet.iu.enu.frustra en.fit per plura quod fieri potest per pauciora.l.1. supra quod met.causa.l.ampliorẽ.§.in refutatorijs.C.de app.& ideo nõ est credendũ quod a iureconsulto verbum causa positum sit sine effectu aliquid operandi iux. no.in.l.si quãdo de leg.1. & l.c.si papa.de priui.li.6.

65 Tertius intell.est † ut intelligatur dotis causa , idest dotis contractus arg.tex. in .§. si res aliena insti. de lega. ubi si legatarius dominus rei legatę effectus fuerit viuo testatore ex causa emptionis idest ex contractu emptionis potest postea mortuo testatore actione ex testamento pręcium consequi. Vnde Bar.supra in rub.q. pen.nu.24.quęrit an dos siue contractus dotis sit de iure gen. uel ciuili,& sic dotem & contractum dotis pro synonimis haber,quia dic.siue,est sensus coniunctiua Cyn.in.l.cum quidam .C. de uerb.sig.Bar.in auct. ut omnes obe. iudi.in prin.Ias.in.l.huiusmodi.§. cum pater de leg.1.Bar. Ias.& doc.in l.si ita quis stipuletur de uer.ob.

Sed istum quoque intell.reprobant doc. primo quia eo attento sequeretur quod omnia priuilegia dotis transirent absolute in omnes iuxta.l.in omnibus.2.& l.priuilegia de reg.iur.tanquam realia seu rei contemplatione concessa ad no.in.l.1.supra de cõsti.prin.in.§.sed & quod principi. insti. de iure nat.in .l. pen.supra de fun.dot. & in .l. cum uir.de usuca.quod est contra tex. in.l. vni.C.de priui.dot.& simil.

Secundo

Secundo quia restringit istum tex. generaliter loquentem, ad priuilegia competentia contractui dotis tantum; cum non solum contractui, uerum etiam petitioni, actioni, instantię & toti materię dotis priuilegia competant ut supra dictum est, & inferius nu. 85. & seqq. latius deducetur; quod est contra id quod tradunt Bar. & doc. in .l. talis scriptura de leg. 1. Abb. in .c. rodulphus col. 1. extra de rescrip. doc. in reg. odia, lib. 6. & in .l. 1. C. de sent. pass.

Tertio quia causa dotis, & contractus dotis sunt duę qualitates diuersę ut ex nominis diuersitate patet .l. si idem. C. de codi. & etiam ex utriusque effectus uarietate constat arg. tex. in .§. quorum in proe. insti. & in .l. debitor ibi uideamus de effectu infra ad trebell. cum una ad inducendū dotē & sic suum causatum, alia ad inducendum obligationem tendat ar. no. in .l. manumiss. de iust. & iu. & in .l. licet. §. ea obligatio de pecu. merito una ad aliā facile trahi nō d3 .l. papin. exuli. de mino .l. ii. de calū .l. naturaliter §. nihil cōe de acq. poss. & .l. inter stipulantē. §. sacrā .j. de uer. ob. p Roma. in .l. si vero .§. de uiro nu. 3. j. eo. Galiau. in .l. 1. in prin. nu. 3. de uer. obl. & Grat. lib. 2. cōs. 44. in fi.

Quarto & ultimo qa nō conuenit uerbis rub. in qua inscribitur quemadmodum dos so. ma. petatur, & non de contractu dotis, merito non tenendus ad not. per Bar. in .l. impera. supra de in dic. adie. in .l. fi. de cōd. inde. glo. in .l. propter insidias. C. qui accus. nō poss. & in .l. 2. C. de ope. priua, & in .l. 1. C. ne in una eademq; causa. lo: de prat. in rub. supra si cer. pet. nu. 5.

66 Quartus intell. est† ut intelligatur causa dotis, idest matrimonium, quod licet sine dote esse posit .l. quod si nulla supra de relig. & sump. fun. tamen dos sine eo esse non potest .l. 3. supra de iu. do. l. fin. §. sicut. C. de dona. ante nup. si n. matrimonium est causa dotis quia dos constituitur ut ex illius fructibus substineantur onera matrimonij .l. dotis fructus supra de iu. do .l. pro oneribus C. eo. glo. in .l. 1. C. de cond. ob cau. & pro regula Grat. lib. 1. cons. 29. nu. 24. utique erit etiam causa fauorum & priuilegiorum dotis, quia causa causę est etiam causa causati .l. manumiss. § de iust. & iu .l. & si amicis infra de adulte. & .l. quominus de flumi. p Corn. in .l. si pascenda nu. 52. C. de pact. & Crot. in .l. 1. in prin. nu. 29. infra de uer. ob.

Istę quoque intell. communiter a doc. reprobatur primo quia non conuenit uerbis rub. quę inscribitur quemadmodum so. ma. dos petatur, & non quemadmodum matrimonium petatur ad no. p Bar. in .l. 1. nu. 9. supra de iurisd. om. iud. nec uerisimile est legislatorem de eo sensisse stante diuersitate rub. quę alias tanquam index solet contenta in nigro monstrare Bar. in .l. sticus. de cond. inde. Alcia. in .l. 1. in prin. supra si cer. pet. Soc. iun. in rub. infra de acq. poss. nu. 25. Ioannes anni. supra in rub. nu. 342. quinimmo expresim constat in hoc tit. de dote nō de matrimonio tractari quia ita depromitur ex .l. 2. §. post hos, ibi q̄ de sponsalibus & nuptijs scilicet in titulis huic precedētibus, de doribus & legibus earum scilicet in hoc tit. C. de uet. iu. enu.

Secundo quia non conuenit alijs sequentibus uerbis tex. ibi, nam & reip. interest dotes mulieribus conseruari, cum dotatas esse feminas &c. quę verba salua ratione recti sermonis ad principium tex. si de matrimonio intelligatur referri non possunt nec recte applicari queunt ad no. in .l. plautius infra de au. & arg. lega. merito tanquam diuinatiuus quoque intellectus reijciendus est ar. no. in .l. si putator supra ad leg. aquil. in .l. si fideiussor. §. 1. supra mand. in .l. apud celsum. §. illa de excep. do. & in .c. ut nostrū extra ut eccles. benefi. & in .c. peruenit extra qui filij sint legi.

Tertio quia hęc lex secundum istum intell. debuisset collocari supra sub tit. de ri. nup. in quo de matrimonio principaliter tractatur & matrimonij materia disponitur arg. tex. in .§. quibus, prima consti. eod. cum nuptię & matrimonium sint synonima idē que significēt ut in insti. de pat. pot. in prin. per glo. in d. rub. supra de ritu nup.

67 Quintus † intell. est ut causa dotis intelligatur idest instantia dotis seu iudiciū secundum Rog. hic & Bal. lib. 2. cons. 106. proponitur in fi. ubi inquit q causa inter ceretas significationes habet hanc ut pro instantia ponatur ut in .l. 1. & 2. C. de iura. calum. in .l. rem non nouam. C. de iudi. & hic, fauor autem erit quia instantia dotis tanquā publicam utilitatem continens non capitabit ut causę priuatorum triennio ut in .l. properandum in prin. C. de iudi. ibi exceptis tantummodo causis &c.

Hic etiam intell. reprobatur primo quia non solum est diuinatiuus cum tex. de instātia non faciat verbum & sic contra not. in .l. si putator, ad leg. aqui. in .c. vni. extra ut ecc. benefi. cum concor. de quibus supra, uerum etiam quia restringit tex. generaliter loquentem ad priuilegia competentia dūtaxat instantię dotis, cum alia plurima sint doti ratione contractus, petitionis, fori, & materię pertinentia de qbus hic per Bar. & doc. & Roge. tract. de dote. q. 8. & s dictū est.

Secundo qa nō reperitur iure cautum q dotis instantia non expiret triennio & q in hoc sit quomodolibet priuilegiata & sic non utatur iure communi ad no. in auth. quas

actiones C. de sacros. ecc. & contrarium tenent hic Bar. Ang. Imo. & doc. communiter probat de communi sententia testatur Bar. Nouell. hic nu. 461. & rursus in tract. de do te 9. par. prin. 14. priuil. & hic Soc. iun. nu. 119. & 122. Pro qua quidem communi sententia facit tex. in. l. 3. C. de do. promiss. ibi iure iudiciorum perueniens, quod est ut instantia triennio terminetur ut in d. l. properandum in prin. & facit etiam tex. in. l. in fraudem. §. fi. ubi Bal. infra de mili. te. ubi lex generaliter loquens etiam causam priuilegiatam continet, nisi in illo indiuiduo reperiatur expresse priuilegiata & infringatur priuilegium Dec. cõs. 302. nu. 12. Ruin. lib. 3. consi. 135. nu. 6.

Et ad. l. properandum exaduerso adducta responderur procedere in causis fiscalibus uel publicas functiones, idest, tributa principaliter respicientibus, ex quibus firmatur regula in contrarium in non exceptuatis iuxta no. in. l. nam quod liquide infra de penu. leg. & in. §. ut autem auct. de non alie. Nec potest ab eis ad causam dotis argui ad not. in. l. 3. C. de primipilo. lib. xij. & quia causa dotis principaliter priuatam secundario publicam continet utilitatem ut hic, & quod principale est debet attendi ut in. l. siqs nec causam supra si cer. pet. & in. l. quę fiut de sta. ho. per Crauet. consi. 131. nu. 15. & consi. 144. nu. 2. & consi. 202. nu. 14.

Tertio quia eo attento sequeretur quod in extraiudicialibus, in quibus non cadit instantia, dos non esset precipua nec priuilegiata quia quod de uno dicitur de alio prohibetur. l. maritus. C. de procura. l. cum pretor supra de iudi. & l. quęsitum. §. pen. & l. eum delanionis. §. cui fundum infra de fun. instru. & l. & fine. §. sed quod Papinianus supra de mino. cuius contrarium habetur in. l. vni. in princ. C. de rei uxo. ac. & in rub. & nigr. supra de fun. dot. & hic per Bar. col. 2. & sic saltem in his restringit generalem dispositionem.

68 Sextus † intell. est ut intelligatur dotis causa, idest mulier in actione de dote secundum odofre. referente Bar. in prima col. qui subdit quod uidetur probari in. l. dabimus in prin. infra de priuileg. cred. ubi dicitur dabimusque ex his causis ipsi mulieri priuilegium &c. & in. l. 1. C. de pri uileg. dotis ubi priuilegia dotis quibus mulieres utuntur ad heredes non transeunt Addo bonum tex. in. l. assiduis ibi mulieribus subuenientes & ibi quam mulieribus pro dote instituenda dedimus & ibi quis enim earum non miseteatur &c. C. qui potio. in pigno. ha. & in. §. fuerat in fi. ibi cuius solius prouidentia hoc induximus, institu. de actionibus.

Sed istum quoque intellectum i[illegible] o bant doc. primo per tex. in. l. vni. §. 1. C. de rei uxo. ac. ibi & ut plenius dotibus subueniatur, ubi priuilegia dantur doti, & per tex. in. l. cum ult. infra de usuca. ubi priuilegium legis iulię de fundo dotali non alienando est reale & cõpetens etiam mari to alienãre ut & in inst. q. alie. licet. in prin.

Secundo quia eo attento omnia priuilegia dotis essent personalia & non transitoria ad heredes ar. l. in omnibus. 2. & l. priuilegia de reg. iur. & l. 1. supra de con sti. prin. & §. sed & quod principi insti. de iu. nar. Cuius contrarium habetur in d. l. vni. §. & ut plenius & in. §. fuerat ubi gl. de ac. & in. l. fundum supra de fun. dota. & hic per Bar. nu. 3. & seq.

Tertio quia cũ priuilegia dotalia competant quandoque ratione persone, quandoque ratione rei dotalis, quandoque ratione actionis, quandoque ratione contractus, & alijs uarijs de causis ut hic tradit Barr. nu. 1. & sequen. iste intell. restringit nimis istum tex. generaliter loquentem, & subinde priuilegia dotis referẽdo textum solũ ad priuilegia mulieris intuitu cõpetẽtia. & sic laborat eodem morbo quo precedens.

69 Septimus † intell. est ut intelligatur dotis causa, idest conditio idest aptitudo ut sic comprehendat tam dotem quam eius actionem secundum glo. pro qua in eo quod uerba dotis causa ad aptitudinem refert, facit glo. in insti. de re. diuis. in prin. quę etiam illius tex. uerba ad aptitudinem refert & Gui. pa. q. 629. supra nu. 3. inquit q uerba sępe non ad actum sed ad aptitudinem referuntur in. c. maiores ex de baptism. & in. §. his autem verbis inst. de leg. aquil.

Sed contra istum intell. facit illud Hora. obscurus fio dum breuis esse laboro glo. in §. illud in proe. digestorũ & in. l. testamẽtũ C. de testa. ex eius n. breuitate obscurior fit huius. l. sẽsus quam si simpliciter dotis causa diceatur, cum cõditio magis fortuna uel sors, aut qualitas secundum gramma. sit exponenda, ut apud Cicer. o miserã conditionem administrandi cõsulatus, quam aptitudo quę ante quã sit deducta ad actũ ad huc in rerum natura non dicitur esse ut in. c. ad cõditorẽ. §. licet de ver. sig. in extrauag. Io. xxij. Vacon. decla. 168. ver. omne. n. & declaratio debet esse expositiua non obscuratiua vel annullatiua secundum Bal. in auth. at q semel col. 3. Vide proba. Curt. feu. consi. 27. nu. 24. quia ueritas eius quod multipliciter exponitur ignorat Bal. in. l. necq. cqua. §. vbi decretũ supra de offi. procõs. Paol. Cast. li. 1 cõs. 195. nu. 2. Sen. ped. dec. 92. nu. 27. unde etiã dicitur legẽ plures intell. habentẽ ad decisionem causarum allegari non posse Bar.

Bar. in l. in ambiguo de rebus dubijs, & in prima sua q. incip. Lucanę ciuitatis. in tertia parte.

70 Bar. autem † nu. 1. inquit omnes intell. & doctorũ expositiones per se ueras esse diuersis respectibus, put dos pluribus, & diuersis respectibus & casib. reperitur priuilegiata. Et exorditur distinguendo quia quædam sunt priuilegia quæ dantur actioni, ut est tacita hypoteca, & ista transeunt ad hęredes d. §. & ut plenius. glo. in d. §. fuerat. Quędam dantur ipsi doti, ueluti ne fundus dotalis alienetur, & ista quoque ad hęredes transeunt, l. fundum supra de fun. dot. l. cum uis infra de usuca. Quędam dantur contractui ut est tacita stipulatio. l. uni. C. de rei uxo. ac. in prin. vel quod sit bonę fidei. §. fuerat de ac. & hæc quoq; ad hæredes transeunt ut in d. l. uni. §. illo procul dubio. Quędam dantur instantię, ueluti q causa sit fauorabilis & iudex coarctet dilationes ut causa citius terminetur, c. dispendiosam de elec. & hęc etiam ad hęredes transeunt ut in d. l. 2. infra de re iud. Quædam dantur ipsi mulieri, & sic sunt personalia, veluti quod præferatur alijs & hæc non transibunt ad hęredes ut in l. 1. C. de priui. dot. in l. dabimus de priui. cred. Cyn. in l. assiduis q. ult. C. q. potio. Quædam postremo dantur actioni, de dote fauore mulieris, ut q tacita hypoteca sit priuilegiata, & ista non transeunt nisi in filios ut in prealleg. §. fuerat & in prealleg. l. assiduis. Videmus enim etiam alibi q quando est electa industria personę non admittitur subrogatio, ut in l. inter artifices. infra de solu. & tamen admittitur si quis uelit substituere filium ut in l. 4. §. legati infra de legatio. Mars. not. 160. pater. vnde licet doctor conductus ad legendum, non possit legere per substitutum, admittitur tamen ut possit legere per filium Rom. sing. 670. ille. & in l. 1. sub nu. 9. supra in ius uoca. ut cant Alex. ad Bar. in l. 1. C. de prępo. agen. lib. xij.

71 Ego uero † ultra Bar. & scriben. quos hactenus uiderim, puto istum tex aliter intelligi præmittendo in primis verba legum late, & generice sumi debere ut no. in l. gallus in prin. infra de lib. & po. in l. 1. §. quod autem de aleę lusu Alcia. in rub. extra de offi. ord. nu. 6. ueluti in potiori significatu iuxta no. in l. 1. §. qui in perpetuũ supra si ager vectig. uel emphi. pet. & in §. ius autem ci. uers. sed quoties. insti. de iu. nat. maxime in materia fauorabili & a iure priuilegiata Bar. in l. talis scriptura de leg. 1. Abb. in c. rodulphus de rescrip. Ant. de butr. cõs. 20. ante fin. Rip. in rub. extra de consti. nu. x.

72 Quo sic præmisso † censeo istum tex. dicentem quod causa dotis semper & ubique est pręcipua, intelligi debere late & generice de causa dotis idest de materia dotis argu. tex. in §. alio. insti. qui. mo. te. infir. ubi dicitur cõmodius esse singulas causas. i. materias singulis appellationib. distingui. Vel de iure dotis, arg. l. generaliter. §. fin. ibi attamẽ cũ sua cã alienetur. j. de fideicõ. liber. & in l. si socius. p filia supra p Soc. & in l. si cõuenerit. §. si fũdus de pigno. ac. & in l. uia. §. si fũdus de serui. rust. pręd. & in l. uitia. C. de acq. poss. & in l. si. C. cõmuni a de usuca. in qb. causa p iure ponitur, & sic erit sensus q ubicũque de materia & iure dotium tractatur dos semper & ubique præcipua est siue agatur de pertinentibus ad contractum siue ad petitionem siue ad actionem siue ad personam siue ad forum siue ad instantiam siue ad alia quęcunq; ad materiam dotis facienda. Quoniam † dispositio huius tex. generaliter loquens, generaliter debet intelligi. l. iurisgen. §. siue supra de pac. l. 1. §. generaliter. de leg. pręstan. l. item apud labeo. §. generaliter de iniur. l. 1. §. cum urbem supra de offi. præfe. ur. etiam si maior ratio esset in vno casu quam in alio. ut in l. 1. §. quod autem de alee lusu. Soc. in l. 2. §. ex his in prin. de uer. obl. Dec. in rub. supra si cer. pet. lect. 2. col. 3. & in c. 1. col. 3. extra de proba. & in cons. 5. nu. 2. Grat. lib. 1. cons. 137. nu. 5. Craue. cons. 92. nu. 4. & etiam si omnia uerba in dispositione posita uerificari non possent ut in d. l. regula. §. & licet supra de iur. & fac. igno. Grat. lib. 2. cons. 160. nu. 23. & Craue. cons. 203. nu. 13.

Et iste nouus intell. eo magis comprobatur quo lex ista ponitur in principio tituli ex quo presumendum est legislatores & compilatores a generalioribus incoare uoluisse ar. not. in l. 1. in prin. supra si cer. pet. & in l. 1. in prin. de iusti. & iu. & in rub. de seruitu. cum simi.

73 Et ita concludendo † ex supradictis elicio tres not. conclusiones. Prima est quod dotis causa semper & ubique præcipua est ut hic, & propterea ante contractum matrimonium gaudet multis priuilegijs congestis a Bal. no. olim concive nostro in tract. de dote 6. par. prin. in qua octuaginta recenset, similiter constante matrimonio quam plurima habet priuilegia ab eodem Bal. nouell. in 7. par. relata, & demum etiam solo matrimonio ut idem Bal. nouell. refert in 8. par. in qua triginta octo enumerat & in 9. & seqq. in quibus alia quoque cumulat priuilegia, quæ omni tempori accommodari possunt, ut per eum. & trecenta quinquaginta quinque ponit Bapti. de sancto blas. in tract. de priui. dota. ut refert Euer. in cent. in loco a dote ad piam causam post prin.

74 Amplio primo hanc conclusionem † pro
cedere etiam si concurrat cum alia causa
priuilegiata veluti cum priuilegio filiofa.
in causa mutui per sen.cons. macedonianii
concesso, quo licet effectualiter non oblige
tur filiusfa. pecuniam mutuo accipiens. l. 1.
supra ad macedo. tamen fauore dotis quan
do filiusfa. mutuatam sibi pecuniam in alt
conis mulieris dotem conuerterit efficaci
ter obligaretur nec macedoniani senatus c
sulti exceptione iuuaretur vt in. l. sed in lis
quibus. sed si filiusfa. & in. l. si filiusfa. 2. su
pra ad macedo. quia dotis causa semper &
vbique precipua est vt hic; & sic etiam sub
se alias causas priuilegiatas retinet ad no
in. l. in fraudem. §. fin. infra de mili. te. per
Doc. in l. 1. nu. 6. C. de eden. & in. c. se
75 des nu. 35. extra de rescrip. Ad quod
etiam facit quia causa dotis & causa studij
equiparantur Bar. & doct. communiter hic
in fin. Io. Campeg. de dote par. 1. q. 84. lit.
3. & ideo sicut filiusfa. mutuo causa dotis
accipiens obligatur ita accipiens causa stu
dij vt in d. l. sed iulianus. §. quod dicitur su
pra ad macedo. & in. l. macedoniani. C. eo.
Bal. no. de dote. 6. par. priui. 57. priui.

76 Amplio † secundo procedere etiam ra
tione fructuum ipsius dotis, qui eadem ac
tione qua dos petuntur vt in. l. si marito in
si. infra eo & in. l. etiã. C. de iu. do. licet alias
regulariter soleant per officiũ iudicis exigi
vt no. in. l. ex diuerso supra de rei ven. Ias. in
§. 1. nu. 175. Inst. de actio. glo. & doc. in. l. 1.
C. de iud. & in. l. ediles. §. itẽ sciendum supra
edli. edi. & pro regula Ias. in. l. edita. nu. 33.
C. de eden. quod expressim speciale esse fa
uore dotis dix. Bal. nouell. de dote par. 2.
nu. 6. & Nicõ. supra in rub. nu. 119. Par. p.
27. & Ioan. anni. 405. & Io. campeg. de dot.
par. 3. q. 193.

77 Amplio tertio † procedere etiam ratio
ne fori quia dos tam coram iudice ecclesia
stico quam seculari peti potest & sic mixti
fori esse dicitur Inno. & Host. in. c. de prudẽ
tia extra de dona. int. vi. & vxo. Bal. in. l. 1.
C. de dot. promiss. & hic in xij. specia. Andr.
sicul. in. c. ex literis de pigno. & in cons. 34.
col. pen. lib. 2. Fely. qui alios refert in. c. li
cet ex suscepto. extra de so. compe. Corn.
lib. 1. cons. 151. primum col. 2. Craue. cõs.
253. nu. 3. Ancar. cons. 21. col. fin. & pro cõ
muni sententia Dec. in auth. quod locum
nu. 5. C. de colla. & hic Soc. iun. nu. 136.

Pro qua allego bonum tex. in. c. fin. ex
tra de sent. & re iud. ubi summus pont. statuit
quod licet duobus iudicibus ordinarijs di
uersas sententias proferentibus stetur sen
tentię pro reo, secus tamen in causis matri
monij, libertatis, dotis. & testamẽti & sic ibi
presuponitur inter ceteras causã dotis a iu
dicibus ordinarijs ecclesiasticis cognosci
de quibus princeps ecclesiasticus ut pote
sue iurisdictionis sensisse censetur ar. no. in.
l. fin. supra de iurisd. om. iud. & in. c. solitę
de ma. & obe.

78 Amplio quarto † procedere in casu. l. ve
teribus. supra de pac. ubi in dubio fit inter
pretatio contra eum qui potuit apertius lo
qui: Quod tamen secus est fauore dotis cu
ius intuitu interpretatio fit quod deceptus fue
rit propter ambiguitatem & propterea in
integrum restituatur ut in. l. ubi cum glo. su
pra de iu. dot. vnde etiam alias promissio
dotis dubia & incerta arbitrio boni viri de
claratur ut in. l. cum post. §. gener de iu. do.
nec irritatur promissio ut in ceteris acti
bus hominum ut in. l. ita stipulatus la gran
de & in. l. triticum de ver. ob. in. l. locus de
acq. poss. in. l. in tempus. §. 1. de her. insti. &
in. l. duo sunt titij & in. l. tutor incertus in
fra de testa. tute.

79 Amplio quinto † procedere etiam quo
ad dominium rerum dotalium quod solu
mat. l. retrortransit in mulierem ipso iure
& sine traditione ut in. l. in rebus. C. de iu.
dot. per Bar. in. l. 1. supra de fun. dot. Bal. in
l. & si dotis exactio. C. de iu. do. & in. l. dotis
actio infra eo. contra reg. iuris communis
de que in. l. traditionibus. C. de pac. in. l.
nunquam nuda de acq. re. do. & in. §. per
traditionem inst. de re. di. & licet per cõtra
ctum dotis promisse non transferatur domi
nium rei dotalis in virum nisi interueniat
traditio ut in. l. de diuisione ubi Bal. & tex.
infra eo. per Bal. no. de dote par. 7. priui. x.
tamen illud est ne priuilegium dotis indu
ctum fauore mulieris in eius odium retor
queatur & absque traditionis interuentu
dominio rerum suarum priuetur contra
not. in. l. quod fauore. C. de legi. in. l. legata
inutiliter infra de adim. leg. & ibi. l. vni. §. ac
cedit. C. de rei vxo. ac.

80 Amplio † sexto procedere etiam in casu
l. cum is. §. si in ea supra de cond. inde. ubi
dos per errorem soluta non potest repeti
per condictionẽ indebiti licet in alijs con
tra vt in. l. 1. & in. l. eleganter in prin. & in. l.
sed & si me putem in prin. eo. ti. de cond. in
de. Quia dos etiam large dicitur pia
causa in. d. §. si in ea. Bar. in. l. si ego de iu.
do. & supra in prin. diximus, gaudetque pri
uilegijs pię causę muliere paupere existen
te Roma. in Auth. similiter col. 3. C. ad leg.
fal. Ias. in. l. 1. nu. 6. C. de eden. Bal. nouell.
de dote. 5. par. prin. nu. 2. Dec. cons. 140. &
pro tenui nu. 4. Boer. q. 94. & textus est col.
1. nel muliere vidua apparẽte arg. tex. in. c.
nuper, ibi cũ ecclesia dotes pręgete tenea
tur viduarũ extra de dona. int. ui. & vxo. per
Bal. nouell. de dot. par. 9. priui. 16. ut per cũ

Amplio

81 Amplio † septimo procedere etiam in bonis paraphernalibus, & iocalibus mulierum, quę semper & vbique sunt pręcipua vel tanquam appenditię dotis iuxta no in.l.si quis heres institutus infra de acq.hę. nel tanquam pars dotis ar.l. fundi partem in fin.supra de contrahen.emp. aut tanquã suplementum dotis, quibus casibus idem iudicatur quod de dote.l.inter socerum.§.cũ inter.supra de pac.dota.&.l.etiam.C.de iu. do.Alex.lib.5.cõs.27.col.pen.&lib.6.cõs. 117.col.fin.& in no.q.Rolan.de lucro dot. q.50.per tot.

82 Amplio † octauo procedere non solum fauore priuato ipsorum maritorum vt ex dotis fructibus valeant facilius matrimonij onera substinere.l. pro oneribus.C.de iu.do.l.dotis fructus supra eo.ti.l.gne.in.l. contractus nu.40.de reg.iur.&ipsarum mulierũ, quarũ etiam interest dotes priuilegiatas habere, vt nubere possint.l.3.& seq. infra de priui.cred.verum etiam fauore publico ad sobolem procreandam replendamque liberis ciuitatem, ut in.l.2 supra de iu. dot.& hic, maxime ponderãdo dict.&, quę stat implicatiue pro etiam ut in.l.1. supra de iurisd.om.iudi.& hic per glo.& Paris. lib.1.cons.92.nu.15.& cons.95.nu.6.& explicat casum magis dubitabilem quod scilicet fauore publico dos est pręcipua, & implicat minus dubitabilem de fauore priuato.ut in rub.& nigr.C. etiam per procu. Bar.in.l.suus quoque de hęr.insti.Bal.in.l. etiam C.de testi.Ianfr.in.l.cẽturio in prin. infra de vulg.Soc.lib.4.cons.17.nu.1.Dec. in.l.qui se patris nu.xi.C.vnde libe.& in cons.466.nu.17. Ex his infertur quod etiam mulier sterilis dotis priuilegijs gaudet ut tenet hic Bar.nu.29.cum quo alij cõmuniter transeunt ut hic testatur Soc.iun. nu.269.quia licet in ea cesset ratio fauoris publici de sobole procreanda, viget tamen fauor priuatus de quo supra, & sic cessãte una tantũ ex duabus rationibus nõ cessabit dispositio ut in.§.affinitatis &.§.seq. insti.de nup.& in.l.liberorum.§.1.supra de his qui not.infa.in.l.si venter.§.1.cum glo de priui.cred.& in.l.si non lex ubi Bal.& Imo.de hęr.inst.Bar.in.l.2.col.pẽ.ff.de vulg.

83 Amplio nono † procedere etiam in pia causa quia sicut dotis causa semper & vbiq; est pręcipua, ita etiam pia causa, quia dos & pia causa ęquiparantur a iure ut in.c.1.§. donare.tit.qualiter feu.olim pote.alien.in vsi.feu.& dos in se pietatem habet ut in.l. cum is.§.si mulier de cond.inde.& vult Bal. in.l.sicut in fin.C.de act.& ob.& in.l. mandatum.C.mand.Euer.in centu.in loco a dote ad piam causam in prin.ideoque generaliter omnia dotis priuilegia pijs causis competunt, ut inquit Tiraq.tract.de priui.piæ caus.priuilegio 160.in prin.& ad fauorem pię causę fit interpretatio.l.sunt personę supra de relig.& sump.fun.sicut etiam ad fauorem dotis.l.in ambiguis supra de iu.dot.&.l.in ambiguis de reg.iur.

84 Amplio decimo & vltimo, † procedere etiam in causa alimentorum quia causa dotis & causa alimentorum ęquiparantur glo. in.l.ob ęs.C.de pręd.mino.Tiraq.trac.de priui.piæ causæ in præfa,ver.Item cum dos & alimenta.& propterea ualet argumentũ de vno ad aliud secundum Cyn.in.l.in omni.C.de admi.tu.Cyn.& Bal.in.l.si mater C.de iu.dot.Bar.in.l.fin.infra de his qui ut indign.& pro communi sententia Ruyn. lib.2.cons.199.nu.9.& Rolã.de lucro dot. q.105.nu.xi.ideoq; sicut causa dotis semper & ubiq; præcipua est, ita etiam causa alimentorum quia statutum in vno æquiparatorum censetur etiam statutum in alio glo. & doc.in.l.si quis servo.C.de furt.Bello. cons.53.nu.12.Sen.ped.decis.94.nu.20.& pari ratione idem quoq; erit in causa studij ex quo æquiparatur causæ dotis secundum Bar.& doc.hic ad fin.& in auth.quod locũ C.de colla.Marian.Soc.in.l.ita stipulatus nu.96.de ver.ob.& pro communi sententia Tiraq.ubi supra proxime.ver.Item relictũ causa studij&c.Nisi causa studij, vel alimentorum contra causam dotis sit, quia priuilegijs quæ capiunt a dote non possunt contra dotem vti.l.amicissimos.§.fin.j.de excus. tut.l.si post mortem.§.fin.j.de contra tab. vide infra hic nu.190.

85 Declaro † etiam hanc conclusionẽ ut supra ampliatam primo dotis causam dici, idest contractum dotis,& sic causam causãtem iux.not.in.l.1.C.per quas perso.nob. acq.& per glo.hic, dos enim est contractus l.1.ibi cum uoto eius contrahitur supra de iu.do.l.exigere dotem ibi nec enim id genus contractus supra de iudi.Bar.in.l.legitima & in.l.iurisgen.in fine prin.supra de pac.& matrimonij gratia instituitur, & sine eo esse non potest.l.3.&.l.si is qui.§.1. &.l.si pater mulieris in fin.supra de iu.dot. &.l.cum dotem.C.eo.&.l.fin.§.sicut.C.de dona.ante nup.& dos in contractu est priuilegiata tum in tacita stipulatione in.l. vni.in prin.C.de rei uxo.act.tum ut bonę fidei cõtractus sit ut in.§.fue.Inst.de actio. & per Bar.hic.nu.5.

86 Declaro † secundo dotis causam dici idest actionem, & sic causam causatam ab ipso contractu dotis iux.not.in.l.licet.§.ea obligatio supra de procura.contractus in. dotis parit obligationem ex qua oritur actio de dote atq.eorum que habentur in insti.de actio.in prin.& in.d.§.ea obligatio per glo.

glo. in l. §. in prin. supra mand. Quæ quidē actio de dote est etiam priuilegiata in taci ta hypoteca vt in l. vni. §. & cũ plenius. C. de rei vxo. ac. & in d. §. lucrat de actio. & hic per Bar. nu. 1.

87 Declaro † tertio dotis causam dici idest instantiam seu iudicium secundum Rog. Bar. & doc. hic, & Bal. lib. 2. cons. 106. ponitur in fin. est enim instātia iudicij ex ercitatio incipiens a litis cõtestatione usq; ad sententiam, vel finem triennij si causa p sententiam transactionem vel alios modos de quibus per Bar. in l. omnes populi nu. 44. de iusti. & iu. prius non fuerit terminata vt in l. properandum in prin. C. de iudi. in l. grecos. & post lice. infra de fideiusso. in l. venerabilis extra de iudi. glo. in l. fin. §. il lud, C. de temp. app. Ias. in l. postquam lite nu. 8. C. de pac. Matan. de ord. iudi. 6. par. prin. nu. 2. Et in hac dotis causa erit priuilegiata, poterit enim iudex cum causa sit fauorabilis abbreuiare dilationes ut citius finiatur ar. l. 2. infra de re iu. & alem. dis pendiosam cum vtrobique not. de iudi. & hic per Bar. nu. 6.

88 Declaro † quarto dotis causam dici idest titulum seu tractatum secundum glo. hic in ver. causa, causa. n. inter cæteras signi ficationes habet etiā hanc ut pro titulo seu tractatu ponatur, ut in §. si res aliena. Insti. de lega. in l. nunquam nuda in prin. supra de acq. re. do. in l. 1. §. si uir vxori de acq. poss. glos. Alex. & doc. in d. §. supra sic est. pet. vel dotis causa dicitur idest materias arg. tex. in §. alio insti. qui. mod. testa. infir. ibi commodius est singulas causas idest materias singulis appellationibus distingui. Vel dotis causa idest iudi dotis ar. l. si socius pro filia supra pro. Soc. l. generaliter. §. fin. infra de fideicom. lib. cum concor. supra nu. 22. citatis. Et in his etiam dos est præcipua ut constat ex his quæ hic a Bar. & doc. ad hoc propositum & ab alijs de dote tractantibus recensentur.

89 Declaro † quinto dotis causam dici idest conditionem, & conditionem idest aptitudinem ut sic tam dotem quam actionē comprehendat secundum glo. nam quotiens idem sermo duas sententias exprimerē potest ea potissimum quæ rei gerendæ est aptior accipietur. l. quoties idem sermo. de reg. iur. verba enim secundum subiectam materiā accipiuntur vt no. in l. 2. supra de offi. proconsu. & in l. si uno supra locati & in l. si stipulatus de vsur. & in l. insulam supra de præscrip. ver. dummodo eorum con ueniat aptitudo ut in l. verba contraxerunt infra de ver. significa. glo. in §. 1. insti. de. ver. ob. & in l. qui autem. §. fin. supra de consti. pecu.

90 Declaro sexto † dotis causam dici præcipuam semper, idest omni tempore, secundum glo. hic in ver. semper, a doc. communiter approbatam, & cõsequenter in perpetuum seu in infinitum & sine ulla temporis præfinitione l. i. §. in infinitũ de leg. præstā. Crot. in cons. 1. Paris. lib. 2. cons. 75. nu. 34. & lib. 3. cons. 92. nu. 11. & Cephal. lib. 1. cons. 40. nu. 1. dece tenim beneficium legale perpetuo esse mansurum. c. decet de reg. iur. li. 6. & §. illud. auct. cõstitu. quæ de digni. Bar. in l. si quis ex argentarijs. §. si supra de edē. Item dotis causam præcipuam esse semper, idest omni casu eorundem temporum ar. no. in l. semper infra quod ui aut clam. & in l. semper de iure immuni. Roma. cons. 407. nu. 4. glo. & doc. hic.

91 Declaro † septimo dotis causam dici præcipuam vbique, idest omni loco secundum glo. in uer. vbiq; Abb. in c. ad honorem nu. 4. extra de auth. & vsu pall. legis. n. beneficiũ nõ d3 esse certo loco conclusum ut in l. vni. C. de usuca. trãsfor. & in insti. co. io prin. & qbus alie. l3 in prin. Hinc est q l3 alias regulariter in loco cõtractus obligatio nis quis conueniri debeat ut in d. omnem supra de iudi. & in l. 1. in prin. de usur. & in d. si fundus de euictio. fauore tamen dotis in loco domicilij mariti dos repeti. potest ut in l. exigere supra de iudi. Ias. in l. cunctos populos nu. 34. C. de summ. trin. Roman. de lucro dot. q. 13. nu. 6. & per tot. Tolet. pro communi sententia lib. communium opin. ver. matri. nu. 16.

92 Declaro octauo † in eo quod dicit dotis causam esse præcipuam intelligi idest priuilegiatam secundum Ias. in prima lectu. nu. 8. & bol. 34. vel fauorabilem secundum Bulg. nu. 1. Rol. lib. 2. cons. 31. nu. 27. & Tiraq. de retra. conuen. § 1. glo. 1. nu. 2. Vel specialem secundum Parp. nu. 7. per tex. in l. quibus præcipua de ver. sig. Vel principalem & præ alijs multa capientem ut in l. vni. §. uideamus. C. de rei uxo. ac. in l. pomponius. philadelphus supra fami. her. & in d. placuit cum glo. C. de iudi.

93 Declaro † nono, procedere non solum in causa dotis ut supra sumpta & declarata uerum etiam ratione ipsius rei dotalis cuius intuitu concessa est alienatio in casu alias a iure prohibito ut in auth. res quæ, & in corpore vnde sumitur. C. communia de le ga. & in l. si constante in prin. & in l. si a marito. infra eo. & in l. fin. C. de litigio. Bal. no. de dote 6 par. priui. 13. & rursus e conuerso res dotales alienari quandoque prohibentur ut in l. 3. & seq. supra de fun. dot. & in insti. qui. alie. licet in prin. per Bal. no. ubi supra 7. par. prin. priui. 1.

94 Declaro † decimo & vltimo procedere tam

tam in dote profectitia .i. a patre, auo, vel alio simili ascendente prouēta quam in ad uentitia idest aliunde quam a prędictis ꝑfecta vel constituta. ar. l. profectitia cū ibi no. supra de iu. do. p Azo. in sum. C. eo. ti. col. 4. Hostiés. in sum. tit. de dona. int. ui. & vxo. §. vlti. Iaco. Burr. tract. de dote col. 1. & Campeg. de dote par. 1. q. x. & hic per glo. 1. & Rip. nu. 21. generale nanque hu ius. l. enunciatum tanq̄ pro rostris in prin. huius tit. positū generaliter debet intelligi arg. l. 1. §. generaliter infra de lega. prestan. & l. 1. §. cum urbem supra de offi. præfe. ur. maxime cum sit legalis dispositio quę alias etiam generaliter debet intelligi. l. 3. C. de legi. l. in fraudē. §. fi. infra de mili. te. etiā si maior ratio videretur in uno casu quam in alio. ut in. l. 1. §. quod autem supra de alea lusu. Soc. i. l. 2. §. ex his de ver. ob. Dec. cōs. 5. nu. 2. Grat. lib. 1. cons. 137. nu. 5. Crauę. cons. 92. nu. 4.

95 Limito † etiā conclusionem ut supra am pliatam & declaratā primo non procedere quando causa dotis concurreret cum causa funeris quia tunc causa funeris tanquam ęs alienum dotis pręcederet utin. l. impensa cum leg. seq. supra de relig. & sumpti. fune. ideoque funeraria actio datur etiā in eum ad quem dotis nomine aliquid peruenit ut in. l. si eum eo. tit. per Rolan. de lucro dot. q. 38. nu. 12. Petr. Duen. reg. 397. priui. 8. lud. dec. perus. 78. nu. 3. par. 2. Campe. de dote par. 2. q. 61.

96 Limito secundo † non procedere quādo causa dotis cum causa alterius dotis concurreret quia tunc vtraque iure communi uteretur, Neeus. de pigno. quinto memb. & eundē par. nu. 21. ex quo priuilegiatus con tra pariter priuilegiatum non utitur priui legio suo Bar. Bal. in aut. quas actiones, C. de sacrosan. eccles. Bar. in. l. sed milites in prin. infra de excus. tut. in. l. verum. §. fin. su pra de mino. & in. l. 1. C. si aduer. fiscū. Alc. in. l. si apud de mino. eo uo. in. c. ad aures. ex tra de prescrip. Neuiz. cons. 66. nu. 35. & cons. 69. nu. 30. cum concor. per Mars. not. 99. priuilegiatus. & ideirco tunc dos prior in tempore esset potior in iure in. l. assi duis. §. pręsēti. C. qui potio. in pigno. ha. & in. l. potior in prin. ff. eo. & in auct. vt exa ctio. instan. dotis in prin. & in reg. qui prior lib. 6. Bal. lib. 2. cons. 85. quidā nu. 2. Quod intelligo verū esse nisi dotiū dispar cōditio esset, vt puta q̄a daretur casus quod vna de lucro captando alia de damno uitando cer taret, quia eo casu illa quę de damno tra ctaret cęteris paribus esset pręferenda. arg. l. fin. §. & si prefatam. C. de iu. deli. & l. fi. su pra qui. ex cau. maio. & in. l. in re obscura ubi glo. & clarius Dec. de reg. iur. & in. c. au ditis extra de resti. in ēte. per Bar. in. l. ma ritum ad fin. infra eo. & in. l. verum. §. fin. de mino. Bal. in auth. perpetua. C. de sacros. ecc. & Arer. in. §. rursus col. 2. de actio. & Roma. cons. 179. amplissime doc. col. pen. & cons. 241. nu. 12. Dec. cons. 410. nu. 4. Ceph. lib. 1. cons. 116. nu. 6.

97 Limito † tertio non procedere quando causa dotis non habens expressam hypote cam in bonis mariti concurreret cum cre ditore expressam hypotecam habente quia tunc mulier in dote non reperitur priuile giata in tempore glo. & doc. in. d. l. assiduis C. qui potio. Neeus. de pigno. 2. par. quar to membro. q. 9. nu. 110. & seqq. Rip. hic nu. 1. & Paris. in prin. & pro communi sent. Ias. in. §. fuerat nu. 72. & seqq. inst. de actio. ideoque vteretur iure communi quo prior in tempore potior est in iure. l. qui prior su pra de iudi. l. qui potior supra qui potio. & reg. qui prior. lib. 6. & ita Coras. in. l. qui li beros supra de ri. nup. nu. 118. Bal. nouell. de dote. x. par. nu. xi. & pro communi sentē tia Corn. lib. 1. cons. 182. col. pen. & To let. lib. communium opinio. ver. mulier nu. 135. post Rip. vbi per eum.

98 Limito † quarto non procedere quan do causa dotis concurreret cum causa pri mipilari, ut in. l. satis notum. C. in qui. cau. pign. taci. contraha. & in. l. 3. C. de primipi lo. lib. xij. quis autem dicatur primipilus & causa primipiliaris vide per Abb. in. c. ex parte. col. 2. extra de consue. Alcia. de prę sump. reg. 3. pręsump. 41. ante fin. Addē. ad. l. pater. §. de adim. leg. Capit. decis. 129. nu. 15. & Didac. li. 1. var. resol. cap. 16. nu. 7.

99 Limito † quinto non procedere in dote constituta matrimonio contra interdictū legis contracto quia illa nec meret habe re nomen nec priuilegia dotis vt in. §. pen. insti. de nup. & in. l. incest. §. de ritu nup. Iaco. butrig. in trac. de dote nu. 49. q enim committit in legem non est dignus benefi cio legis. l. auxilium in fin. supra de mino. & l. fin. §. si autem postquam. C. de iu. deli. bc. & in. c. quia frustra ubi etiam glos. extra de vsur. & in. c. bonæ. 1. cum glo. in ver. ex ceptione de electio. per Tiraq. de retra. cōs. §. 8. glo. 7. nu. 25. Et propterea isto ea su solu. matri. dotem fisco applicandam es se dixit Crot. supra in rub. nu. 32. per tex. in l. qui contra & in auth. incestas. C. de ince stis nup.

100 Limito † sexto non procedere in dote pu tatiua quia non sēper est priuilegiata Crot. in. l. omnes populi nu. 258. supra de iusti. & iu. & lib. 1. cons. 35. nu. 16. non enim habet priuilegium. l. vni. §. sed nec ob impensas. C. de rei vxo. ac. ubi ob impensas in re dota li factas viro non datur dotis retentio, nam marito

marito putatiuo bene dabitur retentio in dote putatiua ut in.l.si cum dotem.§.si mulier & ibi Bar.infra eo.Io Campeg. de dote par.1.q. 97. nu. 3. nec dos putatiua habet priuilegium.l.i.infra re.amo.vt in.l.si concubina. eo.ti. nec habet priuilegium .l.consensu.§.vir quoq; & ibi glo.C.de repud.glo. & cano.in.c. plerunq; ex de dona.int.ui.& vxo. nec priuilegium.l.in insula.§. fructus .ĵ.eo.nec priuilegium.l.maritum.ĵ. eo. per Campeg.ubi supra.& ea maxime procederet quãdo defectus matrimonij & cõsequẽter dotis procederet ex parte mulieris quę scienter uirum decepisset quia eo casu mulieri non darentur priuilegia doris ne ex dolo suo commodum consequeretur .l.a di uo. de ritu nup. l. siue hęreditaria de neg. ge. .l. ne ex dolo supra de dolo .l.feminis .C. ad Vellela. & .l. pen .§. fin. infra quod falso tut.

101 Limito † septimo non procedere in dote confessata dumtaxat & nõ promissa nec numerata quia illa non gaudet dotalibus priuilegijs glo.in.l. assiduis. C. qui potio.in pigno.ha. Cyn.in auth.sed iam necesse .C. de dona.ante nup.Bar. in .l. si constante. 4. q. prin.solu.infra eo.Mates.no.192 nota quod priuilegium. Io.campeg.de dot.par.1.q.93 col.1.& pro communi sententia Ruin. lib. 1.cons.183.col.fin. & supra diximus in primo not.nu. 46. sicut nec depositum confessionatum gaudet priuilegijs veri depositi Bal.lib.1.cons.384.ad fin. Soc. lib. 1. cons. 143.col.pen.Rolan. lib.1.cons.17.col. 1.

102 Limito † octauo non procedere extra territorium hoc ius dicentium idest populi romani inter eos qui hoc iure non vtuntur.ar. l.fin.supra de iurisd.om.iud. & .l. fin. supra de offi.prefe.ur.& .c. fin. extra de fo. compe. & clem. pastoralis de re iud. & pro regula Mats. not. 124. uidisti. prout secundum aliquos sunt galli iuxta no.per glo.& doc.in.§. 1.insti.de pat.pot.Bal.in.c.si duo.ti. de fratri.de no.benefi.inue.in vsi.feu.Dec.in .l.qui se patris col.1.C.unde libe.Alcia.videndus lib.2.dispun.cap.22.secundum alios sunt hębrei Affl.dec.151.nu. 4. & secundum alios sunt athenienses & sic gręci apud quos solõ dotes a matrimonijs substulit arbitratus viri vxorisque consortium non precio sed beneuolentia ac liberorum charitate coniungi oportere vt ex Plutarco refert Coras. in .l. qui liberos nu.20.supra de ritu nup.

103 Limito † nono nõ procedere quo ad substãtialia iudicij inquib.dos nõ reperitur priuilegiata ideoque in causa dotis ordinarie procedi debet secundum Bal, Ang. Alex. & doc. communiter hic ꝑut de communi sententia testatur visita. nu. 77. idque ex no. in l. si cum dotem .§. eo autem tempore infra eo. in.l.3. ibi iure iudiciorũ.C.de do. ꝑmis. per Bar. in .l. si constante .1. q. secunda par.infra eo. Hic autem Perusię causa dotis circa substãtialia iudicij est fauorabilis & specialiter priuilegiata, quia ad eius fauorem procedi potest summarie sine libelli porrectione & litis contestatione, & sine strepitu & figura iudicij ut lib. 2.statutorum tit.3.de summa.cogni.col. 1. ideoque in ea de apicibus iuris non erit curandum per ea quę tradunt Barba.cons.31.par.2.& Soc.lib.1.cõs.24.ad fin.& Bar.in.l.quintus mand.& in.l.fideiussor in fin.de fideiusso.

104 Limito decimo † & vltimo non procedere in dote a muliere vel eius heredibus so. matri. recuperata quia illa non dr amplius proprie dos, nec priuilegijs dotalibus gaudet Paul.Castr.lib.1.cons. 198.nu. 3. Soc. lib.1.cons. 121. col. antepen. Mant. lib.1. cons.80.nu.xi.& cons.86.nu.12. Io.anni.in l.nemo potest nu.584. de leg.1.Bal.no. de dote par.1.nu.15.Sen.ped.decis.21 nu.20 & pro communi sententia supra in rub. Alcia.nu.25.Rip.71.& Saluio.107. Nisi forte secundo nupserit mulier superuiuens iuxta no.in.l. si socius pro filia supra pro Soc.& in aut.sed quamuis.C.de rei vxo.ac. & per Dec. in cons. 35.sub nu.6. & nos etiã supra in rub.diximus q.5. in fin.

105 Secunda est conclusio † quam ex Bar. dictis elicio quod priuilegium concessum a lege rebus uel ex causa rerum est ad hęredes transitorium, ita tenet hic Bar.nu. 3. & seq. quem doc. communiter sequuntur ut testatur Paris. nu. 73. Et probatur in .l. pen. supra de fun.dot.& in.l.cum uir infra de vsucap. & regulare est quod iura & priuilegia realia ad hęredes porrigantur ut in l.1.supra de const.prin.& in.§.sed & quod principi insti.de iu.nat.& in .l. priuilegia. de reg.iur.

106 Amplio primo † vt transeat etiam ad quoscunque alios ad quos res ipsę peruenerit ar.l.in omnibus causis.2.de reg.iur.&.l. 1.§.permittitur infra de aqua quoti.& ęsti.& in.d.§.sed & quod principi in fi. ibi omnes proculdubio tenent iuncta .l. iulianus in prin.de leg.3. Ant.de butr.cons.60.uidetur col.1.siue titulo vniuersali siue singulari.d. §.permittitur Dy.in.c.priuilegium ver. secundo casu de reg io.lib.6.

107 Amplio † secundo procedere etiam si priuilegium sit datum causę.ut in.l.priuilegia infra de reg.iur.& in.l.fin. C. de fru. & li.expens.& in.l.expluribus infra de admi. tu.& in.l.tẽpus ubi etiam not.Ias. de re iu. Dec.in d.l.in omnibus causis nu.14.Gemi. in.d.c.priuilegium in fi.Paris.hic pro communi sententia nu. 74. vnde in causa dotis ex nudo pacto de iure oritur actio .l. ad

exactio-

exactionē.C.d do. pmiss.licet alias regulariter secus.ut in.l.iurisgē.§.igit nuda.supra d pac.scrib.in rub.j.de uer.ob.& priuilegia causę dotis cōcessa competent tā diuiti quā pauperi quia causa inspicitur & non personą cui dantur. Natt. lib. 3.conf. 590.nu.6.

108 Amplio tertio † procedere etiam si priuilegium concessum sit loco ut in.l.forma.§.quamquam.j.de censi.Bal.in.l.omnia.C.de epi.& cler.Soc.in.l.ciuibus nu. 4.de reb. dub.Niconi.§.i rub.nu.124.& Dyn. in d.c. priuilegiū.ad fi.& Dec.in d.l.in omnib.causis nu.15.& seq.illud.n.priuilegiū loco cōcessū censetur concessū hominibus eiusdē loci ut i.l.si nō speciali.C.de testa.& in.c.p exemptionē.de priui.lib.6.Rom.conf.180.si admittimus.col.1. & sic transitorium ad hęredes posteros,&successores cū uerbis appellatiuis sit facta concessio ad not. p.Bar.& doc.in.l. omnes populi.de iusti.& iu.

109 Amplio † quarto procedere etiam si priuilegium concessum sit dignitati, ut in.c. quoniam abbas.extra de offi. deleg. & in.l. pen.& fin.j.de decur.Abb.in.c. ex tuarum. in fin.extra de auth.& usu pall. vnde etiam finita dignitate durare dicitur priuilegium dignitatis ut in .l.q si forte.de solu. & in.l. 1.C.ubi senato.uel clariss.glo.in.l.filij.§.vidua.j.ad muni.Bal. in .c. sedes. nu. 4. ex de rescrip.Mars.not. 107.priuilegium. & not. 179.uiget. Alber.2.par.statutorum q.20.

110 Amplio † quinto procedere etiam si priuilegium datum sit actioni. ut in.d.l.in omnibus causis.2.de reg. iu.vnde priuilegium tacitę hypotecę competens actioni de dote transitorium est ad hęredes. ut in .l. vni. in prin.& .§. 1.C.de rei uxo.ac.in .§.fuerat. insti.de actio.& hic per Bar. nu.1.cum quo alij cōmuniter tenent put testatur Rip. nu. 32.licet prærogatiua quā habet mulier āte alios creditores sit personalis,&nō transeat ad extraneos ut in.l.1.C.de priui.do.& no. Cyn.in.l.assiduis.q.ult.C. q po.in pig. ha.

111 Amplio † sexto & ultimo procedere etiā si priuilegium datum sit contractui , quia tunc etiam transit ad hæredes.ut in.l.vni.§. illo proculdubio.C.de rei uxo. ac. & hic p Bar.nu.5.exemplificantem in eo quod contractus dotis sit bonæ fidei, ut per eum. & Bal.nouell.de dote.4.par.prin.ad fin. Pro quaC rot.hic nu.56.dicit bene facere quod ex persona hæredis non uariatur natura obligationis nec actionis.l. qui fundus .§. fin. de cond.& de.&.l.2.§.ex his de uet.ob.

112 Declaro etiam hanc conclusionem† primo priuilegium dici a priuis Alci.lib.2. de uer.sig.quasi lex priuata ut in .c. priuilegia 3. distin. Dec. conf. 147. nu. 2. seu quasi priuans legem.secundum Ias.in.l. miles in prin.de re iud.& in.l.fi.nu.27.supra de con sti.prin.& Alex.lib.5.conf.189.nu.14.quia est illud quod contra ius commune conceditur. Bar.in.l.1.col.fi.C.de iu.& fac.igno. & in.l.fi.C.si cōtra ius uel uti.pub.& in.l.fi qñ in prin.ubi etiā Bal.C.de inoffi. te.Dec. conf.373.nu.12. Natta li.1.cōf.164. nu.3.

113 Declaro † secundo intelligi de priuilegijs concessis rebus uel ex causa rerum scilicet principaliter proxime & immediate licet secundario & in consequentiam etiam personæ utilitatem contineant.Bar.in.l.nō solum.supra de resti.in inte.Dyn.in .c. priuilegium de reg.iur. lib. 6. Accorom. pro cōmuni sentētia in.l.q se patris nu.128. C. vnde lib.causa.n.principalis &proxima nō secūdaria & remota regulariter debet attendi.l.cū qs supra de dolo.l.siquis nec causā ubi Ias.& doc.fi cer.pet.&.l. sociū qui in fi. supra p Soc.glo.in.l.si mulier.j. re. amo. & in.c. de cætero.de homi.Bal.in.l.ex placito col.1.C.de re. permu.Curt.iun.cōf.2.nu.4.

114 Declaro† tertio pcedere etiā si priuilegium sortitū fuerit effectū suū retro qa nihilo minus trāsit ad hæredes nec cessante causa priuilegij cessat.ita Bar.in.l.titia scio.§.imperator.q.pe.de leg.2.per tex.in.l. fi.j. ūde lib.& Bal.in.l.1.§.eāde offi.eius. p.l.parte furioso supra de his q sunt sui uel alie.iur.& Ias.in.l.filius a patre.§.filiusfa.nu.5.j.de li be.& posthu. quod est not.pro limita.dicto rū Bal.i.l.isqdē.C.qd liber. pue. nō poss.

115 Declaro† quarto procedere in priuilegijs cōcessis a lege pp naturalē sufficientēq; rōnē ut qa in priuilegiato repitur aliqs naturalis defectus & tunc huiusmodi priuilegiū transit ad hęredes Bar. in.l.1.supra de consti.prin. Accorom.in. d. l. qui se patris nu. 128. C. unde libe.

116 Declaro † quinto procedere dummodo duret causa priuilegij alias ea cessante etiam priuilegium cessaret nec ad hęredes trāsiret.l.cura §.deficientiūm.j.de mun.&.ho. &.l.antiquæ.C.ad velle.&.l.titia.§. usuras de leg.2.&.c.tuarum extra de priuil. & no. in.l.athletę.§.1.&in.l.geometrę.& in.l.idē Vlpianus infra de excus. tut. per Igne. in rep.l.dudum nu.42.C.de contrahen. emp. Natt.lib.1.conf.218.nu.7.cum concor. cumulatis per Tiraq. in tract. de causa cess. par. 1.ver.priuilegij nu.203.

117 Declaro sexto † & vltimo procedere dū modo extra rem seu causam permissam nō porrigatur ut in.l.si plures.§.quamuis infra de admi.tut.& in .l. non tantum .§. eos de excus.tut.& in.l.utilitatem infra de excus. tut. per Igne.in.d.l.dudum nu.52.C.de cō trahen.emp.priuilegiū.n.terminos suos excedere nō d3.c.fane.de priui.Dec.cōf.529 nu.7.Rol.cōf.89.nu.27. lib.1.& conf. 96. nu.8.lib.3.Curt.iun.conf.32.nu.7.

118 Limito † etiam hanc conclusionem non procedere primo quando in herede & successore cessat qualitas & conditio quę erat in authore primo priuilegiato iuxta no. per Bar. in. l. paulus. j. de acq. hę. in. l. licitatio. §. fin. de publican. in. l. 1. C. de imponen. lucra. descrip. li. x. ex quibus dixit Bal. in rub. C. de usur. q. 4. quod si res ecclesię peruenitiis ad priuatū cessat priuilegium, sequitur Io. de ana, in. c. salubriter, col. pen. de usur. & Tiraq. de causa cess. par. 1. nu. 210. Huic est quod alias dicitur subrogatum ita demum sapere naturam eius cuius loco subrogatum est quando eiusdem qualitatis & cōditionis est glo. fin. in. l. 2. C. de offi. eius qui ui. alie. gest. Bar. in. l. 1. C. de prepo. agē. in rebus li. xij. Bal. in. l. parabolani. C. de epi. & cle. Ias. j. l. licet imperator. nu. 25. de leg. 1. Bello. cons. 1. nu. 8.

119 Limito secundo † non procedere quando extingueretur res priuilegiata q a tunc extingueretur etiam priuilegium nec transiret ad heredes. glo. in. c. priuilegium. de reg. iur. lib. 6. Sicut etiam extinguitur seruitus extincta re super qua seruitus erat constituta. ut in. l. repeti. §. pen. supra. quibus mod. ususfru. ammitta. & in. §. finitur institu. de usufruct.

120 Limito † tertio non procedere quando predecessor illi priuilegio renunciasset q a non poterunt postea illius hæredes ad illud redire & illo uti. per reg. l. cum a matre. C. de rei uen. & l. ea quę a patre. C. de re milita. & l. polla. j. de his qui. ut indign. heredes. n. melioris conditionis quā defunctus esse non possunt. l. in his. §. non debet. de reg. iur. sed dicuntur repręsentare defunctū. l. heredes. j. de usuc. adeoque illius factū impugnare non possunt. l. fin. ubi not. C. de reuo. his quæ in frau. cred. Bal. in. l. generaliter. C. de non nu. pecu. Soc. iun. lib. 3. cōs. 60. nu. 19.

121 Limito † quarto non procedere quando priuilegium ad alicuius affectationem esset alicui rei concessum quia tunc nec ipse posset illo gaudere nec successiue eius heredes per tex. no. in. l. vniuersi. secundum unam lectu. glos. C. de legatio. lib. x. & in. l. spadonem. §. fin. de excus. tut. & in. §. item tria. insti. eo. & in. l. 1. C. de excus. mu. lib. x. & in. l. non putauit. §. siquis sua manu. infra de bō. poss. contra tab. in quibus locis habetur dispositiones iurium affectantibus non opitulari ut late tradit Roma. in. l. si uero. §. de uiro. nu. 189. j. eo. Ias. in. l. si seruus plurium. §. siquis ante de leg. 1.

122 Limito † quinto non procedere quando noua aliqua causa superuenit qua priuilegium illud ad hæredes trahi non porest ut in. c. suggestum & in. c. dilecti filij extra de decim. Oldra. cons. 247. factum tale est. ubi in. l. ex facto. nu. 78. j. de vulg. ex noua. n. causa superueniente licet a qualibet dispositione recedere secundum Petr. de Ancar. in cons. 83. prima facie. quod pro magistrali dicto extollit Phil. Deci. cons. 335. uiso. nu. 3.

123 Limito † sexto & ultimo non procedere quando priuilegium esset publicę utilitati contrarium, quia tunc ne dum non transiret ad heredes quin nec de iure teneret, ut notan. inquit Bal. in. l. iubemus nulli. per illum tex. in 2. not. C. de sacros. eccles. Fely. in. c. causam quę. uers. quinta decla. de rescrip. Crot. in. l. omnes populi nu. 108. de iu. sti. & iu. Roma. cons. 436. col. 6. in prin. Alex. lib. 2. cons. 216. col. 5. in fina. Rolan. lib. 1. cons. 5. nu. 30. & lib. 2. cons. 52. n. 23. Natt. lib. 3. cons. 525. nu. 2.

124 Tertia & ultima est conclusio † quod priuilegium concessum personę seu ex causa personę non egreditur personam & ideo ad heredes non transit ut in. l. priuilegia. & in. l. in omnibus causis. 2. de reg. iur. & in reg. priuilegium. lib. 6. & in. l. 1. C. de priui. dot. & in. l. 1. supra de constitu. prin. & in. §. sed & quod princi pi. institu. de iu. nat. & in. l. quia personale. infra eo. & in. l. 1. in prin. infra de iu. immuni. & in. l. cum patronus in fin. de leg. 2. & in. l. ętatem infra de censi. per Deci. consi. 604. nu. x. Syluan. cons. 4. nu. 13. part. 1. mutatione. n. personę rei qualitas uariatur. l. paulus. de acq. hę. l. licitatio. §. pe. & fin. de publican. l. 1. C. de impo. lucra. de lib. x. Paul. Castr. lib. 1. cons. 8. col. fi. Ciau. cons. 293. col. pen. Syluan. declarans cons. 66. quęritur nu. 5. par. 2. Natt. lib. 2. cons. 311. nu. 6. Ceph. lib. 1. cons. 58. nu. 52.

125 Amplio † primo procedere etiam in officio alicui concesso quod non debet egredi personam illius cui concessum est nec porrigi ad heredes ut in. l. tutela. j. de tutel. & in. l. furti. §. pen. supra de his qui not. infa. Dec. in. d. l. in omnibus causis nu. 5. de reg. iur. intelligendo de officio cohęrente persone & non generaliter de quolibet ministerio iuxta not. in rub. supra de offi. eius. & in. l. 1. ubi Bar. nu. 9. de iurisd. om. iud.

126 Amplio † secundo in tantum procedere ut nec alteri commodari possit ut in. c. 2. extra de authoritate & usu pall. & in. §. item is. & in. §. seq. institutio. de usu & habita. Quod intelligendum est scilicet ad utendum, argumen. l. denique supra de usu & habitatio. & d. §. item is qui. & §. sequenti cum utrobique notatis per scrib. institutio. eo. secus ad videndum ut per Abba. in. c. ad hęc. nu. 6. post. Io. an. extra de authori. & usu pall.

Amplio

127 Amplio † tertio in tantum procedere ut nec ex identitate rationis militantis in vna vel altera persona possit fieri extensio. Anto. de butr. in c. saue. extra de priuile. Natt. lib. 2. cons. 242. nu. 2. de persona enim ad personam in exorbitantibus ex identitate rationis nõ fit extensio. glo. in c. quę a iure de reg. iur. lib. 6. & in c. non solum & in c. constitutionem de regula. lib. 6. Dec. in l. illam nu. xi. C. de colla. & in cons. 218. nu. 9. & in cons. 377. nu. 2. Soc. iun. lib. 2. cons. 176. nu. 1. & cons. 185. nu. 12. & prę regula Euer. in aent. in loco a ratione legis larga. cat. xi.

128 Amplio † quarto procedere non solum quando certum est priuilegium personale esse, uerum etiam quãdo est dubium an sit personale, quia in dubio pręsumendum est personale esse & consequenter ad hęredes non transitorium. glo. in c. tum uenissent. extra de instit. & in c. tua. de his quę fi. a prę la. & in sũma 25. q. 2. Dec. in d. l. in omnibus causis. 2. nu. 3. & Franc. in d. reg. priuilegiũ. lib. 6. Alex. lib. 1. cõs. 101. nu. 13. Natta lib. 2. cons. 163. nu. 16. & cons. 164. nu. 15. ubi declarat ut per eum. Syluan. cons. 65. nu. 22. par. 2. ubi etiam decla. ut per eum.

129 Declaro † etiam supradictam conclusionem procedere quando priuilegium non motu proprio principis sed ad petitionem impetrantis fuit indultum. ut in l. 3. supra quod quisque iur. per glo. in l. 1. supra de consti. prin. priuilegium. n. ad petitionem concessum minus fauorabile est quã motu proprio concessum glo. & doc. in auth. quas actiones. C. de sacros. ecc. & in c. 2. extra de mutuis peti. Crot. in l. omnes populi. nu. 161. ff. de iust. & iu. Alex. li. 5. cõs. 30. nu. 17.

130 Declaro secundo † priuilegium personale dici quando alicui nomine proprio conceditur ut in c. si gratiose. de rescrip. lib. 6. & in c. quoniam abbas extra de offi. deleg. Alex. lib. 1. cons. 86. in causa daziorum col. 1. Dec. in d. l. in omnibus causis nu. 2. Natt. d. cons. 163. nu. 7. & facit tex. in l. neq; dorotheum. C. de decurio. lib. x. ubi cõfertur priuilegium dorotheo & hyreneo cuiuslibet eorum nomine expresso ut pro oneribus curialibus inquietari non possint, quod propterea priuilegium personale ac speciale est ut ibi per glo.

131 Declaro † tertio priuilegium personale dici etiam quando concessum est alicui ob eius industriam hoc est quia est electa industria eius ut in l. inter artifices. ff. de solu. §. sed & quod principi insti. de iu. nat. Bar. in l. continuus. §. si ab eo. ff. de uer. ob. Alex. lib. 3. cons. 105. magnifice Pretor. nu. 22. & industria censetur electa eo ipso q̃ priuilegium datum est alicui artifici uel homini industrio. Bar. in d. l. continuus. §. qui insulã. & §. si ab eo. de uer. obl. & in d. l. inter artifices. Alex. lib. 4. cons. 132. in causa nu. 7. uel eo ipso q̃ natura facti aut uerba disponentis ad hoc sunt apta. ut tradunt scrib. in l. 1. in prin. supra de offi. eius. & in c. fin. §. is autem extra de offi. deleg. Seuerin. in l. more maiorum. nu. 12. & seq. supra de iurisd. om. iud. Alex. lib. 6. cons. 71. circa col. 1.

132 Declaro † quarto procedere quando persona est causa principalis proxima & immediata concessionis priuilegij, ut quia uerba in personã scripta sunt Bal. in l. apud iul. §. si quid de leg. 1. Ang. & Ioan. in d. c. priuilegium. Natt. lib. 1. cons. 139. nu. 18. glo. in l. sordidorum. C. de excu. mun. lib. x. & in c. cum uenissent extra de institu. uel eius intuitu datum sit priuilegium ut in d. §. sed & quod principi. de iu. nat. in d. l. priuilegia. de reg. iur. & in l. 1. & in l. semper. §. immunitati. ff. de iu. immuni. Dec. in d. l. in omnibus causis. nu. 3. & seq. Dyn. in d. reg. priuilegium. lib. 6 ubi etiam glo. notan. inquit hoc intelligi siue priuilegium sit personale ex parte priuilegiati siue ex parte priuilegiantis ut per eam.

133 Limito † etiam supradictam conclusionem non procedere primo quando priuilegium huiusmodi nisi transiret ad hęredes esset inutile. Abb. in c. quod non nullis extra de priuileg. Dec. in d. l. in õnibus causis nu. 9. & in l. quãquam. C. de testa. mil. Ruin. lib. 2. cons. 23. nu. 4. Craue. cons. 75. nu. 2. Ceph. lib. 1. cons. 96. nu. xi. vnde etiam ad socios transit priuilegium quando alias esset inutile secundum Abb. in c. quam sit in prin. extra de iude. Facit bonus tex. in l. siquando in prin. C. de inoffi. testam. ubi quamuis priuilegium indulgens alicui liberam testandi factionem intelligatur seruatis solemnitatibus iuris communis, tamen secus est quando alias priuilegium remaneret inutile quia tunc censerentur relaxatae etiam solemnitates iuris communis secundum glo. ibi. & Alcia. in c. 1. not. 3. de offi. ord. & pro communi sententia Rip. in c. 1. nu. 56. de rescr.

134 Limito † secundo non procedere in priuilegio concesso contra ius speciale & non contra ius commune quia ex quo tunc fit reditus ad ius commune lata fieri debet interpretatio, & sic etiam ad hęredes trahi. Anto. de butr. in c. olim. eibi in fin. per illum tex. de uerb. signi. glo. in c. statutum uers. numerandum de prębon. in 6. Dec. in d. l. omnibus causis nu. xi. Hinc uidemus etiam in correctorijs fieri latam interpretationẽ quando fit reditus ad ius cõmune. ut in l. si vnus. §. pactus de pac. Goza. cons. 103. nu. 24. Ceph. li. 3. cõs. 408. nu. 81. & pro communi sententia Cur. iun. cons. 99. nu. 3.

135 Limita † tertio non procedere quo ad filios & familiares priuilegiati ad quos etiã personale priuilegium transit dum in familia priuilegiati permanent ut in l. assiduis §. in presenti. C. qui pot. in pig. l. 4. §. legatis infra de legatis. Bar. in l. administrantes. ff. de admi. tut. Bal. in auth. habita col. 1. C. ne fili. pro pa. Dec. in l. lectaui. 18. si cer. peta. Oldra. cõs. 81. Abb. lib. 4. cõs. 53. nu. 3. Mars. not. 160. pater. Boer. q. 213. nu. & Gramm. uoto 33. nu. 20. Nat. lib. 3. cons. 566. nu. 9.

136 Limita † quarto & ultimo non procedere, quando appareret de contraria mente concedentis ut in l. 3. §. sed & quod principi ibi quoniam nos non possumus princeps uult. de nig. nt. actus enim agentis regulatur secundum ejus intentionem l. non omnis actus. C. de doli. in instit. & l. non omnis. ff. de reb. cred. Item per quem hoc procedere in omni materia dixit Soc. iun. lib. 4. cons. 69. col. 1. & in fin.

137 Nam notum est pastremo † ex hac lege juncta etiam glo. in ueb. reip. quod utilitas publica preferri debet priuatę secundum Bar. hic nu. 20. & doc. communiter prout de cõmuni testantur Parp. nu. 361. & Aquen. 38. Idem tenet Bar. in auth. de her. & falci. nu. 4. Bal. in l. iubemus. C. de sacros. eccle. glo. Paul. & doc. in l. de pupillo. §. si quis ri-uos nu. 3. & seq. infra de no. ope. nun. glo. & doc. in c. bone. l. 2. extra de postula. prela. las. in auth. res que nu. 29. C. communia de lega. Dec. in rub. extra de iudi. lect. 2. col. fi. & in rub. ff. de reb. cre. lect. 2. nu. 28. Paris. in l. 1. in prin. nu. 79. de no. ope. nun. & li. 4. cõs. 10. stamus ad sic. Colleg. Bono. post cõs. Card. Zab. cõs. 1. nu. 14. Crot. li. 2. cõs. 156. nu. 7. & li. 3. cõs. 36. in eã nu. 14. Soc. iun. li. 1. cõs. 16. nu. 16. Rolan. lib. 1. cõs. 86. nu. 65. & pro communi sententia Grã. dec. 12. nu. 18. Et probatur etiam in l. uni. §. fi. C. de cad. toll. in l. sancimus. C. de sacros. eccle. in l. actione §. labeo supra pro Soc. & in auth. res que. C. communia de lega. & in §. quia uero uerisimile auth. de non alienan. Ratio autem esse potest quia ius sui natura ad commune bonum tendit. l. 1. supra de legi. §. fin. prime cõst. cod. & c. erit q. dl. ideirco id quod statuitur ad publicã utilitatem & sic ad omnes pertinens dicitur de fine magis habere, & propterea precipuum esse & preferri debere Fortun. in l. 1. §. huius studij nu. 18. de iust. & iur.

138 Hinc † est, quod ubi agitur de utilitate publica admittitur etiam is cuius non interest, ut not. in l. ubi pactum. C. de trans. in l. 3. in fi. de popu. actio. in l. 1. §. consequens & in l. impuberibus infra de suspe. tuto. & in l. pietatis. §. fi. C. eo. per Dec. in l. si quis id quod nu. 15. de iurisd. om. iud. Plot. cons. 19. nu. 34. Geran. sing. n. 3. quamuis secus sit cum de priuata utilitate tractaretur in l. tigni. §. fin. supra ad exib. in c. non solent. 2. q. 6. in c. cum inter de electio. & in c. super his de accus. Bar. in l. qui autem. §. illud supra si quis cau. Bal. in l. ad cõparandas. C. de ad. Soc. lib. 3. cons. 18. uiso. col. 1. Rota. dec. 2. de testi. spu. nonis. Hinc est etiam quod fauore publicę utilitatis indux. pactore mortuo uel absente suppler. Bar. in l. 2. C. de dela to. lib. x. Bar. & Imo. in l. pen. de pub. iud. Dec. & doc. in c. qui gui. nu. 18. extra de iud. Rom. sing. 567. instituens. Hinc est etiã quod priuati non possunt publicę utilitati etiã cum iuramento renunciare ut not. in c. si diligenti. de fo. compe. in l. non dubium. C. de legi. in l. si quis inquilinos. §. fin. de leg. 1. per Mars. cons. 9. nu. 41. Soc. reg. 339. nu. 5. & Iac. Ias. de cla. nu. 39.

139 Et demum † publicę utilitatis intuitu multa concedantur aut prohibentur quae alias non concederentur uel non prohiberentur ut late per Roma. in l. si uero. §. de uiro in quarta falsi. & eo. Fely. in c. non nulli in prin. ex. de rescrip. Dec. in l. si quis iniquum in prin. nu. 7. supra quod quisq; iur. Seissi. in l. 1. §. si quis ipsi in prin. de no. ope. nun. Gerar. sing. 99. communis. Mars. not. 95. utilitas publica. Rebu. in prax. benefi. regula de non tollen. ius quęsitum. nu. 29. Gram. dec. 12. nu. 19. Bello. cons. 2. nu. 6.

140 Amplio † primo hoc nostrum notum procedere ut publica utilitas preferatur etiam cuicunq; priuilegio l. nullus. 2. C. de cursu pub. lib. xij Bohon. l. iubemus in prin. C. de sacros. eccl. Rolan. lib. 1. cons. 5. nu. 23. & lib. 2. cons. 76. nu. 9. si enim preferitur priuatę utilitati ordinarię ut supra, a fortiori preferenda erit priuilegiatę, quę debilior esse dicitur ut in l. eius militis. §. militia missus. ff. de mili. te. & in §. qa uero uestium de auth. de non alienan. & in l. antiquę ubi glo. C. ad uellei. & uide uincen. & c. l. de accesionibus. ff. de diuer. & tempo. prescrip. glo. & doc. in c. rogamus. 24. q. 1. Euer. in cent. in loco a primo ad ult. in prin. Soc. lib. 1. cons. 1. ad fin.

141 Amplio † secundo in tantum procedere ut etiam si materia sit odiosa & sic stricte intelligenda quia odia restringi & fauores conuenit ampliari. l. cum quidam de lib. & po. & c. odia de reg. iur. lib. 6. nihilominus fauore publicę utilitatis extensio & lata interpretatio sit facienda ut in l. 2. §. exercitu ubi Bart. supra de his qui not. infa. in l. quemadmodũ. C. de agrico. lib. xi. in l. hoc modo de cond. & demon. Dec. in c. ex epistolę nu. 87. & seq. ex de prob. & in cons. 660. nu. 6. Soc. in l. 2. §. ex his in primo not. de uer. ob. Crot. in l. 1. in prin. lec. 1. nu. 20. col. fi. & lib. 3. cons. 304. nu. 2.

Amplio

142 Amplio † tertio in tantum procedere ut his quę ad publicam vtilitatē pertinent pacto priuatorum renunciari non possit iux. no. in. l. ius publicum supra de pact. in. l. milites. C. de loca. in l. filiusfa. §. veterani supra de procura. in. l. nec ex pętorio & in. l. neq; pignus. §. 1. de reg. iu. & in. c. si diligenti extra de fo. compe. & in. c. contingit de sent. excom. glo. & doc. in. l. pen. C. de pac. & in §. quia vero. auct. ut sine probibi. matres, Mant. lib. 1. cons. 40. nu. 18. quin nec pacto publicarum personarum ut in. l. 2. §. ius rei pub. infra de admini. re. ad ciui. perti. & in. l. 2. C. de conuenit. fi. debi. lib. x. Ias in. d. l. ius publicum post prin.

143 Amplio † quarto in tantum procedere vt una publica vtilitas pręferatur etiam alteri publicę vtilitati. vercell. in. l. diem functo nu. 173. sup de offi. assesso. Fran. marc. q. 385. nu. 5. quādo scilicet vna est publica authoritate & vtilitate, altera authoritate tantum vel vtilitate tantum Aret. in. § item diuus insti. de excus. tu. & sic vna est maior altera vt in. l. cętera. §. sed siquis ad hoc. ubi Pau. Cast. & Ias. not. de leg. 1. & in. c. scias 7. q. 1. & in. d. c. bonę. quem ad hoc ponderat hic Parp. nu. 37. de postu. pręla. & hic p. Rip. nu. 110. & Crot. lib. 2. cons. 216. nu. 29. & Gras lib. 1. cons. 113. nu. 19. & Natt. lib. 3. cons. 500. col. fina. Vel quando in vna, agitur de damno in alia de lucro, quia tractans de damno vitando pręfertur ut in. l. fin. §. & si pręfatam. C. de iu. delib. & in. l. in eo. & in. l. non debet actori. §. 1. de reg. iur. per Iac. de belui. Alex. & Bulg. hic nu. 5. & Benin. fratrem meum in tit. Insti. de actio. in prin. nu. 133.

144 Amplio † quinto in tantum procedere ut propter publicam vtilitatem, non etiam priuatam liceat a regulis iuris communis recedere vt in hoc tex nostro in quo danrur priuilegia doti contra regulas iuris communis ex causa reipub. prout not. Alex. & Rip. in primo not. & Soc. iun. nu. 88. & facit tex. in. l. ad bestias infra de pœn. ubi parcitur damnato qui in arte sua valde vtilis est reipub. & in. l. fin. in prin. C. de sacros. eccl. vbi fit discrimē inter ius publicum & priuatum & iuri publico indulgentur ea de quibus ibi contra regulas iuris communis, fauore enim publico iura transgredi licet l. si ita vulneratus supra ad leg. aquil. l. 2. §. his legibus latis. vbi vercell. nu. 56. de orig. iur. Roma. cons. 110. in casu. fely. in. c. non nulli nu. 16. extra de rescrip.

145 Amplio † sexto procedere etiam in vtilitate communi quę pariter vtilitati singulorum est pręferenda vt in auct. de hęr. & fal. in prin. ibi vt communem omnibus pręstēt vtilitatem & in. l. vni. §. fin. ibi sed quod cōmuniter omnibus prodest. C. de cadu. toll. & in. l. iudicem supra cōmuni diui. & in. l. actione. §. labeo supra pro Soc. & in. l. 2. §. sed quia veremur. C. de iura. calum. & in. §. quamobrem auct. de restit. & ea. glo. & doc. in. d. c. bonę. Gerar. sing. 79. cōmunis Ruin. lib. 4. cons. 149. quæstio. nu. 8. & hic Soc. iun. nu. 41. & seq. hinc dicitur communem vtilitatem non debere in priuatam bursam redigi. c. irrefragabili. §. inter de offi. or. Old. cōs. 262. in questione. Affl. dec. 17. nu. 3.

146 Amplio septimo † in tantum procedere ut in quacunque dispositione semper censeatur publica vtilitas excepta. ut in. l. si vēditor. §. constat. supra communia prędio. in. l. iubemus. C. de naui. non excus. lib. xi. & in. l. nullus. C. de cursu pub. lib. xij. & in. l. in prouinciali. §. fin. cum. l. seq. ꝭ. de no. ope. nun. Barba. lib. 2. cons. 20. illud nu. 27. Syluan. cons. 67. nu. 3. par. 2. Plot. cons. 19. nu. 36. Affl. dec. 289. serenis. nu. 29.

147 Amplio † octauo & vltimo cum Parp. hic nu. 32. ut procedat etiam in pia causa, quę & ipsa dicitur publicam vtilitatem ēt principaliter cōtinere ut sentit hic Bar. sub nu. 26. dum allegat. l. impensa. supra de relig. & sump. fun. quæ de pia causa loquitur, & dictum doctoris secundum legem quam allegat intelligi debet Bar. in. l. non solū. §. liberationis verba de libe. lega. & in. l. 2. §. si pponatur infra si quis omiss. causa testa. Roma. cōs. 2ij. nu. 5. Affl. dec. 321. nu. 6. Gram. vot. xi. nu. xi. quicquid. n. ad publicam utilitatē fit dicitur piū. Pau. Castr. lib. 2. cons. 194. uiso puncto col. 2. qui ad hoc allegat. l. ad instructionem. C. de sacro. ecc. & l. uni. §. fin. C. de cadu. toll. prout etiam refert Tiraq. de pia causa in pręfa. ver. item quicquid. ante fin.

148 Declaro etiam hoc not. † primo procedere in publica vtilitate inseparabili ab ipsa re super qua consideratur quia illa reputatur semper publica vtilitas prout est in sacerdotijs, in magistratibus, in matrimonijs, in dote, secundum Bal. & doc. in. l. ius publicum supra de pac. & Io. anpi. in rep. l. nemo potest nu. 546. de leg. i. Fran. marc. q. 653. in prin. Secus in ea quę separabilis est & adesse & abesse potest quia illa non existimatur publica, ex quo principaliter non est ad hoc ordinata, & accidens quod euenire potest attendi non debet. l. rogasti. supra si cer. per. Bar. in. l. si ut certo. §. nunc videndum supra cummo. visica. hic nu. 178.

149 Declaro secundo † procedere siue publica vtilitas includat siue non includat priuatam vtilitatem quia semper publica vtilitas priuatę prefertur spec. ti. de feu. §. quoniam ver. xvi. Natt. lib. 3. cons. 487. nu. 19. Grā. dec. 12. nu. 18. quia cōmunitas nu. 19.

generalitas

generalitas .n. huius conclusionis procedit generaliter etiam si in uno casu esset maior ratio quam in alio arg.l.1.§.quod autem supra de aleę lusu.per Soc.in.l. 2.§. ex his in prin.de uer.ob.Dec.in rub.supra si cer.pet. lect.2 nu.30. & in.cons. 5. in causa. ou. et Grat.lib.1.cons.137.nu.5.Craue.cons.921 nu.4.& etiam si omnia uerba dispositionis verificari non possent.arg.no.in.l.regula.§. & licet supra de iur. & fact.igno.per Grat. lib. 2. cons. 160. nu.23. & Craue. cons. 203.nu.13.

150 Declaro tertio † intelligi procedere quando agitur de preferenda una publica utilitate vnius ciuitatis uel loci alteri publicę vel priuatę vtilitati eiusdem ciuitatis vel loci, non etiam alterius ciuitatis vel loci, quia tunc cuilibet ius suum seruandum esset illesum ut in.l. cętera .§. sed si quis ad hoc vbi Pau.Castr.& Ias.not.de leg. 1. & hic per Rip.nu.119.& quod not.Bal.in.l.si quis in grau.§.si cum omnes .j. ad syllan.

151 Declaro † quarto. publicam vtilitatem dici illam quę affert vtilitatem in communi & in quolibet particulari, vt est ea quę in sacerdotibus & magistratibus cōsistit ut in.l.1.§.huius studij de iust.& iu.Petr.a bella per.in.l.inuitus nu 5.C.de procu.valla. in.l.imperium.nu.248.de iurisd. om. iud. Bar.hic nu.25.cum quo omnes tenere dicit Ias.nu.26. Item illam quę affert vtilitatem in communi sed non in quolibet particulari vt ē bursa seu camera fiscalis ut in.l. vtilitas.C.de primipilo.lib. xij. & ita sumpta omnis communis vtilitas dicitur publica secundum Saly.Corn.& doc.in.l. 2. per illum tex.C.ut in poss.lega.

152 Declaro † quinto. publicam vtilitatem etiam dici illam quę principaliter bonum publicum cōtinet Aret.in.§.fi.Insti.de iust. & iu.prout est illa ut delicta nō remaneant impunita. l.si ita vulneratus supra ad leg. aquil.c.ut famę de sen. excom.Dec.in rub. supra si cer.pet.lect.2.nu.27.vel illa vt vasalli omnes in unione persistant.vt in tit.de pace tenen.per Soc.lib.3.cons.58.nu.8. vel illa quę in doctoribus & militibus versatur ut in.l.1.& fin.infra de mili.te.& in.l.1. vbi glo.C.de stud.lib.ur.rom.lib.xi.& in.l. aduocati .C.de aduo.di.iud.Paris de sindica.ver.an doctor.o.7.Mars.in.l.edictū.nu. 16.de quęstio.vel illa quę in cōstructione viarum & pontium consistit.d.l. ad instructionem. Signo. cons. 108.col.3. Zuc. in l.fin.nu.6.C.de edi. di. adria.toll. Rolan. lib.2.cons.91.nu.24.aut in securitate ipsorum.l.1.§.1.supra de his qui deijcie. vel effu. uel illa ut partus non sobijciantur.l.1. §.sed & si seruus infra de uen.inspi uel ut testamenta & ultimę uoluntates exitum habeant ac suum sortiantur effectum vt in.l. vel negare infra quemadmo.testa. ape.glo. in.l.gallus.§. quid si is.ver.vtilitatē de lib. & po.Mars.cons.104.nu.36.vel huiusmodi de quibus in.l.1.§.iij.de lo.pub.fruen.in.l. 3.§. merito.j.de ripa muni. & in.l.1. & seq. .j.nequid in lo.pub.& alibi sępe.

153 Declaro † sexto publicam vtilitatem etiam dici illam quę principaliter est priuata, sed quia respectu vniuersi vtilis est quia respectu vniuersi vtilitatem affert & apta est afferre in quolibet particulari, vt quod mulieres sint dotatę nam nubendo parere poterunt filios qui magistratus & in dignitatibus esse poterunt, ideo etiam publica dici potest vt hic per Bar.nu.25.ver.tertia est. Aret.in insti.de excus.tut.in prin.nu.5.& in tit.de re.diuis.nu.5.ubi etiam refert quartum modum quo vtilitas dicitur publica, quando affert suam vtilitatem separatim cuilibet per se ita ut uni & non alteri apta sit afferre in quolibet particulari, vt quod homines sint locupletes vt hic per Bar.& doc.& ibi per eum.

154 Decla.† septimo intelligi procedere in magistratibus & iudicibus, secus autem in priuatis hominibus qui volentes possunt priuatam suam vtilitatem publicę anteponere quando sua propria in publica non cōtinetur ut in .l.pręses eum glo.C. de seruit. & aqua glo. in.d.c.bonę. de postu.pręla. & in.c.licet de regulā. Abb.in.c. vlti.extra de voto in fi.& hic Rip.nu.120.

155 Declaro † octauo & vltimo procedere etiam si priuatis ius proprium tollatur, nā publica vtilitas dicitur esse iusta causa auferendi ius suum priuatis hominibus Fely.& doc.cōmuniter in.c.quę in ecclesiarum nu. 27.extra de cōsti.Rebu.in praxi benefi.reg. de non tollen.ius quęsi.nu.29. Natt.lib. 1. consi.xi.nu.4.& lib.3.cons.500.nu.xi.& probatur in .l.itē si verberatum .§.item si forte supra de rei uen.ubi fūdus priuati hominis datur ad usum militibus ratione publicę vtilitatis,& alias pro publica vtilitate priuantur domini rerum suarum dominio, soluto tamen eis pręcio vt not.in.l. venditor .§.si constat supra communia prędio. in .l. locius in prin.supra de euictio. in.l. 2. ubi Bal.C.q.ex caus.ser.pręmi.liber.acci.Bar. in.l.fin.§.titius de pigno.act.& in .l. antiochensium infra de priui.cred. Arch.in.c.p principalem.ij.q.3.Ias.in.l. barbarius. de offi.pręto.C.tot.in rep.l.gallus.§.& quid si tantum nu.121.de lib.& po. Alcia.in.l.pupillus.§.fin.de ver.sig. Dec.in.c.1. nu, 225. extra de proba.& in.l.id quod nostrum nu. 3.de reg.iur.Alex.lib.2.cons. 190. mature col.1.Affl.dec.321.regia.nu.17.

156 Limito † etiam hoc not.ut supra ampliatum

cum & declaratum primo non procederé
quando publica vtilitas est modica, priua
ta vero est magna ut in.l.2.§.sunt qui putát
infra nequid in loco pub.& in.§. fin. Insti.
de iusti.& iu. & in .d.c. bonę ibi & minori
maiorem &c.Dec.in.c.ratio nulla nu.6.ex
tra de pręben.& in cons, 244. nu. 8. & hic
Alex.nu.46.Ias.39.Rip.121.& visita. 179.
nam & alias regulare est ut maior vtilitas
in paritate terminorum minori debeat pręferri
ut in.l.actione.§.labeo supra pro Soc.
glo.in.l.in operis de ope.pub.& in.l.uni.§.
im.& ibi Bar. C.de cad.toll. Quæ autem
magna vel modica dicatur vtilitas, iudicis
arbitrio remittetur iux.no.per Bar. & doc.
in auth.nisi breuiores.C.de sent. ex breui.
reci.Bar.in.l.1.C.qui da. tu. poss. Ias. in.l.
imperium nu.32.de iuris.om.iud.Gui. pa.
q.564.verum iudex in fin.& Mœno.de arbi
tra.iud.lib.2.cent.2.casu 145.nu.2.& cent.
3.casu.277.nu.8.

157 Limito † secundo non procedere quando
maleficia remauerét impunita quia túc
publica utilitas attendi non debet ne dum
priuatę pręferri.Dyn.in .c.[?]odię ad fin. de
reg.iur.lib.6.Bar.in.l.2.§.exercitum supra
de his q not.infa.Grat.lib.4,cons.134.nu.
63.quinimmo ad publicam utilitatem dicitur
partinere ut delicta puniantur.l.licitatio.
§.quod illicite infra de publican .l. si
ira vulneratus supra ad leg. aquil.l. si operis.
C.de pęn.l.si longius.§.1. supra de iud.
&.c.ut famę ad fio.de sent.excom. & .c. cū
clamor.vbi glo.de testi.ideoq; nec illa pub
lica utilitas esset nominada nec existimanda
quę contrarium operaretur effectum ad
not.in.l.rem non nouam circa fin.C. de iu
di.& in.§.quorum in proe.insti.& in.c.qua
ruor.12.q.2 .per Euer.in cent.in loco ab es
se.ver.quarto.

158 Limito † tertio non procedere vbi de fa
uore animę agitur quia illa cuicunque rei
& sic etiam publicę vtilitati est pręferenda
ut in.l.sancimus.C.de sacros.eccl.l.iustissi
me de edil.edi.&.c. pcipimus 12. q.1.glo.
in.§.sacrę insti.de re.diui.& in.c.vni.ver.a
marius.de pręben.in extrauag.Io.xxij. Ias.
in .l.si pecuniam.ver.quarto facit supra de
cond.ob cau.Io.anni.iu.l.nemo potest.nu.
549.de leg.1.Neuiz.cons. 66. videtur nu.
36.Dec.cons.426.nu.4.& cons.639. nu. 4.
in foro autem animę sola veritas non iuris
ciuilis apices attenduntur Inno.in.c. quia
plerique de immuni.eccles. Bal. in .c. cum
causam extra de testi.& in.l.1.ad fin. C. de
vectig.& lib.3.cons. 3. nu. 2.Feder.de sen.
cons.21.ad fi. Dec.in.c.1.n.41.de offi.de le
ga.Card.Alex.in.c.ius ciuile in fin. dist. 1
C igno.in.l.curabit nu.61.C.de act.emp.

159 Limito † quarto non procedere quando
publicę vtilitati ex prelatione priuatę non
fit pręiudiciū ut in.l. 4. infra nequid in lo.
pub.ubi si usus littoris maris non impedia
tur licet priuatis in eo edificare & sic priua
tam utilitatem publicę pręferre, quia quod
tibi non nocet & mihi prodest &c.l. in sum
ma.§.item varus infra de aqua plu. ar.glo.
in.l.2.in prin.infra eo.in.l.in creditore su
pra de euict.& in.l.arbiter supra de arbi.&
priuilegia omnia cum de alieno non agi
tur preiudicio conceduntur seu concessa cē
sentur.l.2.§.merito.j. nequid in lo. pub.l.
nec auus.C.de eman. libe. .l. impuberi de
admi.tu.l.cum filius de lls.ter.&.l. sed sū
ab herede infra ad trebell.

160 Limito quinto quando publica vtilitas
non esset in usu.vt in.l.si aliquando .C. de
ope.pub.ubi ita demum opus publicum a
principe impetrari potest ut priuatorum
vsibus applicetur, si aut dirutum est aut de
structū vel in vsu ciuitatis non est, & sic ibi
parificatur quod opus publicum non sit q a
dirutum aut destructum, vel quod sit, sed
nō sit in usu, ergo etiam per arg.a pari quā
do opus publicum non est in vsu, priuatum
debet attendi & consequenter pręferri arg.
no.in.l.si socer a genero in prin.infra eo.in
l.de quibus & ibi Ang.supra de legi. & in
l.si de eo.§.fin.vbi Paul Cast.& doc.de acq.
poss.per Bal.in.l.conuenticula.C.de epi.&
cler.& Euer.in cent.in loco a pari.ir prin.

161 Limito sexto † quando publica vtilitas
esset cum priuata coniuncta, quia vtraque
simul concurreret & sic publica tunc non
pręferretur priuatę ut in.l.turres.C.de ope.
pub.ubi turres noui muri ad munitioné ur
bis & sic pro publica vtilitate extructi vsui
priuatorū deputátur ut earū vsu priuati pub
lico beneficio potiantur & curá cōseruatio
nis ac reparationis habeát, & tépore belli
securitaté pręstent suisque proprijs sumpti
bus custodiant secundum Ang.ibi & Boer.
q.212.& videtur col.1 quia iuri consonum
est ut eum qui habet commoda sequantur
incommoda.l. secundum naturam de reg.
iur.& reg.qui sentit lib.6.in coniunctis au
tem palam est ordinem non attendi.l.qui
dam de pecu.leg.Bar.& doc.in.l.2.§. prius
de vulg.& in.l.quidam consulebant nu.xi.
da re iud.Bal.in.l.exceptionem.C. de pro
ba.Fely.in.c.cum dilecta.ver.tertio decla.
de rescr.Dec.i.c.pastoralis n.37. de excep.

162 Limito septimo † quando publica vtilitas
cū causa religionis concurrit ut in.l. ossa.
§.si in locum supra de relig. & sump. fun.
ubi inserens bona fide mortuum in locum
publicis vsibus destinatum impune facit &
locum religiosum reddit, & sic causa reli
gionis causę publicę pręponitur.est enim
religio potissima pars iustitię secun. diuū
thom.

Thom. secũda secũdę q. 122. arti. 1. & Gar
gi. in l. veluti nu. 3. supra iusti. & iu. ideoque
ad vsum religionis tradita non possunt am
plius priuatorũ & usibus applicari vt in. c.
ad hęc extra de religio. domi. & in. c. man
cipia & . c. seq. de re. permu. & in. l. si quis se
pulcrum. §. 1. supra de relig. & sum p. fun.
163 Limito octauo & vltimo † quando vtili
tas publica accedit secũdario ad actum, &
vtilitas priuata principaliter interuenit qa
tunc vtilitas priuata principaliter & publi
ca secundario debet attendi & sic priuata
pręferri ut in . l. 2. §. fin. & ibi Bar. infra
ad muni. & in. l. 3. §. fin. de lib. lega. Bar. hic
nu. 26. Mars. cons. 136. nu. 32. Sicut in simi-
li dicitur de purpura adiecta vestimento
quando secundario & accessoriè adijcitur
vestimẽto laneo quę licet dignior sit lana, ta
mẽ cedit vestimẽto. §. si cũ alienã inst. de re.
diuis. & . l. sed & si ex meis, vbi etiam glo.
164 de aeq. re. do. qa † regulariter id quod prin
cipaliter agitur solet attendi ut in. l. si quis
nec eũm supra si cer. pet. l. q̃ritur d' sta. ho. et
si accessorium nobilius dignius aut pręcio
sius sit. l. & si non sint . §. perueniamus infra
de au. & arg. leg. vercell. in. l. cum principa
lis nu. 2. de reg. iur. Roma. sing. 628. lego.
Cortet. sing. ver. legatum.

FINIS.

VERMILIOLI DE VERMILIOLIS PERVSINI Iuris Professoris.

Sollicitę errabant ingenti turbine leges,
Ceu pelagum nigro gurgite ventus agit,
Languida Doctores, variisq; agitata procellis
Iura per ambiguos nam rapuere sinus.
Horrebant tenebræ, timidis nec sydera nautis
Surgebant, nullis vocibus ordo comes.
Aureus interpres iuris Cornelius vmbras
Tum lauit, & fluctus littoris, ore fugat.
Doctrina immensa, Phębea lampade Titan
Hic remeat, labor hic ordine victus abit.
Proscindit legum nodos, ac fœdere iungit
Æterno, Æternum nomen ad astra vehens.
Iuris Componit fluctus, placatq; tridenti
Ni mirum, quoniam limitat, auget, alit.

Stat.

INDEX ALPHABETICVS
SENTENTIARVM ET RERVM
Notabilium quę hoc libro continentur.

tiuis

A

Essentia

Intell.

Offendens

Vst•

FINIS.

Regiſtrum

† A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z.
A a B b
AB
Omnes ſunt Duerni, prçter † & vlt. qui eſt ſimplex.

PERVSIÆ